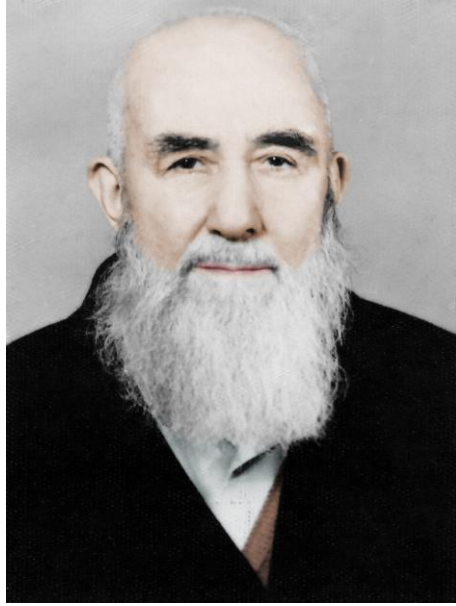

Mehmed Zâhid KOTKU

RÂMÛZÜ'L-EHÂDÎS DERSLERİ

8

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	15
KISALTMALAR	17
MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH.A) HAZRETLERİ'NİN KISA TERCEME-İ HÂLİ	19
a. Ailesi	19
b. Tahsili, Askerliği	20
c. Tasavvufî Yetişmesi ve Dînî Hizmetleri.....	20
d. Vefâtı.....	21
e. Ahlâk ve Şemâili	24
f. Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'in Eserleri.....	26
01. KÂMİL MÜ'MİN OLMAK.....	29
a. Mü'min ve Müslim	30
b. Allah-u Teâlâ'nın Sıfatları.....	32
c. İmanın En Yüksek Derecesi	35
d. Müslüman Kimdir?.....	48
e. Muhacir Kimdir?.....	50
f. Nefis Kötülüğü Emreder	53
g. Mü'minin Şerefi	57
02. KOMŞU HAKKI ÖNEMLİ.....	61
a. Komşuya Zulmetmenin Cezası.....	61
b. Komşunuza Eziyet Vermeyin!.....	62
c. Komşunuza İyilik Yapın!	64
d. Müslümanlar Bir Vücut Gibidir.....	65
e. Komşu İle Zinanın Kötülüğü	73

f. İman Etmiş Olamaz!	75
g. Komşusuna Zulmeden Kimse.....	77
h. Komşusu İçin de İstemek	78
i. Kulun İstikâmeti	80
03. KOMŞUNUN EMNİYETİ.....	88
a. İman ve İslâm	89
b. Komşuya Eziyet Etmeyin!	96
c. Komşuya İhsanda Bulunmak	99
d. İman Etmiş Olamaz!	100
e. Komşusu İçin de İstemek	101
f. Kulun İstikâmeti	102
g. Komşusuna Eziyet Eden.....	104
h. Komşuya Zulmetmenin Zararı.....	105
i. Kıyamet Günü Komşular	106
j. Kâfir Müslümanın Yedi Katı Yer.....	107
04. KOMŞU HAKLARI	117
a. Mü'min ve Müslim	118
b. Komşunun Hakları	120
c. Komşuya İyilik Yapmak	128
d. Komşusu Açken Tok Yatan	129
e. Komşunun Şikâyet Etmesi	131
f. Peygamber SAS'ın Beş Nasihati	132
1. Haramlardan Sakın!.....	133
2. Allah'ın Taksimine Rız Ol!	137
3. Komşuna İyi Davran!	137
4. Kendin İçin İsteddiğini Herkes İçin İste!.....	138

5. Çok Gülme!	138
g. Komşunun Hayırlısı	138
h. Komşu Komşuya Varis Olacak Zannettim	141
i. Komşu Kimdir?.....	146
j. Saadet Sebebi Olan Üç Şey	148
k. Sâlih Müslümanın Faydası	149
05. YEMEK YEMEKTE ÖLÇÜ.....	151
a. Müslümanın ve Kâfirin Yemek Yeyişi	152
b. Mideyi Doldurmanın Zararı	158
c. Çok Yemenin Zararı.....	159
d. Ümmete İlk Gelen Belâ	162
e. Ümmetin İleride Bolluğa Erişeceği	164
f. İleride Yiyeceğin ve Giyeceğin Bollaşması	165
g. Birden Fazla Yemek İsraf	171
h. Canının Her İsteddiğini Yemek İsraf	172
i. Hz. Ömer'in Hassasiyeti.....	173
j. Çok Yemekten Sakın!	176
k. Yemeye ve Giymeğe Düşkünlüğün Kötülüğü	177
06. MÜ'MİN GEÇİMLİDİR.....	182
a. Mü'min ve Kâfirin Su İçmesi.....	183
b. Akl-ı Selim Sahipleri	186
c. Cennet Ehli Çocuk İsterse	191
d. Mü'min Mü'minin Aynasıdır	193
e. Mü'min Mü'mini Korur.....	195
f. Mü'min Geçimli Bir Kimsedir	197
g. Mü'minler Bir Bina Gibidir	198

07. GAZAPLANMA!	204
08. KUVVETLİ MÜ'MİN	213
a. Mü'minin Özellikleri.....	214
b. Kuvvetli Mü'min Hayırlıdır.....	215
c. Allah En Gayretlidir	221
d. Mü'min Temiz Kalplidir	223
e. Mü'min Her Zaman Hayır Üzeredir.....	226
f. Mü'min Ümitle Korku Arasındadır.....	229
g. İman, Vücuttaki Baş Gibidir	230
09. MÜ'MİNİN ÖZELLİKLERİ	236
a. Mü'minlerin Vasıfları	237
b. Mü'min Ümitle Korku Arasındadır.....	239
c. Toplumun İçinde Olmak	240
d. Mü'min Kimseye Yük Olmaz!.....	241
e. Nimetlerden Hesaba Çekilmek	243
f. Mü'min Meleklerden Daha Kıymetli	245
g. Mü'min Her Zaman Faydalı	246
i. Mü'minde Yalan ve Hıyanet Olmaz!.....	250
j. Selâmı Önce Vermek	251
l. Mü'min Mütevazıdır.....	257
m. Mü'minin ve Kâfirin Konuşması.....	260
n. Mü'minin Özellikleri	261
o. Mü'min Dünyada Garip Gibidir	271
10. MÜ'MİNİN DÜŞMANLARI	272
a. Mü'minin Beş Düşmanı	272
b. Hased İyilikleri Yer Bitirir.....	274

c. Kâfirler	274
d. Nefis	275
e. Şeytan	279
f. Türkistanlıların Bir Adeti	280
g. Hatim Duası.....	282
11. MÜ'MİNLERİN VASIFLARI	285
a. Mü'min Nasıl Olmalı!	286
b. Şeriattaki Vazifeler	290
c. Tarikattaki Vazifeler	291
d. Ma'rifetin Şartları	291
e. Hakîkatın Şartları	293
f. Mü'minlerin Vasıfları	296
g. Mü'min Dünyada Garip Gibidir	300
h. Mü'min Ailesini Düşünür.....	302
j. Kabirde Allah'ı, Peygamberi Tanımak.....	307
k. Mü'minler Dünyada Üç Gruptur.....	309
l. Mü'minler Tek Bir Vücut Gibidir.....	310
m. Mü'min Yumuşak Huyludur	312
12. ALLAH İÇİN BİRBİRİNİ SEVMEK	314
a. Mü'minler Birbirleriyle Muhabbetlidir	315
b. Mü'minlerin Özellikleri	316
c. Birbirlerini Seven Mü'minlerin Mükâfâtı	323
d. Birbirinizi Allah İçin Sevin!	325
e. Cumaya Erken Giden Kimse	330
f. Hidayet Müttakîler İçindir.....	332
g. Müttakîler Efendilerdir	333

h. Alimin Fazileti.....	335
i. Kocası Ölen Kadın.....	336
j. Seferde Namazı İki Kılmamak.....	337
k. Meclisler Emanettir.....	338
13. MÜCÂHİD KİMDİR?	341
a. Meclisler Emânettir.....	341
b. Meclisler Üç Tanedir	342
c. Meclisler Üç Çeşittir	348
d. Mücâhid Kimdir?	351
e. Mücâhid Allah'ın Himayesi Altındadır	355
f. İhramda Peştamal Bulamayan Kimse.....	358
g. Boşanmak İsteyen Kadın	360
h. Sahibi Ölen Köle.....	361
i. Deccal Medine'ye Giremez.....	361
j. Medine'nin de Haremi Vardır	363
k. Medîne Mekke'den Hayırlıdır	366
l. Medîne İmanın Merkezidir	367
m. Benim Komşularıma Yardım Edin!	368
n. Kadının Allah'a En Yakın Hali	370
14. HAMİLELİĞİN MÜKÂFATI	375
a. Meclisler Üç Çeşittir.....	376
b. Kadının Allah'a En Yakın Hali	378
c. Kocanın Hakkı Önemli	383
d. Hamileye Verilen Sevaplar	388
e. Çocuk Emzirmenin Önemi	389
f. Kadının Cennete Girmesi.....	390

g. Hastalık Allah'ın Kamçısıdır.....	392
h. Hastalık Günahları Döker	393
i. Tahıldan Yapılan İçkiler	394
j. Kişi Arkadaşının Dini Üzeredir	396
k. Dua Ederken Ellerin Tutulması	398
l. Mescidler Allah'ın Evleridir	400
15. MÜSLÜMANLARIN KARDEŞLİĞİ.....	408
a. Dilenme Yüzün Yırtılmasına Sebep Olur	409
b. Mescidler Allah'ın Evleridir	411
c. Camiye Giren Allah'ın Misafiridir.....	414
d. Hanımlarda Mazeret Kanaması.....	417
e. Güvenilen Kimseye Danışılır	419
f. Sağdaki ve Soldaki Melek	421
g. Topluma Karışan Müslüman	422
h. Sattığı Malın Ayıbını Söylemek	424
i. Hayvan Keserken Besmele Unutulursa	425
j. Kabirde Sual Sorulması	426
k. Mü'min Kimdir?.....	429
l. Müslüman Kimdir?.....	430
m. Müslüman Müslümanın Kardeşidir	432
n. Müslüman, Kardeşini Tahkir Etmez!	436
o. Cuma Gününün Fazîleti.....	438
p. Ölürken A'zâların Birbiriyle Vedâlaşması.....	440
16. MÜSLÜMANIN ÖZELLİKLERİ	443
a. Müslüman Müslümanın Kardeşidir.....	444
b. Hayra Delâlet Eden İşleyen Gibidir.....	446

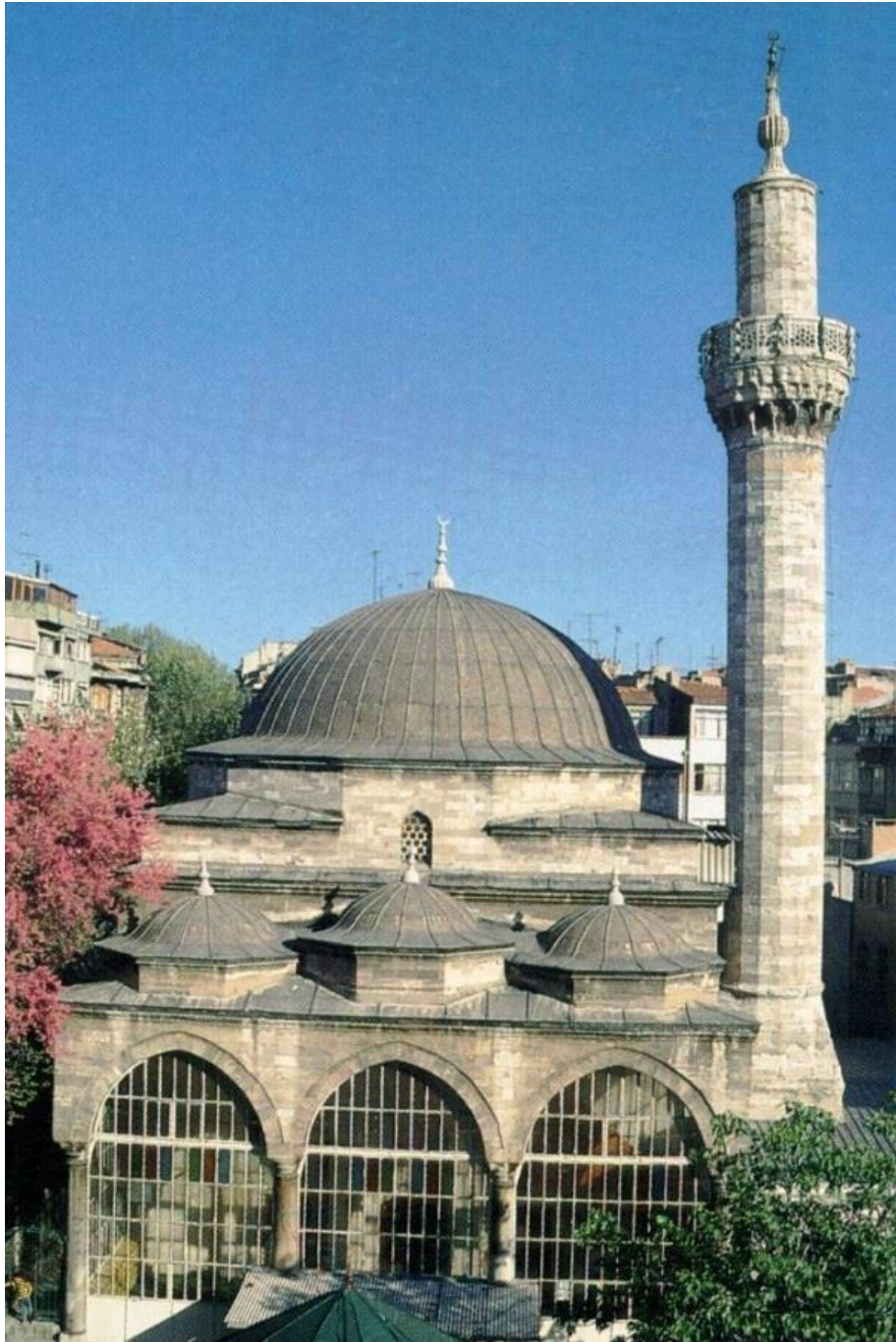
c. Müslüman Müslümanın Ayıbını Örtür.....	448
d. Müslüman, Kardeşini Tahkir Etmez!	449
e. En Güzel Yol SAS Efendimiz'in Yolu	453
f. Cuma Gününün Fazîleti.....	456
g. Cuma'nın Hazırlığı Perşembeden Yapılır	458
h. Cuma'dan Sonra Camide Oturmak.....	460
i. Ölürken A'zâların Birbiriyle Vedâlaşması.....	461
j. Müslümanlar Başkalarına Karşı Tek Eldir.....	463
17. MÜSLÜMANLAR BİR VÜCUT GİBİDİR.....	466
a. Yolların En Güzeli	466
b. Üstünlük Ancak Takvâ İledir.....	468
c. Müslümanlar Bir Vücut Gibidir	471
d. İbadetin Başı Sükûttur	477
e. Keffâret Olan Şeyler	482
18. TEVBİYİ GECİKTİRMEYİN!.....	487
a. Caminin Âdâbı.....	488
b. Cihad İçin At Beslemek.....	489
c. Elbisedeki Meni Lekesi.....	490
d. Ensar ve Muhacirler Birbirinin Dostudurlar	491
e. Helâk Edici Şeyler	494
f. Her Şey Allah'ın Takdiri İledir	498
g. Günahlar Musîbettir.....	500
h. Ölüm Müslümana Kefarettir	507
i. Ölüm Mü'minin Armağanıdır	508
j. Feryad ü Figan'ın Ölüye Zararı	511
m. Öldükten Sonra Dirilme	514

n. Tevbeyi Geciktirmekten Sakının!	516
o. Pişmanlık Tevbe Demektir	521
p, Amellerin Mükâfatında Ölçü	522
r. Alim ve Öğrenci.....	522
l. İnsanların Eşit Oluşu.....	524
m. Ölü Ağlayıcılarının Azabı.....	526
19. ÜÇ ŞEYE BAKMAK SEVAP	528
a. Abdestli Uyumanın Mükâfâtı.....	528
b. Allah Yolunda Uyuyan Kimse.....	531
c. Cumada Uyuklayan Yer Değiştirsin!	533
d. Peygamberlerin Sayısı.....	534
e. Peygamberler Cennet Ehlinin Seyyidleridir.....	535
f. Ehl-i Beytin Eman Olduğu.....	537
g. Müslümanlar Bir Vücut Gibidir.....	539
h. Kadınlar Zayıf Yaratılmıştır	541
i. Kâbe'ye Bakmak İbadettir	543
j. Üç Şeye Bakmak Sevaptır.....	546
k. Harama Bakmak	549
l. Hurma ve Ağaç Bereketdir	551
m. Adaklar Hakkında.....	552
n. Allah'ın Yardımını Sabra Bağlıdır	554
o. Sâlih Bir Mal, Sâlih Bir Kimse.....	555
p. Binalara Harcanan Para	558
r. Hac Yoluna Harcanan Para.....	561
s. Nikâh Benim Sünnetimdir	562
20. ALLAH'A VE RASÛLÛNE HİCRET	565

a. Nikâh Benim Sünnetimdir	565
b. İnsanı Cennete Götüren Üç Şey	572
c. İman İle Ölen Cennete Gidecek	573
d. Doğru Niyetin Mükâfâtı	575
e. Cennetten Çıkan Nehirler	576
f. Köylünün ve Şehirlinin Hicreti	576
g. Günahlardan Hicret Etmek	578
h. Yöneticilere Hediye Vermek	581
i. Hediye Sevmeye Sebep Olur	582
j. Hediye Hâkimin Gözünü Kör Eder	583
l. Hediye kabul Edin!	586
m. Vitir Namazı	586
n. Yalnızlık ve İyi Arkadaş	590
21. ÇOCUK GÖNÜL MEYVASI	592
a. Çocuk Gönülün Meyvasıdır	592
b. Çocuk Cennet Kokusudur	596
c. Düğün Yemeği	597
d. Düğün Yemeğine Gitmenin Lüzumu	598
e. Herkes Cehenneme Uğrayacak	601
f. Vera' Nedir?	603
g. Vesvese İmandan dolayıdır	607
h. Namazda Vesvese	608
i. İçki Parası Haramdır	609
j. Mirasçıya Mal Biriktiren Kimse	610
k. Veren El Alan Elden Hayırlıdır	611
l. Kolaylık Bereketindir	613

m. Yalan Yeminin Zararı.....	614
n. Vaad Olunan Gün.....	615
o. Cuma Günü'nün Faziletleri	618
22. KARDEŞLİK	626

ÖNSÖZ

Hadis-i şerifler, Peygamber SAS Efendimiz'den rivayet olunarak bugüne kadar gelen sözlerdir. Bu sözler kavlen, fi'len, takrîren, sıfaten hepsi hadistir. İster söylesin, isterse onu takrir buyursun yahut fiilen onu gösterson... Gerek fiille gösterdikleri, gerek söz ile söyledikleri, gerek sıfatlarıyla beyan buyurdıkları, hepsi hadisten ibarettir. Bu hadislerin gâyesi, insanın hem dünyanın, hem de ahiretin saadetlerine ulaşmasına vesîle olmaktadır.

Ahmed Ziyâeddin Gümüşhanevî Hazretleri, tasavvufî bir camiada *Râmûzü'l-Ehâdis* isimli hadis koleksiyonunu, ders kitabı olarak hazırlamıştır. Az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadis-i şerifi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadis-i şeriften oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisın alındığı kaynak, râvi ve bazen de hadisın sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Müslümanın ayağının kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriâtın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriâtın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûzü'l-Ehâdîs* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hocaefendi bu dersleri 1958'den 1977 yılına kadar sürdürmüş; 1977'den sonra ise, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi devam ettirmiştir,

Bu eser, Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'ye ait derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluşmuştur. Elinizdeki 8. ciltte 12.03.1972 ve 23.07.1972 tarihleri arasındaki 20 adet hadis dersine ve iki adet Cuma hutbesine yer verilmiştir.

Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'nin konulara yaklaşımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri, okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Konuşma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid ediyoruz.

Konuşmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen Abdüllatif Erkaya ve Osman Yazıcı'ya; kayıtların temininde yardımcı olan kardeşlerimize; bu çalışmamızda bizi teşvik eden Süleyman Zeki Bağlan Ağabey'e; teknik konularda yardım eden Muhammed Zahid, Ahmed Enis ve Lütfullah Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA

Sincan, 6 Ekim 2022

10 Rebîü'l-Evvel 1443

KISALTMALAR

SAS	: <i>Salla'llàhu aleyhi ve sellem.</i>
AS	: <i>Aleyhi's-selâm.</i>
RA	: <i>Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.</i>
Rh.A	: <i>Rahmetu'llàhi aleyh.</i>
KS	: <i>Kaddesa'llàhu sirrahû.</i>
RE.	: <i>Râmûzü'l-Ehâdîs</i>
ME.	: <i>Muhtâru'l-Ehâdîs</i>
RS.	: <i>Riyâzu's-Sâlihîn</i>
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhârî, <i>Sahîh</i>
(م)	: Müslim, <i>Sahîh</i>
(د)	: Ebû Dâvud, <i>Sünen</i>
(ت)	: Tirmizî, <i>Sünen</i>
(ن)	: Neseî, <i>Sünen</i>
(ه)	: İbn-i Mâce, <i>Sünen</i>
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, <i>Müsned</i>
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, <i>Musannef</i>
(ط)	: Tayâlisî, <i>Müsned</i>
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, <i>Musannef</i>
(ع)	: Ebû Ya'lâ, <i>Müsned</i>
(طب)	: Taberânî, <i>Mu'cemü'l-Kebîr</i>
(طس)	: Taberânî, <i>Mu'cemü'l-Evsat</i>
(قط)	: Dâra Kutnî, <i>Sünen</i>
(حل)	: Ebû Nuaym, <i>Hilyetü'l-Evliyâ</i>

- (ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*
- (هـب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*
- (عق) : Ukaylî, *Duafâ*
- (عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*
- (خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*
- (كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*
- (حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*
- (ك) : Hâkim, *Müstedrek*
- (ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdisü'l-Muhtare*
- (در) : Dârimî, *Sünen*
- (خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*
- (بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*
- (غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*
- (طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH.A) HAZRETLERİ'NİN KISA TERCEME-İ HÂLİ

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Müellif Rahmetullâhi Aleyh'in adı Mehmed Zâhid, soyadı Kotku idi. Kendisinin naklettiğine göre babası ona: "Oğlum Mehmed!" diye hitab edermiş. Soyadının "mütevâzi" mânâsına geldiği nüfus cüzdanının başına not edilmiş idi.

Tevellüdü 1315 hicrî kamerî (rûmî 1313, milâdî 1897) yılında Bursa şehrinde, kale içinde Türkmenzâde Çıkmazı'ndaki baba evinde vâki olmuştur.

a. Ailesi

Baba ve annesi Kafkasya'dan 1297'de göç eden müslümanlardandır. Dedeleri Kafkasya'da Şirvan'a bağlı eski bir hanlık merkezi olan Nuha'dandır ki burası dağ eteğinde, ipekçilikle meşhur, ahalisi müslüman, hâlen Azerî Türkçesi konuşulan bir yerdir. [Bugünkü Azerbaycan'ın Şeki şehri.]

Babası İbrahim Efendi Bursa'ya 16 yaşlarında [1869] iken gelmiş, Hamza Bey Medresesi'nde tahsil görmüş, muhtelif yerlerde imamlık yapmış, Hazret-i Peygamber SAS sülâlesinden bir seyyid'dir. 1929'larda 76 yaşlarında iken Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde vefat etmiş ve oraya defnolunmuş, ehl-i tarîk bir kimsedir.

Annesi Sabire Hanım, Mehmed Zâhid Efendi 3 yaşlarında iken vefat etmiş, Pınarbaşı Kabristanı'na gömülmüştür.

Bu anne ve babadan doğma ağabeyi Ahmed Şâkir (1308-1335) subaylık yapmış, Kudüs'te Çanakkale'de bulunmuş, siperlerde hastalanmış ve 28 yaşlarında iken vefat edip Söğütlüçeşme'ye defnolunmuştur. Aynı anneden bir küçük kardeşi daha olmuşsa da çok yaşamamış. birkaç aylık iken vefat etmiştir.

Babasının ikinci evliliği yine Dağıstan muhacirlerinden, Fatma Hanım'la olmuştur. Ondan doğma üç kız kardeş halen hayattadırlar. [1981] Bunlardan Pakize Hanım'ın efendisi de,

Bursa Ulu Cami imamlarından ve İsmail Hakkı Tekkesi şeyhlerinden merhum Ahmet Efendi (K.S)'dir.

b. Tahsili, Askerliği

Mehmed Zâhid Efendi (Rh.A) ilk mektebi Oruç Bey İbtidâîsi'nde okudu, Maksem'deki idâdiye devam etti. Sonra Bursa Sanat Mektebi'ne girdi. Bu esnada Birinci Cihan Harbi dolayısıyla 18 yaşlarında askere celb olundu. 14 Nisan 1332'de asker oldu, senelerce askerlik yaptı, çok tehlikeli günler geçirdi, hastalıklar atlattı. Ordunun Suriye'den çekilmesinden sonra, bin bir güçlkle İstanbul'a döndü.

10 Temmuz 1335'de Cuma gününden itibaren de 25 K. 30 şubede yazıcı olarak vazifeye devam etti. Kendi hatıra defteri kayıtlarından 1338 Martlarında henüz bu vazifede olduğu görülüyor.

c. Tasavvufî Yetişmesi ve Dînî Hizmetleri

İstanbul'da bulunduğu esnada çeşitli dînî toplantılara,

derslere, camilerdeki vaazlara devam etti. Bilhassa Seydişehirli Abdullah Feyzi Efendi'yi çok sevdiği anlaşıyor. Bu arada 16 Temmuz 1336 Cuma günü namazı Ayasofya Camii'nde edadan sonra Vilayet önünde bulunan Fatma Sultan Camii yanındaki Gümüşhaneli Tekkesi'ne giderek Şeyh Ömer Ziyâeddin Efendi'ye intisâb eyledi. Günden güne ahvâlini terakkî ettirdi.

Bu zât-ı şerifin, 18 Kasım 1337 Cuma günü vefatından sonra postnişin-i irşâd olan Tekirdağlı Mustafa Feyzî Efendi'nin yanında tahsil-i kemâlâta devam etmiş, müteaddit defalar halvete girmiş, 27 yaşlarında hilâfetnâme'yi aldıktan sonra, ondan *Râmûzü'l-Ehâdis*, *Hizb-i A'zam* ve *Delâilül-Hayrât* icâzetnâmelerini de almış, Bayezit, Fatih ve Ayasofya Camii ve medreselerinde derslere devam etmiş, bu esnada hafızlığını da tamamlamıştır. Bu aralarda hocasının işareti üzere muhtelif kasaba ve köylerde dînî hizmet îfâ etmiştir.

Tekkelerin kapatılmasından sonra Bursa'ya dönmüş, evlenmiş, 1929'da vefat eden babası yerine Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde 15-16 sene kadar imamlık ettikten sonra Üftade Cami-i Şerifi'nin imam-hatipliğine tayin edilerek, şehirde hisar içindeki baba evine yerleşti. Burada 1945-46'dan 1952'ye kadar hizmet eyledi.

1952 Aralığında Gümüşhaneli Dergâhı postnişinini ve eski tekke arkadaşı Kazanlı Abdül'aziz Bekkine'nin vefatı üzerine, İstanbul'a naklolarak Fatih'te bulvara nazır Ümmügülsüm Mescidi'nde vazife gördü.

1 Ekim 1958 tarihinde Fatih İskenderpaşa Cami-i Şerifi'ne nakloldu ve vefatına kadar bu vazifede kaldı.

d. Vefâtı

Mehmed Zâhid Efendi Rahmetullahi Aleyh, ömrünün son yıllarında rahatsız idi; ayakta gezmesine rağmen; şiddetli ağrılarından muzdaripti. 1979 yazında uzun zaman kalmak üzere gittiği Hicaz'dan, ağır hasta olarak 1980 Şubatı'nda dönmek zorunda kalmıştı. 7 Mart 1980'de ameliyata girdi ve midesinin üçte ikisi alındı.

Ameliyattan sonra tedricen düzeldi, hatta 1980 Ramazanı'nda hiç aksatmadan oruç tuttu. Hatimle teravîh kıldı, vaaz etti. Yazın Balıkesir Ilıca'ya, Çanakkale Ayvacık sahiline ağrıyan ayakları için götürüldü, hac mevsimi gelince de Hicaz'a gitti. Fakat ameliyata sebep olan rahatsızlığı nüks etmiş ve ağrılar tekrar başlamıştı. Haccı güçlükle ifadan sonra, 6 Kasım 1980'de çok ağır hasta olarak İstanbul'a döndü. Tam bir hafta sonra 13 Kasım 1980'de (5 Muharrem 1401), Perşembe günü öğleye yakın, dualar, Yâsin'ler, tesbih ve gözyaşları ile uyur gibi bir halde iken ahirete irtihal eyledi.

Cenaze namazı 14 Kasım 1980 Cuma günü İstanbul Süleymaniye Camii'nde muhteşem, mahzun, vakur ve edepli bir cemm-i gafir tarafından kılınarak, mübarek vücudu, Kanûnî Süleyman Türbesi arkasında, kendisinden feyz aldığı hocaları ve

üstadlarının yanındaki istirahatgâhına defnolundu.

Bu esnada Süleymaniye, Şehzâdebaşı, Fatih ve çevrelerinde trafik durmuş, Süleymaniye'nin içi ve avlusu kâmilten dolduğu gibi, cemaat sokaklara taşarak Esnaf Hastahanesi'nin yanına kadar uzanmıştı. Vefatını duyanlar içinde Anadolu'nun en uzak şehirlerinden olduğu kadar Avrupa'dan gelenler de vardı. Uzakta bulunan muhiblerinden çoğu da vaktinde haber alamama yüzünden cenazesine yetişememişlerdi.

Vefatı İslâm Alemi'nde de büyük üzüntüye yol açmış, Suudi Arabistan'da, Kâbe'de, Kuveyt'te ve daha başka şehirlerde gıyabında cenaze namazı kılınıp, dualar edilmiş, ajanslar bu elim vefat haberini yayınlamışlardı.

Vefat tarihi olan 13 Kasım 1980 tarihli takvim yapraklarında tevâfukan çok mânidar ibareler yer alıyordu. Meselâ bunların birindeki şu parça ne kadar şâyân-ı taaccübdür:

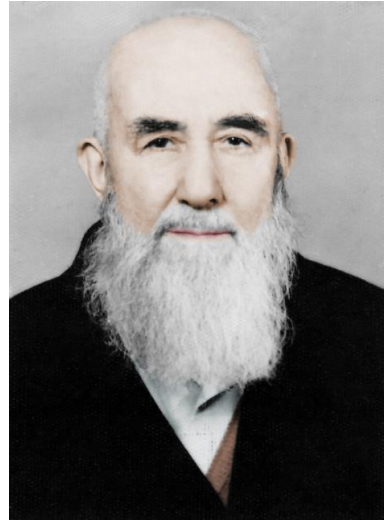
Arkamdan Ağlama

Öldüğüm gün tabutum yürüyünce

*Bende bu dünya derdi var sanma!
Bana ağlama, "Yazık, yazık!" "Vah, vah!" deme!
Şeytanın tuzagına düşersen vah vahın sırası o zamandır.
Yazık yazık asıl o zaman denir.
Cenâzemi gördüğün zaman "El-firak, el-firak!" deme!
Benim buluşmam asıl o zamandır.
Beni mezara koyunca elvedâ demeğe kalkışma!
Mezar cennet topluluğunun perdesidir.
Mezar hapis görünür amma,
Aslında canın hapisten kurtuluşudur.
Batmayı gördün ya, doğmayı da seyret!
Güneşle aya batmadan ne ziyan gelir ki?
Sana batma görünür amma
Aslında o doğmadır, parlamadır.
Yere hangi tohum ekildi de yetişmedi?
Neden insan tohumu için
Bitmeyecek, yetişmeyecek zannına düşüyorsun?
Hangi kova suya salında da dolu olarak çekilmedi?
Can Yusuf'un kuyuya düşünce niye ağlarsın?
Bu tarafta ağzını yumdun mu, o tarafta aç!
Çünkü artık hay-huyun,
Mekânsızlık aleminin boşluğundadır.*

e. Ahlâk ve Şemâili

Merhum uzunca boylu, şişmanca, heybetli, beyaz tenli, dolgun pembe yanaklı, uzunca aksakallı, geniş alınlı, aralıklı kaşlı, irice başlı, gül yüzlü, sevimli, alımlı bir kimse idi. Gençken zayıf olduğunu, öksüzlükte yemek yerine yumurta içivererek böyle iri vücutlu olduğunu gülerek anlatırdı. İlk görüşte insanda sevgi ve saygı uyandıran bir hali vardı. Tanıdığına tanımadığına selâm verir, güleryüz gösterir, gönül alırdı. İlk nazarda

koyu kestane renkli görünen, fakat dikkatle bakılması imkânsız, esrarlı ve derin mânâlı gözleri vardı. Gözü içinde kırmızılık, sırtında ve karnında ise avuç içi kadar iri bir ben mevcuttu.

Hafızası çok kuvvetli idi, konuşması tatlı ve sâfiyâne idi. Çok kere halk telâffuzu kullanır, karşısındakine söz fırsatı tanır; kesinlikle bildiği bir şeyi bile sanki ilk duyuyormuş gibi yumuşak bir tavırla dinler, mânâlı ve nükteli cevap verirdi. Sohbetleri hoş, hutbeleri fevkalâde celâlli olurdu. Hutbe esnasında sesini yükseltir, ordu önündeki bir komutan gibi celâdetle ve irticâlen konuşurdu.

Özel hayatında ev halkına karşı müşfik ve latîfeci davranır, kimseye doğrudan doğruya bir şey emretmez, telmih ve remiz ile söyler, anlaşılmazsa sabrederdi.

Fevkalâde mütevâzi idi. Kerametleri zâhir ve şöhreti âlemgir olduğu halde, talebelerine bile tepeden bakmaz, şeyhlik tavrı takınmaz, kendisini ihvânı arasında lâlettayin bir fert gibi görür, makamını ve kemâlini büyük bir maharetle gizlerdi.

Kendi üstadlarına fevkalâde saygılı ve bağlı idi. Tekke arkadaşları olan yaşlılar, üstadının meclisine gittiğinde diz üstü oturup, baş eğip hiç ayak değiştirmeden edeple oturduğunu anlatırlar.

Çok uzun ve derin düşünürdü, sohbetlerindeki buluşlara, teşbihlere hayran kalmamak mümkün olmazdı. Bir ayetin, bir hadisin üzerinde haftalarca, aylarca durup konuştuğu olurdu.

Ele aldığı bir kimseyi terbiye edip yola getirinceye kadar büyük bir sabırla çalışırdı. İlk zamanlarda kusurlarına müsamaha ederdi. Yıllarca çalışır, yarı yolda bıkip bırakmazdı.

Dostlarına vefâsı emsalsiz idi; onları ziyaret eder, arar sorardı. Akrabalarına karşı vazifelerinde kusur etmez ve onlara her türlü yardımı esirgemezdi.

Çok açık elli idi, verdiği zaman şaşılacak miktarda verir, geriye kalmamasından korkmaz, verdiğini doyururdu. Sofrasında ekseriya misafir bulunurdu. Hizmet edenleri bir vesile ile memnun eder, ziyaretçilere güleryüz gösterir, kapısını her zaman açık tutmağa çalışırdı.

Gece ve sabah ibadetlerine çok riayet eder, talebelerini de bunlara teşvik eylerdi. İnsanın kalbinden geçirdiğini bilir, gelenin sormadan cevabını verir, istemeden ihtiyaç sahibinin muhtaç olduğu şeyi bağışlardı. Gönüllere ve rüyalara tasarrufu vardı. Bereket gittiği yere yağar; bolluk onunla beraber gezer, en hücrâ, en kıtlık yerde o gelince nimet dolardı. Beraberinde seyahat edenler, tevafuklara, tecellilere, maddî ve mânevî hallere ve ikramlara şaşar, hayretlere düşerler, parmaklarını ısırırlardı.

Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri derecâtını ulyâ eyleyip, biz âciz ü nâcizleri de füyûzat ve şefaâtından feyzyâb u nasibdâr buyursun...

Âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn SAS, ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahüm bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn...

f. Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'in Eserleri

01. Tasavvufî Ahlâk (5 cilt)
02. Mü'minlere Vaazlar (2 cilt)

03. Hadislerle Nasîhatlar (2 cilt)
04. Cennet Yolları
05. Ehl-i Sünnet Akâidi
06. Ana Baba Hakları
07. Nefsin Terbiyesi
08. Faydalı Dualar ve Otuz iki Farz
09. Tezkiretül'-Evliyâ Tercümesi
10. Risâle-i Hâlidîyye Tercümesi
11. Evrâd-ı Şerif

Konuşmalarından Hazırlanan Eserler:

01. Zikrullahın Faydaları
02. Özel Sohbetler
03. Peygamber SAS Efendimiz
04. Tenbihler

01. KÂMİL MÜ'MİN OLMAK

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المؤمن من آمنه الناس ، والمسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده ،
والمهاجر من هجر السوء ، والذي نفسي بيده ، لا يدخل الجنة عبد
لا يأمن جاره بوائقه (حم. ن. ع. حب. ك. والعسكري عن أنس)

RE. 230/3 (*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü, ve'l-müslimü
men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî, ve'l-muhâciru men
hecere's-sûi, ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ
ye'menü câruhû bevâikahû.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli

seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Mü'min ve Müslim

Bu hadis-i şerifi geçen derste de okuduk ama, bu hadisin üzerinde biraz durmak lâzım gelecek. Ve bunu hep beraberce ezberlemeye çalışalım!

Bu ve bunun emsali birçok hadisler gelecek mü'minler hakkında, bunlar bizim can noktamız. Zaten bir müslüman kırk tane, Peygamberimizin sözünü, hadisini ezberlerse, o yevm-i kıyamette ulema zümresinde hasrolunacak. Bunlar da duyula duyula hemen hemen ekseriyetle kulaklarımızda kalmıştır ve ezberlenmesi de kolaydır. İnşâallah bunları bir sıraya koyarsak, ezberlemeye de gayret ederiz.

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, Ebû Ya'lâ, İbn-i Hibbân, Hâkim ve el-Askerî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

المُؤْمِنُ مِنْ أَمْنِهِ النَّاسُ ، وَالْمُسْلِمُ مِنْ سَلَامِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ،
وَالْمُهَاجِرُ مِنْ هَجَرِ السُّوءِ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَبْدٌ
لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بِوَأْتِقِهِ (حم. ن. ع. حب. ك. والعسكري عن أنس)

RE. 230/3 (*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü, ve'l-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî, ve'l-muhâciru men*

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12593; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.264, no:510; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no:7432; Kudâi, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, *Kâmil*, fi'd-Duafâ, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.150, no:748; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.102, no:24428.

hecere's-sûi, ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû.)

(*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü*) “Mü'min, insanların kendinden emin olduğu kimsedir. (*Ve'l-müslimü men selime'l-müslimüne min lisânihî ve yedihî*) Müslüman da müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir. (*Ve'l-muhâciru men hecere's-sûi*) Muhacir de fenalığı terk eden adamdır. (*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, (*lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû*) komşusu kendisinin eziyetinden emin olmayan kimse Cennete giremez.”

“—*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah!*” diyen her adamın adına mü'min deriz.

Bu iman kapısından içeriyi girmektir. “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah!*” dedi mi bir insan, imanın kapısından içeriye girmiştir, mü'mindir. Fakat kapıdan girmekle iş bitmiyor. Bu iman üç mertebe üzerindedir. Edna, evsat, a'lâ... Aşağı, orta, yukarı. Binâen aleyh her şeyin ednası değil, a'lası makbuldür.

Karpuzu alırken herhalde seçiyorsun da iyisini alıyorsun. Zerzevatın hangisi olursa olsun, seçiyoruz da iyisini alıyoruz. Elması, üzümü, armudu, neyse. Binâen aleyh imanın da elbette efdalini ve alasını aramak ve ona çalışmak başlıca vazifelerimizden olsa gerektir

İman hepimizin bildiği gibi:

أَمَنْتُ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَبِالْقَدَرِ،
خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى، وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقًّا، أَشْهَدُ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

(*Âmentü bi'llâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusulihî ve'l-*

yevmi'l-âhiri, ve bi'l-kaderi hayrihî ve şerrihî mina'llâhi teâlâ, ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun, eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlüh.)

[Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inandım. Öldükten sonra dirilmek haktır. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve şehadet ederim ki, Muhammed SAS Allah'ın kulu ve rasûlüdür.]

Şimdi yalnız “*Lâ ilahe illa'llah*” demekle insan mü'min olmaz, “*Muhammedün rasûlü'llah*” demekle de mü'min olmaz, bu amentüye iman etmedikçe...

Melekler vak, kitapları var, peygamberler var, bir de ahiret günü var... Dünyayı görüyoruz tabii ama ahiret meçhulümüz olduğu için kafalar takılıyor. Öldükten sonra dirileceğiz.

“—Nasıl olur yâhu? Bu dirilme nasıl olacak?” diye tereddüt ediyorsa, tereddütle iman olmaz.

İman şekki kabul etmez. İki kere iki dört, bitti. Binâen aleyh, şek ile şüphe ile iman olmaz. Onun için amentüye iman edeceğiz. *Amentü* hulâsasıdır.

Amentü'nün izahı *Emâli* denilen ve buna benzer itikad kitapları vardır ki, altmış sekiz veyahut yetmiş sekiz beyitten ibarettir. O yetmiş sekiz beytin hulâsası amentüdür. Amentüdür ama, o yetmiş sekiz beyit ile beraber imanı bilmek lazım. İman o esasa dayanır. O esas olmadıkça iman olmaz. O esaslara inanç olmadıkça, “*Lâ ilahe illa'llah*” demişsin. Onu gâvurlar da der. O iman sayılmaz. İmanın iman sayılması, mutlaka itikada dayanır. Kök bu, bu itikaddan şaşılmaz. Bu itikad da şek ve şüphe de götürmez.

b. Allah-u Teâlâ'nın Sıfatları

Allah birdir. Allah'ın sıfatları vardır. Sıfat-ı zâtîsi var, sıfat-ı subûtîsi var... *Hayat, ilim, semî', basar, irade, kudret, kelam, tekvin*; bunlar Allah-u Teâlâ'nın subûtî sıfatlarıdır. *Vücud, kıdem*,

bekà, vahdaniyyet, muhalefetün li'l-havadis, kıyâm bi-nefsihî;
bunlar da zâtî sıfatlarıdır.

Subûtî sıfatlar:

1. *Hayat*: Allah-u Teâlâ diridir. Hayatı mahlûkların hayatına benzemez, zatına mahsustur.

2. *İlim*: Allah-u Teâlâ her şeyi bilir. Bilmesi mahlûkatın bilmesi gibi değildir. İnsanların kalbinden geçenleri, niyetlerini bilir.

3. *Semî'*: Allah-u Teâlâ işitir. Vasıtasız ve cihetsiz işitir. İşitmesi, kulların işitmesine benzemez.

4. *Basar*: Allah-u Teâlâ görür. Aletsiz ve şartsız görür. Görmesi göz ile değildir. Karanlık gecede, kara karıncanın, kara taş üzerinde yürüdüğünü görür ve işitir.

5. *İrade*: Allah-u Teâlâ'nın dilemesi, istemesi vardır. Dilediğini yaratır. Her şey onun dilemesi ile var olur. İradesine engel olacak hiçbir kuvvet yoktur.

6. *Kudret*: Allah-u Teâlâ'nın her şeye gücü yeter. Hiçbir şey ona güç gelmez.

7. *Kelam*: Allah-u Teâlâ söyleyicidir. Söylemesi alet, harfler, sesler ve dil ile değildir. Kuluyla ve peygamberleriyle sözsüz, işaretsiz konuşabilir.

8. *Tekvîn*: Allah-u Teâlâ yaratıcıdır. Ondan başka yaratıcı yoktur. Her şeyi o yaratır.

Zâtî Sıfatlar:

1. *Vücûd*: Allah-u Teâlâ vardır. Varlığı ezelidir, kendindendir.

2. *Kıdem*: Allah-u Teâlâ'nın varlığının evveli, başlangıcı yoktur.

3. *Bekà*: Allah-u Teâlâ'nın varlığının âhiri, sonu yoktur. Hiç yok olmaz. Yokluk muhaldir.

4. *Vahdaniyyet*: Allah-u Teâlâ'nın zatında, sıfatlarında ve işlerinde ortağı, benzeri yoktur.

5. *Muhalefetün li'l-havadis*: Allah-u Teâlâ, zatında ve sıfatlarında hiçbir mahlûkun zat ve sıfatlarına benzemez.

6. *Kıyâm bi-nefsihî*: Allah-u Teâlâ zatı ile kâimdir. Mekâna muhtaç değildir. Madde ve mekân yok iken o var idi. Zira her ihtiyaçtan münezzehtir.

Allah'ı bildikten sonra Allah'a mekân tahsis etmek, Allah'ı bilmemenin alâmetidir. Allah görmez demek, bilmemenin alametidir. Allah evvelce yoktu, sonra oldu demek cahilliktir, bilmemezlik demektir. Öyle olmaz.

Allah-u Teâlâ'nın sıfatları neleri söylüyorsa, hayat Allah-u Teâlâ'da ezelden ebede hayattadır. Bu kâinatta bugün aylara çıkıyorlar. Allah-u Teâlâ'nın bildiği ilmin bir zerresinden ibarettir bugünkü insanlardaki bilgiler. Bu zerre ile insanlar göklere de uçuyorlar. Fakat asıl ilim Allah-u Teâlâ'nındır.

Semi', Cenâb-ı Hakk'ın duyması demektir. Yani ne kadar ince, gizli şey varsa hepsini Allah-u Teâlâ duyar.

Allah-u Teâlâ bütün sır denilen, ne kadar gizli şey varsa hepsini bilir. İçinden geçen kuruntuları da bilir. Allah'ın bilgisi o kadar geniştir.

Yaratmak ona mahsustur. İnsanı da bütün varlığı da yaratan odur. Gördüğümüz, görmediğimiz ne kadar mevcut varsa, hepsi Allah-u Teâlâ'nın eseridir. Bu eseri görünce, eserden bu eseri yaratana intikal ediyoruz. Nasıl ki bir eser gördüğümüzde;

“—Bunu yapan kimdir?” diyoruz.

“—Filandır.” diyorlar.

“—Demek ki bu kâinatı da yaratan kimdir?”

“—Allah-u Teâlâ...”

Onun için iman dediğimiz vakitte amentünün tamamına inanmak lâzım!

Öldükten sonra nasıl dirilir insan?

Binmemiştim bak bir vapur battı şimdi. O vapurun bir projesi var mıdır yapan fabrikanın elinde?

“—Vardır.”

İsterse aynını yapar, bize verir mi gene?

“—Aynını yapar verir.”

E bir insanoğlu kaybolan bir şeyin aynını yapıp verebiliyor da, Allah-u Teâlâ yaptığı kulunun aynını bir daha yapamaz mı?

İnsan bir sudan teşekkül etmiş. Ana rahminde şu şekilde bizi meydana getiriyor. Ana rahmi, kimsenin görmediği bir yer işte. Akıllar ermez, gözler de görmez. Orada bak bizi ne güzel şekillendiriyor ve meydana getiriyor.

Bu şekillendirmeyi yarın mahşerde yine yapacak Allah. Nasıl yapacak? Aklımız erer mi? Kudretine inanmak lazım. Allah-u Teâlâ kâdir, nasıl isterse öyle yapar.

c. İmanın En Yüksek Derecesi

Onun için, *Lâ ilâhe illa'llah* dediğin vakitte, Allah-u Teâlâ'nın öyle görür ve bilir olduğuna inanmak lâzım!

Yalnız görmek ve bilmekle de bitmiyor iş: Allah-u Teâlâ kulu ile beraberdır. Her kuluyla ama...

Onun için yine buyrulmuş ki:²

أَفْضَلُ الْإِيمَانِ ، أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ مَعَكَ حَيْثُمَا كُنْتَ

(طب. حل. عن عبادة بن الصامت)

RE. 76/9 (*Efdalü'l-îmân*) “İmanın en yüksek derecesi, (*en ta'leme enne'llâhe meake haysü mâ kün-te*) nerede olursan ol, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin seninle beraber olduğunu bilmendir.”

En efdal iman, nerede olursan ol, Allah-u Teâlâ'nın seninle beraber olduğunu bilmendir. Bir insan kendisini Allah-u Teâlâ'nın

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.336, no:8796; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.305, no:535; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.124; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.225, no:204; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.37, no:66; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.194, no:3971; RE. 76/9.

her yerde gördüğünü kanaat getirmiş. Polis yok, jandarma yok, kimse yok... Orada bir fenalık var, günah bir şey. Fakat o adam biliyor ki Allah-u Teâlâ onu görüyor ve bütün haline vakıf... Şimdi bu adam ne yapar?

Kendisini gören Allah'a inancı tam. Tam olduğu için hiçbir yerde Allah-u Teâlâ'nın razı olmadığı bir işi yapmasına imkân yok. Ama bu inancı lafla değil... Lafla herkes biliyor. Fakat lafla olan inanç kâfi değil. Bunun içe yerleşmesi, gönle yerleşmesi ve orada kaynaması lazım. Bunun için yalnız bilgi para etmez.

Meselâ, bilmediğiniz bir meyveyı, tatlıyı tarif etse biri size, aklınızda bir şey hasıl olur, *ilme'l-yakîn* bilirsiniz.

“—Ha şöyle bir şey demek ki...” dersiniz.

Fakat gösterdikleri vakitte;

“—Hani ben sana tarif etmiştim geçen. İşte bu odur!” dediği vakitte;

“—Ha demek buymuş!” diye, bu sefer *ayne'l-yakîn* hasıl olur size.

Önce *ilme'l-yakîn*, sonra *ayne'l-yakîn* hasıl oldu, gördünüz. Bir de onu yerseniz, o zaman *hakka'l-yakîn* onun ne olduğunu anlarsınız.

Şimdi *ilme'l-yakîn* hasıl olmuştur, Allah-u Teâlâ bizi görüyor, biliyoruz. Ama *ayne'l-yakîn* görmek nasıl olacak? Bir de *hakka'l-yakîn*'e erişmek var. Artık bu müşahede-i ilâhiye derecesine erişen, hakikat mertebelerine erişen, arifler makamına erişen zevatı muhteremeye mahsus hallerdir.

Onun için Cüneyd-i Bağdadi hacıya sorduğu vakitte:

“—Sen hacca gittin mi?”

“—Gittim.”

“—Pekiyi, tavaf ederken oradaki esrarı gördün mü sen?”

“—Yok...”

Hiç birimizin bir şey gördüğü yok. Dönüyoruz boyuna...

“—E Arafat'ta Rabbini gördün mü sen?”

“—Nasıl görülür yâhu?”

Allah-u Teâlâ'nın verdiği idrak, ilim ile Allah-u Teâlâ'nın eserini görür, eserinden kendisine intikal eder. Camiyi görür;

“—Kimin camisi bu?”

“—İskender Paşa'nın camisi.”

Nasıl intikal ediyorsun? Aynı şekilde kâinatı gördüğün vakit, Allah-u Teâlâ'nın şeksiz şüphesiz varlığına görmüş gibi inanırsın. Kendisi görülmez dünyada... Ama görmüş gibi inanırsın ki, bu varlık kimin eseridir? Bunu kimse yapamaz Allah'tan başka...

İnsan kendisini düşünse gene kâfi... Bak bugün aya giden insan işte ufacık bir mahluk. Ama ne harikalar meydana getiriyor. Bu insanın elinde olan bir şey değil. Allah-u Teâlâ'nın insana verdiği kudretin eseridir. Eser Allah'ındır, o kulun elinden yaratmıştır onu...

Onun için, *Lâ ilahe illa'llah* diye iman etmek çok kolay bir şey değildir. O dil ile olan gene bizi cennete koyar. Cennete gireriz, onu demekle beraber ne kadar kabahatlı, günahlı olsak da o bizi

netice itibariyle cennete koyacaktır, *Lâ ilahe illa'llah* kelimesi dolayısıyla... Fakat şimdi bir de o kelimenin hakikatına ulaşabilmek devletini de Allah burada insanlara vermiştir.

Onun için mü'min derken iki kelime var: Birisi *mü'min*, birisi *el-mü'min*... Başına *elif-lâm* geliyor. Mü'min dediğimiz vakitte şark ile garb arasındaki bütün *Lâ ilahe illa'llah* diyenler dahildir. Ama *el-mü'min* deyince ayrı olur. Hangi mü'min? Kâmil mü'min, olgun mü'min demek. Ötekinden ayrılır. Bir *elim-lâm* ayırır onları.

Bu ayırmayı nasıl elif lam yaptıysa, bizim de kendimizi yoklayarak, o el-mü'min tabakasının içerisine girmek için çalışmak vazifemizdir. O namaz, mü'min kelimesinin içindedir. Namaz kılmak, oruç tutmak, haccetmek, zekât vermek mü'minin vazifesidir. Her mü'min olanda bu var. Ama el-mü'min deyince el-mü'min, namazı başka, orucu başka, zekâtı başka, haccı başka. Mesela imam-ı Şafi Hazretleri Şeybân-ı Râî denilen bir çobanın dersine devam ediyormuş. Çoban fakat çoban hakikate ermiş bir çoban. Ma'rifet-i ilahiyeden hisseyab olmuş bir adam. Onun sohbetine imam-ı şafi devam ediyormuş.

İmam-ı Ahmed demiş ki:

“—Yâhu sana yazık değil mi? Sen koca bir imamsın da böyle bir çobanın sohbetine devam ediyorsun. Sana yakışmaz!” demiş.

O da ona:

“—Sen de git de, onu bir yokla bakalım!” demiş.

Gitmiş, yoklamış. Şeybân-ı Râî'ye demiş ki:

“—Yâhu, bir adam namazını unutursa bir vakit namazını, hangi vaktinde olduğunu bilemezse, sabah mıydı, öğlen miydi, ikinci miydi? Bir namazı bıraktım ama hangisiydi bilemezse, ne yapmak lazım gelir?” demiş.

“—Bize göre bütün namazları iade etmek, yeniden kılmak lazım, beş vakti kılmak lazım. Mü'min namazı unutur mu?”

“—Zekâtı nasıl verirsiniz siz?” diye sormuş.

“—Size göre mi, bize göre mi?” demiş.

“—Canım sizi bizi mi var, neyse o. Size göre kırkta bir ama bize göre hepsini veririz biz demiş. Tutmayız elimizde...” demiş.

Bilmem birçok kimselere anlatırlar bunu, derler ki:

Bir şeyh efendinin müridleri varmış. İçlerinden birisini çok seviyormuş şeyh efendi. Ötekiler de demişler ki:

“—Biz burada kırk seneden beri hizmet ediyoruz. Bu daha dün geldi buraya, bak şu şeyh efendinin yaptığına... Bu adamı ne kadar çok seviyor!” demişler.

Şeyh efendinin de kulağına gitmiş. Onları bir gün bir gezme yerine götürmüş. Bahçelerden bir bahçeye... Demiş ki:

“—Kim bana güzel bir çiçek getirecek?”

Hepsi yayılmışlar bahçelere. Çeşit çeşit çiçekler toplayıp, “Buyurun efendim!” diye getirmişler.

O sevilen derviş, bir tane kırık bir çiçek bulmuş.

“—Oğlum, bak herkes güzel çiçekler getirdi deste deste; sen niye böyle bir tanecik boynu kırık bir şey getirdin?” demiş.

“—Efendim, hepsi Allah diyorlardı demiş. Elim varıp da koparamadım!” demiş.

İkinci bir tecrübe daha yapmış. Hepsinin eline birer tavuk veya kuş vermiş. Demiş bunu gidin, kimsenin görmediği yerde kesin getirin demiş. Her birisi bir köşeye saklanmışlar. Kimse görmeden kesip kesip getirmişler.

O gitmiş, tavuğu kesmeden getirmiş olduğu gibi.

“—Oğlum bak, hepsi kestiler de sen niye kesmedin?” demiş.

“—Efendim, kimsenin olmadığı yeri bulamadım ki, nereye gitsem Allah benimle idi demiş.”

Şeyh efendi müridlerine dönmüş:

“—Gördünüz mü, niye sevdiğimi anladınız mı? Niçin Sevmeye layık olduğunu anladınız mı?” demiş.

Onun için imanda tekemmül ayrı bir nimettir. Onu da Allah-u Teâlâ lütfeder. Biz çalışırız, o da lütfederse ne mutlu. Çalışmadan da olmaz ama.

Onun için, bu gibi devletlere ulaşanların alâmetleri:

Abdestsiz gezmezler, bir. Gönüllerinden Allah çıkmaz, iki.

Geceleri teheccüd denilen namazları kılarlar, gözlerinden de yaşlarını akıtırlar. Feryad u figan ile tazarru ve niyazdan hiç hali kalmazlar. Malayani, boş sözü ağızlarından kat'iyyen çıkar-mazlar.

Helâlinden başka bir rızık da ağızlarına koymazlar. Mutlaka yedikleri helâl olan bir rızıktır az da olsa... Aç kalmaya razı olurlar, haramı irtikap etmezler. Hatta şüpheli şeyi de ağızlarına koymazlar. Bundan dolayı da Allah-u Teâlâ onların gönüllerine bu ma'rifeti koyar. Koyan Allah. Bu koyuverir, o koyuverdikten sonra da artık arkasından korkulmaz.

Şimdi bu *el-mü'min* kelimesinin altına girmek için on tane kapı göstermişler. On tane basamak. On basamağı atlayabilirse, bu iman-ı islâmın birinci kapısından girer. On kapısı var yani. İslâm'ın *Lâ ilâhe illa'llah*'la beraber on kapısı daha var. Birisi *Lâ ilâhe illa'llah*, dokuzu da arkasında. O dokuzunu da geçebilirsen ondan sonra bir mertebe yükselirsin. Bu dokuz birbirine bağlıdır. Bu dokuzunun adına şeriat derler. On olur yani hepsi. Onun adına şeriat derler. Bu şeriatsız hiçbir şey olmaz. Ne tarikat olur, ne ma'rifet olur ne de hakikat olur. Hakikat olsun, ma'rifet olsun, tarikat olsun şeriata bağlıdırlar.

Şeriat bir gövdedir. Onun gövdesinden dallar aşılır. Yapraklar hasıl olur. meyvalar verir. Meyvanın olması için yaprak lazım. Yaprığın olması için gövde lazım. Gövde olmadıkça ne dal olur, ne yaprak olur, ne de meyva olur. binâen aleyh, şeriata zerre kadar riayetsizlik hepsini mahveder. Kurur, gövde kurur. Gövde kuruduktan sonra ne dal olur, ne budak olur, ne de meyve olur. Onun olmasının sebebi. Meyveler şimdi marifet, hakikat meyveleridir şeriatın. Bu şeriatın meyvelerinin bizde hasıl olması için gövdenin sağlam olması lazım. Şeriatın sağlam olması lazım. Şeriatın sağlamlığının bir alameti iman ve islâmın şartlarından gayri, ilimdir.

İlim üç çeşittir. Birisi ilm-i akaid. Akaid ilmini mükemmel surette her müslümanın bilmesi lazım. Amentüyü bildiren akaid kitapları, *Emâli* ve saire. Bu *Emâli* denilen itikat kitabını

muhakkak surette müslüman okumuş ve bilmiş olacak. Hiç olmazsa yahut okuyamazsa da duymuş olacak. Duyup inanacak, bilecek. İkincisi namaz, oruçları bize bildiren ilim. Birisi akaid, akidelerimizi bildiren ilim. İkincisi de namazımızı, orucumuzu, ve sair şeyleri bize bildiren ilme ilm-i hal diyoruz.

Üçüncüsü ilm-i nikah. Nikah meselesi. Bu da ilmihalin içerisinde. bu nikah meseleleri ayrı bir kitaptır gene. Akaid ayrı, namazı orucu bildiren ayrı, nikahı bildiren ayrı bir kitaptır. Dördüncüsü ilm-i muameledir. Alış-veriş, kazanç ilmini bize bildiren ilimdir, dört. Bir de ilm-i ceza. Bunları yapamayanlara verilecek cezaları bildiren ilimdir. Bu beş şeyden terettüp eder ilm-i hal. İlmihal dediğimiz kitap bu beş şeyin topuna derler.

Müftü efendinin ilmihali, görmüşsünüzdür şöyle üç dört parmak kalındığında bir kitaptır. Bunların beşini de belki içine almıştır. Onu baştan aşağıya bir değil, iki değil, üç değil; üç beş defa tekrar tekrar okuyup, içine yerleştirmek lazım.

“—Ben namaz kılmasını biliyorum.”

Herkes biliyor. Farzı bu kadar, vacibi bu kadar, sünneti de bu kadar... Onu bilmek kolay. Fakat bu ilm-i muamele, ilm-i nikah... İlm-i nikah çok geniştir efendi! Nikah nasıl olur, işte gideriz oraya, belediyede kıydırırız nikahı, oldu... öyle değil aziz kardeş! Ayrı bir ilimdir, geniştir. Kimlerle evlenebilirsin, kimlerle evlenemezsin. Evlendikten sonra ne gibi muamelelerin yapılması lazım. Nasıl boşanırsın, nasıl ayrılırsın. Uzun boylu bundan bahseden ilme, ilm-i nikah derler. Bunları bilmek, ayrıca o kitabı güzelce okumak ...

Bu beş kitabı bildikten sonra, sende ilim hasıl olmuştur. İman, İslam, arkasından da ilim. Bu ilimler, işte daha iman kapısı bunlar yani. İman kapısından içeriye giriyoruz. La ilahe illallah dedik açtık. Neyse vakit namazının şartlarını yaptık. Açtık ikinci kapıyı. İlim kapısı üç. İlim kapısını açabilmek için de işte itikadı, ibadeti, nikahı, muameleyi, cezaları bilmek lazım. Bunların hepsi lazım.

Şimdi hacca gidiyoruz, Allah kabul etsin. İcabında insan bir kaza yapıyor. Bu ceza lazım buna. Bunun cezası ne? Ya sadaka vereceksin, ya hayvan keseceksin, ya oruç tutacaksın. Acaba ne kadar yapacağız. Onlara diyorlar ki işte ukubat. Yani yapılan hataların tashihi için bir ceza. Ama bu cezayı vermekle ukubattan kurtuluyorsun ama sevabı aynı olmuyor yani. O kabahati yapmamak lazım. Yaptıktan sonra, “E koyun keserim ödenir.” Koyun kesersin, haccın caiz olur ama sevabından gene mahrum oldun.

Meselâ, bizim çok hacı efendilerimiz bunu bilmezler: Hanefiye göre Müzdelife denilen yerde sabah namazını kılmak lazım. Fakat diğer milletler gece yarısından sonra çekilir giderler oradan. E Hanefi de onlara uyar giderse, orada bir koyun kesmek borcu olur. Eğer kıran hacı yaptıysa, iki kurban kesecek. E bunu bilemezsen haccın eksik oldu işte.

Mesela Müzdelife’den geleceğiz, şeytanı taşılayacağız. Şeytanı taşlaması öğlene kadar bitmesi lazım. Öğlene kadar gidemezse, kerahate düşürürsün taşılamayı.

Onun için, mü'minlikten *el-mü'min* tabakasına geçmek her mü'minin vazifesidir. Namaz kılmak hepimizin vazifesi; fakat namazda *Allahu ekber* diyerek Allah'ın huzuruna durabilmek, ayrı bir meseledir. Herkesin gönlü Allah'la ayrı bir mertebededir. Yoksa namaz aynı namazdır. Yatarsın, kalkarsın ama gönüllerin Allah ile olabilmesi, ayrı bir davadır.

Onun için, ruh denilen nimeti bilmek lazım. Şimdi cesedimiz nasıl olsa ölecek, toprağa gömülecek, çürüyecek gidecek; herkesin bildiği bir şey. Fakat bunun içerisinde, bunu yaşatan bir can var, ona ruh diyoruz. Buna bazen de gönül diyoruz. Otuz tane adı var. Şimdi ceset ölür ama içindeki ruh ölmez. Çıkar gider o. Nereye giderse gider.

Bu atom bombası yapıyorlar ya, ufacık bir şeyi içerisine koyuyorlar, patlıyor, koca bir mıntıka harap ediyor. Onun içerisine insanın sakladığı bir zararlı bir zerre... Allah-u Teâlâ insana öyle bir zerre koymuş ki, ufacık bir zerredir ama kâinata tasarruf eder.

Bizim dün bir doktorumuz geldi. İnsan kafasındaki mâlûmattan bize bir şey söylerken, "Şu kafanın içerisinde on milyar zerre var!" dedi. Her bir zerre vücudun her tarafına dağılan bir zerre, yani vücudu idare eden makinedir orada. On milyar tesbit etmiş bugünkü fen. Belki yarın yirmi milyar diyecek.

Allah-u Teâlâ'nın insana verdiği ruhun ne kadar kudretli olduğunu keşfetmeye insanın gücü yetmez. Onun için ruh ilminden bahsedemezler. Allah bilir onun hakikatını...

Onun için imanında *el-mü'min* tabakasına geçip tekemmül eden insanın ruhu... Bu gördüğümüz güneş nasıl ışığını yayıyor kâinata... Bir güneştir, fakat ışığı kâinata yayılmıştır. Ama bizim altımızda olan dünya tabakası ki ışığı geçirmez orası, oraya tesir edemez. Ancak bu yüzüne vuruyor ışığını... Dönmek suretiyle bir aşağı düşüyoruz, o yukarı çıkıyor, gene güneşten istifade ediyor ama bir zaman geliyor ki güneşi göremez hale geliyor. Fakat ruhta o öyle değil, ruha mâni yok.

Güneş şimdi bu duvarı atlayamaz, giremez içeriye. Fakat ruh öyle değil. Ruhun önüne geçecek hiçbir kuvvet yok. Onun için şark ile garp arasına bütün kâinata ruh tasarruf eder. Kudret-i ilahidir o yani. Onun için burada durur, Amerika'daki adamların halini görür ve bilir. Çünkü o zerrelerin her birisinin hem gözü var, hem kulağı var, hem aklı var. Her zerresinin hem gözü var, hem kulağı var, hem de aklı var.

Sen rüyada gitmiyor musun? Ta nereye gidiyorsun? Kendin yatakta yatıyorsun. Yatakta yattığın halde Amerika'dan yahut Arabistan'dan, Hac'dan malumatlar getiriyorsun.

“—Bu akşam oralara gittim geldim.” diyorsun.

Ne ile gittin sen oralara? Yatakta yatıyordun pekâlâ? Fakat o ruhun gidiş gelişle gene ilgili kafan. Oradan sana malumatları topluyor, getiriyor, sen de sabahleyin diyorsun ki filan yerde filan filan oldu. Bunu aynen de tasdik eder kâmil olan veliler.

Sana bir tanesini söyleyeyim: Muhyiddin-i Arabi. Muhyiddin-i Arabi Hazretleri kendisi ruhunu yolluyor bir yıldıza. O yıldızdaki insanların kamilleri olan kimselerden murakabe dersi alıyor. O dersi, o yıldızdaki alimden alıyor. “O alemin ağaçları böyledir, deryası böyledir, hayvanları şöyledir, insanları böyledir.” diye malumat getiriyor.

“—Gitti mi oraya Muhyiddin-i Arabi Hazretleri?”

“—Hayır, işte orada evinde oturuyor bu adam. Fakat ruhun tasarrufu onu oraya sevk etti, onunla teması neticesinde gözüyle de görüyor, kulağıyla da işitiyor, diliyle de söylüyor, dersleri alıyor geliyor.”

Demek ki Allah-u Teâlâ'nın verdiği ruhtaki kuvvetin ölçüsü, henüz insanların malumatı dahilinde değil. İnsanlar yalnız şahsi bilgilere bakıyorlar. O şahsi bilgilerle ömürlerini çürütüyor, en nihayetinde bu dünyaya gözünü kör olarak kapayıp gidiyor.

Niçin? Buradaki ilimlerin hiçbir faydası yok. Ancak dünyadaki nafakasını temin etmek için faydası var, o kadar. Ahiret alemiyle hiç ilgisi yok. Onun için asıl kazanılacak ilim o ahiret ilmidir. Allah cümlemizi affetsin de bu kemal-i imana ulaşan el-mü'min

tabakasının içine giren bahtiyar kullarının zümresine ilhak etsin...

Şimdi birisi bize sorsa:

“—Mü'min kimdir?”

“—*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah* der, namazını kılar, orucunu tutar, zekâtını verir, haccına gider, haram yemez, helal yer...” Birçok vasıflarını sayarız, biz buna mü'min deriz.

Hırsız da mü'min deriz ama. Hırsız, hırsız olmakla imandan çıkmış mıdır? O da “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyor ama hırsızlığı da yapıyor işte. Çeşitli günahların her birisinden de işliyor.

O iman kapısından girmiş içeriye, ayağını atmış, fakat iman diğer tabakalarına ulaşamamıştır. Fakat gâvur da değildir. Onun için şimdi aradaki fark bak ne kadar açık. Orada mü'minin diyor ama her kabahati işliyor, her günahı işliyor. Sonra “Ben de mü'minim!” diyor. Ama öteki de mü'min. Diyor ki bunlar nasıl işlenir, nasıl yapılır diyor. Çünkü Allah görmüyor mu diyor, bilmiyor mu diyor. Evet kanundan kaçabilirsin. Polisin haberi olmayabilir. Fakat Allah görüyor.

Şimdi bak ikinci bir misal dinlemişsinizdir ya tekrarda fayda vardır. Büyükler bir yerden geçerlerken karınları acıkmış ve oradaki çobana demişler ki bize bir koyun sat. Koyunlar benim değil demiş, ben çobanım, satamam. Neden canım işte acıktık biz. Bize sat bir koyun, sahibi sorarsa öldü dersin, kurt yedi dersin, bir şey dersin.

“—Ya Allah'ı ne yapalım?” demiş.

Efendiyi kandırmak kolay. Bu bir çoban, efendi! Ama iman içine öyle işlemiş ki...

Mesela şimdi Şeybânü'r-Râi denilen bir çoban. Ona İmam-ı Şafi gidiyor. Boşuna gider mi İmam-ı Şafi?

Bizim burada Hz. Üftade var. Bin senesinin büyüğüdür. Onun şeyhi, Karacabey'den bir çobandır. O çobanı Ankara'daki Hacı Bayram-ı Veli gelmiş yakalamış:

“—Yetmez mi senin hayvan güttüğün artık?”

“—Ne yapayım efendim?” demiş.

“—Gel bana çırak ol, ben sana adam gütmesini öğreteyim!” demiş.

Almış maiyetine. Öğretmiş ona insanlığı. O da Hz. Üftade’ye şeyh olmuş. Hz. Üftade’yi yetiştirmiş yani.

Onun için, insanlık denilen meziyet ayrı bir iş arkadaş. O mevkilerle ölçülmez. İşte hiç ummadığın bir adamda fevkalâde bir kemal olabilir.

O çobancağız:

“—Allah’ı ne yapalım efendim?” demiş.

Çok hoşlarına gitmiş.

“—Sürünün sahibi kim?” diye sormuşlar.

“—Filan şahıs...” demişler.

Gitmişler adama:

“—Sürünün parası kaç para, kaç koyun var burada, ne istiyorsun?”

“—İşte on bin lira, yüz bin lira...”

“—Al paraları, koyunlar bizim olsun!” demişler.

Götürmüşler çobana;

“—Al, bu sürü senin! Bundan sonra kimse senin elinden alamaz. Bu dünyada yaptığın şu doğruluğun mükafatı sana. Ahirette Allah ne verir, ona karışmayız!” demişler.

Şimdi Peygamber SAS Efendimiz’in tarifine bakalım:

(*El-mü’minü men eminehü’n-nâs*) Nas dediği de bütün beşeriyet. “Bütün insanların ondan emin olduğu bir kimseye mü’min denir. Kimse ondan zarar göreceğini ummaz.”

Bu hali kesb etmek için ne kadar çalışmak lâzım olduğunu sizin tecrübenize bırakıyorum. İnsan mesela bir ömür çalışıyor. Çok zamanlar yoruluyor, kafasını yoruyor, vücudunu yoruyor. Neticede ancak bir muvaffakiyet elde edebiliyor.

Binâen aleyh, bu imandaki kemal de öyle kolaycacık ele geçmez ki. Mutlaka kendini yoracak ki...

Meselâ, insanın kimseye eziyet etmemesi kolay. Ben kimseye dokunmam, kolay. Evinden dışarıya çıkmazsın, kimseye temas etmezsin. Herkes senin için ne iyi adam derler. O kâfi gelmez. Ezâlara tahammüldür hüner.

Asıl hüner, beşeriyetin içerisine karışacaksın. Kimisinden dayak yiyeceksin, kimisinden sopa yiyeceksin, kimisi dövecek, kimisi sövecek, herkes bir şey yapacak. Fakat bunlara tahammül etmek, dayanmak kolay değil...

Harplerde de öyle değil mi. Karşıdan top atacak, bomba atacak, süngüsünü sallayacak. Fakat hepsine karşı tahammülün neticesindedir muvaffakiyet. Tahammül edemeyip kaçtın mıydı, yandın gitti.

“—Ben dayanamıyorum. Neler dedi bana, neler söylüyor aleyhimde...”

Selman-ı Farisi’ye söylemiş birisi acı acı sözler. Hiç kulağına bile girmemiş. Demiş ki:

“—Ne söylersen söyle. Benim aklım fikrim yarın ruz-i kıyamette defterlerimiz Cenâb-ı Hakk’ın huzurunda mizana konulduğu vakitte, acaba benim amelim mizanda ne gelecek; ben onu düşünüyorum. Eğer mizanda amelim hafif gelirse, senin söylediklerinden daha kötü bir insanım ben. Eğer o gün mizanda amelim üstün gelirse, sen bana ne dersen vız gelir. Yakayı kurtardıktan sonra, senin söylediklerin bana vız gelir.” demiş.

Bunun çok çeşitli misalleri var. Niçin? Gönül daima Allah’ı ve onun huzurundaki halleriyle meşgul. Öte taraftaki ne derse desin, kulak asma!

Binâen aleyh, bize ufacık birisi bir rahatsızlık yapsın; ateş kesilir, barut gibi parlarız, nasıl diyorsun sen bana bunu diyerekten. Bu neden? Tahammülsüzlük diyorlar buna. Zafiyet. Yani düşmanın önünden kaçmaya benzer bir iş. Sıkıyı görünce pabuçları toplayıp kaçıyor. Ona benzer.

Tahammül, asıl hüner tahammülde... Onun için bütün nâsın emin olması, bu tahammüle bağlı. Bu tahammül sende ne nisbette ise, senin insanlardan emniyetin o nisbette dir.

d. Müslüman Kimdir?

Şimdi Efendimiz SAS, iman sahibini tarifte böyle dedikten sonra, bir de müslümanın tarifinde buyuruyor:

“—Müslüman kim?”

İşte “*Lâ ilâhe illa’llah, Muhammedün rasûlü’llah*” der, beş vakit namazını kılar, orucunu tutar, zekatını verir, haccına gider... İşte bu da müslüman. Çünkü iman itikada taalluk ediyor. İslâm da amele taalluk ediyor. Müslüman dedi mi, bu amelleri işleyen adam. Birisi iç, birisi dış. Ama Peygamberimiz ne diyor bakınız:

المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده ،

(*El-müslimü men selime'l-müslimûne*) “Müslüman o kimsedir ki, bütün müslümanlar, salim olurlar, selamette olurlar; (*min lisânihî ve yedihî*) onun dilinden ve elinden...”

Ne elinden, ne de dilinden hiçbir müslüman eza görmez. Ama büyük insan olur, küçük insan olur. zengin insan olur, bilgin insan olur, kuvvetli insan olur, olur da olur... Zuafaya karşı bakarsın ki çalım satar. Hep söylenir. Başka türlü konuşur. İcab ederse sakatlar, döver... Müslüman böyle bir şey yapmaz.

Müslüman ne kadar kuvvetli de olsa, ne kadar zengin de olsa, ne kadar bilgin de olsa, bilir ki kendisi Allah’ın kuludur. Aklını yaratan Allah onu zayıf yaratmış, akılsız yaratmış, parasız yaratmış. Bu varlığı veren, kuvveti veren, bilgiyi veren de Allah’tır ona...

Eğer sana deseler ki:

“—Bunları kim kazandı?”

“—Ben kazandım efendi. Bu kadar gece çalıştım, gündüz çalıştım, uyumadım. Bir kazanç elde ettim, kuvveti kudreti de elde ettim.” dersen, sen en büyük hatayı o zaman yaparsın!

Çünkü o bilgiyi sana veren Allah’tır. O bilgiyi, o kuvveti vermeseydi, senin de ondan ne farkın olurdu?

Git tımarhaneye, hastanelere bak. Ne zenginler, ne varlıklılar, ne kuvvet sahipleri orada inliyor bugün. Ellerinden bir şey gelmez. O kuvvet ve kudret hep Allah-u Teâlâ'nın verdiği kuvvetin sendeki eseridir. Onu kendine mal etmek çok büyük hatadır.

Onun için, müslüman kimseyi rahatsız etmez. Bilir ki onun sahibi de Allah'tır, kendisini de yaratan Allah'tır. Yarın o da o mezara gidecek, kendisi de mezara gidecek. Kendisinin başına da bir taş dikecekler, onun başına da bir taş dikecekler. Aralarında hiç fark yok...

Binâen aleyh müslüman, kimseyi kat'iyyen rencide etmez, incitmez, darıltmaz. Gönül kırmaz, gönül alır. Gönül bir sırçadır. Kırılınca tamiri mümkün değildir. Sırçalar kırıldığı vakitte tamiri nasıl mümkün değilse, gönüller kırılınca tamiri mümkün değildir. Onun için insanı dövebilirsin fakat gönlünü kırma.

“—Ama şu zararı yaptı bana!”

O zararı yapanı Allah'a havale et. Zarar gene ondan gelmedi, o vesile oldu zarara. Zararı sana getiren, gene Allah'tır. Ona vukuf lazım.

İşte imandaki kemal seni o noktaya getirecek ki, tasarrufun Allah'ın elinde olduğuna inanacaksın. Gönül gibi. Kainat gibi hiçbir yaprağa, hiçbir damlaya varıncaya kadar kendi kendine düşemez, kendi kendine olamaz. Mutlaka o izn-i ilahiyeye bağlıdır. İllâ Allah'tan izne bağlıdır.

[Şairin dediği gibi:

*Bütün işler Hâlik'ındır, kul eliyle işlenir;
Hakk'ın izni olmaz ise sanma bir çöp deprenir.]*

Binâen aleyh, Güzel bir hayvanın vardı, hayvanın öldü. Öldüğü vakitte darılıyor musun?

“—Mukadderat böyleymiş, ne yapalım!” diyorsun.

Malın çalınıyor, çalınınca kızılıyorsun. Neden kızılıyorsun çalındığı vakitte.

“—E çaldı o canım.”

Çalana ne kıızıyorsun sen, çalanı oraya sevk edene bak! Onu göremiyor. O çalanı oraya sevk edeni göremiyorsun.

Affedersiniz, köpek var ya, kızdınız bir taş attınız köpeğe... Köpek taşın arkasından koşar. Köpek bilmiyor onu, taşta zannediyor kabahati. Taşta ne kabahat var, taşı atanda kabahat var. Fakat taşı atana koşmuyor, taşın arkasından koşuyor. Cehli var tabii...

Binâen aleyh, insan bir felâket geldiği vakitte, o felaketin sebebini aramalı; “Ne sebepten bu felaket geldi?” diye.

Şimdi size bir mektup geldi. Mektupta gayet acı şeyler var! Bakıyorsunuz, üff hiç istenmeyen şeyler yazılmış. Köpürüyorsunuz kim yazdı diyerekten. Kâğıdı kaldırıyor, atıyorsunuz yere.

“—Allah belânı versin!” falan diyerekten.

Kâğıdın ne kabahati var, o kalem buraya yazmış, kalemde ne kabahat var. Mürekkep oraya sıralanmış, onda ne kabahat var. Onu kullanan el var, o elde kabahat var.

O ele iradeyi veren kim? Bunları yaz diyerekten. O iradeyi bul bakalım sen. O irade sahibini bul. O irade sahibi kâinatın sahibi. Ona kafa tutmaya ne hakkın var. Allah affetsin cümlemizi...

Onun için *Lâ ilâhe illa'llah* demek kolay, fakat *Lâ ilâhe illa'llah*’ın derinliğine varıp da, her şeyin sahibinin Allah olduğuna tamamiyle kanaat getirip de teslim olmak, hüner işte orada... Ona teslimiyet.

Onun için, “*Selâmün aleyküm!*” bir nimettir bize. Fakat bugün dilimizden alınmıştır, biz buna layık olmadığımız için... Selâm da ortadan kalkmış gibidir. Onun için, selâmı unutma! Daima kardeşler birbirinin arasında selamı vermeli, selam da selamet var. Bu selamet Allah-u Teâlâ’dandır. *Tahiyyeten min indi'llah...*

e. Muhacir Kimdir?

Bir de muhaciri anlatıyor şurada. Muhacir, memleketlerini terk edip gelen insanlara muhacir diyoruz. İster isteyerek çıksın, ister mecburiyet dolayısıyla çıksın; bu adam muhacir. Ama peygamber SAS buna muhacir demiyor.

“—Muhacir o adamdır ki fenalıkları terk eder. İster memleketinde otursun, ister oturmasın.”

Buradan Mekke’ye gitmek kolay, gidersin. Fakat senin her halin de seninle gider. İyi isen iyiliklerinle gidersin, kötü isen kötülüklerin de seninle beraberdir. Buradan oraya gitmekle, o mukaddes topraklarda sen de mukaddes olamasın. Senin halin ne ise odur.

Orada vefat ettin... Vefat edersin ama Allah-u Teâlâ’nın melekleri vardır, seni oradan alırlar, layık olduğun yere sevk ederler. Bırakmazlar seni gene orada... Orada ölmekle, orada kalamazsın.

Kâinat Allah’ın... Allah’ın mülkünde nerede olursan ol, Allah’a layık kul ol! Allah’a layık kul oldun mu nerede ölürsen öl arkadaş! Allah’a layık kul, Allah’ın rızası ve sevgisine layık ol. En bahtiyar insan. Buna muvaffak olamadıktan sonra Kâbe’de değil, Kâbe’nin içinde ölsen boş.

Ebu Cehiller de orada, Ebu Lehebler de orada...

Onun için asıl muhacir, fenalıkları, kötülükleri terk edebilen kimsedir. Fakat ne yazık ki insan bir adete alışageliyor. Yaş yirmi otuz kırk elli altmış oluyor. Anlıyor ki bu iş yanlış... Alışmış bir kere... Kumara alışmış, içkiye alışmış, başka şeylere alışmış.

Alışageldiği adât ü an’aneyi terk edebilmek kadar zor bir şey yoktur. Onun için kötülüğe alışmamak lazım. Kötülülerle beraber olmamak lazım. Onun için Hz. Abbas’a yahut ibn-i Abbas’a demişler ki:

“—Filanca adam çok iyi; namazında, niyazında, abdestinde... Her hali de iyi. Fakat görüşüp konuştukları adamlar şöyle münasebetsiz kimseler.”

“—Onun yeri cehennemdir!” demiş.

“—Yapma yâhu, iyi adam bu...” demişler.

“—O kötülerin kötülüğü bir gün ona da bulaşacaktır. Onun üzerinde de tesirini gösterecektir.” demiş.

Dün bir kardeş gelmiş de Almanya’ya gidiyorlarmış, vedaya gelmişler. Diğer bir kardeş daha geldi. Sordum aralarındaki kazanç farkını...

“—Sen kaç para alıyorsun orada?” dedim.

“— Günde iki yüz, iki yüz elli lira aldıkları yevmiye...”

“—Sen kaç para alıyorsun?” dedim.

“—Benim yevmiyem de otuz beş liraya geliyor burada!” dedi.

Bana kalırsa, ben bu otuz beş liraya razı olurum, orada gavurun çanını, pis yüzünü, pis sözlerini görmek istemem. Ama bugün insanlar paranın aşığı oldukları için, cumaya gidemiyor, cemaate gidemiyor, camiye gidemiyor; müslüman yüzü görmüyor, gâvurların yüzleriyle karşı karşıya...

Onun huyu ona intikal edecektir muhakkak. Onun huyuyla gelecek sonra bu tarafa. Bak ondan sonra cümbüşe... Allah affetsin cümlemizi...

Binâen aleyh muhacirlik memleket değiştirmek değil, kendinde görebildiği kusurları terk etmeye çalışmak.

Müslümanın bir vazifesi de, olgun insanları bulup:

“—Kardeş, bende ne gibi kusur görüyorsun? Mü’minler birbirinin aynası... Bende ne gibi kusur görüyorsun, ne gibi bir eksikliğim var, ne gibi bir hatam var? Bana lütfen söyler misin?”

O da ona diyecek ki:

“—Sen şöyle yapıyorsun, böyle yapıyorsun, bu hallerin müslümana yakışmaz. Bizim kulağımıza gidiyor senin bu hallerin. Tevbeler tevbesi, onu yapmamaya çalış!”

Herkesi böyle birbirinin murakıby vaziyetinde birbirlerinden ders alacak. Bunu yapalım mı bugün? Eğer birisi çıkar da;

“—Hocaefendi! Senin de şu hataların var... Bak kendini iyi topla!” dese, kızarım, sokmam bir daha o herifi eve...

“—Gelme buraya bir daha. Sen mi kaldın benim hatamı, kusurumu bana söyleyecek?” filan diyerekten.

Halbuki benim ona teşekkür etmem lazım! Hatta icab ederse elini de öpmem lazım!

“—Allah senden razı olsun. Ben bunun farkında değildim, ama demek ki ben böyleyim. Çok doğru, eksik olma. İnşaalâh bir daha geldiğin vakitte bende bunları görmezsin!” dememiz lazım gelirken, bu sefer ona düşman oluyoruz, bir daha yüzüne de bakmak istemiyoruz.

Niçin? Hatasını söyledi. Alâkasını kesiyor. Böyle iş mi olur?

Onun için asıl muhacir, kötülüklerinden vazgeçebilen insandır. Bakın yine bir büyük, İmam Birgivî Hazretleri diyor ki:

تَرَكَ ذَرَّةً مِنْ مُحَارِمِ اللَّهِ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ السَّقَلِينَ .

(*Terkü zerretin min mehàrimi'llâh, hayrun min ibâdeti's-sekaleyn.*) “Zerre kadar bir haramı, ehemmiyet vermediğimiz bir hatayı, bir kusuru, bir kabahati terk edebilmek, yer gök ehlinin yapacağı nafil ibadetlerden daha hayırlıdır.”

Güneşin altında gördüğümüz o ufacık, ince parçalara zerre diyorlar. (*Terkü zerretin min mehàrimi'llâh*) Allah'ın yasak ettiği o şeylerden bir ufacığını terk edebilmek, (*hayrun min ibâdeti's-sekaleyn*) senin yer gök ehlinin ibadetine muadil oluyor.

Muadil de değil de (*hayrun*) var orada, daha hayırlıdır. İbadetinle beraber asıl kendini murakabe altında tutarak hatalarını terk edebilmek, hatalardan kurtulabilmek önemli.

f. Nefis Kötülüğü Emreder

Halbuki biz nefislerimizin esiriyiz. Öyle bir esiriyiz ki canımız ne isterse bugün, onu yapmakta muhtarız. Kim gelirse gelsin, dünyanın vaizleri başımıza toplansa, bizi nefsimizin esaretinden kurtaramaz biz çalışmadıkça... Nefsin esaretinden kurtulmak kolay bir şey değil ki.

Yusuf AS ne diyor:

وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي

(يوسف: ٥٣)

(*Ve mâ überriü nefsi, inne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi, illâ mâ rahime rabbî*) [Ben nefsimi temize çıkarmıyorum, muhakkak ki nefis insana kötülüğü çok çok emreder; Rabbimin korudukları müstesnâ...] (Yusuf, 12/53)

Nefis kötü bir şey, insanın içinde...

Geçen bir efendi geldi bize. Kütahya'dan bir efendi. Olgunca bir efendi galiba, dedi ki:

“—Hocaefendi ben bir şeye tutuldum. Ağzımdan kocaman bir şey çıktı, karşıma dikildi. ‘Sen nesin be?’ dedim. ‘Ben senin nefsinim!’ dedi. ‘Ben seni istemem, defol git!’ dedim. ‘Ama ben sana lazımım!’ dedi. Böyle konuşuyor yani. ‘Ben sana lazımım, bensiz olamazsın sen!’ dedi. Sonra hup diyor gene girdi. Ama görüyorum ben hadiseyi. Sonra bir müddet sonra tekrar çıktı. Çıkınca ben dedim ki: ‘Artık seni istemem. Sen beni geçen sefer aldattın. Bir daha istemem seni!’ dedim. Bu sefer bu mecbur oldu, ‘Senin sözünü dinleyeceğim!’ diye bana teslim oldu. Ondan sonra ben onu içeri aldım. Şimdi çok rahatız.” dedi.

Ama bunlar nadirattan olan şeyler. Asıl insan bu nefsin hakkından gelebilmeli! Onun kaç tane makamı var. Nefs-i emmaresi var. *Nefs-i emmare* yedi başlı canavardır. Bütün kötülükler o nefs-i emmareden zuhur ediyor. O nefsi emmareden ne zaman kendini kurtarırsın?

Levvâme denilen bir nefis mertebesi daha var. Hepsi birdir. Fakat terbiye ola ola. Mesela çocuk ufacık. Üç yaşına girer, beş yaşına girer, on beş yaşına girer. Onun gibi bir hale geliyor ki artık bu kötülükleri yapamaz oluyor. o zaman sen ona sahip oluyorsan, adı *levvâme* oluyor, sen artık levm ediyorsun:

“—Tüh edepsiz, bunları sen mi yaptın? Ne utanmazsın be! Bunlar hiç yapılır şeyler mi?” diyerekten.

Ondan sonra bir mertebe daha yükselirsen *mülheme* oluyor. sana artık ilhamlar geliyor. Şunu yap, bunu yapma. İlhamlar Cenâb-ı Hak tarafından kuluna vasıtasız haberler gelmeye başlıyor. Bu mertebeye ulaşıncaya kadar *mülheme* derecesini ancak bulabiliyorsun. Bu da makbul değil, tehlikeli belki.

Emmâresi de tehlikeli, *levvâmesi* de tehlikeli, *mülhemesi* de tehlikeli. O haberler geldiği halde... Çünkü şeytan da karışıyor o zamana kadar işin içerisine. Ancak *mutmainne* mertebesine erişebilirsen, o zaman şeytanın ilgisi senden kesiliyor.

Peygamber SAS'e kızmış Hz. Aişe Validemiz.

Peygamber SAS demiş ki:

“—Yâ Aişe, şeytanın geldi galiba gene?” demiş.

“—Yâ Rasulallah, senin de şeytanın yok mu?” demiş.

“—Benim de şeytanım var, fakat benim şeytanım müslüman oldu. Allah benim şeytanımı müslüman etti.” buyurmuş.

Şimdi o nefis öyle bir mertebeye geliyor ki, sana teslim oluyor artık. Ne ile? Riyazetlerle, zikirlerle, ibadetlerle, taatlarla... İbadetin, zikrullahın karşısında eriyor ve sana teslim olmak mecburiyetinde kalıyor. Ne zaman? O *mütmainne* mertebesine gelince... O *mütmainne*'den sonra diğer yüksek makamlara, kemale doğru gidiyor.

Şimdi ilim mertebesinde kaldık. Allah o ilim mertebesine nail olup, ilmiyle amil olmak nasib eylesin... İlim çok, fakat ilmiyle amil olmak; asıl hüner orada... İlmiyle amil olabildiğin takdirde, ilim sahibisin. İlminle amil olamadıkça, ilim laftan ibarettir. İsterse dünya kadar eserin olsun; kıymeti yok.

Onun için Allah cümlemizi affetsin... İlmiyle amil olabilmek ve ilm-i hakikiyi elde edebilmek devlet ü şerefine sizi de, bizi de, bütün müslümanları da nail eylesin...

Hüner Allah'a kul olmak, istikamet üzere yaşamak. Onun için iman cesetteki baş gibi... Baş olmayınca başka hiçbir şeyin kıymeti yok. İman olmayınca da hiçbir şeyin kıymeti yoktur. Onun için Allah hepimize köklü, sağlam, yıkılmaz bir iman nasib

etsin...

Onun için, Abdülhakim Efendi isminde bir zat vardı ya burada, meşayıhtan. Bayezid Camii'nde ders veriyor. Biz de çocuğuz o zaman, dinliyoruz onu. O aklımda kalmıştır. Dedi ki:

“—Gâvur papazları da çalışırlar, bazı kerametler gösterirler. Keramet denmez de onlara istidrac derler. Onları yaparlar. Sakın ha aldanmayın! Azrail'in ilk tokatında hepsi kaybolur.” dedi.

Nasıl güzel bir arabayı boyarsın... Bir çarpışmada bütün güzelliği elden gider. Onun gibi foyası meydana çıkar. Onun için ona hiç kıymet yok...

Bugün bize bir kardeş geliyordu. Ankara'ya giderken. İki araba çarpışmışlar. Arada da bir tanker varmış, o da ateş almış, yanmış. Tabii o arabaların hiçbirisinin hayrı kalmamış. İçinde de birkaç kişi rahmetlik olmuşlar.

Allah affetsin cümlemizi... İman-ı kâmil, sağlam, olgun bir iman nasib etsin...

Mü'min-i kavî diyerekten Peygamber SAS Efendimizin biraz evvel emir buyurduğu hadisi dinlediniz; siz de öyle olmaya çalışın! İmanı kavî olan mü'minlerin arasına girmeye çalışın! Zayıf halde kalmayın.

Nasıl ki bugün zayıf insan, kendisini besleyip de kavi insan olmaya çalışıyor. Hepimizin bildiği bir şey. Ne çeşit yemekler yemesi lâzım, ne çeşit ilaçlar alıp da beslenmesi lazım; buna uğraşıyor insan. Fakat imanının kuvvetlenmesi için niçin çalışılmasın, buna aklım ermiyor.

Bak şimdi: Eğer sende iman varsa, cesetteki baş gibiyse senin imanın, bir ehl-i iman velev ki Konya'da, velev ki Amerika'da bir ızdıraba uğramış olsa; o ızdıraptan acı duyarsın. Buradan o ızdıraba iştirak edersin.

Bunun sofular arasında, tasavvufta nümunesi oluyor. Sevdiklerinden birisinin parmağı kesildi, kan akıyor parmağından. Ötekinden de akıyor. Ötekinin parmağına bir şey olmamış. Yok ama iştirak var, ruhen iştirak var. Onun elemine

bi'l-fiil iştirak ediyor. Onun ızdırapı ondan da zahir oluyor.

İşte bu ızdırap bakalım sende ne kadardır? Sevinci de süruru da her şeye şamil. Müslüman, müslümanın sevincine de iştirak edecektir, ızdıraplara da iştirak edecektir. Iızdıraplara iştirak onu ızdıraptan kurtarmak için çare aramak. Sevinçlerine iştirak, onun cemiyetlerinde bulunmak...

Matemli günlerinde cenazesine gidecek, taziye edecek, yardıma ihtiyacı varsa yardım yapacak. Sevinç günlerinde cemiyetlerine iştirak edecek. Günah olmuyorsa orada... Günah işlenmeyen yerdeki davete iştirak vacip olur.

Başımız ağrıdığı vakitte, gözümüz ağrıdığı vakitte, kulağımızda bir ağrı olduğu vakitte bütün vücudumuz nasıl o acıyı duyuyor, uykusuz kalıyoruz, rahatsız oluyoruz.

Parmağımızın ağrısı nerede, baş nerede. Çok uzak ama hep birlik var. Hep birbirleriyle bağlılık var, ondan dolayı hep iştirak ediyorlar acıya... Mü'minler de bir cesed gibidir. Cesedin bir tarafı ağrıyınca, diğer tarafı bana ne demez. Hep beraber rahatsız olur. Mü'minler de aynı şekilde olması lazım gelirken, bundan bugün ne kadar uzağız. Bundan uzaklığımız, mü'minlikteki noksanlığımızın iktizasıdır. İman adını taşıyışımızdaki noksanlığımızın...

g. Mü'minin Şerefi

Mü'min deyince aziz kardeş, çok büyük mahlûk. Hiçbir şeyle değişilmez.

İbn-i Mâce, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.437, no:3937; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.174, no:152; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.II, s.477, no:977; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.183, no:6567; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.100; Ebû Hüreyre RA'dan.

المُؤْمِنُ أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ ، مِنْ بَعْضِ مَلَائِكَتِهِ
(هـ . عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ)

RE. 231/2 (*El-mü'minü ekremü ale'llàhi, min ba'dı melâiketihî.*)

(*El-mü'minü ekremü ale'llàhi*) “Mü'min Allah'a, daha çok ekrem ve eşref ve a'lâdır, (*min ba'dı melâiketihî*) bazı meâike-i mukarrebinden...”

Melâiketü'l-mukarrebîn: Azrail, Cebrail, Mikail, İsrafil. Mukarreb bunlardır. Bunlardan bazıları gibi Cenâb-ı Hakk'a ekrem ve eşreftir mü'min.

Mü'min zindanlık değil, cennetliktir. Mü'min Allah-u Teâlâ'nın en güzel sevgili kuludur. Onu sen ayak altına alma aziz kardeş! Onu dünyanın üç kuruşuna, beş kuruşuna değişme kardeş!

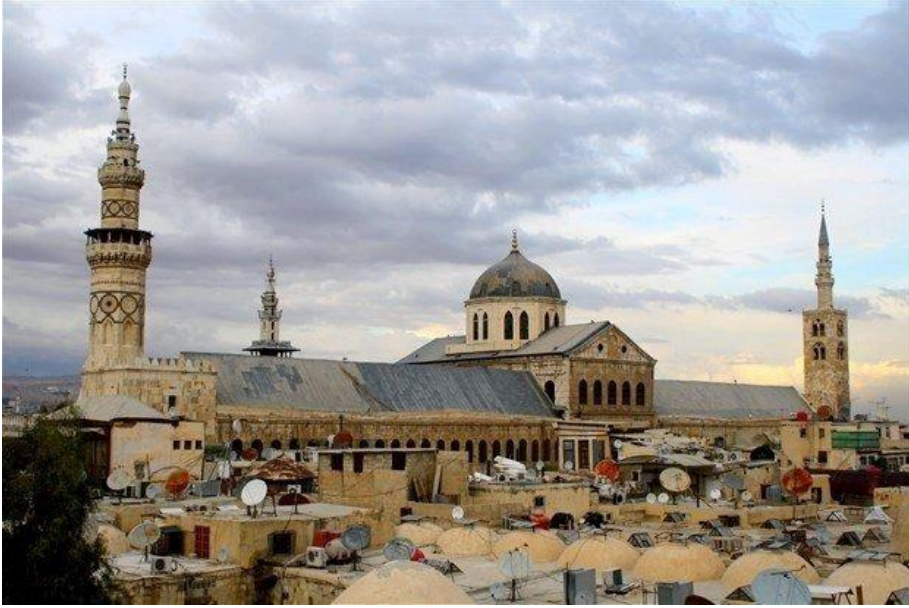
En büyük nimet iman nimetidir. Allah-u Teâlâ bize el-hamdü lillâh iman devletini vermiştir. Ne kadar kusurlu olursak olalım, ne kadar kabahatli olursak olalım, “Lâ ilâhe illallah, Muhammedün rasûlullah” deyişimiz bize kafidir. Bunu diyoruz, bunun icabı olan namazlarımızı kılıyoruz el-hamdü lillah, oruçlarımızı tutuyoruz. Elimizden gelen bir yardımı da yapmaya çalışıyoruz. Bu bizim için yeter artık.

O Cenâb-ı Peygamberin zaman-ı saadetinde, ashab devrindeki mü'minlere ulaşacak gücümüz yok. Zafiyetimiz var. Onlarla boy ölçüşecek halimiz yok. Bugün az yemenin çaresini bulamıyoruz. Az içmenin çaresini bulamıyoruz. Bir Ramazan'ımız geliyor, o Ramazan'da yediklerimizi Allah bilir artık. Bir oruç tutacağız diye neler neler hazırlanıyor.

Onun için, Allah'a melaïke-i mukarrebinden daha yakın olunca, artık onun kıymetini bilmek lazım.

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاهُ (الحجرات: ٤٩)

(*İnne ekremeküm indallàhi etkàküm*) [Şüphesiz ki Allah

katında en değerli olanınız, en çok takvâlı olanınızdır.] (Hucurat, 49/13) buyrulmuştur.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin...

Bugün müezzin efendi bana bugünkü takvim kâğıdını verdi. Bak oku dedi. Allah hepimizi olgun insan etsin... Belki siz de okumuşsunuzdur.

O zaman Şam'daki hükümdarın kardeşi Mısır'da hükümdarmış. Araları açılmış. Birbirleriyle dövüş yapacaklar ama Şam zayıf. Etrafında olan Hristiyan devletlerden yardım istemiş.

“—Bana yardım edin, ben Mısır’la kavga edeceğim. Bana yardım ederseniz, ben de filan filan yerleri size veririm!” demiş.

Onlar da;

“—Sen oraları bize verirsen yaparız!” demişler.

Gitmişler şehirden, silah topluyorlar. Oranın şeyhü’l-islâmı çıkıp demiş:

“—Ey Şamlılar! Aldanmayın, aklınızı başınıza alın; kâfire

silah satılmaz. O sizin kardeşinizi öldürecek. Orada kavga ettiğiniz adam, senin kardeşinden başka bir şey değil. O kardeşinizi öldürmek için ona silah satıyorsunuz. Olur mu böyle şey?” demiş.

Tabii onun kulağına gitmiş. Kadılar kadısıymış kendisi de.

“—Azledin bunu! Böyle bir adam benim memleketimde olmaz. Gitsin buradan!” demiş.

Adam, “Canıma minnet...” demiş, gidiyor. Bakmış ki halkta galeyan var, iş isyana dönecek.

“—Çağırın gelsin, elimi öpsün de affedeyim!” demiş.

“—Ha, ben onun elini mi öpeceğim. O benim elimi ayağımı öpsün, gene dönmem oraya... Allah sizi de kurtarsın bu felaketlerden!” demiş, yoluna devam etmiş.

Allah hepimize insaf versin yani, iman versin... İnsaf ve iman olmadıktan sonra insanlar birbirlerini canavarlar gibi yer işte. Eskiden de yemişler. Şimdi hani firavunlar birbirlerinin başını yiyormuş diyorlar ya, eh her zaman bu dünyada firavunlar eksik değil...

Allah affetsin cümlemizi... İyi kullarının arasına cümlemizi kabul etsin, kusurlarımızla beraber... Cenâb-ı Hak iyilerle beraber yaşayıp, iyilerle beraber haşrolmak şeref ve devletini cümlemize müyesser kılsın...

Li'llâhi'l-fâtihah!

12. 03 1972 – İskenderpaşa Camii

02. KOMŞU HAKKI ÖNEMLİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقَهُ (م. حم. عن أبي هريرة)

(Lâ yedhulü'l-cennete men lâ ye'menü câruhû bevâikahû.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

*Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...*

a. Komşuya Zulmetmenin Cezası

*Müslim ve Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet
etmişler.*

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقَهُ (م. حم. عن أبي هريرة)

(*Lâ yedhulü'l-cennete men lâ ye'menü câruhû bevâikahû.*)
“Komşusu onun şerrinden emin olmayan kimse cennete giremez.”

Cennete inşallah iman dolayısıyla girilecek. “*Lâ ilâhe illa'llâh Muhammedün rasûlüllah*” diyen, ne kadar imanı zayıf olsa dahi bu iman dolayısıyla cennete girer. Ama duhul-i evvelin ile beraber girmek mümkün olmaz. Kim bilir ne kadar beklemeden, sıkıntıdan, zahmetten sonra girer.

Onun için, komşu meselesi çok mühim. Onun için Efendimiz SAS bu hadislerinin son kısmını böylece tehditle, “hiçbir mümin” demedi de “kul” dedi. Hiçbir kul yoktur ki komşusu kendisinden emin olmadığı halde cennete girsin. Olmaz.

Demek ki herkesin cennete girmek için evvela komşusunun ondan emniyet üzerine, rahatlık üzerine emin olması; ondan eza ve cefa görmemesi şart koşuluyor

Onun için komşu haklarına ait hadisleri topladım. Meseleyi izah etmek için bunlara ihtiyaç var.

b. Komşunuza Eziyet Vermeyin!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلَا يُوْذِ جَارَهُ؛ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ

⁴ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.161, no:66; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XVIII, s.42, no:8500; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.76, no:9535; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.375, no:6490; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.56, no:875; Ebû Hüreyre RA'dan.

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.XVIII, s.437, no:5559; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.367, no:4487; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.463, no:9968; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.273, no:516; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.430, no:8374; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.287, no:469; Ebû Hüreyre RA'dan.

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ؛ وَمَنْ كَانَ يُّؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيُكْرِمْ

خَيْرًا أَوْ لَيْسَ كُت (خ. د. حم. حب. عن أبي هريرة)

(*Men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmil-ahiri, felâ yü'zi cârehû; ve men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri felyükrim dayfehû; ve men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri felyekul hayren ev li-yeskut.*)

(*Men kane yü'minu billahi vel yevmil ahir*) Kim ki Allah'a ve ahiret gününe iman ediyor; (*fe lâ yü'zi cârehû*) komşusuna kat'iyyen ezâ vermesin!"

Şimdi Allah'a iman edenler çok da, ahiret denince değişenler de var. İman, ahiretsiz olmaz! Allah'ın varlığını körler de ikrar etmek mecburiyetinde... Bu kadar alâmetleri görür de bir insan 'Allah yok!' derse ona deli demekten başka bir sözümüz yoktur.

Onun için sadece Allah'a inanmak, iman için kâfi gelmez. İman için, Allah'ın kitabında neler söylendiyse onlara da inanmak şart. Kitab-ı ilâhî'yede en çok geçen ayetlerde ahiretten bahsedilir. Dünyanın arkasından bir ahiret var. Ölümden sonra ikinci bir hayat var.

“—Nasıldır?”

Dünyaya geldiğine aklın eriyor mu? Nasıl geldik?

Nasıl geldiğine aklın ermiyorsa, yarınki bu dirilişe de bizim aklımız ermez. Ama Allah, “Dirilteceğim ve sizi karşımda dikeceğim, toplayacağım” diyor. (*Tuhşerûn, turce'ûn*) gibi birçok ayetler bunları bize izah ederler.

Onun için ahirete iman şartıyla Efendimiz SAS diyor ki:

“—Kim ki Allah'a ve ahirete iman etmiştir. O komşusuna kat'iyyen eza vermesin. Eza etmesin komşusuna... Bu bir.

İkincisi:

(*Ve men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri felyükrim dayfehû.*) “Allah'a ve ahiret gününe inanan insan, misafirine ikram eylesin!”

Misafir nereden gelirse gelsin, uzaktan veya yakından. Misafirin geldiği vakitte, o misafire elden gelen ikramı yapmaya, Cenab-ı Peygamber hepimizi mükellef kılıyor.

Üçüncüsü:

(*Ve men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri felyekul hayren ev li-yeskut.*) “Allah’a ve ahiret gününe iman eden ya hayır söylesin ya da sussun.”

Bilmiyorsa hayır söylemeyi sükût etsin, dinleyici olsun.

c. Komşunuza İyilik Yapın!

Müslim, İbn-i Mâce, Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve Beyhakî, Ebû Şureyh el-Huzâî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُحْسِنِ إِلَى جَارِهِ
(م. ه. حم. طب. ق. عن أبي شريح الخزاعي)

(*Vemen kane yü'minu bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri felyuhsin ilâ cârihi*) “Kim ki Allah’a ve ahiret gününe iman ediyorsa, komşusuna iyilik etsin.”

İhsan, iyilik. Komşusuna iyilik etsin. Komşuya eziyet etmesin; bununla beraber iyilik de etsin, ihsan etsin, ikram etsin!

Tabi bunlar bizi hep düşündüren şeyler. Demek ki bu, imanın aslından değil, teferruattır. Ama edep denilen bir kısım var ya. Bu müstehap bir kısımdır fakat ilim meclisleri de, “illa edep illa edep” diyor. Edebe çok kıymet vermiş. Bunlar âdâb-ı İslâmiye’dir. Âdâb-ı İslâmiye...

Âdâb-ı İslâmiye’nin olmayışı cephelerin yıkılışına benzer. Ön cephe yıkıldı mıydı diğerleri arkadan gelir. O yıkılırken en nihayet büyük kuvvetler yıkılır gider vesselam.

Edep yıkıldı mı arkasından sünnetler yıkılır, vacipler yıkılır, farzlar yıkılır... Derken iman da gider Allah esirgeye... Onun için

⁶ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.165, no:69; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.66, no:3662; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.49, no:102; Taberânî, *Mu’cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.192, no:501; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.68, nr:8960; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.134, no:2036; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.31, no:16417; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.286, no:468; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXI, s.397; Ebû Şureyh el-Huzâî RA’dan.

imanın muhafazası edebe bağı. Edep yıkıldı mıydı arkası tehlikeli olur.

Fenerin camı, içindeki mumu muhafaza ediyor. Cam kırılınca mumun söneceği muhakkak. Ufak bir rüzgâr onu söndürür. Onun için, mumu muhafaza etmek için camı da muhafaza etmek mecburiyetindeyiz. İşte bu lambalar gibi. Cam kırılınca içindeki telin kıymeti kalmaz, sönüverir. Elektrik camda değil ki içinde. Ama o cam, onu muhafaza edecek. Kırıldı mıydı, delindi miydi ışık kesilir.

Bu edep kalktı mıydı ortadan, İslam'ın ruhu gider ortadan. Ruhsuz İslâm da ne olacak? Sen ayrı ben ayrı...

d. Müslümanlar Bir Vücut Gibidir

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

المُؤْمِنُونَ كَرَجُلٍ وَاحِدٍ ، إِنْ اشْتَكَى رَأْسَهُ ، تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ ،
بِالْحُمَى وَالسَّهْرِ (م. عن النعمان بن بشير)

RE. 232/3 (*El-mü'minûne keracülin vâhidin, ini'stekâ re'sehû, tedâà lehû sâirü'l-cesedi, bi'l-hummâ ve's-seheri.*)

(*El-mü'minûne keracülin vâhidin*) “Müminler tek bir adam, tek bir vücut gibidir. (*İni'stekâ re'sehû*) Eğer başı ağrırsa, (*tedâà lehû sâirü'l-cesedi bi'l-hummâ ve's-seheri*) bedeninin sair azaları da ateş ve uykusuzlukla ona katılır. Yâni bir yeri rahatsız olsa, vücudun hepsi rahatsız olur.”

Müslümanlık bir vücut gibidir. Vücut ne kadar azadan müteşekkil? Allah bilir. Geçen bir doktorumuzdan işittim; kafatasındaki beyin kısmında 10 milyar parça varmış. 10 milyar zerre. Her birinin tabi ayrı ayrı vazifesi var vücut üzerinde. 10 milyar. Vücudun tamamını hesap edecek olursak belki bizim rakamlarımız da buna yetmeyecek. Ama bunların hepsi bir

⁷ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.469, no:4686; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.276, no:18456; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.505, no:11142; Nu'man ibn-i Beşir RA'dan.

vücuda hizmet ediyor ve yekpare olmuşlar. Kaynamışlar birbirlerine.

Bunların altlarını mesela iskelet dediğimiz kemikler teşkil ediyor. İskelet denilen kemik teşkil ediyor ama kemikleri muhafaza etmek için sinirler, etler, deriler efendim içindeki ilikler filan hep bu iskeletin yardımcısı. İskeletin vazifesi içerdeki alat-ı edavatı muhafaza etmek. Niye? Dıştaki bu yırtıklar içeriye kadar tesir eder, insanın hayatına da mal olur ve bir an evvel göçmesine sebep olur.

Onun için, âdâb-ı İslâmiyye dışarıda gibi görünüyor ama için muhafazası ona bağlı. Çok güzel bir elektrik lambası. Fakat ufak bir delik oldu muydu ışık gider, karanlıkta kahrısın.

Adâb-ı İslâmiyye. Ben komşumla iyi geçinsem gâvur olmam ya! Onunla kavga, dövüş, gürültü etsem de gâvur olmam. Fakat âdâb-ı İslâmiyye rencide olur. Ve o rencidelik lambanın sönmesine, İslâm'ın ruhunun gitmesine sebep olur. Ruhsuz bir İslâmiyet'ten de ne olur?

Onun için, eski müslümanlar bu kardeşlik, komşuluk haklarına çok riayetkâr olmuşlar. Ama bu yine dayanır geçenki dersimizdeki ahlâka... Ahlâklar tekemmül etmeyince, emmârelik denilen o alt tabakasından kurtulmadıkça, komşularla geçinmenin imkânı olmaz. Çünkü Allah-u Teâlâ kâinatı, bütün mevcudatı yaratırken her şeyi bir kılıkta, bir huyda yaratmadı, çeşit çeşit yarattı. Biri diğerine kat'iyen benzemez.

İnsanların hilkati de böyledir. Biri diğerine benzemez. Birisi serttir birisi yumuşaktır, efendim birisi gazaplıdır birisi sakindir, birisi zengindir birisi fakirdir... Fakat hepsi birdir. Hepsi birdir yani.

Binaen aleyh bu vücut nasıl ki o birliğe riayet edip de bizim sıhhatimize yarıyorsa, bu âdâb-ı İslâmiyye de bu imanın kemaline yarıyor. Yani şimdi onlardan birisi bozulsa sıhhatimiz bozuluyor. Sıhhatimiz bozulunca yapacağımız işlerin hiçbirisi olmuyor. Bu adab-ı İslâmiyye'den bir tanesi bozulunca İslâm'ın ruhu sönüyor işte o zaman.

İşin tehlikeli noktası buralar. Yoksa sen ister komşunla iyi geçin ister geçinme... Bunlar müslüman sayılır yine. Fakat İslâm

ruhuna temas ettiği için çok mühimdir.

Şimdi sert bir adam yahut kendini beğenen kibirli, mağrur bir adam; bilgisine güveniyor, sermayesine güveniyor, kuvvetine güveniyor... Onun karşısındaki zayıf insan ne yapsın şimdi? Bilgisi de yok, sermayesi de yok, kuvveti de yok. Onun karşısında elbette ezilecek, büzülecektir. Şimdi öteki onun tepesine binerken, öteki de ezilirken müslümanlık bunu kabul eder mi?

Vücudun bir yeri aksadı mı total oluyor ya insan, yürüyemiyor. Felç oluyor, eli ayağı tutmuyor. Niçin? Bozulmuş aletlerden bir tanesi. Bu ufacık bir şey ama çok mühim bir yerdir.

Onun için kardeşlikleri, bu komşulukları muhafaza edebilmek için, muhakkak ve muhakkak âdâb-ı İslâmiye'ye riayetkâr olabilmek için nefislerimizin hakkından gelmek şart. Nefse nasihat para etmez, nefse ders para etmez, nefse bilgi para etmez. Nefse hiçbir şey para etmez.

Nefis azgın bir ata benzer, gemi azıya almıştır. Binersin üstüne, gemini ne kadar çeksen, onun önüne geçemezsin. Seni ya düşürecektir ya çiğneyecektir. Binaen aleyh, nefis, o kadar böyle acaip bir mahluktur ki ona senin;

“—Yapma etme yahu! Ayıptır bu olur mu?” demen para etmez. Ona nasihat edeceğim diye uğraşma. Onun nasihatı içerden gelecek. İçerden gelen nasihat onun kulağına gelmedikçe, dıştan gelen sözler gelir geçer. Gelir geçer.

Onun için büyüklerimiz ahlâk-ı İslâmiye'ye çok önem vermişlerdir. Bundan dolayı Cüneyd-i Bağdadi, hacdan gelen o zata sordu ki:

“—Sen hacıdan geldin. Allah mübarek etsin ama hacca giderken tövbekâr olup da mı gittin hacca; yoksa herkes gidiyor diye sen de mi gittin?”

Tövbe... Şimdi her gün yapıyoruz: Estağfirullah... Sabah da yapıyoruz akşam da yapıyoruz. Vazifemiz. Bu tövbe etmek vazifemiz, yine yapacağız. Ama tövbeyi yapmak hüner değil, tövbede durmak önemli. Tövbe demek pişmanlık demek, yapılan hareketlere nedamet edip, pişmanlık duyup dönmek bir daha onu işlememeye kastetmek. Ama yine işler işler ama bir daha onu önlemeye çalışır. Bu nedamet, pişmanlık kalpten, içeriden gelir de

insana -pişmanlık içerden gelir- seni gittiğin yoldan çevirebilirse, işte bu tövbenin kendisidir. Gittiğin yoldan o pişmanlık seni çevirebiliyorsa tövbenin kendisidir o. Onun arkasından bir “*Estağfiru’llah*” dedin miydi daha tatlı olur.

Yalnız bununla da iş bitmiyor. Tövbe etmişsin, tövbede durmuşsun ama ahlak yine yerinde duruyor. Ahlâk yine yerinde duruyor. Kâbe’ye de gitsen yine o seninle gidiyor, Medine’de Peygamberin koynuna da girsen yine seninle gidiyor. Olmaz. Onu silkeleyebilmek, atabilmek için mücâhede lâzım.

Memleketimiz —Allah esirgesin— düşman tarafından istila olsa. Desek ki:

“—Ey gâvur! Senin ne işin var burada? Burası bizim memleketimiz. Defol git memleketine!”

Gider mi? Gider mi yani. Gitmez. Ne yapacaksın? Onun topundan daha büyük bir top, silahından daha büyük bir silah, süngüsünden daha büyük süngü, kuvvetinden daha büyük bir kuvvetle karşısına dikileceksin. Kanları akıtacaksın, paraları da akıtacaksın... Onu kovmaya muvaffak olabilirsen ne âlâ. Kovamazsan onun boyunduruğu altında yaşamak mecburiyetinde kalırsın vesselam.

İşte nefisle mücadele de budur. İslah edebilirsen ne mutlu! Edemediğin takdirde onun esareti altında inlemek mecburiyetindesin ki İslâm’ın adı vardır üzerinde. İslâm’ın ancak adı vardır üzerinde.

Onun için Allah hepimizi affetsin. İslâm’ın adıyla beraber ruhunu da yaşayan bahtiyar kullarının arasına cümlemizi kabul etsin...

Şimdi bu hadis-i şerifte Efendimiz SAS üç şey söyledi:

Önce, “Allah-u Celle ve Âlâ’ya inanan ve ahirete inanan insan komşusuna eza etmesin!” Şimdi yine burada iki iş var.

Eza eden komşu çıkar. Edepsizdir, hakkından gelemezsin, yapar. Asıl iş, eza etmek değil ezaya tahammül etmektir. Asıl hüner ezaya tahammül edebilmektir. Ezaya tahammül düşmanın topunun, tüfeğinin altındaki tabura benzer.

Meselâ, Çanakkale denilen yerin hikâyelerini daima dinleriz. O beş devletin topu oradaki askerimizin tepesinde gümbür

gümbür böyle inliyor, kim bilir günde ne kadar şehid gidiyor, ama oradaki asker-i İslâm, “Buraya ben düşmanı sokmayacağım, öleceğim!” diyor. En nihayet gâvur hakkımızdan gelemedi, defoldu gitti.

Böyle bir sabır lazım. Komşu eza da eder ne yapalım! Dövmeyiz, dövsek de olmaz. Sabrederiz, çünkü bizim sabrımız onu yenecektir. Eğer biz sabırlı olursak, ya Allah ona bir belâ verecektir. Ve o bela, musibet dolayısıyla o ezânın önüne geçilecektir. Ya da Allah onun canını alacak, sen kurtulacaksın. Yalnız sabır ister. Bu sabrı yapabildiğin takdirde muhakkak o komşunun sana olan ezaları önlenecektir.

Allah’a havale edin! Çünkü işin hakkından gelemeyince, Yaradan bu işin hakkından gelir. “Yâ Rabbi! Ben bu işin hakkından gelemedim. Bunu sana havale ediyorum!” dedin mi, iş tamam.

Onun için asıl iş sabr ve tahammüldür. Fakat bu tahammül mümkün müdür herkeste? Adam gazaplı, kızıyor. Kızırınca kavga hazır. Kavga hazır olunca huzur kalmaz. Huzur

kalmayınca da insanlar gâvur yüzüne bakıyormuşsun gibi birbirine sert bakar. Bu elbette insanın hoşuna gitmeyen bir tavır.

Onun için hem bu komşuna ezâ etme! Gelen ezâyâ da sabırlı ol, tahammüllü ol! Sonra, misafirine karşı mükrim ol.

Dün bir misafir geldi bize. Çok acaip tabii her memleketin an'anesi ayrı. Gelen misafirin akrabasından birisi vefat etmiş. Adet üzere etraf civar köyler toptan gelirlermiş taziye. “Başın sağ olsun!” diyerekten. Birçok köy halkı gelmiş başsağlığına. Kar basmış gidememişler. O arada bir köy daha gelmiş başsağlığına. Kar yağışının altında onlar da gidememişler.

Adamın bir miktar zahiresi varmış. Misafirlerine yedirmiş, bitmiş zahire...

“—Ne yapacağız şimdi, misafirleri kovamayız ya. Hadi bakalım oğlum koş!” demiş, oğlunu şehre göndermiş.

“—Şehirden sekiz bin liralık buğday aldık, misafirlerimize yedirebilmek için.” diyor.

Hatırımda olan para miktarı bu.

Aziz kardeş! Biz şehirliyiz paramız çok, rahatımız da bol fakat bir köylünün yaptığını yapamayız. Ambarına koymuştur vaktiyle zahiresini. Fakat bak! İki köy komşu gelmiş. Zahiresi kalmamış ve hemen yollamış çocuklarını atlarıyla beraber. Şehirden sekiz bin liraya buğday alıp getirmişler ki, buraya gelen misafirler açıkta kalmasınlar, aç kalmasınlar, boşta kalmasınlar diye.

Şimdi misafire ikram köye girmiş de şehre girmemiş. Şehre geldi mi bir çay, bir kahve, bir şeker yallah... Akşama kalacak diye hanımın da ödü kopar, beyin de ödü kopar. Allah kusurlarımızı affetsin... Böyle misafire ikram olur mu hiç!

O üçüncü kısımda yine “Ya hayır söyle yahut sükût et.” buyruluyordu. Bu da çok mühim. Buna, bunlara da nefisler yenildikten sonra ancak ulaşılır. Nefsini yenmedikçe hâkim olamaz. Bunun için ana babaların bu işte çok büyük rolü vardır. Çocuklarını yetiştirirken terbiye-i İslâmiye'ye uygun bir şekilde yetiştirmeleri lazım. Onu sinemaya alıştırdın, efendim başka yerlere alıştırdın, kötü huylara ve yerlere alıştırdın, o her günkü kötü havadisleri de ona duyurdun mu; o onunla yetiştikten sonra bu sözler ona vız gelir. Bir kulağından girer diğer kulağından çıkar. Onun için;

“—Ya hayır söyle! Hayır söyleyemediğin takdirde sus... O da sussun sen de sus. “

(*Felyuhsin ilâ cârihî*) “Komşusuna ihsanda bulunsun!”

Müslim hadisindeki ilâve kısım. *Muhsin*, ihsan eden. İhsanın yüksek mertebesi var. Yüksek mertebesine uzanma. Yüksek mertebesi çok büyük adamlara mahsus. Bizim gibi olan insan; misafirdir ona elinden geleni yapacaksın, önüne ne koyacaksan koyacaksın, yatağını yapacaksın, istirahatını temin edeceksin... O ihsan bizim için kâfidir. Öteki yüksek insan, yüksek makamlara nail olabilen, büyük devlet sahipleri olan Cüneydler, Bayezidler gibi, Abdülkâdirler gibi insanlara mahsus... Bizim gibilerin onların lafını yapması bile adeta hata.

Bu Aşure dolayısıyla meselâ bir memleket adeti, aşureler yapılır, komşular birbirlerine ikram eder. İhsanın bir parçasıdır bu. Hem eski, o Nuh AS zamanını hatırlayıp;

“—Demek böyle bir devir geçmiş. Cenab-ı Hak o zamanın insanlarına böyle bir afet vermiş. O afetten de bugün kurtulunmuş.” diyoruz.

Ona teşekkürle, işte Nuh AS’ın yaptığı o şeyi daha güzeliyle yapıp koyuyoruz ortaya. Afiyetle yiyoruz, çok hoşumuza da gidiyor tabi. Şimdi her şey var onun içinde etten gayrı. Bazı yerde et de koyarlar. Şimdi bunu yapsan da ortaya koysan, bir parça da istersen ekmekle peynir koysan yanına, kâfidir yani.

Mutlaka misafire ikram etmek için gayet güzel et, güzel baklava, güzel börek şart değildir. Kuru lokmaya da müslüman razıdır. Kuru lokma ikramında da bir şey olmaz.

“—Bulunan budur efendim. Biraz tuz, biraz biber... Bulunan budur kusura bakma!” dersin, pekâlâ olur biter o.

Bir de çorba yapabilirsen fevkaladedir yani.

Ama bizim bugünkü an’anemize uygun olmadığı için bizim misafirden ödümüz kopuyor. “Evde bir şey yok!” diyoruz. Canım tuz da olmaz mı, biber de olmaz mı, çorba olmaz mı? Yetmez mi bu? Fakat bunu koyabilmek adeta bize ar oluyor;

“—Bak bak bak! Şu koyduğuna bak!” diyecekler diye çekiniyoruz ve yapamıyoruz. Allah kusurlarımızı affetsin...

Ama ahlâk-ı İslâmiyede böyle şey yok. Peygamber SAS, ondan daha büyük olamayız ya. Davet ediyorlar bazı dul kadınlar, bazı fakir kadınlar, fakir aileler, köleler... Davet ediyorlar:

“—Buyurun yâ Rasûlallah! Bu akşam, bu öğlen, bu vakit de bizim çorbamızı için.” diyorlardı.

Ne koyacak o zamanda? İşte bir hurmadır, bir çorba yapmıştır odur, ona benzer bir şeydir. Fakat Rasûlallah kat'iyen;

“—Ben senin gibi fakir adamın evine ne geleceğim? Sen kim oluyorsun da benim gibi birisini çağırıyorsun?” demiyor.

Hatta Hz. Ömer'in bir hikâyesi vardır da pek hoşuma gider. Bir kocakarı Hz. Ömer'i yemeğe davet etmiş.

“—Peki!” demiş girmiş evine.

Bakmış ki kapının arkasında kocaman bir sopa duruyor. Hz. Ömer'in acâibine gitmiş;

“—Bu sopanın odanın içinde ne işi var?” diye.

O da kılıcını oraya koymuş. Kocakarı koymuş tepsinin içerisine sirkeyi koymuş, sirkenin içinde de bir şey varsa ya da başka neyi varsa koymuş tepsine. “Buyurun!” demiş. Güzelce karınlarını doyurmuşlar. Doyurduktan sonra Hz. Ömer sormuş:

“—Büyük hanım! Bu odaya bu odunu, bu sopayı niye koydun?” Nazar-ı dikkatimi çekti. Neden koydun bu sopayı buraya?”

“—Efendim! Sen buna mı çağırdın beni deseydin, bununla dövecektim seni.”

Yani tenezzülsüzlük olmaz. Herkes kendi gücü yettiğini yapar. Onun da gücü ona yetmiş, pekâla...

“—Peki sen niye o sopanın yanına kılıcını koydun?”

“—Eğer sen de kusura bakma bir şey koyamadım deseydin ben de seni bununla dövecektim.”

Yani az mı? Sirke o zamanın en makbul yemeği. Bugün beğenmiyoruz başka... Onun için, komşuya ikramda elden geleni daima yapmak lazım.

İstanbul'un ya huyundandır ya suyundandır. Hepimiz birer memleketten gelmişizdir buraya. Adımız İstanbulludur ama İstanbul'un çokluğundan haberimiz yoktur. İstanbul bir acaip memleket; alttaki komşunun üsttekinden haberi yoktur, yanındaki komşudan hiç haberi yoktur. Ölür de cenazesinden de haberi yoktur. Ne zamandan beri şuradan buradan toplanan

insanlar.

Eski İstanbul böyle değildi. Bu, eski İstanbul'un tabiatı değildir. Burası; değişik memleketlerden, her çeşit memleketlerden toplanarak çeşitli insanların aşure gibi birleştiği bir yer. Çok tatlı olması lazım gelirken maalesef şekeri koymamışlar içine. Bibersiz aşure, tatsız aşure yani. Sebebi; herkes işine gider, gücüne gider, gelir evine... Hiç kimsenin kimseyle ilgisi alâkası yoktur.

Tabii bu müslümanlığın ruhuna aykırı. İnsanda o kadar hırs iyi bir şey değil. Vaktiyle ibadethanene gelir ibadetini yaparsın, evinde istirahatini yaparsın sonra gidersin dükkânına. Akşam olmadan evvel de evine dönersin. Allah; verdiği, kazancına bereket verir. Gece yarılarında kadar çarşılarda, pazarlarda kalmanın hiç de lüzumu yok.

Eski an'anemizde akşam ezanından evvel bütün müslümanlar evinde olurdu. Ama elektrik falan yoktu o zamanda. Biraz da mecburiyet vardı herkes evinde bulunmaya. Ama o çok tatlı bir hayattı. Herkes çoluğuyla çocuğuyla vaktiyle evinde bulunur, istirahatini yapar, komşusuna gider, görüşür, ziyaretleşirdi... Tatlı bir hayat vardı.

Ama bugün para kazanacağız diye, yatsıdan sahurılara kadar çarşı pazarlarda millet... Ondan sonra ne zaman geleceksin, ne zaman evinde yiyip içeceksin de, ondan sonra konu komşunun hatırını soracaksın?

e. Komşu İle Zinanın Kötülüğü

Komşu hakkında yalnızca böyle yeme içmeler değil de komşu hakkının büyük kısmını aldım. Şimdi bakınız bu hadiste başka bir mevzu ahlatılıyor.

Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Mikdad ibn-i Esved RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.8, no:23905; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.50, no:103; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.256, no:605; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.169, no:7851; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.308,

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَصْحَابِهِ: مَا تَقُولُونَ فِي الزَّنى؟ قَالُوا: حَرَامٌ،
 حَرَّمَهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، فَهُوَ حَرَامٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
 لِأَصْحَابِهِ: لَأَنْ يَزْنِيَ الرَّجُلُ بَعْشَرَ نِسْوَةٍ، أَيْسَرُ عَلَيْهِ مِنْ أَنْ يَزْنِيَ
 بِأَمْرَأَةٍ جَارِهِ (حم. طب. عن المقداد بن الأسود)

(Kàle rasûlü'llah SAS li-ashàbihî: Mâ tekûlune fi'z-zinâ? Kâlû: Harâmün, harramehu'llahu ve rasûlühû, fehüve harâmün ilâ yevmi'l-kıyâme; fekàle rasûlü'llah SAS li-ashàbihî: Li-en yezniye'r-racülü bi-aşri nisvetin, eyseru aleyhi min en yezniye bi'mreeti cârihî.)

(Kàle rasûlü'llah SAS li-ashàbihî) Rasûlü'llah SAS, ashabı ile otururlarken sordu: (Mâ tekûlune fi'z-zinâ) “Zina hakkında ne dersiniz siz?”

(Kâlû) Diyorlar ki: (Harâmün, harremehu'llahu ve rasûlühû) “Bu bir haramdır ki Allah ve Rasûlu buna haram demiştir. (Fehüve harâmün ilâ yevmi'l-kıyâme) Kıyamete kadar da bu haramdır.”

Bugün de haramdır, Allah'ın haram kıldığı günden itibaren kıyamete kadar da haramdır. Ama insanın şuurunun yerinden oynayacağı geliyor. Bir müslüman ‘Müslümanım!’ der de nasıl bu harekete tenezzül edebilir? Nasıl olur yani bu iğrenç hareketi yapabilir?

Çünkü senin kardeşin, validen ne ise o da o... Sen nasıl insansın ki, insanlık çığırından çıkmışsın artık... Hangi mahlûkun seviyesine düşmüşsün de bugün kardeşinin böyle iffetine tecavüzden sıkılmıyorsun bile... Sorunca da haram diyoruz.

no:13561; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXV, s.260, NO:5239; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.333, no:2115; Mikdad ibn-i Esved RA'dan.

Tergîb ve Terhîb, c.III, s.192, no:3633; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.53, no:24901; Câmiü'l-Ehâdis, c.XVII, s.306, no:18236.

(*Fekàle rasûlü'llah SAS li-ashàbihî*) Komşunun hakkını belirtmek için, Rasûlüllah SAS ashabına buyuruyor ki:

(*Li-en yezniye'r-racülü bi-aşri nisvetin*) “Bir kimsenin on kadınla zina etmesi, (*eyseru aleyhi min en yezniye bi'mreeti cârihî*) komşunun hanımıyla zina etmesinden daha hafiftir.

Bu insanlar arasında tabi muhtelif akidelerde, huylarda insanlar var. O insan ki zani. Cinayeti yok fakat on tane insanla, kadınla zina ediyor. Bu daha kolaydır komşusuyla zina etmesi. Komşu hakkı ne kadar büyüyor. Evet dışarda yapıyorsun bir günah, uzaksın. Fakat mahallende, komşuların arasında gayet emin olarak tanınman lazım. Bu gibi şeyleri hatta müdafaa ve muhafaza edeceksin. Eski insanlarda olduğu gibi.

Eski insanlar kendileri şer oldukları halde mahallesini müdafaa eder. Mahallesinin kızına birisi göz dikecek olursa adamı tartaklarlar, döverler öldürünceye kadar. Bir daha oralara gelmesine imkân bırakmazlar. Onun için komşulara karşı, komşusuna karşı böyle bir göz atan, göz diken veyahut böyle çirkin bir fiil işleyen bir insan çok kötü bir insandır.

f. İman Etmiş Olamaz!

Bakın şimdi bunu dinleyin:

Bunu da Ahmed ibn-i Hanbel, Hâkim ve Taberânî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ، وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ، وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ. قِيلَ: وَمَنْ يَا رَسُولَ

⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.288, no:7865; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.53, no:21; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.187, no:487; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.440, no:8513; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.308. no: 13563; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.385, no:27206; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.676, no:1437; Ebû Şüreyh el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.50, no:24885; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.429, no:25237, 25238.

اللّٰهُ؟ قَالَ: الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقِهِ (حم. ك. ط. ب. عن أبي هريرة؛ حم. عن أبي شريح الأنصاري)

(*Va'llàhi lâ yü'minü, va'llàhi lâ yü'minü, va'llàhi lâ yü'minü. Kîle: Ve men yâ rasûla'llah? Kàle: Ellezî lâ ye'menü câruhû bevâikahû.*)

(*Va'llàhi lâ yü'minü*) *Vallàhi*'deki *vav* kasev vavıdır. Yemin vavı oluyor artık, yemin ediyor Efendimiz SAS:

“—Allah Celle ve A'lâ'ya kasev ederim, yemin ederim ki mümin değildir o, mümin olamaz.” diye üç defa söylüyor.

(*Kîle*) Taaccüp ettiler ve sordular:

(*Ve men yâ rasûla'llah?*) “Kim bu mümin olmayan yâ Rasûlallah?” dediler.

(*Kàle*) Buyurdu ki:

(*Ellezî lâ ye'menü câruhû bevâikahû*) “Komşusu onun şerrinden emin olmayan adam mümin olamaz.”

Nedir bu yani? Bu nedir yani? Ne canlı bir şey. Allah hepimizi affetsin. Şimdi o Cüneydlere Allah rahmet eylesin. İnsanları tekemmüle ulaştırmak için yollar koymuşlar. Bu yollar, bu imanın tadını tattırsınlar diye.

Yoksa, “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah.*” diyen hepimiz müslümanız el-hamdü lillâh. 600 milyon, diyor, 700 milyon müslüman diyoruz ama, yedi para etmez hepsi. Topla yedi para etmez... Niçin? Üç buçuk insan bizimle istediği gibi böyle oynar. Ne kıymeti var o zaman.

Neden? İşte bak Peygamber SAS söylüyor; imanı yok. Kemâli yok. Var, birçok hasta yatıyor evde yataklarında, ama hepsi canlıdır. Canlıdır ama kıymetleri var mı? Zor belâdır; onun başına oturacaksın, bakacaksın, ilaç vereceksin, işte ihtiyaçları neyse onları yapacaksın... Hayattadır, canlıdır, insandır. Ölmemiştir. Fakat kaç milyon olursa olsun böyle insanların ne kıymeti olur? Yatakta yatıyor hasta. Etrafında sağlamlar varsa, onlar da onunla meşgul olacaklar. Çaresiz. Yani bugünkü halimiz tıpkı bunlara benziyor böyle. Milyonlarca insan fakat hep hasta. Hep hasta.

Şimdi, Allah affetsin yine kusurlarımızı... Bazı hastaneler, gözümüzün önünde, görüyoruz. İnsanların sağlıklarını, şu bedenlerini kurtarmak için çok masraflar yapılmış. Büyük büyük hastaneler kurulmuş, işte onlara birçok masraflar, doktorlar, tabipler efendim neler lazımsa... Teşkilatı tamamlanmış, aletler ve edavatlar konmuş.

Ne olacak? “Bu adamın cesedini kurtaracağız” diye. “Ölmesin bu adam.” İyi ölmesin ama bunun ruhu zaten işe yaramıyor ya. Ruhsuz bir adam bu. Bunun ruhunu siz ıslah edin de bu Ümmet-i Muhammed’e, memlekete hayırlı bir adam olsun. Sen bunu hangi hastalıksa o hastalıktan kurtaracaksın ama bu, etrafına mikroplarını yine yayacak. Bu, etrafına mikroplarını yayacak. O mikroplardan bunu kurtarmak için onun içini temizleyin siz. Dışını düzeltmişsin kaç para. İç bozuk.

Onun için çok mühim. Şimdi insanlarımız hastalıklarını tedavi için hastanelere giderler, iyi olurlar çıkarlar, ya da eceli gelir ölürler. Fakat ruhları bozuk olan insanların hiçbir tedavi hanesi yok. Hiçbir tedavi hanesi yoktur. O hastalıkla gelir gider işte bu âleme.

Üç defa Efendimiz diyor ki:

“—İmanı yoktur bunun, imansızdır.”

“—Kim?”

“—Komşusu şerrinden emin olmayan kimse.”

Komşun senin şerrinden emin olmadığı takdirde, sen de mümin olamıyorsun. Gâvur musun? Değilsin. İşe yaramayan mümin. İşte hasta, yatıyor orada bir şeye yaramaz. Verirsen yer o kadar.

“—İmanı yoktur” dedi. Yani imanı var ama hasta bir iman.

g. Komşusuna Zulmeden Kimse

Müslim’in rivayetinde daha da açıklıyor.

Müslim, Ahmed ibn-i Hanbel, Beyhakî ve Ebû Yala, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقَهُ (م. حم. هب.
ع. عن أبي هريرة)

(*Lâ yedhulü'l-cennete men lâ ye'menü câruhû bevâikahû.*)

(*Lâ yedhulü'l-cennete*) “Cennete girmez.”

Mü'min ama cennete girmeyen mü'mini ne yapacaksın şimdi? Cennete koymuyorlar adamı:

“—Sen niçin komşunla iyi geçinmedin. Komşuna niçin ikram etmedin, komşuna niçin ihsan etmedin...”

Bilmem belki gelecek dersimizde gelir mi? Peygamber SAS Efendimiz'in zaman-ı saadetlerinde ve sonra ashab devrinde tabii karışık insanlar, herkes müslüman değil yahudi de var, farklı inançlardan milletler de var. Kurbanda koyun keserlermiş veyahut başka zamanlarda;

“—Yahudi komşunun hakkını unutmayın!” diye eve tembih edermiş Efendimiz SAS.

Yahu! Bizim komşu Yahudi'den daha mı aşağı? Allah affetsin kusurumuzu... Bu duruma düşmüştük. Allah bizi fazlıyla kurtarırsa kurtaracak.

Bu paralar bizi Cehenneme sürükleyip götürüyor. Bu paralara hep aşık olmuşuz candan. Bu paralar bizi cehenneme doğru sürüklemekte. Bu paraların zevkinden, sefasından biraz da ruhların sefasına geçmek lazım yahu!

h. Komşusu İçin de İstemek

Müslim ve Ebû Ya'lâ, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

¹⁰ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.161, no:66; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.372, no:8842; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII s.76, no:9535; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.375, no:6490; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.56, no:875; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.308, no:13563; Ebû Hüreyre RA'dan.

¹¹ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.159, no:65; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.339, no:2967; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِجَارِهِ ، مَا
يُحِبُّ لِنَفْسِهِ (م. ع. عن أَنَس)

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yû'minü abdün hattâ yuhibbe li-cârihî, mâ yuhibbu li-nefsihî*)

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Nefsimi yed-i kudretinde tutan Allah’a yemin olsun ki, (*lâ yû'minü abdün*) bir kul mü’min olamaz, (*hattâ yuhibbe li-cârihî, mâ yuhibbu li-nefsihî*) kendisi için sevdiğini komşusu için de sevmedikçe...”

Bir insan mümin olamaz; kendisi için canı ne istiyorsa, kendisi için neler istiyorsa komşusu için de onları istemedikçe... “Benim olsun da onun olmasın!” demiyor. “Benim neyim olursa, benimkinden daha iyisi onun olsun!” diyor.

Bunun örneklerini bizden önceki büyüklerimiz pekâlâ göstermişler. İki kardeş ortak olmuşlar, ekin ekmişler. Buğday yetiştirilmiş, biçilmiş. İhtiyar kardeş kendi buğdayından diğer genç kardeş buğdayının içerisine karıştırıvermiş. “O gençtir, hayatta onun daha çok ihtiyaçları var... Ona yardım edeyim” diyerekten kendi buğdayından onun buğdayına atıyormuş.

O genç de diyormuş ki; “Bu ihtiyardır. Bundan sonra pek çalışamaz.” O da kendi hissesinden onunkine ilave ediyormuş. “Yardım olsun!” diyerekten.

Müslümanın ruhu böyledir aziz kardeş!

“—Hep benim olsun!” dedin mi, o, müslümanlık ruhunun dışındadır.

Allah kusurumuzu affetsin... Bugünkü kavgaların, kıyametlerin kökü bizim müslümanlıktaki zaaflarımızdır. Bizim müslümanlıktaki zaafımızın neticesidir bugünkü kavgaların, cinayetlerin hepsi. Hiç başkasına bahane bulma!

Peygamber SAS’ın huzur-u saadetlerine bir adam geldi. Efendimize dedi ki:

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.50, no:24886; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.396, no:25160.

“—Ben filanın mahallesine taşındım, indim, o mahallenin sakinlerinden oldum. Ev aldım yahut kiraya gittim. O mahalleli oldum. Fakat orada en yakın bir komşu var. Bana o kadar ezâ ediyor ki, pişman oldum o mahalleye gittiğime...” dedi.

Hız. Ebû Bekir ve Hız. Ömer ve Hız. Ali RA da o sırada Rasûlüllah’ın yanında bulunuyorlarmış. Onlara demiş ki:

“—Gidin, o mahalle halkına söyleyin! Camiye gelen insanlar duysun: ‘Bir evin etrafındaki kırk tane ev birbirlerine komşudur. Komşusu onun şerrinden korkuyorsa, o adam Cennete girmeyecek. Aklınızı başınıza toplayın, komşularınıza eza etmeyin!’ deyin!”

Hülasa olarak:

“—Komşularınıza eza etmeyiniz çünkü sonunda cennete giremeyeceksiniz. Öyleyse komşularınıza faydalı olun ve onlara zarar ve ziyan etmemeye gayret gösterin! Dikkat edin!” demek yerinde.

i. Kulun İstikâmeti

Ahmed ibn-i Hanbel ve Beyhakî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivâyet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

لَا يَسْتَقِيمُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ ، وَلَا يَسْتَقِيمُ قَلْبُهُ حَتَّى
يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ ؛ وَلَا يَدْخُلُ رَجُلٌ الْجَنَّةَ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقَهُ
(حم. هب. عن أنس)

(*Lâ yestakîmu imânü abdin hattâ yestakîme kalbühû, ve lâ yestakîmü kalbühû hattâ yestakîme lisânühû: ve lâ yedhulü racülün el-cennete lâ ye’menü câruhû bevâikahû.*)

¹² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.198, no:13071; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.62, no:997; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.213, no:165; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.V, s.288; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.V, s.153, no:7793; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

(*Lâ yestakîmu imânü abdin hattâ yestakîme kalbühû*)
“İnsandaki iman doğru olmaz, dürüst bir iman olmaz; o adamın kalbi doğru olmadıkça.”

Kalp doğru olur mu dersin? Kalp böyle bir ibrenin üzerinde dönen fırıldak gibidir. Kalp dediğin şey bir iğnenin ucuna taktığın bir fırıldak. Rüzgâr etraftan geldikçe nasıl çevirir onu fıldır fıldır.

İşte bu fırıldağa benzer kalp. Durma imkânı yoktur elinde... Etraftan gelen rüzgârlar onu çevirecek. Komşudan gelen rüzgâr, efendim evden gelen rüzgâr, dinsizlerden gelen rüzgâr, havadislerden gelen rüzgâr, dışardan gelen rüzgâr... Çeşitli rüzgarlar o gönlü fırıldak gibi döndürür böyle. Onu tutmaya imkân yok. Bunu durduruncaya kadar, buna bir istikamet verinceye kadar.

Nasıl vereceksin? Bağlayacaksın. Bağlarsın, tahkim edersin. Etraftan döndüremez artık onu hiçbir şey. İşte o zaman olur iman, iman. Neyin ile? Namazın ile, abdestin ile, zikrinle, Kuran’ınla, hadislerinle, ayetlerinle, komşulara iyi olmakla, bütün âdâb-ı İslâmiyye’ye riayet etmekle, kimseyi incitmemekle... Bu gibi şeyler rızıklarıdır o imanın. Onlarla tutulur bu.

Onlar yok mu fırıldak gibi döner bu. Ama sabahleyin Ezan-ı Muhammedî okundu:

“—*Allahu ekber... Allahu ekber...*”

Ne nida bu! İnsanı eritir bu.

“—Ne uyuyorsun ey gafil! Bu mülkün sahibi, bu kuvveti sana veren Allahu Celle ve A’lâ şimdi seni huzuruna davet ediyor. ‘Reis-i cumhur’ çağırıyor diye birisi gelse, şaşırırız nasıl gideceğimizi. Allah dediğin vakit de kâinatın sahibi yahu. Ölenlere benzemez. Ölenlere benzemez. Bu varlığın sahibidir, ilahı bu. (*La yemut*)

O zaman o beşerin davetine koşabiliyorsun da varlıkların sahibi, kâinatın Rabbinin davetine icabet edemiyorsun. Fener boşa kalıyor. Sonra sen o feneri nasıl sağlam tutabilirsin? İmkânı mı var? Kazığın birisi bu. Arkasından namazı gelir, orucu gelir, zekâtı gelir, sadakası gelir, hayrı gelir... Bu kazıklarla böyle tahkim edilmiş olur.

Meselâ şimdi tankların geçmemesi için müdafaa hatları yapıyorlar. O hatları nasıl tahkim ediyorlar görüyorsunuz işte. O tahkimat niçin? O gelenin kuvvetini durdurmak için değil mi ya?

İşte bu kalbimizi çevirecek kuvvetleri durduracak olan da iman kuvveti.

Bu iman kuvveti ancak namazla, oruçla, zekâtla, sadakayla. Namazın üzerine bir namaz daha kılacaksın, orucun üzerine bir oruç daha ekleyeceksin, sadakanın üzerine bir sadaka daha ekleyeceksin...

Cüneyt. Allah rahmet eylesin. Bir rivayette 400 rekât, bir rivayette 600 rekât durmadan namaz kılarmış. Ne bu ya? Ne cesaret, ne kuvvet, ne metanet, ne sabır...

Ben uğraştım bir vakit, “Acaba ben de yapabilir miyim?” diyerek, 200 rekât ancak kılabilirdim. Onun da devam ettiremedim. Çünkü zaafiyetimiz var. O herhalde biraz daha gençmiş, o gençliğinde bunu yapabilmiş.

Bunlar sayesindedir ki onlar, beşeriyete örnek olmuşlar ve adları böyle rahmetle kıyamete kadar anılmaktadır. Ama sen ben, çoktan unutulur gideriz, bir kere ölmeye gör. Çünkü eserimiz yok meydanda...

Rivayet ederler ki, Konya’daki şeyh efendinin birisi Bağdat’taki bir dostuna üç tane seccade almış. Müridlerinden birisine demiş ki, “Bunu ona götür!” Adam atıyla yola çıkmış. O zaman böyle vasıtalar yok. Yolda ya parası bitmiş ya da nefesine aldanmış.

“—Ne bilecek kaç tane olduğunu, bunun bir tanesini satayım da rahatça gideyim!” demiş.

Satmış bir tanesini, iki tanesini götürmüş Bağdet’a... Alan kişi bakmış ki seccade iki tane...

“—Yahu bu üç olacaktı” demiş.

“—Yok efendim işte bunu verdiler, bunu getirdim.” demiş.

Yanındaki aydınlık penceresini açıp, Konya’ya seslenmiş:

“—Ey kardeşim, sen bana iki tane mi seccade yolladın?”

“—Hayır, üç tane seccade gönderdim!”

Konya’dan gelen derviş yerinden fırlamış:

“—Madem birbirinize bu kadar yakındınız, ne diye beni Konya’dan buraya yordunuz?” demiş.

Başka söz bulamadı. İnkâr edecek söz bulamayınca, “Bu kadar yakındınız da niye beni yordunuz?” demiş.

Ha! Bu insanoğlu çok mükemmel bir mahlûk. Yani meleklerin üstünde bir mahlûktur. Melekler büyük, muhterem mahlûklardır, fakat insan onlardan çok yüksektir. Çünkü onlar bir vazife ile muvazzaftır. Neyse Allah-u Teâlâ ona vermiştir. Rükûda mıdır, secdede midir?... Nefsi yoktur, şehveti yoktur, hırsı yoktur, hasedi yoktur, bir şeyi yoktur. Düşmanı yoktur, vazifesi odur. Terakkisi de yoktur. Neyle halk olunduysa o hilkat üzerinde durur.

Ama insan öyle değil. İnsanda terakki var. Meleklerin üzerine de çıkar, aşağısına da düşer. Üste çıkarsa elbet onlardan aziz olur, muhterem olur. Öyle bir mahlûk...

Cenab-ı Peygamber'e Allah-u Teâlâ'nın sözlerini getiren kimdi? Melek değil miydi? Büyük melek... O vasıta. Herkese de bu vasıta var bugün. O vasıta için yalnız o kalbe, o gönle sahip olabilmek lazım. Onun için diyor ki Peygamber SAS:

“—O gönlün, kalbin doğru olmadıkça imanın da doğru olamaz.”

Gönlünü doğru et. Sabahtan akşama kadar secdeden başı kalkmıyor, isterse gece de kalkmasın. O iş başka gönül işi yine başka...

Onun için Molla Câmî ne güzel söylemiş:

دل به دست آور که حج اکبر است
از هزاران کعبه، یک دل بهتر است
کعبه بنیاد خلیل آزر است
دل نظرگاه جلیل اکبر است

*Dil bedest âver ki hacc-ı ekberest
Ez hezârân Kâ'be yek dil bihterest
Kâ'be bünyâd-ı Halîl-i Âzerest
Dil nazargâh-ı Celîl-i Ekberest.*

[Bir kalp ele getir, bir gönül kazan; çünkü o en büyük hacdır.
Binlerce Kâbe'den bir gönül kazanmak daha iyidir.]

*Çünkü Kâbe, Âzer'in oğlu Halil İbrâhim AS'in yapısıdır;
Gönül ise, en büyük olan Allah-u Teâlâ'nın nazar ettiği yerdir.]*

Hacca gitmek kolay şimdi. Parayı verdin mi Amerika'nın tayyaresine, bizim tayyareye... Bizim tayyare demeye de insanın dili varmıyor ya, kendinin yaptığına bizim diyebilirsin. Parayla aldığına bizim diyemezsin ki... Tayyareye bindin mi üç saatte oradasın, ne var... Ama insan olmak öyle üç saatle, üç mille, üç tekmille olacak iş değil.

Oraya gidiyoruz. Ne oluyor? Ne oluyor yani? Hangi ahlakımızı tasfiye edebiliyoruz, hangi ahlakımızı düzeltebiliyoruz. Allah affetsin... Allah'ın rahmeti bol da günahlarımızı döküyor. Dökülmüş olarak geliyoruz ama aynı kılıkla geliyoruz. Halbuki oradan daha mükemmel bir kılıkla gelip, buradaki insanları imrendirmek lazım. İmrensin:

“—Maşallah şu hacı efendiye bak! Gitti de bak melek gibi olmuş ya... Yalanı yok, hırsızlığı yok, uğursuzluğu yok, herkese ikramı var, ihsanı var, iyilikleri var, kimseyi incitmiyor...”

Ne âlâdır.

Ha! Şimdi bunları da birbirine bağlamak suretiyle diyor ki:

“—Dil doğru olmadıkça o gönül de doğru olamaz!”

Ama şimdi sen diyeceksin ki, işitiyoruz bazen:

“—Filan gâvurlar da şu kadar doğruymuş, şu kadar istikametleri varmış. Kat’iyyen yalan söylemezlermiş bunlar.”

Palavra. Bunlar yalan, bunlar boş sözler... “*Lâ ilâhe illa’llah*” demeyen adamın neresi doğru? Ticaret maksadıyla yapıyordur. Onun asıl dilinin doğruluğu “*Lâ ilâhe illa’llah*”ı demeye bağlı. “*Lâ ilâhe illa’llah*” demeden anlatılan doğrulukların hepsi boş şeylerdir.

Onun için lisanın doğruluğu, bu dediğin kelimeye uymaklıktır. Der bu kelimeyi. Herkes der, gâvur da der ama dediğin kelimeye uymak lazım!

Bu nedir? Ben bunu diyorum: ‘*Lâ ilâhe illa’llah*’ diyorum ‘*Muhammedün rasûlü’llah*’ da diyorum; nedir bu?

Allah-u Teâla bu mülkün sahibi, Peygamber SAS de onun rasûlu olduktan sonra, “Allah’ın divanında toplanacağı bir hayata hazırlan!” diyerek Cenabı Hak bizi bu mülke göndermiş. İşte altmış-yetmiş ne kadar bir ömür verdiyse. Bu mülkün içerisinde kemâle ulaşip Allah’ın razı olduğu ve Allah’ın sevdiği bir insan olaraktan buradan gitmek. Allah’ın sevdiği ve Allah’ın razı olduğu bir insan olarak gidebildin mi, en bahtiyar insan sensin. Ama paran da olmasa, bilgin de olmasa yine de en bahtiyar sensin.

Paran var, bilgin de var ama bunu yapamadıktan sonra on para etmez. Onun için, Allah dilimizi de içimize uygun etsin... Dilimizi içimize uygun etsin... Dil söyler, söyler ama içe uygun olarak söylemeli. Samimi olarak söylemeli!

Ha! Dün bir şey daha okudum.

Muharebeye girmiş sahabe. Bakmışlar birisi öyle bir dövüşüyor ki, “Ooo!” hayran oluyor herkes. Bahadır da adam. Vurdu muydu ikiye bölüyor. Ortalığı kas kas kavuruyor.

“—O Cehennemliktir.” buyurmuş Efendimiz SAS.

Ashabın çok ağırına gidiyor.

“—Bu adam cehennemlik olursa vay bizim halimize!” diye

korkuyorlar.

Dövüşürken bir tanesi ona vurmuş, yaralanmış. Yaralanınca ıstırap başlıyor tabi, yaranın ıstırabı. Müslüman ona tahammül eder. Tedavi ederler, çaresini bulurlar; keserler yahut kolunu bacağına ama o sabreder. Ama bunun ağırına gitmiş:

“—Ben nasıl yaralandım. Benim gibi bir herif nasıl yaralanır. Bana bu hayat lazım değil. Bana ölüm evladır!” diyerek kılıcını dayamış göğsüne, intihar etmiş.

Müslüman intihar etmez. Onun intihar etmesinden anladılar ki bu adam yalancı mücahid. Gösteriş için çarpışıyor. Münafık huyu var. Kandırmak için ortalığı dövüşüyor böyle. Ama hakikate gelince meydana çıkıp boyası meydana çıktı. Allah için yapsaydı eh! Allah’ın takdirine razı olacaktı. Allah’ın takdirine razı olamadı ve intihar teşebbüsü yaparak kendisini öldürdü.

İntihar çok büyük felaket. Nasıl olur, sen birisine vurabilir misin? Akıllı şuuru olan bir adam, “Nasıl öldürürüm yahu! Allah’ın yarattığını binayı nasıl yıkarım?” diye düşünür. Ama kızmış, şöyle haklıymış böyle haklıymış o başka. Ama vurup da öldürmek ahirette büyük ağır bir cezayı gerektirir. Ayet-i kerimede:

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا (النساء: ٩٣)

(Vemen yaktül mü’minen müteammiden feceâühü cehennemü haliden fihâ) “Kim bir mü’mini kasden öldürürse, cezası içinde ebedî kalacağı cehennemdir.” (Nisâ, 4/93) buyruluyor.

Bunu insan yapamaz, şuurlu bir insan bunu yapamaz. Ama işte bazı yapanları da görüyoruz. Bu adam bunu kendine yaptı, isbat etti. Aynı cehennem azabı kendisine de müstehak oldu. Anlaşıldı ki imanı bunun tam değil, münafıklık bulaşmış. Herkes bayılmış beğenmiş ama iç uygun değil dışa... Dışından güzel çarpışıyor ama içinde o iman olmadığı için, hareketleri imanına uygun olmadığı için nihayet küfür üzerine, imansız olarak gitti Allah muhafaza...

Ha öyleyse bizim her harekâtımızda lisanımızdan çıkan *Lâ ilâhe illa’llah*’ın mânâsına uygun bir müslümanlığın olması lazım. Hepimizin canıdır, ciğeridir, fakat bu nefis bizi bize bırakmaz. Bizi ne yapar yapar, yener.

Bugün yenmektedir her adımımızda yani. Bunun çaresi de ancak Allah-u Teâlâ'nın yardımı ve mücahede hazırlıklarını yapmakla olur. Bir devlet bir devletle dövüşmek için evvela hazırlık yapıyor. O hazırlığı yapmadan kimse kimseyle dövüşemez. Dövüşürse de mağlup olur. Bizde bu hazırlık yok. İmanda hazırlık; namazın, orucun, gayet mükemmel olacak her şeyin...

Onunla beraber ahlâkın da düzelmiş olacak, takviye edilmiş olacak. Kemâl-i ahlâkiyeye ulaştıktan sonra nefis emmârelikten kurtulur, levvâmelikten de kurtulur, mülhemelikten de kurtulur; mutmainne mertebesine ulaşır, saadet ü selâraya izole girer. Ufacık bir izole, hattın cereyanını keser mi? Keser. Ufacık bir şey girmiştir. Ahlâklara da ufacık bir şey, komşu hakkı denen ufacık bir şey girer, bütün cereyanı kesmektedir işte. Eve elektrik gelmez. Nerededir ara kusuru. Bir yerde kontakt yapmıştır. Yara almıştır, oradan bir şey olmuştur, gelmez elektrik eve...

Allah affetsin kusurumuzu... Bugün bu kadarla yetsin de arkası daha uzayacak. Bir dahaki derste de onları yapmaya çalışırız inşallah.

Cenab-ı Hak hepimizi affetsin... İmanları kâmil, ahlâkları kâmil, kendileri kâmil, kendisinin sevdiği ve razı olduğu kullarının arasına, kusurlarımıza bakmadan bizleri de kabul etsin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

19. 03. 1972 – İskenderpaşa Camii

03. KOMŞUNUN EMNİYETİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnn efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المؤمن من آمنه الناس ، والمسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده ،
والمهاجر من هجر السوء ، والذي نفسي بيده ، لا يدخل الجنة عبد
لا يأمن جاره بوائقه (حم. ن. ع. حب. ك. والعسكري عن أنس)

RE. 230/3 (*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü, ve'l-müslimü
men selime'l-müslimüne min lisânihî ve yedihî, ve'l-muhâciru men
hecere's-sûi, ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ
ye'menü câruhû bevâikahû.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili

Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. İman ve İslâm

Bu hadis-i şerifi geçen derste de okuduk ama bu hadisin üzerinde biraz durmak lazım gelecek. Ve bunu hep beraberce ezberlemeye çalışalım. Bu ve bunun emsali birçok hadisle gelecek mü'minler hakkında. Bunlar bizim bizim can ... Zaten bir müslüman kırk tane, Peygamberimizin sözünü, hadisini ezberlerse o yevm-i kıyamette ulema zümresinde hasrolunacak. Bunlar da hemen hemen ekseriyetle duyula duyula kulaklarımızda kalmıştır ve ezberlenmesi de kolaydır. İnşâallah bunları bir sıraya koyarsak, ezberlemeye de gayret ederiz.

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, Ebû Ya'lâ, İbn-i Hibbân, Hâkim ve el-Askerî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

المُؤْمِنُ مِنْ أَمْنِهِ النَّاسُ ، وَالْمُسْلِمُ مِنْ سَلَامِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ،
وَالْمُهَاجِرُ مِنْ هَجَرِ السُّوءِ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَبْدٌ
لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بِوَأْتِقِهِ (حم. ن. ع. حب. ك. والعسكري عن أنس)

RE. 230/3 (*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü, ve'l-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî, ve'l-muhâciru men hecere's-sûi, ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû.*)

(*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü*) “Mü'min, insanların kendinden emin olduğu kimsedir. (*Ve'l-müslimü men selime'l-*

¹³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12593; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.264, no:510; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no:7432; Kudâi, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, *Kâmil*, fi'd-Duafâ, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.150, no:748; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.102, no:24428.

müslimûne min lisânihî ve yedihî) Müslüman da müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir. (*Ve'l-muhâciru men hecere's-sûi*) Muhacir de fenalığı terk eden adamdır. (*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, (*lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû*) komşusu kendisinin eziyetinden emin olmayan kimse Cennete giremez.”

Estaizü bi'llâh:

أَنَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Mü'minler ancak kardeşirler.” (Hucurat, 49/10) ayeti-i kerime'si var ya, mü'minlerin kardeş olduğuna dair olan şu ayet-i celîleyi hemen her mü'min bilir. Fakat burada *elif-lâm* ile gelir mü'min kelimesi, yâni *el-mü'min*... Elif-lâm ile gelince her mü'min değil; yani kâmil mü'min, olgun mü'min.

Bu hadis-i şerif, bu ayet-i kerime'de geçen el-mü'min'in vasıflarını bize açıklıyor. Orada umumî olarak, “Mü'min mü'minin kardeşidir” dedi, geçti. Burada da Peygamberimiz SAS o mü'minin nasıl bir mü'min olduğunu bize bildiriyor.

Onun için, o mü'minlik sıfatlarını anlayabilmek için Peygamber SAS'in devrine dönmek lazım. O devrin insanlarının hâlini yaşamak lazım. Onların yaşadığı hâli benimsemek lazım ki onların mü'minlik sıfatlarını biz de geçirebilelim kendimize.

Bir demiri yumuşatmak, yahut kızartmak lafla olmaz. Sen ona “Yumuşa!” desen yumuşamaz. “Kız!” desen kızmaz. Onu ne zaman ateşin içerisine sokarsın, ateşin kızgınlığıyla ısınır, ateşin hâli demire geçer. Yumuşaklık da geçer, ustanın eline geçince istediği şekle çevirir onu. Fakat o yumuşaklığı elde etmek için, hâlen oraya intikal etmek lazım. Etmeden laf ile olmaz bu iş.

Herkes söyler bunu:

“—Kardeşiz. Mü'min mü'minin kardeşidir!”

Ne yapıyorsun sen? Hadi bakalım yapacağını yap, yardım et ihtiyaç sahibine! Fakir kapıda ağlar sızlar, yardım eden olmaz. Herkes hep ayrı ayrı... Bilmemiz mümkün değil.

Mekke'den Medine'ye gelen muhacir mü'minlerle Medine'de yerli olarak iman eden mü'minler kaynaştılar birbirlerine. Mekkeliler geldi muhacir olaraktan Medine'ye... Bak kardeşler ne yaptılar?

Burada Peygamber SAS, "Sen bununla, sen bununla, sen bununla..." diye yetmiş kadar isim var galiba... Bunları birbiriyle kardeş yaptı. İsimleri hadis kitaplarında yazılı.

Bu kardeşler ne yaptılar? Kardeşine:

"—Malım senin, mülküm senin, evim senin, her şeyim senin... Sen de bununla geçineceksin, ben de... Hiç üzülme! Sen Mekke'de malını bıraktın, çocuğunu çocuğunu bıraktın, dostunu ahabını bıraktın geldin buraya... Hiç, hiç üzülme, işte bunların hepsi senin!" dediler.

Şimdi bununla kıyas et kendi halimizi.

Onun için, Gazali Hazretleri mü'mini kardeşlik cihetinden üçe bölmüş:

1. Evinde çocukların var, hizmetkârın var. Onlara nasıl bakıyorsun, gözetliyorsun. Kardeşini de böyle gözetlemesi mü'minin vazifesi. Bu mertebelerin en zayıfı, en ufağı, en aşağı mertebesi.

2. Ortası: "Mülkümün yarısı senin yarısı benim. Ortağız, hiç üzülme!"

3. Âlâsı: "Mülkümün hepsi senin!"

Şeriatta: "Seninki senin, benimki benim."

Tarikatte: "Seninki senin, benimki de senin."

Hakikatte: "Ne seninki senin, ne benimki benim; hepsi Allah'ın!" sırrının tecellisi.

Şimdi o mü'min olabilmek lafla olur mu dersin? Olur mu? Hepimiz görüyoruz bunu. Onun için, o aşk-ı ilahînin ve muhabbet-i Rasûlüllah'ın içeride yanması, kaynaması lazım.

Tencereyi ateşin üzerine koyarsan, o tencere alttan aldığı ateşle fokur fokur kaynar. Sen ona ne kadar "Kaynama!" desen de olmaz. Altındaki ateş onu kaynatacak. O ateş iman ateşi... O iman ateşi içeride seni kaynatıyorsa; muhabbet-i Rasûlüllah'ın ateşi, Allah'ın aşk ateşi seni yakıyorsa olacaksın. Yok, o ateş yoksa içeride hepsi laftan ibaret...

Allah affetsin hepimizin kusurunu... Bizi kâmilîn, halisîn kullarının arasına kabul buyursun. Onun için yine gelelim Cüneyd'in sözüne:

“—Nereden geliyorsun oğlum?”

“—Hacıdan geliyorum efendim!”

“—Çok a'lâ. Giderken tövbe yapabildin mi?

Eh! Estağfirullah. Akşam sabah boyuna diyoruz. Diyoruz ama, her şey yerinde duruyor yine... Her şey yerinde durduğu halde diyoruz.

Öyle değil. Nedamet, pişmanlık, vazgeçme. İnsan yanlış hareketlerinden ne zaman nedamet duyar ve onlardan vazgeçerse tövbekâr o zamandır.

İstersen '*Estağfiru'llah*' de istersen deme. *Estağfiru'llah* demesinin sevabı var, o başka... Demesen de sen yolunu çevirdin, doğru yola döndün mü, senin için kâfidir. Nedamet de var, pişmanlık da var. İşte bunda durabildin mi tövbekârsın. Bir kere yapabildin mi ne mutlu sana! Onun için asıl hüner tövbede durabilmek.

Şimdi bu hadisin birinci kısmını okuduk. Mü'minsen, bütün *nâs*, bütün insanlar senden emin olacak.

'*Nâs*' denince, Kur'an-ı Azimüşşan'da *nâs* kâfirlere hitap eden ayetlerdedir. Mü'minlere olan hitapta (*Yâ eyyühe'llezîne amenû*) diye geçer. Bu imanlılara hitaptır. Mü'min kâfir bütün insanlara hitap ise (*Yâ eyyühe'n-nâs*) şeklindedir.

Burada (*men eminehü'n-nâs*) diyor, bütün insanlar; mü'mini, kâfiri hepsi içinde, herkes senden emin olacak? Kimse senden mutazarrır olmayacak.

Bu duruma gelmek insanın elinde değil. İnsanın yetiştiği hale bağlı. Nasıl yetişmişiz? Gaduptur, mütekebbirdir, mağrurdur, benliği vardır, varlığı vardır, şusu vardır busu vardır... Bunlardan geçmek kolay bir şey değil. Onun için çocukları daha henüz ufak yaşlarındayken, bu hâllere alıştırarak yetiştirmek lâzım!

Gâvurların hâlleri beğenilmez. Hiç de beğenmem de. Bazı hâllerine ise insanın özeneceği geliyor, özenmek de olmaz da. Mesela bir gâvur patron ne kadar zengin olursa olsun, çocuğunu

başkasının yanına çıraklığa verirmiş; orada pişsin diye. Babanın yanında ne kadar olursa da, ‘Babamın malı..’ diyerekten bir rahatlık geliyor kendisine. “Çalışsam da olur çalışmasam da. Bu mal ona da yeter bana da yeter...” diye.

Ama gâvurun çaresine bak:

“—Ben seni büyüttüm, gayri başının çaresine bak. İşte bak buradan al paranı... Çalış, kazan, ye!”

Sofraya oturduğu vakit de çağırıyor “Gel bu sofradan ye!” demiyor. “Kendin kazan da ye!” diyerekten. Onu alıştırıyor hayata... Hayata alıştırmak için yapıyor bunu.

Fakat biz çocuklarımıza bu terbiyeyi veremiyoruz. Bizim çocuklarımız mülklerimizden dolayı, varlık içerisinde bir benlikle büyüyorlar. O benlikle büyüyüşleri de iyi bir netice vermiyor.

Bu nâsın emin oluşuna, herkesin böyle emin oluşuna şârihler demişler ki:

“—Dünyada hiç kimse hakiki mü’minden zarar görmez. Ne hayvan, ne mahlûk, ne insan...”

İnsan bir sineği bile öldürürken yüreğinin acıması lazım:

“—Bu bana zararlıdır. Hüküm de verilmiştir bunun öldürülmesine ama, Allah da yaratmıştır bu mahlûku.” diye düşünüp dünya için onu öldürmemesi lâzım!

Mü’min böyle olunca bir de müslimi tarif ediyor:

(*Ve’l-müslimü men selime’l-müslimûne min lisânihi ve yedihi*)
“Müslüman da müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir.”

Bunları her müslümanın ezberlemesi lazım. Burada ikiye ayırdı: Bütün müslümanlar senin elinden ve dilinden zarar görmeyecek.

Hamdi Efendi [Muhammed Hamdi Yazır] daha ileri gitmiş:

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ (الهمزة: ١)

(*Veylün li-küllü hümezetin lümezeh*) “Arkadan çekiştirmeyi, yüze karşı eğlenmeyi âdet edinen herkesin vay haline!” (Hümeze:104/1)

Gözleriyle şöyle bir bakıyor. Hani insan sevmediğine şöyle dik

dik, sert sert bakar gözüyle, kaşıyla... Bunu da bunun içerisine sokmuş. Bakışlarıyla da kimseye zarar vermeyecek.

Binaen aleyh, müslümanın hiçbirisi senin ne elinden ne de dilinden zarar görmeyecek, sâlim olacak.

Muhacir kim?

(*Ve'l-muhâciru men hecere's-sûi*) “Muhacir de fenalığı terk eden adamdır.”

Muhacir de bütün fenalıkları terk edebilen adam. Yoksa buradan kalkmışsın da Mekke'ye hicret etmişsin. Orada mücavir kalmışsın. Olmaz.

Bizim büyüklerimiz, mesela İmam-ı Âzâm da mücâvereti bize layık görmemiş. “

—Haccı bitirdin mi, dön memleketine!”

—Niçin?”

—Sen oraya layık değilsin. Çünkü senin içinden geçecek ufacak bir kuruntu, vesvese orada derhal defterine yazılır. Burada, yaparsan yazılır, yapmazsan yazılmaz defterine. Oradaysa içinden geçen de deftere geçer. Onun için, sen daha oraya layık değilsin. Hadi dön memleketine!” demiş.

Orada haklı.

Kötülükleri terk edeceksin. Bu kötülüklerin terki de kolay bir şey değil ha! Lafla olan bir şey değil. Şimdi alıştığımız bir sigara var. Kim bu sigaranın faydasını, lüzumunu, vücûbunu söyleyebilir? Herkes bundan müştekidir.

Keseye de zarar, aileye de zarar, cemiyete de zarar, her tarafa da zarar... Fakat şimdi gel de bırak bakalım! Önemli bir sebep olacak da hasta olacak, doktor diyecek ki:

—Sakın içme ha! Ölürsün.”

Ölürsün dedi mi korkacak. İçmeyecek yahut azaltacak, sonra “Yavaş yavaş bırakırım!” diyecek.

Demek ki kötülüklerin bırakılması çok zor. En basiti bu. Tabi daha büyük fenalıklar var. Onlara alışılınca, onların terki de hiç mümkün olmuyor. Onun için Cenab-ı Hak, bu kötülüklerden de kurtulma çarelerini bizlere lütf u ihsan buyursun...

Şimdi bu birinci faslı evvelki derslerimizde izah ettik. Yine

geçenki dersimizden kalan hadis-i şerifin devamında:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَبْدٌ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بِوَأْتِهِ .

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû.*)

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, (*lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû*) komşusu kendisinin eziyetinden, şerrinden emin olmayan kimse Cennete giremez.” buyruluyor.

Komşusu onun şerrinden emin olmadıkça, hiç kimsenin cennete girmeye hakkı yoktur, giremez! Herkes, “Bu benim komşum çok iyidir!” diyebilir mi? Buna imkân var mı? Ancak evliya olursa olur. Evliya olmadıkça birisi beğenir, birisi beğenmez. Herkese böyle iyi olabilmek kolay iş değil.

Onun için komşu haklarıyla ilgili yine Ahmed Naîm Efendi Buharî'sinde [*Tecrîd-i Sarih Tercümesi*] çok geniş tafsilat veriyor.

Komşu hakkı evvela kırktan başlar. Kırk ev sağdan, kırk ev soldan, kırk ev önden, kırk ev arkadan bir mahalle teşkil eder. Bunlar kardeştir. Komşu olmaları dolayısıyla birbirlerinin muini, zahiri, canıdır adeta. Birbirlerini korumakla da mükelleftirler.

“—Kim açtır, kim toktur, kimin neye ihtiyacı vardır?” gözetleyecek bunları.

Bunun için teşkilat yapılacak. Mahallenin muhtarı mıdır, büyüğü müdür, mahallesinin insanların durumunu bilecek. Muhtaç olanlara bir muhtaç listesi yapacak. “Şu mahallemizde şu kadar kimse muhtaç durumdadır.” Böyle lalettayin herkesin istediğine yardım etmesi doğru değil. Çünkü faraza birisine yardım edeceksiniz. O yardım eder, o yardım eder, o yardım eder o adam çok zengin olur. “Muhtaç değilim!” de demez. Çünkü para tatlı bir şey. Fakat öte tarafta hakikaten muhtaç birisi vardır, onun da hiçbir kimse yanına sokulmaz.

Onun için komşuların durumunu bilen bir adam olacak. Kimler muhtaçtır? Kimler zarurettedir? Liste halinde toplanacak. Toplanan yiyecek mi, içecek mi, para mı o muhtaçlara tevdi olunur. En doğrusu, en kolayı da bu olsa gerek. Maalesef bunu da

becerdiğimiz yok. En basit bir şey bu.

b. Komşuya Eziyet Etmeyin!

Şimdi mü'min, hepsi bizden emin olması için Peygamber SAS'ın sözlerine dönelim. Şimdi Buhari ve Müslim'den naklen Efendimiz SAS buyurmuş ki:¹⁴

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلَا يُوْذِ جَارَهُ؛ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيَكْرِمْ ضَيْفَهُ؛ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيَقُلْ
خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ (خ. م. د. حم. عن أبي هريرة)

(*Men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmil-ahiri, felâ yü'zi cârehû; ve men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri felyükrım dayfehû; ve men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri felyekul hayren ev li-yeskut.*)

(*Men kâne yü'minu bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri felâ yü'zi cârehû.*)
“Allah Celle ve A'lâ'ya ve Rasûlüne ve ahiret gününe inanan, iman eden hiçbir mü'min, komşusuna eza etmesin.”

Komşuya eza imanın zıddıdır. İmanı olan, Allah'a ve ahirete inanan insan... Allah'a ve ahirete dedi miydi peygamberlere ve kitaplara iman ve diğerleri de bunların içine dâhildir. Kitaba, Allah'a ve Rasûlüne inanan insan, komşusuna eziyet etmeyecek, edemeyecek.

Bu bizim iman sıfatımızla hareketlerimiz taban tabana zıt. Kendimiz ortadayız çünkü. Ortada olduğumuz için etrafımızdaki geçindiğimiz insanlara şöyle bakarız:

“—Bizden acaba kimler emindir, kimler değildir?”

Tabii herkes kendisini bilir. Şimdi komşunun eziyet edip

¹⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.XVIII, s.437, no:5559; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.367, no:4487; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.463, no:9968; Ebû İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.273, no:516; Avâne, *Müsned*, c.I, s.42, no:96; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.430, no:8374; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.287, no:469; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühed*, c.I, s.125, no:368; Ebû Hüreyre RA'dan.

etmemesi başka, senin eziyet edip etmemen başka. Sen eziyet etmezsin, iyi bir insansın, kâmil insansın. Kimseye bir ihtiyacın da yok. Herkesle iyi geçinmeyi şiar edinmişsin, geçinirsin.

Fakat olur ya bu insanların tabiatları muhtelif. Bakıyorsun ki o komşu çok acuze, efendim dili berbat, eli berbat, her şeyi berbat. Seni rahatsız ediyor. Şimdi bu seni rahatsız edene karşı nasıl muamelede bulunmak lazım?

“—Rahatsız edene karşı mukabele mi yapıp da onu susturalım mı; yoksa sabr u tahammül ile onu uslandıralım mı?”

Sopayı, vurmayı, dövmeyi, kesmeyi kim olsa yapar, gücü yettikten sonra... Ama hüner o değil. Sen onu döversen, o da seni dövecek tabii... O da sana vuracak.

Onları sabr u tahammül, ilim ve hilimle mağlup edeceksin. Ve onu susturacak ve mahcup edeceksin. Onu susturup mahcup etmek ilim ve hilimle olur. Onun için sen o ezaya tahammül et! Buna alışmak lazım.

İlim nasıl taleple, teallümle oluyorsa; mektebe gitmedikçe, hocaya gitmedikçe okumak, ilim öğrenmek nasıl mümkün olmuyorsa; hilim denilen güzel ahlâkı da tahallümle alacaksın. Sen hilim sahipleriyle olan temasının neticesinde sana da hilim geçecek.

Yoksa sen böyle bir hilim sahibine hizmet etmeden, o hilmin nasıl olacağını öğrenmeden, “Kendi kendime ben de halim olayım!” dersen, olmaz.

Halim, sıfattır. Cenab-ı Hakk’ın sıfatıdır. (*Gafûrun halîm*) Cenab-ı Hakk’ın sıfatlarından bir sıfat. O sıfatı kesbedecek kimseleri bulacaksın, onlardan hilim öğreneceksin.

Cenab-ı Peygamber SAS devam ediyor:

(*Ve men kâne yû'minü bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri, felyükrim dayfehû*) “Allah’a ve ahirete iman eden kimse misafirine ikramda bulunsun!”

Efendimiz SAS bir gâvuru misafir edinmiş. Gâvur... Dikkat edin buna! Bir gâvuru Efendimiz SAS misafir edinmiş. Demiş ki eshabına:

“—Buna bir koyunun sütünü sağıp verin!”

Sağmışlar bir koyunun sütünü, vermişler. Gâvurun karnı

doymamış:

“—Bu bana az geldi.” demiş.

Efendimiz SAS:

“—Bir daha verin!” demiş.

Yedi tane koyun sağmışlar ve içirmişler gâvura, ancak onunla doymuş. Ama gördüğü iltifattan dolayı da İman ve İslâm’la müşerref olmuş:

“—*Lâ ilâhe illa’llah, Muhammedün rasûlü’llah*” demiş ve müslüman olmuş.

Sabahleyin demiş ki Efendimiz:

“—Yine buna süt sağın ve verin!”

Bu sefer bir koyunun sütüyle doymuş.

Peygamber SAS bir gâvuru böyle misafir etmiş. O da gördüğü bu ikramdan dolayı iman etmiş.

İbrahim AS zamanında da böyle olmuştu. İbrahim AS’a bir gâvur gelmişti. İbrahim AS evvela ona iman teklif etti:

“—Gel yapma, etme; iman et! Ben gâvura ekmem vermem!” deyince, Cenâb-ı Hak tarafından vahiy geldi:

“—Ya İbrahim! Ben o gavuru doksan senedir besliyorum da

sen ona bir lokma ekmek vermeyi çok gördün ha!” Koştu hemen.

“—Gel gel!” dedi yakaladı bir yerde, getirdi.

“—Neden çağırıyorsun beni?” dedi o adam.

“—Rabbim böyle dedi bana...”

“—Ben de şimdi iman ettim” dedi o gavur.

İkincisi misafirine ikram etmektir. Üçüncü buyruk:

(*Ve men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri, felyekul hayren ev li-yasmut.*) “Allah’a ve ahirete iman eden kimse ya hayır söylesin ya da sussun!”

Ya hayır söyle. Biliyorsan bir hayır söyle. Bilmiyorsan sükût et! Bugünkü manzaralarımızı şöyle bir tatbik ederseniz, bizim saatlerimiz hemen hemen boşa gidiyor. Dedikodu dediğimiz boş ve faydasız sözlerle ömrümüz tükenip gidiyor. Hayır yok çünkü.

Müslim’in ikinci bir rivayeti:

c. Komşuya İhsanda Bulunmak

Müslim, İbn-i Mâce, Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve Beyhakî, Ebû Şureyh el-Huzâî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُحْسِنْ إِلَى جَارِهِ
(م. ه. حم. طب. ق. عن أبي شريح الخزاعي)

(*Ve men kâne yü'minu bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri felyuhsin ilâ cârihi*) “Kim ki Allah’a ve ahiret gününe iman ediyorsa, komşusuna iyilik etsin.”

Komşuya eziyet etmesin; bununla beraber iyilik de etsin, ihsan etsin, ikram etsin!

¹⁵ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.165, no:69; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.66, no:3662; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.49, no:102; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.192, no:501; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.68, nr:8960; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.134, no:2036; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.31, no:16417; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.286, no:468; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXI, s.397; Ebû Şureyh el-Huzâî RA’dan.

“—*Et-tekrâru ahsen, veleu kâne yüz seksen.*” denilen bir tabir vardır. Tekrarda fayda çoktur.

Bunlar İslâm'ın adabıdır, en mühim şeyleridir. İslam'a en yakışan şey bu. Bunları müslümanlar benimsemeli. Benimsedikleri gün kurtulurlar. Müslümanın kurtuluşu bunları benimsemelerine bağlı. Müslüman ne zaman bunları benimser o zaman kurtulur. Yoksa lafla kurtulursun, dünya senin olsa kurtulamazsın.

d. İman Etmiş Olamaz!

Ahmed ibn-i Hanbel, Hâkim ve Taberânî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ ، وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ ، وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ . قِيلَ : وَمَنْ يَا رَسُولَ
اللّٰهِ ؟ قَالَ : الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقِهِ (حم. ك. ط. ب. عن أبي
هريرة ؛ حم. عن أبي شريح الأنصاري)

(*Va'llàhi lâ yü'minü, va'llàhi lâ yü'minü, va'llàhi lâ yü'minü.*
Kîle: Ve men yâ rasûla'llah? Kàle: Ellezî lâ ye'menü câruhû
bevâikahû.)

(*Va'llàhi lâ yü'minü*) *Vallàhi*'deki *vav* kasem vavıdır. Yemin vavı oluyor artık, yemin ediyor Efendimiz SAS:

“—Allah Celle ve A'lâ'ya kasem ederim, yemin ederim ki

¹⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.288, no:7865; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.53, no:21; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.187, no:487; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.440, no:8513; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.308. no: 13563; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.385, no:27206; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.676, no:1437; Ebû Şüreyh el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.50, no:24885; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.429, no:25237, 25238.

mümin değildir o, mümin olamaz.” diye üç defa söylüyor.

(*Kîle*) Şaşırdılar ve sordular: (*Ve men yâ rasûla'llah?*) “Kim bu mümin olmayan yâ Rasûlallah?” dediler.

(*Kâle*) Buyurdu ki: (*Ellezî lâ ye'menü câruhû bevâikahû*) “Komşusu onun şerrinden emin olmayan adam mü'min olamaz.”

Ne kadar mühimdir ki Rasûlullah bunu üç kere tekrar ediyor. “Vallahi sadece “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah.*” demekle olmaz! Nasıl olacak? Ancak ne zaman senin komşun senin şerrinden emin olacak o zaman senin imanın iman olacak. Şarta bağlıyor.

Bunu da böyle hadislerle izah ettikten sonra

e. Komşusu İçin de İstemek

Müslim ve Ebû Ya'lâ, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِجَارِهِ، مَا
يُحِبُّ لِنَفْسِهِ (م. ع. عن أنس)

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yû'minü abdün hattâ yuhibbe li-cârihî, mâ yuhibbu li-nefsihî*)

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) “Nefsimi yed-i kudretnde tutan Allah’a yemin olsun ki, (*lâ yû'minü abdün*) bir kul mü'min olamaz, (*hattâ yuhibbe li-cârihî, mâ yuhibbu li-nefsihî*) kendisi için sevdiğini komşusu için de sevmedikçe...”

Bir insan mümin olamaz; kendisi için canı ne istiyorsa, kendisi için neler istiyorsa komşusu için de onları istemedikçe... “Benim olsun da onun olmasın!” demiyor. “Benim neyim olursa, benimkinden daha iyisi onun olsun!” diyor.

¹⁷ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.159, no:65; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.339, no:2967; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.50, no:24886; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.396, no:25160.

Kendisi için neler istiyor insan; rahatlık ister, huzur ister... Her şey ister. Bu istediklerini komşusu için istemedikçe yahut kardeşi için istemedikçe, o mü'min, mü'min sayılmaz. Adı mü'mindir, zuefadandır yani.

Yine buyuruyorlar ki:

Bir mahalleye bir komşu gelmiş, oturmuş. Fakat orada bir rahatsız edici adam, o adama çok eza etmiş. Yabancı birisi bir mahalleye geldi miydi, onun başına musallat olanlar çok olur. Buna da böyle musallat olmuş biri. Gelmiş Rasûlüllah'a şikâyet etmiş:

“—Ya Rasûlüllah! Ben filan mahalleye taşındım. Fakat orada filan insan beni çok ezâlandırıyor, bana çok cefalar ediyor. En yakın olan bana.”

Efendimiz SAS, Hz. Ebû Bekir'i, Hz. Ömer'i ve Hz. Ali'yi yollamış.

“—Gidin mescidin kapısına, deyin ki: ‘Kırk ev birbirleriyle komşu sayılır. Binaen aleyh komşusuna eza eden, komşusunu korkutan cennete girmeyecek. Duysunlar da kimse komşusunu rahatsız etmesin.’”

Adam bundan mütenebbih olmamış.

Sonra mağdur adama demiş ki:

“—Sen eşyalarını çıkar, sokak ortasına dök. Herkes sana sorar: ‘Sana ne oldu da bu eşyaları evin içinden çıkardın?’ Sen de dersin ki: ‘Filan komşu beni rahatsız ediyor. Onun şerrinden kaçtım. İşte artık sokakta kalacağım.’ Herkes ona bir lanet eder. Bu laneti o da duyar. Pişman olur. ‘Halkın lanetine uğruyorum. Ben bu insana bir daha eza etmeyeceğim!’ diye tövbekâr olur. Sen de bu durumdan kurtulursun.” demiş.

f. Kulun İstikâmeti

Ahmed ibn-i Hanbel ve Beyhakî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivâyet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸

¹⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.198, no:13071; Kudâî, *Müsnedü's-Sihâb*, c.II, s.62, no:997; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.213, no:165; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

لَا يَسْتَقِيمُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ ، وَلَا يَسْتَقِيمُ قَلْبُهُ حَتَّى
يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ ؛ وَلَا يَدْخُلُ رَجُلُ الْجَنَّةِ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بِوَأَثْقِهِ
(حم. هب. عن أنس)

(*Lâ yestakîmu imânü abdin hattâ yestakîme kalbühû, ve lâ yestakîmü kalbühû hattâ yestakîme lisânühû: ve lâ yedhulü racülün el-cennete lâ ye'menü câruhû bevâikahû.*)

(*Lâ yestakîmu imânü abdin hattâ yestakîme kalbühû*)
“İnsandaki iman doğru olmaz, dürüst bir iman olmaz; o adamın kalbi doğru olmadıkça.”

Bunlar imana bağlı. Kulun imanı doğru olmaz. Senin imanının ne zaman doğru olur, senden herkes o zaman emniyette olur. O emniyetin tesisi senin imanındaki doğruluğa bağlı.

Bu iman da doğru olmaz. Ne zaman gönül düzelir, doğru olur gönül, Allah'tan korkar; ondan sonra o imanın müstakim olur.

Yine buyuruyor: “Dil doğru olmadıkça kalp de doğru olmaz. Yani bunların hepsi birbirine kilitlenmiş. Dil gönüle, gönül dile bağlı. İkisi birbirinin mütemmimi. Ne zaman ikisi birden düzgün olursa o zaman iman dürüst olur.”

Onu da geçen yine izah etmiştim şimdi yine tekrarlayayım:

Muharebeye girmişler. Bir tane cengâver adam muharebe etmesini de iyi biliyor. Titretiyor ortalığı, düşman ordusunu altüst ediyor. Herkes hayran olmuş “Ne güzel dövüşüyor?” diye. Rasûlullah demiş ki “Cehennemliktir o adam.” Ooo hepsi şimdi korkuya düşmüşler. “Bu böyle cengaver ordunun içinde böyle dövüşüyor. Rasûlullah da buna diyor ki cehennemliktir. Nasıl olur bu?” Bak imanının dil ile olan kısmıyla gönül ile olan kısmı arasında olan farkı izah etmek için söylüyorum. Adam en nihayetinde yaralanıyor. Yaralanınca yaranın acısına tahammül edemiyor, veyahut babayiğitliğine yediremiyor “nasıl yaralandım

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.288; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.153, no:7793; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

ben, nasıl aldım bu yarayı ben” diyerekten intihar ediyor.

Mü'min intihar eder mi? İntihar edenler cehennemde ebedî kalacaklar. Ayet-i kerimede:

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا (النساء: ٩٣)

(*Vemen yaktül mü'minen müteammiden feceâühü cehennemü haliden fihâ*) “Kim bir mü'mini kasden öldürürse, cezası içinde ebedî kalacağı cehennemdir.” (Nisâ, 4/93) buyruluyor.

Ha mü'mini öldürmüşsün ha kendini öldürmüşsün. Kendini öldürmek başkasını öldürmekten daha beter. Başkası başkadır sen başkasın... Sen kendine kastediyor, intihar ediyor, öldürüyorsun demek ki Allah'ın takdirine razı olmuyorsun.

Şimdi birçok şeyler olur insanlar arasında. Paralarını, hesaplarını şaşırp da iflas edenler olur. Yahut borçlara düşerler.

“—Öleyim de kurtulayım!” der başka çare bulamaz. İntihar eder, öldürür kendini. Ama ne kadar acı. Ebedi cehennemde kalacak. Ne şekilde kendini öldürdüyse kıyamette de azabı aynı şekilde devam ettirilecek.

g. Komşusuna Eziyet Eden

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹

مَنْ آذَى جَارَهُ فَقَدْ آذَانِي ، وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ ؛ وَمَنْ حَارَبَ جَارَهُ فَقَدْ حَارَبَنِي ، وَمَنْ حَارَبَنِي فَقَدْ حَارَبَ اللَّهَ (أبو الشيخ ، و أبو نعيم عن أنس)

(*Men âzâ cârehû fekad âzânî, ve men âzânî fekad âza'llàhu; Ve men hârebe cârehû fekad hârebenî, ve men harabenî fekad hareba'llàhu.*)

¹⁹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.57, no:24927; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.219, no:2342; *Tergîb ve Terhîb*, c.III, s.241, no:3863.

(*Men âzâ cârehû*) “Bir insan komşusuna eza ederse, ne şekilde olursa olsun, (*fekad âzânî*) bilsin ki o eziyeti bana etmiştir. Ona ettiği eziyet doğrudan doğruya banadır. Komşuya yapılan bir eziyet doğrudan doğruya banadır. (*Ve men âzânî*) Bana yapılan bir ezâ, (*fekad âza'llâhu*) Allah’a yapılan bir ezâ demektir.”

(*Ve men hârebe cârehû fekad hârebenî*) “Kim de komşusuyla dövüşürse benimle dövüşmüş olur. (*Ve men harabenî fakad hareba'llâhu.*) Benimle dövüşen de netice itibariyle Allah’la harb etmiş olur. Onunla dövüşen de helâk olur.”

h. Komşuya Zulmetmenin Zararı

Şunu da dinleyin!

Taberânî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ، فَقَالَ: لَا يَصْحَبُنَا
الْيَوْمَ مَنْ آذَى جَارَهُ؛ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا بُلْتُ فِي أَصْلِ حَائِطٍ
جَارِي؛ فَقَالَ: لَا تَصْحَبُنَا الْيَوْمَ (طس. عن عبد الله بن عمرو)

(*Harace rasûlü'llah*) Rasûlüllah SAS harbe gidiyor, gazaya muharebeye... Almış askerini gidiyor. Topladı askeri bir yerde, dedi ki: (*Lâ yashabünâ el-yeum men âza cârehu*) “İçinizde eğer komşusuna eza etmiş bir adam varsa bizden ayrılın.” Bizden ayrılın. Bizimle beraber düşmanla muharebeye gelmesin o adam.

(*Fekâle racülün mine'l-kavm*) O cemaatten muharebeye giden cemaatten birisi dedi ki:

(*Ene bültü fî asli hâiti cârî*) “Ya Rasûlallah! Ben bugün komşumun duvarına işedim.”

(*Fekâle: Lâ tashabne'l-yeum*) “Çekil aramızdan, gelme bugün

²⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.181, no:9479; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.311, no:13571.

Tergîb ve Terhîb, c.III, s.241, no:3864.

bizimle harbe... Çünkü senin yüzünden biz harbi kaybederiz.”

Eyy! Allah bize imdad eylesin... Halbuki bu car, bizim kapımızdan dışarıya. Bir de kapımızdan içeri olan aile teşkilatımız var. Evladımız var, kızımız var, damadımız var, kardeşlerimiz var, teyzelerimiz var, dayılarımız var, amcalarımız var... Bir de bunlara karşı insanların tutumunu hesaba kat da imanımızı teraziye koy ve ölç bakalım! Kaç paralık yere gelir. Allah affetsin cümlemizi...

i. Kıyamet Günü Komşular

Taberânî, Ukbe ibn-i Âmir RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹

أَوَّلُ خَصْمَيْنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جَارَانِ (طب. عن عقبه بن عامر)

(*Evvelü hasmeyni yevme'l-kıyâmeti cârânî*) Kıyamette ilk muhakeme komşular arasında olur. İlk muhakeme komşular arasındaki rahatsızlıklardan, incinmelerden, kötülüklerden olur. Onun için hareketlerimizi ona göre düzenleme imkânını Cenab-ı Hak cümlemize başışlasın...

Bakın şimdi!

Bir adam geldi, sordu:

“—Yâ Rasûlallah! Filane bir kadın var; çok namaz kılar, çok sadaka verir, çok da oruç tutar. Yalnız şu kadar ki komşusunu ezâlandırıyor bu kadın. Bu kadar namazı var, orucu var, sadakası var ama ezâdan da geri kalmıyor komşularına, diliyle ezalandırıyor. Ne dersiniz?”

Cenab-ı Peygamber SAS cevaben:

“—Onun yeri cehennemdir.” buyurdu.

Sonra diğer bir kadını tavsif ettiler. Dediler ki:

“—Bu kadının orucu azdır, namazı da azdır. Farzları kılar

²¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.151, no:17410; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.303, no:836; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.39, no:84; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.311, no:13572; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Tergîb ve Terhîb, c.III, s.241, no:3866.

nafile namazı, nafile orucu pek azdır. Unla sütten yapılan bir şey varmış bizde bulamaç mı derler ona? Belki orada da halis sütten, koyun sütünden içine un karıştırarak bulamaç gibi bir şey yapılmış. Bundan yapıp çok dağıtır, etrafındaki insanlara. Ama hiç komşularını da rahatsız etmez. Herkesle iyi geçinir.”

Bu hilkat böyle elde olsa da çekip çıkarsan olacak bir şey ama; ne çekip çıkmak biliyor, ne de laflarla yola geliyor. Allah affetsin kusurlarımızı...

Buyuruyor ki Efendimiz SAS:

“—Kılıyor ya farzlarını, farz oruçlarını tutuyor, başka tutamıyormuş. Onun yeri cennettir.”

Allah şimdi hepimizi affetsin... Bunun arkası çok ama bu kadarını alabildim. Şimdi bir de altındaki şu hadisi okuyacağız.

j. Kâfir Müslümanın Yedi Katı Yer

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Tirmizî ve İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²

الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعَاءٍ وَاحِدٍ ، وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ (ط .)

²² Buhârî, *Sahîh*, c.XVI, s.497, no:4974; Müslim, *Sahîh*, c.X, s.391, no:3839; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.487, no:1740; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.467, no:3248; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.21, no:4718; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.178, no:6770; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.22, no:5626; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.167, no:1601; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.209, no:8415; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.XVII, s.1, no:4978; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.465, no:3247; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.257, no:7488; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.136, no:2043; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.210, no:8424; Ebû Hüreyre RA’dan.

Müslim, *Sahîh*, c.X, s.394, no:3842; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.333, no:14617; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.135, no:2040; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.208, no:8408; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Müslim, *Sahîh*, c.X, s.394, no:3842; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.467, no:3249; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.44, no:5329; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.477, no:3174; Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.VII, s.256, no:7043; Semre RA’dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XXIV, s.10, no:13; Hz. Meymûne RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.206, no:606; Cehcâhe el-Gıfârî RADan.

حم. خ. م. ت. ه. عن ابن عمر؛ حم. والدارمي، م. عن جابر؛
ض. طب. عن أنس؛ ع. أبو عوانة، البغوي، وابن قانع، البارودي،
طب. عن جهجاه؛ م. حب. ه. عن أبي موسى؛ وأبو عوانة، طب.
عن سمرة؛ حم. والدارمي، ع. وأبو عوانة عن أبي سعيد؛ حم. ه.
عن أبي هريرة؛ طب. عن ميمونة)

RE. 230/4 (*El-mü'minü ye'külü fî miain vâhidin, ve'l-kâfiru ye'külü fî seb'ati em'âin.*)

(*El-mü'minü ye'külü fî mian vâhidin*) “Mü'min bir bağırsağıyla yer. (*Ve'l-kâfiru ye'külü fî seb'ati em'âin*) Kâfir yedi bağırsağıyla yer.”

Şimdi tabii bu hepimizin bildiği bir şey de, “Bir ile yedi nasıl olur?” deyince. Bunu izah ediyor şârihler. Bazı etibba karındaki bağırsakları yediye bölmüş. İşte kalın bağırsak, ince bağırsak bilmem ne bağırsak filan diyerekten yediye bölmüş. Fakat, “Bu matlup değildir. Matlub olan asıl onun az yemesinin işaretidir bu. Az yediğine işarettir. Yoksa karnını tamamıyla doldurmanın ifadesi değil.” demişler.

Bir kısmı da demiş ki: “Göz şehveti, kulak şehveti, ağız burun şehveti, efendim iç şehveti, bir de açlık şehveti.”

Mü'min yalnız acıktığı vakit yer. Acıktığı vakit de açlığını teskin etmek için yer. Ötekisi işte gözü böyle nelere bakıyorsa, kulakları neleri duyuyorsa, ağzı neleri istiyorsa, burnu neleri istiyorsa hepsini böyle hırsıyla yer. Hırsıyla yer, doymak bilmez. Onun için mü'min böyle değil az yer. Bunun izahını gelecek dersimize bırakalım inşallah.

Şimdi Hz. Ömer Câbir RA'ı görmüş. Bir dirhem et almış, evine götürüyormuş. Demiş ki:

“—Ne o?”

“—Ya Ömer! Çoluk çocuk et istediler de onlara et aldım.

“—Ya! Sen böyle çoluk çocuğunun arzusuna böyle et alıp gidiyorsun...” diye tekrar tekrar söylemiş.

Adam o kadar pişman olmuş ki;

“—Keşke o para benim elimden düşseydi de bu eti almasaydım!” demiş.

İkincisi: Bir yemeğe çağırmışlar Hz. Ömer’i. Yine bir hayvan eti varmış. Hayvan zayıf olduğu için, biraz yağ koymuşlar etin içerisine... Hz. Ömer demiş ki:

“—Ne o? “Biz Rasûlüllah’ın zamanında iki yemeği kat’iyyen birleştirip yemedik. Hem et hem yağ, nasıl olur! Olmaz böyle şey.” demiş.

Oğlu:

“—Baba, vallahi kötü bir şey yaptığımız yok. Ama bu bir ikramdır diyerek yaptık. Buyurun!” demiş.

Diyor ki şerhte: Mü’min az yer, artanını fukaraya verir. Hz. Ömer de onu diyor:

“—Birini yerdik, birini sadaka verirdik!” diyor.

Gel de karınlarımızı doyur sen! Gözlerimizi doyur bakalım. Hele buzdolapları şimdi baş belası... Eskiden yemekler ekşiyecek diyerekten bir fakirhane bulur verirdi insan. Şimdi hanımefendi onu saklıyor haftalarca... İyilik mi yani?

Hız. Ayşe’yi bir görmüş ki Rasûl-i Ekrem SAS iki defa yemek yiyor. Yemek dediği de ya hurmadır yediği, ya süttür içtiği. Öyle bizimkiler gibi değil ya.

“—Ya Ayşe! Ne yapıyorsun sen! Karnını dünya mı yapacaksın? Günde iki defa yemek ne demek?”

Bu bana çok acı geldi. Bunun arkasında çok hadisler var. Ziynete gidiyor, binaya gidiyor bunlar böyle birbirini kovalıyor.

Bina yapmak hususunda şimdi azıcık arz edeyim.

Cenab-ı Resul SAS Hazretleri bir gün ashabıyla geçiyormuş bir yerden. Oraya birisi bir ev yapmış. Kubbe denilen yani bizim Anadolu’da Urfa taraflarında gördüm, Arap köylerinde de vardır. Şöyle mahrutı evler yaparlar. Üstünün kiremiti de yoktur, altının tavanı, döşemesi de yoktur. İşte kendisini yağmurdan, soğuktan muhafaza edebilecek bir bina. Kubbe diye de tabir edilirmiş o zaman. Böyle bir ev yapmış adam. Bir miktar daha büyük, güzelce miydi nasılsa Resul-ü Ekrem’in gözüne çarpmış. Demiş:

“—Ne bu? Kimin bu?

“—Medineli filan zatın...” demişler.

Efendimiz tabi hoşlanmamış. Bir gün o adam, o evin sahibi Rasûlullah’ın ziyaretine gelmiş. Dikkat edin kardeşler! İman ile İslam hâlimizin ölçüsüdür bunlar, terazisidir bunlar. Gelmiş adam:

“—*Es-selamü aleyke yâ Rasûlallah.*”

Efendimiz SAS Çevirmiş yüzünü... Adam birkaç defa tekrarladıysa da onun yüzüne bakmamış. Adamın yüzüne bakmayınca adam üzölmüş tabiatıyla.

“—Niçin Rasûlullah benim yüzüme bakmadı. Yahu ne yaptım ben, ne kabahatim var acaba ki Rasûlullah benim yüzüme bakmadı.” diye ashab-ı kirama sormuş.

Demişler ki:

“—Geçenlerde o senin evini gördü, sordu bize: ‘Bu ev kimin?’ diye. Belki ona darıldı.”

Adam bu sözü duyar duymaz gitmiş, hemen evini yerle yeksan etmiş. “Vay bu ev benim Rasûlullah’la aramı açacak ha! Bana böyle bir ev lazım değil” diye dümdüz etmiş.

Günlerden bir gün Rasûlullah oradan geçiyormuş. Yol üzeri bir yer demek ki. Bakmış ev yok orada. Demiş:

“—Hani burada bir ev vardı. Ne oldu o?”

Demişler:

“—Sahibi sezi geldi. Sizden yüz bulamayınca onu yıktı.”

“—*Yerhamuhu’llah... Yerhamuhu’llah...* Allah ona rahmet eylesin... Allah ona rahmet eylesin!” diye iki defa dua buyurmuş.

Yine bunu ikinci bir hadiseyle izah edeyim:

Hz. Abbas. Evi var tabi. Evinin yanına ek bir oda yapmış, gelen giden misafirlerle otururuz diye.

Cenab-ı Peygamber görmüş:

“—Ne bu yâ Abbas?”

“—Ya Rasûlallah, işte bir ek ilave ettim.”

“—Yık bunu. İhtiyaçtan fazla yık bunu!”

“—Ya Rasûlullah, satayım da tasadduk edeyim mi?”

“—Yok, onun sadakası da lazım değil, yık!” demiş.

Şimdi şarihlere kalmış iş. Diyorlar ki:

“—Neden Rasûlullah bu kadar sert davrandı?”

“—Ömürlerini böyle dünyaya harcamasın ümmetim!

Nümune olsun bunlar. Benim hâlime bakın da ibret alın yahu! Ben ki peygamberim. Ganimetlerin hepsi benim elimde. Sarayların en iyisini ben yapabilirim. Fakat şu hayatıma bir bakın benim! İşte odam da meydanda, yatağım yorganım da meydanda, yediğim de meydanda...”

Bir gün Rasûlüllah SAS’in karnı o kadar acıkmış ki, karnı o kadar acıkmış ki yiyecek bir şey bulamıyor. Karıncağızına taş bağlamış, o açlık hissini teskin etsin diye.

Bunlar şimdi çocuklara söylenen bir hikâyeye benziyor. Bir hadise, geçmiş bir hadise. Hangimiz buna tahammül edebilir, buna benzer bir hâl takınır? Dünya bizim olsa Karun gibi, doyacağımız da yok... Karun gibi dünya bizim olsa, yine de doyacağımız yok. Allah bizi affetsin...

Şimdi ekseriyetle görülen hadiseler. Biz orta tabaka. Yüksek tabakanı bilmem. Ancak biz orta tabakayla tanışabiliyoruz. Bir de daha aşağı tabaka, zayıf tabaka dediğimiz kimselerle tanışabiliyoruz. Bu üstün tabakaların hâlerinden haberimiz yok. Fakat şu orta tabaka dediğimiz kardeşlerimizin hâli bile çok bize teessüf verici bir acı halinde. Çünkü o mobilya denilen süs ve saltanatın önüne geçmenin imkânı yok... Herkes haddinden böyle çok yukarıya taşmış şekilde. Borçlara da gark olarak süs ve saltanattan kendisini kurtaramıyor.

E bu Peygamber SAS’in bize talim buyurduğu hayatla bu hayat uzlaşır mı, barışır mı yani. Barışır mı? Bugün televizyon bir dert.

“—Bir ihtiyaç” diyor adam. Ona şu kadar para veriyor, binasının üstüne de bayrağını çekiyor.

Akşam biz de seyrettik de üzüldüm. Üzüldüm yani. Hem seyrettik hem üzüldüm. Neden? Olacak olmayacak her şey apaçık orada. Senin gözünün önünde. O kız ondan ders alıyor, hanım da ders alıyor efendim çocuk da ders alıyor, sen de belki ders alıyorsun. Ne lüzumu var bunların yani. Ne ihtiyaçtır, hangi ihtiyaçtır bu? Bugünün zamanının ihtiyacı. O süslenen şeyleri sen de öğren bakalım. Ah aziz kardeş ne kadar acı!

Adam bugün Ay’a gidiyor değil mi gözünüzün önünde. Ay’ı da aştı başka yerlere gitmeye çalışıyor şimdi. Aşacak, yarın belki

Ay'a sahip de olacak. Her neyse ister olsun ister olmasın.

Fakat şöyle bir ilim ortada ki şimdi bugün. Adam o kadar hesap yapabiliyor, o kadar işini yürütebiliyor ki; atıyor burdan makine, oraya dakikası dakikasına düşüyor. Yani bu kadar ince hesaba vâkıf. Dünya işlerinde de böyle ince hesaplara vâkıf. Sen onlardan ders alacağına, sen onlardan ders alacağına... Bak şimdi bir Japon milleti var, geçen bir defa daha söylemiştim, ondan da ders almak lazım.

Ama bugünün çocukları çok becerikli. Ben evde sabahleyin Japonlardan bahsetmiştim. Bizim kız dedi ki ufak torun:

“—Dede onların memleketleri depremli... Onun için bina yapamıyorlar.” dedi.

Hasbuna'llahi ve ni'me'l-vekil... İtirazı hemen kondurdu. Canım hareketli memleket, zelzele çok, bina yıkılır ama içindeki mobilya yine mobilyadır. Yıkılırsa ne olacak? Buradan kaldırır öte tarafa götürürsün. Eşyaya tenezzül etmiyor onlar...

Şimdi bizim Zeki var. Arkadaş. Gitti geldi de oradan bir şey getirdi bize. Fotoğraflar filan getirdi. Oradaki en mühim tüccarın da evine misafir olmuş. O hali bize duyurdu da çok üzülüyor. En büyük tüccar, “Vehbi Koç onun yanında hiç kalır.” diyor. Öyle bir adammış.

Davet etmiş evine. “Hiçbir şey yok evinde” diyor. “Mobilya namına hiçbir şey görmedik evde” diyor. Gayet basit. “Efendim çatal, kaşık, bıçak arama...” diyor. “Hanım geldi. Odanın ortasında bir ateş yaktı. Yapacaklarını yaptı orada. Bir masa var. Düz tahta, onun üzerine koydu. İki tane de sopa getirdiler, çubuk. O çubuklarla yenecek bu yemek.”

Demiş ki;

“—Yok mu tabak, çatal, kaşık, bıçak böyle bir şeyler sizde?

“—Yok. Biz öyle çatallara, bıçaklara, tabaklara para verecek olursak bugün Avrupa'yla yarışamayız. Bak bugün onları geçmek üzereyiz. Amerika bile bugün bizim karşımızda bocalıyor.” demiş.

Niye? İktisattan. İktisadı hâkim kıldıklarından. E sen yüz lira kazanıyorsun, yüz lira yersen bir şey kalmaz elde. Bin kazanırsın, bin yersin elde bir şey kalmaz.

İktisada riayet etsen, memleketin zaruri ihtiyaçları bugün gözümüzün önünde. Efendi! Bunu söylemeye gerek yok. Memleketin zaruri ihtiyaçları bugün gözümüzün önünde. İğne gibi değil de ok gibi batıyor yahu. Kimse bundan da mütenebbih olmuyor. Hep saltanatı, zevk-ü sefada işimiz. “Ama batacakmış, batsın varsın. Bana ne!” diyor. Gemide bir delik açılmış, oradan su içeriye giriyor. Bu gemiyi batıracak. “Kapayalım bu deliği.” “Yok yok, benim neyime lazım. Batarsa hep beraber batarız!” diyor. Yani bu sefahat, bu zevk bizi o tarafa doğru sevk ediyor.

Efendimizin bunlara engel olmasının sebebi; ‘vücutlarınız zayıf olsun da imanlarınız kavi olsun’ diyerdir. Vücutlarınız semiz olur ama imanlarınız zayıf olduktan sonra o semizliğin ne kıymeti var ya! Âleme esir olduktan sonra sen istediğin kadar semiz ol. En nihayetinde semiz hayvanları yiyorlar. İşte o kadar. Yenir gidersin.

Allah cümlemizi affetsin. Tevfikat-ı Samadaniye’sine mazhar etsin. Çok düşünüp, çok ince eleyip İslam’ın yardımcısı, İslam’ın müzahiri olmak lazım. Ona da el birliği lazım.

Akşam bir yere gittik de orada kitap okuyorlar. Dinledik. Kitaptaki bahis de müslümanların kardeşliği, birbirlerini sevmesine aitmiş. Güzel şeyler. Ben deyiverdim ki

“—Bu kitapta bu laf. Bir de sen söylüyorsun biz dinliyoruz. İçimize bundan hiçbir zerrenin bile aktığı yok. Eh işte kitap yazmış sen de söylüyorsun. Boş. Faydası yok yani. Boş değil de. Faydası yok. Çünkü bir kulağımızdan giriyor bir kulağımızdan çıkıyor. Belki girmiyor bile. Belki girmiyor bile.”

Sebebi zevk, sefa, şehvet emsali gözlerimizi karartmış, kulaklarımızı da tıkamış. Hiçbir şey görecektir, duyacaktır halimiz de yok. Allah affetsin, Tevfikat-ı Samedaniye’sine mazhar etsin.

Onun için Cenab-ı Hakk’ın bize verdiği çok büyük kuvvetler var. Çok büyük kuvvetler var. O kuvvetler. Allah-u Teala’ya dayanıp, Allah-u Teala’ya dayanıp, arkamızı ona verip, elimizi açıp da “Ya Allah!” desek kâfi ya. Ona dayanıp “Ya Allah!” desek kâfi.

Fakat onu da yapabildiğimiz yok. “İşte Hocaefendi namazımızı kılıyoruz ya!” Kılıyoruz işte Allah kabul etsin. Alışmışız anamızdan babamızdan buna. Bıraksak bırakamayız. “Bırak” deseler bırakamayız. Fakat o Rasûlüllah’ın zamanındaki

müslümanın kıldığı namazı kılacak duruma gelmemiz lazım. Pişmemiz lazım, olmamız lazım. Bu pişmişliği, olgunluğu Cenab-ı Hak cümlemize lutfetsin, ihsan etsin de bizi de kâmil, salih, olgun bir mü'min olarak ahirete göçen bahtiyar kulları arasına kabul buyursun.

Yoksa herkes yaşıyor işte. Gavur, müslüman hergün sel gibi insanlar ahirete göçüp gidiyor. Ama iman ile göçen acaba kaç kişi var? İman ile göçen acaba kaç kişi bulunuyor?

İnşallah gelecek dersimizde de bu (*El mü'minu yekülû fi nian vahid. El kafiru yekülû fi sebati emai*) Hadis-i Şerifinin izahına devam ederiz. Bak bunların ravilerini bir okuyuvereyim

Taberani, Ahmet ibn-i Hanbel, Buhari, Müslim, Tirmizi, İbn-i Mace Hz. Ömer'den ... Ahmet İbn-i Hanbel Daremi, Müslim Cabirden Taberani Hz. Enes'ten

Ne kadar kuvvetli bir hadis yani. Ne kadar kuvvetli bir hadis. Ama burada yazılı. Biz sabahleyin şimdi yağ, bal, reçel, zeytin efendim süt, kaymak, yağ hepsi içinde bir güzel doyuruyoruz karnımızı. Kızarmış ekmekler, börekler, çörekler oh! Öğlen oluyor;

“—Ne yiyeceğiz?

—Sabah bu kadar yedin, yetmez mi?

—Yetmez.”

Bir de öğlene tavuğudur efendim etidir, yağdır, balıdır yine pilavdır milavıdır yine. Bir de öğlen. Akşam olur işte “akşamlık ne var?” İşte şu lazım bu lazım bir de akşama... Bir de yatarken oldu muydu dokunma keyfimize. Meyveler de ona göre hazırlanmış.

Eskiye gitme. Çocukluk devrimizde bizim bunların hiçbirisi yoktu. 50 seneden 60 seneden beri Cenab-ı Hak ne refah verdi Ümmet-i Muhammed'e. Fakat bu refahın kıymetini bildiğimiz yok şimdi. Bununla ancak cesetlerimizi besliyoruz. Yağlan bakalım orada kurtlara. Bu ceset kurtların malı. Yarın mezara kondu mu kurtlar çökecek bunun başına, tatlı tatlı yiyecek. Rahat rahat oh beslenecekler orada. Ya!

Onun için aziz kardeş; bu canı beslemek, bu bedeni beslemekle beraber asıl beslenecek olan candır can. Sonra gönül de, kalp de, ne dersin de. Bu canı beslemeyi Cenab-ı Hak bize nasip etsin.

Onun için o Cüneyd-i Bağdadi'nin sözünü hiç unutma!

“—Sen hacıya gittin mi?”

“—Gittim efendim.”

“—Ne yaptın orada? Tavaif ederken esrar-ı ilahiye gördün mü?”

“—Yok! Nereden göreceğim ben. Kör göz ne görür?”

Halbuki o kör dediğin gözlerde de bir irfan var yine ayrıca.

“—E! Arafat'ta Hakk'ı gördün mü? Hakk'ı müşahade ettin mi?”

Hangi gözle hakkı müşahade edeceksin? Hak, her yerde görülür ya! Gözü olan insan burada da hakkı görür, Sibiryâ'da görür, kutuplarda da görür, dünyanın başka tarafına da gitse yine görür.

Niçin? Allah sana o gözü verince bakarsın; “Bu icat kimin malı olur, kimin hüneriyle olabilir bu icat?” Sen ne gideceksin başka yerlere, kendine bak. Ufacık bir bebeği Allah-u Celle ve A'lâ şu ana rahminde ne güzel tasvir etmiş yahu!

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ (آل عمران: ٦)

(*Hüve'llezî yusavviruküm fi'l-erhâmi keyfe yeşâu*) “Rahimlerde sizi dilediği gibi şekillendiren odur.” (Âl-i İmran. 3/6)

Seni istediği gibi yapıyor Allah. Kendi istediği gibi göz, kulak, bütün endam... Ufacık bir bebek ana rahmi içerisinde pek mükemmel bir şey. Sonra o geliyor bu dünyaya, ne Allah tanıyor

ne peygamber...

Onun için ne güzel o Hz. Ali Efendimiz'in sözü:

“—Sen o kadar büyüklükte insansın ki, şu kadarcıksın ama bütün kâinatı Cenab-ı Hak dürmüş, senin içine koymuş. Kâinat sende, sen oraya ne bakıyorsun? Ay senin içinde, güneş de sende... Sen onu ara bul. Allah da sende... Allah'ı başka yerde ararsan bulamazsın. Kendinde arayacaksın Allah'ı”

Bütün sofiyyun bunda ittifak etmişler. Git aya, git aydan sonra nereye gidersen git. Geçenki vaiz efendi ne güzel anlatıyor; Ay ile kâinattaki yıldızlar milyarların üzerinde... Milyarların üzerindeki mıntıkaları senin geçip de Allah'a gitmene imkân mı var? Bulunabilir mi o?

Ama kendine gel de Allah de! Allah'ı bul. Çünkü “Ben seninleyim!” diyor.

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ (الحديد: ٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) “Nerede olursanız olun, Allah sizinle beraberdir.” (Hadid, 57/4) buyruluyor.

“—Sen neredeyse ben seninleyim!” diyor. Allah seninle olunca sen kiminlesin? Sen de Allah'lasın.

Öyleyse kendine gel de, Allah-u Teâlâ'nın sana verdiği hesapsız nimetlerin kadrini, kıymetini bil. Bunları Allah'ın istediği yere harca! Allah'ın sevgili bahtiyar kulu olarak, ‘Allah... Allah...’ diyerek bu âlemden çekil git!

Allah cümlemize bu devleti, saadeti lütf u ihsan buyursun...

Li'llâhi'l-fâtihah!

26. 03. 1972 – İskenderpaşa Camii

04. KOMŞU HAKLARI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytânî'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmânî'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المؤمن من آمنه الناس ، والمسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده ،

والمهاجر من هجر السوء ، والذي نفسي بيده ، لا يدخل الجنة عبد

لا يأمن جاره بوائقه (حم. ن. ع. حب. ك. والعسكري عن أنس)

RE. 230/3 (*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü, ve'l-müslimü
men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî, ve'l-muhâciru men
hecere's-sûi, ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ
ye'menü câruhû bevâikahû.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Hep beraber Peygamberimiz SAS'e benim okuyacağım salat u
selâmı beraber okuyalım:

*“Allâhümme salli salâten kâmileten, ve sellim selâmen
tâmmen, alâ seyyidînâ muhammedini'llezî tenhallü bihi'l-ukad, ve
tenfericü bihi'l-küreb, ve tukdâ bihi'l-havâicü, ve tünâlü bihi'l-
rağâibü, ve hüsne'l-havâtimi, ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihi'l-
kerîm, ve alâ âlihî ve sahbihî fî külli lemhatin ve nefesin, bi-adedi*

külli ma'lûmin leke."

Bir de istiğfar duasını okuyalım!

"Allâhümme ente rabbî... Lâ ilâhe illâ ente halaktenî... Ve ene abdûke ve ene alâ ahdi ke ve va'dike mesteta'tü, eûzü bike min şerri mâ sana'tü, ebûu leke bini'metike aleyye, ve ebûu bi-zenbî fağfirli, feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente..."

Cenâb-ı Hak cümlemizi mağfurîn zümresine ilhak buyursun. Dünyada iman ile yaşayıp, ahirete de iman ile göçen kullarından eylesin...

a. Mü'min ve Müslim

Bu okuyacağım dün ve bugünkü ders, geçenki dersimizin aynıdır. Bunlar her ne kadar uzuyorsa da İslâm'ın ölçüsüdür. Kendimizi nasıl vücutlarımızı tarttırıyoruz ara sıra. Acaba kilom eksik mi, fazla mı diyerekten. Bunlar da bizim İslâm ölçümümüzdür. Kendimizi ancak bunlarla ölçebilir, İslâmiyet'teki nasibimizin ne kadar olduğunu bunlarla anlayabiliriz. Bir terazi...

Onun için her gün söylediklerimiz ayrı ayrıdır. Bugünkü dersimiz yine bu hadisin son kısmına aittir.

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, Ebû Ya'lâ, İbn-i Hibbân, Hâkim ve el-Askerî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³

المُؤْمِنُ مِنْ أَمْنِهِ النَّاسُ ، وَالْمُسْلِمُ مِنْ سَلَامِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ،
وَالْمُهَاجِرُ مِنْ هَجَرِ السُّوءِ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَبْدٌ

²³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12593; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.264, no:510; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no:7432; Kudâi, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, *Kâmil*, fi'd-Duafâ, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.150, no:748; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.102, no:24428.

لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقِهِ (حم. ن. ع. حب. ك. والعسكري عن أنس)

RE. 230/3 (*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü, ve'l-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihi ve yedihî, ve'l-muhâciru men hecere's-sûi, ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû.*)

(*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü*) “Mü'min, insanların kendinden emin olduğu kimsedir. (*Ve'l-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihi ve yedihî*) Müslüman da müslümanların dilinden zarar görmediği kimsedir. (*Ve'l-muhâciru men hecere's-sûi*) Muhacir de fenalığı terk eden adamdır. (*Ve'llezî nefsi bi-yedihî*) Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, (*lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû*) komşusu kendisinin eziyetinden emin olmıyan kimse Cennete giremez.”

Mü'min, bütün insanların senden emin olduğu gün, sen mü'minsin. Bütün insanlar, her çeşit, maddi-manevi, senden ne zaman emin oluyorlar; o zaman sen mü'min olduğuna kendin hükmedebilirsin:

“—Ben mü'min bir adamım!”

Eğer senden başkaları mutazarrır oluyorsa, kendi menfaatin için başkalarını mutazarrır ediyorsan, imandaki noksanına alâmettir.

Müslüman da bütün müslümanların senin elinden ve dilinden selamette olduğu gün, sen müslümansın. Eğer müslümanlar senin elinden ve dilinden mutazarrır oluyorsa, müslümanlıkta noksansın demek.

Muhacir, ne zaman ki günahları terk edebiliyorsun, o zaman muhacirsin. Günahın ufağı, büyüğü hep bir. Günahlardan uzaklaşabildiğin gün, terk edebildiğin gün hakiki muhacir sayılırsın.

İbadet etmesi kolaydır. Namaz kılarsın, oruç tutarsın, zekât verirsın, her çeşit ibadeti yapmak kolaydır. Fakat günahların

terki zordur. Günahlara bir kere alıştı mı insan, o günahı terk etmek kadar zor bir şey yoktur. Onun için bir zerre günahın terki, yer gök ehlinin nafil ibadetlerine mukabildir demişler.

İmam Birgivî Hazretleri diyor ki:

تَرَكَ ذَرَّةً مِنْ مُحَارِمِ اللَّهِ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ السَّقَلِينَ .

(*Terkü zerretin min mehàrimi'llâh, hayrun min ibâdeti's-sekaleyn*) “Zerre kadar bir haramı, ehemmiyet vermediğimiz bir hatayı, bir kusuru, bir kabahati terk edebilmek, yer gök ehlinin yapacağı nafil ibadetlerden daha hayırlıdır.”

Bugünkü asıl dersimizin son kısmı olan bu kısım:

(*Ve'llezî nefsi bi-yedihî, lâ yedhulü'l-cennete abdün lâ ye'menü câruhû bevâikahû*) “Nefsim yed-i kudretinde olan Allah-u Celle ve A'lâ'ya kase ederim, yemin ederim ki, komşusu kendisinden emin olmayan hiçbir kimse cennete giremez!”

Bu da bizim için bir ölçü:

“—Komşumuz bizden ne kadar emindir, ne kadar rahattır?”

Bunu geçen derslerde izah ettik. Fakat bugün gene bazı hadisler topladım size, onları açıklayacağım.

b. Komşunun Hakları

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁴

مَنْ أَغْلَقَ بَابَهُ دُونَ جَارِهِ، مَخَافَةً عَلَى أَهْلِهِ وَمَالِهِ، فَلَيْسَ ذَلِكَ بِمُؤْمِنٍ؛

وَلَيْسَ بِمُؤْمِنٍ، مَنْ لَمْ يَأْمَنْ جَارَهُ بِوَأْتِقِهِ .

²⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.83, no:9560; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.171; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.185, no:25613; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXXVII, s.21, no:39933.

(Men ağleka bâbehû dûne cârihî, mehâfeten alâ ehlihî ve mâlihî, feylese zâlike bi-mü'minin; ve leyse bi-mü'minin, men lem ye'men câruhû bevâikahû.)

Bir insan kapısını örtüyor, bekliyor. Komşusunun elinden evine bir zarar gelecek korkusuyla kapısını kilitliyor. Gerek malına, gerek kendine, böyle bir zarar gelecek korkusu kendisinde varsa, güveneceği yerde, korktuğu o komşu mü'min değildir.

“—Bundan bana zarar gelir, evime zarar gelir. Ben kapımı açık bırakırsam, ya malımı çalar bu benim, ya çoluğuma çocuğuma bir zarar yapar diye korkuyorum. Korktuğumdan dolayı kapımı kilitliyorum, dayaklıyorum. Bundan dolayı korktuğum insan ne kadar caminin müdavimi de olsa, mü'min değildir.

Komşun şerrinden emin olunmadığı müddetçe sen de cennete girecek değilsin. Cennete girmek için, komşularının senden emin olması gerekir. Tabii bu şimdi uzayacak aşağıya doğru ama şunu da şöyle arz etmek istiyorum:

Bu herkesin bildiği, gayet basit bir ders. Üzerinde durulmak bu kadar mühim değil. Mühim değil ama bir esas var burada. Müslümanların birbirleriyle hüsn-ü muaşeret dedikleri adab,

adab-ı muâşeret. Farz değil bunlar... Namazın terki gibi, orucun terki gibi, haccın terki gibi, zekâtın terki gibi mühim değil. Komşuyla geçinmemiş, nolucaak? Ama dinimizin buna verdiği kıymete bak, ölçüye bak!

Onun için, bizim bir haftamız var pazar günü. Bugün hava bak bozuk... Ekseriyetle herkes iyi vakitlerde teneffüs için uzak yerlere, deniz kenarlarına, bağlara bahçelere dağılırlar. Halbuki biz dini esasları okumaya vakit de bulamayız. Gerek memuriyetimiz ve gerekse ticaretimiz. Buna da zamanımız yok. Haftada bir gün böyle ders dinlemek de zor gelir.

“—Bir gün var haftada, onda biraz nefes almalıyım mı?” diye kıra, bayıra kaçarız.

İşte bu en basit olan komşu hakkına dahi bilgimiz noksandır. Bunlar ancak dinî esaslara vakıf olmak suretiyle bilinebilir.

Onun için rica edeceğim kardeşlerden ki, bu gibi derslere ehemmiyetsizlik vermesinler. Bu pazarlarını böyle gezilerle kaybetmektense, asıl kayıp o gezilerdedir. O geziler insanı hem günaha sokar, hem paralarının israfına sebep olur, hem de vakitlerin ölmesine sebep olur. Hiç olmazsa bir ibadethaneye girer, üç beş kelam dinlersen, hem onun sevabı üzerinde kalır hem oradan da insan bir ders almış olur.

Efendimiz soruyor:

أَتَدْرِي مَا حَقُّ الْجَارِ؟ إِذَا اسْتَعَانَكَ أَعْنَتَهُ، وَإِذَا اسْتَقْرَضَكَ أَقْرَضْتَهُ،
وَإِذَا افْتَقَرَ عَدْتَ عَلَيْهِ، وَإِذَا مَرَضَ عَدْتَهُ، وَإِذَا أَصَابَهُ خَيْرٌ هَنَأْتَهُ، وَ
إِذَا أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ عَزَيْتَهُ، وَإِذَا مَاتَ اتَّبَعْتَ جَنَازَتَهُ،

(*E tedrî mâ hakkı'lcâri*) “Siz komşu hakkını neler olduğunu biliyor musunuz?”

Şimdi bakınız ne kadar güzel bir ölçüdür bu bize. Komşu

hakkıdır, fakat biz bu komşu hakkına ne kadar riayetkârız? Çünkü Allah-u Teâlâ:

“—Kendi hakkım bana aittir. Benim hakkıma bir insan riayet etmezse, onun hesabı bana aittir. İstersem affederim, istersem cezalandırırım. O bana aittir, ona kimse karışmaz. Fakat kulumun hakkı, kuluma aittir, ona ben karışmam. O kulum sana hakkını helal edecek, ondan sonra bana kalacak!” diyor.

Onun için ufak gibi görünür ama haddi zatında çok da mühimdir. Şimdi burada SAS Efendimiz sordu:

(*Mâ hakkı'l-car*) “Komşu hakkı nedir?”

Bakalım. Diyor ki: (*İze'steâneke eantehû*) Komşun senden istiane ediyor, yardım talep ediyor, her ne cihetten olursa. Eğer onun yardımına imkânı olduğu halde yardım etmezse, bir. (*Ve ize'stekradake*) Borç istiyor. Bir işi var, sıkılmış. “Komşu, bana şu kadar ver!” Onu verirsen, yardımı yaparsan Müslümanlıktaki nasibin iyi. Yapamadığın taktirde, yani iyi dereceler var ya; bir, iki, üç beş... Derece derece düşüyor insan aşağıya.

(*Ve izestefkera*) “Muhtaç oldu.” Hepimizin başına gelecek haller tabii. Her zaman insan bir kararda durmaz. Bu muhtaç olduğu zaman da onu gidip ziyaret edecek, halini soracak. Ve haline, o sana gelip demeden, sen onun haline muttali olup, yapacağını yapacaksın.

(*Ve izâ marida uddetehû*) “Hasta oldu. Bu sefer de onu ziyaret edeceksin, hasta ziyareti.”

(*Ve izâ esâbehe hayrun henne'tehû*) “Bir hayır isabet etti kendisine.” Çocuğu geldi dünyaya yahut askerden oğlu geldi veyahut bir ev yapmıştı, evinin içine girdi, oğlunu evlendirdi... Bunun gibi böyle bir sürur alameti. Hacıdan geldi. Bunu tehniye dediğimiz, ziyaret edip, “Allah mübarek etsin!” demek.

Hacıya, “Allah kabul etsin!” demek abestir. Doğrudur ama Allah orada muhakkak onu kabul etmiştir. “Allah mübarek etsin!” demek lazım! Böyle bir hayır isabet ettiği vakitte ona mübarek olsun, güle güle oturun; evlendiyseler güle güle geçinin gibi şeyler.

(*Ve izâ esâbehe musîbetun azzeytehû*) “Eh bir ölüm hadisesi,

bir zarar hadisesi, yangın, zayıttan bir şey olur, böyle bir musibet isabet ettiği vakitte, “Geçmiş olsun birader. Bir ihtiyacın var mı? Allah daha iyisini verir. Cenâb-ı Hakk’ın takdiridir.” diye tesellilerle ona taziye yapacak.

(*Ve izâ mâte*) Bir de ölüm var Allah esirgeye. Oluyor, bir gün olacak. Öldüğü vakitte, (*itteba'te cenazetehû*) cenazesine gitmek müslümanın vazifesidir. Farz değil arkadaş. Farz değil ama İslâm’ın adabı bu. İslâm’ın ehemmiyetine bak. İslam’ın ölçüsü tansiyon makinesi. Koluna vurdukları vakitte, senin kanın şöyle diyor. Kan muayenesi. İşte bu da İslâm muayenesi.

وَلَا تَسْطَلْ عَلَيْهِ بِالْبِنَاءِ تَحْبِبْ عَنْهُ الرِّيحَ ، إِلَّا بِإِذْنِهِ ؛ وَلَا تَوْذِهِ
بِقُتَارِ قَدْرِكَ إِلَّا أَنْ تَعْرِفَ لَهُ مِنْهَا ؛ وَإِنْ اشْتَرَيْتَ فَكِهَةً فَأَهْدِ لَهُ ،
فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَأَدْخِلْهَا سِرًّا ، وَلَا يَخْرُجْ بِهَا وَلَدٌ لَبِغِيظٍ بِهَا وَلَدُهُ .

(*Ve lâ testatil aleyhi bi'l-binâi tahcüb anhû'r-rîha illâ bi-iznihî*)
“Binanı çok yükseltip de komşunun havasına, rüzgârına mânî olma; ancak izin verirse yükseltebilirsin.”

Paran çok. O adamın bir kat evi var. Senin de paran çok. Yerine yapacaksın üç katlı, beş katlı bir ev. Onun havasına ve güneşine mani olacaksın. Onu ancak o izin verirse yapabilirsin. İsteyeceksin, rica edeceksin:

“—Ben bir ev yapacağım ama işte üç kat yapmak istiyorum, beş kat yapmak istiyorum. Öyle de bir ruhsat verdiler bana...”

“—Birader, sen onun yapacaksın da sonra ne yapacağız biz burada? Zindanda kalır gibi. Ne hava var, ne ışık var bize. Yok, olmaz!” dedi miydi yapamazsın o binayı oraya.

(*Ve lâ tu'zihi bi-kutâri kûdrike illâ en tağrife lehû minhâ*) Senin paran var, etin kilosunu bilmem kaç kuruş, almışsın kuzuyu. Evinde güzel güzel kızartıyorsun. Mis gibi kokusu yayılıyor etrafa. Öteki

komşu da eti bayramdan bayrama ya görüyor ya görmüyor. Şimdi sen ona eza verme. Dövmüyorsun, sövmüyorsun, bir şey yapmıyorsun ama o etinin kokusu yayılıyor etrafa. O zavallılar ne kadar üzürlüler şimdi. Bununla da onları sakın üzme! Ancak o yaptığından bir parça korsun, onlara da ikram edersen, o zaman bunu rahat rahat yersin.

(*Ve izeşterayte fâkihетен feehti lehû*) Aziz kardeş! Bak ne kadar mühim şeyler bunlar: Gerek turfanda olsun, gerek başka zamanda olsun elmadan, armuttan, portakaldan ve sair meyvalardan almışsın. Şimdi fileler var, içinde ne var olduğu besbelli. Eskiden “zenbil” vardı, içindeki görünmezdi. Kimse içinde ne olduğunu bilmezdi. Getirirsin önüne koyarsın. Fakat şimdi file adeti, hepsi meydanda. Çoluk çocuk, onu hepsi görüyor. O aldığın meyvadan komşuna da ikram et!

(*Fein lem tef'al feedhilla sirran*) Veremeyeceksin. Öyleyse onu gece vakti, yahut kapalı bir halde, onlar görmeden sok evine. Komşuların görmeden sok evine! (*Ve lâ yahruc bihâ veledüke li-yağîza bihâ veledelhû*) Sakın çocuğunun eline verip de, o turfandayı sokağa da çıkarma çocuğu. Diğer onu alamayan çocuklar, çocuğunun elinde görürlerse aralarında kavga olur, rahatsızlık olur. Fakat çocuğu da zabt edemezsin, buna dikkat etmek lazım!

Diğer rivayetlerde de, “Benim üzerime komşu hakkı nedir?” diye soruyorlar. Buyurmuşlar ki:

1. Hastaysa gidip ziyaret edeceksin.
2. Öldüğü vakitte de cenazesini teşyi edeceksin.
3. Senden bir şeyi ödünç istiyorsa, ona onu vereceksin.
4. Sana bir şeyden dolayı sığınırrsa, “Beni koru, muhafaza et!” diye iltica ederse sana, himaye edeceksin.

Kâfirlerde bile, müslümanlıktan evvelki devirlerde komşu hakkına son derece riayet edilirmiş. Peygamber SAS de Taif'e çıktı, oradaki insanları davete. Sonra oradan geri geldi Mekke'ye.

Fakat Mekkeliler, Mekke'ye koymamaya karar vermişler. Yanındaki hizmetliler haber verdiler.

Peygamber SAS, Zeyd'i gönderdi:

“—Git filana söyle, beni himayesine alır mı?” dedi.

Mut'im ibn-i Adiy de söz verdi, “Ben onu himaye ederim, gelsin!” dedi. Onun himayesi altında girdi Peygamber SAS Mekke'ye.

Hakkı kabul etmek insanlara çok ağır ve çok zor. Peygamber İslâm'a davet ediyor, putlara tapmaktan, müşrik adetlerinden vazgeçmelerini istiyor. Fakat insanlar bundan dolayı ona düşman kesildiler. Memleketlerinde durmasını istemiyorlar. Şimdi böyle bir gâvurun bile böyle herkesin düşman olduğu bir zamanda onu himaye etmesi, gâvura bile bir şeref. Gavurda bile bir şeref o. Gavurda şeref olunca, İslâm kendisine böyle sığınan adamı artık nasıl muhafaza edecek bilmem.

Aman sakın şeyler gibi zannetmeyin. Neydi? Dev-gençler sığındılar mı ne yaptılar. Onları korumak yanlış iş. Mesela bir hırsız gelir, aman beni sakla derse, onu saklamak vebaldır. Eşkıya gelir, aman beni sakla derse, vebaldır. Bunun gibi kötülerini saklamak vebaldır. Onların vebaline aynı zamanda iştiraktır. Bu öyle değil.

Bir müslüman nedense sıkılmış, bize iltica ediyor. o ilticadan dolayı onu saklamak. Gerek suçluyu saklamak, gerek kendisini saklamak. Hepsine şamildir.

Şimdi bunu şöyle bir tahlil edecek olursak aramızda. Hangi müslüman bize geldi de bizden bir yardım istediği vakitte ona yardım ellerimizi açabildik? Yapabiliyor muyuz? Bu birinci. Derece bir şimdi.

İkinci derece, bizden para istiyor, sıkılmış. Ya işinde, ya nafakasında sıkılmış. O bizden para istediği vakitte ona borç verebiliyor muyuz? Ölçümüz. Oldu iki. Fakir olduğu vakitte, ihtiyaç sahibi oldu, muhtaç durumda. Ona bir yardımımız oluyor mu?

Üç. Hasta olduğu vakitte gidip de geçmiş olsun, Allah şifa versin. Parası var mı? Doktora gösterdin mi kendini, ilacın var mı? Nedir halin diyen var mı?

Dört. Sevinç gününde ona gidip de Allah mübarek etsin diyen? O belki çokça oluyor ama etmeyenlerimiz de var. Öyle bir şeyi etmemek ne kadar bir kusur yani.

Bir musibet isabet etmiş. O musibetten dolayı ona taziye. Yahut böyle öldüğü vakitte cenazesine gitmek. Şimdi bu memleket büyüdükçe, bu adetler müşkülleşiyor. Adât-ı İslamiye zorlanıyor. Memleketler büyüdükçe. Halbuki ufak memleketlerde bunlara daha çok dikkat edilir.

Mesela köylerde bir sala okunur. Bugün bir hasta var, öldü. Köylü o gün işe gitmez. Öküzünü möküzünü salar. Gidelim cenaze hazırlansın, götürelim, yerine yerleştirelim. Köylü el birliğiyle gider mezar kazar. Şunu yapar, bunu yapar, hazırlarlar. Evin sahibi de rahat eder onların yardımıyla.

Fakat şehirde üst katta oturanın, alt katta oturandan haberi yok. Alt katta oturanın üst kattan haberi yok. Cenaze gelmiş, kime ne?.. Kendisi gitsin, toplansın, götürsün. Ne cenazeye iştirak, ne cenaze sahibine ilgi. Cenaze sahibi hakkı varsa veya yoksa başka türlü, büyük şehirlerde bu imkan haricinde.

Bir gün bizi çağırdılar:

“—Hocaefendi! Cenazemiz var. Biz bu akşam hatim merasimi yapacağız. Gelir misin?” dediler. Pekiyi dedik, gittik.

Evin numarasını vermişler bize. Gittik aşağıda kapının önünde birisi oturuyor. Dedik:

“—Hemşire! Burada böyle bir cenaze olmuş, burası mı?”

“—Haberim yok!” dedi.

Evi ayrı kat. Yani aynı binanın alt katındakinin üst katında olan cenazeden haberi yok. Birçok böyle vakalar dopdolu.

İkincisi, yine ben biliyorum. Bir cenaze ölmüş, fakir ama. Fakir olduğu için, eğer bugün belediye teşkilatı olmasa, cenazelerin bilmem yüzde kaç evlerde kokar. Bereket cenaze

teşkilatları onları götürüyorlar yerlerine. En nihayet hamal getirdiler çarşıdan. O hamallara kaldırttılar cenazeyi. Çünkü herkes memur, işine gidiyor, vazifesi var sabahleyin. Gidecek o işine. Esnaf dükkanımı açacağım diyor, ekmek parası lazım çocuklara. O da çekiliyor gidiyor. E kime kalıyor? İhtiyarlarla çocuklara kalıyor iş.

E ihtiyar, benim gücüm yetmez oraları dolaşmaya diyor, o da oturuyor evinde. Çocuk da benim vazifem değil diyor, oynayacağım diyor. Bu ne kadar acı verici bir şey. Allah muhafaza... Bunlar hep el birliğiyle olacak şeyler.

c. Komşuya İyilik Yapmak

SAS Efendimiz bir de buyurmuşlar ki:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ

(*Men kâne yü'minu bi'llâhi ve'l-yevmil-ahiri feyükrım çarehû.*)
“Allah’a ve ahirete iman eden, komşusuna ikramda bulunsun!”

Ebû Ubeyde RA diyor ki:

“Üç şey vardır ki insanın belinin kemiğini kırar. Yani çok ağırdır, çok meşakkatlidir, çok zahmetlidir. İnsanın taşıyamayacağı, belinin kemiğini kıracak bir ağırlıktadır bu üç şey.

1. Gözü doymayan imam.

Hangi imam olursa olsun; ister devlet imamı, ister cami imamı. Veriyorsun da teşekkür etmiyor. Doymuyor yani, gözü “Boyna ver!” diyor. İnsanhatadan salim değil; o hatayı da affetmiyor. Neden yaptın diyerek kıyamet koparıyor.

2. Birisi de kötü komşu. Hayır görüyor bütün gün. Hep saklıyor, gördüğü hayırları örtüyor. Eğer bir fenalık gördüyse yayıyor onu ortaya. İyilikleri saklıyor, kötülükleri yayıyor. Çok büyük yük iş insanların sırtında.

3. Birisi de bir kadın, evde yanında oturuyorsunuz.

Mütemadiyen ağzını açıyor, gözünü yumuyor. Seni evde oturduğuna pişman ediyor, sen de kaçacak yer arıyorsun. Eziyetlendiriyor böyle. Dili bozuk biri. Ondan eğer uzaklaşır bir yere gidersen, evinde oturduğun vakitte sana eziyet veriyor. Uzaklaşıp bir yere gittiğin vakitte de gerek namusuna, gerek malına hainlik yapıyor.

d. Komşusu Açken Tok Yatan

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁵

مَا آمَنَ بِي ، مَنْ بَاتَ شَبْعَانَ وَجَارَهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ ، وَهُوَ يَعْلَمُ بِهِ
(بر. طب. عن أنس)

RE. 369/2 (*Mâ amene bî, men bâte şeb'âne ve câruhû câiun ilâ cenbihî, ve hüve ya'lemü bihî*)

(*Mâ amene bî*) “Bana inanmış olmaz, bana inanmış değildir.” Kim? (*Men bâte şeb'âne ve câruhû câiun ilâ cenbihî*) “O kimse ki kendisi tok yatar ve komşusu açtır yan tarafında... (*Ve hüve ya'lemü bihî*) O da onun aç olduğunu bildiği halde.

Bu da şimdi bizim ölçümüz. Ama derseni ki:

“—Hocaefendi bugün aç kimse yok Herkes el-hamdü lillah arnını doyuruyor.”

Ama o gün öyle değil. neler var memlekette yani. Neler de vardır. Karnını doyurmuşlar, halbuki komşu aç. Aç olduğu halde kendi karnını doyurmuş. Onun aç olduğunu bildiği halde kendisi rahat yatağına yatıveriyor. “Karnımı doyurdum, ben yatayım.” diyor.

Bu tam iman etmiş bir adam değildir. İmanı olgun bir adam

²⁵ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.259, no:751; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.305, no:13554; Askalânî, *el-Kavlü'l-Müsedded*, c.I, s.21; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.53, no:24906; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVIII, s.374, no:19647.

değildir. İnsan bu ama hani işe yaramayan insan.

Ya nedir? Gâvur mu?

Yok, estağfirullah! Gâvur da değil. yani imanında tekemmül etmiş değildir. Hasta bir adam gibi. Hasta yatakta yatınca onu insanlıktan çıkarır mı? İnsandır gene ama ne yapsın ki işe yaramıyor. Bizim halimiz de öyle.

Gene diğer tabir ile hastadır. Hastalığın da derecesi var. Kimisi yürüyebilen hastadır, kimisi kımıldayabilen hastadır. Yatakta etrafa ıstırap yığar. Ve bazı mikrop saçar. O daha tehlikelidir.

Gene ikinci bir hadis-i şerif. Hep işte bu hadisin izahı bunlar.

Peygamber SAS Efendimiz bize duyuruyor.

لَيْسَ الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ

(*Leyse'l-mü'mine'llezi yeşbeu ve caruhû câiun*) “Kendisi doyduğu halde komşusu aç halde yatan insan mü'min değildir.

لَيْسَ الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَبِيتُ شَبْعَانَ وَيَبِيتُ جَارَهُ إِلَى جَنْبِهِ جَائِعًا

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ)

(*Leyse'l-müminü'l-ellezî yebîtü şeb'ânen ve yebîtü carehû ilâ cenbihî câian.*) “Komşusu yanında aç olarak yatarken, kendisi karnını doyurmuş olarak yatan insan mü'min değildir.”

Mü'min değildir demek, kâfir demek değil; kâmil mü'min değildir demek.

Gene Enes RA diyor ki:

Bir adam gelmiş Rasûlüllah Efendimiz'e, demiş ki:

“—Yâ Rasûlallah! Bana giyecek bir şey ver!” demiş.

Rasûlüllah onun sözüne kulak asmamış. Tekrar demiş:

“—Yâ Rasûlallah bana bir şey ver, bak ben çıplağım.

Rasûlüllah SAS demiş ki:

“—Senin komşun yok mu? Sana bir esvab verecek komşun yok mu senin de ta kalktın oradan buraya bana geldin?” demiş.

Şimdi bize de geliyorlar birçok kimseler. Adını bilmeyiz, sanını bilmeyiz, memleketini bilmeyiz. Aman bize yardım.

“—Canım sen kimsin?”

“—Sarı çizmeli Mehmed Ağa...”

Ama bir yardım istiyor bizden. Camiye git kapıda bekle diyoruz. Bazısı da aldanıp veriyor. O da ne yapıyorsa yapıyor işte.

Böyle birine diyor ki Cenab-ı Peygamber SAS:

“—İki esvap alıp da birisini sana verebilecek kadar bir komşun yok muydu da senin kalktın buraya kadar geldin de burada benden istiyorsun?

“—Bir değil birden çok vardı ama ilgilenen olmadı.”

“—Öyleyse seninle onun arasını Allah cennette de birleştirmesin. Onun yüzünü Allah cennette de göstermesin.”

Cennette sana yüzünü göstermesin demek, o adam cennete girmesin demek. Onu Allah cennete sokmasın demek. Cennete girdikten sonra herkes birbirini görecek.

Bir rüya görmüş hükümdarın birisi de. Tabirci çağırmış. Adam tabir ederken demiş ki:

“—Sen bütün çoluğunun çocuğunun ölüsünü göreceksin de öyle öleceksin!”

Bu ağır bir tabir. Kovun bu adamı buradan, getirin bana bir iyi tabirci yâhu demiş. Getirmişler, söylemiş:

“—Aman efendim Allah sizi o kadar muammer edecek ki, ömrün içerisinde diğerleri kalmayacak yani.

e. Komşunun Şikâyet Etmesi

Peygamber SAS Efendimiz'den, Abdullah ibn-i Ömer rivayet ediyor:²⁶

²⁶ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.52, no:24899.

كَمْ مِنْ جَارٍ يَتَعَلَّقُ بِجَارِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَقُولُ: يَا رَبِّ، هَذَا أَغْلَقَ
بَابَهُ دُونِي، فَمَنْعَ مَعْرُوفَهُ (خد. عن ابن عمر)

(*Kem min carün yetealleku bi-cârihî*) Nice komşu vardır ki, komşusunun yarın kıyamet gününde yakasına yapışacak. Biçare komşu, varlıklı komşunun yakasına yapışacak:

(*Yekülû: Yâ Rabbi, hel hâzâ ağleka bâbehû dînî*) “Yâ Rabbi, buna sor: Niçin kapısını kapadı bana karşı? İstediğim vakitte vermedi bana, yardım etmedi bana. Sor bakalım ya Rabbi, niçin yapmamış? (*Femenea ma'rûfehû*) Artıklarını bana vermedi, fazlasını bana vermedi. İhtiyacımı karşılamadı. Bundan şikayetçiyim yâ Rabbi!” diye ilk şikâyeti bu zat yapacak.

f. Peygamber SAS'ın Beş Nasihati

Beyhakî, Tirmizî, Taberânî, Ahmed ibn-i Hanbel ve Ebû Ya'lâ, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler ki:²⁷

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ يَأْخُذْ عَنِّي هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ،
فَيَعْمَلُ بِهِنَّ، أَوْ يَعْلَمُ مَنْ يَعْمَلُ بِهِنَّ. فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ، فَقُلْتُ: أَنَا يَا
رَسُولَ اللَّهِ! فَأَخَذَ بِيَدِي فَعَدَّ خَمْسًا، وَقَالَ: اتَّقِ الْمَحَارِمَ، تَكُنْ عَبْدًا

²⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.275, no: 2227; Taberânî, *Evsat*, c.VII, s.125, no: 7054; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.310, no: 8081; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.VII, s.500, no: 11128; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.113, no: 6240; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.477, no:991; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.48, no:47; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIX, s.321, no:6024; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.242, no:44312; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IXL, s.310, no:42609.

النَّاسِ ، وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ أَغْنَى النَّاسِ ؛ وَأَحْسِنْ إِلَى جَارِكَ
تَكُنْ مُؤْمِنًا ، وَأَحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ ، تَكُنْ مُسْلِمًا ؛ وَلَا تَكْثِرْ
الضَّحْكَ ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحْكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ (هـ.ب. ت. ط.س. ح.م . ع.
عن أبي هريرة)

(Kàle rasûlü'llàh SAS) Cenâb-ı Peygamber SAS Hazretleri bir gün cemaate hitaben diyor ki:

(*Men ye'huzu annî hâülâi'l-kelimâti, feya'melü bihinne*) “Kim benden şu sözleri alır ve onlarla amel edebilir? (*Ev ya'melü men ya'melü bihinne*) Veya amel edecekler için kim öğrenebilir? Bunları öğrenip de başkasına kim bildirebilir?”

(*Fekàle ebû hüreyrete, fekultü: Ene yâ rasûla'llah*) Ebû Hüreyre RA, ‘Ben yaparım yâ Rasûlallah!’ dedim.

(*Feehaze bi-yedî, feadde hamsen*) “Peygamber SAS elimden tutarak beş şey saydı (*ve kàle*) ve dedi ki:

1. Haramlardan Sakın!

Şimdi Ebû Hüreyre RA bir hadis rivayet ediyor.

SAS Efendimiz buyurmuş ki:

“—Ben birkaç kelime söyleyeceğim. Bu kelimeleri hanginiz zapt edebilirsiniz? Kim onları zaptedecek ve amel edebilecek; yahut onu yapacak bir adama söyleyebilecek? Kendisi yapamıyorsa da bir başkasına öğretebilecek, söyleyebilecek kim var?” diye cemaate sormuş.

Ebû Hüreyre RA diyor ki:

“—Ben yaparım ya Rasûlallah! Söyle, buyur!” dedim

Peygamber SAS benim elimden tuttu ve beş şey saydı.

Bak ne güzel, sanki peygamberimizin huzurunda şimdi. Hadi buyurun bir salat u selam getirelim:

Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ rasûla'llah....

Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ habîba'llah...

Es-salâtü ve's-selâmü aleyke ya seyyide'l-evvelîne ve'l-âhirîn...

Birinci sözü Efendimizin:

اتَّقِ الْمَحَارِمَ، تَكُنْ عَبْدَ النَّاسِ،

(*İttekî'l-mehàrim*) ‘Haramlardan sakın, (*tekün a'bede'n-nâs*) nâsın, insanların en âbidi sen olursun.”

Ey Ebâ Hüreyre! Hem diline, hem başkalarının diline duyur. haramlardan sakın ve korun. İttekî korunmak ve sakınmak. Ne zaman ki haramlardan korkup kaçabiliyorsun, nasın en abidi sen olursun.

Nasın abidi demek, gece sabahlara kadar secdelere kapanan; gündüzleri akşama kadar oruç tutan değil, haramlardan kaçan adam. Şimdi haramlardan kaçış nisbetini kendimizde ölçebiliriz. Ben ne gibi haramları terk edebiliyorum, ne gibilerini terk edemiyorum. Eğer sen sigarayı da haramdan saymıyorsan, vay halimize. İkincisi birçok şeyler var. Bu dersin ilerisi çok geniştir. Erkeklerin kadına benzer kıyafete girmeleri, kadınların erkeklere benzer kıyafete girmeleri büyük kabahat. Ve bunun başında da şu tıraş olma gelir.

Allah-u Teâlâ'nın verdiği bir hilkat var. Bu hilkati veren Allah'tır. Bu hilkati tebdil ve tağyire kimsenin hakkı yoktur. Kulağını kesebilir misin? “Bu kulak fazladır burada, niçin böyle duruyor? Düz olsa daha iyi...” diye bunu buradan kesebilir misin? Bunların nasıl hepsinin lüzumu varsa, bu sakalın da lüzumu var. Fakat memleket göreneği olaraktan bugün bu adet haline gelmiştir. Biz adete değil, Hakka uymaya mecburuz.

Peygamberimiz sakallı mıydı? Sakallıydı. Herkes de sakallı mıydı? Sakallıydı. Binâen aleyh şimdi siyah sakal ne kadar güzel yakışır bir genç insana. O siyah sakal içerisinde bazen beyaz kıllar belirir. Beyazlar belirince insan der ki:

“—Yahu bizi ihtiyar zannedecekler. Şu beyazları koparayım!” der, yolmaya başlar.

Bu nurdur. Bunun yolunuşu, nurları istemiyorum demektir. Nuru da koparıyor. Kopardığın tüy değil, nurdur. Onları sen kendi kendine yok etmeye çalışıyorsun.

Hız. Ömer RA her gün bir vaiz gelirmiş başına.

“—Ya Ömer! Allah’tan kork, ölüm var!” dermiş, bir şeyler söylemiş. Hız. Ömer’in kulağına.

Hız. Ömer kendisine gelsin diye.

Hız. Ömer cahil değil ama kendisinin demek böyle bir şeye ihtiyacı var. Bunu başkaları da öğrensinler diyerekten bir adamı vazifelendirmiş. Her gün gelip ona söylemiş. Bir gün sakalında beyaz çıkmış. Adama demiş ki:

“—Gelme artık!”

“—Neden yâ Ömer?”

“—Alâmet üzerimde belirdi. Artık senin söylemene ihtiyaç kalmadı.”

Onun için Allah cümlemize intibah versin. Şimdi halka bir şey diyecek tarafımız yok. Memur vazifelidir ona diyecek bir şeyimiz yok. Din adamlarına ne diyeceksin? Senin vazifen bu dinin hocasıym diyorsun, hadimiyim, hizmetkariyim diyorsun, okudum geldim işte buraya, imam da oldum diyorsun, vaiz de oldum diyorsun, hatib de oldum diyorsun ama pırl pırl bir yüz.

Allah affetsin cümlemizi. Bu tenkit değil arkadaş! Tansiyon makinesinin bizim üzerimizdeki tatbiki. İslamiyet’teki derecemizi gösteren bir alet. Cemaatimizin içerisinde belki yüzde yirmi, otuz hiç din göreviyle alâkaları yoktur. Vazifesi var herkesin. İşçidir, memurdur. Ama sakal bugün İslam’ın şiarıdır Vazifeli bir tüccar kalmış da “*Allahu ekber!*” diye öne geçen bir insan, ona da bakıyorsun o da sakalsız.

Rahmetlik Hoca Yakup Efendi vardı. Üç dört sene önce rahmetlik oldu. Belki tanıyanlarınız vardır. Böyle camilerde sakalsız imam gördü müydü, kıldıysa, onu iade edermiş. Ama şimdi şaşırdım diyor, hangisini iade edeyim. Hepsini tekrar tekrar

iade etmek zor geliyor. Yaşlandım artık, hakkından da gelemiyorum diye şikâyetle bulunmuştu.

Allah cümlemizi affetsin...

Şimdi Ebu Hüreyre'ye, Rasûl-i Ekrem'in verdiği beş nasihattan birisi.:

(*İtteki'l-mehârim*) 'Haramlardan sakın, (*tekün a'bede'n-nâs*) nâsın, insanların en âbidi sen olursun."

Bunları hep ezberlememiz lazım. Peygamberimizin sözleri. Ne zaman haramlardan kendini kaçırabiliyorsun, saklayabiliyorsun; o zaman nasın âbidi sen olursun. Onun için harama alışmamak lazım!

Bize bir vakit içkinin zararları hakkında ders vermişlerdi. O içki dersini veren doktor bize dedi ki:

"—Bir kadehten başlar!" dedi.

Bir kadeh ne zarar verir, hiçbir zarar vermez. Ağzın kokar, ama vücuduna bir tesir yapmaz. O sarhoşluk, bir kadehten başlar. Sonra bir gün gelir ki bir kadeh üzerine bir daha içersin. Bir kadeh üzerine bir daha içersin. Derken olursun bir ayyaş. Sigara bir tane zarar etmez dersin ama bir derken iki olur, yirmi olur bir pakette. Bir paket yetmez, bir paket daha içersin üzerine, iki paket olur. onun israfı ayrı haram. Ağzının pis kokularıyla melekler senden uzaklaşıyor o ayrı kabahat. Yani biz bugün ufak şu günahlara harcadığımız paralarımızı arttırsak, memleketi ihya ederiz.

Bugün deniz orduları, kara ordusu, hava ordusu hep yardım istiyor memleketten. Ne yapıyoruz yardım edip de? Eğer sigaraların parasını toplayıp versek, kafi gelir onların hepsine... Çünkü milyonlar içiyor. Günde otuz milyonuz. On milyon olsa içen, birer lira olsa, on milyon lira. İkişer lira olsa, yirmi milyon lira. Üçer lira olsa, otuz milyon lira. Bazısı beş yüze falan oluyormuş galiba, beş yüz olsa, elli milyon lira. Bir günde elli milyon içiyor. On günde beş yüz milyon yapar. Yüz günde beş milyar yapar.

2. Allah'ın Taksimine Razı Ol!

SAS Efendimizin ikinci sözü:

وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ ، تَكُنْ أَغْنَى النَّاسِ ؛

(*Ve'rda bimâ kasema'llâhu lek, tekün ağne'n-nâs*) “Allah-u Teâlâ'nın taksimine razı ol, nâsın, insanların en zengini olursun!”

Şimdi bugünkü kıyametin kopuşu, Allah-u Teâlâ'nın takdirine razı olmamaktan... Burada Efendimiz SAS diyor ki:

“—Allah sana ne verdiyse, ona razı olmaya çalış. Öteki yiyor, çok kazanıyor. Bir günde yüz lira, beş yüz lira kazanıyor. Sana da beş lira kazandırıyor. Sen o beşe razı ol canım.

“—O yüz kazanıyor, yüz yiyor, şöyle evi var, böyle malı var!” diyerek buna göz atacağına, sen Allah-u Teâlâ'nın verdiği razı olduğun gün, sen insanların en zenginisin. En zengin o yüz milyonlara malik olan değil, hakkına razı olan... Taksime razı olan en zengindir, iki.

3. Komşuna İyi Davran!

Üçüncüsü de, çok şayan-ı dikkat bir şey yâni; Tirmizî Hazretleri'nin rivayeti:

وَأَحْسِنْ إِلَى جَارِكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا ،

(*Ve ahsin ilâ cârike, tekün mü'minen*) “Sen komşuna ihsân eyle ki, mü'min olasın! Sen komşuna ne zaman ihsan edersen, o zaman mü'minsin!”

Ne demek bu ya hu? Nasıl bağlıyor bizi birbirimize. Ama birbirimizden ilgiyi kestikten sonra müslümanlığı ne kadar arayacağız birbirimizde. Ne kadar aramaya hakkımız var? Allah affetsin cümlemizi.

4. Kendin İçin İsteddiğini Herkes İçin İste!

Dördüncü nasihati:

وَأَحِبِّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ، تَكُنْ مُسْلِمًا؛

(*Ve ehibbe li'n-nâs, mâ tühibbu li-nefsik*) “Kendin için istediğini bütün insanlar için iste; (*tekün müslimen*) o zaman müslüman olursun!”

Sen nefsin için neleri seviyor, istiyorsan; komşun için ve kardeşin için de onları istemek vazifendir. Bunu yaptığın gün müslümansın. Ne kadar güzel!

5. Çok Gülme!

Beşinci nasihati de:

وَلَا تُكْثِرِ الضَّحْكَ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحْكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ .

(*Ve lâ tüksiri'd-dahik, feinne kesrete'd-dahiki*) “Gülmeyi çok yapma, gülme iyi değil. Ne yapar? (*Tümîtü'l-kalb*) Kalbi karartır, öldürür.”

Çünkü çok gülmek, kalbin ölümüne sebep olur.

g. Komşunun Hayırlısı

Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, İbn-i Hibbân, Hâkim, Beyhakî ve Taberânî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁸

²⁸ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.193, no:1867; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.53, no:115; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.167, no:6566; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.610, no:1620; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.284, no:2439; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII,

خَيْرُ الْأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ، خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ؛ وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ،

خَيْرُهُمْ لِجَارِهِ (حم. ت. حب. ك. ق. هب. طب. عن ابن عمرو)

RE. 280/9 (*Hayru'l-ashàbi inda'llàhi, hayruhüm li-sàhibihî; ve hayru'l-cîrâni inda'llàhi, hayruhüm li-cârihî.*)

(*Hayru'l-ashàbi inda'llàhi*) “Allah’ın indinde arkadaşların hayırlısı, (*hayruhüm li-sàhibihî*) arkadaşına hayırlı olanıdır. (*Ve hayru'l-cîrâni inda'llàhi*) Allah’ın indinde komşuların hayırlısı ise, (*hayruhüm li-cârihî*) komşuya hayırlı olanıdır.”

Arkadaşların en hayırlısı, arkadaşlarına en hayırlı olanıdır. Komşuların da en hayırlısı, komşusuna hayırlı olan kimsedir.

İnsanlar, “Ev alırken komşuya bak, öyle al evini!” derler. Şimdi Allah esirgeye, iki tane ev var insanda: Birisi dünyada, birisi de mezarlıkta... Dünyada eğer baktın ki adam geçinilmiyor, kaçarsın, başka yere gidersin, kurtarırsın yakayı. Fakat mezarlıkta nereye gideceksin? Hayırlı komşuların arasına girebilmenin, hayırlı insanların arasına gömülebilmeyenin çaresine de bakmak lâzım!

Ama şimdi sırayla gömüyorlar. Nereye isterlerse oraya koyuyorlar. Kaderin neyse o olacak. Yalnız şu kadarı var, bugünkü mezarlar en iyi taştan daha güzel. Hepsisi mermer, pırıl pırıl parlıyor. Çiçeklerin envai çeşidi içerisinde...

Medine-i Münevvere’de gittik, mâlum Cennetü’l-Baki diyorlar

s.77, no:9541; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.277, no:519; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.140, no:2539; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.224, no:1235; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.136, no:342; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.VI, s.284, no:2341; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.177, no:2887; Abdullah ibn-i Mübârek, *Cihad*, .I, s.163, no:2161; Beyhakî, *Âdâb*, c.II, s.401, no:655; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.27, no:6392; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.137; Abdullah ibn-i Amr ibnül-As RA’dan.

oranın mezarlığına... Orada peygamberimizin ashabı yatıyor, ezvac-ı tahireleri, peygamberimizin çocukları, kızları falan hep orada... Ezcümle ehl-i Medine orada... Bilmem Baki denilen mezarlığın büyüklüğü, bizim caminin belki şu avlusuyla beraber, üçü veya beşi kadar büyüklükteki bir yer... Duvarla çevrilmiştir. Ehl-i Medine'nin bin küsür seneden beri olan bütün mevtalarını oraya gömerler.

Şimdi bizim önümüze delil düştü. Gezdiriyor bizi mezarlık şeylerini. İşte burası peygamberin kızının olduğu yer. Burası oğlu İbrahim'in olduğu yer. Burası işte Hz. bilmem kim diyerekten hepsini sayıyor. Götürdü bir yere. Burası da Hz. Osman'ın mezarı dedi. Hz. Osman, biliyorsunuz Peygamberimizin iki kızını alan damadı. Biri vefat etti, diğerini de verdi Peygamberimiz. Hulefadan olmuş, Hz. Ömer'den sonra halife de oldu. On bir sene mi ne halifelik yaptı Ümmet-i Muhammed'e.

Fakat bu insanoğlu çok acayip bir mahluk. Adamı muhasaraya aldılar. En nihayetinde şehid ettiler. Oraya da gömdüler, uzatmayalım işi. Nasıl bileceksin orada Hz. Osman'ın mezarıdır diyerekten. Nasıl herkesin mezarı dümdüz ise o da öyle dümdüz. O delil olan diyor ki işte burası Hz. Osman'ın mezarı diyor, biz de ruhuna okuyoruz. Göstermese kimse bilemez.

Dedim ki:

“—Yâhu bunların önüne birer tane levha koysanız da, hiç olmazsa bu Hz. Osman'ın mezarıdır, bu şunundur diye bilsek. Hiç böyle delile de lüzum kalmaz. Herkes okuyacağını okur.”

“—Yok, olmaz!” dediler. Askerler vardı.

Ama birçok şeysi var şimdi. Öldü, öldükten sonra insanın ne meziyeti var yani. Ölünceye kadar apartmanın olsun, evin olsun, malın olsun. Fakat öldükten sonra artık ne meziyet vardır ki ona böyle kubbe yapılsın, çok paralarla müzeyyen taşlarla... Hayatı bitti artık. Onun artık orada laşe dedikleri vücudun çürüme hali vardır. Kırk gün sonra, elli gün sonra hatta bir iki ay sonra git bak yanına sokulamazsın. Dağılmış, perişan olmuş bir vücut. Bunu süslemekte ne var yani. Gâvurlar ne yaparlarsa onların hemen yaptığını yapmak için mi yaratıldık yani? Allah affetsin

kusurumuzu...

Ama şimdi o mezarını sen yaptıramayacaksan, oraya seni gömdürmezler de. Ben yaptırmayacağım dedin miydi, git nereye gömersen göm derler. Burayı yaptırabilirsen gömülürsün. Para vereceksin, alacaksın. Bu kadar da para vereceksin yine yapı parası. Öyle alacaksın.

Ama hayra o paraları harcasak şimdi mezarlıklarda kim bilir kaç mezar yatıyor. O mezarların paralarını üst üste beşer onar liradan hesap etsek, ne kadar milyon para orada gömülmüş toprağa. Yazık değil mi efendi? Biz bugün muhtaç bir milletiz. Bu kadar parayı oraya gömmekte ne mana var yani? Gökte tayyaremiz yok, denizde vapurumuz yok, şurada bunumuz yok. hep bunları alem bize verecek de biz bunları kullanacağız. Böyle iş mi olur yani? Allah intibahlar nasib etsin cümlemize...

Ebû Hüreyre RA'a Peygamber SAS Efendimiz'in verdiği nasihatı bildiniz: Birisi meharimden sakınmak. İkincisi Allah-u Teâlâ'nın taksimine razı olmak. Üçüncüsü komşuya ihsan etmek. Kendin için ne istiyorsan, başka insanlar için de aynı şeyi istemek. Gülmeyi de çok yapmamak. Efendimiz SAS onun üzerinde kat'iyen gülmemiştir. Ancak tebessüm buyurmuşlardır.

h. Komşu Komşuya Varis Olacak Zannettim

Şimdi Hz. Ömer'in oğlu Abdullah ile Hz. Aişe validemiz ikisi birden rivayet ediyorlar.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁹

²⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2239, no:5669; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2025, no:2625; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.360, no:13340; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2025, no:2624; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.760, no:5151; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.332, no:1942; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1211, no:3673; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.187, no:25580; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.265, no:511; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:647; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.65, no:4590; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.220, no:25416; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.84, no:9562; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.275, no:12389; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.1005, no:1745; ;

مَا زَالَ جَبْرِيلُ ، يُوصِينِي بِالْجَارِ ، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورِثُ

(م. د. ت. حم. ق. عن ابن عمر؛ حم. ق. عن عائشة)

RE. 375/1 (*Mâ zâle cibril, yûsînî bi'l-câr, hattâ zanentü ennehû seyüverrisehû*) “Cebrâil AS bana geldi geldi, komşuluk üzerinde o kadar durdu, o kadar söyledi ki; Allah komşuyu komşuya varis kılacak, mirasını komşuya bıraktıracak sandım.” diyor.

Kitabın sahibi diyor ki:

“—Komşu hakkının muhafazası imanının kemalindendir.”

Komşu hakkı aşağıda gelecek de, biz burada şu ufacık bir ilâve yaptırдық. Şu camiye İskender Paşa kendisi yaptırmış. Belki etrafında medreseleri de varsa onları da yaptırmış. Eğer bu bize kalırsa, bunu yapmak için bütün İstanbul’u yardıma çağırmanın lâzım! Şu ufacık bina için memleketin kaç tarafından yardımlar bekliyoruz:

“—Aman sen de gayret et, sen de gayret et!”

Neden? Komşu yapmıyor yardımı. Komşunun vazifesi bunu yapmak. Başkasından beklememek lâzım!

Şimdi bize her memlekette geliyor. Trabzon’dan geliyor, Sivas’tan geliyor, şuradan geliyor, buradan geliyor:

İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.396, no:2707; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.101, no:320; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.190, no:1496; Hz. Aişe RA’dan.

Ebü Dâvud, *Sünen*, c.II, s.760, no:5152; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.332, no:1943; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.38, no:2403; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.371, no:2388; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VIII, s.231, no:1538; Abdullah ibn-i Amr ibnü’l-As RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.445, no:9744; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.265, no:512; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.190, no:141; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.241, no:1586; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.81, no:624; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VIII, s.230, no:1538; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XVII, s.109; Ebü Hüreyre RA’dan.

Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.VIII, s.822; Ebü Ümâme RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.VIII, s.302, no:13541, 13542; *Kenzü’l-Ummâl*, c.IX, s.86, no:24878; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.1212, no:2215.

“—Aman biz bir cami yaptıracāğız. Bize de yardım edin!” diyorlar.

Canım senin memleketinde kalmadı mı adam? Trabzon neresi, Sivas neresi, Erzurum neresi?.. Geliyor burada yardım istiyor. Eh yaparım ama senin memleketin ne oldu? Öldü mü oranın insanları?

“—Fakir efendim!”

Sen de camini fakirliğine göre yap!

Hani o adam gelmiş de esvab istemiş de Peygamber SAS'den.

“—Senin komşun yok mu? Sana bir esvab verecek komşun yok muydu da ta oradan kalktın geldin, benden esvab istiyorsun?” demiş.

Senin memleketinde adam mı kalmadı da şimdi geldin buradan yardım istiyorsun. Allah affetsin cümlemizi...

Diyor ki şimdi:

İmanın kemali, komşuya olan hukuka riayetledir. Peygamberimizden evvelki cahiliyye devri insanları da buna riayet ediyorlardı. Herkes gücü yettiği nisbette komşusuna ihsanda bulunurdu.

Evet bu adam zekâta muhtaç değil, hediye de caiz değil mi gene?

“—Yok, ne diye vereceğim ben buna hediyeyi?”

Hadi hediyeye para harcayacaksın, verme! Selâmın ne zararı var? Para pul da yok. Bir selâm vermek sünnet, almak farz diyorlar. Sevabı da ona göre oluyor.

İkincisi: Güler yüzle karşılamak. Mü'min mü'mini daima güler yüzüyle karşılayacak. Asık suratla değil.

Yüzüne baksan bin parça olur insan. Selâm vermek istesen veremezsin. Çok asık bir suratı var. Mağrur, kendini beğenen bir insan, güleç yüz gösteremez.

Komşunun halini araştırmak da vazifendir. Bazı insanlar utangaç olur, sıkılır. Kuru ekmeğe razıdır. Kendi halini başkasına

duyurmak istemez. Bunu senin anlamak lazım, senin idare etmen lazım. Buna benzer muhtaç olunan şeyleri herkes araştırıp bulacak. Sen araştıramıyorsan, bir araştırmacı koyacaksın. O araştırıp koyacak, ondan sonra ona verecek.

Ona vaki olacak ezaları önlemek. Asıl mühim olan şimdi.

Mesela Allah esirgeye bir kusuru olursa, o kusuru böyle yayıcılar vardır. Yerin kulağı var derler. Her tarafa yaymaya çalışırlar. Bire de on kataraktan.

“—Sus, ayıp, terbiyesiz, böyle şey olmaz! Bir daha duymamayım senden...” diyerek onu men etmeye çalışır.

Komşuya zarar vermez. Bu zarar ister maddî ister manevî olsun. Komşusu onun ezasından emin olmayan kimse mü'min olamaz.

Seni gavur yapmıyor da hareketsiz hale getirmiş. Hareketsiz halde bir insan. Eli tutmaz, ayağı tutmaz, hiçbir faydası yok. Öyle bir halde... İman var üzerinde ama bu halde yani.

Onun için, içki içen bir insanın iman kalbinden ayrılır, çıkar. Gömleği sırtından çıkardığın gibi. Baş ucunda bekler. Ta o içkinin sarhoşluğu bitince, tekrar iman yerine döner derler. Kırk gün tövbesinin kabulü olmaz demişler. Bu kadar böyle imana zarar verici şeylerle beraber, bugün en basit olan komşu hakkına riayetsizlik de imanı senden uzaklaştırır.

Efendi, insan yani bak şimdi zenginliğin zararına bak. İnsan zenginleşti mi, bir yanı başında onun gurur denen bir şey tabiatıyla geliyor. Zenginleşti miydi, varlıklaştı mıydı; evini beğenmiyor, etrafını beğenmiyor, komşusunu beğenmiyor, evin mobilyasını beğenmiyor, işini beğenmiyor... Zamana göre o da zamanın adamı olmaya çalışıyor.

O zaman fukarasının, zuafasının nasıl ezildiğini sen tahmin et gayri. Kapısına gitsen, içeriye almaz. Söylesen sokmaz, dinlemez. Çünkü sen benimle muhatap da olamazsın der.

Komşuyu zarara sokmak, komşunun zararına hareket etmek günah-ı kebâirdendir. Adam öldürmek, rakı içmek, hırsızlık nasıl

kebâir ise, komşuya ezada ısrar da böyle kebâirdendir.

Dedim ya insanın alıştığı bir huy vardır. Çocukluğundan beri onunla yaşamış, büyümüş. Yaş elli olmuş, altmış olmuş, yetmiş olmuş. Fakat o huyla yetişmiş. Şimdi dinlemiş hiç faydası yok. O alıştığı huy, onunla beraber...

“—Kötü huyları tenesir paklar!” derler ya.

Kötü huyların temizlenme yerin tenesir tahtasıdır. Onun için çocukluk devrinden itibaren insanın bunlara alışması ve yapması lazım. Bununla beraber fasık facirler de burada buna dahil.

Şimdi komşu hakkında diyor ki:

En yakın kapı hangi komşunun kapısıysa, en evvel hak onundur. İki tane komşu çağırmışlar Hz. Aişe Validemiz’i galiba...

“—Ya Rasûlallah, hangisine icabet edeyim, ikisi de komşu? Çağırdılar bu akşam bizde çorba içelim diyerekten.”

“—Hangisi sana kapı cihetinden yakınsa, ona icabet edeceksin. Onu atlayıp da ötekine gitmek haksızlıktır.”

Hz. Aile Validemiz diyor. Rasûlüllah Efendimiz’e sordum:

“—Yâ Rasûlallah, benim iki komşum var. Ben hediye vermek istesem, bunların hangisine daha önce vereyim?”

“—Sana en yakın kapı hangisi ise önce ona ver! Çünkü senin evin geleni gideni herkesten daha ziyade yakınında olan komşu görür. Ne getirdin, ne götürdün o vakıftır. Binâen aleyh, en evvel ona vermek lazım!

Sonra maazallah bir sıkıntıda olsan, ta bilmem neredeki komşuya sesleninceye kadar, yanı başındakine seslenirsin:

“—Komşu, koş koş koş!”

“—Ne var?”

“—Yangın var, hırsız var, bir şey var...”

En evvel kim evine koşacak? Yakınındaki komşun koşacak, Binâen aleyh onun memnun et ki, öyle bir feryad olduğunda imdadına koşsun senin.

Şimdi Hz. Ali KV bu komşuyu tarif ediyor. Bu komşular kimlerdir? Diyor ki:

“—Sabah namazını seninle kimler kılıyorsa, onlar senin komşundur.”

Şimdi iş değişti, Allah affetsin beni. Camimize sabahleyin bir sürü kardeşlerimiz gelir. Fakat ben en fazla üçünü beşini tanırım. Diğer komşularla hiç ilgim yok. Adını da bilmem, kendinin hangi evde oturduğunu da bilmem, nereli olduğunu da bilmem.

Bir kardeş gelse dese ki:

“—Hoca efendi, sizin cemaatinizden filan adam nerede oturur?”

Bilmem kardeş. Geliyor, camide görüyorum ama. Bilmem.

“—Niçin?”

“—Ne bir kahve ikram etmiştir, ne ‘Benim evim de burasıdır!’ demiştir. Ne bir sohbet etmiştir. Gelir gider o kadar.”

Camideki cemaat komşuymuş da bizim komşularımızdan haberimiz yok. Allah affetsin...

i. Komşu Kimdir?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁰

حَقُّ الْجَارِ أَرْبَعُونَ دَارًا: هَكَذَا وَهَكَذَا، وَهَكَذَا وَهَكَذَا؛ يَمِينًا وَشِمَالًا،

قُدَّامًا وَخَلْفًا (ع. حب. عن أبي هريرة)

RE. 275/15 (*Hakku'l-civari erba'üne dâren: Hâkezâ ve hâkezâ, hâkezâ ve hâkezâ; yemînen ve şemâlen, kuddâmen ve halfen.*)

(*Hakku'l-civari erba'üne dâren*) “Komşu hakkı dört taraftan kırk evdir. (*Hâkezâ ve hâkezâ, hâkezâ ve hâkezâ;*) Şöyle, şöyle, şöyle, şöyle; (*yemînen ve şemâlen, kuddâmen ve halfen*) sağdan, soldan, önden ve arkadan.”

Dört taraftan kırkar tane ev deyince şimdi iş de değişti. Bir ev

³⁰ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.385, no:5982; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.307, no:13559; Ebû Hüreyre RA'dan.

var, kırk tane hane var içerisinde. Kırk tane daire var içerisinde. Demek ikinci kapıya gitmeye lüzum kalmadan bir yahut iki apartman yetecek adama. Her apartman en aşağı on yirmi daireden ibaret.

Hiz. Ömer'in oğlu Abdullah evinde bir koyun kesmiş. Dışarıda işi varmış, işi bitince eve gelmiş.

“—Bizim Yahudi komşuya et verdiniz mi?” diye sormuş.

Yahudiymiş komşusu. Allah affetsin bizi. Birbirimize karşı bundan da mı aşağıyız yani. Hiç alakadar olunmaz, ilgilenilmez. Bak yahudiye de komşuluktan çıkarmıyor. Onun da bir hakkı var. Komşu hakkı. Müslüman olsa iki hakkı var. Çünkü, “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyor, camiye de geliyor.

Bir de akraba olursa, üç hakkı var: Hem akrabalık, hem müslümanlık, hem de komşuluk hakkı.

Onun için Yahudi komşuya et verdiniz mi diye iki defa soruyor. Sonra diyor ki Hiz. Abdullah diyor ki, ben Rasûlullah'tan işittim, buyurdular ki:³¹

³¹ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2239, no:5669; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2025, no:2625; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.360, no:13340; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2025, no:2624; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.760, no:5151; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.332, no:1942; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1211, no:3673; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.187, no:25580; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.265, no:511; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:647; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.65, no:4590; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.V, s.220, no:25416; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.84, no:9562; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.275, no:12389; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.1005, no:1745; ; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.396, no:2707; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.101, no:320; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.190, no:1496; Hiz. Aişe RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.760, no:5152; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.332, no:1943; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.38, no:2403; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.371, no:2388; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VIII, s.231, no:1538; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.445, no:9744; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.265, no:512; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.190, no:141; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.241, no:1586; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.81, no:624; Dâra

مَا زَالَ جَبْرِيلُ، يُوصِينِي بِالْجَارِ، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورِثُهُ

(م. د. ت. حم. ق. عن ابن عمر؛ حم. ق. عن عائشة)

RE. 375/1 (*Mâ zâle cibril, yûsînî bi'l-câr, hattâ zanentü ennehû seyüverrisehû*) “Cebrâil AS bana geldi geldi, komşuluk üzerinde o kadar durdu, o kadar tavsiye etti ki; Allah komşuyu komşuya mirasçı kılacak zannettim.”

Bir tanecik daha okuyalım!

j. Saadet Sebebi Olan Üç Şey

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³²

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فِي الدُّنْيَا: الْجَارُ الصَّالِحُ، وَالْمَنْزِلُ الْوَاسِعُ،

وَالْمَرْكَبُ الْهَنِيءُ (حم. ك. هب. عن نافع بن عبد الحارث)

RE. 449/8 (*Min saâdeti'l-mer'i'l-müslimi fîd-dünyâ*) “Dünyada müslümanın, müslüman kişinin saadetinin alâmeti, mutlu-

Kutnî, *Îlel*, c.VIII, s.230, no:1538; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XVII, s.109; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.VIII, s.822; Ebû Ümâme RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.302, no:13541, 13542; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.86, no:24878; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1212, no:2215.

³² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.407, no:15409; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.268, no:7602; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.54, no:116; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.82, no:9558; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.149, no:385; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.267, no:2328; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.179, no:2336; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1056; İbn-i Abdî'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.470; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.280; Nâfi ibn-i Abdü'l-Hâris RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.813, no:43234; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.299, no:13532; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.423, no:11117.

luğunun alâmeti, ama bu mutluluğun ne olduğunu biraz sonra açıklayacağım, mutluluğunun alâmeti nedir, mutluluğu şudur yâni, mutluluğundan bir parça da şudur:

(*El-câru's-sâlih*) Salih bir komşusu olması. Salih, dindar, âlim, müttakî, güvenilir, salih bir komşusu olması bir.

Komşunun güzeli, insanın saadetinin alametidir. Mesuddur insan. İnsan parayla mesud olmaz. Varlıklarla mesud olmaz. Komşun senin kötüyse, fena insansa. Öyleyse komşunun iyi oluşu, salih kişi oluşu insan için bir saadettir.

(*Ve'l-menzilü'l-vâsi*) Geniş bir evi olması. Daracık değil, sıkıntılı değil, rahat, geniş bir evi olması iki.

(*Ve'l-merkebü'l-henî*) İyi bir bineğinin olması. Böyle huysuz değil, güzel, iyi bir tatlı, hoş bir bineğinin olması.”

Güzel yürüyen bir hayvan. Şimdi hayvan kalmadı. Güzel yürüyen bir araba. O da insanın saadetindendir.

Evinin önünde araban var. İstedğin vakitte binersin, istediğin yere gidersin ama delicesine değil, ağır ağır, kâmil kâmil... Beş dakika sonra git, ne zararı var? Bak her gün görüyoruz dünya kadar vukuat oluyor. Bunlar deliliğin alameti, hoppalığın alâmeti. Ne var beş dakika evvel gideceksin de?.. Eceline mi gidiyorsun?

Hadi sen öleceksin de başkalarının da ölümüne sebep oluyorsun. Ne lüzum var? Bu deliliktir işte. Bu binek saadetten değil, şekavetten oldu. Saadet denirken kullananın iyi kullanamaması dolayısıyla saadet değil, şekavet... Kimisi hapishaneye gider, kimisi mezarlığa gider. Oldu bir felaket.

Ne sebep oldu? O bizim araba sebep oldu. Ne yapayım, güzel gidiyordu. Ben de sürüveriyordum. Sürüveriyordun ama karşıdan baktın bir tane geliverdi. Kaçacak yol da bulamadın. Pat, küt, gitti gürültüye.

k. Sâlih Müslümanın Faydası

Taberânî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³³

إِنَّ اللَّهَ لَيَدْفَعُ بِالْمُسْلِمِ الصَّالِحِ عَنْ مَائَةِ أَهْلِ بَيْتٍ مِنْ جِيرَانِهِ الْبَلَاءَ
(طب. عن ابن عمر)

RE. 90/11 (*İnna'llàhe leyedfeu bi'l-müslimi's-sàlihi an mieti ehli beytin min cîrânihi'l-belâi.*) “Allah-u Teâlâ bir salih müslüman sebebiyle yüz komşudan belâyı def eder.”

Cenâb-ı Hak salih bir müslüman dolayısıyla, yüz komşuya gelecek belâyı def eder. O salih müslüman hürmetine def eder. Biz öyle bir sâlihi memlekette kovmaya çalışıyoruz.

Cenâb-ı Hak cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin. Peygamber SAS'in buyruklarına intisal etmek ve yasaklarından da kaçınmak devlet ve şerefine nail eylesin... Müslümanlıkta da olgun, kâmil bir müslüman olmak nimetini Cenâb-ı Hak cümle Ümmet-i Muhammed'e, bizlere de nasib ü müyesser eylesin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

02. 04. 1972 – İskenderpaşa Camii

³³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.239, no:4080; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.293, no:2210; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.383; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.VIII, s.173, no:7064.

05. YEMEK YEMEKTE ÖLÇÜ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytânî'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmânî'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعَاءٍ وَاحِدٍ ، وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ (ط .

حم . خ . م . ت . ه . عن ابن عمر ؛ حم . والدارمي ، م . عن جابر ؛
ض . طب . عن أنس ؛ ع . أبو عوانة ، البغوي ، وابن قانع ، البارودي ،
طب . عن جهجاه ؛ م . حب . ه . عن أبي موسى ؛ وأبو عوانة ، طب .
عن سمرة ؛ حم . والدارمي ، ع . وأبو عوانة عن أبي سعيد ؛ حم . ه .
عن أبي هريرة ؛ طب . عن ميمونة)

RE. 230/5 (*El-mü'minü ye'külü fî miâin vâhidin, ve'l-kâfirü
ye'külü ye'külü fî seb'ati em'âin.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Şimdi beraber bir istiğfar edelim:

*Estağfiru'llâh... Estağfiru'llâh... Estağfiru'llâh... El-azîm el-
kerîm ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayye'l-kayyûme ve etûbü ileyh... Ve
es'elühüt-tevbete ve'l-mağfirete ve'l-hidâyete lenâ innehû hüvet-
tevvâbü'r-rahîm... Tevbete abdîn zâlimin li-nefsihî, lâ yemlikü li-
nefsihî, mevten ve lâ hayâten ve lâ nüşûrâ...*

Cenâb-ı Hak tevbemizi kabul eylesin...

Bir de salevât-ı şerife okuyalım Peygamber Efendimiz'e:

Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ rasûla'llâh...

Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ habîba'llâh...

Es-salâtü ve's-selâmü aleyke yâ seyyide'l-evvelîne ve'l-âhirîn...

Cenâb-ı Hak yardım eylesin... Bu okuyacağım hadis-i şerif çok mühim. Kısacık bir söz. Hem tıbbın, hem dünyanın hem ahiretin şu ufacık kelime içerisinde toplanması... Mânâ itibariyle tabi çok geniş.

Bunları okuyup geçmek faydadan halî değilse de, biz bunları [*Râmûzü'l-Ehâdis'i*] altı ayda okuyorduk, bitiriyorduk. Şimdi kaç sene oldu burada daha yarısına gelmedik. Tabi bu da çok değil. Dünkü okuduğum hadisle bugünkü hadis... Okumak bir şey değil okuruz, bellemek de bir şey değil bellenir, ezberlenir. Nasıl bir koca mushafı ezberliyorlar. Ezberlenir. Lafzı üzerinde durmanın kıymeti yok. Sevabı var başka.

Fakat maksat onu kendimize tatbik etmektir. Okuduğumuzun bizde nesi var bakalım? Bizimle ilgisi nedir okuduğumuzun? Şurada mü'mini tarif ediyor. Bakalım o mü'mine uygunluğumuz ne kadar bizim? Ölçüyoruz, kendimizi teraziye koyuyoruz. Ben bakıyorum kendim için, ben oradan çok uzağım. İslam tabirine bakıyorum oradan da uzağım. Muhacir tabirine bakıyorum, oradan da uzağım. Komşu hukukuna bakıyorum, buradan da uzağım.

a. Müslümanın ve Kâfirin Yemek Yeyişi

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Buharî, Müslim, Tirmizî ve İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Darimî ve Müslim, Cabir ibn-i Abdullah RA'dan; Ziyâü'l-Makdîsî ve Taberanî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan; Ebû Ya'lâ, Ebû Avâne ve Begavî, İbn-i Kani', Barudî ve Taberânî, Cehcah RA'dan; Müslim ve İbn-i Hibban, İbn-i Mâce, Ebû Mûsa el-Eş'arî RA'dan; Ebû Avane ve Taberanî, Semure RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Dârimî, Ebû Ya'lâ ve Ebu Avâne, Ebû Said el-Hudrî RA'dan; Ahmet İbn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Ebû Hüreyre RA'dan; Taberani Meymûne RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁴

الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعَاءٍ وَاحِدٍ ، وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ (ط .
حم . خ . م . ت . ه . عن ابن عمر ؛ حم . والدارمي ، م . عن جابر ؛
ض . طب . عن أنس ؛ ع . أبو عوانة ، البغوي ، وابن قانع ، البارودي ،
طب . عن جهجاه ؛ م . حب . ه . عن أبي موسى ؛ وأبو عوانة ، طب .
عن سمرة ؛ حم . والدارمي ، ع . وأبو عوانة عن أبي سعيد ؛ حم . ه .
عن أبي هريرة ؛ طب . عن ميمونة)

RE. 230/5 (*El-mü'minü ye'külü fî mi'âin vâhidin, ve'l-kâfirü ye'külü ye'külü fî seb'ati em'âin.*) “Mü'min bir, kâfir ise yedi kursağına yer.”

Bugünkü hadis-i şerif de müslümanın yiyeşiyle gâvurun yiyeşini tarif ediyor bize. Müslümanın yiyeşi nasıl olacak, gâvurun yiyeşi nasıldır? Şimdi bakalım müslümanca mı yiyoruz, nasıl yiyoruz? Bu ölçüye göre ölçün işte... Bakın kaç tane ravi okudum

³⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.XVI, s.497, no:4974; Müslim, *Sahîh*, c.X, s.391, no:3839; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.487, no:1740; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.467, no:3248; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.21, no:4718; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.178, no:6770; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.22, no:5626; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.167, no:1601; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.209, no:8415; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.XVII, s.1, no:4978; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.465, no:3247; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.257, no:7488; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.136, no:2043; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.210, no:8424; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.X, s.394, no:3842; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.333, no:14617; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.135, no:2040; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.208, no:8408; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.X, s.394, no:3842; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.467, no:3249; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.44, no:5329; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.477, no:3174; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.256, no:7043; Semre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.10, no:13; Hz. Meymûne RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.206, no:606; Cehcâhe el-Gıfârî RAdan.

size. Buharîsi, Müslimi de içinde olduğu halde. Bu ölçü işte. Bu kadar kuvvetli bir hadisle müslüman nasıl yermiş, gâvur nasıl yermiş? Kendimizi tatbik edeceğimiz bir hadis.

Ben bakıyorum, fersah fersah uzağız. Çok uzağız yani. Nasıl olmuş? Alışmışız. Nasıl olmuş bilmem. Ne karnımız doyuyor ne de gözümüz doyuyor. Evvela çorba olacak, arkasından etli olacak, arkasından tuzlu olacak, turşusu olacak, hoşafı olacak... Olacak da olacak. Tatlısı bilmem nesi...

Bu kadar yemekleri yemekle telezzüz ediyor, nefisleniyoruz, kuvvetleniyoruz, canlanıyoruz. Alt tarafı ne oluyor yani? Kuvvetleniyoruz, canlanıyoruz... İyi. İyi ama ne oluyor alt tarafı?

Camiler boş... Müslümanlıktan fersah fersah uzaklaşmış bir hayatın adamı oluyoruz. O hayat her mahlûkta var işte. En güzeli horozda. Bilmem hangi hayvandan daha çok müreffeh bir hayat yaşıyorlar. Mes'uliyetleri yok, korkuları yok. Yer içer yatarlar işte. Bizimki de öyle mi ya? Allah muhafaza etsin hepimizi...

(*El-mümin*) İstenilen mümin, hakiki iman sahibi olan, lafzıyla değil, haliyle kendisini iman içerisine sokmak isteyen, “Ben iman sahibi bir mü'minim!” demek isteyen bir insanın yiyiş tarzı nasıldır? Ne ile yer o adam?

(*Ye'külü fî mian vâhidin*) “O bir bağırsakla yer. (*Ve'l-kâfiru ye'külü fi seb'ati em'ai*) Kâfir ise yedi barsağıyla yer.”

Canım! İnsan bir bağırsakla yer, içer. Gâvurun da o, bizim de o... Hepimizdeki teşkilat aynı teşkilat. Aynı teşkilat olduğu halde biz biriyle yeriz, o yedi barsağıyla yer.

Tabii burada maksat diyorlar kelime değil. Lafzi değil. 1-7 değil. Müminin kanaatkâr oluşunu izah. Müminin kanaatkâr oluşunun lüzumunu, böyle bir tespit ile Efendimiz bize duyurmak istiyor. Ne yapar? Az ile iktifa eder. Gavur mü'minden yedi misli fazla yer. Biz ondan yedi defa daha az yemek suretiyle aynı kuvveti muhafaza ederiz. Belki daha fazlasını...

Şimdi burada laf lafı açtı. Bedir'e geldi bu müslümanlar. Bu bir bağırsakla yiyen müslümanlar Bedir'e geldiler. 313 tane. mü'min... Topu yok, tüfeği yok, atı yok, arabası yok, muntazam değil. Ama 313 tane. Kısmen de çocuklar içerisinde 15 yaşındaki çocuklar da dahil olmak üzere içerisinde. Ancak sayı 313.

Karşısına gelmiş 1.000 (bin) kişi. 313 nerde bin kûsur nerde... Üstelik her techizatı yerinde. Yani bugünkü modern teşkilatta. Müslümanlarınkı zayıf bir teşkilat. Ama neticeye bakın! Az zaman içerisinde, o 313 kişi karşısında o binler kaçacak delik aradılar. İçlerinde Ebû Cehil denilen azılsı da dâhil olduğu halde birçoğu da orada canını cehenneme yuvarladı.

Abdullah ibn-i Mes'ud RA ufak yapılı, zayıf bir kimseymiş. Gelmiş bakmış yaralıları içerisinde onu görmüş. Ama daha ölmemiş. Kafasını kesivermiş. Takmış arkasına Rasûlüllah'ın huzuruna getirmiş, Rasûlüllah Efendimiz, Ebû Cehil'in öldürülmesinden dolayı Allah'a hamd ederek Abdullah'ı övmüş ve Ebû Cehil'in kılıcını ona vermiştir.

O müslümanın karnı yarı tok, yarı aç. Belki daha ziyade aç, çok aç. O karşısındaki tok mu tok. Zahireler getirmişler develer dolusu. Her şeyleri çok mükemmel. Fakat bu 313'ün onların canına okuduğunu tarih bize her yerde gösteriyor. Azların çokları nasıl mağlup ettiğini orada göstermiş.

Şimdi burada belki biraz acı gelecek ama, bizim hâlimiz çok

acınacak bir durumdadır. İzahlarda rast geliyor görüyorsunuz ki, bu hususta şarihler uzun boylu şerh yapmışlar. “Bu bir bağırsakla yedi bağırsak ne demek?” diyerekten.

Tıp eski usul üzere yediye bölmüş bağırsakları. İnce bağırsak, kalın bağırsak, düz bağırsak, şu bağırsak, bu bağırsak diye yediye bölme tabiri varmış eskiden. Belki ona işarettir. Fakat ekseriyetle demişler ki:

“—Hayır! Bu bağırsağın yediliğinden değildir. Bu yedi azaya bedel” demişler. “İki göz, iki kulak, ağız, burun, el, ayak. “Bu yedidir maksat” demişler. Yani “Haris olarak atılır yemeğe. Gözüyle iştahlı, ağızla iştahlı, elleriyle iştahlı, kazanmaya iştahı çok. Bu yedi azasıyla birden böyle hücum eder yemeğe...” demişler.

Çeşit çeşitli sözler. Onların çoğu da bize lazım değil. Bize lazım olan Efendimizin SAS şu kısacık sözü: Bir bağırsakla yemek, az yemek müslümana mahsus. Öteki yedi bağırsakla yemek, yani midesinin tamamını doldurarak yemek; o da gâvura mahsus... Tıka basa karnımı doyurmuş, “Oh! Yarabbi şükür...” dese, neyse ama müslümanın yiyeşi, adeti, an’anesi değil.

Şimdi bugünün adet ve usulleri masalarda yemek, çatal kaşıkla yemek... Bunlar da israfın içine girmekle beraber insanları ayrıca bir de masrafa sokar ve sıkıntıya da sokar. İş artar.

Ama yerde oturarak müslüman yiyeşinde sağ diz dikilir. sol ayak üzerine, sol taraf üzerine oturulur. Mide sıkıştırılır. Bacakların arası ile göbek arasına mide sıkıştırılır. Mide bu şekilde fazla genişleme imkânını bulamaz. Bunu böyle yiyince zaten mecburi olarak fazla doyuramaz.

Ama masada mide tamamıyla serbesttir. İsteddiği kadar yemek imkânını insan bulur. İştahlı bir insan da istediği kadar yiyebilir. Ama müslümana, müslümanın usulüne, adabına aykırıdır.

Çünkü çok yemenin çok zararları var. Bugün doktorlara çok ihtiyaç var, hastanelere çok ihtiyaç var, işte eczanelere çok ihtiyaç var, kliniklere çok ihtiyaç var... Açalım açalım... Ne kadar açarsan aç efendim. Her kapının önüne bir tane açsan faydası yok. Çünkü bu midelerin dolgunluğuyla, baskınlığıyla, tahammülsüzlüğü dolayısıyla çeşitli arızaları olacaktır. Bu

arızaların önüne geçmek için Avrupa'dan gelecek şunun veya bunun verdiği ilaçlarla tedavi zaten hatalıdır. Ondan fayda beklemek zehirden şifa beklemek gibidir. İnsan muhtaç kalıyor da alıyoruz başka...

Fakat asıl olan müslümanın kendi kendisini tedavi etmesidir. Neden geliyor bu? Ya soğuktan geldi, ya çok yemekten geldi, ya sıcaktan geldi. Bunların önüne geçtiği takdirde hastalık tabiatıyla eğer bir maraz hâlde değilse tabiatıyla kendiliğinden geçer.

Ben şimdi size bir şey söyleyeceğim:

Bizim eniştemiz vardı rahmetlik, Bakırköy'de oturuyordu bir vakit. Bursa'daki Cami-i Kebîr'in imamıydı. İsmail Hakkı Dergâhî'nin da şeyhiydi vaktiyle. Bir efendi geldi. Şikâyet ediyor ona, mütemadiyen de doktorlara gidip gelmekte... Enişte ona sordu:

“—Evlat, şu yediğini bana bir anlatır mısın? Neler yiyorsun bakayım? Nedir senin derdin?”

“—İşte sabahleyin efendim şunu yiyoruz bunu yiyoruz, yağı, balı, tatlısı filan. Ha! Ona işte bir de öğlen. Arkasına ikinci kahvaltısı, bir de akşam.”

“—Oğlum! Senin hastalığın senin boğazından geliyor. Sen doktora gideceğine bunları kes!” dedi.

Hakikaten adam bunları keser kesmez, kendi kendine düzeliverdi. Bugünkü bizim dertlerimizin kökü de burada.

Şimdi bakın izahları iyi dinleyin şimdi. Bu tabii kısa bir söz. Ama her türlü manayı ifade ediyor. İlk tabiri şöyle:

Efendimize SAS bir misafir geliyor. Hadisin sebebi olaraktan naklediliyor. Gelen misafir gâvur... Süt veriyor buna. Bu gâvur ancak yedi tane koyunun sütünü içtikten sonra doyuyor.

Sabahleyin de İslam'la müşerref olarak ortaya çıkıyor. Yine süt veriyorlar. Bu sefer bir koyunun sütüyle doyuyor, “El-hamdü li'llâh!” diyor.

“—Yahu sen akşam yedi tane koyunun sütünü içtin de şimdi neden bir tane koyunun sütüyle iktifa ediyorsun?”

“—Doydum el-hamdü lillâh!”

Bunun üzerine Efendimiz SAS bunu buyuruyor.

Müslüman, bir kere zaten haddizatında imanın kendisi insanı

böyle bol yemeye sevk etmez. Daha var iştahı, yiyecek ama, imanı yeter diyor. Onun için hiç hasta olmaz Allah'ın izniyle...

b. Mideyi Doldurmanın Zararı

Onun için diyor ki Efendimiz SAS:³⁵

مَا مَلَأَ آدَمِيَّ وَعَاءَ شَرٍّ مِنْ بَطْنٍ، بِحَسَبِ ابْنِ آدَمَ أَكَلَاتِ يَقْمَنَ
صَلْبَهُ، فَإِنْ كَانَ لَا مُحَالَ، فَثَلَّثَ لَطْعَامَهُ، وَثَلَّثَ لَشْرَابَهُ، وَثَلَّثَ
لِنَفْسِهِ (ت. ن. ه. حم. المقدام بن معدي كرب)

TT. 3234 (*Mâ melee âdemoiyyün viâden şerren min batnin, bi-hasebi'bni âdeme ükülâtün yukimne sulbehû, vein kâne lâ mehâlete, fesülüsün li-taàmihi, fesülüsün li-şerâbihî, fesülüsün li-nefesihi.*)

(*Mâ melee âdemoiyyün viâden şerren min batnin*) “İnsanoğlu karnından daha şerli bir şeyi doldurmamıştır.” En çok doldurduğu şer kabı karnıdır. Birçok kaplara birçok şeyler konur ya en çok şerli olarak doldurduğu kap karnıdır. Karnının doluşu şer olarak ona kâfidir yani. Karnımı dolduruşu. Ne ile doldurursa doldursun.

(*Bi-hasebi'bni âdeme ükülâtün*) “Âdem oğluna, mü'min olan insana birkaç lokma, biraz ekmek, biraz yemek, su yeter; (*yukimne sulbehû*) onu ayakta tutar. Onu ayakta tutacak kadar bir şey, az bir nimet ona kâfidir.”

(*Fein kâne lâ mehâlete*) Fakat işçidir adam, çalışmak için kuvvet lazım kendisine. Onun yeme mecburiyeti var. Öyleyse o mideyi üçe bölecek; (*fesülüsün li-taàmihi*) üçte birini yemek ile,

³⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.387, no:2302; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.132, no:17225; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.135, no:7139; Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.XX, s.272, no:644; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.449, no:674; Beyhakî, *Suabü'l-İman*, c.V, s.28, no:5648; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.II, s.296, no:1375; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.271, no:1340; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.67, no:6210; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.325; Mikdâm ibn-i Ma'di Kerbi RA'dan.

(*fesülüsün li-şerâbihî*) üçte birini de su ile dolduracak; (*fesülüsün li-nefesihî*) üçte birini de boşluk olarak bırakacak. Nefes için...”

Bunu Tirmizî Hazretleri rivayet etmiş. İbn-i Mâce Hazretleri de buna ilaveten demiş ki:

فَإِنْ غَلَبَتْ الْآدَمِيَّ نَفْسُهُ، فَثَلَاثٌ لِلطَّعَامِ، وَثَلَاثٌ لِلشَّرَابِ، وَثَلَاثٌ لِلنَّفْسِ

(*Fein galebeti'l-ademiyye nefsühû*) “Eğer insanın yemek isteği böyle galip gelirse kendisine, o da aynen mideyi üçe bölecek; (*fesülüsün li-taâmihi*) üçte birini yemek ile, (*fesülüsün li-şerâbihî*) üçte birini de su ile dolduracak; (*fesülüsün li'n-nefes*) üçte birini de boşluk olarak bırakacak.”

“—Kur'an'da var mı tıp?” demişler.

“—Var.”

“—Nedir?”

كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تَسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ (الاعراف: ٣١)

(*Külû ve'srebû velâ tüsrifû innehû lâ yuhibbû'l-müsrifin*) “Yeyin, için, fakat israf etmeyin; muhakkak ki Allah israf edenleri sevmez!” (A'raf, 7/31)

En büyük israf mide. Doldur doldur bitmez. Doldur doldur dolmaz. Dünyayı yer!

c. Çok Yemenin Zararı

Sahabe-i kiramdan Ebû Cuhayfe isimli zât anlatıyor:³⁶

أَكَلْتُ ثَرِيدَةً مِنْ خَبْزٍ وَلَحْمٍ، ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَعَلْتُ أَتَجَشَّأُ، فَقَالَ: يَا هَذَا، كَفْ عَنَّا مِنْ جُشَائِكَ، فَإِنَّ أَكْثَرَ

³⁶ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.135, no:7140; Ebû Cuhayfe RA'dan.

Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.III, s.99, no:3235.

النَّاسِ شَبَعًا فِي الدُّنْيَا، أَكْثَرَهُمْ جَوْعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ (ك). عَنْ أَبِي

(جحيقة)

TT. 3235. (*Ekeltü serideten min hubzin ve lahmin, sümme eteytü'n-nebiyye SAS, fecealtü etecesseü, fekàle: Yâ hâzâ, küffe annâ min cüşâike, feinne eksere'n-nâsi şıbean fi'd-dünyâ, ekseruhüm cûan yevme'l-kıyâmeti.*)

(*Ekeltü serideten min hubzin ve lahmin*) “Et suyuyla yapılmış içerisine ekmek ve et doğranarak yapılan, bizim ‘papara’ dediğimiz bir yemek yedim. (*Sümme eteytü'n-nebiyye SAS*) Sonra Rasûlüllah SAS’in huzuruna geldim. (*Fecealtü etecesseü*) Çok yediğim için, tokluktan dolayı bir geçirme oldu.

Cenab-ı Peygamber SAS buyurdu ki: (*Yâ hâzâ, küffe annâ min cüşâike*) Ey filân, burada böyle bizim yanımızda geçirip durma, bizden uzakta dur!” dedi.

Sonra arkasından:

(*Feinne eksere'n-nâsi şıbean fi'd-dünyâ*) “İnsanların ekserisi dünyada karınlarını çok doldururlar ya; (*ekseruhüm cûan yevme'l-kıyâmeti*) kıyamet günü en çok aç olacak bunlardır. Bugün çok doyuruyorlar karınlarını ama yarın en aç olacak bunlardır.”

Ebu Cuhâfe denilen zat diyor ki:

“—Ondan sonra ölünceye kadar bir daha karnımı doyumadım.”

Karnını doyumamış. Sabah yerse akşam yemezmiş. Akşam yerse sabah yemezmiş. Bir rivayette de,

“—Ondan sonra otuz sene yaşamış, otuz sene karnını doyumamış.” deniliyor.

Burada da bu adam 120 sene yaşamış.

“—50’sini hıristiyanlık âleminde yaşadım, cahiliye devrinde... 70’ini de İslamiyet hayatında yaşadım. İslam olduktan sonra 30 senesi de bu emirden sonra geçti.” demiş.

Selman-ı Fârisî Hazretleri var ya Ashab-ı Kiram’dan. Selman-i Fârisî’nin tercüme-i hâli de hepinizin hatırındadır. Kıymetli bir hatıradır yani. Müslümanların İslamiyet’e olan gayretini, şevkini gösterir.

Bu zât bir ateşperestın evladı. Ateşperest bir ağanın oğlu. Krallığa kadar çıkarırlar var. Yahut o muhitin beyi. Bu oğlunu çok sevdiği için sarayından bile çıkarmamış. Muallimler hususi suretle eve geliyorlar, evde hususi odasında bunu okutuyorlar. Dışarıyla temas ettirmiyor ki, zihni bozulmasın çocuğun.

Fakat yaşı 18'i geçtikten sonra bir iş dolayısıyla serbest bırakıyor babası bir işine nezaret etmek üzere. O zaman papazlarla görüşmesi, konuşmasıyla kendi ateşperestliğinin yanlış olduğunu anlayarak hıristiyanlığa dönüyor. Hıristiyanlardan da aldığı tavsiye üzerine, nihayet İslamiyet'le müşerref olmak üzere Hicaz'a doğru yola çıkıyor. Yolda saldırıya uğruyor. Bir Yahudi'nin kölesi olarak Medine-i Münevvere'ye kadar geliyor. Müslümanlığa da hizmeti çok.

Daha sonraki devirlerde buna derlermiş:

“—Selman ye ye!”

Hani bizde zorladıkları gibi. Dermiş ki:

“—Yeter yahu zorlamayın! Ben Rasûla'llah'tan duydum ki, dünyada çok yiyip karınlarını doyuranlar, ahirette en çok açlık çeken kimseler olacaklar.”

Sonra da şu hadis-i şerifi okumuş: ki:³⁷

³⁷ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2272, no:2956; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.562, no:2324; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1378; no:4113; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.323, no:8272; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.462, no:687; Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.III, s.157, no:2782; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.351, no:6465; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.425, no:8298; Beyhakî, *Şuabül-İman*, c.VII, s.148, no:9797; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.236; Ebû Nuaym, *Hilyetül-Evliyâ*, c.VI, s.350; Deylemî, *Müsnedül-Firdevs*, c.II, s.229, no:3103; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.18; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.102; Ebû Hüreyre RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.699, no:6545; Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.VI, s.236, no:6087; Bezzâr, *Müsned*, c. I, s.385, no:2498; Ebû Nuaym, *Hilyetül-Evliyâ*, c.I, s.199; Selman RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.IX, s.65, no:9236; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.262, no:6108; Ebû Nuaym, *Hilyetül-Evliyâ*, c.VIII, s.185; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.118, no:145; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.401, no:3458; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXII, s.14; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.197, no:6855; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.129, no:34722; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.137, no:346; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.6887; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.185, no:6081; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.299, no:1318; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIII, s.9, no:12431.

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ (م. ت. ه. حم. حب. طس. ع.
هب. عن أبي هريرة ؛ ك. طب. والبزار عن سلمان ؛ طس. حل . و
القضائي عن ابن عمر)

(*Ed-dünyâ sicnü'l-mü'mini, ve cennetü'l-kâfir*) “Dünya mü'minin zindanıdır, kâfirin de cennetidir.”

Sen kâfirin cenneti olan dünyanın nesine özeniyorsun yani.

d. Ümmete İlk Gelen Belâ

Şimdi bir de Hz. Aişe Validemiz'in bu husustaki bir rivayetini dinleyelim. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³⁸

أَوَّلُ بَلَاءٍ حَدَّثَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا ، الشَّبَعُ ؛ فَإِنَّ الْقَوْمَ لَمَّا شَبِعَتْ
بَطُونُهُمْ ، سَمِنَتْ أَبْدَانُهُمْ ، فَضَعُفَتْ قُلُوبُهُمْ ، وَجَمَحَتْ شَهَوَاتُهُمْ (ابن أبي
الدنيا عن عائشة)

TT. 3239 (*Evvelü belâin hadese fî hâzihi'l-ümmeti ba'de nebiyyihâ, eş-şebu; feinne'l-kavme lemâ şebiat bütünühüm, semünet ebdânühüm, fedaufet kulûbühüm, fecemehat shevâtühüm.*)

(*Evvelü belain*) “İlk belâ” olarak tavsif ediyor Peygamber SAS Efendimiz. (*Hadese fî hâzihi'l-ümmeti*) “Bu ümmete ortaya çıkacak ilk belâ, (*ba'de nebiyyihâ*) Efendimizin dünyadan ahirete göçüşünden sonra bu ümmette çıkan ilk belâ, (*eş-şebu*) tokluk olmuştur.”

Hep bayıldığımız o tokluğu, Peygamber SAS Efendimiz ilk belâ olarak tavsif ediyor. İlk belâ tokluk... Çünkü her felaket ondan

³⁸ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, c.IV, s.418, no:1282; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Cû'*, c.I, s.25, no:22; Hz. Aişe RA'dan.

Münzirî, *Tergîb ve Terhîb*, c.III, s.100, no:3239.

geliyor.

(*Feinne'l-kavme lemâ şebiat bütünühüm*) “Bir kavim karnını doyurduğu zaman, (*semünet ebdânühüm*) bedenleri kuvvetlenir, (*fedaufet kulûbühüm*) kalpleri zayıflar.”

Bedenleri kuvvetli, kalpleri de o nispette zayıf. Yerken kalplerimiz kuvvetleniyor diyorlar. Doktora gidince, “Şu maddeleri, bu maddeleri yemişsin de senin kanında yağlar artmış, kalbine sıkıntı veriyor.” diyorlar. O farklı bir şeydir.

Ama asıl buradaki zayıflıktan murat ruh zayıflığı, iman zayıflığı. Kalplerin zayıflığından murat imanların zayıflığıdır. İtikatlar zayıflar, ameller zayıflar... Çünkü yiyip de öyle semiren insan, tok namaz kılamaz, tok zikrullah yapamaz. Canı kıymetlendiği için kendisini tehlikenin içine atamaz. “Başkası ölsün!” der, “Başkası şehid olsun!” der. Kalpleri zayıflar. Eh pekâlâ...

Ama şehvetler de canlanır, süratlenir. Kalp bir taraftan zayıflıyor bir taraftan da şehvetler artıyor. Aziz kardeş! Şehvet acı bir belâ, büyük bir belâ... Hz. Aişe Validemizin bildirdiği bela belki büyük ama, o beladan daha büyük bela şehvet belâsıdır. Şehvet belâsının önüne geçmenin imkânı yok.

Ateş yakar mı yakmaz mı? Ateşin muhakkak yakıcı olduğuna hepimizin imanı vardır. Elini uzatırsın yakar. Bunun yakıcı olduğunu bildiğimiz hâlde bunu açık bırakmak evimizde, odamızda mümkün mü? Bırakamayız çünkü yangın yapar.

Şehvet bundan da tehlikeli. Ateşten elin yanarsa, malın mülkün yanarsa kaçarsın kurtulursun. Fakat şehvet canı yakıyor canı. İnsanı Allah’tan ayırıyor, peygamberinden ayırıyor, kitabından ayırıyor, dininden ayırıyor, imanından ayırıyor, her şeyinden ayırıyor. Çok fena...

Onun için kalplerin temizliği... Bedenin temizliği iyi. Fakat kalpleri öyle iman ile, o 313 ashabın imanı gibi tutabilmek ne bahtiyarlık o... Bugün 700 milyon Müslümanız diyoruz, 700 para etmez 700 milyonumuz. Bugün 700 milyon müslüman, o 313 müslümanın yaptığını yapamıyor işte. Yapamıyor.

Acılı halde her taraf. “Ne yapacağız?” diyor. Birisi, “Bana para lazım!” diyor, öteki “Bana da para lazım!” diyor. Bugün yemelerimizden, içmelerimizden, zevklerimizden, sefalarımızdan,

hatta sigaralarımızın parasından, içtiğimiz meşrubatın parasından artırsak, gökler tayyare ile dolar, denizler gemiyle dolar. Bu kadar.

İmansız insanın Allah katında hiçbir kıymeti yok... Bir sineğin kanadının ne kıymeti var; o kadar kıymetsiz yani. İmansız insanın ind-i ilahide bir zerre kadar kıymeti yok. Onun için diyor ki:

“—Ehl-i imandan bir tanesi yeryüzünde kaldığı müddetçe Cenâb-ı Hak bütün mahlûkatın hepsine nimet veriyor. Neden? O bir tane ehl-i imanın hürmetine... Allah-u Teâlâ kullarına o bir kimse dolayısıyla veriyor vereceğini...

e. Ümmetin İleride Bolluğa Erişeceği

Bir gün Rasûlüllah SAS, ashab-ı kirama şöyle bir bakmışlar. Bakmışlar ki yüzleri sararmış, benizleri sararmış, vücutları incecik. Yani acımış, o sırada buyurmuşlar ki:³⁹

أَبْشِرُوا ، فَإِنَّهُ سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ ، يَغْدِي عَلَى أَحَدِكُمْ بِالْقَصْعَةِ مِنَ
الْثَّرِيدِ ، وَيَرَأِحُ عَلَيْهِ بِمِثْلِهَا ؛ قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نَحْنُ يَوْمئِذٍ خَيْرُ ؟
قَالَ : بَلْ أَنْتُمْ الْيَوْمَ خَيْرُ مِنْكُمْ يَوْمئِذٍ (البزار عن ابن مسعود)

(Ebşirû, feinnehû seye'tî aleyküm zemânün, yuğdâ alâ ehadiküm bi'l-kas'ati mine's-serîd, ve yürâhu aleyhi bi-mislihâ; Kâlû: Yâ rasûlallah, nahnü yevmeizin hayrun! Kâle: Bel entümü'l-yevme hayrun minküm yevmeizin.)

(Ebşirû) “Tebşir edin, siz de birbirlerinizi müjdeleyin! (Feinnehû seye'tî aleyküm zemânün) Yakında size bir bolluk devir gelecek; bolluğa, ferahlığa erişeceksiniz. (Yuğdâ alâ ehadiküm bi'l-kas'ati mine's-serîd) Öyle ki sabahleyin bir güzel yemek

³⁹ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.309, no:1941; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.581, no:18278; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.I, s.102, no:148; *Et-Tergîb*, c.III, s.100, no:3242.

yiyeceksiniz.” O zaman tirit meşhurmuş da onu söylüyor. (Ve yürâhu aleyhi bi-mislihâ) Akşam tekrar bir güzel yemek daha... Yâni çeşit çeşit yemekler yiyeceksiniz.”

(Kâlû) Dediler ki: (Yâ rasûla'llah, nahnü yevmeizin hayrun!) “Yâ Rasûlallah, o gün bizim için ne kadar mübarek ve hayırlı bir gündür. Çünkü sabahleyin karnımız doycak, akşam karnımız doycak. İbadete bol zaman bulacağız. Daha kuvvetli ve canlı ibadetler edebileceğiz.”

(Kâle) Rasûlüllah SAS buyurdu ki: (Bel entümü'l-yevm hayrun minküüm yevmeizin) “Sizin bu gününüz, o gününüzden çok hayırlıdır.”

Bunlar ne güzel derstir aziz kardeşlerim! Allah bize kulak versin... Bu sözleri içimize işletip de bununla ameller nasib etsin...

f. İleride Yiyeceğin ve Giyeceğin Bollaşması

Ebû Ya'lâ, Hz. Ali Efendimiz'den rivayet ediyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴⁰

أَنْتُمْ الْيَوْمَ خَيْرٌ، أَمْ إِذَا غَدَايَ عَلَى أَحَدِكُمْ بِجَفْنَةٍ مِنْ خَبْزٍ، وَلَحْمٍ
وَرِيحٍ عَلَيْهِ بِأُخْرَى؛ وَغَدَاً فِي حَلَةٍ، وَرَاحٍ فِي أُخْرَى؛ وَسَتَرْتُمْ
بِیُوتِكُمْ كَمَا تَسْتَرُ الْكَعْبَةَ. قُلْتُ: بَلْ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ نَتَفَرَّغُ
لِلْعِبَادَةِ. قَالَ: بَلْ أَنْتُمْ الْيَوْمَ خَيْرٌ (أَبُو يَعْلَى عَنْ عَلِيٍّ)

(Entümü'l-yevm hayrun, em izâ gadâ alâ ehadüküm bi-cuhfetin min hubzin, ve lahmîn veriun aleyhi bi-uhrâ; ve gaden fî

⁴⁰ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.387, no:502; Hennâd, *Zühed*, c.II, s.390, no:760; Hz. Ali RA'dan.

Tergîb ve Terhîb, c.III, s.100, no:3243; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.53, no:5785.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.26, no:5640; Hz. Aişe RA'dan.

Tergîb ve Terhîb, c.III, s.101, no:3246.

hulletin, ve râhin fî uhrâ; ve setertüm büyüteküm kemâ testürü'l-ka'betü. Kultü: Bel nahnü yevmeizin hayrun neteferrağu li'l-ibâd. Kâle: Bel entümü'l-yevme hayrun.)

Gene ashabına soruyor:

(Entümü'l-yevm hayrun) “Bugün mü siz daha hayırlısiniz; (em izâ gadâ alâ ehadüküm bi-cuhfetin min hubzin, ve lahmin veriun aleyhi bi-uhrâ) yoksa bir gün gelecek ki o gün hem sabah, hem akşam çeşitli yemekler yiyeceksiniz. Tabağın birisi kalkacak, birisi gelecek. Sahanın birisi kalkacak, birisi gelecek.

(Ve gaden fî hulletin, ve râhin fî uhrâ) Elbiseleriniz de sabahleyin bir çeşit giyeceksiniz, akşama başka çeşit giyeceksiniz. Sabah giydiğinizizi, akşama giymeyeceksiniz. Bolluk içerisindesiniz. Daima esvablarınızı da böyle değiştireceksiniz. *(Ve setertüm büyüteküm)* evlerinizi süsleyeceksiniz, *(kemâ testürü'l-ka'betü)* Kâbe'ye örtüler örtüp süsledikleri gibi siz de evlerinizi böyle süsleyeceksiniz, bolluktan dolayı.”

(Kultü) Dedim ki: *(Bel nahnü yevmeizin hayrun neteferrağu li'l-ibâd)* “Elbette o gün bizim için hayırlıdır ki, ibadete biz o gün çok zaman buluruz, vakit buluruz, kuvvet buluruz.”

(Kâle) Ama bak ne diyor:

(*Bel entümü'l-yevme hayrun*) “Hayır, hayır! Bugünkü bu haliniz, sizin o halinizden daha hayırlıdır.”

O ashabın yüzüne bakıp da onlara acıyıp tebşir ederken, bir vaka daha var orada. Şimdi bakmış açlar, kendileri de mübarek, aç imiş fazlaca... Onlara taltif, teskin sadedinden söylerken kendileri de fazla acıkmışlar. Ve bu açlık ıstırabını teskin için orada olan bir taşı almışlar, mübarek midelerinin üzerine şöyle bastırmışlar.

Aziz kardeş! Muhterem, güzel kardeş! Bu Allah'ın sevgilisi, kâinatın padişahı, yerin göğün hilkatinin sebebi, Allah'ın sevgili habîbi... Bak şu hayatına! Bu yokluktan değil ha! Sakın zannetme ki bulamıyorlardı da yemiyorlardı. Hayır, isteseydi, Allah ona kâinatı altın yaratırdı. Her taraf altın olurdu onun için. Cebrail AS gelmiş, bildirmiş ki;

“Yâ Rasûlallah, istersen Mekke'nin dağlarını, taşlarını Rabbin senin için altına çevirecek.”

“İstemem!” demiş. “Bir gün aç olayım, Allah'a tazarru ve niyaz edeyim. Bir gün tok olayım, Allah'a kulluk edeyim!” diyerekten o varlıkları istememişler.

Onu karınlarına bastırmışlar da demişler ki:⁴¹

أَلَا رَبَّ نَفْسٍ طَاعِمَةٍ نَاعِمَةٍ فِي الدُّنْيَا ، جَائِعَةٍ عَارِيَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

(*Elâ rubbe nefsin tâimetin nâimetin fi'd-dünyâ, câiatün âriyetün yevme'l-kıyâmeti.*)

(*Elâ*), edat-ı âgah. “Uyan, aklını başına al, iyi dinle!” tabirlerine muadil olarak harf-i tenbihtir.

(*Rubbe nefsin*) “Çok nefisler vardır ki, (*tâimetin nâimetin fi'd-dünyâ*) dünyada tok, nimetleri de bol, rahat içerisinde dirler. Fakat, (*câiatün âriyetün yevme'l-kıyâmeti*) ahiret gününde hem aç hem de çıplak olacaklar.” Allah onları açlık ve çıplaklıkla cezalandıracak.

⁴¹ Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.531, no:2703; Kudâî, *Müsnedü's-Sihâb*, c.II, s.308, no:870; İbn-i Buceyr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.936, no:43606; *Tergîb ve Terhîb*, c.III, s.101, no:3244; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VI, s.36, no:4646.

Ta'lim öğrenirken ilk öğrendiğimiz şey:

رَبِّ قَارِئِ الْقُرْآنِ يَلْعَنُهُ الْقُرْآنُ

(*Rubbe kàrii'l-kur'âni yel'anühü'l-kur'ân*) “Nice kur'an okuyan vardır ki, Kur'an-ı Kerim ona lânet eder.”

Kur'an kendi ağzıyla, kendisi kendisine lanet eder. Neden? Allah yalanı sevmez, hıyaneti sevmez, zalimi sevmez. Senin üzerinde de bunlar duruyor. Allah bunlara lanet ederken, sen kendin o lanete düşüyorsun.

Burada da diyor ki:

أَلَا يَا رَبِّ نَفْسٍ جَائِعَةٍ عَارِيَةٍ فِي الدُّنْيَا ، طَاعِمَةٍ نَاعِمَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ،

(*Elâ yâ rubbe nefsin câiatün àriyetün fi'd-dünyâ, tàimetin nâimetin yevme'l-kıyâmeti.*)

(*Elâ*), edat-ı âgâh. “Uyan, aklını başına al, iyi dinle! (*Rubbe nefsin*) “Çok nefisler vardır ki, (*câiatün àriyetün fi'd-dünyâ*) dünyada hem aç hem de çıplaktır. Fakat, (*tâimetin nâimetin yevme'l-kıyâmeti*) ahiret gününde karınları tok, nimetleri de bol, rahat içerisinde dirler.”

Bunun için diyor ki:

أَلَا رَبِّ مُكْرِمٍ لِنَفْسِهِ وَهُوَ لَهَا مِهِينٌ ،

(*Elâ rubbe mükrimin li-nefsihî ve hüve lehâ mühînün.*)

Yine de dikkat edin, agâh olun, mütenebbih olun ki (rubbe ... li nefis) çok kimseler vardır ki nefislerine ikram ederler, mükrim. (ve hüve leha mühînün) ama hadd-i zatında o da hıyanetlik ediyor. bir taraftan ikram söylüyor. Fakat aynı zamanda o ikram, ona ihanetlik sayılıyor.

Niçin? Çünkü o doyduğu vakitte isyana gidiyor. O doyduğu vakitte isyana gidecek olan bir nefsi besliyorsun sen. Senin nefsinden daha çok besleyeceğin kalbin olacak, gönlün olacaktı. Sen gönlünü, kalbini, ruhunu, aklını bırakıyorsun; karnına

veriyorsun gücü. Karnına olan ikramın aynı zamanda işte demin de Hz. Aîşe validemizin dediği gibi o tokluk dolayısıyla çeşitli musibetlere düşüyor. Ruh zayıflıyor, gönül zayıflıyor. Hayırlardan uzaklaşıyor. Hristiyanlığa doğru insanlar gidiyor.

İkra Sûresi'ni hep söylerler, Allah oku diye emretti derler.

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (العلق: ١)

(*İkra' bismi rabbike'llezî haleka.*) [Yaratan Rabbinin adıyla oku!] (Alak, 96/1) buyrulmuştur. Cenâb-ı Hakk'ın ilk emri okumak.

Sûrenin altındaki tabiri kimse söylemez. İkra Sûre'sinin devamında buyruluyor ki:

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ . أَن رَّاهُ اسْتَغْنَى (العلق: ٦-٧)

(*Kellâ inne'l-insâne leyetgâ. En raahü'stağnâ.*) [Gerçek şu ki, insan kendini kendine yeterli görerek azar.] (Alak, 96/6-7)

Bir cibiliyyet-i insâniye, hilkat var ya insanda, o cibiliyyet-i insâniye iktizası böyle varlıkları görünce, imkânları, malı mülkü görünce azar.

Cenâb-ı Hak nefsi yaratmış. Sormuş:

“—Sen kimsin, ben kimim?”

“—Sen sensin, ben benim!” diye cevap vermiş nefis.

Nefsi Cehennemde yakmış bin sene. Sonra sormuş:

“—Sen kimsin, ben kimim?”

“—Sen sensin, ben benim!” diye cevap vermiş nefis.

Cehennem hiç gelmiş buna. Zemherir denilen soğuk kısma atmış. Bin sene yandıktan sonra yine sormuş:

“—Sen sensin, ben benim!” diye cevap vermiş nefis.

Açlık hapishanesine atmış. Bin sene sonra, yine sormuş:

“—Sen kimsin, ben kimim?”

“—Sen Hâlikısın, ben mahlûkum!” diye cevap vermiş nefis.

Demek ki insanlara insanlığı tattıran açlık oluyor. Tokluk tuğyana götürüyor, açlık yola getiriyor insanları.

Onun için koşu atlarımız var ya koşmaya giderler. O koşu hayvanlarını evvela bir açlığa çekerler. Yemeğinden, içmesinden keserler. Bu suretle hayvan güzel koşacak hale gelir.

Şimdi de çocuğumuzu büyütürken:

“—Aman çocuk gıdasını alsın. Yavrum yesin! Balını yesin, yumurtasını yesin, etini yesin, besleyelim!” deriz.

Sözde ikram yapıyoruz çocuğa... Kendimize de öyle.

Çocuk da olsa, kim olursa olsun aynı zamanda bu ona zarar vermektir.

Şimdi aklımıza da geliyor ya, bugünkü yetişen nesil, tuğyankâr yetişiyor. Ne ana baba tanıyor, ne devlet millet tanıyor. Herkes her şeye çekiyor çocuğu... Sebebi? Bu yapılan ikramların cezasını Cenâb-ı Hak bize bi'l-fiil gösteriyor.

Bizim yetişme devirlerimizde ekmek de bulamazdık. O zaman Yunan harbi çıkmış, arkasından Balkan harbi çıkmış, arkasında seferberlik çıkmış. Ekmeği şu kadarcık verirler. Onu da ya buluruz ya bulamayız. Şekerin kendisi yok. Et böyle bulunmaz. Zorluk içerisinde yetişmişiz. Ne isyan edecek hali vardı, ne bağırarak çağırarak hali vardı insanın. Ama bugün öyle mi ya?

أَلَا رَبُّ مَهِينٍ لِنَفْسِهِ وَهُوَ لَهَا مُكْرِمٌ

(*Elâ rubbe mühînün li-nefsihî*) “Gene agâh ve mütenebbih olun, dikkat edin, iyi dinleyin. O nefislerine ihanet değil, onu perhize çekiyor, onu riyazete çekiyor, ona istediği her şeyi vermiyor. Sabret diyor, tahammül et diyor. (*Ve hüve lehâ mükrim*) Ama aynı zamanda bu onun terbiyesi, ona bir ikramdır ki arkasından o güzel bir kimse olacak.

Ağacın dallarını böyle budarlar, güzel yetişsin diyerekten. Onu böyle çıkan dallarıyla bırakırsan, o zaman iyi yetişemez o ağaç.

Onun için Cellâc isminde bir zat diyor ki:

“—Müslüman olduktan sonra, Peygamber SAS’in tenbihine riayeten, ben karnımı yemeklerle tamamen doyurmadım. Ancak beni ayakta tutabilecek kadar bir şey yiyebildim.”

Yokluktan değil yani.

g. Birden Fazla Yemek İsrâf

Hz. Aîşe RA anlatıyor:⁴²

رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَقَدْ أَكَلْتُ فِي الْيَوْمِ مَرَّتَيْنِ ؛
فَقَالَ : يَا عَائِشَةُ ، اتَّخَذْتَ الدُّنْيَا بَطْنَكَ ! أَكْثَرُ مِنْ أَكَلَةِ كُلِّ يَوْمٍ
سَرَفٌ ، وَاللَّهِ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ (هَب. عَنْ عَائِشَةَ)

TT. 3246 (*Raânî rasûlü'llâh SAS, ve kad ekeltü fi'lyevmi merreteyni; fekâle: Yâ âişe, itte hazte'd-dünyâ batneke! Ekseru min ekletin külle yevmin serefün, va'llâhu lâ yuhıbbü'l-müsrifîne.*)

(*Raânî rasûlü'llâh SAS, ve kad ekeltü fi'lyevmi merreteyni*)
“Rasûlüllah SAS bir gün beni ikinci defa yemek yerken gördü.”

Bir gün Hz. Aîşe Vâlidemiz'i görmüş ki, mutfığa girmiş, bir şeyler yiyor. Yedikleri zannetme ki bizim gibi etten, kavurmadan, yağdan, baldan... İçeride olan ya süttür, ya hurmadır. Bu iki şeyden başka bir şey bulunmazdı. Bir iki hurma ya atmıştır, ya atmamıştır ağzına. Yahut biraz süt içmiştir. Bunu gören Cenab-ı Peygamber SAS ona diyor ki:

(*Yâ âişe, itte hazte'd-dünyâ batneke!*) “Ya Aîşe, sen karnını dünya mı yaptın? Senin karnın dünya mıdır, nedir bu? Sabahleyin yemedik mi beraber? Bir de şimdi mi yiyorsun?”

(*Ekseru min ekletin külle yevmin serefün*) “Her gün birden fazla yemek yemek israftır. (*Va'llâhi lâ yuhıbbü'l-müsrifîn*) Allah da müsrifleri sevmez!”

Şimdi tansiyon aleti mi getireceksin, kantar mı getireceksin, ne getirirsen getir. Ölç bakalım bizim hayatımızı. Bu hayatın, bizimle ne ilgisi var? Biz bu hayattan ne kadar zaman evvel uzaklaşmışız. Ama bugün müslümanlığı kimseye de vermiyoruz. Allah affetsin kusurlarımızı...

⁴² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.26, no:5640; Hz. Aîşe RA'dan.
Tergîb ve Terhîb, c.III, s.101, no:3246.

h. Canının Her İsteddiğini Yemek İsraf

Başka bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴³

مِنَ الْإِسْرَافِ أَنْ تَأْكُلَ كُلَّ مَا اشْتَهَيْتَ (هـ. عن انس)

(*Mine'l-israfi en te'küle külle me'steheyte.*) “Canının her istediğini yemek israftan sayılır, israfın kendisidir.”

Doydu karnımız. Meyve getir yâhu! Portakal, elma, ne varsa... Hani bunun arkasından çayı, kahvesi? Allah affetsin... Canının istediği her şeyi yemek, israftan ma'dud olunca şimdi alt tarafına bak!

Cenab-ı Peygamber diyor ki:⁴⁴

إِنَّمَا أَخْشَىٰ عَلَيْكُمْ شَهَوَاتِ الْغَىِّ فِي بَطُونِكُمْ، وَفُرُوجِكُمْ، وَمُضَلَاتِ
الْهَوَى (البزار عن أبي برزة)

(*İnnemâ ahşâ aleyküm şehvâti'l-gayyi fî butûniküm, ve furûcüküm, ve mudillâti'l-hevâ*)

(*İnnemâ ahşâ aleyküm şehvâti'l-gayyi fî butûniküm*) “Sizin üzerinize en çok korktuğum şey, sizin şu karınlarınızın şehveti. Yeme içme arzusu, karınlarınızı doyurma arzusu.” En çok korktuğum şey budur sizden.

Sizi en çok tehlikeye sürükleyen budur. Ne Rus'tan kork, ne başkasından kork. Korkacaksan karnından kork. Karnın seni her şeye sürüklüyor yani. Emin ol bu eski müslümanın üç yüz tanesi bugün olsun, Rus'a da duman attırır, Amerika'ya da duman

⁴³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.108, no:3343; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.154, no:2765; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Tergîb ve Terhîb, c.III, s.101, no:3247.

⁴⁴ Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.67, no:3844; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.446, no:891; Ebû Berze RA'dan.

Tergîb ve Terhîb, c.III, s.101, no:3248.

attırır, dünyaya da duman attırır yani. Bu çıplaklıklarıyla, iman kuvvetiyle...

İkincisi (*ve furûcüküm*): Karınlarınızın tokluğu, kuvvetinizin artması sizi zinaya sevk eder. Tabiatıyla içerideki madde çoğalacak. O da çıkmak isteyen bir madde, durmaz içeride... Tetiği çektiğin vakitte kurşun atmaz mı? Nasıl içerisindeki kurşunu atıyorsa, yayı çektiği vakitte oku nasıl fırlatıyorsa; bu içeride biriken kuvvet, o da dışarıya çıkmak isteyecek. E hakim olamazsan artık fenalıkların hepsi gözünün önünde...

(*Ve mudillâti'l-hevâ*): Ondan sonra tuğyan yolları. Zina ayrı, tuğyan yolları da ayrı. En çok korktuğum sizin için bunlardır demiş Cenab-ı Peygamber SAS.

i. Hz. Ömer'in Hassasiyeti

Şimdi şunu da dinleyelim.

Câbir ibn-i Abdullah RA anlatıyor:⁴⁵

لَقِينِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، وَقَدْ ابْتَعْتُ لَحْمًا بِدِرْهَمٍ، فَقَالَ:
مَا هَذَا يَا جَابِرُ؟ قُلْتُ: قَرْمٌ أَهْلِي، فَابْتَعْتُ لَهُمْ لَحْمًا بِدِرْهَمٍ؛ فَجَعَلَ
عُمَرُ يَرُدُّ قَرْمَ أَهْلِي، حَتَّى تَمْنَيْتُ أَنَّ الدِّرْهَمَ سَقَطَ مِنِّي، وَلَمْ أَلْقِ عُمَرَ
(ق. عن جابر)

(*Lakıyenî umeru'bnü'l-hattab RA*) “Hz. Ömer ile karşılaştık. (*Ve kadibteat lahmen bi-dirhemini*) Ben de bir dirhemlik et almıştım.” O gün ne ediyorsa. But mu ediyordu, daha az mı ediyordu. (*Fekâle umeru*) Hz. Ömer beni görünce:

(*Mâ hâzâ yâ câbir*) “Bu nedir ey Câbir?” dedi.

O zaman da biraz kıtlık devri de var. Öyle herkesin bol et yemesine Hz. Ömer izin vermiyor

⁴⁵ Beyhakî, *Şuabül-İman*, c.V, s.34, no:5673; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Tergîb ve Terhîb*, c.III, s.101, no:3249.

(*Kultü*) Dedim ki: (*Karmün ehli*) “Çoluk çocuk et arzu ettiler. Çoktan beri de yedikleri yok da. (*Ve kadibteat lahmen bi-dirhemin*) Ben de bir dirhemlik bunlara et alıverdim, götürüyorum.”

(*Feceale ömer*) Hz. Ömer (*yureddedu karmin ehlî*) Bu sözü tekrarlıyor. “Sen demek çocukların et istedi diyerekten et aldın, götürüyorsun ha? Senin çocukların et istedi diyerek et alıp götürüyorsun ha? O kadar çok tekrarladı ki bu sözü, (*hatta temenneytü*) ben öyle istedim ki, (*enne'd-dirheme sakata minnî*) keşke o para elimden düşseydi de (*ve lem elka ömer*) ben eti almayaydım da, Ömer'e de rast gelmeyeydim.”

O kadar üzölmüş yani Hz. Ömer'in onu uyandırma şeklinde böyle deyiş i onun çok ağırına gitmiş.

Çünkü bunları yedikçe nefisler dünyaya fazla meyleder. Ondan sonra onun önüne geçmeye imkân olmaz. Şehvetlerin, arzuların önüne geçmek mümkün olmaz. “Hadi bugün şunu, hadi bugün de bunu alalım!” diye böyle nefsin istediklerine daima böyle icabet edersen, onu hoşlandırırısın, memnun edersin. O nefis de orada daima başkasını ister. O da olsun, bu da olsun, şu da olsun diye ister. Artık o nefsin isyanını engellemek mümkün olmaz.

İsyandan başka bir de ibadet kapılarını kapar. Bizim gönöllerin kapılarının kapanış ı gibi. Gönöllerde bugün bizim hiçbir şey yok. Bir ölünün yahut makineleşmiş bir şeyi böyle kaldırırlar, robot mu diyorlar. Bir robot gibi bunlar. Vakit geliyor, Allah-u Ekber yatıp kalkıyoruz. Allah gene bundan da ayırmasın yani. Bu da gene bir büyük devlettir. Ama asıl gaye, bu gönölu unutmamaktır.

Kâbe'ye gittik el-hamdü lillâh. Cenâb-ı Hak tekrarlarını da nasib etsin... Yeri gelmişken bunu da izah edeyim:

Geçen bir kardeş bana bir mektup yazmış, ayın yirmi dördünde... Mart'ın yirmi dördüncü günü (1972) takviminde bir hadise olarak: Ömer ibn-i Abdölaziz Arafat'taymış o sene. Hz. Ömer'in oğullarından birisi karşısına çıkmış. Demiş ki:

“—Ya Ömer ibn-i Abdölaziz, sen vazifelerini bırakıp da niye geliyorsun buraya her sene? Ne iş in var senin? Senin devlet iş in,

millet için sana daha mühim.”

Nasıl sözler söylediye, Hz. Ömer ibn-i Abdülaziz ağlamış orada;

“—Keşke bir emir olmasaydım da ben, bana da böyle demeselerdi bu adamlar, benim ibadetime mâni olmasalardı.” demiş.

Bu adam bu takvimi koymuş bir zarfın içerisine, bir mektup da bana. Şunu oku demiş. ve altına da şunu demiş:

“—Siz az gelirli insanlar olduğunuz halde, böyle her sene hacca gidiyorsunuz. Bu hacca giderken de milleti teşvik de ediyorsunuz. İmam-ı Azam bu kadar defa hacca gitmiş, hadi biz de gidelim diyerekten... Bu olur mu?” demiş.

Tabii bizim gidişlerimizi o adam bilemiyor. Kendi paramızla gitmiş değiliz. Bize hacca gidemedi borç olmuş insan, farz olmuş, ölmüş. Ama babasını borçlu bırakmamak için, işte şuna buna diyorlar, bize de diyorlar:

“—Hocaefendi! Babamız için gider misin bir hacca? Masrafını biz verelim de sen git, babamın yerine şu hac vazifesini yap, babam da ondan kurtulsun. Eh sen de me'cur olursun orada...” derler, biz de pekiyi deriz, gideriz.

Sonra buradan vazifeyi de bırakmış değildir. Vazifeni bırakıp da diyor... Devlet her sene bir ay izin veriyor. Bu meşru bir hak. Sonra daha şimdi bollandı bizim izinler. Haftada da bir gün iznimiz var gene. Bu senede elli küsür gün yapar. Her gün de sekiz vakit itibariyle dört yüz vakit bizim hakkımız var. Halbuki biz bunların hiç birisini ziyan etmeyiz el-hamdü lillah. Oralarına dikkat vermemiş de...

Bazen şuraya buraya gittik de, üç beş namaz ancak kalır. Onu da o da arkadaşlarımız telafi ediyorlar el-hamdü lillah. Şimdi bak şimdi bunu da dinleyelim de:

Hz. Ömer davet etmiş milleti yemeğe.

O zaman böyle yağlı yağlı etler de yok da, kasaptan bir parça misafir için et almış adamcağız. Fakat bakmışlar ki pek yağsız, tatsız, tuzsuz olacak. Biraz da yağ katmışlar, daha lezzetli olsun diyerek. Hz. Ömer de görmüş yapılıırken onu. Elini çekmiş:

“—Ben yemem bunu!” demiş.

Şimdi bakın, Hz. Ömer'in şu sözüne dikkat edin:

“—Va'llahi, biz Rasûlullah'ın zaman-ı saadetlerinde böyle iki çeşit yemeği bir arada bulamazdık; birini yesek, birini tasadduk ederdik.” diyor. “Etini yer, yağını da tasadduk ederdik. Hem et, hem yağ olur mu?” diyor.

Aman yâ Rab! Hz. Ömer gelse, bugün hepimizi kırar geçirir.

j. Çok Yemekten Sakın!

Birkaç tane kaldı. Muaz ibn-i Cebel RA'ı Efendimiz SAS, Yemen'e vali yolluyor. Vali yolladığı sırada diyor ki:⁴⁶

إِيَّاكَ وَالتَّنَعُّمَ، فَلَيْنَ عِبَادَ اللَّهِ لَيْسُوا بِالْمُتَنَعِّمِينَ (حم. ق. عن معاذ)

(İyyâke ve't-tena'um, feinne ibada'llâhi leysû bi'l-mütena'imîn.)

(İyyâke ve't-tena'um) “Sakın ha yemeklere düşkünlük yapma!” Vali oldum diyerekten sana şuradan buradan birçok şeyler gelir. Belki kendin de ondan istifade edersin. Çok yemeğe içmeye meyledersin. Sakın ha, çok yemekten uzak ol!

(Feinne ibada'llâhi) “Allah'ın halis ve sevgili kulları...” Buraya dikkat ediniz izah ediyor: İbadallahtan murad kulların hepsi değil. (Leysû bi'l-mütena'imîn.) “Allah-u Teâlâ'nın sevgili, halis kulları öyle Allah-u Teâlâ'nın verdikleri şeylerle telezzüz edip de yaşamak istemezler.”

Halbuki bugün bizim bildiğimize göre Allah-u Teâlâ yeryüzündeki tüm eşyayı bizim için yaratmıştır. Hepsini bizim hakkımızdır. Fakat hakkımız olmakla, hepsinin de helal olan kısımları hakkımızdır ama, işte bu sebepler vardır ki insan bunları yeyip de, telezzüz edip de yaşayınca nefisler tuğyan ediyor.

Bu nefislerin tuğyan etmemesi, yaşlarla da sınırlı değil ha!

“—Benim yaşım artık yetmiş, sekseni geçmiş de benim için artık şehvet mevz-u bahis olamaz.” diyen olabilir.

⁴⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XLV, s.82; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.438, no:17835; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.155; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Can çıkmadıkça, nefis şehvet insandan eksik olmuyor. Can varken hepsini ister insan. Ama gücü yetmez, kuvveti yetmez o ayrı mesele...

k. Yemeye ve Giymeğe Düşkünlüğün Kötülüğü

Şimdi Ebû Ümâme RA'nın şu rivayetine bakalım.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴⁷

سَيَكُونُ رِجَالٌ مِنْ أُمَّتِي ، يَأْكُلُونَ أَلْوَانَ الطَّعَامِ ، وَيَشْرَبُونَ أَلْوَانَ
الشَّرَابِ ، وَيَلْبَسُونَ أَلْوَانَ الثِّيَابِ ، وَيَتَشَدَّقُونَ فِي الْكَلَامِ ؛ فَأُولَئِكَ
شَرَارُ أُمَّتِي (طب. حل. عن أبي أمامة)

(*Seyekûnü ricâlün min ümmetî, ye'külûne elvâne't-taàm, ve yeşrebûne elvâne's-şerâb, ve yelbesûne elvâne's-siyâb, ve yeteşeddekûne fi'l-keîâmî; feülâike şîrâru ümmetî.*)

(*Seyekûnü ricâlün min ümmetî*) “Ümmetimden öyle kimseler gelecek ki, (*ye'külûne elvâne't-taàm*) çeşit çeşit yemekler yiyecekler, (*yeşrebûne elvâne's-şerâb*) çeşit çeşit şerbetler içecekler, (*ve yelbesûne elvâne's-siyâb*) çeşit çeşit elbiseler giyecekler. (*Ve yeteşeddekûne fi'l-keîâmî*) Çok güzel de konuşma yapacaklar. (*feülâike şîrâru ümmetî*) Bunlar benim ümmetimin şerlileridir.” buyuruyor.

Allah'a çok şükür ki bizi ümmetlikten atmıyor. Gene benim ümmetimden diyor. Eh o da yeter bize inşâallah. Ne yapalım. Biz de günahkâr, asi, bugünün zevkine, sefasına düşmüş insanlarız. Ama ümmetiyiz gene de... Yâ Rasûlallah bizi affet!

Şimdi ümmetim deyince, Hz. Ali Efendimiz'in Hz. Muaviye ile

⁴⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.107, no:7512; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.24, no:2351; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.II, s.342, no:1458; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.IV, s.69, no:1566; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.439, no:17836; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.561, no:7911; *Tergîb ve Terhîb*, c.III, s.103, no:3254; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.343, no:13268.

muharebesinde iki taraftan da ölenler oldu. Hz. Ali Efendimiz'e:

“—Ne yapalım?” diye sordular.

O da:

“—Kardeşlerinizdir, isyan etmişlerdir. Beşeriyet iktizası hata etmişlerdir. Hatalarından dolayı günahkârdırlar ama gene kardeşlerinizdir, mü'minlerdir. Bu hataları dolayısıyla imandan çıkmamışlardır.” buyuruyor.

Akşam bir mevzu geldi de, insan müteessir oluyor.

Şimdi çeşit meyve suları var ya, adlarını pek bilemeyeceğim ben onların. Bunları imal edenler çok büyük paralarla tesis olunmuş şeylerdir, makinelerdir. Yüz milyona tesis, daha fazlaya tesis olunan şeyler var. Bunun yaptığı hüner, alt tarafta bize bir cihetten yardımcı.

El-hamdü lillah memleketimizde yaz kış meyve dolu. Biz bunların kendisini yemek suretiyle idare oluyoruz el-hamdü lillah. Ya bunun bir şişesine yüz elli kuruş verip de satın alsak... Evde dört beş tane çocuğa yüz elli kuruştan ne kadar para tutar? Birçok para tutar.

Her zaman her mevsimde bulunan şeyler bunlar. Cenâb-ı Hak da bizi cennette yaratır gibi, dünyanın en güzel yerinde yaratmış. Bu paraları insanlar böyle nefislerinin, şehvetlerinin tahrikine sebep olacak şeylere harcayacaklarına memleketin daha büyük dertlerine deva olacak şeylerine harcasalardı daha iyi olmaz mıydı acaba dersiniz. Elbette...

Kumaşlardan da çok çeşitli elbiseler giyerler. Ah aziz kardeşim. Eski devirleri bilmiyoruz da... Şimdi bugünkü bizim hayatımız, acı olacak söylemesi de, İslâmî an'aneleri tamamıyla terk etmiş, başka milletlerin usulünü benimsemiş durumdayız. İslâm'daki giyiş, içiş, yiyeşle hiçbir ilgimiz kalmamış.

Cenâb-ı Hakk'ın bir yaratma şekli vardır. Bu yaratma şeklini tağyir sadedinde Sûre-i Nisa'nın 119. ayetinde şöyle buyruluyor.

Şeytan dedi ki:

وَلَا مَرْنَهُمْ فَلْيَغْيِرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ (النساء: ١١٩)

(*Ve le-âmiürennehüm feleyugayyireenne halkı'llâhi*) [Şüphesiz onlara emredeceğim de Allah'ın yarattığı onı değiştirecekler.] (Nisâ, 4/119)

Cenab-ı Allah hilkatı tağyir edenleri, şeytan-ı aleyhi'l-la'ne'nin telkinine uğramış insanlar olarkten tavsif ediyor. Bunu Hamdi Efendi'nin tefsirinden okumanızı rica edeceğim. İkinci cildindedir. Sure-i Nisa'yı açarsınız. Bu ayeti bulursanız, bakın o çok geniş izahat vermiş. Başka kitaplarda da daha çeşit izahları var. Ama bu bizim hoşumuza gidiyor. Bizim hoşumuza gidiyor ama Allah'ın hoşuna gidiyor mu? Yahut Peygamberimiz'in hoşuna gidiyor mu onu herkes kendisi bilecek.

Çok çeşitli esvaplar giyiyorsunuz. Nasıl? Avrupalı nasıl giyiniyorsa siz de öyle giyiniyorsunuz. Çok da güzel konuşma biliyorsunuz. Edebiyat okumuşsunuz. Fesahat, belağat, gayet güzel. Dinlerken herkesin ağzının suyu akıyor, imreniyor herkes. Fakat kantara koyuyoruz, hiçbir dirhem almıyor kantar. Ama bizim bir saatimizi işgal ediyor, kafamıza da bir şeyler giriyor ama kantarda bir şey yok. "Bunlar benim ümmetimin şerlilridir, zararlılarıdır." buyuruyor. Gene ümmetim diyor el-hamdü lillah.

Dahhak isminde ashabdan bir zat var. Rasûl-i Ekrem SAS buna soruyor, diyor ki:

"—Yâ Dahhak! Bugün neler yedin?"

"—Et ve süt yedim ya Rasulallah!"

"—Sonra bunlar ne oldu?"

"—Bildiğin gibi ya Rasûlallah! Söylemeye lüzum yok."

"—İşte Cenab-ı Allah, sizin yeyip de çıkardıklarınızı dünyanın misali olarak önünüze koydu. Ne yaparsanız yapın!

Allah cümlemizi affetsin... Tefvîkât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin...

İmam-ı Gazali'nin çok güzel bir sözü var. Dört bin hadisten topladım der onu. Bazen dört yüz binden de söyler. Dört hadise indirmiş:

1. "Dünyadaki ihtiyacın kadar dünyaya çalış; ahirete olan ihtiyacın kadar da ahirete çalış!"

Dünyaya olan ihtiyacımız, elli altmış, yetmiş seksen, bilemedin yüz. Ahiret ebedi...

2. “Ateşten korktuğun kadar, ibadete çalış. Cenneti istediğin kadar da cennet için çalış!”

Allah hakkımızda hayırlısını ihsan etsin... Gönlümüzü, ruhumuzu uyanan, kendisini seven ve rızasına muvafık ameller işlemeye çalışan bahtiyar kullarının zümresine sizi de bizi de ilhak etsin...

Şimdi bunu söyledik, siz de dinlediniz, biz de dinledik. Kaç günden beri de okuyorum ben bunu. Bir türlü işin önüne geçecek, arzuları gemleyecek durumum da yok. Misafir gelir, ikram lâzım. Çoluk çocuk şu olacak, bu olacak. Bizi daima zevke doğru sürükler.

Misafir geldiyse, benim yediğimden ikram edelim! Peygamber SAS Efendimiz nasıl ki misafir geldiği zaman hurmayı koyuyordu, sütü koyuyordu, buyurun diyordu. Tuzu koyarız, biberi koyarız...

Ne derlerse desinler yâhu. Sen işin doğrusuna bak, hakikatına bak, kendini kurtarmaya çalış. Alem sana çok iyi, çok güzel diyecek. Dese ne olacak, demese ne olacak. Sen kendini kurtarmaya çalış. Kendimizin kurtulması nefsin hakimiyetinden paçayı kurtarmakla olur.

Nefis hakim bize... Nefis hakim olduğu için şehvet de galebe alıyor. Nefisle şehvet birleşince, şeytan karşıdan seyre bakıyor artık.

“—Tamam buldunuz belânızı, bana iş kalmadı!” diyor.

E bir de o var işin içinde... Allah cümlemizin yardımcısı olsun...

Onun için bu yemek içmeye dikkat edelim! Bu helalinden aziz kardeş. Bunun içerisine haram karışırsa, hile karışırsa, irtikaplar karışırsa bunun altından nasıl çıkılır yani?

Şimdi bize bir kardeş geldi. Gemlikte. Tavukçuluk yapar. Tavukları var. Ama biraz da parası yetmiyor. Faizden para almış.

“—Kardeş, sen buradan geçineceksin iyi ama bu faizler senin tavukların hepsini götürecek sonra...” dedim.

“—Ne yapalım Hocaefendi? Şimdi tavukları satsak biz de aç kalacağız.” dedi.

E aç kal, ne olur? Kocaman arazisi var, arazide çalışırsın; Allah ne verdiyse, o araziden onunla iktifa edersin. Bu fazladan

bir gelire, refaha sebep olsun diyerek onu istiyor ama arkasından ne geleceğini Allah bilir.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Şu nefsimizin, şehvetimizin ıslahına bizim için yardım eylesin...

Biz kendimiz ne nefsin, ne de şehvetin hakkından gelecek gücümüz, kuvvetimiz yok. Cenâb-ı Hak fazl u keremiyle bizi kurtarırsa kurtaracak. Ya Rabbi biz sana dehalet etmekten ve sana sığınmaktan başka çaremiz kalmadı. Sana sığınyoruz ya Rabbi!.. Sen bizi hıfz u himâyenden bir göz yumup açacak kadar zaman da olsa ayırma yâ Rabbi! Bizi kendi halimize bırakma yâ Rabbi!..

Allahümme innâ nes'elüke tamâmen ni'meh... Ve devâme'l-âfiyeh... Ve hüsne'l-hâtimeh...

Bi-hürmeti'l-fâtihah!

09. 04. 1971 – İskenderpaşa Camii

06. MÜ'MİN GEÇİMLİDİR

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَشْرَبُ فِي مَعَى وَاحِدٍ ، وَالْكَافِرُ يَشْرَبُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ

(مالك، حم . م . ت . حب . عن أبي هريرة؛ حم . طب . عن نضلة

بن عمرو؛ حم . والبغوي عن رجل من جهينة)

RE. 230/5 (*El-mü'minü yeşrebü fî mian vâhidin, ve'l-kâfirü
yeşrebü fî seb'ati em'âin.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Berâber bir salât ü selâm okuyalım!

*“Allâhümme salli salâten kâmileten, ve sellim selâmen
tâmmen, alâ seyyidînâ muhammedini'llezî tenhallü bihi'l-ukad, ve
tenfericü bihi'l-küreb, ve tukdâ bihi'l-havâicü, ve tünâlü bihi'l-
rağâibü, ve hüсне'l-havâtimi, ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihi'l-
kerîm, ve alâ âlihî ve sahbihî fî külli lemhatin ve nefesin, bi-adedi
külli ma'lûmin leke.”*

Bir de istiğfar duasını okuyalım!

*“Allâhümme ente rabbî... Lâ ilâhe illâ ente halaktenî... Ve ene
abdüke ve ene alâ ahdi ke ve va'dike mesteta'tü, eüzü bike min şerri*

mâ sana'tü, ebûu leke bini'metike aleyye, ve ebûu bi-zenbî fağfirlî, feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente..."

Cenab-ı Feyyâz-ı mutlak, cümlemizi mağfurîn zümresine ilhak etsin de sevgili kullarının arasına biz aciz, günahkârları da kabul eylesin...

a. Mü'min ve Kâfirin Su İçmesi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴⁸

إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَشْرَبُ فِي مَعَى وَاحِدٍ ، وَالْكَافِرُ يَشْرَبُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ
(مالك ، حم . م . ت . حب . عن أبي هريرة ؛ حم . طب . عن نضلة
بن عمرو ؛ حم . والبغوي عن رجل من جهينة)

RE. 230/5 (*El-mü'minü yeşrebü fî mian vâhidin, ve'l-kâfirü yeşrebü fî seb'ati em'àin.*) “Mümin bir, kâfir yedi kursağına içer.”

Bugünkü dersimiz mü'minin içmesi hakkında... Geçen ders mü'minin yemesi hakkındaydı, bu seferki de mü'minin içmesi hakkında...

Bu evvelki derste geçen:⁴⁹

⁴⁸ Müslim, *Sahîh*, c.X, s.395, no:3843; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.488, no:1741; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.200, no:6893; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s. 375, no:8866; Mâlik, *Muvatta'*, c.V, s.1353, no:3418; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.465; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.23, no:5632; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.379, no:162; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVI, s.19; Ebû Nuaym, *Ahbar-ı İsfahan*, c.I, s.467, no:351; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.208, no:999; Nadle ibn-i Amr RA'dan.

⁴⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12593; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.264, no:510; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no:7432; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, *Kâmil*, fî'd-Duafâ, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

المؤمن من آمنه الناس،

(*El-mü'minü men eminehü'n-nâs*) “Mü'min, insanların kendinden emin olduğu kimsedir.”

والمسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده،

(*Ve'l-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî.*) “Müslüman da müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir.” hadislerini hepimizin ezberlemesi gerekir.

Kâğıtlara yazıp levha olarak karşımızda tutmak değil de, gönlümüze yazıp onun gibi bir müslüman olmaya, onun gibi bir mü'min olmaya çalışmak vazifelerimizin başında olsa gerektir.

İnsanın İslâm ismini taşıması bir nimettir. Fakat İslâm'ın kendisini yaşamak, o en iyi nimet, en güzel nimet... İslâm'ı yaşamak yani. Kâğıtta yazılı olarak durması değil de kendisinin onu yaşaması. Öyle zannederim ki, bugün İslâm'ı yaşamaya hiç birimizin yüzü yok... O sahabe devrindeki, SAS Efendimiz'in tavsiyeleri üzerine kanaatkâr bir hayatı bugün benimseyecek bir fert bulunmaz. Hepimizin gözü refahta, hepimizin gözü yükseklikte... Bunu itiraf etmek, kabul etmek lazım.

Ama şimdi okuduğum şu hadis-i şerifte mü'minin yiyeşiyle, kafirin yiyeşini Cenab-ı Peygamber ayırıyor. Birinci derste yiyeşini anlattı. Bu derste de içişini anlattı. Evvelki derslerde de hallerini anlattı.

Bir mü'minin mü'min olması için, bütün insanların ondan emin olması lâzım! Yalnız o kadar emniyet kesb edecek ki, herkes onun için;

“—Aaa, bundan daha emniyetli insan olmaz!” diyecek.

Fakat tabiatıyla mümkün olmayan bir şeydir. Peygamber SAS

Efendimiz'den daha büyük, güzel kimse gelmemiştir. Ona da insanlar neler dediler. Deli deyinceye kadar vardırıdılar, mecnun dediler, hastalıklı dediler, saralı dediler.

Fakat bu umumi sözler makbul değildir. Söz sâlihlerin sözüdür. Sâlih insanlar, kâmil insanlar, olgun insanlar bir insan için iyi diyorlarsa, o iyidir. Başkaları ne derse desin...

Bir insana herkesin iyi demesi mümkün değil. Yalnız iyi insanlar, bir insana iyi dedi miydi, o iyidir. Bir insana da iyi insanlar kötü dedi mi, o kötüdür. Ama dünya onun için iyi diyormuş. Desin varsın. Dünyanın ona iyi demesi kâfi gelmez. Yalnız sâlih olan insanların iyi veya kötü demeleri kâfidir.

Bugünkü dersimizdeki bu yeme içme meselesi çok mühim.

Aziz kardeş, bugün biz ne kadar bolluk içerisinde, rahatlık içerisindeyiz el-hamdü lillâh... Buna karşı yiyeşlerimiz de çok muntazam, çok mükemmel. Eskiden bizim çocukluk devirlerimizde göremediğimiz nimetler, bugün bol bol var. Onun için yalnız bir yemekle iktifa edemiyoruz.

Sular memlekette çok bol el-hamdü lillah. Ama su kâfi gelmiyor. Onun için çeşit meşrubatlar da bunun içerisine giriyor. Avrupa'dan olsun, memleketten olsun. Artık onları da evimizde sandıklarla bulundurup, yeme içme durumuna kadar varmışsızdır.

Bununla beraber, burada gözün doymaması da var. Mü'min hem az yer, hem kanaatkârdır, hem de gözü toktur. Bu bağırsak, haddi zatında altı olsun, yedi olsun, yetmiş olsun ne olursa olsun. Fakat bunun bir miktarı var ki, o miktar kadar insan yedi miydi... Bir insan hayatını ayakta tutacak kadar bir şey yedi miydi o insana kâfi geliyor. Ondan ötesi insana yük ve ağırlıktır. Ağırlık ne kadar çok olursa, insan o kadar zahmet çeker.

Bu içmeler de tabii yemeye bağlı. Yemek kuvvetli yenildiği takdirde hararet yapar, onun için su içmek mecburiyetindedir insan. O harareten dolayı onu teskin için çeşitli meşrubat içer. Şimdi buzdolaplarımız da var. Yazın buz gibi suları, Uludağ'da içer gibi bardak bardak içiyoruz. E bu ise mü'mine yakışan bir şey

değil. Niçin? Bu aynı zamanda hem israfa gidiyor, hem de vücudumuza manevi zararlar iras ediyor. Çünkü Aişe Validemiz ne demişti:

“—Peygamber SAS’den sonra ümmetin başına gelecek en büyük belâ, tokluk olacaktır.”

Bizde bugün o tokluğun aşığıyız. Azıcık karnımız eksik kalsa, kıyamet koparıyoruz doymadık diye. Bugünkü eylemler de ondan değil mi? Doymamak, gözün doymaması. Onun için kıyamet kopuyor ortada.

Efendimiz SAS de buyurmuşlar ki:

“—Bu ümmetten en çok korktuğum şey, karınlarıyla iffet yerleridir.”

Karın doydu mu, kuvvetlendi mi şehvet tabiatıyla artıyor. Şehvet artınca, o da yapacağını yapmaya çalışacak. Her maddenin yaptığı gibi. Binâen aleyh toplumun zararlarından ileri geliyor ki...

Hız. Ali Efendimiz demiş ki, en büyük Deccal...

Korkuyoruz ya; “Deccal gelecek, şöyle yapacak, böyle yapacak...” diye. Çocukluktan beri duyduğumuz bir şeydir. Kitaplarda aslı da vardır Deccal’ın.

Bu Deccal, Hız. Ali Efendimiz’in tabirine göre, “Ahir zamanın alimleri en büyük Deccal’dır.” demiş.

İşte bu eylemleri yapan, alim diye geçinen insan... Sözde okumaya geldi. Okuyacak mektepte, memlekete faydalı olacak, ilim sahibi. En büyük belayı o getiriyor başımıza... Herhangi sınıfta olursa olsun. İlim bize fayda vereceği yerde, bugün bize zararlı oluyor. Sebebini ara da bul!

İşte bu çok yemenin ve çok içmenin zararındır bu. Az yiyen, aç içen insanın zararı kendisine olur, cemiyetine olmaz.

b. Akl-ı Selim Sahipleri

Bakın şimdi insanların böyle şeylerine bakın. Estaizü bi’llah:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ

لِأُولِي الْأَلْبَابِ (آل عمران: ١٩٠)

(*İnne fî halkı's-semâvâti ve'l-ardu va'htilâfi'l-leyli ve'n-nehâri leayâtin li-üli'l-elbâb.*) “Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde, akl-ı selim sahipleri için gerçekten açık ibretler vardır.” (Âl-i İmrân, 3/190)

Uli'l-elbab kim? Şimdi Ay var, gece var, gündüz var, yirmi dört saat değişiyor. Birçok alâmetler var yeryüzünde Cenâb-ı Hakk'ın varlığına ve birliğine işaret olan. Bu varlıklar alamettir. Kimin için? Uli'l-elbâb, temiz akıllı, akli selim sahibi. Herkese değil. Hayvanlar da görüyor bu gökteki alametleri. Bütün eşyayı hayvanlar da görüyor, gâvurlar da görüyor, cingenler de görüyor, ne kadar mahlûk varsa hepsi görüyor. Fakat onlar Allah'ın birliğine bunu işaret olduğunu anlayamıyorlar. Hepsi hala Hristiyanlık, müşriklik davasında... Şirk davasında duruyor. Sebebi? Akılları salim bir akıl değildir.

“—Hocaefendi, deme öyle! Bak Ay'a gidiyorlar.”

Ay'a giden akıl başka, Allah'ı bulan akıl başkadır. Ay'a giden akıl, dünya aklıdır. Allah'a giden akıl, akl-ı ahirettir. İşte bu uli'l-elbâb olan akıldır yani. Üli'l-elbâb olan akıl kâfırde yoktur. Eğer kâfırde bu akıl olsa, derhal iman eder. Bakar aya, güneşe, yere, etrafa, civara. Bunun sahibi bir Allah'tır der, iki diyemez. Akli selimi olmadığı için papazın dediğinden dışarı çıkamıyor, düşünmeye de lüzum görmüyor. Bana ay lazım diyor, aya gideceğim diyor, başka bir şey düşünemiyor. Demek ki akl-ı selim değil.

Akl-ı selim kim bakalım şimdi? Bak ayet-i kerimeye dikkat et. Akli selim kim?

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ، وَيَتَفَكَّرُونَ فِي

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا، سُبْحَانَكَ

فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (آل عمران: ١٩١)

(*Ellezîne yezkürûna'llâhe kıyâmen ve kuûden ve alâ cünûbihim*) “Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar. (Ve yetefekkerûne fî helkî's-semâvati ve'l-ardı) Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler ve şöyle derler: (*Rabbenâ mâ halakte haza bâtılâ*) Rabbimiz, sen bunu boşuna yaratmadın, (*sübhâneke fekinâ azâbe'n-nâri.*) seni tesbih ederiz, bizi cehennem azabından koru!” (Al-i İmran, 3/191)

Allah-u Teâlâ'nın zikrinde olan insanların aklı, akl-ı selimdir. Yoksa Allah'ın zikrinden uzak olan insanlarda akl-ı selimin damlası bile yoktur. Nasıl Allah'ı zikrederler?

Ayakta namaza durur. Duramıyorsa oturarak kılar. Duramıyorsa yatarak kılar. Nasıl imkân buluyorsa daima Allah'ı zikreder. Demek ki, akl-ı selim ancak Allah-u Teâlâ'nın zikrinde bulunan insanlardadır.

Öyleyse, (*Rabbenâ mâ halakte haza bâtılâ*) Rabbimiz, sen bunu boşuna yaratmadın! Hepsinin yaratılışında çeşitli hikmetlerin var ya Rabbi!” diyerek Cenâb-ı Hakk'a iltica eder, sığınır ve dua eder, yalvarır. Akl-ı selim sahibi olanlar bunlardır aziz kardeş.

Yoksa hepimizin aklı var. Bak aya da gidiyoruz. Ayı da geçeriz belki yarın, başka yıldızlara da gideriz ama başka iş. Allah'ı tanımadıktan, bilmedikten, Allah'a boyun büküp onu zikretmedikten sonra insandaki akıl, akl-ı selim olmaz. Akl-ı selim olması için Allah'ın dediği gibi onun, Allah-u Celle ve Ala'nın yolunda olunması lazım. Şimdi o yolunda bulunmak için de Cenab-ı Peygamber'i Cenab-ı Allah yollamış o da bize gösteriyor yolu. Diyor ki: Aman çocuklar, evlatlarım, ümmetim! Bu yemeye içmeye çok düşmeyin. İnsanların emniyetini bütün

insanlar sizlerden emin olacak bir duruma kendinizi getirmeye çalışın. Ama hırs var, bırakmıyor. Şehvet var, bırakmıyor. Ahlakların çeşidi var. Peşimizi bırakmıyor. Nefis bırakmıyor. Etrafımız gene bırakmıyor. Hepsi kamçılama. Kamçılansın varsın. Herkes vazifesini yapacaktır. Kamçılama korkmamalı insan. Kamçılanır. Ama o vazifesinin öyle yapacak, sen de vazifeni ona göre yapacaksın. Mukavemet edeceksin yani, dayanacaksın. O nisbette de mevkin de artacak, namın da artacak, ahiretteki yerlerin de ona göre artacaktır. Demek ki bu çok içme, çok yemeden ileri geliyor. Çok yemek ve çok içmek ikisi de mezmun. Öyleyse itidal bulmak lazım. Nasıl?

Hiz. Ömer Efendimiz'i davet etti oğlu Abdullah. Elin içine yağ koydu. Hiz. Ömer:

“—Vallahi yemem!” dedi.

“—Neden?” dediler.

“—Biz Peygamber SAS'ın zamanında iki çeşit yemek yemedik. Birisini yer, birisini de tasadduk ederdik.” dedi.

Bugün var mı böyle bir babayiğit? Hepimiz müslümanlık davasındayız. Kıyamet de koparıyoruz. Ama tasadduka gelince hepimiz çekiliyor, geri kalıyoruz. Çünkü hepimizin gözleri yüksekte... Paramızın sayısı çok olsun, malımızın sayısı çok olsun, şöhretimiz artık olsun. Hep bunların peşindeyiz. Bunlar ise cemiyeti yıkıcı şeylerdendir.

Eğer biz Peygamberimizin dediği gibi müslüman olsak, emin olunuz devletimiz dünyada bir tane olur. Dünyada da mes'ud oluruz, ahirette de mes'ud oluruz. Yan bakmaya kimse cesaret edemez bize.

“—Niçin?”

Gökler tayyareyle dolu, denizler de zırhlılarla dolu... Kolay mı adama yan bakmak. Ama böyle zevkimize, safamıza düşersek, tabiatıyla her tarafta mahrumiyet içinde kalırız. Bu uzun ders. Bu uzun dersi, bunları bak birçok ravileriyle size zikrediyorum ki bunları muhakkak surette içe yerleştirmek lazım. Kitapta olan, dilde olanın hiç kıymeti yok. Kitapta yazılıymış... Yazılı olsun

varsın. Neler yazılı kitapta. İe girmedikten... İte de hafız insan. Hafız olmanın da gene kıymeti yok. İçeriye yerleşmesi lazım. Bildiğiyle insanın amel etmesi lazım. İçeriye yerleşmek demek, bildiğini yapabilmesi lazım. Bildiğini yapamıyorsan boş. Yük, eziyettir.

Dn bir efendi baba geldi.

“—Aman Hocaefendi, bize dua et!”

“—Hayrola?”

“—Bizim çocuk namaz kılmıyor, söylemesi ayıp!” dedi.

“—Neden?”

“—Hafız da yaptım kendisini... Fakat bugün namaz da kılmıyor.” dedi.

Ne acı ders, ne acı manzara... Dünya insanı nasıl yıkıyor, nasıl batırıyor yerin altına. Dünyadaki üç kuruş kazancını dinine tercih ediyor, Allah muhafaza etsin...

Bu hep çok yemenin hevesinde olmanın zararı. Çok yemenin ve çok içmenin, yani rahat etmenin zararı. Rahat etmesi için ahiretini terk ediyor, dünyasını tercih ediyor. Bugünkü ticaret alemimiz de bundan aşığı değil. Yatsı namazında herkes arşıda... Yatsı namazında evinde oturan insanı bir tane zor bulursunuz. Akşam olmuş, yatsı olmuş, arşı pazar gündüz gibi; herkes çarşıda...

“—alışacağız Hocaefendi, para kazanacağız...”

E çalışacaksın, para kazanacaksın da ne yapacaksın bu paraları? E dünya için işte... Saadetimizin icabı. Devlete faydası yok, millete faydası yok. Sen kendi kendine bir şeyler olacaksın. Ahiretin ne olacak bilmem.

Onun için Cenab-ı Peygamber diyor ki:

“—Yatsı namazıyla sabah namazının eğer siz kıymetini bilmiş olsanız, gücünüz yetmese de, hasta da olsanız; sürüklene sürüklene, emekleye emekleye camiye gelirdiniz diyor. Habben kelimesi. Emekleye emekleye gelmeye alışdınız o fazileti kapmak için.

Size bir de şunu deseler ki, filan yerde şöyle kazanç var; oraya koşarak gidersiniz. Gecenizi gündüzünüze katar, o ticareti elde etmeye çalışırsınız. En büyük ticaret kapınızda sizin işte, evinizin önünde. Ezanı duyuyorsun, pekâlâ ama camiye gelmekte nasıl bağlanmış, hangi zincirlerle bağlanmış bilmiyorum artık.

Onun arkasından bir hadis-i şerif var. Gene bunlar hep mü'minin tarifi bahsinde:

c. Cennet Ehli Çocuk İsterse

Ahmed ibn-i Hanbel, Hennâd, Abd ibn-i Humeyd, Dârimî, Tirmizî, İbn-i Mâce, Ebû Ya'lâ, İbn-i Hibbân, Ebû's-Şeyh, Beyhakî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁰

⁵⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.126, no:2487; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.399, no:4329; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.9, no:11078; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.434, no:2834; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.XVI, s.417, no:7404; Ebû Ya'lâ, *Müsned*,

المُؤْمِنُ إِذَا اشْتَهَى الْوَلَدَ فِي الْجَنَّةِ ، كَانَ حَمْلُهُ وَوَضَعُهُ وَسِنُّهُ فِي سَاعَةٍ

وَاحِدَةٍ ، كَمَا يَشْتَهِي (حم. وهناد ، وعبد بن حميد ، والدارمي ، ت.

حسن غريب ، ه. ع . حب . وأبو الشيخ في العظمة ، ق . ض. عن

أبي سعيد)

RE. 230/6 (*El-mü'minü izeştehe'l-velede fi'l-cenneti, kâne hamlühû ve vad'uhû ve sinnühû fî sâatin vâhidetin kemâ yeştehî.*)

(*El-mü'minü izeştehe'l-velede fi'l-cenneti*) “Mü'min, Cennette çocuk istediğinde, (*kâne hamlühû ve vad'uhû ve sinnühû fî sâatin vâhidetin kemâ yeştehî*) onun hamileliği, doğumu ve yaşı bir anda istediği şekilde olur.”

Şimdi Cenab-ı Peygamber bize cenneti tarif ediyor. Cennet ne kadar güzel bir yer! “Cennet öyle güzel bir yer ki, burada cenneti kazanan insanlar, ne büyük nimetlere, devletlere mazhar olacaklarını bilsinler de dünyayı ona göre tercih etsinler.” diye.

Cenneti tarife gücümüz de yetmez. Şimdi bugün bir beyaz saray varmış mesela Amerika'nın. Şu kadar güzelmış de bu kadar güzelmış de... Eh mümkün. Bizim de güzel bağlarımız, bahçelerimiz var. Fakat cennete örnek olmaz, cennete müşabih de olmaz. Çünkü cennet Allah-u Teâlâ'nın yed-i kudretiyle mü'min kulları için yaptığı hak bir yer. Umumi bir yer değil, hak bir yer. Orası mü'minlerin istirahatgahı. Dünyada çektikleri şu kırk elli senelik bir eza var, cefa var, sıkıntı var. Bu sıkıntının mükâfatını orada görecekler kazanabilirlerse... Kazanamazlarsa o da bedhahlık ayrı iş.

Şimdi orada tabii insanın canı her şeyi isteyecek. Cennete çoğalma yok, nesil artmayacak cennette... Tevellüt yok yani,

c.II, s.317, no:1051; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.188, no:6582; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

çocuk olmayacak. Evlat olmayacağı halde bile bir insanın faraza canı evlat istedi. “Ah bir oğlum olsa benim!” dedi. “Bir kızım olsa da sevsem!” dedi. Derhal, hatırına geldiği anda, çocuk kemale gelmiş olarktan karşısına çıkar. Allah için güçlük yok. Güçlük, zahmet hep bizim işimiz.

Onun için bu olmayacak bir şey ama çünkü orada artmak yok. Burada kimler cennete hak kazandıysa, orada onlar yaşayacaklar. Meselâ, bir Adem AS’ın bugün kaç milyar evladı var. Orada da böyle tevellüt olursa, cennet dar gelir insanlara. Allah bırakmaz, genişletir onu. Fakat orada o yok. Çünkü haksız olarak orada o zaman yetişecek. Dünyada bir zahmet çekip de hak kazanmadı ki oraya girsin. Orada babası istedi geldi dünyaya ama bir hak kazanmadı. Orası hak kazananların yeri olduğu için orada tevellüt yok.

Fakat canı istedi adamın. Ah bir an içerisinde olması mümkün. Nasıl istiyorsa ama... Kız mı istiyor, oğlan mı istiyor, ufak mı istiyor, büyük mü istiyor, kara mı istiyor, beyaz mı istiyor, derhal olacak.

Allah cümlemize bu güzel yerlere girebilmek şerefini ihsan buyursun. İkinci bir hadis:

d. Mü’min Mü’minin Aynasıdır

Ebû Dâvud Ebû Hüreyre RA’dan; İbn-i Ebî Âsım, Taberânî ve Ziyâü’l-Makdîsî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵¹

⁵¹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.76, no:4272; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VIII, s.167, no:16458; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.113, no:7645; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.410, no:8109; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.184, no:6571; Ebû Hüreyre RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.II, s.325, no:2114; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.269, no:6194; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I s.105, no:124; Temmâmü’r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.437, no:438; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VII, s.521, no:12120; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’D-Duafâ*, c.VI, s.231; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

المؤمن مرآة المؤمن (د. عن أبي هريرة؛ ابن أبي عاصم، طس.
ض. عن أنس)

RE. 230/7 (*El-mü'mini mir'âtü'l-mü'mini.*) “Mü'min, mü'minin aynasıdır.”

Mü'minde iki çeşit aynalık vardır. Birincisi, bildiğimiz bir ayna var ya, hani bakınca içerisinde insan kendisini görür. Kemale erişen insan tıpkı bu ayna gibidir. Bu aynaya baktığı vakit, insan kendisini muhakkak onun aynasında görür.

Bir de ilim aynası vardır insanlarda... İlim aynası vasıtasıyla da birbirlerinin aynasıdır. Yani ben senin kusurlarını görür, derim ki:

“—Kardeş senin böyle böyle eksikliklerin var!”

İlim vasıtasıyla görüyor. O da der ki:

“—Senin de böyle böyle kusurların var!” der.

Bu iki taraf birbirleri için ayna olurlar.

Ayna olurlar ama asıl ayna kâmillerin aynasıdır ki, o aynanın içerisinde akis vardır. Nasıl güneşe karşı çıktığımız vakitte aksettiriyor güneşi bize... Aya tutarsak ayı aksettiriyor. İşte bu akis vasıtasıyla insan onun halini kendisine çeker. Akseder hali. Sen de bakarsın aynen onun gibi olursun.

Onun içindir ki büyüklerin derslerinde *rabıta* diye bir madde koymuşlar ki bu aynı akistir. İki gönlün birbiriyle karşılaşması demek. İki gönül birbiriyle karşılaştığı vakit, büyük gönül küçük gönüle tesir eder. Küçük gönülde de inkişaf hasıl olur. Bu, o insanın aynasındaki temizliğe bağlı. Aynası ne kadar temizse, o kadar kendisine inkişaf olur, yani nurlar vaki olur. O büyüklerin kalplerindeki nurlar, ötekinin kalbine doğru akseder. Aks-i ziya etmesi dolayısıyla onun kalbinde de nur hasıl olur. O nur vasıtasıyla da kendisinde inkişaf olur; dünya ve ahiret saadetlerini kazanmasına sebep olur.

Onun için, mü'min mü'minin aynasıdır. O olmazsa kendi

nefsinin eksikliğini göremeyecek. Kendi nefsinin eksikliklerini gösterebilecek bir zata ihtiyacı var. Herkes, herkese kusurunu gösteremez. Kendi kusurunu gösterebilecek bir adam lazım ki, insana senin kusurun budur diye gösterebilsin,

Bu sözle olmaz ama. Sözle yaptıramazsın. Bir adama söz söyledin mi, sana düşman kesilir, darılır, küser. Bir daha yanına da sokulmaz. Öyleyse ona onu söyleyebilecek bir kudret ile ona anlatacaksın. Sözle değil, hal ile... Hal ile anlatabildiğin takdirde, o zat da bakarsın bir gün o kötü huylarını, adetlerini bırakmış, hatta seni de geçmiş bir duruma gelebilir.

O zaman mü'min, mü'min için onun ayıbını göstermeye sanki bir aynadır. Teşbih olarak.

e. Mü'min Mü'mini Korur

Gene buyuruyor ikinci bir bunu tekid:

Ebû Dâvud ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵²

المُؤْمِنُ مِرَاةُ الْمُؤْمِنِ، وَالْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ، يَكْفُ عَلَيْهِ ضِعَّتُهُ،

وَيَحُوطُهُ مِنْ وَرَائِهِ (د. ق. عن أبي هريرة)

RE. 230/8 (*El-mü'minü mir'atü'l-mü'mini, ve'l-mü'minü ehu'l-mü'mini, yeküffü aleyhi day'atehû, ve yehûtuhû min verâihî.*)

(*El-mü'minu mir'atü'l-mü'mini*) "Mümin müminin aynasıdır. (*Ve'l-mü'minü ehu'l-mü'mini*) Ve mümin müminin kardeşidir. (*Yeküffü aleyhi day'atehû*) Nerede rastlarsa onu toparlar, (*ve yehûtuhû min verâihî*) ve arkasından korur."

Allah kusurlarımızı affetsin... Mü'min mü'minin aynası.

⁵² Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.76, no:4272; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.167, no:16458; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.184, no:6571; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.141, no:673; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.101, no:24444.

Hepsini biliyoruz. Ama hiçbir ayna olduğumuz da yok. O aynadır ki sana kardeşini gösterir ki, bu kardeşin zayıf bir yardıma da muhtaçtır, açtır, çıplaktır... Elinden de tutmak lazımdır. Ama hiç kimsenin kulağı duymaz, hiç kimse bundan müteessir olmaz. Neden olmaz acaba?

Şimdi bunu izah sadedinde buyuruyor ki:

Çünkü mü'min mü'minin kardeşidir. Kardeşi olunca, kardeşini insan nasıl himaye ederse, nasıl muhafaza ederse, nasıl korursa; mü'min de birbirini böyle korumak ve muhafaza etmek zorunda ve mecburiyetindedir.

İki kardeş birbirini korumaz mı? Korumuyorlarsa kardeş değillerdir.

Mü'minler de Allah tarafından kardeş kılınmıştır. Kur'an'da her zaman dinliyoruz:

أَنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Mü'minler ancak kardeş-tirler.” (Hucurât, 49/10)

Nasıl olacak? Mü'min, mü'min kardeşine rast geldiği vakitte, o kardeşinin işlerini kontrol eder. Eğer işini beceremiyorsa, yapamıyorsa, onun işini derler, toplar; onun işini meydana getirir, onu ayağa kaldırır.

Kardeş, görüyor musun mü'minin vazifesini. Mü'min kardeşini kontrol eder. Eğer o kardeş işini yürütemiyorsa, beceremiyorsa, zayıf ise onun elinden tutar;

“—Böyle yapacaksın kardeşim, şöyle yapacaksın kardeşim! Al sana biraz sermaye vereyim de kendini şöyle topla!” diyerek ona yardımcı olur ve onu ayağa kaldırır. Ticaret, sanat, ziraat, ne işle meşgulse ona yardımcı olur, onun işini derleyip toplayıverir.

Var mı böyle bir mü'min kardeş? Hepimiz mü'minlik davasındayız. Yapıyor muyuz bu işi şimdi? Birbirimizin elinden tutan kaç kişiyi gösterebilirsiniz bana? Tutuyorsa, mutlaka kendi

dalgası vardır orada. O dalga için tutuyordur, dalgası saklıdır belki altında... Sonra çıkar meydana.

Bak daha o kadarla da bitmiyor; onu muhafaza eder, korur o olmadığı zamanda... Mesela bırakmış, bir yere gitmiş. Hasta olmuş, gelememiş. Askere gitmiş, şuraya gitmiş, hacca gitmiş filan. Yok işinin başında... O işinin başında olmadığı vakitte onu muhafaza eder arkasından. İşini hiç eksiksiz olarak yaptırır, devam ettirir.

Allah cümlemizi affetsin de, bu mü'minlerin sınıfına girebilmenin çaresini ihsan etsin... Bu çok yemek, çok içmenin zararlarından birisi, insan kendisinden başkasını düşünmemesidir. Ben yiyeyim, ben yaşayayım. Bana ne öteki? O da çalışsın diyor.

Yâsin Sûresi'ni her gün okuyoruz. Yâsin Sûresi'nde, gâvurlar dediler bu sözü... Fukaralar gittiler o gâvurlara, dinsizlere. Dediler yardım edin.

“—Allah bize nasib etti, siz gidin Allah'tan isteyin!” dediler. “Bizden niye istiyorsunuz?” dediler.

Bugünkü zengin de öyle diyor. Bak biz çalışıyoruz diyor. Sen de git çalış diyor. Ama bugün bak beş parmağın hepsi ayrı ayrı. Bütün vücuttaki azaların hepsi ayrı ayrı...

f. Mü'min Geçimli Bir Kimsedir

Gene bir tane daha söylüyor:

Ahmed ibn-i Hanbel, Sehl ibn-i Sa'd RA'dan; Taberânî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan; Hâkim, Beyhakî ve Hatîb-i Bağdâdî, Ebû Hüreyre RA'dan; Temmâmü'r-Râzî ve Taber"anî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:⁵³

⁵³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.400, no:9187; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.73, no:59; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.236, no:21627; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.474, no:8919; Ebû's-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.217, no:178, 180; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.165, no:13096; Ebû Hüreyre RA'dan.

المُؤْمِنُ يَأْلَفُ ، وَلَا خَيْرَ فِي مَنْ لَا يَأْلَفُ ، وَلَا يُؤْلَفُ (حم) . عن
سهل بن سعد ؛ طس. ض . عن جابر ؛ ك . ق . خط . عن
أبي هريرة ؛ تمام ، طب . عن ابن مسعود موقوفاً)

RE. 230/9 (*El-mü'minü ye'lefü, ve lâ hayra fî men lâ ye'lefu ve lâ yü'lefü.*)

(*El-mü'minü ye'lefü*) “Müslüman, geçimli insandır, mûnis insandır. Kendisi başkasıyla geçinir, başkası da kendisinin yanına sokulabilir.”

Ülfet, iyi geçim... Şımarıklık yapmaz, büyüklük taslamaz, kibr ü gururu yoktur. Benlik denilen şeyi bilmez mü'min.

Alt tarafında diyor ki:

(*Ve lâ hayra fî men lâ ye'lefü, ve lâ yü'lefü*) Kendisi başkasıyla geçinemeyen, başkasının da yanına sokulamadığı, sert mizaçlı, geçimsiz, ünsiyet etmeyen, sıcak ve sokulgan olmayan, yanına sokulunmayan insanlarda hiçbir hayır yoktur.”

g. Mü'minler Bir Bina Gibidir

Bunu da okuyalım da burada kalsın inşallah!

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.58, no:5787; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.108, no:129; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.117, no:7658; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.177, no:6549; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.335, no:22891; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c .VI, s.131, no:5744; Ebü's-Şeyh, *Emsâl fi'l-Hadis*, c.I, s.218, no:179; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.6, s.385, no:40400; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.197, no:159; Ruyânî, *Müsned*, c.III, s.193, no:1031; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.165, no:13097; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c . IX, s.200, no:8976; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.293, no:35686; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.370, no:944; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.141, no:678; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.295, no:2698; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.108, no:24434.

Buhârî, Müslim, Tirmizî, Neseî ve İbn-i Hibbân, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan; Taberânî, Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁴

الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَانِ، يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا (خ. م. ت. ن. حب.
عن أبي موسى؛ طس. والرامهرمزي عن أبي هريرة وأبي سعيد)

RE. 230/10 (*El-mü'minü li'l-mü'mini ke'l-bünyânî, yeşüddü ba'duhû ba'dan*)

(*El-mü'minü, li'l-mü'mini ke'l-bünyân*) “Mü'min mü'min kardeşi için bir bina gibidir. (*Yeşüddü ba'duhû ba'dan*) Birbirlerini kuvvetlendirirler, takviye ederler.”

Böyle kısa hadisleri hep ezberlemek lâzım!

Geçen gün bir a'mâ geldi, gördünüz mü bilmem. A'mâdır ama hafızdır. Şuralarda bir yerde oturuyor, bazen gelir. Bazı hadisleri ezberliyormuş;

“—Okuyayım da dinleyiver hocaefendi!” diyerek okudu.

İki bin tane hadis ezberlemiş, Kur'an'ı ezberledikten başka, a'mâ olduğu halde, yâni görme özürlü olduğu halde iki bin tane hadisi ezberlemiş, Daha da çalışıyor ezberlemeye... Allah hafıza

⁵⁴ Buhârî, *Sahih*, c.II, s.289, no:459; Müslim, *Sahih*, c.XII, s.467, no:4684; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.167, no:1851; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.338, no:3513; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.404, no:19640; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.I, s.468, no:231; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.102, no:7611; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11291; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.41, no:2341; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.224, no:7295; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.478, no:3182; *Müsnedü'l-Hamidi*, c.II, s.340, nr:772; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.112, no:134; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.68, no:503; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.196, no:556; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XI, s.21, no:30985; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.78, no:1218; Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühhd*, c.I, s.118, no:350; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.182, no:6563; Hatîb-i Bağdâdî. *Târih-i Bağdad*, c.II, s.5, no:423; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.35, no:5718; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.165, no:13095; Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd RA'dan.

vermiş bunlara, uzunca hadisleri bile su gibi okuyor.

Bunlar ki çok kısadır, muhakkak hepimiz tarafından ezberlenmesi mümkündür, üzerine düştüğümüz taktirde.

Şunu da izah edeyim: İnsanın bilgisi nisbetinde kıymeti artar. Bu meşhur bir şeydir. İngilizceyi öğrenebiliyoruz, Fransızca'yı öğrenebiliyor. İsteyenler Almancayı, İtalyancayı, bazı isteyenler Rusçayı da filan bellebiliyorlar. Fakat bizim için en mühim olan şey Kur'an'ı bilmek.

Bir müslümanın birçok şeyleri bilip de Kur'an'ını bilmemesi kadar ayıp bir şey yoktur. Bu yirmi sekiz harften ibaret. Üzerine düşerse insan yirmi sekiz saatte öğrenir. Gabi olursa yirmi sekiz günde öğrenir. Yirmi sekiz günde öğrenemezsen, yirmi sekiz ayda muhakkak hafıza olur artık insanda. E bunun üzerine insan bir türlü veremiyor kendisini. Verememesinin sebebi çok yemek ve çok içmek. Yemekten, içmekten fırsat kalmıyor öğrenmeye. Ama İngilizceyi, Fransızca'yı öğrenmeye vakit buluyor. O dünyaya ait de onun için. Bu ahirete ait olduğu için bunun üzerine insan kendisini veremiyor.

Şimdi bu tabii bu yeni alfabe ile İngilizce de yazılıyor, Fransızca da yazılır, Latince de yazılır ama bu lisanın kendi kelimesi olan yazıyı bilmek de o kadar zor bir şey değildir.

İnsanın bilgisi ne kadar çok olursa, o kadar çok faydalanır. Bugün kütüphanelerimizdeki yüz binlerce hatta milyonlarca kitaplar bu yazılarla orada mestur, örtülü, kapalı kalmıştır. Çünkü okuyucusu yok. Neden? Yetişen nesil onu bilmiyor.

“—E bilmesi zor mu?”

Hayır, değil.

“—Zor değil de niçin bilemiyoruz?”

Bilemediğimizin sebeplerinden birisi, bu yemeye ve içmeye, rahata düşkünlüğümüzdür. Çünkü en korkunç şeylerden birisi rahata düşkünlüktür. Mü'min daima mücadele halindedir. Mücadele halinde olan insan rahat yüzü görmez. E sen de mücadeleyi bırakıyorsun, rahata düşkün oluyorsun. Rahata düşkün olunca da, tabiatıyla bunlardan mahrum oluyorsun.

Şimdi burada diyor ki:

(*El-mü'minü, li'l-mü'mini ke'l-bünyân*) “Mü'min mü'min kardeşi için bir bina gibidir. (*Yeşüddü ba'duhû ba'dan*) Birbirlerini kuvvetlendirirler, takviye ederler.”

Ah ah, Allah kusurlarımızı affetsin... Bunlar hep bu kitaplarda yazılmış. Allah razı olsun yine yazıp da bırakanlardan. Bugün hiç olmazsa kitaplardan okuyabiliyoruz. Yarın bunun lafını da duyamayacak günler gelecek.

E bu *bünyân* da demek? Bünyan, binalar demek. Mü'minler ne kadar? Altı yüz milyon, yedi yüz milyon... Sayısı yedi yüz milyon olan müslümanın bugün, o gündeki üç yüz on üç müslüman kadar kıymeti yok! Bedirdeki üç yüz on üç müslüman, bugün yedi yüz milyon müslümanın yaptığından çok a'lâsını yapmıştır.

O günkü düşman da bugünkü düşmandan yine az değildi, eksik de değildi. Kuvvette, maharette, her şeyde üstündü. Üstünken, bu üç yüz on üç onların hakkından geldi. Çünkü imanları tam, korkuları yok. Allah bir, ölüm hak diyorlar, şehid oluyorlar.

Bugünkü insan ölümden korkuyor. Ölümden kaçıyor. Ölümden korkan, kaçan adamdan ne olacak. İşte üç buçuk Yahudi, atmış milyon, yüz milyon mu tutar, Arabın anasını ağlattı. Kaçacak yer bulamadılar. Tabii hepsi dertlerine düşmüşler, yeme içme sevdasındalar, yaşama sevdasındalar. Sıkıyı gördüler mi kaçan kaçana. Olur mu böyle şey canım? Müslüman bunu... Ölür gene gavurun şeysine, yahud gibi millete esir olmaya razı olmaz!

Allah affetsin. Neden? Sözde yedi yüz milyon insan, bir bina gibi. Bu binanı içinde kaç tane taş var, kaç tane kumu var, kireci var, çimentosu var, ağacı var, demiri var, çivisi var. Ama hepsi bir araya gelmişler, binayı kurmuşlar. Ama içinden birer birer alırsan., Taş derse, “Benim neyime lazım!” Çimento derse, “Benim neyime lazım!” O bir tarafa ayrılrsa, öbürü bir tarafa ayrılrsa, nasıl bu bina çökerse; cemiyet-i İslâmiye de böyledir.

“—Bana ne?” dedin miydi, çöküntüye yol açmışsın demektir.

“—Bünyân gibi olaksa ne olacak?”

Birbirlerini takviye ederler. Mü'min birbirini takviye eden adamın adıdır. Açık bir hüküm. Mü'min birbirini takviye eden adamın adıdır. Yoksa birbirinin ayağına çelme takıp düşürmeye çalışan adamın adı değildir.

Onun için Cenab-ı Peygamber'e sordular:

“—Ya Rasûlallah! Filan yerde filan hanım var. Başını secdeden kaldırmaz, bütün gün de oruçludur. Fakat o herkesin aleyhinde konuşur. Ne dersiniz?”

Buyurdu ki:

“—O cehennemliktir.”

Namaz kılıyordu, oruç da tutuyordu. Neden cehennemlik oldu? Çünkü bu dedikodu cemiyeti yıkmanın en birinci, en kolay yoludur. Onun için İslâm'da günahların başında gelenlerden birisi de gıybet olmuş.

İnsan hatasız olur mu? Burası cennet değil ki, cennette olmayacak hata... Burası dünya olduğu için nefsimiz var, şehvetimiz var, şeytanımız var... Etrafımızda münafıklar var,

gâvurlar var. Evdeki çeşitli musallatlar var. Onun için insan kendini kurtaramaz. Peygamber olmadıkça, yahut Peygamberin vekili olan evliya olmadıkça... Peygamberin varisleri olan evliyalar vardır, onlar müstesna... Onlardan başka bütün insanlar bu beş belanın altındadırlar. Her çeşit günahı yapmaktan mahfuz değildirler. Günahlarla baş başadırlar.

Onun için, sen günahları görmek suretiyle insanların ayıplanmasını değil de, insanları birbirine bağlamak, kilitlemek nasıl oluyor ona bak! Dedikoduyla bırak. Sen kendi hatanı düşün, kendin vaktiyle neler yaptığını düşün! Şimdi yaşlı başlı olmuştun da bir şey yapamıyorsun ama vaktindeki hatalarını da bir gözünün önüne getir de ondan sonra başkalarını tenkide kalk. Allah hepimizi affetsin... Bu büyük bir derstir yani.

(*El-mü'minü li'l-mü'mini ke'l-bünyân*) “Mü'min mü'min kardeşi için bir bina gibidir. (*Yeşüddü ba'duhû ba'dan*) Birbirlerini kuvvetlendirirler, takviye ederler.”

Gelecek dersimizde de mü'min-i kavi ile mü'min-i zaifi tarif edecekler.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Peygamber SAS'in tebliğatına kulak verip yapabilmeye çalışan ve Allah-u Teâlâ'nın sevgi ve rızasını kazanmaya çalışabilen sevgili kullarının arasına sizi de, bizi de kabul eylesin Cenâb-ı Hak...

El-fâtihah!

07. GAZAPLANMA!

El-hamdü li'llâh, sümmе el-hamdü li'llâh...

*El-hamdü li'llâhi'llezi hedânâ li-hâzâ vemâ künnâ li-nehtediye
levlâ en hedâna'llâh... Ve mâ tevfikî illâ bi'llâh... Aleyhi tevekkeltü
ve ileyhi ünîb...*

*Neşhedü en lâ ilâhe illa'llâhu vahdehû lâ şerîke leh... Ve
neşhedü enne muhammeden abdühû ve habîbuhû ve rasûlüh...*

*Allâhümmе salli ve sellim ve bârik alâ hâze'n-nebiyyi'l-kerîm...
Ve'r-rasûli seyyidü's-senedi'l-azim, Zü'l-kalbi'r-rahîm, seyyidinâ
muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...*

*Salâten ve selâmen dâimeyni mütelâzımeyni ilâ yevmi'd-dîn...
Ve selleme teslîmen kesîrâ...*

*Emmâ ba'du feyâ ibâda'llâh... Üsiküm ve nefsi'l-âsiyeti bi-
takva'llâhi ve tâatih... İnnâ'llâhe meallezîne'ttekav ve'llezînehüm
muhsinûn...*

Kâle rasûlü'llah salla ' llâhu aleyhi ve sellem:

لَا تَغْضَبْ (حم. خ. ت. عن أبي هريرة)

(Lâ tağdab!) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Size bu Cuma yine gazaptan bahsedeceğim.

Peygamber SAS Efendimiz'e birisi geldi, sordu, nasihat istedi:

"—Yâ Rasûlallah, bana vasiyet et, nasihat et!" dedi.

Peygamber SAS ona buyurdu ki:⁵⁵

⁵⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.74, no:5651; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.313, no:1943; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.362, no:8729; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.105, no:20776; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.307, no:8277; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.363; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.480, no:9000; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.III, s.25, no:1731; Ebû Hüreyre RA'dan.

لَا تَغْضَبْ (حم. خ. ت. عن أبي هريرة)

(*Lâ tağdab*) "Kızma!" dedi.

"—Pekiye yâ Rasûlallah, bir daha nasihat et, bir şey daha söyle!" dedi. Yine:

(*Lâ tağdab*) "Kızma!" dedi.

"—Pekiye yâ Rasûlallah, bir daha söyle!"

(*Lâ tağdab*) "Kızma, sinirlenme, sinirli olma!" dedi.

Üç defa (*Lâ tağdab*) dedi. Yâni, halim selim olmasını, yumuşak olmasını tavsiye buyurdu.

İnsan haddi zâtında melekî bir mahlûktur. Onun kalp denilen bir varlığı vardır ki onun üstünlüğünü size beyan etmeye gücüm yetmez. O kalp Arş-ı Rahman'dır, bütün kâinatı içine almış ufacık bir kudret, gönlümüzün içine konmuş ufacık bir şey. Nasıl tesbihlerimizin içerisinde bir taş var, o taşa baktığımız vakitte koca Kâbe'nin şeklini o ufacık taşın içerisinde görebiliyoruz. Bir insan kudreti, ufacık bir taşın içerisine bu Kâbe'nin dağlarıyla

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.484, no:16006; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.501, no:5689; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.261, no:2093; Taberânî, *Mucemü'l-Evsat*, c.VII, s.277, no:7491; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.713, no:6578; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.307, no:8279; İbn-i Kânî, c.I, s.157; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.344, no:25889; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.69; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.351, no:1167; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.226, no:6838; Cârîye ibn-i Kudâme RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.531, no:296; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.51, no:5685; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.175, no:6635; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.69; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.308, no:8281; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.69, no:6399; Süfyan ibn-i Abdullah es-Sakafî RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.105, no:20067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mucemü'l-Evsat*, c.III, s.25, no:2353; Taberânî, *Müsnedü's-Sâmiyyîn*, c.I, s.36, no:21; Ebû'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.521, no:7708; *Câmiü'l-Ehâdîs*, C.XVI, s.230, no:16666.

beraber şeklini oraya koyabilince, Allah-u Celle ve A'lâ da insana bir gönül vermiştir ki, o gönlün içerisinde kâinat mevcuttur. Şimdi o gönül bizde mevcut da, o gönlün hassalarını kaybetmişizdir. İşte o kaybettiğimiz hassalardan bahsedeceğim ki insanı insan eden o gönüldür.

Bu beden bilirsiniz ki topraktan yapılmış, sudan, ateşten mürekkep bir şey... Netice itibariyle mezara gidip çürümeye mahkumdur. Onun kendisinde hiçbir kıymet yoktur. Ne kadar iyi insan olursan ol, o ceset çürüyecek ve orada leş olup toprağa karışıp gidecek. Asıl insanlık, insanın içerisindeki o cevherdedir. O cevherin muhafazasını da Cenâb-ı Hak bizim elimize vermiş. İşte sana ben böyle bir cevher verdim ki kâinat onun yanında hiç kalır. Sen kâinatta gördüğün şu ufak tefek boncuk gibi âdî şeylere aldanıp da, kâinatın şusuna busuna, ziynetlerine aldanıp da o cevherini kaybedersen yazık sana. Saâdetten, felâhtan, bütün varlıklardan mahrum olarak gideceksin bu âlemden.

Onun içindir ki o ahlâklar üzerinde konuşuyoruz, bu sekizinci dersimiz olan gazap çok güzel bir derstir ki, bizim o hassa-i insaniyetimizi örten ve kaybeden şeydir.

Mesela insan hırsızlık yapar mezmumdur, zina yapar çok fena bir iştir, içki içer, kumar oynar fena bir iştir. Fakat bunlar görülen huylardır. Bunları insan kendisi de bilir ki bunlar çok kötü şeydir. Bunlardan ben vazgeçeyim diyerekten fırsat arar insan. Belki bir nâsihin nasihatıyla bu huyundan vazgeçebilir insan. Fakat bu iç hastalıkları ki çok büyüktür.

Meselâ, dışta olan bir yaranın tedavisi kolaydır. Keserler, orasına ilaçlar sürerler iyi olur. Fakat içte olursa o hastalık, biliyorsunuz ki çok ağır ve çok zor oluyor. Binâen aleyh bu iç hastalığı olan gazap bizi helake götüren bir şeydir. Bütün fenalıklar da bundan doğuyor.

İnsan neden insan kızar, bir araştıralım!

Neden kızıyor insan?

Kendisinde insan bir varlık görür de, bu varlığının mukabilinde kızar. Mesela, siz hiç kızmazsınız, bir münakaşaya

girdiniz. Münakaşa da sizi yenen insan, ki sizi yenmiştir, mağlup olmuşsunuzdur o münakaşanın içerisinde... O adama karşı bir nefret doğar içerinizde. Kızarsınız bir taraftan.

Neden? "Beni mağlup etti, beni perişan etti orada, o emsalimin arasında..." diyerekten ona içinizden bir nefret kabarır. Birikir, ardından bir küslük, bir dargınlık, bir kavga, bir gürültü gider arka sıra.

Sebebi? O içteki gazabın galeyanından ileri geldi bu işler. Orada hakkı teslim etseydi, sussaydı bu işler olmayacaktı. Fakat susmadın, mukabeleler birbirini kovalayınca, iş dövüşmeye gider, ölmeye kadar gider. Hapishaneler, hastaneler filan bunlarla doludur hep. Hep gazabın felaketinin neticesidir.

Onun için gazap üzerinde durmak çok değerli bir şeydir. İnsanın meleklik ile hayvanlığın arasındadır. İnsan meleklik ile hayvanlığın arasındadır. Kalbini kötülüklerden korursa, Allah-u Celle ve a'lâ'nın emrine imtisal eder, yasaklarından sakınır ve kaçınırsa, melekliğe doğru insan yükselir. Yükselmek kabiliyeti kendisinde mevcut. Bilakis evâmiri ilâhîyi dinlemiyor, nevâhiden de hiç ictinap etmiyor, nefsi nasıl isterse öyle hareket ediyor. Bu sefer de o insanlığın en dışında olan hayvanlık mertebesine düşer.

Bunu İmam Gazâlî şöyle tarif ediyor: Bir at var; at sevilir, çünkü kendisi çok koşar. Onun endamında da bir güzellik, bir sevilme kabiliyeti vardır. Bir de merkep vardır; koşamaz. Ne zaman ki at atlığını kaybeder; koşma kabiliyeti kendisinden düşmüş, güzelliği de kaybolmuş, yükte taşıyamıyor, ihtiyarlamış. Bu sefer bu merkep o attan iyidir ki yük taşıyabiliyor artık. Yük taşıyabilen merkep o güzel attan iyidir ki atlığını kaybetti artık; ne koşma kabiliyeti var ne de yük taşıma kabiliyeti var. Güzelliği de kaybolmuş, bakmaz bile istemez artık insan onun yüzüne.

O zaman merkep o attan iyi olunca, insan da insandır. İnsanın da insanlığı ve güzelliği ona verilen hassalar dolayısıyladır. Hassasını kaybetti miydi insan; hassasını kaybeden hayvan nasıl olduysa insan da öyle olur işte. Hassasını kaybeden insan, ki murad senin melekiyete doğru yükselmendi, Allah'a kulluktu.

Çünkü insan iki şeyle diğer hayvanlardan ayrılır.

Nedir? Birisi akli iradesi, birisi de ilmidir. İlimden, bu günkü meydana gelen fenlerin hangisini hayvan yapabilir?

Hiç birisini yapamaz. Ama hayvan yemekte, içmekte, görmede, koşmada, kuvvette bizimle müşterek. O da yer içer, her şeyi onun da var bizim gibi. Ama bizim gibi ilmi yok onun. Allah ona ilim kuvvetini vermemiş, idrak kuvvetini de vermemiştir.

Halbuki hayvanda bazı istidatlar vardır ki mesela koyun kurdu görünce kaçır, fare kediye görünce kaçır, kedi kendisini korkutacak aslan gibi hayvanı görünce kaçır, herkes hasmını tanır. Bunları öğreten yok. Allah-u Celle ve A'lâ'nın ona verdiği kudretle hasmını tanır ve hasmından kaçır. E o idraki ki insana Allahu Celle ve A'lâ vermiştir de o idrak kabiliyetini, o ilim kabiliyetini kaybedip de yaşamak nasıl bir şeydir. Dünyanın, fanî olan bir sürü şeyinin durucu bir şey olmadığını hepimiz iyi biliyoruz. Bu durucu olmadığımız yere bu kadar gayret, hizmet sarf ederekten Allah'ı, bu mülkün sahibini unutup da âhirete müteallik bir hazırlık yapmadan gitmek ne kadar fena olduğunu siz söyleyin.

İnsanın insanlığı ilimle olunca, ilmin de hissesi, ilmin hududu yok, çok. Bir sürü ilim var. Şu atomlar bitmeden birbirini kovalayıp gidiyor. Fakat bunların hepsi dünya ilmidir. Gözünü yummakla hepsi tükenir. Ne kadar alim olursan ol, fakat gözünü yumdun mu bütün ilimler sönmüştür senden. Asıl sana fayda verecek ilim Allah ilmidir. Allah bilgisini tealluk eden onun ef'âl ve evsafına, sıfatlarına teallük eden bilgi edinebildiysen ne âlâ. O bilgiyi de o vücut edinecek değil, bu vücudun içindeki o ruh edinecektir. Kalp, gönüldür o işi halledecek. Binâen aleyh kalbi köreltmek, kalbi söndürmenin ne kadar acı olduğunu siz artık idrak edin.

Aziz kardeşler! Birçok belalar var ya, fiilen eli kesilir, kolu kesilir, akli gider, çeşitli ızdıraplar, çekilmez ızdıraplarla insan iptilânabilir. Fakat bu iptilâların bir sonu var. Nedir?

Ölüm, hepsini bitirir. Ölüm geldi miydi ne kadar ağrısı varsa, sızısı varsa, feryatları varsa susuyor, çünkü öldü artık, bağırarak hâli kalmadı. Fakat Allah'tan uzaklaşıp günahların sahibi olarak gitmenin, gitmenin acısı katiyen tükenmiyor. Nasıl siz Allah'tan uzaklaşmaya, ibadât u tâat etmemenin acısına ve günahları işlemenin acısına bakınız ki, öldükten sonra bu tevâlî eder gider, taa kıyamete kadar. (*Guduvven ve aşıyyâ*.) Bunların sabah akşam azapları kendilerine gösterilir.

Allah'tan uzaklaşanların, yani firavunların yolunu takip edenlerin azabı, firavunlara yapılan azap gibi sabah ve akşam onlara arz olunur. Senin yerin burası bak! O cehennemin yanan alevlerini, akreplerini görünce perişan olur kalır. Bunun azabı akşama kadar sürer, baygın bir halde. Akşam olunca bir daha tekrarlanır:

"—Bak bakalım şu yerine!"

Yine görür o felaket yerini, sabaha kadar onun şiddetinin, dehşetinin altında erimiş, perişan bir halde kalır. Binâen aleyh her felaket tükenir, Allah'tan uzaklaşmak ve Allah'a karşı isyan etmenin felâketi, belâsı bitmez tükenmez.

Onun için aziz kardeşlerim!

En mühim şey iman sahibi olmaktır, iman. İman sahibi olmak bu dilin *Allah, Lâ ilâhe illallah* demesi değildir ha! Bunu demekle daire-i tevhide giresin, müslüman derler sana, fakat ind-i ilâhîdeki kulluk, ind-i ilâhîdeki mü'minlik ne ise onu yapmak lazım. Lâ ilâhe illallah demesi lazım, bütün günahlardan, bütün felâketlerden, fenalıklardan kaçınmak lazım.

Daha? Allahu Celle ve A'lâ'nın ne kadar emri varsa, o emirlerine imtisal etmek gerekir ki, *Lâ ilâhe illallah Muhammedün rasûlü'llah* dediğinin şahidi olsun...

Bir taraftan *Lâ ilâhe illallah* der, bir taraftan da Allah'ın dediklerini yapmaz ve yapma dediklerini de yaparsa, onun tevhidinin ne kıymeti olur?

Evet, *Lâ ilâhe illallah, Muhammedün rasûlullah* diye iman etmiş bir müslümanın kıymeti o kadar yüksektir ki, ehl-i imandan bir mü'min-i muvahhid sırat köprüsünün üzerinden geçerken cehennem ona der ki;

"—Ey mü'min, durma çabuk geç! Durma, çabuk geç! Zira senin nurun benim ateşimi söndürüyor!" der.

Böyle bir nimet-i ilâhîyeye mazhar olmuş

Bir insanın Allah'a karşı arkasını dönüp de göğüs germesinin ne kadar büyük felâket olduğunu siz söyleyin aziz kardeşler, siz söyleyin! Dünyanın şu zînetine bu zînetine aldanıp da Allah'ın yasak ettiklerini irtikâp etmenin ne büyük hata olduğunu, bu söylediğim söz neticesinde, sizler bizlerden çok daha iyi idrak edersiniz.

Cehennem ki, bir mü'minin geçişinden ateşim sönüyor diyerek feryad ederse, artık o mü'minin ind-i ilâhiyedeki derecesini siz düşünün!

Mü'min demek cennetin nimetlerine tenezzül etmiş, burada yaşayacak, bahtiyar demek değil ha! Mü'min demek bu dünyada Allah'ın rızasını kazanmış, ahirette de Cenâb-ı Hakk'ın o güzel didârını görmeye müştâk insan demek. Dîdâr-ı ilâhîyeye müştâk insan demek. Hûrî gılman onun yanında hiç kalır.

E o fırsatı Allahu Celle ve A'lâ sana bu âlemde vermiş.

Sen bu âleme hayvan gibi yiyip içip de hayvan gibi yaşamak için mi geldin? Öyleyse hayvandan ne farkın olur?

Efendim gökte uçuyoruz ya, daha nasıl farkımız olacak?

Gökte uçmak bu âleme mahsus. Kuşlar da uçuyor senden iyi.

Daha nerede? Denizde gitmekte.

Balıklar senden daha iyi yüzüyor, daha mükemmel. Onların hiçbirisi değil makbul ve maksud olan. Makbul ve maksud olan bu dünyada Allah-u Celle ve A'lâ'yı bilmek ve ona iman edip, onun emrine boyun bükmeğdir.

Allah cümlemizi nevm ü gafletten ikaz buyursun...

İşte onlardan birisi ki, insandaki cevheri söndüren ve koparan gazaptır. Gazap neye benzer bilir misiniz?

Bir lambanız var, şişesi var, fitilini açmışsınız is yapmış şişenize... Bu is lambanızın camını kara bir kap haline getirmiş, yanan ışığın dışarı çıkmasına mani oluyor, perdelenmiş artık islerden. İşte bu kötü huylardır ki kalbin nurunu böyle kapatır, kapatır.

Halbuki insan kalbine baktığı vakitte melekûtü, semâvâtı, her tarafı seyreden bir âleme mazhar olur insan. Allah-u Celle ve A'lâ insana öyle bir kuvvet vermiş. Bazılarına peygamberlere verdiği gibi kendiliğinden vermiş, bazılarına da çalışmak suretiyle vermiş.

Evliyaların menâkıbını çok okumanızı rica edeceğim sizden. Evliya menâkıplarını okuyunuz, bu yüksek derecelere onlar ne ile vâsıl olmuşlar, görürsünüz. Mücahedesiz insan hiçbir şey olmaz.

Bu memleketi düşman istila etse, bu memlekette biz de oturup yiyip içip yan yatsak, bu düşman buradan gider mi gitmez mi? Gitmez!

Akıllı herif. Daha bizi nasıl sömürmek lazım geliyorsa, onun yolunu arar. Ne zaman biz elimize silahımızı alır, elimize kalemimizi alır onlarla mücahedeye kalkarsak, elbette ki gücümüzün yettiği kadar; ya ölür şehid oluruz, ya onları buradan kovar def ederiz.

Binâen aleyh bu gönüldeki kötü huyları kovmak için de mücahede lâzım! Bu mücahedenin yegâne şartı Allah'a

dayanmak... Allah'a dayanılmadıkça bu mücahedelerde muvaffakiyet olmaz, dünya seni istila eder.

Burada üç tane belâ var. Hıncır, köpek, şeytan... Dördüncüsü de Rabbânî sıfattır. Hıncır bırakmaz ki seni! Hıncırın sıfatı şehvete teşbih etmişler. Şehvet bırakmaz ki seni, "Yaşayasin, bu dünyaya bir daha gelecek değilsin. Soyun, istediğin gibi soyun öyle gez." der. Hayvânî sıfatları telkin eder. Çünkü hıncırın sıfatı öyledir. Yemesinden doymaz, daima yemesini seven bir mahluktur, hıncır sıfatı.

Hıncırın eti onun için bize haramdır ki, mezmum huyları vardır. Dişisini kıskanmaz, kıskanmadığı içindir ki Allah-u Celle ve A'lâ onun etini bize haram etmiştir.

Onun içerisinde mikroplar vardır. O mikropları bugün öldürecek belki fenler çıkmıştır. O mikropların o kadar ehemmiyeti yok; çünkü mikroplar olsa olsa senin bedenini öldürür. Ondaki mikroplar sana geçerse, belki tedavi olamazsın, çeşitli hastalıklarla ölürsün ama, asıl ruhun ölmemesi lazım. Ruhu öldüren, onun içerisindeki kötü huylardır. Hıncırın hıncırlığı da, ondan sirayet edecek kötü huylardandır.

Elâ inne ahsene'l-kelâm ve ebleğâ'l-nizam, kelâmu'llâhi'l-meliki'l-azîzi'l-allâm... Kemâ kâle'llâhu tebâreke ve teâlâ fi'l-kelâm:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(الأعراف: ٢٠٤)

(*Ve izâ kurie'l-kur'âni festemiû lehû ve ensitû lealleküm türhamûn.*) “Kur'an okunduğu zaman, onu dinleyin ve susun, umulur ki merhamet edilirsiniz.” (A'raf, 7/204)

Cuma Hutbesi – İskenderpaşa Camii

08. KUVVETLİ MÜ'MİN

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المُؤْمِنُ الْقَوِيُّ، خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ، مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلِّ
خَيْرٍ؛ اِحْرَصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ
شَيْءٌ، فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَرُ اللَّهِ
وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنْ لَوْ تَفْتَحْ عَمَلَ الشَّيْطَانِ (حم. م. ن. عن أبي
هريرة)

RE. 130/11 (*El-mü'minü'l-kaviyyü, hayrun ve ehabbü ila'llâhi,
mine'l-mü'mini'd-daîfi, ve fî küllin hayrun; ihris alâ mâ yenfeuke,
ve'stain bi'llâhi velâ ta'cez, ve in esâbeke şey'ün; felâ tekul lev ennî
fealtü kâne kezâ ve kezâ, velâkin kul: Kaderu'llâhi ve mâ şâe feale,
feale, feinne lev teftahu amele's-şeytâni.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Peygamber Efendimiz'e beraber bir salât ü selâm okuyalım:

(Allâhümme salli salâten kâmileten, ve sellim selâmen tâmmen, alâ seyyidinâ muhammedini'llezî tenhallü bihi'l-ukad, ve tenfericü bihi'l-küreb, ve tukdâ bihi'l-havâicü, ve tünâlü bihi'l-rağâibü, ve hüsne'l-havâtimi, ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihi'l-kerîm, ve alâ âlihî ve sahbihî fî külli lemhatin ve nefesin, bi-adedi külli ma'lûmin leke.)

a. Mü'minin Özellikleri

Cenâb-ı Hak kabul buyursun... Elimizden gelse de bugünlerimizi hep salât ü selâmla geçirsek... Önümüzdeki Mevlid dolayısıyla başka bir şey yapacak kudretimiz yok... Bol bol salât ü selâm getirirsek, o bize yeter inşallah...

Şu mü'min hadislerini bir hülâsâ edeyim kısacık... Bunları ezberlemek muhakkak hepimize lâzım!

Elhamdü lillâh, bu iman sıfatını taşıdığımızdan dolayı, mü'minin nasıl olması lâzım geldiğini Peygamber SAS'in dilinden dinlemek lâzım!

O buyuruyor ki:

Mü'min herkesin emniyetini kazanmış insana derler. Emniyet sahibi, herkes ondan emin...

Müslüman da, herkesin onun elinden ve dilinden selâmette olduğu kimsedir. Herkes senin elinden, dilinden selâmette mi, işte ona göre kendine ayar yapacaksın.

Muhacir de bütün günahları, kabahatleri, hataları terk eden insana diyorlar. Memleketini terk eden değil de, günahları terk edebilen muhacirdir.

Ve buyuruyordu ki: Bir mü'min, komşusu kendinden emin olmadıkça, sâlim olmadıkça cennete giremez.

Cennete giremez demek, hiç cennete giremez değil, dühûl-u evvelîn ile cennete giremez demektir. Yoksa iman sahibi olan her insan cennete girecektir. Ama zayıf, ama kavî... Zayıf da olsa iman sahipleri, *"Lâ ilâhe illa'llah, Muhammeden rasûlüllah!"* dedikleri için cennete gireceklerdir. Fakat biraz ceza çektirirlerse, o başka... Giremeyecek demesi, dühûl-u evvelîn ile, ilk girenlerle

cennete giremeyecek demektir.

Sonra ikinci kaide: Mü'min az yer. Ölçü kendimizde... Yememiz nasılsa, imanımız o kadardır. İmanımızdaki kuvvet ve zafiyetimiz yememize bağlı... Yemeği çok yiyorsak, demek ki imanımız zayıf...

İkincisi suyu az içer. Ölçü elimizde; Mü'min az yer ve az içer. Çok içmek çok yemekten ileri gelir tabiatıyla... Bu mü'minin sıfatlarının dışında kalıyor.

Mü'min mü'minin aynasıdır. Nerede karşılaşırlarsa karşılaştırsınlar, mü'min mü'mini muhafaza eder. İşinde, ticaretinde, sanatında ona yardımcı olur. Onu himayesinde bulundurur, onu muhafaza eder.

Mü'min herkesle güzel geçinir. Mü'min herkesle güzel geçinmenin yolunu bilir ve bulur. Ülfet ve ünsiyet sahibidir. İnsanlarla geçinemeyenlerde hayır yoktur. Etrafındakilerle geçimsizlik yapan insanlarda hayır yoktur.

Mü'minler birbirleriyle bir bina gibidir. Binanın taşları nasıl birbirleriyle kilitlenmiş ve binayı teşkil etmişlerse, mü'minlerde bu suretle birbirleriyle birleşerek bir bina, bir kale haline gelirler. Birbirlerini takviye ederler.

Meselâ, bu binanın içerisinde gayet ufak taşlar da vardır, fakat işe yarıyor. Kum meselâ, ufacık ama onun da yeri var orada... Öteki büyük, onun da yeri var... Büyüğün de yeri var, küçüğün de yeri var... Birleşince şu binayı hasıl etmişler.

Bugünkü ders...

b. Kuvvetli Mü'min Hayırlıdır

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim ve Neseî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁶

⁵⁶ Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.142, no:4816; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.87, no:76; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.366, no:8777; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.29, no:5722; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.159, no:10457; Beyhakî, *Şuabü'l-*

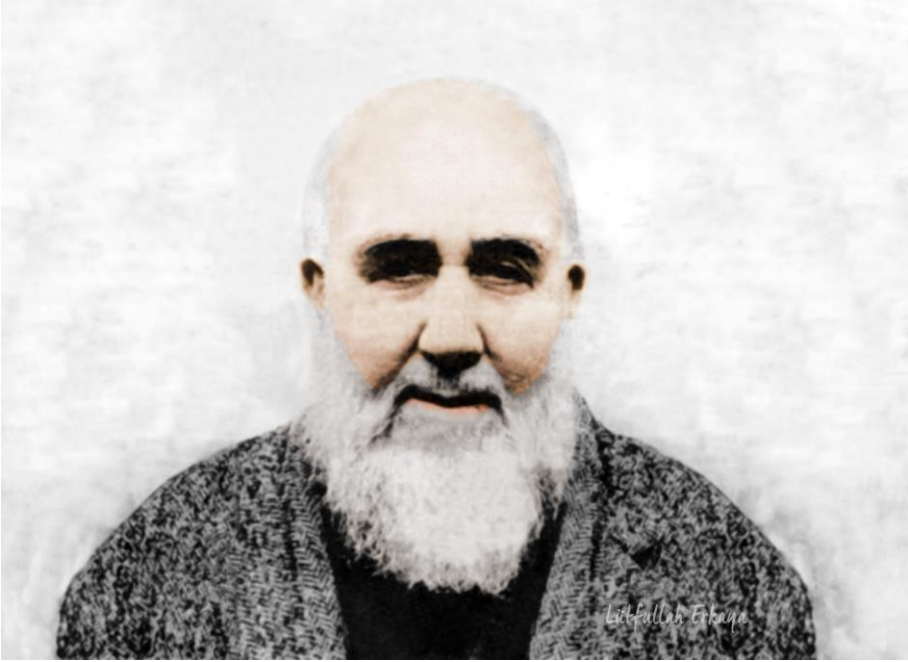
الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ، خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ، مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلِّ
 خَيْرٍ؛ اِحْرَصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ
 شَيْءٌ، فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَرَهُ اللَّهُ
 وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنْ لَوْ تَفَتَحَ عَمَلَ الشَّيْطَانِ (حم. م. ن. عن أبي
 هريرة)

RE. 230/11 (*El-mü'minü'l-kaviyyü, hayrun ve ehabbü ila'llâhi, mine'l-mü'mini'd-daîfi, ve fî küllin hayrun; ihris alâ mâ yenfeuke, ve'stain bi'llâhi velâ ta'cez, ve in esàbeke şey'ün; felâ tekul lev ennî fealtü kâne kezâ ve kezâ, velâkin kul: Kaderu'llâhi ve mâ şâe feale, feale, feinne lev teftahu amele's-şeytânî.*)

(*El-mü'minü'l-kaviyyü, hayrun ve ehabbü ila'llâhi, mine'l-mü'mini'd-daîfi*) “Kuvvetli mü'min zayıf mü'minden daha hayırlı ve Allah'a daha sevgilidir. (*Ve fî küllin hayrun*) Gene de her birinde hayır vardır. (*İhris alâ mâ yenfeuke*) Sana menfaat verecek şeye haris ol! (*Ve'stain bi'llâhi velâ ta'cez*) Fakat Allah'a dayanarak işe giriş ve acze düşme! (*Ve in esàbeke şey'ün; felâ tekul lev ennî fealtü kâne kezâ ve kezâ*) Eğer sana bir şey isabet ederse söyle yapsaydım, böyle olurdu, deme! (*Velâkin kul: Kaderu'llâhi ve mâ şâe feale, feale*) Lakin Allah böyle takdir etti ve dilediğini yaptı de. (*Feinne lev teftahu amele's-şeytânî*) Zira keşke sözü şeytanın işine yol açar.”

İman, c.I, s.216, no:194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.89, no:20668; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.230, no:6346; Hamidî, *Müsned*, c.II, s.474, no:1114; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.266, no:221; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.222, no:443; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.187, no:6580; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.115, no:540; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.298, no:2713; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.95, no:24408.

Mü'min üç sınıf üzerindedir; birisi çok olgun, kâmil diyoruz, üst tabaka; altı var, orta tabaka; altı var, aşağı tabaka... Üst taraftakine kavî ismini veriyorlar.

Kuvvetli mü'min; kâmil, her cihetten olmuş mü'min demek. Burada da kuvvetliden murad vücûdu iri, gücü kuvveti yerinde demek değil, imanı kuvvetli demek.

“—Nasıl olur imanı kuvvetli?”

Esbâba, sebeplere iltifat etmez. Müsebbibü'l-esbâb olan Hazret-i Allah'a bağlanmıştır, sebep ikinci derecede kalır. Kuvvetli mü'min sebebe iltifat etmez, çünkü imanı kavîdir. Bilir ki Cenâb-ı Hak onun rızkımı verecek, muhtaç olduğu şeyleri de verecek.

Biz anamızın karnındayken bizim neden haberimiz vardı?

Hiçbir şeyden haberimiz yoktu. Fakat Cenâb-ı Hak, bizi ne güzel şekilde meydana koydu. Binâen aleyh o anamızın karnındayken kapkaranlık yerde, şu güzel sıfatlarla bizi teşhiz edip şu âleme çıkaran Allahu Celle ve A'lâ elbette bizim her

şeyimize vekilimiz ve kefilimizdir. Bu vekâlet ve kefâleti ona verdik miydi, artık bizim için korku yoktur tabii.

Bu kuvvetli mü'min zayıf mü'minden daha hayırlıdır ve Allah'a daha sevgilidir.

Kuvvetli mü'min, Allah'a daha güzel bağlanmış, öteki zayıf mü'min esbâba bağlanmadan iş yapamıyor. Her şeyi programı dahilinde yapmaya çalışıyor. Ama o kavî de, o zayıf da hayırlıdır.

Birisi hayırlı da birisi hayırsız demek değil, ikisi de hayırlıdır. Onun da yeri var, onun da yeri var. Kuvvetli olmakla zayıfa hâkim değildir.

Onun için Müslümanlığın kaidelerinden birisi, büyüğüyle küçüğü hep birdir, müsâvîdir Birisi mesela padişaktır; büyük adam o, milletin başına reisi olmuş, kocaman adam. Tabii onun kıymet-i dünyevisi var. Öteki de mesela farz edelim ki çobandır, köyün çobanı. Fakat o köyün çobanı ile o padişah arasında Müslümanlık açısından hiç fark yoktur. Camiye geldi miydi, o da benimle beraber duracak yan yana. O padişaktır bunu biraz öne koyalım, bu fakirdir bu da geriye gitsin, öyle şey yok. Büyüğüyle küçüğü hep birdir, müsâvî. İmanları dolayısıyla her ikisinde de hayır vardır.

Öyleyse, gerek dünyanda gerek ahiretinde sana fayda verecek şeyler nelerse, sen onlara harîs ol. Onları yapmaya ve ele geçirmeye çalış!

Bununla beraber, (*Vestain bi'llâhi*) Allah'tan yardım iste!

Mesela, kendine menfaat verecek şeyler için teşebbüse geçeceksin ama bu teşebbüse senin gücün, kuvvetin, bilgin de yetmez, hiçbir şeyin yetmez. Onun için, Allah-u Teâlâ'dan yardım istemek mecburiyetindeyiz.

Kim olursa olsun, ne kadar büyük olursan ol. Peygamber SAS, Cenâb-ı Hakk'ın en büyük, en sevgili kulu... İnsanların, beşerin içerisinde ondan daha büyüğü yok ya! Böyle olmasına rağmen, bak o ne diyor:

(*Allâhümme innî daîfün*) “Yâ Rabbi, ben zayıfım, âcizim, bîcâreyim. (*Fekavvi fî tâatike bedenî*) Benim bedenimi senin tâatin

yollarında kuvvetlendir. Sen o kuvveti bana vermezsen, ben sana ibadet edemem ki!”

İstiâne ediyor. İstiâne Allah’tan olur, başkasından istiâne olmaz. İstiâne edeceğimiz herkes bizim gibi mahlûktur. Mahlûk demek “âciz” demektir. Her âcize dayanmak, her âcizden yardım istemek yanlış bir iştir. Yardım isteyeceğin kimse öyle bir kuvvet sahibi olacak ki, aczi olmasın! Aczi olmayan Allah’tır. Diğerleri hepsi âciz, hepsi bizim gibi ölüme mahkûm insanlar.

Onun için; (*Ve’stain bi’llâhi*) “Yardıma yalnız Allah’tan iste!”

Onun için geceleri kalkıp yalvarma, [gerek] ibadetlerimiz de gerek sâir zamanlarımız da işlerimiz için, herhangi bir dünyevî ve uhrevî işlerimiz için:

“—Yâ Rabbi! Bana bu işte sen kolaylık ver, bana yardım eyle, benim muvaffakiyetimi ihsan eyle!” diye çeşitli, içimizden gelen bildiğimiz duaları dilimizle yapabiliriz.

Mutlaka Arapça bilmek, söylemek icap etmez, dilimizle Cenâb-ı Hakk’a yalvarıp, yardım istemek vazifelerimizin başında geliyor. (*Ve lâ ta’cez*) “Sen bu hususta acizlik yapma, âcizlik gösterme!”

Allah’a sığınmada ve Allah’tan yardım istemede âcizlik yapma sakın! Çünkü bir el açacaksın, içinden gelen bir şekilde Allah-u Teâlâ’ya sığınıp yardım isteyeceksin. Bunda bir külfet yok, yani külfetsiz bir iş. Bu külfetsiz işte de sakın âcizlik yapıp da, “Eee, ne yapayım bu işler olmuyor!” deme. Teşebbüs et, teşebbüs ettikten sonra Allah-u Teâlâ’dan yardım iste ve bunda âcizlik yapıp da, “Bu iş olmayacak!” deme! “Bu iş olmayacak!” diye o işi yarım bırakma!

Çok güzel bir derstir bu.

(*Ve in esâbeke şey’ün*) Şey kelimesi nekre olarak vâki olmuştur, bütün eşyaya şâmindir; iyiliğe de şâmindir kötülüğe de şâmindir. Gerek iyilikten veya kötülükten, yani gerek lehinde gerek aleyhinde bir vak’a senin üzerine isabet ederse...

“Bir şeyden zarar görürsen, bir vak’adan bir hadiseden zarar görürsen, ister lehinde fayda gör ister zarar gör; bu zaman, (*Felâ*

tekul) “Sakın şöyle deme:

(*Lev ennî fealtü kâne kezâ ve kezâ*) “Ah! Ben oraya gitmeseydim, bu iş benim başıma gelmeyecekti. Ben bu işi yapmasaydım, bu iş benim başıma gelmeyecekti. Şöyle olmasaydı, böyle olmayacaktı...”

Buna benzer lev’li sözleri sakın söyleme!

“—E demeden oluyor mu ya?”

Bizim başımıza böyle bir şey geldi mi, hemen o lev’i koyarız oraya, “Ah yapmasaydık, etmeseydik, demeseydik...” kelimelerini söyleyiveririz.

Lâkin senin vazifen, müslümana düşen vazife, (*Kaddera’llâhu*) “Bu Allah’ın takdiri ile oldu.” demektir. Her ne hadise olursa, takdîr-i ilâhî ile olur. Takdîr-i ilâhînin dışında kat’iyyen olamaz.

Onun için şârih şuraya demiş ki:

“—Hiç bir şey yoktur ki, Allah-u Teâlâ’nın izni olmadan o iş olsun. Hiçbir zerre yoktur ki, Allah-u Teâlâ’nın izni olmadıkça yer değiştirsin.”

Ağacın yaprağının sallanması, yerdeki tozun kımıldaması, uçması ve sâir ne gibi şeyler varsa; rüzgarların gelmesi, fırtınaların kopması, hareketlerin olması, neler olacaksa ve saire ne gibi eşyalar varsa hep bunlar Allah-u Teâlâ’nın takdiri ile olur. Kendi kendine olmuş değildir, mukadderât-ı ilâhîyenin iktizâsı ve icâbıdır.

Meselâ, bugün tabiatçılar depremlere birçok sebepler göstererek, şu, şu şu hadiselerden dolayı işte filan yerde deprem oldu, filan yerde şöyle oldu, böyle oldu derler ama bunlar takdîrât-ı ilâhîyenin dışında değil. Allah öyle takdir etmiş, bunu da ona sebep kılmış; o patlayacak, o kopacak, bu düşecek, bu yıkılacak, o hadise olacak.

İş madem ki böyle Allah-u Teâlâ’nın takdiriyle olunca, o zaman kula vacib olan nedir? Allah-u Teâlâ’nın takdirine razı olmaktır. İsterse razı olmasın, elinden ne gelir?

Takdire razı olmazsan ne gelir elinden? Hiçbir şey gelmez.

Takdire razı olursan rahat edersin, üzülmeyizsin, vesveselere, çeşit çeşit düşüncelere, intiharlara, felaketlere yol kalmaz. Bu kadar.

İnsanın zihnine gelen vesveseleri kesmenin en kolay yolu, Allah-u Teâlâ'nın takdirine rızadır. "Eğer gitmeseydim, yapmasaydım şöyle olmadı." demek şeytanın yolunu açar.

Şeytan artık senin içine girip seni envai çeşit vesveselerle yoldan çıkarmaya, baştan çıkarmaya, seni perişan etmeye yol bulur. Ama, "Allah'ın takdiri." dedin miydi, hepsinden kurtulursun ve's-selâm.

c. Allah En Gayretlidir

Müslim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁷

المؤمن يغار، والله أشد غيراً (م، عن أبي هريرة)

RE. 230/12 (*El-mü'minü yegàru, va'llàhu eşeddü gayran.*)

(*El-mü'minü yegàru*) "Mümin gayyur olur. Irz ve namusu hususunda kıskançtır. (*Va'llàhu eşeddü gayran*) Allah-u Teâlâ daha gayretlidir, daha kıskançtır."

Mü'minin hası az yer, az içer; herkes ondan emniyet üzerindedir. Bununla beraber birbirlerine kenetlenmişlerdir. Aynı zamanda da gerek kavî olsun, gerek zayıf olsun gayret-i diniyeleri vardır. Gayreti diniyeleri vardır! Ölçü kendimizde! Gayret-i diniyemiz ne nisbetteyse, İslâmiyet'teki, imandaki nisbetiniz o kadardır. Tansiyon makinesine hiç ihtiyaç yok, tansiyon makinesi elimizde.

Gayret-i diniyemiz ne nisbettedir?

Yalnız gayret-i diniye hanımlar için değildir.

⁵⁷ Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.331, no:4962; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.235, no:7209; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.528, no:292; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.180,no:6558; Ebû Hüreyre RA'dan.

“—Aman bizim eve yabancı erkek girmesin, hanımı kimse görmesin.”

Bu gayrettir ama yalnız bu değil. Gayret-i diniye, İslâm hukukuna aykırı, şerîât-ı İslâmiyeye aykırı bütün hareketlere bir gayret-i diniyenin olmasını gerektirir. Bu mü'minin alâmetidir. En gayretli ise Allah'tır.”

Bu şundan dolayı söylenmiş bir hadîs-i şerîf] ki, ismini hatırlayamayacağım, bir zât karşıda otururken, Rasûlü Ekrem:

“—Bu adam çok gayretlidir. Gayret-i diniyesi iktizası evini, mahremini, harîmini gözetler. Onun yabancılarla ünsiyetine mahal bırakmaz. Evine başkalarının girip çıkmasına tahammül edemez. Ama ben ondan daha gayretliyim.” demiş.

Ben ondan daha gayretliyim. Yani benim de evime başka yabancıların öyle lâlettayin izinsiz girip çıkıvermelerine ben de dayanmam. Allah ise bizden daha çok gayretlidir. Onun da dinine muhalif olan hareketlerde Allah-u Teâlâ da gayrete gelir.”

Nasıl ki bir insan kızıyor, gadap ediyor, “Sen benim evime ne hakla girdin?” diyerek, icabında adamı öldürmeye de kalkıyor. Öldürenler de olmuş.

Neden? Gayrete geliyor:

“—Senin hakkın yok benim evime girmeye! Ne diye giriyorsun sen benim evime? Hırsızsan başka, çapkınlığındansa başka... Evime girmeye hakkın yok!” diye icabında öldürmeye teşebbüs edenler de olmuştur.

Binâen aleyh Allahu Celle ve A'lâ'nın dinine de tecavüz edenlere karşı da Allahu Celle ve A'lâ'nın gayreti vardır. Onun gayretinin tecellisi de nasıl olur, onu bilmem. Yalnız Cenâb-ı Hakk'ın Sabûr ismi de var. O sabrından istifade edenler olmuştur. Mesela firavunlar uzun müddet firavunluk etmişler de Allahu Teâlâ onlara müddet vermiş. İmhal diyorlar, ihmal değil de imhal ediyor, mühlet veriyor, yap yapacağını diyor.

Firavun yapmış yapmış firavunluğunu... En nihayet Musâ AS geldi. O firavun da Nil'de boğuldu gitti. Boğulurken;

“—Ahh! Ben de *Lâ ilâhe illallah* diyeceğim!” dedi ama

diyemedi, öyle gitti.

Onun için yeri nerede olacak, cehennemin hangi tarafında olacak onu Allah bilir artık.

Binâen aleyh Allahu Teâlâ'nın dinine, kitabına, peygamberine ve ona iman etmiş kullarına dokunmaya gelmez. O gayret-i ilahiyeye dokunursan, bakarsın perişan olursun; ne evinden hayır kalır, ne sende hayır kalır, ne ailenden hayır kalır, ne de memleketinden hayır kalır. Mahvolur, perişan olursun. Gayret-i ilahiyeye dokunmamak lazım.

Demek ki Allah-u Teâlâ daha çok gayretli, herkesten gayretli!

d. Mü'min Temiz Kalplidir

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Tirmizî, Hâkim ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan; Taberânî, Kâb ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁸

المُؤْمِنُ غَرِيْبٌ كَرِيْمٌ، وَالْفَاجِرُ خَبِيْثٌ لَّيْمٌ (حم. د. ت. غريب، ك.
ق. عن أبي هريرة؛ طب. عن كعب بن مالك)

RE. 230/13 (*El-mü'minü ğırrun kerîmün, ve'l-fâciru hibbun leîmün.*)

⁵⁸ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.226, no:1887; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.411, no:4158; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.394, no:9107; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.103, no:128; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.195, no:20598; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.269, no:8115; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.401, no:6007; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.449, no:8621; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.111, no:133; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.148, no:2652; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.188; Hatîb-i Bağdâdî, *Tarih-i Bağdad*, c.IX, s.38, no:4624; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.110; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.82, no:166; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.256, no:270; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.164; Kâ'b ibn-i Mâlik RA'dan.

(*El-mü'minü gırrun kerîmün*) “Mümin alicenaptır ve kerimdir. Hüsnü zannı sebebiyle aldanır. (*Ve'l-fâciru hibbun leîmün*) Fâcir ise hilekârdır.”

Gır kelimesinin anlamı şudur: Mü'min umûru dünyasında, dünya işlerinde cahildir, gafildir, tecrübesizdir, onu herkes kandırır. Saftır, herkes kandırabilir onu. Kandırır da, çünkü şerri bilmiyor. Karşısındakinin kendisine fenalık edeceğini aklına getirmiyor. Kötü niyetli olduğunu hatırına getirmiyor. “İnsan, mü'min, kötü niyet taşıyamaz.” diyor ve karşısındakine inanıyor. Öyle bir saf...

Akşam bir efendi geldi bize misafir. Şöyle bir hadise anlattı, dedi, bize birkaç gündür bir kimseler musallat oldu. Geliyor;

“—Allah rızası için bana bir kurban parası vereceksin. Öyle emrolundu!” diyor.

Herifin etekleri tutuşuyor. Kurban şimdi 400-500 lira.

“—Aman amca, yapma, etme! Benim sana bir kurban parası verecek gücüm yok, ama şunu al da idare et diyor, biraz para veriyor.

Aradan birkaç gün geçiyor, tekrar geliyor;

“—Bizim esvaba ihtiyacımız oldu, senin kaç kat esvabın var?”

“—İki kat, üç kat...”

“—Birisini bana ver!” diyor.

Adamlar da saf, “Pekiye...” deyip teslim ediyorlar adama.

Bereket, hanımı biraz uyanmış;

“—Bey! Ne yapıyorsun sen, onları verirsen yarın ne giyeceksin sen?” filan diyerek önüne geçmiş.

Çünkü içlerinde kötülük yok, niyetleri temiz, böyle kendilerinin aldatılacağından haberleri yok.

Bu adam bu parayı alacak, kurban parasını alacak, şunu alacak, bunu alacak. Acaba arkasını takip etsen, bunları nerede harcayacak bu adam?

Bir insan, evet bir şey ister, aç kalır, zarurette kalır, çalışamayacak durumdadır, hastadır, bîcâredir, o günkü nafakasını istemeye hakkı var. İstemezse, yani istemeden ölürse

kendisi mes'uldür. Ölüm durumuna gelmiş, kimseye de söylemiyor, ölüyor. Ondan dolayı bazılarına göre mes'uldür demişler, bazılarına göre de değildir. Her hangisi olursa olsun, isteyeceği ancak o günkü nafakasıdır. O günkü nafakası da 5-10 lirayı geçmez. Beş lirayı, 10 lirayı bırakıp da böyle yüzlerce lirayı istemesi şâyân-ı dikkat oluyor tabii.

Gelen adam demiş:

“—Efendi! Hazırlan, gelecek sene 5000 lira isteyeceğiz senden. Bunu hazırla!”

Ne kadar çeşitli oluyor bunlar], yani ne derlerdi eskiden o adam kandıranlara...

Onların çeşitleri oluyor; sakal salıveriyor, kendisini meczup gösteriyor, derviş gösteriyor, sofu gösteriyor;

“—Bize şey vermezsen helâk olursun ha! İyi bakın; bizim istediklerimizi vermezseniz, sonra yıkılırsınız, helâk olursunuz!” diye bir de tehditler filan yapıyor, paraları kopartıp gidiyor.

Böyle kim bilir kaç kişinin, safın canına okuyorlar. Allah affetsin...

“—Niçin?”

Müslümanlıkta biraz saflık var.

Adamcağıza dedim ki:

“Ben de buraya geldiğim vakitte bizim bir valideliğimiz vardı. Bu validelik bize ilk ders olarak dedi ki:

“—Evlat, bak burası İstanbul! Burada çok meczup kılıklı adamlar vardır. Sakın bunları başına toplayıp da başını belâya sokma!”

İstanbul'da çeşitli insanlar vardır. Onun için onları darıltmaya da gelmez, bunları memnun etmek de insanın elinden gelmez. Onları memnun etmeye insanın gücü yetmez.

Bizim arkadaş saf idi, rahmetlik. O bunları toplardı başına ikramlar izzetler eder, fakat adamın başına su dökerler, şeker dökerler, yani hakaret de yaparlar. E bunlara tahammül herkesin de harcı değildir. Onun için bunları kapıya uğratmamak en âlâ iştir.

“—Birader! Bizim halimiz mâlum, bizi rahatsız etme, başka

yerlere git!” filan diyerekten savuşturmak a'lâ olur.

Hatırlarındakinin kim olduğu da belli değildir çünkü. Bilirsen başka da, bilmediğin takdirde de dikkat etmek lazım!

Onun için, mü'min aynı zamanda kerîmdir, yani cömerttir. Ahlâkı da gayet güzeldir. Ahlâkının güzelliğinden dolayı herkese aldanır. Mü'min böyle.

Karşısındaki fâcir ise, yeryüzünde fesat çıkarmaya uğraşan adamdır. Onu ona katar onu ona katar, cemiyetleri birbirine katar, insanları birbirine katar. İşi gücü bu, yeryüzünde fesat çıkarmaktır. Herkes tarafından beğenilmeyen bir insandır.

e. Mü'min Her Zaman Hayır Üzeredir

Neseî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵⁹

المُؤْمِنُ بِخَيْرٍ عَلَى كُلِّ حَالٍ ، تَنْزَعُ نَفْسُهُ مِنْ بَيْنِ جَنْبَيْهِ ، وَهُوَ يَحْمَدُ
اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ (ن. عن ابن عباس)

RE. 230/14 (*El-mü'minü bi-hayrin alâ külli hâlin, tünzeü nefsühû min beyni cenbeyhi, ve hüve yahmedu'llâhi azze ve celle.*)

(*El-mü'minü bi-hayrin alâ külli hâlin*) “Mü'min her halinde hayır üzerindedir. (*Tünzeü nefsühû min beyni cenbeyh*) Ruhu iki yanı arasında kabzolunur; (*Ve hüve yahmedu'llâhi azze ve celle*) Allah Azze ve Celle'ye hamd eder olduğu halde...”

Mü'min sıfatını taşıyan, “*Lâ ilâhe illa'llah Muhammedün rasûlü'llah*” diyen, iman sahibi olan insanın, her hali hayır üzerinedir. Canı çıkarken, ruhunu teslim ederken, Allah-u

⁵⁹ Neseî, *Sünen*, c.VI, s.383, no:1820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.605, no:1970; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.204, no:593; Hennâd, *Zühed*, c.II, s.617, no:1328; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Teâlâ'ya hamd ederek, şükrederek, tevhid ederek, tesbih ederek Allah'a kavuşur.

Çünkü hayatında hep hayırlarla meşgul olmuş. Hep hayırlarla meşgul olmuş, kat'iyyen şerlere yanaşmamış, fâsık olmamış. Onun için son nefesinde böyle hayır üzerine dünyadan gider, ki her hâli hayırdır, bu dünyadan gidişi de hayırdır.

Dünya mü'minin zindanıdır. İnsan ancak zindandan çıktığı vakitte kurtulur, rahata erişir. Zindanda olduğu müddetçe rahatsızdır insan... Ne kadar çok besleseler de, yedirseler de, rahat da olsa, çeşitli karyolalarda, yataklarda da yatırsalar, adı zindan olan yerde adam ızdırap içerisinde. O yemeler, içmeler, hiç onun gözünde değildir. Ne zaman oradan kurtulur, kuru ekmek de yese rahattadır o zaman artık, rahat eder.

Binâen aleyh dünya mü'minin zindanı olması dolayısıyla, dünyadan kurtulup çıktığı gün rahata ermiştir. O, hani bir mezar diye ödümüz kopuyor, o mezar denilen yer insanın ilk istirahatgâhı. İlk önce rahata eriştiği, kavuştuğu yer. Bakma topraklar örtülüyor, bu cesedin hiç kıymeti yok. Bu ceset oradan gelmiş, oraya gidecek; her mahlûkta olduğu gibi etten kemikten ibaret bir şey o... Asıl kıymet bu cesedin sahibi olan ruhta. O selâmete eriyor. Hem bu beden zindanından kurtuluyor, hem şu dünya zindanından kurtuluyor, selâmete erişiyor.

Nasıl kuş kafesten çıktığı vakitte, "Oh! Kâinat benimmiş!" diyor, fırıl fırıl etrafta uçuşuyor. O da buradan çıktıktan sonra rahata erişiyor.

Onun için evliyaların büyükleri, vefatlarından sonra da tasarruf sahibidirler, Bursa'daki Üftâde hazretlerinin türbesinin başına yazmışlar:

"—Evliyanın kılıcı, kınından çıkmış kılıç gibi, öldükten sonra daha iyi keser."

Şimdi, kılıç kınında olduğu vakitte ne kadar vursan, adamın canını acıtır ama kesmez, kını var. Ama kınından çıkarıp da vurdun mu adamın kafasını uçurur.

"—Sebebi?"

İşte bu zindanda olduğumuz müddetçe hareketlerimiz buna benziyor. Ne zaman kurtuluyoruz, âhiret alemine geçiyoruz, kınından çıkmış kılıç gibi... Oooh, serbestçe hareket ediyor insan. Kuşun kafesten kurtulduğu gibi...

Allah son nefeste hepimize hüsn-ü hâtimelerle göçmeyi nasip etsin...

Haydi bu hususta Peygamber Efendimiz'e bir salât ü selâm daha okuyalım:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ، صَلَاةً تَنْجِينَا
بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَهْوَالِ وَالْآفَاتِ ، وَتَقْضِي لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ ، وَ
تُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ السَّيِّئَاتِ ، وَتَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ أَعْلَى الدَّرَجَاتِ ،
وَتُبَلِّغُنَا بِهَا أَقْصَى الْغَايَاتِ ، مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ ، فِي الْحَيَاةِ ، وَ بَعْدَ
الْمَمَاتِ ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ، نَعَمْ
الْمَوْلَى وَنَعَمْ النَّصِيرُ ، غُفْرَانُكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ .

(Allâhümme salli alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammed, salâten tüncînâ bihâ min cemî'l-ehvâli ve'l-âfat... Ve takdî lenâ bihâ cemî'al hâcât... Ve tutahhirunâ bihâ min cemî's-seyyiât... Ve terfeunâ bihâ indeke a'le'd-deracât... Ve tübelliğunâ bihâ aksa'l-gâyât... Min cemî'l-hayrâti fî'l-hayâti ve ba'de'l-memât... Bi-rahmetike yâ erhame'r-rahimîn...)

Hasbuna'llâhu ve ni'me'l-vekîl, ni'me'l-mevlâ ve ni'me'n-nasîr... Gufrâneke rabbenâ ve ileyke'l-masîr...)

[Allah'ım! Efendimiz Muhammed'e ve onun Ehl-i beytine salât eyle. Bu salâvat o derece değerli olsun ki: Onun hürmetine bizi bütün korku ve belalardan kurtarırsın. Bizim ihtiyaçlarımızı o

salâvat hürmetine yerine getirirsin, bizi bütün günahlardan bu salâvat hürmetine temizlersin, o salâvat hürmetine bizi derecelerin en üstüne yüceltirsin, o salâvat hürmetine hayatta ve öldükten sonra düşünülebilecek bütün hayırlar konusunda gayelerin en sonuna kadar ulaştırırsın. Ey merhametlilerin merhametlisi, bize bunları merhametinle nasib eyle.

Allah bize yeter, o ne güzel vekildir. O ne iyi bir dost, ne iyi bir yardım edicidir. Ey Rabbimiz, senin mağfiretini dileriz, dönüş yalnız sanadır.]

f. Mü'min Ümitle Korku Arasındadır

Yine mü'minin sıfatlarından birisinden bahsediyor;

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.102, no:304.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.161, no:804; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.96, no:24412.

الْمُؤْمِنُ عَبْدٌ بَيْنَ مَخَافَتَيْنِ: مِنْ ذَنْبٍ قَدْ مَضَى، لَا يَدْرِي مَا يَصْنَعُ

اللَّهُ فِيهِ، وَمِنْ عُمْرٍ قَدْ بَقِيَ، لَا يَدْرِي مَاذَا يُصِيبُ فِيهِ مِنَ الْهَلَكَاتِ

(ابن المبارك بلاغا (١) ولم أر راويه ولم يروه هو)

RE. 230/15 (*El-mü'minü abdün beyne mehâfeteyni: Min zenbin kad medâ, lâ yedrî mâ yesnau'llâhu fihî, ve min umrin kad bakıye, lâ yedrî mâzâ yusîbü fihî mine'l-helekâti.*)

(*El-mü'minü abdün beyne mehâfeteyni*) “Mümin iki korku arasında bulunan bir kuldur. (*Min zenbin kad medâ, lâ yedrî mâ yesnau'llâhu fihî*) Geçmiş günahını anar ve bundan dolayı Allah ona ne yapacak, bilmez, korkar. (*Ve min umrin kad bakıye, lâ yedrî mâzâ yusîbü fihî mine'l-helekâti*) Geri kalan ömründe daha nelere uğrayacak onu da bilmez ve korkar.”

“—Mü'min şöyle bir kuldur ki, iki korku arasındadır:

Bir korkusu gençliğinde, daha erken yaşlarında yaptığı

kusurların günahı... Gençlik dolayısıyla yapmış olduğu birtakım günahları var, geçmiş. Tевbe etmiş ama tevbe ind-i ilâhiyede ne derecede makbuldür, kabul olmuş mu, bildiği yok. Allah'ın şeynine rahmetine güvenir de, "Tevbe ettim, Allah inşaallah kabul etmiştir." der. Fakat bu konuda kesin bir bilgisi yoktur. Allah'ın meşiet-i ilâhiyesine kalmıştır.

Bunları bilmiyor. Bilmiyor ki o yaptığı hatalardan dolayı Allah-u Teâlâ ne işliyor, ondan bir mâlumatı yok. Bundan sonra daha ne kadar zaman yaşayacak ve bu zaman içerisinde başına neler geleceğini bilmek imkânı yok...

Başımıza gelecekleri bilmek imkânı olmadığı için, "Acaba ne gibi felaketlerle karşılaşacağız?" bilemediğimizin korkusu, bir de, "Geçmişte yaptıklarımızın, kusurlarımızın, günahlarımızın kusuru." Mü'minin ömrü bu iki korku arasında geçer.

Bunu İbn-i Mübârek Hazretleri rivayet etmişler.

Allah hepimizi affetsin...

Mü'min, korku ili ümit arasındadır. Ümitle korku bir terazi gibidir. Terazinin bir gözünde korku var, bir gözünde de ümit vardır; ikisinin denk olması lazımdır.

Yalnız ölüm hâli gelince, korkudan daha ziyade ümit tarafının ağır gelmesi lazım! Artık korku bitmiştir, Allah'ın rahmetine sığınmaktan başka çaremiz yok. O zaman ümit tarafının daha fazla olarak:

"—*Yâ erhame'r-râhimîn, yâ erhame'r-râhimîn!*" diye af diler, hüsn ü hâtime ister, ne isterse ister.

O zaman ümit devrededir. Ondan evvelki, ikisinin ortasında, terazinin denk olması lazım. Çünkü bir tarafına yüklenirsen, "Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir." diye yüklendin miydi, bütün günah kapıları açılır. Şeytan bile ümidini kesmiyor oradan. Ama orada bulunacak, Gafûr'dur, Rahîm'dir ama Gafûr'un Rahîm'in de kuyusu derindir. Onu da elden bırakmamak lazımdır.

Şu bir iki taneyi de daha okuyalım, burada bitirelim dersimizi.

g. İman, Vücuttaki Baş Gibidir

Yine mü'minin bir vasfını daha beyan buyuruyor Cenâb-ı Peygamber.

Abdullah ibn-i Mübârek, Ahmed ibn-i Hanbel, Ruyânî, Taserânî, Ebû Nuaym ve Ziyâü'l-Makdîsî, Sehl ibn-i Sa'd RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁰

المُؤْمِنُ مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ ، بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ ، يَأْلَمُ الْمُؤْمِنُ لِأَهْلِ
الْإِيمَانِ ، كَمَا يَأْلَمُ الْجَسَدُ لِمَا فِي الرَّأْسِ (ابن المبارك ، حم. والرويانى ،
طب. حل. ض. عن سهل بن سعد)

RE. 231/1 (*El-mü'minu min ehli'l-îmâni, bi-menzileti'r-re'si mine'l-cesedi, ye'lemü'l-mü'minü li-ehli'l-îmâni, kemâ ye'lemü'l-cesedü limâ fi'r-re'si.*)

(*El-mü'minu min ehli'l-îmâni, bi-menzileti'r-re'si mine'l-cesedi*) “Cesette baş ne mevkide ise, ehl-i imana göre mümin de odur. (*Ye'lemü'l-mü'minü li-ehli'l-îmâni, kemâ ye'lemü'l-cesedü limâ fi'r-re'si*) Nasıl baş ağrıyınca beden elem çekerse, mümin de ehl-i imandan birinin zarar görmesi ile elem duyar.”

Ehli imandan mü'min olan kimse, vücuttaki baş gibidir. Yani baş olmazsa vücudun kıymeti yoktur, vücudun kıymeti başıyladır. Baş olmazsa vücudu götürür gömerler bir tarafa...

Binâen aleyh mü'minin kıymeti de iman iledir. O iman olmazsa, başka amellerin hiç kıymeti yoktur. O iman baş gibi

⁶⁰ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.340, no:22928; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.131, no:5743; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.69, no:4696, İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.I, s.118, no:111; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.113. no:136; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.253, no:35557; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.114, no:1298; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühed*, c.I, s.241, no:693; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.164, no:13094, Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.142, o:683; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.103, no:24429.

olunca, başı olmayan insanın hâli neyse, imanı olmayan adamın hâli de öyledir.

Yalnız burada şunu da anlatayım:

El-Aziz'e [Elazığ'a] gittik. Orada dediler ki, bir zât var, Arap Baba denilen birisi. Altı yüz senelik dediler, bilmiyoruz artık. Ama adam dipdiri, musalla taşının üzerinde duruyor. Bizim arkadaşlardan biri evvel gitmiş;

“—Aldım şöyle kucağıma, öptüm, sevdim, bayıldım adama...” diyor.

“—Allah Allah, nasıl oldu bu?” dedik.

Bir de biz gidelim dedik, nasip oldu, gittik oraya. Ben gidemedim hasta oldum, kaldım camide, arkadaşlar gittiler. Adamcağız vefat edeli 600 sene olmuş ama başı kesik. Başını kesmişler, başını da yine yanına koymuşlar, bütün vücuduyla beraber. Böyle mumyalı filan değil yani. Mumyalanır, mesela müzelerde görüyoruz, öyle değil. Bu tabii haliyle böyle, heykelin olduğu gibi nasıl şehid olduysa orada öylece duruyor. Altı yüz sene dediler ama kim bilir, 600, 500 neyse, ama adam sanki yaşıyor.

Şimdi bunun bir misalini söyleyeyim size yine. Bizim burada bu caminin şu minarelerine bakan terzi bir kardeş var ya, o geçen bir rüya anlattı bana, dedi;

Şu köşeden gece rüyamda bir adam çıktı, yeri beline kadar. Tanımıyor o adamı:

“—Sana çok teşekkür ederim, biz burada üç kişi yatıyoruz.” demiş.

Temizlemiş oralarını da, oralarını temizlediğinden dolayı o tecessüm etmiş ona;

“—Biz burada üç kişi yatıyoruz, ikisinin de vekaleti bende, sana teşekkürle geldim.” demiş.

Bu âlemle o âlemin arasındaki râbıtayı bilecek kudret lazım bize. Biz hem gözümüz kör hem kulağımızda sağır.

Allah affetsin... Birçok hadiselerle şahit olduğumuz halde buna bir türlü aklımızı erdiremiyoruz.

Onun için iman cesetteki baş gibidir. Baş olmayınca vücudun nasıl kıymeti yoksa, iman olmadıktan sonra uçsan para etmez. İman olmadıktan sonra uçsan para etmez, kuşlar da uçuyor.

Onun güzel bir hikayesi hatırıma geldi. Râbiatü'l-Adeviyye denilen bir hatun var ya, Hasan-ı Basrî Hazretleri'nin devrinde. Yani 1000 küsur sene evvel. Hasan-ı Basrî Hazretleri ona göz koymuş. Hasan-ı Basrî zamanın en büyük âlimi... Bu kadın da meczup. Râbiatü'l-Adeviyye denilen meczup bir kadın.

Erkekten kaçmazmış.

“—Neden kaçmıyorsun?” diye sorulunca;

“—Allah, hayvanlardan kaçın demedi ki, insandan kaçın dedi. Hani insan?” dermiş.

Allah Allah! O zaman böyle derlerse bu zaman bizim halimiz ne olur bilmem artık. Erkek kâmil oldu mu, kâmil birisini görürse, “Getirin örtümü!” dermiş. Böyle birisi.

Hasan Basrî demiş ki:

“—Bununla evlensem?”

Gitmişler;

“—Allah’ın emriyle biz seni istemeye geldik.” demişler.

“—İyi ama benim derdim çok. Benim o dertlerimin karşısında benim bir de sizinle evlenmeye gücüm yetmez.” demiş.

“—Nedir derdin canım?” demişler.

“—Bir kere mezara gireceğiz. O mezarda sorguların cevabını verebilecek miyim, veremeyecek miyim? Siz bunu biliyor musunuz?” demiş.

“—Hayır...” demişler.

“—Kıyamette ikiye ayrılacak insanlar; birisi sağcı, birisi solcu, hangi tarafa ayrılacağım acaba?” demiş.

“—Kitapları elimize verilecek. Acaba nasıl verilecek, hangi taraftan kitabım verilecek?” demiş.

“—Acaba cennetlik mi olacağım, cehennemlik mi olacağım; onu da bildiğim yok.” demiş.

“—Ama sen, “Bunlar senin lehindedir.” diye bana söz verirsen evlenirim.” demiş.

O da cevap vermiş;

“—Ben nasıl söz vereyim. Bu Allah’ın bileceği bir iş.”

Bakmış çare yok, kerâmetler göstermeye başlamış, göklerde uçmaya, denizlerde yürümeye filan.

“—Yâ Hasan! Bunları bana gösterme!” demiş.

Kadına bak!..

“—Onları bana gösterme! Allah’ın âciz kuşları da uçuyor böyle, bu uçuşma hüner değil. Denizde âdî kurbağalar da yüzüyor, bu da hüner değil. Hüner Allah’a kul olmak, istikametle yaşamak.” demiş.

Onun için iman cesette baş gibi, baş olmayınca başka hiçbir şeyin kıymeti yok. İman olmayınca da hiçbir şeyin kıymeti yok.

Onun için Allah hepimize köklü sağlam yıkılmaz bir iman nasib etsin.

Abdül-hakim Efendi diye bir zât vardı ya burada, meşayihden. Bayezid Camii’nde ders veriyor, biz de çocuğuz o zaman,

dinliyoruz onu. O hatırımda kalmıştır, dedi ki;

“—Gâvur papazları da çalışırlar, bazı kerâmetler gösterirler. Kerâmet denmez onlara, *istidrac* derler. Onları yaparlar sakın ha aldanmayın. Azrail’in ilk tokadında hepsi mahvolur. Azrail’in ilk tokadıyla hepsi yok olur. Nasıl güzel bir arabayı boyarsın, bir kaza yapınca boyası döküp mahvolursa, bu papazlarınki de öyledir.” dedi.

Bizim bugün kardeş geliyordu, Ankara’ya giderken iki araba çarpışmışlar, arkasında da bir tanker varmış, o da ateş almış, yanmış. Tabii o arabaların hiçbirisinin hayrı kalmamış. İçinde de birkaç kaç kişi rahmet-i Rahmân’a kavuşmuşlar.

Böyle bir çarpışmada bütün kuvvetleri elden gider, yani foyaları meydana çıkar. Onun için ona hiç kıymet yok.

Allah affetsin cümlemizi... İman-ı kâmil, sağlam, olgun bir iman nasib etsin...

Mümin-i kavî diyerekten Peygamberimizin biraz evvel emir buyurduğu hadis-i şerifi hatırlayın! Siz de öyle olmaya çalışın, iman-ı kavî olan mü’minlerin arasına girmeye çalışın, zayıf halde kalmayın.

Li’llâhi’l-fâtihah!

24. 03. 1972 – İskenderpaşa Camii
09 Rebiü’l-Evvel 1392

09. MÜ'MİNİN ÖZELLİKLERİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ، وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ، أَفْضَلُ مِنْ

الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يُخَالِطُ النَّاسَ، وَلَا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ (طب).

ق. عن ابن عمر؛ حم. ق. عن رجل من الصحابة)

RE. 231/3 (*El-mü'minü'llezî yuhàlitu'n-nâse, ve yusbiru alâ ezâhüm; efdalü mine'l-mü'mini'llezî lâ yuhàlitu'nnâse, ve lâ yusbiru alâ ezâhüm.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Hep beraber Efendimiz SAS'e bir salât ü selâm okuyalım.

(Allâhümme salli salâten kâmileten, ve sellim selâmen tâmmen, alâ seyyidînâ muhammedini'llezî tenhallü bihi'l-ukad, ve tenfericü bihi'l-küreb, ve tukdâ bihi'l-havâicü, ve tünâlü bihi'l-rağâibü, ve hüsne'l-havâtimi, ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihi'l-kerîm, ve alâ âlihî ve sahbihî fî külli lemhatin ve nefesin, bi-adedi külli ma'lûmin leke.)

(Allâhümme salli alâ seyyidînâ muhammedin tıbbi'l-kulûbi ve devâihâ, ve âfiyeti'l-ebdâni ve şifâihâ, ve nûri'l-ebşâri ve dıyâihâ,

ve alâ âlihî ve sahibihî ve sellim.)

a. Mü'minlerin Vasıfları

Şöyle bir geçenki derslerimizden hülâsa yapalım!

Cenâb-ı Peygamber mü'minin sıfatlarını beyan ediyor. Bu meyanda “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” demekle, iman kapısından içeriye girmiş oluyoruz. Bu içeriye girdikten sonra bizde lazım olan sıfatlar:

Bir kere nâsın bizden emin olacağı bir hal kesbetmemiz lazım! Herkes bizden emin olsun, “Bundan bana zarar gelmeyecek.” dedirtebilelim. Sonra müslümanlar elimizden ve dilimizden herhalde sâlim olacaklar.

Mü'min az yiyen, az içen, az uyuyan, az konuşan ve çok zikreden adamdır. Bunları İbrahim Hakkı Hazretleri Ma'rifetnâmesi'nde çok güzel canlandırır.

Mü'min mü'minin daima aynasıdır. Mü'min herkesle geçinir, herkesle geçinir herkesle ülfet ve ünsiyet eder. Ülfet ve ünsiyet etmeyen, geçinmeyen insan da hayır yoktur.

Mü'min mü'min kardeşi için bir bina gibidir. Kenetlenmiş, birbirlerine bağlanmış insanlardır. Mü'min her hal üzerinde, herhalde hayır üzerine yaratılmış bir insandır.

Mü'min, ehli imandan yani *Lâ ilahe illa'llah* diyen insanlardan olan mü'minin sıfatı vücuttaki baş mesabesindedir.

Mü'min baş gibidir. Yani elimiz ayağımız bir rahatsız olduğu vakitte başımız da rahatsızdır. Başımız rahatsız olduğu vakitte elimiz ayağımız da rahatsızdır. Vücutta nasıl bir bağlantı varsa, bir rahatsızlık bütün azalarda nasıl hissediliyorsa, mü'minler de böyle birbirlerine bağlıdırlar. Birisi görünür bir irtibat, birisi de görünmez bir irtibat, mânevî denilir ona. Mânevî bir irtibatla bağlıdırlar. Bu bağ olmazsa kıymeti yoktur onun.

Mü'min Allahu Teâlâ'ya bazı meleklerinden de ekrem ve eşreftir, âlâdır. Bunu şöyle tâbir ediyorlar:

Mü'minlerin kamilleri peygamberler. Peygamberler meleklerin

büyüklerinden büyüktür. Büyük meleklerden ki Cebrâil, Azrâil, Mikâil, İsrâfil diye tanıyoruz; peygamberler bunlardan büyüktür.

Avam-ı nâs diye bize diyorlar, biz de diğer meleklerden üstünüz. Bak kendini yabana satma ha! İnsan ind-i ilahiyede meleklerden efdal bir mahlûktur. Niçin?

Meleğin bir vazifesi vardır, ona Cenâb-ı Hak ne vazife verdiyse o vazifeyi biliyor, başka bir şey bilmez o... Onda nefis yok, şehvet yok, şeytan yok, düşmanı yok, münafığı yok. O ancak Cenâb-ı Hakk'ın verdiği ruhani bir hayat ile ibadeti neyse onu yapar. Başka terfi-i derecâtı da yok. Yaratıldığı makam neyse o makamdadır, bir makam daha yukarıya çıkamaz.

Ama insan böyle değil. İnsanda nefis var, şehvet var, şeytan var, münafık var, diğer düşmanları var. Bunların karşısında Cenâb-ı Hakk'a "Allah!" deyip de yöneldi miydi, onun makamı elbette yükselir. Bu beş düşmanı yenerekten mücahede eden insanın derecâtı elbette yüksek olur.

Onun için bir mü'minin iki zinciri var: Bir zinciri yedi kat göğün üzerinde, bir zinciri de yedi kat yerin dibindedir. Mü'min Allah'a tevazu edip başını secdeye koyar da tevazu ile, alçak gönüllülük ile insanlar arasında geçinirse; o gökteki zincirler onu yedi kat semanın üstüne çeker, yükseltirler. O kadar yüksektir kıymeti...

Maazallah bir de kendisine gurur, kibir, varlık, benlik gelerek huzur-u ilâhiye durmaz ve böylelikle herkesi de rencide ederse; zincirler onu da yedi kat yerin dibine kadar çeker, aşağıya indirirler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶¹

من تواضع لله رفعه الله، ومن تكبر وضعه الله (ابو نعيم عن عمر)

(*Men tevadaa li'llâhi refeahu'llâh*) "Kim Allah rızası için

⁶¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.139, no:4894 *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.585, no:18294; Hz. Aişe RA'dan.

tevâzû gösterirse, Allah onu yükseltir. (*Ve men tekebbere vadaahu'llah*) Kim tekebbür ederse, Allah onu alçaltır. Kibirleneni yerin dibine indirir.”

Şimdi mü'minlerin ufağı, ki biz avam diyoruz ona, meleklerin büyüklerinin aşağısında olan kısmından âlâ. İnsanların büyükleri de meleklerin büyüklerinden büyük, o kadar kıymetli.

b. Mü'min Ümitle Korku Arasındadır

Abdullah ibn-i Mübarek Rh.A. rivayet etmiş.

PeygamberSAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶²

المؤمن عبد بين مخافتين: من ذنبٍ قد مضى، لا يدري ما يصنع
الله فيه، ومن عمرٍ قد بقي، لا يدري ماذا يصيب فيه من الهلكات
(ابن المبارك بلاغا، ولم أر راويه ولم يروه هو)

RE. 230/15 (*El-mü'minü abdün beyne mehâfeteyni: Min zenbin kad medâ, lâ yedrî mâ yesnau'llâhu fîhi, ve min umrin kad bakıye, lâ yedri mâzâ yusîbü fîhî mine'l-helekâti.*)

(*El-mü'minü abdün beyne mehâfeteyni*) “Mümin iki korku arasında bulunan bir kuldur. (*Min zenbin kad medâ, lâ yedrî mâ yesnau'llâhu fîhi*) Geçmiş günahını anar ve bundan dolayı Allah ona ne yapacak, bilmez, korkar. (*Ve min umrin kad bakıye, lâ yedri mâzâ yusîbü fîhî mine'l-helekâti*) Geri kalan ömründe daha nelere uğrayacak onu da bilmez ve korkar.”

Mü'min iki korkunun arasındadır:

“—Acaba geçmişlerim ne oldu? Gelecekte de başıma ne gelecek?”

⁶² Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühed*, c.I, s.102, no:304.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.161, no:804; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.96, no:24412.

Bunu kimse bilmiyor.

Dün bir kardeş geldi mesela, kendi babasının akrabalarından 70 yaşına müteceviz olduğu halde, Allah esirgesin, namazı bırakma durumuna gelmiş. Yetmişine kadar kılmış da artık 70'inden sonra gelen bir noksan şuur nedeniyle namazı filan terkederiyor. Bu insanların bilemediği âkibettir.

Allah hepimizi böyle bu gibi akıbetlerden muhafaza buyursun.

Onun için iki korkunun arasında: Acaba geçmiş günahlarım ne oldu? Acaba ileride başıma ne gelecek?

c. Toplumun İçinde Olmak

Şimdi bugünkü derse geldik.

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶³

الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ ، وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ ، أَفْضَلُ مِنْ

الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يُخَالِطُ النَّاسَ ، وَلَا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ (طب).

ق. عن ابن عمر؛ حم. ق. عن رجل من الصحابة)

RE. 231/3 (*El-mü'minü'llezî yuhâlitu'n-nâse, ve yusbiru alâ ezâhüm; efdalü mine'l-mü'mini'llezî lâ yuhâlitu'nnâse, ve lâ yusbiru alâ ezâhüm.*)

Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.219, no:335; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.216, no: 5735; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1442, no:2445; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XX, s.179, no: 21844.

⁶³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.39, no:4022; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.140, no:388; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.43, no:5022; beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.89, no:19961; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.118, no:368; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

(*El-mü'minü'llezî yuhâlitu'n-nâse, ve yusbiru alâ ezâhüm*)
“İnsanlara karışıp da ezalarına sabreden mü'min, (*efdalü mine'l-mü'minü'llezî lâ yuhâlitu'nnâse, ve lâ yusbiru alâ ezâhüm*)
insanlara karışmayıp da ezalara sabretmeyen mü'minden daha faziletlidir.”

Burada mü'minlerin iki kısma ayırıyor:

Bir kısım insan vardır ki cemiyete, cemiyet hayatına alışmıştır. Cemiyet içerisinde yaşar. Bir kısmı da bakar ki cemiyette birçok zorluklar, sıkıntılar var, çekilir bir köşeye, tesbihcağızını alır, namazcağızını kılar, tesbihcağızını çeker. Hiç kimsenin tatlısına tuzlusuna karışmaz.

Bu müslimle öteki cemiyet hayatına karışan müslüman arasında fark vardır. Cemiyet içerisinde birçok sıkıntılara, ezalara uğrayan ve bunlara tahammül eden mü'min, o dağın tepesine çekilmiş, veyahut köşe-i vahdete çekilmiş kendi hali ile meşgul olan mü'minden daha faziletlidir.

O da mü'mindir ama, efdaliyet cemiyet hayatına karışanda...

Bunun şöyle bir hikâyesini de naklederler:

İki kardeş, birisi dağda çoban veyahut dağ hayatında kendi hayatında ermiş yani veli olmuş, öteki de şehir hayatında ayakkabıcı sanatı ile vazifesini yapıyor. Hem Allah'a kulluk vazifesini yapıyor hem de işiyle meşgul.

O dağdaki adam şehirdeki kardeşine kendinin kemale ulaştığını göstermek için mendile süt koymuş da getirmiş kardeşine...

“—Ben böyle yükseldim.” gibi gösterecek.

Ama kardeşinin dükkanına da bir hanım gelmiş, o da ayakkabı giyecek ayağına, o da onun ayağına bakıp imrenince, sütler başlamış akmaya...

“Kardeşim, dağda evliyalık kolay ama asıl burada evliyâ olmak lazım!” demiş.

Şimdi bunlar bir hikayedir, aslı var veya yok... Allahu a'lem.

d. Mü'min Kimseye Yük Olmaz!

Ebû Nuaym, Beyhakî, Hatîb-i Bağdâdî ve Kudâî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁴

المؤمن يسير المؤمنة (حل. هب. خط. والقضاعي عن أبي هريرة)

RE. 231/4 (*El-mü'minü yesîru'l-meûneti.*) "Mü'minin külfeti azdır."

Bu hemze ve vav ile *meûne*; bir de ayn ile olan var, *maûne*.

Meûneh; yükü hafif, zahmeti yok, kimseye bâr olmuyor, kimseye yük olmuyor. Kimsenin bir şeyini istemiyor, kimseye zahmet meşakkat vermiyor.

Mü'min öyledir; aza kanaat eder, kimseye yük olmaz, kimseden bir şey istemez, kimseye bir bâr olmaz. Böyle kendi haline kanaatkâr. Aç da olsa el-hamdü li'llâh der. Peynir ekmek de, kuru ekmek de yese yine el-hamdü lillâh der, etrafa halini sızdırmaz. Bu mü'min külfeti az bir kimsedir.

Kudâî denilen zât kitabında demiş ki buna ilaveten, aynı zamanda kesîru'l-meûnedir, ayınla...O zaman muâveneti, yardımı da çok demektir. Kendisi yük olmuyor, yük olmamakla beraber yardım ediyor, müslümanlara yardımcı aynı zamanda...

Mü'minin sıfatları böyle olması lazım. Yani yük değil yardımcıdır daima...

[Şair ne güzel söylemiş:⁶⁵

*Dervişlik yâr olup, bâr olmamaktır;
Gül-i gülzâr olup hâr olmamaktır.*

Tasavvuf dost olmaktır, ama kimseye yük olmamaktır.

⁶⁴ Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.107, no:127; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.179, no:6555; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.142, no:685; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.110, no:24436.

⁶⁵ Dede Ömer Rûşenî (v.1487)

Gül bahçesinin gülü olup, diken olmamaktır.]

e. Nimetlerden Hesaba Çekilmek

Taberânî, Abdullah ibn-i Mes'ud Ra'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁶

المؤمن لا يثرب عليه شيء أصابه في الدنيا إنما يثرب على الكافر
(طب. عن ابن مسعود)

RE. 231/5 (*El-mü'minü lâ yüserrebü aleyhi şey'ün esâbehu fi'd-dünyâ, innemâ yüserrebü ale'l-kâfiri.*)

(*El-mü'minü lâ yüserrebü aleyhi şey'ün esâbehu fi'd-dünyâ*)
“Mümin, dünyada kendisine isabet eden nimetler sebebiyle ahirette muâhaze edilmez; (*innemâ yüserrebü ale'l-kâfiri*) fakat kâfir edilir.”

İnsanoğlu beşerdir, evliyâ da olsa hatadan kusurdan sâlim değildir. Bazen akıl mı zayıflıyor, kuvvet mi zayıflıyor ne oluyorsa, istemeyerek insan bazı hataların içine düşüyor.

İnsan bundan insan kendini kurtaramaz. En büyük veliler müstesna, Peygamberler müstesna...

Hatta peygamberler hakkında bile demişlerdir ki:

“—Acaba onlardan da böyle şey sâdır olur mu?”

Zellenin sudûruna cevaz verilmiş, onlardan zelle sudûr edebilir denilmiştir.

Öyleyse mü'min de hatadan salim değil. Salim olmayınca sakın birbirinizi ayıplamaya kalkmayınız;

“—Bak yaptığın işe ha! Hiç olur şey mi yani!”

Sakın bunu deme!

Onun için, ancak kâfir ayıplanır.”

⁶⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.210, no:10496; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.574, no:18263; Abdullah ibn-i Mes'ud Ra'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.143, no:688; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.98, no:24418.

Bu şundan ileri gelmiş ki, İslâm'da ulviyet var. Bu ulviyetin iktizası ile yapılan hataları mazur görmek lazım.

Bir insan Rasûlullah'ın huzurunda çok çeşitli yemekler yiyor. Meşrubat da çok içiyor. Yiyor yiyor, diyor ki arkasından;

“—Yâ Rasûlallah! Bundan dolayı beni ta'yip etmeyiniz ayıplamayın. Allah'ın verdiği rızklardır bunlar, onun için yiyorum.”

Onun için demiş ki:

“—Müslüman şimdi bu yemekleri yerse ayıp mı? Her şeyi bol bol yiyebiliriz miyiz?”

Fakat o zaman müslümanlar öyle değil. Az yiyecek, gerisini fakirlere verecek. Yardıma ihtiyaç var çok fazla... Yardıma fazla ihtiyaç olduğu için fazla yemekler ayıp görülüyor. Fazla yiyenler ayıplanıyor o zaman. O zaman bu demiş ki:

“—Beni ayıplamayın yâ Resûlallah! Yanımızda işte vardı yedik.” diyerekten.

“—Mü'min ayıplanmaz.” tâbiri oradan sudûr etmiş.

O zatın ismi Ebü'l-Heysem imiş. Ebu'l-Heysem Rasûlullah'ın huzurunda böyle et, yaş hurma, kuru hurma, bir de tatlı bir su yiyip içerken bu hadise oluyor.

Bak bak bunlar yani! Bizimki gibi baklavalara, börekler, yağlar, kaymaklar gibi şeyler değil. Yediği bir parça et, bir parça hurma, bir parça da tatlı bir su...

Bundan dolayı muaheze olunmuş görüyor kendisini de, muaheze olmamasını istiyor. Bunun üzerine;

“—Bu nimetlerden dolayı mes'ul olacak mıyım acaba? diyor.

Çünkü; Elhâkümü't-tekâsür'ün son ayeti var ya:

ثُمَّ لَتَسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ (التكاثر: ٨)

(Sümme le-tüs'elünne yevme izin ani'n-naîm.) “Sonra o gün size verilen nimetlerin hepsinden sorulacaksınız!” (Tekâsür, 102/8)

buyruluyor. Sorgu var.

“—İşte bundan dolayı da mes’ul müyüm?” deyince Peygamber Efendimiz diyor ki;

“—Hayır müteessir olma, mü’min bunlardan dolayı ayıplanmaz ve mes’ul de olmazsın inşaallah.”

f. Mü’min Meleklerden Daha Kıymetli

Yine burada bir hadis daha geliyor.

İbn-i Mâce, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁷

المُؤْمِنُ أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ مِنْ بَعْضِ الْمَلَائِكَةِ (هـ. عن أبي هريرة)

RE. 231/6 (*El-mü’minü ekremu ale’llâhi min ba’dı melâiketihî.*) “Mü’min olan kimse bazı meleklerinden Allah-u Teâlâ’ya daha ekremdir, daha kıymetlidir.”

Bunda hiç şek ve şüphe yoktur.

Şimdi yukarıda bir tane daha geçti ya... Onu Hz. Enes RA rivayet etmişti. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁸

المُؤْمِنُ أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ (ابن النجار عن
حکامة حدثنا أبي عن أخيه مالك بن دينار عن أنس)

RE. 231/2 (*El-mü’minü ekremu ale’llâhi mine’l-melâiketi’l-*

⁶⁷ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.437, no:3937; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.I, s.174, no:152; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.255, no:267; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.145, no:712; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XX, s.94, no:24405.

⁶⁸ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü’l-Usûl*, c.I, s.100;

Lafız farkıyla: Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.183, no:6567; Temmâm, *Fevâid*, c.II, s.477, no:977; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.99; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.164, no:821; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XX, s.94, no:24404.

mukarrabîne.) “Mümin Allah’a, bazı melaike-i mukarrebinden daha şerefli dir.” tabiriyle idi o.

g. Mü'min Her Zaman Faydalı

Şimdi şunu dinleyiniz:

Ebû Nuaym, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶⁹

المؤمن منفعة؛ إن ماشيته نفعك، وإن شاورته نفعك، وإن شاركته

نفعك، وكل شيء من أمره منفعة (حل. عن ابن عمر)

RE. 231/7 (*El-mü'minü menfaatün; in mâşeytehû nefeake, ve in şâvertelhû nefeake, ve in şârektehû nefeake, ve küllü şey'in min emrihî menfaatün.*)

(*El-mü'minü menfaatün*) “Mümin olduğu gibi menfaattir: (*În mâşeytehû nefeake*) Onunla yürürsün, sana menfaat verir. (*Ve in şâvertelhû nefeake*) Onunla istişare edersin, fayda verir. (*Ve in şârektehû nefeake*) Ortak olursun, sana menfaat verir. (*Ve küllü şey'in min emrihî menfaatün*) Onun her bir işi menfaattir.”

Belki bundan 50-60 sene evvel Hocamın bu hadisten ders verdiği sesi şimdi böyle kulaklarımda çınlıyor, gözümün önünde de en güzel bir surette tecessüm etmekte... Hadisi okuyuverince tamamiyle karşıma bu hayali çıkıyor.

“—Mü'min her bakımdan faydalı bir insan, her bakımdan! Mü'minden zarar umulmaz. Mü'minden kimseye de zarar gelmez.”

Bugün zina dersini okuyor, bazı notlar alıyordum. Şöyle bir şey gözümün önünden geçti. İnsan bu zina hadisesini kaleme

⁶⁹ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.129; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.143, no:692; Câmiü'l-Ehâdis, c. XXII, s.104, no:24430.

alacak söz bulamıyor.

Nasıl bunu ben yazarım, bu nasıldır acaba? Zina nedir, nasıl yapılır zina?

Bunu insanın aklı, havsalası kabul etmiyor, almıyor, kaleme de getiremiyor bunu. Olmayacak bir hadise! İnsan mü'min olur, “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” der, müslümanım der. Ondan sonra bu iffet, namus ve şerefe taarruz eden insanı hangi kelimelerle, nasıl cümlelerle söyleyebilirsiniz? İki zıt bir arada toplanır mı? İman ile bu kötü huy müslüman bir insanda birleşir mi? Olur mu?

Ya bu adam delidir, ya aklı tamamıyla yoktur ki, bu işi işler yahut bu işi işlediği için müslüman değil? Müslümansa bunu nasıl yapar? Bu çok şuursuzluktur yani! Allah bu acı akibetten Ümmet-i Muhammed'i kurtarsın...

Sen deme ki;

“—Aklımız var ya işte yahu, biliyoruz ya?

Aziz kardeş! Bu akla akıl demezler. Kat'iyyen bunu fikrinden sil. Böyle kötü fikirlerle bilinen akıllar katiyen akıl değildir.

Aklıl odur ki insanı doğru yola götürür, insanı istikamette yürütür, insanı Allah'a ulaştırır. Böyle akla akıl derler, yoksa insana şeytani bir fikirler vererek, şeytani yollara saptıran akla kat'iyyen akıl demezler.

Şöyle bir iki tane misal hatırıma geliyor:

Bir göz önünü görmüyor. Önünü görmüyor beyazı karayı da farketmiyor. Bu göze siz göz der misiniz? Hiç göz değildir çünkü ne önünü görüyor, ne önündekini tanıyor. Göz değil.

Bir vücut var ama kötürüm, yürüyemiyor. Yangın etrafı almış, buradan kalkıp da kendisini dışarıya çıkaracak bir kudreti yok. Ama canlı bir insan! Canlı bir insan ama kendini bu yangından dışarıya atacak hâli yok. İktidarı yok, tutmuyor eli ayağı. Buna da siz canlı der misiniz? Yanar gider işte orada! Canlı insan olsa fırlar gider, kaçır kurtarır kendisini.

Aklı olursa insan bu gibi yerlerin yanından bile geçmez. İçki de böyle bu da böyle. Allah cümlemizi affetsin...

Allah Celle ve A'lâ bize yol gösteriyor. Onun gösterdiği yoldan daha alâ güzel bir yol olur mu acaba? Senin aklın mı iyi, Allah'ın verdiği akıl mı iyi yahu? Bu kadar şeyi insan idrak edemezse, elbette çok zayıf olur.

Onun için mü'min, mü'min olduğu takdirde bazı meleklerden efdaldır. Mü'min Allah'ın yolundan çıktığı takdirde şeytandan daha aşağıdadır, hayvandan da aşağıdadır. Bunun da Kur'an'da âyeti var.

Öyleyse mü'min her cihetten menfaattir. Her cihetten menfaatten başka mü'minden bir şey beklenmez. Öyleyse *Lâ ilâhe illa'llah* kelimesini telaffuz eden, "Ben de müslümanım, mü'minim!" diyen insan bütün insanlar için, beşeriyet için; evvela kendi için, ailesi için, cemiyeti için baştan aşağıya menfaat olması lazım.

Onun için diyor ki:

Sen bu mü'minle bir yol arkadaşlığı yaparsan. Hac arkadaşlığı yap, başka memleket arkadaşlığı yap, ticaret arkadaşlığı yap... Ha her ne iş yaparsan yap, bundan menfaat görürsün. Katiyen zarar görmezsin, menfaat görürsün. Çünkü imanı onun sana hıyanetlik yapmasına, fena yollara gitmene cevaz vermez.

İnsanın kendi aklı bazen bazı şeylerde tereddütte kalır, ermez aklı:

"—Acaba bu tarafa mı gitsem bu tarafa mı gitsem, bunu mu yapsam bunu mu yapsam?"

İki şey arasında kalır, kendi aklı yetmez, ona bir karar veremez, gider bir başkasına der ki;

"—Yahu şu işte ben şaşkın kaldım. Senin fikrine müracaat ediyorum bu hususta ne dersin bana?"

Mü'min bu yolda kendisini teraziye koyar, kendisi için ne gibi şey denmek lazımsa, o gibi şeyi o kardeşine tavsiye eder. Zarar denilen şeyi değil, mutlaka menfaat olan şeyleri tavsiye eder.

Ortak olursanız şayet iş yapacaksınız beraber, muhakkak sana menfaat verir. Menfaatten başka bir şey etmez. Mü'minin her işi,

saymakla bitmez ya bütün işler, bütün işleri faydadır.

Allah bizi böyle bir mü'min sıfatına ulaştırsın... Böyle kâmil, her tarafına her bakımdan faydalı olmasını Cenâb-ı Hak cümle Ümmet-i Muhammed'e, bizlere de nasib ü müyesser eylesin...

Bu tabii hem ilim işidir hem de Cenâb-ı Hakk'ın bir tevfiği ve hidayet işidir. Bu bilgi bir, arkadan da Cenâb-ı Hakk'ın tevfiği-i inayeti, insanda da çalışma neticesinde Cenâb-ı Hakk'ın lütfu ihsanıdır inşaallah.

h. Mü'min Yumuşak Huyludur

Yine buyuruyor mü'minin sıfatı:

Beyhakî ve Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁰

المؤمن لين ، حتى تخاله من اللين أحمق (هب. والثقفي في

الثقفيات والديلمي عن أبي هريرة)

RE. 231/8 (*El-mü'minü leyyinün, hattâ tehâlehû mine'l-lîni ahmakun.*)

(*El-mü'minü leyyinün*) “Mü'min yumuşaktır. (*Hattâ tehâlehû mine'l-lîni ahmakun*) O kadar ki, onu yumuşaklığından dolayı ahmak zannedersin.”

“Mü'min çok yumuşak bir adamdır.”

Leyyin, lînet'ten, yumuşaklık. Mü'min daima yumuşaktır, sert değildir. Serti vurursun kırılır çatlar. Mü'min öyle değil. Ekin yatar yine kalkar, yatar yine kalkar... Mü'min yatar kalkar. Ağaç bir kez devirirsin gitti. Başka şey... Taş, vurursun kırılır gider.

⁷⁰ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.272, no:8127; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.175, no:6543; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.264; Taberânî, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.19, no:15; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.156, no:777; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.100, no:24421.

Mü'min öyle değil, kırılmaz, kopmaz, daima yumuşak davranır.

Onun bu yumuşaklığından istifade ederek bazı kimseler, akılsız şuursuz insanlar, “Abdal adam, ahmak adam!” derler.”

Halbuki o ahmaklığından değil, o Allah-u Teâlâ'nın ona verdiği yumuşak bir huy. Deve gibidir. Basar ayağını yumuşacıktır, bastığı yerler incinmez.

Tehâle, bir teşditle okunur, bir de *tehâle* diye okunur. *Tehâle* kelimesindeki söz, böyle zan, zanneder. *Tehâlle* olursa o zaman da sıdk u sadâkat sahibi, halillik, dostluk.

Ama şimdi bunu ezberleyin. Bunların hepsini ezberlememiz lazım yani. Hepsini ezberlememiz lazım!

Yine bak ne güzel!

i. Mü'minde Yalan ve Hıyanet Olmaz!

Beyhakî, Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷¹

المُؤْمِنُ يَطْبَعُ عَلَى كُلِّ خَلْقٍ، إِلَّا الْكَذِبَ وَالْخِيَانَةَ
(هَب. عن عبد الله بن أبي أوفى)

RE. 231/9 (*El-mü'minü yutbeu alâ külli hulukin, ille'l-kezibe ve'l-hıyâneti.*)

(*El-mü'minü yutbeu alâ külli hulukin*) “Mümin her ahlak üzerine ahlâklanır; (*ille'l-kezibe ve'l-hıyâneti.*) fakat onda yalanla ihanet bulunmaz!”

Bugün ne kadar ahlâk var yeryüzünde, bunların hepsi mü'minde olabilir. İyisi de vardır kötüsü de vardır. İyi sıfatları da vardır, kötü sıfatları da vardır yaratılışı itibariyle, hilkatte... Vazifesi kötülüğü yenmek, iyiliği meydana koymaktır.

⁷¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.324, no:5267; Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.166, no:832; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.112, no:24438.

Onun için, ayet-i kerîmede:

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا (المالك: ٢)

(*Ellezî haleka'l-mevte ve'l-hayâte li-yebblüveküm eyyüküm ahsenü amelâ*) “Hanginiz daha güzel amel edeceksiniz, bunu imtihan etmek için, denemek için bu hayatı, ölümü yarattım.” (Mülk, 67/2) buyrulmuş.

İmtihan yeri burası. Bu imtihan yerinde Cenâb-ı Hak bakalım nasıl herkesi imtihan edecek, görsün kendini, sonra itiraza meydan kalmasın diyerek buraya bizi sevketmiştir. Bundan dolayı her huyu vermiştir.

Vermiştir ama dikkat et! İlle'l-kezibe ve'l-hıyânete. “Mü'mine yalanla hıyaneti vermemiştir.”

İşin içinden çıkabilirsen çık şimdi. Mü'min de yalan ve hıyanetlik yaratılışında yok. Tinetin de yok hilkatin de yok. Mü'min yalan katıyen söylemez. Mü'min katıyen hıyanetlik yapmaz. Bugün hıyanetlik yapanlar ve yalanla işlerini idare edenler, kendilerini iyi bilmelidirler ki imandan dışarıdırlar. İman kabul etmiyor bunu.

Yani;

Leysâ. “Bu iki huy olmadı.” Min ahlaki'l-mü'mini. “Ahlak-ı mü'minden olmadı.” Hâzâ tehdidün ve zehrun ani'l-kezibi ve'l-hıyaneti. “Bu dehşetli bir tehdit korku var burada.” Fe-zâhiruhû. “Şimdi bu hadisın zahiri, bu sözlere bakınca. Fe-zâhiruhû yaktazi'l-küfre'l-hâini. “Hainin küfrünü iktiza ettiriyor, kezzâbın küfrünü iktiza ettiriyor.” Velakin leyse kezalik. “Fakat öyle değil.” Helal derse, hıyanetlik ve yalan helaldir derse o zaman küfre gider. Helal demediği takdirde günahkâr olur.

j. Selâmı Önce Vermek

Yine mü'minin bir sıfatı daha;

Dâra Kutnî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki: ⁷²

الْمُؤْمِنُ لَيْنَ الْمَنْكَبِ، يُوسِعُ لِأَخِيهِ؛ وَالْمُنَافِقُ يَتَجَافَى يَضِيقُ عَلَى
أَخِيهِ؛ وَالْمُؤْمِنُ يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ، وَالْمُنَافِقُ يَقُولُ: حَتَّى يَبْدَأَنِي (قَطْ).
فِي الْأَفْرَادِ عَنْ أَنَسٍ

RE. 231/10 (*El-mü'minü leyyinü'l-menkebi, yûseu li-ahîhi; ve'l-münâfiku yetecâfâ yudayyiku alâ ahîhi; ve'l-mü'minü yebdeü bi's-selâmi, ve'l-münâfiku yekülü: Hattâ yebdeenî.*)

(*El-mü'minü leyyinü'l-menkebi*) “Mü'min omuzlar yumuşak kimsedir, iyi geçimlidir. (*Yûseu li-ahîhi*) O, din kardeşine rahatlık verir. (*Ve'l-münâfiku yetecâfâ yudayyiku alâ ahîhi*) Münafık ise uzak durur ve kardeşine sıkıntı verir. (*Ve'l-mü'minü yebdeü bi's-selâmi*) Mü'min selâm vermekte önce davranır. (*Ve'l-münâfiku yekülü: Hattâ yebdeenî*) Münafık ise bekler ki önce kendisine selâm versinler.”

Menkebi, şu omuzlara diyorlar. Fakat (*zikru'l-cuz'i muradü'l-kül*) tâbiri vardır ki, bir kısmını söyler, gözü der, kulağı der, eli der fakat bütün vücudu murat eder. Omuzları yumuşak demek, kendisi yumuşak demek: *Leyyinü'l-menkebi*.

Demin yukarıda da dedi ya, mü'min yumuşak huylu. Bu, omuzları da yumuşak.

Bu şimdi hacca giderseniz, Allah nasip etsin inşaallah, görürsünüz ki mü'minler şimdi birbirlerine dar, cemaat çok, yer almıyor. Öyle sıkışır, “Sen de gel şuraya.” der. Mü'minin sıfatı. Öteki bazı mağrur kimseler var, böyle apışır yaylanır, sen oraya girmek istersen daha yaylanır, sokmaz seni oraya. Halbuki iki

⁷² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.178, no:6553; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.156, no:777; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.100, no:24420.

kişi sıkıştı mıydı, sen de oraya pekâlâ girersin. Fakat iman sıfatı ile münafıklık sıfatı orada ayrılıyor.

Mü'min daima böyle gelenlere her cihetten yardımcı idi ya, burada da yardımcı olacak. Her cihetten! Bu yalnız bu cemaat için değil de herhangi bakımdan olursa olsun, böyle kardeşine daima kolaylık gösterir, işini yaptırır. Kardeşi için böyle genişlettirir her işini...

Münafiğa gelince, kardeşini darlandırıyor, sıkıştırıyor, yapacağı yardımı yapmıyor, onu ıztırar halinde bırakıyor.

Dün bir Pakistanlı kardeş geldi. Burada tez yazıyormuş kendisi, sıkışmış. Hanımı Pakistan'da, hanımı getirmek için bir ev tutmuş. Hanımımı da getireyim diyerek paralarını harcamış. Şimdi aldığı parası da yetmiyor kendi maişetine. Sıkışmış, nereye gideyim gideyim diye müftülüğe kadar gelmiş, halini arz etmiş. Böyle bir sıkıntım var, darlık durumundayım, sıkıntılı durumdayım. Acaba benim bir elimden tutar mısınız, bir yardım eder misiniz demek istiyor. Onu da açıkça diyemiyor.

Borç kağıtlarını çıkardı şeyden ne diyorlar onlara. Alacaklı icrâ vasıtası ile bir mektup gelmiş onu gösteriyor. Ben bak borçluyum, sıkıldım, bu borçları istiyorlar, verecek durumumda yok. Anlayın halimi demek istiyor zımnen. Ne yapacaksınız bakayım söyleyin şimdi?

Boynumuzu büktük, şöyle dedik böyle dedik. Yarın gel bakalım dedik.

Yine mü'minin sıfatındandır ki, karşılaştı mı kardeşiyle, "*Es-selâmü aleyküm*"ü yapıştırır hemen. Beklemez o bana selâm versin diye. Hemen derhal selâmı verir, ama dargın ama değil. Dargın olmaz zaten mü'min ya. Öyle bir kendisi mesela varlıklı insan, bilgili insan, karşıındaki de garip insan. Ben ona selâm vereceğime o garip bana selâm versin diye beklemek ayıp olur.

Evvela büyükler küçüklere selâmı vermeli. Yokuştan yukarı giden değil yokuştan aşığı inen selâmı vermek mecburiyetindedir. Yayan değil atlı gidenin yayana selam vermesi vacip bunlar. Borç.

Çünkü sen atın üzerinde kudret sahibisin. Ona diyorsun ki, “Sakin benden korkma ha! Ben atımdayım, kılıcım mılincım yanımda ama korkma benden emin ol, “*Es-selâmu aleyküm!*” diyor. Ona o emniyeti veriyor.

Yukarıdan aşağıya gelen de aşağıdakine göre baskındır. Bu da ona selam verecek. Çoklar aza olduğu gibi filan.

Münafık da der ki:

“—O versin bana selâmı da, ben de ona aleyküm selam derim.”

Vermezse geçer gider. Onu bekler selam versin diyerekten. Mü'min ise beklemeden hemen selamını verirmiş.

k. Mü'minin Beş Düşmanı

İbn-i Lâl, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷³

المؤمن بين خمس شدايد: مؤمن يحسده، و منافق يبغضه، وكافر يقاتله، ونفس تنازعه، وشيطان يضله (ابن لال عن أبان عن أنس)

RE. 231/11 (*El-mü'minü beyne hamse şedâid: Mü'minün yahsüduhû, ve münâfikun yebğuduhû, ve kâfirun yukâtiluhû, ve nefşün yünâziuhû, ve şeytânün yüdilluhû.*)

(*El-mü'minü beyne hamse şedâid*) Mü'min beş türlü şiddet arasındadır:

1. (*Mü'minün yahsüduhû*) “Mü'minlerden bazı düşmanları vardır, hased eder.” Uğraşır, rekabet eder. Komşuluktan, ticaretten biliyoruz, hasedçi müslümanlar, ayağını kaydırmak isteyenler var. Siyasette görüyoruz, ticarete görüyoruz.

2. (*Ve münâfikun yebğuduhû*) Münafıklar vardır. Onlar içten pazarlıklı kimselerdir, bize kızarlar. Yüzümüze gülerler ama,

⁷³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.176, no:6548; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.284, no:809; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.96, no:24411.

fırsatını yakaladı mı da arkadan hançeri saplarlar.

3. (*Ve kâfirun yukâtiluhû*) “Bir düşmanı kâfirdir ki uğraşılıyor.” Ordusunu getiriyor, donanmasını dikeyor, İzmir’den asker çıkarıyor, bilmem nereden istilaya kalkışıyor. Şöyle oluyor, böyle oluyor. Dindaşlarımızı kesiyor, camileri yıkıyor minareleri deviriyor; kâfir!

4. (*Ve nefsin yünâziuhû*) “İnsanın nefsi vardır kendi içinde, hak yola gitmek istedikçe, insanla çekişir, durur.”

“—Namaza kalkacağım!” dersin, “Kalkma uyu!” der. Hayrı yapmak istersin, “Verme, para cebinde dursun!” der. Şu tarafa sapma dersin, “Onu çok istiyor canım, illâ yapacağım!” der. Çekişir durur nefis...

O kötülüklere, nefsânî, şehvânî şeylere çekmek ister; hâkim olacaksın.

5. (*Ve şeytânün yüdilluhû*) “Bir de şeytan diye bir düşmanı vardır. Şeytan da onu dalâlete düşürmek için, saptırmak için etrafında aç kurt gibi dolanır durur.”

Mü’min beş şiddetli muzayakanın karşısındadır. Karşısında beş tane şiddetli düşmanı vardır:

1. Birisi, bir mü’min var haset edip duruyor ona.

Hasetçi, mü’min onunla geçinmek mecburiyetinde. Ona karşı nasıl idare edecekse kendisini edecek. O hasetçiye yol vermeyecek. Kuleûzüleri okusun kurtulsun.

2. İkincisi, bir de münafık ona buğz edip duruyor. Şunların ezanlarından namazlarından, şunlarından bunlarından bıktık diyor.

Şimdi bizim hacı komşu gelmiş, adını hatırlayamadım. Camilerde çok çalışır, burada komşu. İlla buraya bir gasilhane yaptıralım diyor. Ben dedim karışmam hacı bey öyle şeye. Caminin cemaati bilir. Şimdi uzakta olan bir insan, evet bir gasilhane lazımdır der. Fakat civarda oturan komşu, hergün cenaze arabalarının gözünün önünden geçmesine ve o cenaze arabalarının gözünün önünde görünmesine razı olmayabilir. Evinde babası ölüyor da adama soğuk geliyor. Karısı ölüyor da

soğuk geliyor.

“—Yahu düne kadar beraberdiniz, şimdi neden birbirinizden soğuyorsunuz?”

Ha, binâen aleyh cenazelerinin böyle mahalle aralarında, ev işlerinde böyle birbirini takiben gelmeleri uygun olmaz. Evlerde gençler vardır, lohusalar vardır, çeşitli zayıf insanlar vardır bunlar ürkerler, korkarlar.

Biz Bursa’da iken Üftade Camisi’nin önünde musalla taşı yoktu. Bazen cenaze geliyor, bir rahleyi çıkarıyoruz dışarıya, rahlenin üzerine koyuyorlar cenazeyi, cemaat orada cenaze namazını kılıyoruz.

“—Şuraya bir musalla taşı yapalım!” dedik, paçayı zor kurtardık. Bir araba sopa yiyecektik neredeyse...

“—Vay bu musalla taşı buraya geldi, işte cenazeler gelecek, bizim halimiz ne olacak?”

Allah affetsin cümlemizin kusurunu... Onun için ben karışmam hacı bey, cemaat bilir dedim. O da, “Sen söylersen olur.” diyor.

Şimdi bir münafık var... Hepimiz müslüman olsak kolay. Fakat içimizde çeşitli insanlar var. Münafık olunca buğz eder, fırsat bekler. Bir pundunu bulsam da şunu bir haşlasam diyerek. Münafıklık alâmeti.

3. Bir de gâvur var. O da fırsat bekler ki şunu şuradan kovalasam da ben otursam buraya der.

4. Bir de nefsi var, ona hiç rahat vermez onunla mütemadiyen mücahede edecek, mücadele edecek kendini kurtarmaya çalışacak.

5. Bu da yetmiyormuş gibi bir de şeytan var işte.

Şeytansız insan da yok ha. Hepimizin şeytanı var. Peygamber SAS'in de vardır şeytanı. Fakat Allah onun şeytanını müslüman yaptı. Onun şeytanı müslüman oldu, Peygamberin kuvveti bu. Peygamberdeki bu kuvvet olmasaydı, zaten bugün milyarları bulan insan onun arkasına takılır mıydı?

Ne kuvvet, ne cazibe hâlâ! Oraya gidiyorsun da gözyaşlarından insan kendisini tutamıyor, cazibesine kapılıyor. Bin küsur sene evvel dünyadan çekilmiş ama cazibeleri kıyamete kadar baki. Yalnız cazibe Ay'da Güneş'te değil ki, insanların cazibeleri de çok yüksek.

Bir de böyle şeytan var ki, o da insanı saptırmaya çalışıyor. E sen Peygamberinden ayrılırsan, onun izinden ayrılırsan, o seni çabucak avlar.

Şeytan da avlar, nefis de avlar, kâfir de avlar, münafık da avlar.

1. Mü'min Mütevazidir

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁴

⁷⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.182, no:6566; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.161, no:810; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.96 no:24410.

المؤمن بيته قصب، وطعامه كسر، وثيابه خلق، ورأسه شعث، وقلبه

خاشع، ولا يعدل بالسلامة شيئاً (الدلمي عن أبان عن أنس)

RE. 231/12 (*El-mü'minü beytühû kasabün, ve taàmuhû kisrun, ve siyâbühû halekun, ve re'sühû şeasun, ve kalbühû hàşion, velâ ya'dilü bi's-selâmeti şey'en.*)

(*El-mü'minü beytühû kasabün*) “Müminin evi kamıştır, böyle adi örgüden yapılan bir şeydir. (*Ve taàmuhû kisrun*) Yemeği de bir parça kuru ekmek parçasıdır. (*Ve siyâbühû halekun*) Üstü başı eskidir, perişandır. (*Ve re'sühû şeasun*) Saçı başı dağınıktır. (*Ve kalbühû hàşion*) Kalbi huşu ile doludur. (*Velâ ya'dilü bi's-selâmeti şey'en*) Akli fikri ise bu dünya köprüsünü hayırlısı ile selâmetle geçmektir.”

Şimdi tamamı ile zıddı, hayatımızın tam zıddı. Biz isteriz ki evimiz gayet muntazam olsun, mobilyamız gayet muntazam olsun, gelenlere karşı iftiharımız olsun, boynumuz bükük olmasın.

Sonra yiyeceğimiz içeceğimiz oldukça muntazam olsun. Kardeşimizin önüne de bir şey koyarsak, “Bak bir şeyler koyabiliyoruz.” diyerekten göğsümüz kabarsın. Esvaplarımızın da tabi oldukça muntazam ve güzel olmasını isteriz. Onun için de çok paralar harcarız, vücudumuza uygun yapılsın diyerek bazı terziler ararız. Başımızın tıraşına, saçlarımızın intizamına da çok dikkatimiz vardır.

Mâmafih Rasûlü Ekrem de böyle cemaat geldiği vakitte dışarıya çıkmak için, o zaman kuyuya böyle bakar, kendi saçlarını düzeltir, tararlar. Aynaya da bakarlar tararlar, aynalarını da yanlarından eksik etmezlermiş zaten. Kardeşinin karşısına münasip bir sıfatla çıkabilmek için.

Bu ise, şimdi bu halle karşı karşıya bir zıddiyet. Yani mü'min bu sıfatlarda da olabilir. Ama gönlünü Allah'a öyle bir vermiştir ki, o kadar havf u haşyeti vardır ki, o havf u haşyetine hiçbir şey

muadil olmaz.

Onun o gönlü nazargâh-ı ilâhî ya, o gönlü her şeyin üstündedir artık. O ne üstüne bakar, ne yiyeceğine bakar, ne yatacağı yere bakar, onun işi gönlünde, Allah'ında yani... Ama üstü eski olmuş, işte yemeği zayıf olmuş, bunlarla ilgisi yoktur.

Bunu bir yerde görmüştüm, mü'mini bir misafire benzetmiş. Buradan hacca gidiyoruz ya, bir misafirliğimiz vardır. Eskiden mesela arabalarla gidilirmiş, sonra otomobiller çıkmış, sonra uçaklar çıkmış.

Şimdi bu gidişte mesela Ankara'dan, Konya'dan, Adana'dan, Halep'ten, Şam'dan geçiyoruz. Geçerken her memleketin kendine göre bir güzelliği var. Şuradan bir ev alayım, şurada da biraz oturayım, şurada da bilmem bir bahçem olsun diyor muyuz?

Herkesin hemen gözü Mekke'de, bir an evvel oraya gideyim diyor.

“—Canım bak ne güzel bahçeler var, gayet ucuz da veriyorlar. Evler de iyi. Bir ev alalım, bir bahçe alalım!” diyor muyuz?

Hiç kimse tamah etmez.

Çünkü o biliyor, “Orada ben oturacak değilim ki. Yolcuyum ben, gideceğim, benim yerim Mekke... Oraya gideyim.” der.

Dönerken de orada hadi bir şeyler al yap.

“—Yok, onu da yapmam. Benim yerim var der, ben yerime gideceğim!” der, hiçbirisine iltifat etmez.

Mü'minin yeri ahiretteki cenneti... Onun gözü dünyada değil ki evlerle, mallarla, mülklerle, şunlarla bunlarla uğraşsın. Onun gözü âhireti, Allah'ının rızası... O Allah'ın rızası için her şeyi feda ediyor yani. Ne eve iltifat ediyor, ne üste başa iltifat ediyor, ne başka şeylere iltifat ediyor. Gözü daima Allah'ında, Allah'ta...

Onun için biz hepimiz böyle olsak, dünya batmaz tabi... Ama Cenâb-ı Hakk'ın bazı kulları da vardır böyle, sakın onları da hor görme! O da Allah'ın kulu, Allah onu da öyle yaratmış. Hepimizi öyle yaratsaydı ne yapardık?

Şimdi ne diyorlar, o gâvurların bir hippileri var. Hippi mi diyorlar ne diyorlar. Şimdi öylelerini de Allah yaratmış, gelmişler

işte dünyada bir şeyleri yok. Ama onlarınki makbul değil tabi.

Ama bu kalbe hakim... Kalbinde Allah sevgi ve korkusu yaşıyor. Onun için başka türlü bir şeylere kat'iyen iltifat etmez. Selâmet yolundan kat'iyen ayrılmaz.

Diyor ki:

“—Ticaret yapsam şöyle tehlikesi var, bina yapsam böyle tehlikesi var. Esvap giysem şöhret tehlikesi var...”

Hepsinde bir tehlikeler görüyor kendince. O tehlikelere karşı dayanacak hâli yok, mukavemeti az. Ondan dolayı onların hiçbirisine iltifat etmiyor demek ki...

m. Mü'minin ve Kâfirin Konuşması

Bunu da okuyalım!

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁵

المُؤْمِنُ عَلَى لِسَانِهِ مَلَكٌ يَنْطِقُ ، وَالْكَافِرُ عَلَى لِسَانِهِ شَيْطَانٌ يَنْطِقُ ؛
وَالْمُؤْمِنُ حَبِيبُ اللَّهِ ، وَاللَّهُ يَصْنَعُ لَهُ (الدَّيْلَمِي عَنْ أَنَسٍ)

RE. 231/13 (*El-mü'minü alâ lisânihî melekün yentıku, ve'l-kâfiru alâ lisânihî şeytânün yentıku; ve'l-mü'minü habîbu'llah, va'llâhu yasneu lehû.*)

(*El-mü'minü alâ lisânihî melekün yentıku*) “Müminin lisanından melek söyler. (*ve'l-kâfiru alâ lisânihî şeytânün yentıku*) Kâfirin lisanından da şeytan söyler. (*Ve'l-mü'minü habîbu'llah*) Mümin Allah'ın sevgilisidir. (*Va'llâhu yasneu lehû*) Müminin işini Allah görür.”

⁷⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.183, no:6568; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.162, no:811; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.96, no:24413.

Mü'minin dilinde bir melek vardır, o meleklerle konuşur. O melek vasıtasıyla konuşur mü'min. Kat'iyyen ağzından çirkin kötü söz çıkmaz. Melek, o çirkin sözün söylenmesine, imanı dolayısıyla ona müsaade etmez. İmanlı kimsenin ağzından kat'iyyen yaramaz söz çıkmaz. Çünkü melek onun söylemesine müsaade etmez.

Yentıku demek, "Melek konuşuyor." Meleğin konuşması, bizim dilimiz söylüyor tabi, laf bizden çıkıyor. Fakat melekin hakimiyeti altında, onun tasarrufu altında konuşuyor mü'min. Yani kötü laf söylemesine melek tarafından izin verilmiyor, konuşamıyor.

Kâfir ise, onun dilinde de bir şeytan vardır, oturmuş. Mü'minkinde melek kafirinkinde şeytan oturmuş. O da şeytan ile konuşur. Şeytanî şeyler söyler, kötü şeyler söyler, yaramaz şeyler söyler, hayırsız şeyler söyler.

Rüyalar da böyledir, Rüyalarda hayırlı rüyalar görüyorsanız melekler tarafından gösterilmiştir o rüya, makbuldür. Zararlı, kötü, korkunç rüyalar görüyorsanız o da şeytanın rüyasıdır, ona da iltifat etmeyin, korkmayın yani. Şeytan aldatmış seni, korkutmak için onu öyle gösteriyor. Şeytanın gösterdiğine hiç iltifat etmezsiniz.

Ama, mü'min Allah'ın habibidir, dostudur. Rasûlullah nasıl habibi ise, bak burada da Cenâb-ı Hak bize de o sıfatı veriyor. Mü'min de benim habibimdir diyor. Allah'ın habibi. Allah dostunu nasıl yaşatırsa dostu öyle yaşar.

Allah dostunun diline melek koyuyor, melek vasıtasıyla konuşuyor. Kafirin diline de şeytanı koyuyor, şeytanın vasıtası ile konuşuyor.

n. Mü'minin Özellikleri

Şu bir taneciği de okuyalım da bugün gayri yetsin.

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁶

⁷⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.175, no:6544; Enes b. Mâlik RA'dan.

الْمُؤْمِنُ كَيْسٌ فَطِنٌ حَذِرٌ وَقَافٌ مَنِيبٌ، لَا يَعْجَلُ عَالِمٌ وَرِعٌ؛ وَالْمُنَافِقُ
 هَمَزَةٌ لُمَزَةٌ حَطْمَةٌ، لَا يَقِفُ عِنْدَ شَبْهَةٍ، وَلَا عِنْدَ مُحَرَّمٍ، كَحَاطِبِ
 اللَّيْلِ، لَا يُيَالِي مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَ، وَلَا فِيمَ أَنْفَقَ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 231/14 (*El-mü'minü keyyisün, fatinün hazirun vakkâfün münîbün, lâ ya'cilü àlimün veriun; ve'lmünâfiku hümezetün lümezetün hutametün, lâ yakıfu inde şübhetin, ve lâ inde mahremın, kehâtibi'l-leyli, lâ yübâlî min eyne'ktesebe, ve lâ fîme enfaka.*)

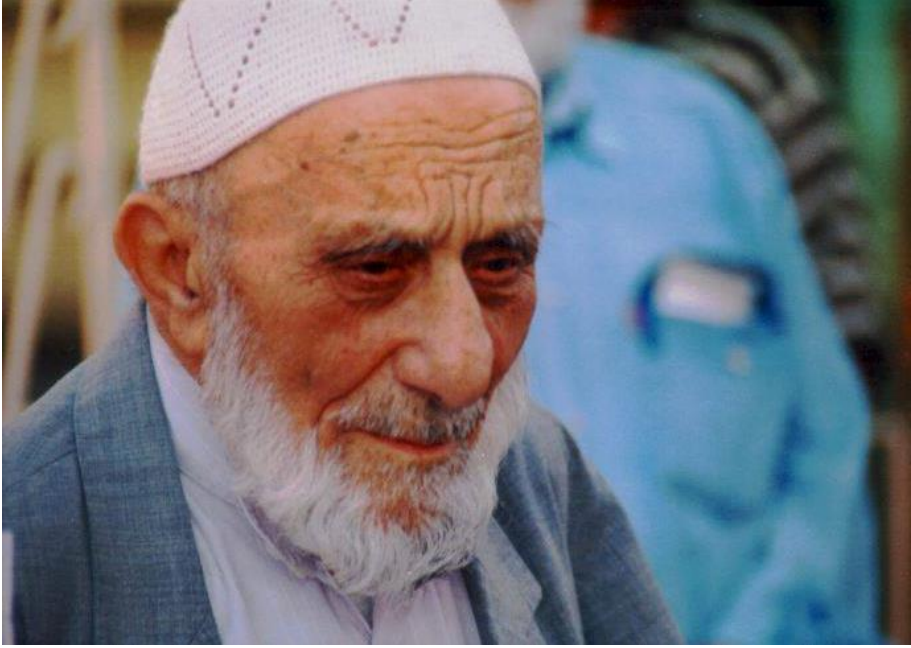
(*El-mü'minü keyyisün, fatinün hazirun*) “Mümin akıllıdır, basiretlidir, uyanıktır. (*Vakkâfün münîbün*) Vukuf sahibidir. Her şeyde yönünü Allah’a çevirmiştir. (*Lâ ya'cilü àlimün veriun*) Acele etmez, alimdir, vera’ sahibidir. (*Ve'lmünâfiku hümezetün lümezetün hutametün*) Münafık ise bunun aksine ne nereden geldiğine dikkat eder, ne nereye gittiğine... Ötekini berikini çekiştirir, harama dikkat etmez, sözünü karıştırır. (*Lâ yakıfu inde şübhetin*) Şüpheliden uzak durmaz, (*ve lâ inde mahremın*) haramdan uzak durmaz; (*kehâtibi'l-leyli lâ yübâlî min eyne'ktesebe*) gece odun taşıyan adam gibi nereden kazandığına dikkat etmez, (*ve lâ fîme enfaka*) ve nereye harcadığına bakmaz.”

Mü'min keyyistir, zeyrektir, akıllıdır. Eski mahallemiz vardı, adı Zeyrek'ti. Ben buna neden zeyrek konmuş diye düşünüp dururdum. Zeyrek, akıllı, akıllı evvel sahibi, keskin akıllı, iyi görüşlü kimse demek.

Şimdi Ay'a gidene mi diyelim? Çok güzel, bak neler bulup icat ediyorlar, Ay'a gidiyorlar. Belki yarın güneşe de gidecekler mesela. Keyyis bu mudur acaba? Hayır!

Böyle bu kadar çok düşünüyorlar.

“—Keyyis kimdir yâ Rasûlallah?” demişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁷

الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ، وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ (ت. عن شداد

⁷⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17164; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.153, no:1122; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.281, no:7141, 7143; Taberânî, *Mu'cemü's-Sagîr*, c.II, s.107, no:863; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.18, no:3489; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.350, no:10546; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.369, no:6306; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.267; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.266, no:463; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.140, no:185; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühed*, c.I, s.56, no:171; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.310, no:4930; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.184, no:354; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhâsebetü'n-Nefs*, c.I, s.19, no:1; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.186, no:7741; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.679, no:7036; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1024, no:2029; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.458, no:15935; RE. 229/7.

(*El-keyyisü men dâne nefsehû, ve amile limâ ba'de'l-meut*) “Zekî insan, akıllı adam nefsi bileyen, ondan sonra âhiret için amel eden adamdır.” diye tarif ediyor.

Akıllı insan, nefsi bileyen ölümünden sonraki hayatı için hazırlanan, dâr-ı imtihanı kazanan adamdır. Zekî mü'min böyle bir insandır.

İkinci vasıf: *Fetanet*. Peygamberlerin sıfatlarından biridir. Üstün zekâ gücüne sahip olmak mânâsına gelir.

Mü'minler aynı zamanda hâzıktırlar, her şeylerinde, hünerlerinde hâzıktırlar.

Mesela doktor için derler ki:

“—Hâzık doktorun verdiği reçete, rapor ile amel caizdir.”

Çünkü sanatında mâhirdir, hâzıktır. O sana derse ki;

“—Ramazan'da orucunu ye!”

Yersin orucunu. Ama dininden haberi olmayan bir doktor sana, “Zayıfsın ye orucunu!” derse, onun sözüne itibar edilmez. Doktorun hâzık olması, imanlı ve sanatında da mâhir usta olması demektir.

Mü'minin ikinci sıfatı da bu.

Üçüncü sıfatı: *Hazirun*. Daima hâzır eder, sakınır. “Bana bir yerden zarar gelmesin, kötülük gelmesin, leke gelmesin!” diye çekingen davranır.

Aynı zamanda; *vakkâfün*, durucudur. *Kıf*, “Dur!” derler ya.

Nerede durur?

Şüpheli bir şey varsa, o şüpheli şeyde durur;

“—Ben burada yokum!” der.

“—Bir ticaret yapacağız ama işte şuradan şunu alacağız buradan bunu vereceğiz.”

Bakar söyle;

“—Ha bu işin içinde iyilik yok, biraz şüphe var. Ben bu işi

yapamam!” der, şüpheli işe sokulmaz.

Harama tabi hiç sokulmaz.

Dün bir kardeş gelmiş, rahatsızım diyor, rahatsızlıklarından şikâyet ediyor.

“—Ne iş yapar efendin?” dedim.

“—Meşrubat satar.”

Meşrubat denince tabii içkiler de onun içerisine giriyor.

“—İçki de satar mı?” dedim.

“—Hayır, onları satmaz.” dedi

İçkileri satmazmış. İşte bu içtikleri limonatalar ve saire.

Pekâla!

Bu içkiler ki çeşitli geliyor. Emin olunuz hastalıkların çoğu desem fazla söylemiş olmam yani. Hastalıkların çoğu Allah-u Teâlâ’nın emrine itaatsizliğin neticesidir.

Gerek içkiden ve gerek sâir şeylerden. Allah-u Teâlâ’ya olan isyanın cezası olarak. Allah yine bırakmıyor âhirete de, dünyada aklını başına alsın diyerek çeşitli hastalıklarla filan ki çoğunun da doktorlar da hakkından gelemiyorlar onların, bilemiyorlar! Ki bunlar hep günahlardan oluyor.

“—Tevbe et!”

Dinlemiyorlar işte. Tevbe etse, etse de dönse Allah’a mutlaka Allah onun şifasını ihsan edecektir.

Onun için mü’min hatalı yerlerde, şüpheli yerlerde, hele haramı gördüğü yerlerde kat’iyyen katılmaz, gitmez öyle yerlere...

Tabi bunları teker teker açıklamak kolay bir şey değildir ha. Bunları teker teker açıklayamayız, fakat müslüman üstün zekâsı ile bunları kendisi bulabilecektir.

Meselâ tehlikeli yerler nerelerdir?

O şüpheli yerlere gitmeye lüzum yok, şüpheli işleri işlemeye de lüzum yok. Bazen soruyorlar:

“—Biz bunu yapalım mı, buraya da gidelim mi?”

Benim neyime lazım, Allah akıl vermiş, senin aklın fikrin var işte. Şüpheli görüyorsan, oraya gitmezsın; kötü görüyorsan,

günahlı bir yerse gitmezsin.

“—Ama şöyle faydası var diye bin dereden su getirirler.”

Kulak asma sen onlara... Bir damla zehir bir vücudu yok ediveriyor. Her gün bal kaymakla besliyordun ya. İbadet taatin çok, bol bol herşey var. Fakat bakarsın ki bir kibrit, koca bir evi yakıveriyor. Ufacık bir günah bütün amelleri mahvediveriyor. Allah esirgesin...

“—Yani asıl müflis kim?” demişler.

Sormuş Rasûlüllah:

“—Müflis kime dersiniz siz?”

Demişler ki:

“—İşte parasını pulunu aklını kaybetmiş, iflas etmiş adama deriz.”

“—Yok yok, demiş o değil iflas. Asıl iflas, o adam ki çok amelleri ile geliyor huzura. Namazı, niyazı, tesbihi, kıraat-i Kur'an'ı, hayr u hasenatı bol. Dağlar gibi böyle. Onları görünce şöyle bir de seviniyor, “Oh!” diyor, kurtardık yakayı paçayı diyor.

Fakat öteden o alacaklı geliyor, beriden bu alacaklı geliyor derken hepsi mahvoluyor gidiyor.

Öteden, “Kalmadı.” diyorlar, “Artık neyini istiyorsunuz, bitti adam, iflas etti.”

“—Yâ Rabbi! Benim günahlarımı da yükle onun üstüne... Günahlarım var benim, ver benim günahlarımdan oraya!” diyor.

Günahları da yükleniyor, işte belanın da belası o oluyor.

Onun için mü'min şüpheli yerlere katiyen sokulmaz ve gitmez. Çocuklarını da göndermez. Onların çocukların da hâmişi babasıdır. Kendi gitmediği yere çocuklarını göndermesi onun vebali de kendi sırtınadır. Halbuki insan çocuğunu kendinden daha fazla muhafaza eder. Kendi uykumuzu feda ederiz, yiyeceğimizden fedakârlık yaparız, “Aman şu çocuğumuz yetişsin!” diyerekten.

Sonra onu böyle cehennemın ortasına atmak da hiç insana yakışır mı ya?

Daha? Münîbün. “Tevbekâr olmuş, Allah'a dönmüş.”

Mü'min daima Allah'ına dönmüş, onun rızasını arayan, ona ikbal eden, ona yüz çeviren kimsedir.

Bununla beraber; (*Lâ ya'cilü*) "Katiyen acelecilik de yoktur."

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁸

العَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَالتَّائِي مِنَ الرَّحْمَنِ (ت. طب. عد. عن
سهل بن سعد ؛ ع. هب. ق. عد. عن أنس)

(*El-aceletü mine's-şeytân*) "Acele şeytandandır. (*Ve't-teenî mine'r-rahmân*.) İşi düşünme taşına yapmak da Rahman'dandır."

Onun için işleri aceleye, gargaraya, gürültüye getirmeyin! Çünkü acele şeytanın işidir. Ağır ağır, düşünme düşünme, sonunu araya araya yapacağın işte hayır vardır. Yoksa öyle acele ile yapılan işlerde hayır yoktur.

Onun için mü'min acele etmez işinde. Düşünür taşınır sorar, öyle yapar.

Bununla beraber;

Âlimün. "Mü'min *Lâ ilâhe illa'llah* demesi ile, isterse mektepte okumasın hiçbir şey bilmesin yine alimdir."

Allah-u Teâlâ'nın verdiği kafa kâfidir. O tahsil-i ilim derse o başka, o daha üstün. Fakat tahsil-i ilim etmediği halde dağda bile yetişmiş olsa, hiç ondaki Allah-u Teâlâ'nın verdiği zekâ kâfidir

⁷⁸ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.247, no:4256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.89, no:4367; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.104, no:20057; Hâris, *Müsned*, c.III, s.387, no:857; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkîh*, c.III, s.287, no:1159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.78, no:2440; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.151; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyin*, c.III, s.310, no:2358; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.428, no:494; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.367, no:2012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.122, no:5702; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.374; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.241, no:1076; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.343; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.98, no:5674, 5675; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.56, no:1713; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.42, no:10212 ve s.390, no:11041; RE. 197/7.

onun ilmine. Onunla paçayı kurtarır, bununla beraber ilmi de tahsil etmekten geri kalmaz.

Alimdir, bir de ilmi ile beraber verâ sahibidir. Verâ takvânın da üstünde bir sıfattır. Takvâ haramlı ve günah şeylerden kaçınmayı emreder. Verâ onun daha üstündedir, şüpheli şeylerden de sakınmaktır.

Burada size Hz İmam-ı A'zam'ın babasını misal versek olur:

Abdest alırken sudan gelen bir elmayı ısırılmış, ısırmasıyla pişmanlıkta gelmiş içine... Halbuki sudan gelene elmayı yemekte de beis yoktur. Bize göre öyle ehemmiyetsiz bir şeydir. Düşmüştür zaten, koparılmamış, kendiliğinden gidiyor. Nasıl olsa ileride zayi olacak; ya bir hayvan yiyecek, ya bir zayiata uğrayacak. Ama, "Bunu ben niye ısırdım, sahibinden izin almadan niye yedim?" diyerek gidip sahibini arayıp helallik alması gibi.

Bunun benzerleri de çok. Meselâ, Bâyezid-i Bestami Hazretleri hakkında *Tezkiretü'l-Evliyâ*'da anlatır:

Hemedan'dan usfur çiçeği tohumu almış. Bestam'a geldiğinde, tohum içinde bir karınca görmüş. Bu miskini yerinden ayırdım diye karıncayı tekrar Hemedan'a götürüp aldığı yere koymuş.

Bunlar ince iş! Bunlar mü'minlerin sıfatı kardeş! Şimdi teraziye kendimizi koyacağız, bunları da yanı başına koyacağız. Her gün kendimizi ölçeceğiz. Bakalım bunlardan bizde bir şey var mı yok mu? Yoksa kazanmaya çalışacağız, varsa şükredip arttırmaya çalışacağız.

Bunun arkasından şimdi münafığı tarif ediyor: Münafık nedir? (*Ve'l-münâfiku hümezetün, lümezetün, hutametün*) "Münafık ise bunun aksine ne nereden geldiğine dikkat eder, ne nereye gittiğine... Ötekini berikini çekiştirir, harama dikkat etmez, sözünü karıştırır.

(*Ve'l-münâfiku hümezetün*) "Münafık hümezedir."

Veylün li-küllü sûresini Hamdi Efendi'nin tefsirinden oku. Çok yazmış, söylemeye vakit yok bunları. Üç beş sayfa var, hümezeyi tarif ediyor. En nihayet aklımda kalan şu kısmı kalmış:

Hümeze, mahmuzdan getirmiş. *Mahmuz* diye süvari askerleri

ayaklarına bir demir parçası takarlar, ikide bir onunla hayvana vurup hayvanı koştururlar. Hümeze de böyle incitici bir davranış. O hayvanı nasıl ayağını vura vura incitiyor, hümeze de öyle bir huy ki etrafındaki insanları incitiyor.

Münafık da böyledir. Etrafındaki insanları incitme sıfatı var kendisinde, incitir herkesi... Acı söyler, ters söyler, dik söyler. Münakaşa yapar, mahcup eder. Kendi benliğini, büyüklüğünü, üstün sıfatlarını meydana koymak için böyle şeylere girişmek câiz değildir. Münakaşa kat'iyyen câiz değildir.

İmam Azam Hazretleri diyor ki;

“—Biz münakaşayı dinin üstünlüğünü isbat için yapıyorduk. Din üstünlüğünü ilimlerimizle izhar için yapıyorduk. Bugünün insanı ise kendi şerefine yükselmesi için yapıyor.”

Aradaki fark çok büyüktür. Öne dini katıyor ama asıl hüner, kendindeki kemali göstermek. Kendindeki kemali gösterip karşısındakini yenmek için kullanılan sözlere münakaşa diyorlar ki, katıyen câiz değildir. İnsanı bazen büyük günahlara kadar sürükler götürür.

Münafığın sıfatıdır hümeze. Hatta Hamdi Efendi diyor ki bazı insanlar şöyle bir bakışları olur ya. Şöyle sert bir bakış. O bakış da bu hümezenin altına girer diyor. Herife baktın mıydı, “Ha, bunda hayır yok.” derler çekilir gider. Bakıştan korkar, bakışı ile korkutur. Bu da incitmedir insanı der. Bakışla incitmek. Bu da câiz değil.

Hümezenin ardında bir de lümezesi var değil mi?

Lümeze ise yemeğe meraklı, midesini düşünüyor.

Efendimiz yemeğe düşkün birisine:

“—Yediklerin ne oluyor?” dedi.

“—Mâlum yâ Râsûlallah, ne olacak işte...”

“—Ha, işte o ne oluyorsa, senin dünyan da öyle oluyor.”

Sen de demek ki hep buna heves ettin. Onun için karnının adamı, boğazının adamı olan adamda hayır olmuyor. Derdi boğazı ve karnı... Onun için ondan sen bir hayır bekleme.

Bir de *hutame* var. *Hutame*, cehennemdeki katların bir adı. Dördüncü katın adı mıydı neydi hatırımda yok ama. Yani oraya atılacak insanlar da ayrı. Her yerin, her katın adamı ayrı.

Bu *hutame* de, o kattır ama buradaki mânası, “Merhametsiz, şevkatsiz, kırıcı, yakıcı... O sıfatlar kimde varsa, kendisinde merhametsizlik, şevkatsizlik, kırıcılık, yıkıcılık kimde varsa, münafık sıfatlarından kendisine bir sıfat var demektir. Kurtulması lazım!

(*Lâ yakıfu inde şübhedin*) Şüpheliden uzak durmaz, (*ve lâ inde mahremin*) haramdan uzak durmaz; (*kehâtibi'l-leyli, lâ yübâlî min eyne'ktesebe*) gece odun taşıyan adam gibi, nereden kazandığına dikkat etmez, (*ve lâ fîme enfaka*) ve nereye harcadığına bakmaz.”

^—Piyangoyu çektik bize bir apartman çıktı, bize güzel bir otomobil çıktı. Bunda şüphe var mı, haram olur mu?” filan diye lüzum bile görmez sormaya.

Hemen arabaya bindiği ile yallah gider. Ne haramdan kaçınıyor, ne de böyle şüpheli şeylerden uzak duruyor. Yani eline geçeni yiyip yan geliyor demek.

(*Kehâtibi'l-leyli*) Bu Araplarca meşhur bir tâbir: “Gece odun taşıyan adam gibi.” demek. Gece karanlıkta ormana girmiş, odunları arkasına almış, o ağaçların arkasından geçer. Önünde çukurlar olur, dikenler olur, bilmem neler olur. Gözü görmez artık, o odunu kaçırmaya çalışır ve birçok tehlikelere de tabii o arada düşer. Münafığın da, gece odun taşıyan adam gibi korkusu yok günahlara...

“—O günah!” dersin; “Olsun.” der.

“—Bu da günah!” dersin; “Olsun, sonra tevbe ederim.” der.

Nereden kazandığına dikkat etmez. “Bu kazanç bana helâl midir?” demez. Verdiği yere de dikkat etmez. “Buraya bu layık mıdır?” demez. “Bunu ben buraya verirsem ne olur, sevap mı kazanırım, yoksa günah mı kazanırım?” bunu da aradığı yok.

“—Bunu ben alın teri ile kazandım, bu benim hakkım. İstedğim yere veririm.” der.

o. Mü'min Dünyada Garip Gibidir

Ebü Nuaym, Behz Rh.A'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷⁹

المُؤْمِنُ كَالْغَرِيبِ فِي الدُّنْيَا ، لَا يَأْنِسُ فِي عِزِّهَا ، وَلَا يَخْرُجُ مِنْ
ذُلِّهَا ؛ لِلنَّاسِ حَالٌ مُقْبِلُونَ عَلَيْهِ ، وَلَهُ حَالُ النَّاسِ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ ،
وَجَسَدُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ (حل . عن بهز عن أبيه عن جده)

RE. 231/15 (*El-mü'minü ke'l-garîbi fi'd-dünyâ, lâ ye'nesü fî izzihâ, ve lâ yahrucü min züllihâ; li'n-nâsi hâlün mukbilûne aleyhi, ve lehü hâlü'n-nâsi minhü fî râhatin, ve cesedühü minhü fî anâin.*)

(*El-mü'minü ke'l-garîbi fi'd-dünyâ*) “Mümin dünyada garib gibidir. (*Lâ ye'nesü fî izzihâ*) Dünyanın izzetiyle ünsiyet etmez. (*Ve lâ yahrucü min züllihâ*) Onun cefasından yakınmaz. (*Li'n-nâsi hâlün mukbilûne aleyhi*) İnsanların ikbal ettikleri hal, tevazu sebebiyle, onda görülmez. (*Ve lehü hâlü'n-nâsi minhü fî râhatin*) Onun öyle bir hali vardır ki, bu hal, başkalarını rahatlandırır. (*Ve cesedühü minhü fî anâin*) Amma bundan dolayı kendisinin bedeni meşakkattadır.”

İnşaallah, Allah sağlık âfiyet verirse, gelecek derste ondan bahsetmeye çalışırız.

Li'llâhi'l-fâtihah!

30. 04. 1972 – İskenderpaşa Camii
16 Rebü'l-Evvel 1392

⁷⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.182, no:6565; Enes b. Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.162, no:813; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.98, no:24415.

10. MÜ'MİNİN DÜŞMANLARI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytânî'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmânî'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المؤمن بين خمس شدائد: مؤمن يحسده، و منافق يبغضه، و كافر

يقاتله، و نفس تنازعه، و شيطان يضلّه (ابن لال عن أبان عن أنس)

RE. 231/11 (*El-mü'minü beyne hamse şedâid: Mü'minün
yahsüdühû, ve münâfikun yebğuduhû, ve kâfirun yukâtiluhû, ve
nefsün yünâziuhû, ve şeytânün yüdilluhû.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Mü'minin Beş Düşmanı

İbn-i Lâl, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁰

المؤمن بين خمس شدايد: مؤمن يحسده، و منافق يبغضه، و كافر
يقاتله، و نفس تنازعه، و شيطان يضلّه (ابن لال عن أبان عن أنس)

RE. 231/11 (*El-mü'minü beyne hamse şedâid: Mü'minün yahsüduhû, ve münâfikun yebğuduhû, ve kâfirun yukâtiluhû, ve nefsin yünâziuhû, ve şeytânün yüdilluhû.*)

(*El-mü'minü beyne hamse şedâid*) Mü'min beş türlü şiddet arasındadır:

1. (*Mü'minün yahsüduhû*) “Mü'minlerden bazı düşmanları vardır, hased eder.” Uğraşır, rekabet eder. Komşuluktan, ticaretten biliyoruz, hasedçi müslümanlar, ayağını kaydırmak isteyenler var. Siyasette görüyoruz, ticarette görüyoruz.

2. (*Ve münâfikun yebğuduhû*) Münafıklar vardır. Onlar içten pazarlıklı kimselerdir, bize kızarlar. Yüzümüze gülerler ama, fırsatını yakaladı mı da arkadan hançeri saplarlar.

3. (*Ve kâfirun yukâtiluhû*) “Bir düşmanı kâfirdir ki uğraşılıyor.” Ordusunu getiriyor, donanmasını dikeyiyor, İzmir'den asker çıkarıyor, bilmem nereden istilaya kalkışıyor. Şöyle oluyor, böyle oluyor. Dindaşlarımızı kesiyor, camileri yıkıyor minareleri deviriyor; kâfir!

4. (*Ve nefsin yünâziuhû*) “İnsanın nefsi vardır kendi içinde, hak yola gitmek istedikçe, insanla çekişir, durur.”

“—Namaza kalkacağım!” dersin, “Kalkma uyu!” der. Hayrı yapmak istersin, “Verme, para cebinde dursun!” der. Şu tarafa sapma dersin, “Onu çok istiyor canım, illâ yapacağım!” der. Çekişir durur nefis...

O kötülüklere, nefsânî, şehvânî şeylere çekmek ister; hâkim olacaksın.

5. (*Ve şeytânün yüdilluhû*) “Bir de şeytan diye bir düşmanı

⁸⁰ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.176, no:6548; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.284, no:809; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.96, no:24411.

vardır. Şeytan da onu dalâlete düşürmek için, saptırmak için etrafında aç kurt gibi dolanır durur.”

b. Hased İyilikleri Yer Bitirir

İbn-i Mâce ve Ebû Ya'lâ, Enes RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸¹

الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ، كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ؛ وَالصَّدَقَةُ تَطْفِئُ
الْخَطِيئَةَ، كَمَا يَطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ؛ وَالصَّلَاةُ نُورُ الْمُؤْمِنِ، وَالصَّيَامُ جَنَّةُ
مِنَ النَّارِ (ه. ع، عن أنس)

RE. 202/17 (*El-hasedü ye'külü'l-hasenâti, kemâ te'külü'n-naru'l-hatabe; ve's-sadakatü tudfiü'l-hatîete kemâ yutfiu'l-mâü'n-nâre; ve's-salâtü nûru'l-mü'mini. ve's-sıyâmu cünnetün mine'n-nâri.*)

(*El-hasedü ye'külü'l-hasenâti kemâ te'külü'n-naru'l-hatab*) “Hased, sevapları ve hasenatı, ateşin odunu yediği gibi yer, bitirir. (*Ve's-sadakatü tudfiü'l-hatîete kemâ yutfiu'l-mâü'n-nâr*) Sadaka ise günahları, suyun ateşi söndürdüğü gibi söndürür. (*Ve's-salâtü nûru'l-mü'mini*) Namaz mü'minin nûrudur. (*Ve's-sıyâmu cünnetün mine'n-nâri*) Oruç da Cehenneme karşı siperdir.”

İlk hasedi Âdem AS'ı cennetten çıkarmak için şeytan yaptı. Hasedin ilk öncüsü şeytan aleyhillânedir. Binâen aleyh hasedci, şeytanın arkasından giden bir adam demektir.

İkincisi münafıktır. Mü'mini daima incitir durur. Mü'min hayatında onunla da mücadele etmek mecburiyetindedir.

c. Kâfirler

⁸¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.253, no:4200; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6610; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.167, no:1421; İbn-i Zenceveyh, *el-Emvâl*, c.III, s.111, no:1032; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.247; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXVIII, s.45; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.330, no:3656; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Üçüncüsü kâfirdir. Onun yolunda bir düşmanı vardır ki, müslümanla gâvur ikiye bölünür. Müslümanlar daima gâvurların karşısında, gâvurlar da müslümanların karşısındadır. İki zümre, hikmeti ilahidir bu. Böyle iki zümrenin birbiriyle ölünceye kadar mücadelesi devam edecek.

Mü'min kâfire yenilmemek için, kâfirin esaretine düşmemek için elinden gelen her şeyi yapmakla mükellef ve muvazzaftır.

Hz. Allah-u celle ve alâ hepimize âyet-i celîlede buyuruyor ki:

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ
عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ (الأنفال: ٦٠)

(*Ve eiddû lehüm me'stata'tüm min kuvvetin ve min ribâti'l-hayli*) “Gücünüz yettiğince düşmanlara karşı kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar, savaş malzemeleri hazırlayın! (*Türhibûne bihî aduvva'llâhi ve adüvveküm*) Allah'ın iyi kulları olduğunuz için sizin de düşmanınız olan o kâfirleri korkutacak ve yenmeye yarayacak her türlü tedbiri alın!” (Enfal, 8/60) diyor.

“Siz öyle hazırlanacaksınız ki, öyle hazır olmanız lazımdır ki sizin hazırlığınızdan düşman korkacak. Sizin hazırlığınız düşmanı korkutacak derecede hazırlanacaksınız. “Aman çatmayalım bunlara. Ooo, bu kadar silahı var, bu kadar topu var, bu kadar teyyaresi var.” diye korkutacak duruma gelmeniz lazım. Sizin korkmanız değil düşman korkacak. Öyle çalışacaksınız.

Var mı böyle çalışmamız bugün?

Mü'minlikteki seviyemizin ne derecede olduğunu güzel bir önümüzde levha. Nâçar, halimiz işte meydanda...

Bununla da uğraşmak mecburiyetindeyiz. E Allah esirgeye kâfirin eline esir düşersek, Rusya'daki, Çin'deki müslümanların çektiklerini her gün görüyoruz, duyuyoruz. Bir gün iyiydi ama bugün çok fena... Onun için kâfir elinde kalmak fena bir belâ, felaket. Üç.

d. Nefis

Dördüncüsü; bir de nefsin var, daima seninle münâzaa yapar.”
İşte bu şehvetlerin takrikçisidir, evvela şehvetleri tahrik eder:
“—Şunu da yap şunu da yap şunu da yap... Şöyle yaşa böyle yaşa...”

Allah hepimizin kusurunu affetsin...

Mal bir nimettir, servet nimettir, sıhhat nimettir. Bunları yerinde harcamazsak, bunlardan mes’ulüz.

Mal insanı tuğyana sevk ediyorsa, sıhhat insanı tuğyana sevk ediyorsa, servet, başka bilgiler insanı tuğyana sevk ediyorsa bunlar nimet değil, nikmet dedikleri azaptır.

Dünyadayken o azabı Allah o paralarla bize vermiş. Paralar bize nimet değil bilakis bizim başımıza belâ olmuştur. Zenginlik hem nimettir, Allah yolunda harcarsan; azaptır, Allah yolundan gayrıya harcarsan.

فَإِنَّ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا. فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى
فَإِنَّ مَنْ طَغَى. وَأَثَرَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا. فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى

(النازعات: ۳۷-۳۹)

(*Feemmâ men tağâ. Ve-âsere’l-hayâte’d-dünyâ. Feinne’l-cahîme hiye’l-me’vâ*) “Artık kim azmışsa ve dünya hayatını ahirete tercih etmişse, şüphesiz cehennem onun için tek barınaktır.” (Nâziat, 79/37-39)

Kim bunlar? Bu nefislerinin arzularına uyan insanlar.

Onun için para büyük bir nimettir. Onun bir kuruşunu bile hatta 10 parasını, beş parasını bile boş yere israf câiz değildir. Onu boş yere israf ettiğinden dolayı sahibi mes’uldür. Onu Allah insanların hayatını ikâme için, idare için vermiştir ona. Ekmek nasıl bizim vücudumuza [lazımsa,] onsuz yaşayamıyorsak para da böyledir.

Onun için bir âyet-i celîlede, *estaîzü bi’llâh*:

وَلَا تَوْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ (النساء: ۱۷۶)

(*Ve lâ tü’tü’s-süfehâe emvâleküm*) “Sefihlere mallarınızı vermeyin!” (Nisâ, 5/176) diyor Hz Allah-u Teâlâ...

Sefihe biz mal vermiyoruz. Sefihin kendi parasıdır o. Sefihin kendi parası babasından miras olarak kalmış, milyoner bir adam. Mirasçıların mirasından milyonla para düşmüş. Ama herifte akıl yok, bedava buldum diyerekten paraları, har vurup harman savuruyor. Bugün şurada bugün burada paraları yiyor.

Onun etrafındaki müslümanlar onu görüp derhal mahkemeye müracaat edecekler;

“—Bu adam parasını harcamayı bilmiyor, alın bunun parasını elinden.” diyecekler.

Bir mahkeme kararıyla kaç paraya ihtiyacı var bunun günlük, hakim takdir eder onu, o kadar para verilir eline.

Ama söze bak, tâbire bak!

(*Emvâlüküm*) “Sizin malınız.” diyor. Yani mal onunken o umumun malıdır. Umumun malını bu adam zayi ediyor, aklı yok. Dağlarda, bayırlarda, zevkinde sefasında yiyip içiyor, “Para benim. Ne karışırsın sen benim parama?” diyor.

Halbuki diyor ki Cenâb-ı Hak, “Onun değil o, âmmenin o para. Âmmenin parasını bu adam ziyan ettiği için mahkemeye müracaat eder, onun elinden alırsın. Hakim ona ne takdir ettiyse, o takdirle o adam o fenalıkları yapamayacak duruma düşer.

Onun için mü’minin nefsi var. Onu daima kötü yerlere sürükler. Nefsin âdetidir, insanları kötü yerlere sevk etmek en birinci vazifesi. Müslümanın da vazifesi ona uymamak.

Elinde kitabı var, bakacak:

“—Beni sevk etmek istediği bu yere Allah razı oluyor mu olmuyor mu?”

“—Olmuyor.”

Öyleyse oraya gitmeyeceksin!

Şimdi bakın, kendi teşbihim, siz ne dersiniz bilmem:

Allah esirgesin gâvurla muharebe ettik, mağlup olduk. Esir olduk. Geldi işgal etti. Allah göstermesin...

Ama herkes yine bir hürriyet sahibi olarak, bugün mesela Avrupa memleketlerinde dünya kadar da müslüman var. Avrupa memleketlerinde yani hristiyan memleketleri Amerika’sında, İngiltere’sinde, şurada burada dünya kadar müslüman var.

Herkes yine Allah’a kulluğunu güzelce yapılabiliyor mu orada? Yapıyor ama, bu kadar muntazam değilmiş.

Allah-u Teâlâ'ya bir kulluk vazifesi neyse onu elinden geldiği kadar ama İngiltere'de, ama Amerika'da, ama Fransa'da yapmaya çalışıyor.

Ya Allah esirgeye, insan nefsin eline düşer de bu nefs-i emmâresi altında canı giderse gürültüye?

İşte bu, her kâfirden eşed bir belâdır. Çünkü o nefsin esiri olan insan, velev ki Mekke'de olsa, velev ki Medine-i Münevvere'de olsa, nerede olursa olsun onu Allah'a ibadet ettirmez o nefis. O nefs-i emmâredir.

Mekke'de ibadet eden herkes orada evliyâ mı? Orada da ibadet etmeyen ne kadar insan var kim bilir? Neden? Nefsin esirleri oldukları için. Ebû Cehil de Mekkeli...

Firavunlar, Şeddatlar, bunlar da nefislerinin esiri olarak öldüler. Kâfire esaretten nefse esaret daha beterdur. Binâen aleyh, nefse esir olmaktansa kâfire esir olarak ibadet etmek daha iyi ama; ne ona esir etsin Allah bizi ne de o nefse esir etsin.

Nefse itaat nedir? İşte en birincisi, bakarsın Allah'ın emrine imtisal etmiyor. Ezan-ı Muhammediler güzel gürül gürül okunuyor. Allah bunlardan bizi mahrum etmesin...

Ne büyük nimettir bu! Bunu duymayanlar da bugün çoktur dünya üzerinde. "Ah bir ezan okunsa da dinlesem!" diyen neler var, fakat mahrumlar. Ne yapsınlar?

Allah bu nimeti bize vermiş, el-hamdü lillâh... Şimdi bir de hoparlör çıkmış, o ses nereye kadar gürül gürül gidiyor. Bu insan uyanamaz da bir Allah'a ibadet etmeyi kendisine vazife edinemezse, esaretin bir perdesi altına girmiştir.

Ramazan'da oruç tutar herkes. Onun canı kıymetlidir, orucu tutamaz. İkinci esaret perdesinin altına girmiştir. Zekâtını veremez! Parayı kendisine vermiştir Allah, "Ne diye vereceğim ben onu başkasına?" der.

Üçüncüsü esaret perdesine, yani kat kat böyle çemberler içerisine giriyor. En nihayet o çemberden kurtulmanın çaresi canı feda etmek, başka türlü olmaz.

Ha o Kore'de bizim askerler çemberin içine girdiler, o çemberden çıkmak kolay olmadı ama. Kim bilir ne kadar şehid verildi de, bunların arkasından kurtulabildiler.

Binâen aleyh, nefsin çemberlerinin altından çıkıp kurtulmak, düşmanın çemberinin içinden kurtulmaktan daha zordur. Çünkü düşmanın kılığı var, karşında görüyorsun, işte topu var, nesi varsa var, senin de var. Zorlayacaksın, en nihayet şehid olursun başka. Hem şehid olursun, derece alırsın en nihayet. Esir de olsan yine hayatın elinde kalır. Ama nefsin eline düştün müydü hiçbir şey yok!

Onun için Allah bu bizim dördüncü düşmanımız olan o nefsin eline, ne bizi ne çoluk çocuğumuzu ne başkalarını, başka müslüman kardeşlerimizi düşürmesin. Düşenleri de bir an evvel kurtarsın...

e. Şeytan

Beşincisi, şeytan onu saptırma ister.

Bir de şeytan var arkamızda, gözümüz görmüyor onu. Şeytanı da gördüğümüz yok. Gördüğümüz yok ama Allah-u Teâlâ bunların mevcudiyetini bize haber veriyor:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا (فاطر: ٦)

(*İnne's-şeytâne leküm adüvvün, fe'ttahizûhü adüvvâ.*) “Çünkü şeytan sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman edinin!” (Fâtır, 35/6) diyor.

“—E canım sen şeytanı nerede gördün de böyle bir şeytan çıkarıyorsun bizim karşımıza?”

“—E Allah diyor. Sen Allah'ın dediğini inkâr mı edeceksin şimdi?”

Biz sanki her şeyi görüyor muyuz? Mikropları sen görüyor musun? Hiçbirimiz gördüğümüz yok mikrobu. Ama yiyip canımızı acıtıp da bizi yatağa düşürdüğü vakitte;

“—Aman doktor!” diyoruz.

“—Fılan mikrop sana musallat olmuş.” diyor.

Bu bizi de yoldan çıkaran şeytanlar da öyle... Yoldan çıktık mı, bizi çıkaranların şeytan olduğunu âhirete göçtüğümüz vakitte, gözümüz fal taşı gibi açılınca anlarız o zaman işi.

Allah cümlemizi gaflet uykusundan uyandırısın da emrine imtisal ve yasaklarından ictinab eden bahtiyar kullarının zümresine ilhak buyursun...

f. Türkistanlıların Bir Adeti

Sabahleyin okurken bir şey hatırıma geldi de, size de onu duyurayım.

Bizim bir Elham'ımız var ya, Elham'ımızın başında da bir *Besmele* vardır, hepiniz bilirsiniz.

Bu bizim Türkistanlı kardeşlerimizin âdetlerinden bir âdet: İki müslüman kardeş karşı karşıya geldi mi ellerini tutarlar, Besmele çekip Fâtiha Sûresi'ni okurlar:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ . بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ .
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ . اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ . صِرَاطَ
الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ، غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ
(الفاتحة: ١-٧)

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Er-rahmâni'r-rahîm. Mâliki yevmi'd-dîn. İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn. İhdina's-sırâta'l-müstakîm. Sırâta'llezîne en'amte aleyhim, gayri'l-mağdûbi aleyhim ve le'd-dâllîn.*) Âmin...

Ellerini yüzlerine sürerler, ayrılırlar.

İkinci bir müslüman kardeş geldi miydi onunla da böyle. Türkistan âdeti, bizim Türk âdeti yani bu.

Bunun sebebini soruyorlar;

“—Neden bu böyle her gelenle bir *Elham* okuyorsunuz, bir *Fâtiha* okuyorsunuz? Biz ellerimizi sıkarız, *Es-selamü aleyküm*

der ayrılırız. O kadar.

O adam diyor ki:

Bunun kökü şudur:

Şakik-i Belhî isminde kitaplarda meşhur olan bir evliyâ var. Bu zâtın ailesi içerisinde kendisini rahatsız edenler varmış da, bu evdeki rahatsızlıktan komşular da rahatsız olmuşlar. Hocaefendiye demişler ki:

“—Hocaefendi bunları bırak gayri. Biz de rahatsız olduk sizin rahatsızlığınızdan.”

Hocaefendi demiş ki:

“—Ben memnunum hayatımdan, şikâyet edecek halim yok.”

Komşular şikâyet etmişler, hakim huzuruna gitmişler.

Sormuş hakim hocaefendiye:

“—Ben hayatımdan memnunum, arkadaşşımdan da memnunum, şikâyetim yok!” demiş.

“—Şikâyetim yok!” deyince hakim de bir şey diyememiş.

O zabıt katibi olan zât da orada dinliyor tabi. Nasılsa hocaefendiye komşu olmuş. Bakmış ki evdeki fecaat, oooo tahammül edilecek gibi değil. Gitmiş hocaefendiye demiş ki:

“—Hocaefendi! Sen ‘Ben hayatımdan memnunum!’ diyordun ama ben bu fecaati kulaklarımla duydum ve zapt ettim bu denilen şeyleri. Bu sefer ben dava açacağım.” demiş.

“—Bir Fâtiha okuyalım oğlum!” demiş.

Fâtiha okumuşlar, ayrılmışlar.

Ertesi gün mahkemeye çağırılmışlar. Kâtibin cebinde hazırladığı zabıt kağıdı da okuyacak hakime, “Böyle böyle bir fecaat var evin içerisinde.” diyerek.

Bakmış ki kâğıt tertemiz, hiçbir yazı yok üzerinde.

“—Ya acaba başka kağıt mı çıkardım?” diye bakmış, bu kağıt ama hiçbir yazı yok, silinmiş hepsi.

Bizim *Fâtiha*’ımız böyle *Fâtiha*’dır. Bu içten okundu mu da her günahı siler atar. İçini insanın nur eder.

Onun için âdet olunmuş Türkler arasında. Böyle kavuştular mı birer *Fâtiha* okuyorlar. Onun günahı da siliniyor, ötekinin günahı da siliniyor, tertemiz birbirlerine müşerref oluyorlar.

Allah bu güzel âdet ananeleri hepimize nasip eylesin...

Fâtiha okumak paralı olsa, birbirimize para vermek lazım gelse biraz zor olurdu ama, şimdi Fâtiha okumak zor bir şey değil. Ne güzel olur, hem sevap kazanırız.

Bu Kur'an kursuna gelince, dünyada bugün ilim çok. Bu ilimlerin fevkinde daha yüz bin tane müspet ilim çıksa, mesela bugün Ay'a gitmek ilmi de çıktı. Eskiden bu yoktu. Tayyare yoktu, bir şey yoktu. Fakat bugün tayyareler çıktı, otomobiller, her türlü fenler, bir de aya gitmek çıktı şimdi. Daha bunun yüz bin misli fenler çıksa da kainattaki bütün yıldızları böyle dolaşabilirsek, oradaki mahlûklarla anlaşabilirsek, irtibat temin edebilirsek, ne olursa olsun... Bir Besmeleye mukabil olmaz bunların hepsi.

Senin o bütün müsbet ilimlerin bir Besmele'ye muadil olmaz!

Onun için sen o Besmele-i Şerif'in sahibi olan kitabına iyi sarıl, çocuğunu çocuğunu, hanımını, büyüğünü küçüğünü ona iyi bağla, iyi bir müslüman evlat olarak yetiştir ki, sen öldükten sonra senin adının bekası onun müslüman olarak yaşayışına bağlı. O müslüman olarak yaşadığı takdirde senin defterine her gün hasenât ile dolar. Onun yaptığı bütün hasenâtlar senin defterine geçer. Eğer maazallah o Müslümanlığın dışında yetişmişse, onun yaptığı bütün günahlar da senin defterine geçer. Sen de ondan müteessir olursun, muazzeb olursun.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikat-ı samedaniyesine mazhar etsin... Emrine imtisal, nehyinden kaçınan ve Peygamber SAS'in sünnetlerine temessük eden kullarının arasına bizleri de kabul etsin... Şefaatine de nâil eyleyip, cennât-i âliyâtına dahil olan bahtiyarların arasına bizleri de ilhak buyursun...

El-fâtihah!

g. Hatim Duası

Sübhâne rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb...

El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

Allâhümme rabbenâ, yâ rabbenâ, tekabbel minnâ, inneke ente's-semîü'l-alîm... Ve tûb aleynâ yâ mevlânâ, inneke ente't-tevvâbü'r-rahîm... Ve'hdinâ ve veffiknâ ile'l-hakkı ve ile'n-necâti ve ilâ tarîkîn müstakîm... Bi-bereketi hatemâti'l-kur'âni'l-azîm, ve bi-

hürmeti men erseltehû rahmeten li'l-âlemîn...

Va'fü annâ yâ kerîm... Va'fü annâ yâ rahîm... Va'ğfir lenâ zünûbenâ bi-fadlike ve cûdike ve keremike yâ ekreme'l-ekremîn ve yâ erhame'r-râhimîn...

Allâhümme zeyyinnâ bi-zîneti kur'ânî'l-azîm... Ve ekrimnâ bi-kerâmeti kur'ânî'l-azîm... Ve edhilne'l-cennete bi-şefâati'l-kur'ânî'l-azîm...

Allahümme'c'ali'l-kur'âne karînen... Ve fi'l-kabri mûnisen... Ve fi'l-kıyâmeti şefian... Ve ale's-sırâti nûran... Ve ile'l-cenneti refikan... Ve ile'l-hayrâti küllihâ delîlen ve imâmâ...

Allahümme'rhamnâ bi'l-kur'ânî'l-azîm... Vec'alhu lenâ imâmen ve nûran ve hüden ve rahmeten yâ erhame'r-râhimîn...

Allahümme zekkirnâ minhü mâ nesînâ... Ve allimnâ minhü mâ cehilnâ... Ve'rzukna tilâvetehû alâ tâatika anâe'l-leyli ve etrâfe'n-nehâr... Va'hşurnâ mea'n-nebiyyi salla'llâhü aleyhi ve selleme ve âlihi'l-ahyâr...

Ve evlene'llâhümme's-saâdete, ve's-selâmete, ve'l-beşârete, ve'l-emân... Ve lâ tahrîm lenâ bi's-şerri, ve's-şakâveti, ve'd-dalâleti, ve't-tugyân... Ve nebbî'nâ an nevmi'l-gafleti, ve'l-keselân... Min kabli en tumîtenâ, ve min ekli'd-dîdan...

Allâhümme yemmin kitâbenâ... Ve yessir hisâbenâ... Ve sekkıl mîzânenâ... Ve a'tik rikâbenâ... Ve beyyid vücûhenâ... Va'hşurnâ tahte livâi'l-mustafâ... Bi-rahmetike yâ erhame'r-râhimîn...

Ya Rabbi, bu okuduklarımız hatimlerden, dualardan, tesbihlerden hasıl olan ecr ü mesûbatı sevgili Peygamberimiz salla'llâhü teâlâ aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin ve bi'l-cümle peygamberan-ı izâm hazeratının evlâd, ezvâc, ashâb ve etba'larının ve bu ana kadar geçmiş olan bi'l-cümle mü'minûn, müminât ve meşâyih-ı izâm hazerâtının ruhlarıyla beraber, memleketimizin medar-ı iftiharı Eyyüb Sultan Hazretleri'nin ruhuna ve bi'l-umum eshabı güzîn rıdvanu'llâhi aleyhim ecmain hazretlerinin ruhlarına;

Salâtin-i maziyyenin ruhları ile birlikte İskender Paşa'nın

ruhuna, bi'l-umum ashabı hayratın da ruhlarına; bâhusus hâzırûn ve cemâat kardeşlerimizin ve bu hatimleri okuyan kardeşlerimizin geçmişlerinin ruhlarına, ayrı ayrı hediye eyledik Mevla vâsıl eyleye...

Cümlesinin ruhlarını mesrûr, kabirlerini pür nûr, makamlarını âlî, derecelerini yüksek eyleyip, seyyiatlarını ve seyyiatlarımızı da hasenata tebdil eyle yâ Rabbi!

Bizlere dahi onlar gibi bu dar-ı dünyadan göç vakti gelince, cümlemizi az ağrı, asan ölüm ve kâmil bir iman ile ve buyurun:

“—*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlüh...*” kelime-i tayyibe-i münciyesini de can u gönülden söyleye söyleye çene kapayıp göz yummayı Mevlâ cümle Ümmet-i Muhammed'e, hâsseten biz aciz kullarına da lütf u ihsân eyleye...

Allâhümme'c'alnâ mine't-tevvâbîn... Vec'alnâ mine'l-mutatahhirîn... Vec'alnâ min ibâdike's-sâlihîn... Vec'alnâ mine'llezîne la havfün aleyhim ve lâ hüm yahzenûn...

Allâhüme'hdinâ min indik... Ve efid aleynâ min fadlik... Ve esbiğ aleynâ min rahmetik... Ve enzil aleynâ min berekatik...

Allâhümme innâ nes'elüke temâme'n-nimeh... Ve devâme'l-âfiyeh... Ve hüsne'l-hâtimeh... Bi-hürmeti'l-fâtihah!

21. 03. 1976 – İskenderpaşa Camii

11. MÜ'MİNLERİN VASIFLARI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المُؤْمِنُ كَالْغَرِيبِ فِي الدُّنْيَا ، لَا يَأْنِسُ فِي عِزِّهَا ، وَلَا يَخْرُجُ مِنْ
ذُلِّهَا ؛ لِلنَّاسِ حَالٌ مُقْبِلُونَ عَلَيْهِ ، وَلَهُ حَالُ النَّاسِ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ ،
وَجَسَدُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ (حل . عن بهز عن أبيه عن جده)

RE. 231/15 (*El-mü'minü ke'l-garîbi fi'd-dünyâ, lâ ye'nesü fî
izzihâ, ve lâ yahrucü min züllihâ; li'n-nâsi hâlün mukbilûne
aleyhi, ve lehû hâlû'n-nâsi minhü fî râhatin, ve cesedühü minhü fî
anâin.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Hep beraber bir salevât-ı şerîfe okuyalım:

*(Allâhümme salli salâten kâmileten, ve sellim selâmen
tâmmen, alâ seyyidînâ muhammedini'llezî tenhallü bihi'l-ukad, ve
tenfericü bihi'l-küreb, ve tukdâ bihi'l-havâicü, ve tünâlü bihi'l-
rağâibü, ve hüсне'l-havâtimi, ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihi'l-
kerîm, ve alâ âlihî ve sahbihî fî külli lemhatin ve nefesin, bi-adedi
külli ma'lûmin leke.)*

a. Mü'min Nasıl Olmalı!

Sizi hep tebrik ederim. Bütün müslümanlar da tebriğe lâyık. Allah'a çok şükür ki, bizi müslüman ve mü'min olarak yaratmış. Bu nimetin şükrünü edâ etmek insanın elinde değildir, yani yapamaz insan bunu. Biz bunu kendimiz istesek alamayız. Bunu bize Allah-u Teâlâ lütfetmiş, vermiştir.

Onun için, o imansızlar da Allah'ın kuludur ama vermiyor onlara. Hikmetinden sual olunmaz. İstese onlara da verirdi fakat onlara vermemiş. Onun da hikmeti kim bilir kendisine ait bir şey.

Kaç günden beri imanla ilgili, mü'minin nasıl olması lazım geldiğine dair hadîs-i şerîfler okuyoruz. Mü'min nasıl olması lazım gelir?

“—*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyen insan mü'mindir. Mü'mindir ama nasıl olmalıdır bu mü'min?

Cenâb-ı Hak Fatiha'da bunu bize lütfetmiş, ihsan etmiş, biz de biraz gayret göstererek, bu imanın icaplarına kendimizi uydurmamız iktiza eder.

Onun için, daha önceki derslerimizde de geçtiği gibi burada dört yol var idi: Şeriat yolu, tarikat yolu, ma'rifet yolu, bir de hakikat yolu idi.

Yine daha önceki derslerimizde geçtiği gibi, hep o Cüneyd-i Bağdâdî'nin hacıya sorduğu meselenin üzerine dönülüyor:

“—Hacca gittin mi?”

“—Gittim.”

“—Ne yaptın?”

“—İşte herkesin yaptığı gibi ben de hac vazifelerini yaptım geldim.”

“—Olmadı, olmamış.”

“—Neden?”

“—Orada bir hakikat var, o hakikate uymadı. Senin yaptığın hac o hakikatın dışarısında... Zâhiren gitmişsin, işte bir makinenin işlediği gibi işlemiş gelmişsin. İçine bir şey geçmemiş

senin. Bunun için bu haccı sen yeniden yap!”

“—E şeriat ne diyor?”

Şeriate göre: Gittin, tavafını yaptın, sâyini yaptın, umreni yaptın, Arafat’a çıktın, şeytanı taşladın, oldu haccın der. Fakat erbâb-ı tarikat, “Hayır olmadı, içle dışın bir olması lazım!” diyor.

Şimdi biz el-hamdü lillah mü’miniz. Ehl-i şeriat bize der ki:

“—Bunlar mü’min. Bak camiye gidiyorlar, namazlarını kılıyorlar, oruçlarını tutuyorlar, mü’mindirler.”

Şimdi bu okuduğumuz derslere kendimizi vurunca, yani ölçüye vurunca, hepimizin foyası meydana çıkıyor. Dış görünüşte iş yok, iş iç görünüşte. İman zaten iç hayatıdır, iman için vazifesidir, Müslümanlık da dışın vazifesidir. Dış vazifesini yapıyor iyi ama iç vazifesinde kusurluyuz. Onun için bunları okurken hem ezberlemek, hem de kendimizi oraya doğru zorlayıp sürüklemek lazım.

Dünyanın çok acaib durumundayız, tarihte hiç görülmüş vakâ değildir. Tarihte okuruz dünyada firavunlar varmış. Her devrin firavunları gelmiş geçmiş. Bir de Musa AS’ın devrinde bir Firavun var idi ki bu Firavun Mısır’da bulunuyordu.

Musa AS Mısır’a gitti. Firavunla mücadelesinin neticesinde, Yakub AS’ın ve Yusuf AS’ın neslinden Musâ AS’a iman etmiş 2400 kadar kişi Mısır’da Firavun’un zulmünde yaşamının imkânının olmadığını anlayınca Mısır’dan kaçmaya karar verdiler, firavunun da bundan haberi olmadı. Bir gecenin yarısında kaçtılar.

Fakat bu kaçmadan evvel, Firavun birçok mucizeler gördü, fakat bu mucizelerin karşısında bir türlü iman etmedi. Mûsa AS baktı iş olacak gibi değil, beddua etti:

رَبَّنَا اِطْمَسْ عَلَيَّ اَمْوَالِهِمْ ، وَاَشْدُدْ عَلَيَّ قُلُوبَهُمْ (يونس: ٨٨)

(*Rabbena’tmis alâ emvâlihîm, ve’sdüd alâ kulûbihîm.*) “Yâ Rabbi, bunların mallarını yok et, kalplerine darlık ve sıkıntı ver!”

(Yunus, 10/88) dedi.

Yâsin Sûresi'nde okuyoruz:

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ (يس: ٨٣)

(*Velev neşâü letamesnâ alâ a'yunihim.*) Eğer dileseydik, onların gözlerini büsbütün kör ederdik.” (Yâsin, 36/83)

Bu gözler böyle silinir gider, yerleri bile belli olmazdı. Öyle bir hal. Gözün olduğu belli olmaz. Gider oradan göz, üzerini de et doldurur, kaybolur gider göz oradan.

Mûsâ AS, “Bunların mallarını da al yâ Rabbi! Başka türlü olmayacak bunlar. Bunlar ıslah olacak gibi değil. Ellerinden mallarını al. Kalplerini de şiddetlendir bunların, İman da bunlara nasip olmasın artık.” diye dua etti.

Bu duadan sonra 40 sene geçti. Mûsa AS baktı ki çare yok, kaçalım dedi, [İki bin dörtyüz] kadar kişiyle beraber kaçtılar.

Firavun uyandı, baktı ki kaçmışlar. O da askerini hemen

faaliyete geçirdi, düştüler peşine... O hangi yere gittiyse arkasından yetişti bu Firavun.

İsrailoğulları dediler ki:

“—Ey Mûsa! Yandık! Önümüz deniz arkamızda da firavun, yetişti herif bize, ne yapacağız?”

Mûsa AS'a Cenâb-ı Hak'ka sığındı. Cenâb-ı Hak vahyetti, denize asâsını vurdu, deniz açıldı, yarıldı. Mûsa AS iki bin dört yüz kişiyle öteye geçti.

Firavun anladı felaketi. Mucize önünde, gördü, “Benim için geçmek mümkün değil!” dedi, “Bu mucize...” dedi. Gitmek istemedi ama, Cebrail AS bir kısarak ata binmiş, firavunun atının önüne geçti. Firavunun atı da erkek. Erkek at dişi atı görünce firavun zaptedemedi atın gemini... Mecburi at aldı bunu sürükledi içeriye, arkasından askeri de hepsi birden açılan yola girdi. Firavun öteye çıkmak durumundayken, su başladı kapanmaya. Firavun anladı:

حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ
بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ (يونس: ٩٠)

(*Hattâ izâ edrekehü'l-garaku kâle:*) “Tam boğulma geldiği zaman, boğulma vakti geldiği zaman dedi ki: (*Âmentü ennehû lâ ilâhe ille'llezi âmenet bihi benû isrâîle ve ene mine'l-müslimîn*) Gerçekten Benî İsrail'in inandığı Allah'tan gayri bir mâbud olmadığına ben de iman ettim. Ben de müslümanlardanım!” (Yunus, 10/90) dedi ama, o zaman faydası yok...

الَّتْن (يونس: ٩١)

(*Âl-âne*) “Şimdi mi?” (Yunus, 10/91) Şimdi mi aklın başına geldi, daha evvel neredeydi aklın?

O Firavun dedi bunu, bugünün Firavun'u demiyor işte bak! Bugünün Firavunu o günün firavunundan daha şiddetli, daha eşed...

Allah onların şerrinden Ümmet-i Muhammed'i muhafaza buyursun...

Ama, ama bir şey var ki bize bir ceza gelecekti, kendi cinsimizden, elimizden gelecekti o ceza. Bu elimizden gelecek cezayı bize verecek de yine Allah'ın tokadı, kendimizden gelecek. Allah bize elini kaldırıp da vurmaz. Kendimizden yetişecek bir nesil bizi tokatlayacak:

“—Siz miydiniz bu gafil müslümanlar? İnsanları aldatmak için mi bu Müslümanlığı yapıyordunuz? Bu sakalı onun için mi koydunuz?”

Allah cümlemizi affetsin...

b. Şeriattaki Vazifeler

1. İman etmek.
2. İlim öğrenmek.
3. İbadet etmek,
İslâm'ın şartları, 32 farz.
4. Helal kazanmak ve helal yemek.

Helal kazanıp helal yemek ve helal yedirmek. Kazancımızı ararken, bugün yüzde kaç doğrudur kaç yanlışdır onu herkes kendisi bilir.

5. Evlenmek, ailesine faydalı olmak.

Evlendik. Şeriatin emri. Kadının hayız ve nifas hallerini, erkeğin de buluş halini bilmesi gerekir. Erkeğin ki kolaydır, buluş çağına erdiği vakitte guslünü yapar. Kadınının zorluğu vardır, onun muayyen günlerinin tesbiti lazım. Bunu annenin bildirmesi lazım. Anne bilmiyorsa bir şeye benzemez. O daha tabiidir bilmiyor, yeni görüyor o işi;

“—Kızım dikkat et! Kaç gün bu hayız halini gördüysen, senin günün o kadardır, dikkat et!” diyecek.

Beş gün mü on gün mü devam ediyor bu, o artık o günlerde

namaz kılamaz. Bunları bilmesi, o da şeriatın emri.

6. Çevreye zarar vermemek.

7. Peygamber SAS'in emirlerine uymak, ehl-i sünnet ve'l-cemaatten olmak.

Ehl-i sünnet ve'l-cemaat dört mezheptir: Hanefî, Şâfiî, Mâlikî, Hanbelî. Bunun dışında mezhep yok. Bunun dışında olan mezheplere itibar yoktur. Olmuş olmamış hiç fark etmez.

8. Şefkat ve merhamet sahibi olmak.

9. Temiz olmak.

Temizlik İslâm'ın şartıdır. İçi de temiz olacak, dışı da temiz olacak.

10. Emr-i mâruf nehyi ani'l-münker. On tane oldu bu.

Emr-i mâruf, daima iyilik emredeceksin, kötülüklerden de men etmeye çalışacaksın. Bu hepimizin vazifesi, şeriattaki vazifemiz.

c. Tarikattaki Vazifeler

Tarikattaki vazifeler şunlardır:

1. İzin alması,

2. Tevbe kılması,

3. Mürid olması,

4. Derviş kisvesini giymesi,

5. Nefsiyle mücâhede etmesi,

6. Üstadına hizmet etmesi,

7. Havfullah, yüce Allah'tan korkması,

8. Hırkasını, seccadesini, makasını, tırağını yanında taşımak.

Bunlar da onun her zamanki gibi yanında olacak.

9. Sahibi cemiyet ve himmet olması,

10. Aşk sahibi olması.

d. Ma'rifetin Şartları

Ma'rifetteki on tane de şunlar:

1. Edeb.

2. Havf: Allah'tan korkmak,
3. Riyazet. Ma'rifet sahipleri daima riyazet halindedir. Öyle yemeye, içmeye düşkün değillerdir.

4. Sabır.

Şems-i Tebrizî Hazretleri Mevlânâ Hazretleri'ne gitmiş de, Konya'da işte, muhabbetleri arasında, "Sabır nedir?" diye sormuş.

Mevlânâ Hazretleri de:

"—Sabrın hakikati, ezâ cefâ gördüğün kimselerin ezâ ve cefâlarına sabr u tahammülündür. Onlara cefâlarına mukabele etmeyeceksin, tahammül edeceksin. Allah-u Teâlâ bizim günahlarımızı bildiği halde bize nasıl rahmetini indiriyorsa, sen de gördüğün fenalıklara, eziyetlere karşı daima iyilik yapacaksın. Bunu yapabildiğin gün bahtiyarsın." diye cevap vermiş.

5. Kanaat, ma'rifetin icabı.

6. Hayâ, ma'rifetin icabı.

7. İlm-i ledünnî; kitaptaki ilim değil de gönülden bir ilim.

8. Miskinlik,

9. İrfan sahibi olması,

10. Nefsini bilmesi.

O Yunus, bizim Yunus güzel söyler:

*İlim ilim bilmektir,
İlim kendin bilmektir;
Sen kendini bilmezsin,
Ya nice okumaktır?*

*Okumaktan murat ne:
Kişi Hak'kı bilmektir.
Çün okudun bilmezsin,
Ha bir kuru ekmektir*

"—Yunus nefsinin bildin mi?" der.

"—Çok bilgim var..."

"—Çok bilgin var da nefsinin bilmediysen nedir o bildiklerin?"

Neye yarar o bildiklerin?”

Bildiklerin senin nefsini bilmeye yarıyorsa ne âlâ. Nefsini bilemediysen, neye yarar o bildiklerin? demiş Yunus.

İnsandaki kemâlât..

e. Hakîkatın Şartları

Bir de dördüncüsü olan hakîkat vardı ki oda şu:

1. Toprak gibi mütevâzi olmak.

Bu demek ki insanlardaki tevâzu, ancak bu dördüncü makama geçince insana nasip oluyor. Toprak gibi mütevâzi, herkes çiğner, üstüne her pisliği döker, yine ondan iyilikler çıkar, güzel güzel şeyler verir bize.

2. Güneş gibi faydalı olmak.

Güneş, bu gâvur demiyor, bu yahudi demiyor, bu çingen demiyor; hepsine böyle gökten aynı rahmeti indiriyor.

3. Eline geçeni saklamamak.

Eline geçeni saklamaması ancak hakîkat devrine atladıktan sonra tutmaz kendine, tutamaz zaten.

4. Dünyada herkesin kendinden emin olması.

Şimdi burada, (*men eminehü'n-nâsü*) diye okuduk ya hadisin başında. Bu, ancak insanlar bu mertebeye eriştikten sonra insanlarda tezâhür eder. Şeriati atlayacaksın, tarikati atlayacaksın, ma'rifeti de atlayacaksın hakîkate erişeceksin ki herkes senden emin olacak. Peygamber SAS'in istediği eminlik, bu mertebede insanlara nasip oluyor. O mertebeye ulaşmak için elbette gayret göstereceğiz, bu gayret de bize düşüyor.

5. Hakka teveccüh.

6. Esrâr-ı İlâhî'ye vakıf olmak.

Dünya esrâr-ı ilâhî ile dolu. Bu sırları bilmek...

Şimdi Cenâb-ı Musa dua etmiş:

“—Yâ Rabbi! Bunların mallarını hep yok et! Yiyecekleri, içecekleri, paraları, pulları hepsini taş et!”

Bu dua kabul olduğu için hepsi taş kesildi; para taş, cevâhir

taştan ibaret, neleri varsa taş olmuşlar. Hatta Harun-u Reşîd devrinde bunlardan bazı yumurtalar ve cevizler ele geçmiş, fakat taş halinde.

Bedduânın tezâhürü o zaman olmuş. Binâen aleyh, esrâr-ı ilâhî ile dolu kâinat, bu esrarları bilmek...

Halbuki o Firavun'un Sâni-i hakîkî olan o Allah'a imanı yok idi. Dehrî diyorlar onlara, ki tabiat sahipleri, Allah yok diyorlar, tanımıyorlar Allah'ı. Allah'ı tanımadığı halde şiddeti görünce "Allah!" dedi. "Ben de inandım, iman ettim!" dedi. Bugün ki esrar ki, o gün ki esrar, belki bilmeyenler çok olurdu, çünkü o zaman ilim bu kadar genişlememişti. Bugün ise ilim çok genişlemiştir, her şey de pek açıktır. Bugün esrâr-ı ilâhîleri artık görememek, körlükten başka bir şey değildir.

7. Seyr-i sülûk.

Bu seyr-i sülûkün yapılması da İslâm'ın iktizasındandır. Hakikate ulaşmaların icâbıdır.

8. Sırları saklamak.

9. Cenâb-ı Hakk'a münâcât.

10. Müşâhadeye ulaşmak.

Münâcât... Evradlar vardır, büyüklerimizin bize miras olarak bırakmışlar el-hamdü lillah. Bunlara *Evrad* deriz biz, içleri münâcât ile doludur. Çünkü kendimizin becerecek iktidarımız yok. El açıp da Cenâb-ı Hakk'a bir şey diyemiyoruz. Diyemediğimiz için, bu bırakılan münâcâtlardan istifade ederek Evradları okuyoruz.

Kendisine böyle bir *Evrad* edinmeyen insan vâridattan mahrumdur. Vâridattan mahrumdur, çünkü değirmenine su almayan insan değirmenini işletemez, su gelmiyor çünkü. Değirmenin işletilmesi için değirmenin suyunun getirilmesi, yahut cereyanın getirilmesi lazım.

Bunu getirirmedikten sonra kuru değirmen neye yarar?

Binâen aleyh bu Evradlar insanın füyûzât-ı ilâhîyeye mazhariyetine vesiledir. Onun için bunları çok görmemeli ve hoş görerek bunlara alışmalı ve yapmaya çalışmalıdır.

Bunlar işte 40 tane sözden, 40 makamdan size aktardıklarımız. Şimdi bunları, biz buradaki Peygamber SAS'in sözlerinden anlıyoruz ki bunlar, Müslümanlık davasında bulunan bir müslüman için muhakkak lazım. Ama beşeriyet iktizası bazen düşeriz, bazen yuvarlanırsınız, bazen büyük günahlara da gideriz. Gideriz ama yine ayağımız yerinde sabittir, o beşeriyet iktizası ile olan hatalarımızdan dolayı Allahu Teâlâ'ya yine sığınır, iltica eder, af isteriz. Af isteriz, mağfiret isteriz ve ondan sebat ve metânet ve yardım isteriz.

Hani Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri'nin türbesinde yazılı bir Farsça dörtlük var, herkes bunu biliyor:

بازآ بازآ، هر آنچه هستی بازآ!
گر کافر و گبر و بت پرستی بازآ!
این درگه ما درگه نومیدی نیست؛
صد بار اگر توبه شکستی بازآ!

*Bâz â bâz â, her ançi hestî bâz â!
Ger kâfir ü gebr u putperestî bâz â!
În dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nist;
Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â!*

*Vaz geç, geri gel; ne olursan ol dön, geri gel!
Kâfir de olsan, ateşperest de olsan, putperest de olsan dön, bu hak yola gel!*

*Bu bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir;
Yüz defa tevbeni bozmuş olsan bile dön, yine gel!*

Bir İranlı şairin⁸² sözüdür bu, Mevlânâ'nın sözü değildir. Yâni,

⁸² Ebû Saîd-i Ebû'l-Hayr.

“Yüz defa tevbeyle bozsan bile yine gel, burası ümitsizlik kapısı değildir.” dediği Allah’ın dergâhı. Yâni, Allah’ın dergâhı, dergâh-ı izzet, dergâh-ı ilâhî ümitsizlik yeri değildir. Kim gitse, Allah tevbe edenî sever, tevbe edenin tevbesini kabul eder.

f. Mü’minlerin Vasıfları

Onun için mü’min dediğin vakitte bütün insanlar senden selamete erişmesi lazım. Senden emin ve salim olması lazım, emin bir tarzda. Müslüman da elinden dilinden insanların salim olduğu kimsedir.

Müslüman az yer, az uyur, az içer, az konuşur, çok zikrullah eder, çok düşünür.

İmamın adı aklıma gelmedi, onun dersleri güzel, not edilmiştir, inşaallah istifade ederiz.

Onun için mü’min az yer ve az içer. Az yeyince az içince az de uyur. Az uyuyunca zaten az yiyince de konuşma tabiatıyla azalır. İnsanın konuşması kuvvetinden ileri gelir. Kuvvet kalmayınca konuşma da tabiatıyla gider, onun yerine Allahu Teâlâ’nın zikri kâim olur, tefekkür sahibi olur.

Mü’min mü’minin aynasıdır, onda daima kendisini görür.

Aynada insan ne görür? Kendini görür. Onu görecektir değilse, ondan kendi hatalarını görüp tashih edeceksin. O senin aynan, senin onda kusur aramaya hakkın yok, kusuru kendinde araman için o sana aynadır.

Aynada biz kusur mu ararız? Aynaya bakarız, kendi kusurlarımızı görürüz. İşte mü’min de böyledir.

Onun için hikmet sahibi olan zâta:

“—Sen bu hikmeti, bu edebî nereden öğrendin?” demişler;

“—Edepsizden öğrendim.” demiş.

Edebi edepsizden öğrendim demiş. Edepsiz ona bir ayna olmuş, bakmış ki çok fena onun yaptıkları... Binâen aleyh, kendisi onları terk etmek suretiyle ondan edep öğrenmiş.

Mü'min mü'minin kardeşidir, daima onu gözetler ve korur.

Mü'min herkesle güzel geçinir, herkesle güzel geçinmeyen kimselerde de hayır yoktur.

Mü'minler birbirlerine karşı bir bina gibidirler. Bina nasıl ufak, büyük taşlar birbirine kenetlenmiş yek vücut olmuştusa, mü'minlerin de böyle yek vücut olması lazım! Yek vücut olamayan mü'min, gerçek mü'minlikten adı var kendi yok.

Mü'min aynı zamanda gayretlidir. Gayretlidir yani gayyûrdur. Bizdeki gayretin manâsı, ehl ü iyâlini kıskanır.

Mü'min iki korkunun arasındadır; birisi, işlediği günahlar vardır ki evvelki gençliğinde yapmıştır. Acaba bunlara ne oldu? Af oldu mu, olmadı mı? Cenâb-ı Hak bunlardan dolayı bana ne yapacak?

Bir de bundan sonra acaba başıma neler gelecek, onu da bildiğimiz yok. Bu iki korkunun arasındadır.

Mü'min, "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*" diyen bir kimsedir. Mü'minler birbirlerine karşı bir vücut mesabesindedir. Bir yeri ağrıdığı vakitte nasıl bütün vücut muzdarip oluyorsa, bir mü'minin rahatsızlığından, bütün mü'minlerin rahatsız olması lazım gelir.

Bu mertebeyi bulabilenimiz var mı içimizde?

Bir mü'minin ıstırabından ızdırap çeken, onun yardımına koşup onun elinden tutabilen birimiz var mı? Yalvarırsak yakarırsak, belki cebinden beş kuruş koparabilirsek ne mutlu bize!

Mü'min o kadar Cenâb-ı Hakk'a kıymetlidir ki, bazı meleklerinden daha efdaldir demişler. Peygamberler büyük meleklerden, bizim gibi avam mü'minler de diğer meleklerden eftal olduğuna kâil olmuş büyüklerimiz.

Mü'min cemaat arasında yaşar ve onların ezâsına sabreder.

Mü'min yükü az, eziyeti az ve lakin herkese karşı yardımı çoktur.

Mü'min her bakımdan herkese menfaattir. Eğer bir yolculuk

yaparsan sana menfaat verir, bir müşaverede bulunursan sana menfaat verir, bir ortaklık yaparsan yine sana menfaat verir.

Mü'min kardeşinin zararına kat'iyen çalışmaz.

Mü'min gayet yumuşak tabiatlıdır.

Mü'minde her çeşit huy olabilir; yalnız hıyanet ile yalancılık bulunmaz.

Bunlar hep bizim kendimizin ölçüleridir.

Mü'min daima kardeşine karşı yumuşak vaziyettedir.

Mü'min beş şiddetin karşısında kendisini korumak mecburiyetindedir: Birisi hasetçisi vardır, ona karşı kendini korur. Münafık vardır, ona buğz eder; ona karşı kendini korumak mecburiyetindedir. Kâfir vardır, onunla dövüşmek isterH ona karşı korunmak mecburiyetindedir. Nefsi var, onunla mücadele etmek zorundadır. Şeytanı vardır, onunla mücadele etmek mecburiyetinde olan bir mahlûktur. Yani bu beş düşmanla uğraşmak mecburiyetindedir ölünceye kadar.

Bu çok güzel bir derstir.

Mü'min dünya malına iltifat etmez. Mü'min dünya evlerine iltifat etmez. Kendisinin başını sokacak, yağmurdan, güneşten, soğuktan koruyacak bir odacağızı oldu mu, ona kâfidir. Onun gayesi Allah'tır. Allah-u Teâlâ'nın rızasına hangi yoldan gidilmesi lazım gelirse, varlığını, kuvvetini, benliğini oraya harcar. Evlere, mallara, mülklere iltifatı yoktur mü'minin... Çünkü onlara kıymet verdikçe, ömür tükenir gider.

Ha bugün burası eksik bunu yaptırayım, bunun boyasını yaptırayım, bugün bilmem nesinin yaptırayım. Üstüne bir kat çıkarayım filan derken Azrail AS gelir;

“—Haydi gidelim!” der.

“—E dur bakalım bir şey yapmadık?”

“—Yeter bu kadar!”

E ömrümüzü Allah bize bunun için mi verdi yani?

Binâen aleyh, sonra böyle toprakla uğraşmak haram malın iktizasıdır. Helal mal topraklara harcanmaz, yani bina yapmak. Topraktan maksat bina yapmak yani, binalara harcanan paralar

zâyiattandır. Eğer o binalara harcanan paraları, bugün bizim aklımız olsaydı da bir araya toplansaydık milyarlarca lira, dünyanın en büyük medenî memleketi olur, Avrupa bize amele yollardı. Bizim amelelerimiz bize yetişmezdi o fabrikalarımızda, onlardan amele gelsin de bizim fabrikalarımızda çalışsın diyerekten biz isterdik.

Fakat bu taşlar neye yarar aziz kardaş?

Yığ bakalım üzerine, firavunların yaptıkları gibi. Olur mu bu iş? Bu akılsızlığın alâmetidir.

Onun için mü'min bunlara katiyen iltifat etmez.

Yemeye de iltifat etmez. Taâm için bir parça karnını doyuracak bir şey oldu mu, onun için kafidir. Yok yağlı olsun, ballı olsun, tatlı olsun, pilavı olsun, işte şusu olsun, busu olsun, mü'min bunlara hiç iltifat etmez.

Hatta bu kâmillerden bir tanesinin canı mercimek çorbası istemiş, bir de yağda yumurta istemiş. Çoktan beri yememiş de senelerden beri yemeye yemeye canı istemiş. Bir köye gitmiş:

“—Yahu bana bir çorba pişiren olmaz mı acaba? Bir de yumurta pişirseler yanına filan hoşuma gider.” demiş.

Pişirmişler, yemiş. Fakat o gün köyde bir hırsızlık olmuş. Demişler:

“—Yapsa yapsa bu garip yapmıştır bunu...”

Bir sopa atmışlar adama. Adam da demiş:

“—Yedin mi çorbayı! Çek cezanı!” demiş. “Sen buraya bunun için gelmeseydin bunları görmeyecektin. Müstahak olduğun cezayı Allah sana verdi.” demiş.

Onun için, mü'min kat'iyyen yiyeceğe içeceğe iltifat etmez, ne bulursa karnını doyurdu mu, Allah'a ibadetine yönelir. Esvaba da böyledir, elbiseye de iltifatı yoktur. Üstünü başını böyle intizama sokmak onun işi değildir. Onun işi Mevlâ'sıyladır. Ama kalbi hafv ü haşyetle dolu, en güzel bir hâli vardır.

Mü'minin dilinde melek, kâfirin dilinde şeytan vardır. Mü'min de Habîbullah'tır. Bak ne güzel bu!

Mü'min Allah'ın dostudur. Habîbullah, nasıl Peygamberimiz Allah'ın Habibi ise, mü'min kullarım da Habîbullah, benim dostlarımdır. Dost dostu ne yaparsa, ben de kullarıma onu yaparım diyor.

İleride gelecek bir derste, cami Allah'ın evi, biz de Allah'ın evini ziyarete gelen ziyaretçiler. Evin sahibi ziyaretçilerine ikram eder mi, etmez mi? Elbette eder.

Allah-u Teâlâ'nın buraya giren kullarına da ikramı; mağfireti, bol rahmeti ve ahiretteki cemal ve cennetidir inşaallah...

Mü'min gayet akıllı kişidir; haramdan, günahlardan sakınır, korunur, kaçınır; daima tevbekârdır. Acele de etmez, ilmi de öğrenir, Allah'tan da korku üzerinedir.

Münâfık ise daima herkesi incitir, çok yemeye çalışır, hiç hatalarının, kusurlarının üzerinde durmaz. Nereden gelirse gelsin helal haram demez.

g. Mü'min Dünyada Garip Gibidir

Şimdi gelelim bugün dersimize.

Ebû Nuaym, Behz Rh.A'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸³

الْمُؤْمِنُ كَالْغَرِيبِ فِي الدُّنْيَا ، لَا يَأْنِسُ فِي عِزِّهَا ، وَلَا يَخْرُجُ مِنْ
ذِلَّهَا ؛ لِلنَّاسِ حَالٌ مَقْبُولٌ عَلَيْهِ ، وَلَهُ حَالٌ النَّاسِ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ ،
وَجَسَدُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ (حل . عن بهز عن أبيه عن جده)

RE. 231/15 (*El-mü'minü ke'l-garîbi fi'd-dünyâ, lâ ye'nesü fî izzihâ, ve lâ yahrucü min züllihâ; li'n-nâsi hâlün mukbilûne*

⁸³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.182, no:6565; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.162, no:813; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.98, no:24415.

aleyhi, ve lehû hâlû'n-nâsi minhû fî râhatin, ve cesedühû minhû fî anâin.)

(El-mü'minü ke'l-garîbi fî'd-dünyâ) “Mümin dünyada garib gibidir. *(Lâ ye'nesü fî izzihâ)* Dünyanın izzetiyle ünsiyet etmez. *(Ve lâ yahrucü min züllihâ)* Onun cefasından yakınmaz. *(Li'n-nâsi hâlün mukbilûne aleyhi)* İnsanların ikbal ettikleri hal, tevazu sebebiyle, onda görülmez. *(Ve lehû hâlû'n-nâsi minhû fî râhatin)* Onun öyle bir hali vardır ki, bu hal, başkalarını rahatlandırır. *(Ve cesedühû minhû fî anâin)* Amma bundan dolayı kendisinin bedeni meşakkattadır.”

Mü'min, şu iman sahibi olan kimse bir garip gibidir. Yani bir yabancı insan, aramıza geldiği vakitte hali neyse, onun da bu ülkede hali ona benzer.

Burada izzet denilen bir şeyler var. Bazı insana Allah ilim veriyor, para veriyor, şunu veriyor bunu veriyor, bir izzet sahibi. Fakat mü'min bunların hiç birisine iltifat etmiyor.

Meselâ, Abdulkadir Geylânî Hazretleri için derler, çok izzete erişmiş, çok serveti, varlıkları var. Şöhretini duymuş bir garip;

“—Ben de gideyim şuna derviş olayım!” demiş.

Gelmiş bakmış ki odada altın mangal, ipekli kumaşlar, ötede kürklü elbiseler filan;

“—Oh aldanmışız biz. Tâ buraya kadar geldik ama, bu adam dünya adamı imiş.” demiş.

Uzun hikâye tabii ama içine girmiyor hiçbiri. Ama biz de, “Benim de içime girmiyor!” dersek, yalan olur bizimki. Biraz iltifat etmeyelim, azıcık bir yana koyalım, bakalım ne kıyametler kopar.

Onun için mü'minin izzete hiç iltifatı yoktur. Varmış, yokmuş hepsi birdir.

“—Mülk Allah'ın mülküdür. Beni bunun başına emanetçi koymuştur, ben onun muhafazası ile memurum. İyilik yaparsam benim için, bahtıyarım; kötülük yaparsam, bunlar dolayısıyla da mes'ulüm.” diye düşünür.

Çünkü mal Allah'ındır. Onun asıl hüneri, kullananın elinde;

hayra kullanırsan hayırları elde edersin, şerre kullanırsan şerlerle mes’ul olursun.

İzzetiyle ülfet, ünsiyet etmediği gibi, zillet dedikleri yoksulluk, hastalık, çeşitli ibtilâlar, kimse yanına sokulmuyor, perişan bir halde... Buna da üzülmaz. Varlığına güvenmez, yokluğundan da hiçbir acı duymaz. Kimseye de yokluğum var diyerek derdini yanmaz.

İnsanlar çeşitli haller üzerindedir. Bir hal vardır ki, insanlarda oldu mu, herkes izzete doğru koşar böyle...

“—Ben de bunun koltuğunun altına gireyim de, bana bundan biraz izzet gelsin veya bunun sayesinde ben de yaşayayım!” diyerek ona doğru hücum ederler.

Bir hal daha vardır ki, o da zillete düşmüştür. O zilletinden dolayı herkes ondan uzak durur.

“—Bu da benim başıma musallat olacak, şunu isteyecek bunu isteyecek benden!” diyerek uzaklaşır.

Geçen gün mesela bir garip geldi, Eyüp Sultan’danmış. Bir kere gördüm, ikincisine geldi:

“—Ben evleneceğim, bana yardım edin!” dedi.

“—E sen bir şeyin sahibi değilsin, ekmek kazanmanın yolunu bilmiyorsun. Şimdi kendini beslemekten âcizsin. Bir de hanım alacaksın, derdin ikileşecek. Sana bu daha çok yük...” filan dedik, nasihatlar ettik ama dinlemedi, boynunu büktü gitti.

Ha niçin? Garip çünkü...

Başka bir zengin olsaydı, “Vay efendim!” filan diyerek, adamı oturtacak yer bulamazdık.

h. Mü’min Ailesini Düşünür

Deylemî, Ebû Ümâme el-Bâhilî RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki;⁸⁴

⁸⁴ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.176, no:6547; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA’dan.

المؤمن يأكل شهوة عياله، والمنافق يأكل أهله شهوته
(الديلمى عن أبي أمامة)

RE, 231/16 (*El-mü'minü ye'külü bi-şehveti iyâlihî, ve'l-münâfiku ye'külü ehlihî bi-şehvetihî.*)

(*El-mü'minü ye'külü bi-şehveti iyâlihî*) “Mü'min ailesinin istediğine göre yemek yer. (*Ve'l-münâfiku ye'külü ehlihî bi-şehvetihî*) Münafık da kendi istediği şeyi yedirir.”

Mü'min yemek yiyeceği vakitte, hanımına sorar:

“—Hanımefendi, bu akşam ne yapalım?”

“—Şunu yapalım, bunu yapalım!”

Ne derse onu alır, getirir.

Münafık da kendi istediğini alır getirir;

“—Bunu yapacaksın!” der.

Çünkü içindeki iman, evdeki hanım ne istiyorsa onu yapmaya kendisini mecbur eder. Münafık da hanımı mecbur eder kendisinin istediğine...

Halbuki sen erkeksin, dışarıda geziyorsun, lokantalarda her çeşidi var, istediğin şeyi istediğin yerde yersin. Fakat hanım evin hanımıdır, öyle şeyleri bilmez. Bugünkü hanımlara göre değil ama, eski zaman hanımları dışarısını bilmezler. Onun için efendi ne getirirse onu yiyecek. Onun da canı ister tabii bir şeyler:

“—Efendi şundan alalım” der.

“—Yok canım, ne yapacaksın onu?” dersin olmaz.

O münafıklık alâmeti olur.

Binâen aleyh, hanımın istediğini yapmak imanın iktizâsı imiş. Bunu rahmetli Hocamız da bize tavsiye etmişti de hatırımda kalan böyle kalmış.

i. Mü'min Allah'ın Nuruyla Bakar

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.156, no:776; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.104, no:24431.

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁵

المؤمن ينظر بنور الله الذي خلق منه (الدلمي عن ابن
عباس وعن أبي أمامة)

RE. 231/17 (*El-mü'minü yenzuru bi-nûri'llâhi'llezî hulika minhü.*)

(*El-mü'minü yenzuru bi-nûri'llâhi*) “Mü'min Allah'ın ona verdiği nur ile bakar. (*Ellezî hulika minhü*) Kendisi de o nurdan yaratılmıştır.”

Şu dünyadaki gördüğümüz ışığa, nur derler Araplar, yani ışık. Şimdi bu ışıkları söndürseler, bizim gözler on para etmez değil mi? Ama o Allah'ın nuru olursa, onun bu ışığa ihtiyacı yoktur.

Kör bir adam meselâ, gözü görmüyor zaten, ışıktan haberi yoktur adamın. Fakat Allah'ın verdiği bir nur ile görür o... Ondaki görüş gibi, göze ihtiyaç kalmadan, içeriden bir görüş ile görür insan. Buna diyorlar ki: Allah'ın ona verdiği nur ile bakar.

Meselâ Hazreti Ömer'in, ordu komutanı Sâriye'yi ta Acemistan hududunda görmesi gibi. O zaman ne televizyon var, ne de telefon var. Medine nerede, Acem şehri nerede? Fakat görüyor.

O gören göze ne derler? Nurlu bir göz derler, görüyor. O kumandanda da ne kulak var, o kulak da işitiyor. İki tarafı da denk birbirine, makineleri ayarlı. Allah'ın nuruyla işleyen makineler bunlar.

Onun için mü'minin bakarken böyle bakması lazım, o nur ile görmesi, bakması lazım. Çünkü, kendisi de o nurdan halk olmuştur.

⁸⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.178, no:6554; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.165, no:823; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.114, no:24441.

Halk olunduğu o nuru, bu sefer dünya zulmetleri kapamış. O nur kapalı, karanlık içerisinde kalmış, artık göremez olmuşuz, ondan sonra bu göze muhtaç olmuşuz. Bu ışığa muhtaç olmuşuz. Binâen aleyh bu ışık olmazsa, bu göz de olmazsa ondan sonra halimiz harap oluyor.

Buna da ferâset diyorlar. Mü'min ferâset sahibidir.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁶

⁸⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.399, no:3052; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.312, no:3254; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.354, no:1529; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.95, no:1856; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.191, no:1234; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.67, no:1537; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, c.V, s.351, no:1154; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7497; Taberânî, *Müsnedü's-Sâmiyyîn*, c.III, s.183, no:2042; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.387, no:663; Beyhakî, *ez-Zühedü'l-Kebîr*, c.I, s.374, no:370; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.86; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.207; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.99, no:2500; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.118; Ebû Ümâme RA'dan.

اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ (خ. فِي تَارِخِهِ ، ت. غَرِيبُ ،
وَابْنُ السَّنِيِّ فِي الطَّبِّ ، حَل. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ؛ طَب. خَط. وَالْحَكِيمِ ،
وَسَمُوِيهِ عَنْ أَبِي أَمَامَةٍ ؛ ابْنُ جَرِيرٍ عَنْ ابْنِ عَمْرٍ)

RE. 14/12 (*İttekù firâsete'l-mü'mini*) “Mü'minin ferasetinden sakının! (*Feinnehû yenzuru bi-nûri'llâhi*) Çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar; gerçekleri çok güzel görür, iyiyi kötüyü anlar.”

Üstümüz kapalı, başımız kapalı, karşımıza gelir bir adam, kimdir bu acaba? Bilmezsin tabii, ne bileceksin, insandır.

Ama mü'min de ferâset varsa bu feraset dolayısıyla onun kim olduğunu anlar. Eğer bunu anlayamıyorsa, demek ferâsetsiz bir adammış.

O garip için şerhte demiş ki:

“—Dünyada başka insanlarla beraber, fakat içi yalnız.”

İçi yalnız, kendisine içten dost olacak bir adam bulamamış. Dışta ahabap çok, fakat iç halinde kendisine arkadaş yok, garip. Bunu da şöyle temsil etmiş:

Bir memlekete giren bir garip, diyelim ki Kâbe'ye gidiyor. Hiç yollarda eğlenir mi? Onun maksadı Kâbe'ye gitmektir, binâen aleyh yolda eğlenmeyi zâyiattan sayar ve yollarda dost edinmeyi de istemez.

Ne olacak ben seninle dost olacağım da?

Seninle bir kere görüşeceğiz burada. Bir daha sen beni ya göreceksin ya görmeyeceksin. Binâen aleyh, seninle dost olacağım da ne olacak?

Onun için hiç iltifat etmez, bir an evvel Mekke'ye varayım da vazifemi yapayım diye düşünür. Kâbe'de vazifesini yapacak,

Ebü Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.94; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.88, no:30730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.41, no:80; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.334, no:531.

dönüşünde de öyle olacak. Garip olan insanın hâli de böyledir. Maksudı âhirettir, yani Allah'tır. Allah'a gidebilmek için ne lazımsa onu yapar, onun gayrısına iltifat etmez.

j. Kabirde Allah'ı, Peygamberi Tanımak

İbn-i Hibbân, Bera ibn-i Âzib RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁷

المُؤْمِنُ إِذَا شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَعَرَفَ مُحَمَّدًا فِي قَبْرِهِ ، فَذَلِكَ
قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : يَثْبُتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ (إبراهيم: ٢٧) (حب. عن البراء)

RE. 232/1 (*El-mü'minü izâ şehide en lâ ilâhe illa'llâhü, ve arafe muhammeden fi kabrihî, fezâlike kavlu'llâhi azze ve celle: Yüsebbitu'llâhü'llezîne âmenû bi'l-kavli's-sâbiti fi'l-hayâti'd-dünyâ ve fi'l âhireti.*)

Sadaka'llâhu'l-azîm.

(*El-mü'minü izâ şehide en lâ ilâhe illa'llâhü*) “Mümin kabrinde “*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*” dediğinde, (*ve arafe muhammeden fi kabrihî*) ve Hz. Muhammed SAS'i tanıdığı takdirde, bu Aziz ve Celil olan Allah'ın şu mealdeki kavlinin mazmunu gereğince olur:

يَثْبُتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
(إبراهيم: ٢٧)

⁸⁷ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.43, no:206; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.187, no:6581; Beraâ ibn-i Âzib RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.28, no:3001; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.93, no:24402.

(*Yüsebbitu'llähü'llezîne âmenû bi'l-kavli's-sâbiti fi'l-hayâti'd-dünyâ ve fi'l âhireti.*) “Allah-u Teâlâ sağlam sözle iman edenleri, hem dünya hayatında hem de ahirette sapasağlam tutar.”

El-hamdü lillâh, Cenâb-ı Hakk’a çok şükür, bu kelime-i şehâdeti, kelime-i tevhîdi bize nasib etmiş, sabahta akşamda her zaman tekrarlamayı üzerimize borç saymışızdır.

Hiç olmazsa her mü'minin, günde en aşağı 100 kere, *Lâ ilâhe illa'llah* demesi lazım. 100 kere, hiç olmazsa *Allah* demesi lazım. 100 kere, “*Lâ ilâhe illa'llâhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, yuhyî ve yumût ve hüve hayyun lâ yemût, bi-yedihî'l-hayru ve hüve alâ külli şey'in kadîr*” demesi lazım. Kısası da var.

Hiç olmazsa 100 kere, “*Sübhâna'llâhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llâhu vallâhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-alıyyi'l-azîm*” demesi lazım!

Hiç olmazsa 100 kere, yine “*Sübhâna'llâhi ve bi-hamdihî, sübhâna'llâhi'l-azîm*” demesi lazım.

Bunlar âhiret ticaretidir. Dünya ticaretinde insan nasıl

sabahleyin erkenden gidiyor, akşamları geç vakte kadar çalışıyor, ancak bir boğazı içindir. Bu tesbihler ise ebediyet âleminin kazançlarıdır. Ebediyet âleminde, âhîret âlemine, gözleri yumduktan sonra fayda verecek tesbihlerdir. Bunlara gaflet etmemeli ve bunları çok görmemelidir insan. Azdır bunlar, fakat hiç olmazsa bu azını yapması lazım!

İnsanın kabirde *Lâ ilâhe illa'llah* demesi ve Peygamber SAS'i tanınması, burada tanınmasına bağlıdır. Burada tanımadıysa, kabirde de tanıyamaz.

Biliyorsunuz, kabirde soracaklar:

(*Men rabbüke*) “Rabbin kim?”

Burada Allah'ı tanımayan ne diyecek?

Meselâ burada adam ölürken:

“—Ben Tanrıyı tanımıyorum! Yaşasın Lenin!” dedi.

O zaman onun orada vay hâline!

k. Mü'minler Dünyada Üç Gruptur

Şunu da okuyalım da kâfi gelsin.

Ahmed ibn-i Hanbel ve Hakîm-i Tirmizî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁸

الْمُؤْمِنُونَ فِي الدُّنْيَا عَلَى ثَلَاثَةِ أَجْزَاءٍ: الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ، ثُمَّ
لَمْ يَرْتَابُوا، وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛ وَالَّذِي يَأْمَنُهُ
النَّاسُ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ؛ ثُمَّ الَّذِي إِذَا أَشْرَفَ عَلَى طَمْعٍ، تَرَكَهُ

⁸⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.8, no:11065; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.231, no:226; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.165, no:824; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.115, no:24446.

لله عز وجل (حم ، والحكيم عن أبي سعيد وحسن)

RE. 232/2 (*El-mü'minûne fi'd-dünyâ alâ selâseti eczâin: Ellezîne âmenû bi'llâhi ve rasûlihî, sümme lem yertâbû, ve câhedû bi-emvâlihîm ve enfüsîhim fî sebîli'llâhi; ve'llezî ye'menühü'n-nâsü alâ emvâlihîm ve enfüsîhim; sümme'llezî izâ eşrefe alâ tamain, terekehû lillâhi azze ve celle.*)

(*El-mü'minûne fi'd-dünyâ alâ selâseti eczâin*) “Mü'minler dünyada üç sınıftır: (*Ellezîne âmenû bi'llâhi ve rasûlihî, sümme lem yertâbû, ve câhedû bi-emvâlihîm ve enfüsîhim fî sebîli'llâhi*) Allah'a ve Rasûlullah'a inanıp şüphe getirmeyen ve mal ve canı ile Allah yolunda mücadele edenler. (*Ve'llezî ye'menühü'n-nâsü alâ emvâlihîm ve enfüsîhim.*” Kendisinden, insanların mal ve canı hususunda emin oldukları kimseler. (*Sümme'llezî izâ eşrefe alâ tamain, terekehû lillâhi azze ve celle*) Nefsi bir şeye tamah ettiğinde durup, Aziz ve Celil olan Allah için onu terk edenler.”

Mü'minler dâr-ı dünyâda üç sınıf üzerinedirler. Bakalım şimdi biz hangi sınıftanız?

Birinci sınıf: “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyor. Bir daha bu dediğinde kat'iyyen şek ve şüphe etmiyor. Ondan sonra malıyla, canıyla, her şeyiyle Allah yolunda mücadele, muharebe ediyor. Birinci sınıf müslüman budur.

İkinci sınıf: Öyle bir mü'min ki, herkes ondan emin olur. İkinci derece mü'minmiş bu.

Üçüncüsü: Dünya bir taraftan gelir. “O beni Allah'tan alıkoyacak, ibadetten alıkoyacak!” diye onu terk eder. Dünyalığa iltifat etmez. Onu Allah için terk edebiliyorsa, üçüncü sınıfın içine girer.

Üç sınıftan hangisine girebileceğiz? Hepsinin ayarı kendi elimizde... Allah affetsin hepimizi.

1. Mü'minler Tek Bir Vücut Gibidir

Müslim, Nu'man ibn-i Beşir RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸⁹

المؤمنون كرجلٍ واحدٍ ، إن اشتكى رأسه ، تداعى له سائر الجسد ،
بالحمى والسهر (م. عن النعمان بن بشير)

RE. 232/3 (*El-mü'minûne keracülin vâhidin, ini'stekâ re'sehû, tedâà lehû sâirü'l-cesedi, bi'l-hummâ ve's-seheri.*)

(*El-mü'minûne keracülin vâhidin*) “Müminler tek bir adam, tek bir vücut gibidir. (*İni'stekâ re'sehû*) Eğer başı ağrısa, (*tedâà lehû sâirü'l-cesedi bi'l-hummâ ve's-seheri*) bedeninin sair azaları da ateş ve uykusuzlukla ona katılır. Yâni bir yeri rahatsız olsa, vücudun hepsi rahatsız olur.”

Mü'min demedi bak, şimdiye kadar hep mü'min okuduk şimdi burada *müminûn* oldu, cemî oldu, mü'minler oldu.

Bütün mü'minler... Yeryüzünde ne kadar “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diyen mü'min varsa; kabahatli kabahatsız, günahlı günahsız, doğru eğri, çeşit çeşit, hepsi var işte... Fakat hepsi iman sahibidir. Bunların hepsi bir adam gibidir. İnsanın başı ağrıdığı vakitte, bütün ceset muzdarip olur.

Altı yüz milyon mu diyorlar, yedi yüz milyon mu müslüman var diyorlar. Hepimizi toptasalar, bir adam olacak halimiz yok.

Mü'min, başka bir mü'minden dolayı muzdarip olana derler. Mü'min birbirinin haliyle hallenen insana diyorlar.

Meselâ başı ağrıyor uyuyamıyor. Ayak dinlenebiliyor mu? Karın dinlenebiliyor mu? Hiçbir âzâ dinlenmiyor, herkes, hep kıvranır durur iki tarafta.

⁸⁹ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.469, no:4686; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.276, no:18456; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.505, no:11142; Nu'man ibn-i Beşir RA'dan.

m. Mü'min Yumuşak Huyludur

Bunu da söyleyiverelim.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁰

المُؤْمِنُونَ هَيِّنُونَ لَيِّنُونَ ، كَالْجَمَلِ الْأَنْفِ إِذَا قِيدَ انْقَادَ ، وَإِذَا أُنِيخَ عَلَى

صَخْرَةٍ اسْتَنَاحَ (ابن المبارك مرسلًا ، هب. عن ابن عمر)

RE. 232/4 (*El-mü'minûne heyvinûne leyyinûne, ke'l-cemeli'l-ânifi izâ kayide'nkâde, ve izâ ünîha alâ sahratin istenâha.*)

(*El-mü'minûne heyvinûne leyyinûne*) “Müminler yumuşak ve hafiftir. (*Ke'l-cemeli'l-ânifi izâ kayide'nkâde*) Munis bir deve gibi, boynunu eğ deyince inkıyad eder. (*Ve izâ ünîha alâ sahratin istenâha*) Sert bir yer de olsa, ıh denilince çöker.”

Mü'min gayet yumuşak bir adamdır. Uyumlu bir deveye benzer. Kocaman bir deve, fakat onun burnuna bir halka takmışlardır, yahut dudağına mı takıyorlar neresine takıyorlarsa, onun acısı vardır. O önündeki senin merkep mi çekiyor, insan mı çekiyor götürüyor, o benim canım acımasın diyerekten onun arkasına takılır tıpış tıpış gider.

Mü'min öyle bir insandır ki böyle nereye çekilirse oraya gider. Şimdi deveyi ıhh.. diye çöktürürler ya hani, o çöktürüleceği vakitte, “Burası iyi değil, ben buraya çökmem.” demez. Çamurlu bir yerdir, taşlı bir yerdir, ınh.. dersin, çök buraya dedin mi, ıııııı der, oraya çöker. Burası taşlı veyahut çamurlu demez.

Yani mü'minin böyle olması, mü'mine bir sıfat olarak beyan ediliyor, mü'minin hâli böyle deveye benzetilmiş. Teşbih bu, teşbih. “Teşbihte hata olmaz.” derler. Binâenaleyh bu teşbihten

⁹⁰ Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.130, no:387; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.272, no:8128; Mekhul Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.143, no:693; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.116, no:24449.

dolayı mü'min, yani yumuşak tabiatlı, nereye çeksen oraya gelir, sert değil, kasılıp, "Ben bu işi yapmam!" demez. Daima istenilen işi yapmaya âmâde bir insan demişler.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikâtı samadâniyesine mazhar etsin... Verdiği şu iman nimetinin kadr ü kıymetini bilerek, iman ile âhirete göçebilmek devlet ve şerefine cümlemizi nâil eylesin...

Bunun için çeşitli dualar vardır. O dualarımızın birisinde de;

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً،

إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ (Âl-i İmran: ٨)

(*Rabbenâ lâ tuziğ kulûbenâ ba'de iz hedeytenâ, ve heb lenâ min ledünke rahmeh, inneke ente'l-vehhâb*) "Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme! Bize tarafından rahmet başışla! Lütfu en bol olan sensin." (Âl-i İmran, 3/8) diyerek, Cenâb-ı Hakk'a beş vakit duamızda rica eder, yalvarırız. Çünkü beşeriz.

Beşer olmakla hangi kuvvetimiz var elimizde? Yarın bu canı vermeye düştüğümüz vakitte başımıza neler geleceğini kim ne biliyor?

Onun için *Lâ ilâhe illa'llah* deyip de can vermek büyük bir devlettir. El-hamdü lillâh, *Lâ ilâhe illa'llah* diye yaşıyoruz, yine inşallah, umarız ki Cenâbı Hak'tan da *Lâ ilâhe illa'llah Muhammedün rasûlü'llah* diyerek Allah'a kavuşan bahtiyar kullarının zümresine, o sevgililerin hürmetine bizleri de kabul buyursun...

El-fâtihah!

07. 05. 1972 – İskenderpaşa Camii

12. ALLAH İÇİN BİRBİRİNİ SEVMEK

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehu kâl:

المؤمنون بعضهم لبعضٍ نصحةٌ وأدونَ ، وَإِنِ افترقتِ منازلُهم وأبدانُهم ، و
الفجرة بعضهم لبعضٍ غششةٌ يتجادلونَ وَإِنِ اجتمعتِ منازلُهم وأبدانُهم
(عبدالرزاق الجيلي في الأربعين عن أنس ، الديلمي عن علي)

RE. 232/5 (*El-mü'minûne ba'duhüm li-ba'din nesahatün ve âddûne, ve in ifterakat menâzilühüm ve ebdânühüm, ve'l-feceretü ba'duhüm li-ba'din gaşşetün yetecâdelûne ve in icteme'at menâzilühüm ve ebdânühüm.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Hep beraber Efendimiz SAS'e bir salevât-ı şerîfe okuyalım:

(*Allahümme salli salâten kâmileten, ve sellim selâmen tâmmen, alâ seyyidînâ muhammedini'llezî tenhallü bihi'l-ukad ve tenfericü bihi'l-kürab, ve tukdâ bihi'l-havâic, ve tünâlü bihi'l-ragâibi, ve hüsnü'l-havâtimi ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihi'l-kerîm, ve alâ âlihî ve sahbihî fî külli lemhatin ve nefesin bi-adedi külli ma'lûmün leke.*)

Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak ve Rabbü'l-Felâk Hazretleri cümlemizi mağfûrîn zümresine ilhâk eylesin... İslâm'ın nûru ile nurlanan, o nûr ile yaşayan ve o nûr ile âhirete göçen kullarından eylesin...

a. Mü'minler Birbirleriyle Muhabbetlidir

Abdû'r-rezzak Enes ibn-i Mâlik RA'dan; Deylemî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹¹

المؤمنون بعضهم لبعضٍ نصحةٌ وأدونَ ، وإنِ افترقت منازلهم وأبدانهم ، و
الفجرة بعضهم لبعضٍ غششةٌ يتجادلون وإنِ اجتمعت منازلهم وأبدانهم
(عبدالرزاق الجيلي في الأربعين عن أنس ، الديلمي عن علي)

RE. 232/5 (*El-mü'minûne ba'duhüm li-ba'din nesahatün ve âddûne, ve in ifterakat menâzilühüm ve ebdânühüm; ve'l-feceretü ba'duhüm li-ba'din gaşşetün yetecâdelûne ve in icteme'at menâzilühüm ve ebdânühüm.*)

Müminler birbirlerine muhabbetli ve hayırhahdır, evleri ve bedenleri ayrı olsa da. Facirler ise birbirlerini aldatıcıdırlar. Evleri ve bedenleri toplu olsa da birbirleriyle mücadele ederler.”

Bayezid-i Bestâmi Hazretleri'ne demişler ki, mâlum mutasavvıfların büyüklerindendir. Bu mücahid çok seneler, 30 sene filan rivayet ederler ki, soğuk su içmemiş.

“—Sana en çok zor ne geldi?” demişler.

Aç durabiliyor insan, susuz da durabiliyor.

⁹¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.114, no:7648; Ebü's-Şeyh, *et-Tevbîh ve't-Tenbîh*, c.I, s.13, no:11; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.189,no:6584; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.152, no:757; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.114, no:24442.

Başka? Uykusuz da kalabiliyor, durabiliyor.

“—Bana en zor gelen, kitaba kendimi uydurmak oldu.” demiş.

Kitaba kendimi uydurmak! Kitabın istediği gibi müslüman olabilmek!

Şimdi bunları okuyoruz, Allah hepimizin kusurunu affetsin, fakat kendimizi buna uydurabildiğimiz yok. Bilgi iyi şeydir tabii. İyi şeydir ama faydası olmayan bir bilginin de kıymeti yoktur. Bilgi, amel etmek içindir. Ameli olmayan bir bilgi insanın sırtında yükten ibaret olur. İşe yaramayan bir şeyi taşıyorsun sırtında, faydası yok sana. Ona ilim demezler, ilim, amel ettiğin müddetçe sana faydalıdır, amel etmediğin zamanda da sana yük olur.

b. Mü'minlerin Özellikleri

Müslümanlıktaki mü'min ve müslüman isimlerini taşıyan bizlere, Efendimiz SAS'ın buyruklarında, “Mü'min nasıl olacak?” onu tarif ediyor:

Mü'min, bütün insanlar kendisinden emin olacak.

Müslüman, her müslüman onun elinden dilinden selamette olacak.

Mü'min, az yer, az içer, az uyur, az konuşur, çok zikreder, çok tefekkür eder.

Mü'min mü'minin daima aynasıdır. Mü'min karşısındakine bakar kendi kusurlarını görür, tashihe çalışır.

Mü'min herkesle ülfet, ünsiyet eder, güzel geçinir. Herkesle geçinmek kabiliyetini hâizdir, kimseyi darıltmaz.

Mü'min aynı zamanda mü'min kardeşinin gözcüsüdür. Onun zararına hiçbir şey yapmaz, onun işlerini de gözetler, yapamadığı bir şeyler varsa yaptırır.

Mü'minler birbirlerine karşı bir binanın teşekkülü gibidir. Büyük küçük taşlar birbirine bağlanmış, nasıl bu binayı nasıl teşkil etmişlerse müslümanlar da zuafâsı, fukarâsı, zengini, kavîsi, bilgini, cahili bir vücut gibi kaynarlar. O kaynayış dolayısıyla da bina nasıl zapt olunuyorsa müslümanlık da böyle yaşar. Fakat, her ikisi de hayırlı olsa dahi, mü'minin kavî olanı zayıf olanından elbette hayırlıdır.

Mü'min daima gayretlidir. Gayretkeş yani ehl-i iyâlini, çoluk çocuğunu da gözetler ve kıskanır. Yabancıları onları açmaz.

Mü'min daima iki korkunun arasındadır: Birisi geçmiş, birisi de gelecek hadiselerde ne gibi şeylerle karşılaşacağını bilemediği için daima o korkudan uzak değildir.

Ehl-i îmâna göre mü'minler, bir cesetteki baş ne ise, mü'minler de böylecedir. Bir baş nasıl ki rahatsız olduğu vakitte bütün vücut rahatsızlanıyor, mü'minlerden bir tanesi de rahatsızlanırsa, ama nerede olursa olsun, o rahatsızlıktan bütün mü'minlerin rahatsızlık duymaları icap eder. Eğer bu rahatsızlığı duyamıyorsa demek ki, nasıl ki bazen hastaların elini ayağını kesiyorlar, Allah esirgeye, acıyı duymuyor.

Niçin? Bir morfin yapıyorlar, o morfin alâkasını kesiyor vücudun nerelerini kesiyorsa, kesiyorlar, biçiyorlar, dikiyorlar, yatırıyorlar, adamın hiç haberi bile olmuyor. Neden? Morfinlenmiş.

Eğer müslümanların birbirinden haberi yoksa, morfinlenmiş bir adama benzer, yani tıpkı onun gibidir.

Mü'min o kadar kıymetlidir ki, mukarrebîn olan bazı melekler gibi Cenâb-ı Hakk'a eşreftir.

Mü'minler iki kısımdır: Bir kısmı halka karışır, bir kısmı kenarda durur. Halka karışan mü'min karışmayanlardan daha efdaldır.

Mü'minlerin yükü az olur, başkalarına yük olmazlar. Yardımları çok olur, yükleri olmaz.

Mü'min her bakımdan, herkes için menfaat verici bir insandır. Onunla beraber yolculuk edersen sana yük olmaz, faydalı olur. Ortaklık edersen sana daima faydalı olur, zararına hareket etmez. Bir şeyi danışacak olsan, kendisi için nasıl konuşmak lazım gelirse öyle konuşur.

Mü'min gayet yumuşak tabiatlıdır, yani sert de değildir. Yumuşak tabiatlıdır, hatta bazı kimseler onun yumuşaklığından ahmak zannederler ama öyle değildir, yani ahmak değildir. Fakat tabiatı icabı yumuşaklığındandır hâli.

Mü'minin beş düşmanı vardır: Bir düşmanı hâsidlerdir, hasetçiler. Birisi münafıklar, iki. Bir de kâfir vardır, üç. Bir de her gün kendisini müşküllere sokan nefsi vardır, dört. Bir de şeytanı vardır, beş. Mü'min daima bu beş düşmanla mücâdele, muhârebe halindedir.

Mü'min onun için çok kanaatkârdır. Mükemmel evlere, büyük evlere tenezzül etmez. Yemesinde içmesinde öyle süslü kuvvetli yemekleri araştırmaz. Esvabını da öyle gayet kibar, güzel olsun onlara da dikkat etmez. O üstü başıyla beraber böyle perişan bir durumu vardır ama içi Allah ile.

Şimdi burada iki nokta var: Birisine ruhsat diyorlar, birisine de azîmet diyorlar. Müslümanlık bu iki yoldan ibarettir; ruhsat yolu, azîmet yolu. Zuafâ-i ümmet, zayıf olan insanlar için ruhsat yoluyla hareket etmelerine cevaz vardır. Ruhsat yoluyla; yemesinde, içmesinde, giymesinde, yaşamasında ruhsat ile

hareket eder. Günah sayılmaz. Fakat erbâb-ı sülûk, ehl-i takvâ ve mutasavvıfın olan kimseler için ruhsatla amel haram gibidir. Haramdan nasıl kaçıyorrsa mü'min, sâlik, ruhsattan da öyle kaçması lazım. Kaçmazsa o, o yolun yolcusu olamaz.

Onun için dünyanın ziynetlerine iltifat ruhsat sahibi insanlar içindir fakat ehl-i takvâyâ hiç yakışır şeyler değildir. Çünkü ehl-i takvânın yolu Allahu Teâlâ'nın rıza yoludur, dünyaya da iltifatı yoktur.

Mü'minin dilinde daima melek vardır, meleklerle konuşur. Münafıkların, kâfirlerin dillerinde de şeytan vardır, onlarınkinden de hiçbir fayda olmaz.

Mü'min kimse çok akıllıdır ve zekidir. Akıllı ve zekidir aynı zamanda da kendisini çok sakınır. Aklı zekası kuvvetli olmakla beraber çok sakıngandır. Kendisine gelecek ufacık bir hata ve günaha karşı daima durur, onu irtikâb etmez. Oradan başına gelecek zararları düşünür, ondan dolayı ona iltifat etmez.

Mü'min alimdir, aceleci de değildir. Münafık ise hem hümezedir hem lümezedir, hem incitir, hem rahatsız eder herkesi, hem de hutamedir. Yemeğe içmeye çok meraklı, yemeye içmeye çok düşkün, rahatına çok düşkün. Mü'min böyle değildir. Münafık şüphelerde katiyen tevakkuf etmez, gelsin varsın der. Haramlara da pek şey yapmaz, dikkat etmez.

Her gün dinlediğiniz birçok reklamlar; işte filan yerde şu var, filan yerde bu var. Bunu beş lirayla, 10 lirayla kazanabilirsin diyorlar reklamlarda. Beş lirayla, 10 lirayla aldığımız o biletlerle büyük servetlere sahip olacağım diyerekten onlarla meşguliyet de mü'minin müttakîlerine değil, hiçbirisine yakışmaz bir şeydir.

Mü'min dünyada garip gibidir. Dünyanın izzetiyle katiyen ünsiyet yapmaz. Dünyanın izzeti var ya, muvakkat bir izzet işte. Onun izzetine katiyen ünsiyet etmez, iltifat da etmez. Bir de zilleti var, o zilletinden de korkmaz. Ne izzetine iltifat eder ne de zilletine korkup bağırıp çağırır.

Mü'minler daima ehl-i iyâliyle güzel geçinirler. Ev halkıyla

güzel geçinirler ve ev halkını incitmez ve onun suyuna doğru gider. Ev halkının, ehli diyorlar ona, onun suyuna doğru gider. Onların istedikleri yemekleri kendi isteğine tercih eder.

Ev halkına sorar:

“—Sizin bugün ne istiyor canınız?”

“—Bizim canımız şunu istiyor, bunu istiyor.”

“—Peki!” der. “Benim canım da şunları istiyor ama ben onları yapmam, sizin canınızın istediğini yaparım!” der.

Mü'min nurdan yaratılmış bir mahlûk olmakla bakışı da nurdandır: Fakat bu herkes için değildir, Müttakî mü'minlerin ferâsetleri çok üstündür; çok uzak yerlerden telefonsuz, radyosuz, telgrafsız konuşur, görüşür, görür ve bilir. Hazreti Ömer'in hali hepimizce meşhurdur.

Mü'minler mezara girdikleri vakitte, hepimizin imanı el-hamdü lillâh yerindedir. Orada bir sorguyla karşılaşacağız.

Oradaki sorgu:

(*Men rabbüke, ve men nebiyyüke, ve mâ dînüke, ve mâ kitâbüke, ve mâ kıbletüke?*) diye ilk soru bu beş şeyden olacak. Bu beş sorgunun mü'min cevabında hiç tereddüt etmez çünkü her gün dilinde. Her gün o beş şeyi yapmakla muvazzaf, mükellef olmuş. Onun için orada soruldu mu:

“—Allah benim Rabbim!” der, hiç tereddüt etmez.

“—Peygamberim “Muhammed-i Mustafa SAS.” der.

Onun için Hazreti Ömer'e demişler ki:

“—Kabirde böyle sorgu var.”

“—Yâ Rasûlallah! Benim aklım yerinde olacak mı, benim o zaman aklım, muhakemem yerinde mi?”

“—Yerinde olacak elbette.” demiş.

Gelmiş sorgucu, “Rabbin kim?” deyince, sorgucu meleğe sormuş:

“—Sen ne kadar yerden geldin buraya?” demiş.

“—Kaç yüz senelik yoldan...”

“—Ben evimden geldim buraya. İki adımlık yer. Sen oradan gelene kadar unutmadın da, ben unutmuyum Rabbimi?” demiş.

Öyle anlatırlar.

Onun için bu dünyada iman ü İslâmiyetle yürüyen, sabit olan kimseler âhiretteki, mezardaki o suallerinde de sabit olacaklar. Allah onları orada söylettirecek;

“—Rabbim Allah, dinim İslâm, Peygamberim Muhammed Mustafa SAS.” diyecek.

Buradaki yaşayışının mükâfatı olarak.

Bu mü'minler üç kısım üzerinedirler: Birinci kısım, Lâ ilâhe illallah, Muhammedün rasûlullah dedikten sonra onun başka gayesi yoktur. Allah ve Rasûlü yolunda hiç şüphesiz cihad ederler, İslâm'ı yaymak için uğraşır. İslâm'ı yaymak için mal ile de can ile de cihad eder, hiç çekinmez, bu birinci sınıf.

İkinci sınıf müslüman; artık öyle bir emniyet kesbetmiştir ki bütün insanlar ondan emindirler. Nasıl ki Peygamber SAS'in ismi i şerîflerinden birisi de *Muhammedü'l-Emîn* idi.

Niçin? Emniyeti kesbetmiş, karşı tarafındaki düşmanı bile ona güveniyor. Onun için *El-emîn* lâkabını takmışlar. Onun için mü'minin vazifesi bu emniyeti kazanabilmektir.

Üçüncü sınıf müslüman da dünya tamâlarını, dünya arzularını, meyillerini Allah için terk edenler, dünya meyillerini terk edenler.

Mü'minlerin topu bir adam gibidir. 500 milyon, 600 milyon ne diyorlarsa hepsi bir adam gibidir. Nasıl ki bu bir adamın bir başı ağrıdığı vakitte bütün vücutta kim bilir kaç milyon, kaç milyar parça vardır; o parçaların hepsi o rahatsızlıktan müteessir olurlar. İşte mü'min bu demektir. Müteessir olmuyorsa morfinlenmiş, kendisinden haberi olmayan bir adam demektir.

Mü'minler gayet yumuşaktır ve bu yumuşaklıklarından dolayı, nasıl ki develeri çeken insan nereye ıhtırırsa deve orada çöker. Burası benim çökmeme münasip yer değil, ben burada çökmem demez, sahibine inkiyad eder. Mü'min de daima böyle büyüklerine karşı inkiyad halindedir.

Bugün ki dersimizde;

“—Mü'minler bazıı bazısına daima nasihat ederler.”

Daima nasihat ederler, bu nasihatlarından dolayı birisi Bursa'da, birisi İstanbul'da, birisi Ankara'da, birisi Konya'da olsa; nerede olurlarsa olsun mektuplarla, ve sair haberlerle kardeşine lazım gelen nasihati yapar.

Yanında olursa daha çok yapar ya, yanında olmazsa muhakkak bunu uzaklara da ulaştırır nasihatlerini, kardeşini nasihatsiz bırakmaz. Bir insan bir insanla velev bir dakika konuşma yapsa, dostluk yapsa o bir dakikalık dostluğundan dolayı ikisi de mes'uldür.

Sen bu dostluğunda niçin kardeşine imân ü İslâmiyet'ten bir şey öğretmedin? Eksiklerinizinizi birbirinize niçin bildirmediğiniz?

Bu sorulacak. Onun için daima birbirlerimize karşı kardeşâne nasihat etmekle mükellef bulunuyoruz.

Mü'minler böyle yerleri uzak da olsa birbirlerine nasihat ettikleri gibi günahkârlar olan fasık, fâcir kimlerse onlar da, birbirlerine karşı gayet hâindirler, hıyanet sahibidirler. Ki mücadele halindedirler. Toplu da olsalar bir yerde de olsalar o onu iter o onu iter, o ona fena söyler o ona fena söyler. Mü'min uzaklara bile nasihatini ulaştırır, o münafık fâcirler toplu oldukları halde bir yerde bile birbirlerini daima rahatsız ederler, aleyhlerinde konuşurlar, kötü söz söylerler, incitirler, kavgaya gürültüye müncer olur.

Ne güzel, birkaç milyon insan, hep yabancı, hiç birbirini tanımaz, Mekke-i Mükerreme'de toplanırlar, böyle yekpâre olur, bir şekil alır insanlar. O başka millet, bu başka millet, o başka kavim, bu başka kavim. Dilleri ayrı, cinsleri ayrı, renkleri ayrı, fakat kuzu gibi. Arafat'ında olsun, Mekke'sinde olsun, Medine'sinde olsun, bakarsın kuzu gibi herkes, hiç kimsenin kimseyi rahatsız ettiği yok, tatlı tatlı geçinirler. Bu kadar haşerâtı sen bir araya toplasan birbirini tepıştirerekten birbirlerini yarı yarıya zâyî yaparlar.

Onun için mü'minlerin halleri çok özenilecek, imrenilecek hallerdendir. Bu her yerde de böyledir. Bak şu camimize mesela,

bu kadar insan oturmuş bir ses bile çıkmıyor. Git sinemaya, tiyatroya da dinle orada bak, ne kadar günahlar vardır.

Mü'minlerin hâli böyledir.

c. Birbirlerini Seven Mü'minlerin Mükâfâtı

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Ebû Ya'lâ, İbn-i Hibbân, Hâkim ve İbn-i Asâkir, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurdular ki:⁹²

الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ، فِي ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ، يُوَضِّعُ لَهُمْ
كَرَاسِيٌّ مِنْ نُورٍ، يَغْطِيهِمْ بِمَجْلِسِهِمْ مِنَ الرَّبِّ، النَّبِيُّونَ وَالصِّدِّيقُونَ
وَالشُّهَدَاءُ (حم). وابن أبي الدنيا في الإخوان، ع. حب. ك. كر.
عن معاذ بن جبل)

RE. 232/5 (*El-mütehâbbûne fi'llâhi, fî zılli arşihî yevme lâ zülle illâ zıllühû, yûdau lehüm kerâsiyyün min nûrin, yağbituhüm bi-meclisihim mine'r-rabbi, en-nebiyyûne ve's-sıddikûne ve's-şühedâi.*)

(*El-mütehâbbûne fi'llâhi*) “Allah için birbirine muhabbet eden kimseler, (*fî zılli arşihî yevme lâ zülle illâ zıllühû*) onun gölgesinden başka gölge olmayan günde, onun Arş-ı A'lâsının gölgesindedirler. (*Yûdau lehüm kerâsiyyün min nûrin*) Kendilerine nurdan kürsüler kurulur. (*Yağbituhüm bi-meclisihim*)

⁹² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.328, no:22834; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.187, no:7316; Muaz ibn-i Cebel RA'dan,

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.483, no:8993; Ebû İdris RAdan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.12, no:24695; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.123, no:24466.

mine'r-rabbi) Onların Rableri ile olan meclislerine, (*en-nebiyyûne ve's-siddikûne ve's-şühedâi*) peygamberler, siddıklar ve şehidler bile imrenirler.”

Mü'minler birbirlerini Allah için severler. Mü'minlerin şânındandır, mü'minlerin alâmetlerinden birisi de birbirlerini Allah için sevmek.

“—Ben bunu seviyorum!”

“—Neden?”

“—Zengin bu adam, parası da var, kuvveti de var. Ben buna sokulursam koltuğunun altına, rahat ederim, seviyorum onun için.”

“—Yok, olmaz o, o sevgi değil. Ona münafıklık derler, riyakârlık derler, birçok adlar takarlar. Bu değil. Ancak Allah için sevecek.”

“—Bu müslümandır. *Lâ ilâhe illallah* diyor, camimize de geliyor, namazda da beraberiz, tevhidde de beraberiz. Allahımız bir, peygamberimiz bir, kitabımız bir, onun için seviyorum bunu. Sevdiğimden dolayı icap ederse elinden tutarım, yardım ederim. İkide bir ziyaretine giderim, halini hatırını sorarım. Evime çağırırım, yemeğim varsa yediririm, çayımı kahvemi içiririm.” der.

Mü'minin vasfı böyledir, sırf Allah için birbirlerini severler. Böyle olunca, Cenâb-ı Hakk'ın Arş'ının gölgesinde gölgelenecekler.

Kıyamet günü bu, gölge denen şey yok, ağaçlık yok, dümdüz bir sahra, güneşin harareti artmış. Arabistan'ı gördüyseniz oradaki güneşin sıcak hararetini bilirsiniz, bir gölgelik yok, yani bina mina yok. Kıyamet günü bu, orada herkes zahmet ve sıkıntı içerisindeyken, bu Allah için birbirini seven kardeşler, Allah-u Teâlâ'nın o gün Arş'ının bir gölgesi var, bir bulut gölgesi gibi nasılsa, gidince görürüz inşallah, o gölgeliğinin altında, o güneşin hararetinden mahfuz, sıkıntısından mahfuz bir halde bulanacaktır.

O gün hiçbir gölgelik yok. Ancak bu Allah için birbirini seven

bahtiyarlara mahsus olarak Cenâb-ı Hakk'ın lütfettiği bir gölgelik var. O gölgelikte bunlar kemâl-i istirahatle mahşer halkını seyrediyorlar orada, o gölgelik altında...

Yalnız o gölgelikle de kalmıyor, o gölgeliklerin altında, onlara gayet mükemmel müdebdeb, mutantan, gayet süslü kürsüler, yani oturmak için bizim bugünkü tabirimizle koltuklar verilir. Ki bunlar da nurdan müteşekkildirler.

Bundan dolayıdır ki, insanların en büyükleri nebîler, peygamberler... Onların altında olan ikinci sınıfa da *sıddıkîn* diyorlar, sıddıklar. Bu sıddıkîn olanlardan sonra üçüncü sırada şühedâ var, şehidler. Nebîler bir, sıddıklar iki, şehidler üç... Bu üçü, bir de bunun içinde uleması var. Bu dört sınıf insan dünyanın da âhiretin de şefaatçileridirler. Âhiretin de bahusus şefaatçileridirler. Cenâb-ı Hak bunlara ayrıca bu şefaat hakkını veriyor. Bunlar bu kadar mükemmel bir durumda iken, saltanatta iken;

“—Bu adam bu devlete nereden nâil oldu?” diye gıpta ederler bu adama...

Kendilerinin yok değil, kendilerinin de var ama onlara verilen bu hâl onların gıptalarına vesile oluyor. Gıpta, özenç demek. “Ne güzel şey ya! Neden bunlar bu mükafata nâil oldular?” diyerek gıpta ediyorlar. O gıptalarının sebebi işte burada, bu dâr-ı dünyâda Allah rızası için birbirlerini sevmeleri. Yarın en korkunç tehlikeli günde, orada, Cenâb-ı Hakk'ın nurdan kürsülerinde, gölgeliklerinin altında rahatlıkla, huzur ile vakitlerini geçirecekler.

Allah cümlemizi o devlete nâil olan bahtiyarların zümresine fazl u keremiyle ilhak buyursun...

d. Birbirinizi Allah İçin Sevin!

Taberânî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹³

⁹³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.233, no:22084; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.426; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ، فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ، عَلَى مَنَابِرٍ
مِّنْ نُورٍ، يَغِطُّهُمْ بِمَكَانِهِمُ النَّبِيُّونَ وَالصِّدِّيقُونَ (طب. عن معاذ)

RE. 232/7 (*El-mütehàbbûne fi'llâhi, fî zillî'l-arşi yevme lâ zille illâ zillühû, alâ menâbîrin min nûrin, yugbituhüm bi-mekânihimü'n-nebiyyûne ve's-siddikûne,*)

(*El-mütehàbbûne fi'llâhi*) “Allah yolunda birbirlerini sevenler, (*fî zillî'l-arşi yevme lâ zille illâ zillühû*) Arş'ın gölgesinden başka gölge olmayan o günde, Arş'ın gölgesindedirler. (*Alâ menâbîrin min nûrin*) Nurdan minberler üzerinde. (*Yugbituhüm bi-mekânihimü'n-nebiyyûne ve's-sàdikûne*) Onların mekânlarına nebîler ve siddiklar gıpta ederler.”

Bu çok büyük bir devlettir aziz kardeş!

Allah için birbirini sevmek müslümanların yegâne vazifesidir. Ama sen diyeceksin:

“—Benim seveceğim bu müslüman kardeşin çok da kabahati var?”

Kabahatsizi cennette bulunur aziz kardeş! Kabahatsiz insanı ancak cennette bulabilirsin. Fakat sen ona şu kusurundan dolayı ta'yip edersen, senin de kusurundan dolayı o da seni ta'yip edecek.

Sen onu ta'yip edersen, o da seni ta'yip ederse arada ne olur? Ayrılıklar olur. Ben seni sevmem sen de beni sevmezsin. Sen beni sevmeyince ben de seni sevmeyince vücutlar ne olur? Ruhlar birleşemez. Vücutlar ne kadar birleşse birleşsin, ruhlar birleşmeyince de fayda temin etmez. Ne o gölgeliklere gidebiliriz, ne de bu dünyada rahat yüzü görebiliriz.

“Birbirlerini Allah için sevenler, Arş'ın etrafında yâkuttan kürsüler üzerindedirler.” buyruluyor. Ki, teşviktir bizi: “Allah için sevin birbirinizi... Parası için, malı için, kuvveti için sevmeyin; Allah için sevin!” diye.

Yâkut bulunur şey değil. O yâkuttan sana bir kürsü vermişler, o kürsünün üstünde oturmuşsun seyrediyorsun âlemi. Ne devlettir o gün! İşte bu, buradaki sevdiği müslüman kardeşlerini sevişinden nâşi...

Bu hususta ayrıca hadis kitaplarında mevzular vardır ki bu mevzular uzun uzun izahatlar verir bu hususta. Bu sevgi, bu sevgiden de Rasûlullah'ın sevgisi doğuyor. Rasûlullah'ın sevgisinden Allah sevgisi doğuyor. Allah sevgisinden Allah'ın da bizi sevmesi doğuyor. Sevgiler birbirini doğuruyor, o sevgilerin altından Allah'ın da bizi sevmesi doğuyor:

Hadis-i şerifte geçiyor ki:⁹⁴

⁹⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22117, 22133; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.338, no:577; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.187, no:7316; Tayâlisi, *Müsned*, c.I, s.78, no:572; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.81, no:154; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.45, no:34100; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.416, no:2697; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.233, no:20857; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.131; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.991, no:1108; Taberânî, *Müsnedü's-*

وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ ،

(*Ve hakkat mahabbetî li'l-mütezávirîne fiyye*) “Birbirlerini benim rızamı kazanmak için, benim uğrumda ziyaret eden kimseleri benim sevmem hak olur. Ben onları mutlaka severim.” buyuruyor Allah Teâlâ Hazretleri.

Ona vücub terettüb etmez. Bize anlatmak için söylenen bir söz.

“—Birbirlerini sevenleri sevmek benim üzerime de vaciptir.” diyor Hazreti Allah.

Ne devlet! İki müslüman birbirini seviyor, birbirlerini sevdiklerinden dolayı Allah da onları seviyor. Ne devlettir değil mi? Bundan mahrumiyet kadar acı bir şey olamaz.

Onun için müslüman, müslümanın hatalarına değil de onun imanına bakar. Sen onun dışına bakma! Bazısı kara olur, bazısı siyah olur, bazısı çeşitli olur ama içindeki nur, iman nuru, ezelîdir o. O kazanılmış değil, Allah ezelde onu özenmiş, bize ihsan etmiştir. Bu ihsanından dolayı biz birbirlerimizi sevmek mecburiyetindeyiz. Yani sevmezsek büyük bir hata etmiş oluruz.

Dünkü Cuma dersinde bizim hatip efendi ana baba sevgisinden bahsetti. Ana babaya hürmeten bahsetti. Aklıma geliverdi, ashâb-ı kirâm diyor ki:

(*Fedâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llah*) “Anam, babam sana feda olsun.” diyor.

Hani ana baba sevgisi var ya! Rasûlullah sevgisi, her sevginin üstünde... Mü'min sevgisi, her sevginin üstünde...

Rasûlullah'ın bugünkü vekilleri, hocaefendiler olmasa senin dinin nereden bulunurdu? Sen bu *Lâ ilâhe illa'llah*'i nereden öğrendin? Sen bu camide namaz kılmayı nereden öğrendin?

Şâmiyyîn, c.II, s.265, no:2225; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LVIII, s.426; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.14, no:24671; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XV, s.59, no:14972.

Ama tevâtüren gelen o vekiller dolayısıyla bugün el-hamdü lillâh, inşaallah kıyamete kadar da böylece bâki kalacaktır. Ne kadar karşısına dikilenler dikilirse dikilsin, hepsi yıkılır; yine din kalır.

Onun için, o dinin bekâsına hizmet eden insanlar onun vekilleridir. Allah'ın Rasûlüne karşı nasıl ashab;

“—*Fedâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llah!*” dediyse, bugünün insanı da bunu demek mecburiyetindedir.

Birbirlerimizi sevmekle beraber, hele bâhusus dinimizin vekilleri, önderleri olan kimseleri sevmek farz-ı ayındır âdetâ. Onun içindir ki Cenâb-ı Hak bu en büyük mükâfatı, bu sevgililere bahşediyor.

Diğer bir kitapta gördüğümde; Cenâb-ı Hakk'ın husûsî bir köşkü var, gayet güzel yapılmış. İçinden dışarısı görünüyor yani duvarı yok. Duvar mâni olmuyor, dışardan da içerisi görünmez, gayet şeffaf.

“—Bu kimin için yâ Rasûlallah bu?” demişler.

“Allah için birbirini sevenlere mahsus...”

Cenâb-ı Hakk'ın lütfu. Allah için seviyorsa işte o köşkler kendilerine verilecek. Daha sayısı bilinmeyen nice nimetler var...

Büyüklerle misafir gelmiş, ismi hatırımda kalmadı. Kaldırmış hemen altından minderini almış, onun altına koymuş, ikram ediyor kardeşine ve diyor ki:

“—Gelen misafirine ikram etmeyen, ne Muhammed SAS'in ne de İbrahim AS'ın yolundadır.”

Peygamberimizin yolu ve İbrahim AS'ın yolu, mü'minlerin birbirlerine muhabbet, şefkat, hürmet, ikram ve îzazlardır. Bu hürmetten, bu îzazdan mahrum olan insan odun gibi, odun gibi kırılmayan bir şeydir ki hiç faydası yoktur.

Mü'minlerdeki en büyük sıfat bu sevgi sıfatıdır.

Onun için, böyle Allah için birbirlerini sevmekle beraber, birbirlerini ziyaret ediyorlar, mütevazilikleri de var. Birbirlerine yardım ediyorlar, birbirlerinin ziyaretlerine gidiyorlar.

Ne yazıktır, Allah affetsin hepimizin günahlarını, insan beşerdir hatâdan salim olmaz. Kandil geçer, bayram geçer, Kadir geçer, şu geçer bu geçer, tak tak tak, kapısını çalarsın, ziyaretine geldik dersin ama komşudur, gelmez.

Neden? Parası çok, varlığı da var, belki bilgisi de var.

Ne olursa olsun! O senin beğenmediğin, senin dinine şey imam olarak seçilmiş insanın elini öpmek zor gelirse de, kapısını çalmak da mı zor gelir yani?!

Ama bunu yapmayan insan, kendi varlığıyla İslâm'ı yıkmaya çalışan insandır. Kendisini var görüyor, benlik görüyor, hepsinden üstün görüyor. Bir selâm vermeye veyahut "Nasılsın?" demeye tenezzül etmiyor.

Böyle Müslümanlık elbette doğru bir Müslümanlık olamaz. Müslümanlıkta muhakkak fakir, zengin, bilgin, cahil hepsi hamur halinde, hepsi bir hamurdur bunların... Bu hamur halinde birbirleriyle sarılmak mecburiyetindedirler. Bu mecburiyet olsun olmasın Cenâb-ı Hakk'ın da böyle büyük lütuflarına mazhariyet olacaktır inşallahu Teâlâ...

e. Cumaya Erken Giden Kimse

İbn-i Zenceveyh, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁵

الْمُتَعَجِّلُ إِلَى الْجُمُعَةِ كَالْمَهْدِيِّ جُزُورًا ، ثُمَّ الَّذِي يَلِيهِ كَالْمَهْدِيِّ
بَقَرَةً ، ثُمَّ الَّذِي يَلِيهِ كَالْمَهْدِيِّ شَاةً ؛ فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ عَلَى الْمِنْبَرِ ،
طَوَيْتُ الصُّحُفَ ، وَجَلَسُوا يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ (ابن زنجويه عن أبي

⁹⁵ Dârimî, *Sünen*, c.I, s.435, no:1543; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.152, no:5562; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.739, no:21182; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.125, no:24471.

RE. 232//9 (*El-müteaccilü ile'l-cumuati ke'lmühdî cezûren: sümme'llezî yelîhi ke'l-mühdî bakaraten, sümme'llezî yelîhi ke'l-mühdî şâten; feizâ celese'l-imâmü ale'l-minberi, tuviyeti's-suhufü ve celesû yestemiûne'z-zikra.*)

(*El-müteaccilü ile'l-cumuati*) “Cumaya acele eden, cumaya erken vakitte gelen insan, (*ke'lmühdî cezûren*) bir deve kurban etmiş gibi sevap alır. (*Sümme'llezî yelîhi ke'l-mühdî bakaraten*) İkinci gelen de bir öküz kesmiş, dağıtıyor hediye ediyor gibi sevaba nâil olur. (*Sümme'llezî yelîhi ke'l-mühdî şâten*) Üçüncü gelen de, bir koyun kesmiş ve dağıtmış kadar sevap alır.”

Birisi deve sevabı alıyor, birisi öküz sevabı alıyor, inek sevabı alıyor, birisi de bir koyun sevabı alıyor. Bir başka rivayette de en son kalana da bir yumurta sevabı verilir görmüştüm ama burada yok o...

(*Feizâ celese'l-imâmü ale'l-minberi*) İmam çıktı, minbere oturdu. İmam minbere oturduğunda, (*tuviyeti's-suhufü*) defterler kapanır, (*ve celesû yestemiûne'z-zikra*) ve melekler hutbeyi dinlemeye otururlar.”

Kapıda melekler vardır. Her melek, içeriye girenin hem resmini alır hem yazısını yazar.”

“—Sormadı ya?”

O bilir seni. Resmini de almıştır oraya da geçirmiştir. Filan evvel vakitte geldi; bu, daha sonra geldi; bu, daha sonra geldi diyerekten böyle yazıyor.

Şimdi ruhsat tabii, ezan okunduktan sonra da gelmeye ruhsat var, ne zaman olursa gelebilirsin, fakat azîmet evvel vakitte camiye girmektir. Onun içindir ki eski zaman müslümanları, ilk zamanın müslümanları, sabah namazından sonra, çıkarlarsa ancak abdest tazelemek için çıkar, girerlermiş. Camiden çıkmazlarmış ki bu sevabı kaçırmayalım diye.

Eh ondan sonra hatip minbere çıktı mı, defterler kapanır.

Hutbeye çıkılınca kadar defterlere işleniyor, hutbeye çıkıldı mı defterler kapanıyor. Ondan sonra onlar da otururlar hatibin hutbesini dinlerler.

Yani o da zikirdir, onun için bak, (*yestemiûne'z-zikre*) dedi, oradaki konuşma da zikirden ibarettir. Onu dinlemekle onlar da mükelleftirler.

Şimdi o ruhsat dedim ya, ruhsatın iki tane şekli var. Biz yola giderken sefer diyoruz ya, seferde dört rekât namazlarımız iki rek'ate iner. Buna biz ruhsat deriz ama, haddi zatında ruhsat değil azîmettir. İki rekât namaz azîmetle ameldir. Dördü ikiye indirdik, ruhsat, yok, bu ruhsat aynı zamanda Allah'ın emrine boyun bükme, dolayısıyla azîmet sayılıyor.

Eğer onu kabul etmez de seferî namazını dört rekât kılırsan, o zaman nasıl ki iki kıldığın vakitte mükâfatlanıyordun, dört kılınca da mükâfat alamazsın.

Şimdi insanları böylece tavsif ediyor;

f. Hidayet Müttakîler İçindir

İnsanların en üstün tabakası müttakîlerdir ki, bak:

ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ (البقرة: ٢)

(*Zâlike'l-kitâbu lâ raybe fihi hüden li'l-müttakîn.*) “Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir.” (Bakara2/2)

Hidayet kimin içindir? Müttakîler içindir.

Müttakî olmadıktan sonra, hidayetden istifade edemezsin. Güneşten istifade etmek için güneşin altında, açıkta durmak lazım. Yağmurdan istifade etmek için yağmurun altında durmak lazım. Böyle gölgeliklere girersen, güneşi de göremezsin yağmur da üzerine isabet etmez.

Müttakî demek, Allah-u Teâlâ'nın gölgesi altına girmiş,

emrine mutî, münkâd, yasaklarından kaçınan bir kul demek. Yasak mı, ondan çok kaçınır.

Ruhsat dedik de aklıma bir şey de geldi. Şimdi bugünkü şu giyiniş, giyinme tarzımız ruhsat. Giyiniyoruz, nasıl istersek. Fakat azimet tarafına gelince, müslümanın kendisine göre bir kisvesi vardır, öyle gezer. Gâvurun kisvesine benzetmez kendisini. Yüzünü de benzetmez. Dersen ki sen;

“—Yüzün tıraş olmasına ruhsat vardır.”

Yok ruhsat! Ruhsat yoktur ama yapıyoruz, ne yapalım. Bugün cemiyet o halde.

“—Ama ruhsat var da mı yapıyoruz?”

Hayır, ruhsat yok! Mekruhtur, kerâhat-ı tahrîmiye ile mekruhtur. Bu mekruha bugün hepimiz boyun bükmüş durumdayız. Bugün acimizizin iktizasî, her ne dersen de, ama ruhsatın da dışına kaçmışız!

Onun için müttekûn dedikleri vakitte, müttakî Allah-u Teâlâ'nın yasaklarından korunan, kaçınan adamdır. Yasakların içerisine kerahatler de dâhildir. Yasakların içine kerahatler de şüpheler de dâhildir. Şüpheden, kerahatten uzak olur, Allahu Teâlâ'nın bu işte yasağı var mı, oraya sokulmaz.

g. Müttakîler Efendilerdir

Hatîb-i Bağdâdî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁶

الْمُتَّقُونَ سَادَةُ الْعُلَمَاءِ وَالْفُقَهَاءِ قَادَةُ، أُخِذَ عَلَيْهِمْ أَدَاءُ

مَوَائِقِ الْعِلْمِ، وَالْجُلُوسِ إِلَيْهِمْ بَرَكَةٌ، وَالنَّظَرُ إِلَيْهِمْ نُورٌ

⁹⁶ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.390, no:1504; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.93, no:5653; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.126, no:24473.

(خط. عن عائشة)

RE. 232/10 (*El-müttakûne sâdetün, el-ulemâü ve'l-fukahâü kâdetün, ühize aleyhim edâü mevâsiku'l-ilmî, ve'l-cülûsu ileyhim bereketün, ve'n-nazaru ileyhim nurun.*)

(*El-müttakûne sâdetün*) “Müttakîler efendilerdir. (*El-ulemâü ve'l-fukahâü kâdetün*) Alimler ve fakihler de kılavuzlardır. (*Ühize aleyhim edâü mevâsiku'l-ilmî*) Bunlardan ahid alınmıştır. (*Ve'l-cülûsu ileyhim bereketün*) Bunların meclislerinde oturmak berekettir. (*Ve'n-nazaru ileyhim nurun*) Yüzlerine bakmak ise nurdur.”

Müttakîler seyyid olan kimselerdir. *Sâdât*, asıl Allahu Teâlâ'nın yasaklarından kaçınan adamlardır.

“—Fılan seyyid canım!”

Onun adı seyyid. Asıl seyyid Peygamber SAS'in dediği gibi müttakî olan insanlardır.

أَعِدْتُ لِلْمُتَّقِينَ (آل عمران: ١٣٣)

(*Uiddet li'l-müttakîn.*) “Cennet, müttakîler için hazırlanmıştır.” (Â-i İmran:133)

Alimler ve fakihler ki, Allah onlardan razı olsun, bize bu dini bugüne kadar öğrete gelmişler, bıraka gelmişlerdir. Onlar olmasaydı biz bunları hiçbir şey bilemezdik.

Bunlar bizim çekicimiz, önderlerimiz, bizim cennete götürücülerimizdir. Öncülerimizdir bunlar bizim. Müttakîler sâdâttır. Müttakî ne kadar olursa olsun, faydası kendisinedir. Çok günahlardan kaçıyor, çok iyi bir adam, ama faydası kendisine âit. Ulemâ ile fukahânın faydası âmmeyedir; bunlar güneş gibi etrafi aydınlatırlar, insanları İslâm'ın şuurunda, İslâm yolunda yürütmek için çalışırlar.

(*Uhize aleyhim edâü mevâsîku'l-ilmî*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri daha biz bu dünyaya gelmeden evvel onlardan ahd ü

mîsâk almıştır. Nasıl ki peygamberlerden mîsâk almış; “Peygamber-i âhir zaman geldiğinde hayatta bulunursanız siz davanızdan vazgeçip derhal peygamber-i âhir zamana uyacağınıza söz verin.” demiş, söz almıştır. Bu ulemâdan da Cenâb-ı Hak, o ruhlar âleminde hep söz almıştır:

“—Biz senin ilmini öğreneceğiz. Öğrendikten sonra da bilmeyenlere öğreteceğiz senin yolunu!” diyerekten onlardan mevâsik alınmıştır.

(*Ve’l-culûsü ileyhim bereketün*) “Bunların yanında oturmak berekettir. (*Ve’n-nazaru ileyhim nûrun*) Bunlara bakmak da nurdur.”

Onun için Kâbe’ye bakmak bir sevap, denize bakmak bir sevap, Kur’an’a bakmak bir sevap, ananın babanın yüzüne bakmak bir sevap, ulemanın yüzüne bakmak da ayrıca bir sevap demişler.

h. Alimin Fazileti

Halîlî, Hz. Ali RA’dan rivayet etmiş.

Başka bir hadiste Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁷

الْمُتَّقُونَ سَادَةٌ، وَالْفُقَهَاءُ قَادَةٌ، وَالْجُلُوسُ إِلَيْهِمْ زِيَادَةٌ، وَعَالِمٌ يَنْتَفِعُ
بِعِلْمِهِ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ (الْخَلِيلِيُّ عَنْ عَلِيٍّ)

RE. 232/11 (*El-müttakûne sâdetün, ve’l-fukahâü kâdetün, ve’l-culûsu ileyhim ziyâdetün, ve âlimün yentafiu bi-ilmihî efdalü min elfi âbidin.*)

(*El-müttakûne sâdetün*) “Müttakîler efendi, (*ve’l-fukahâü kâdetün*) fakihler kılavuzdur. İnsanları cennete çekicidirler, götürücüdürler. (*Ve’l-culûsu ileyhim ziyâdetün*) Bu alimlerin

⁹⁷ *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.93, no:5654; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXII, s.126, no:24474.

yanında, müttakîlerin meclisinde oturmak, insanın nurunu, feyzini, bereketini, ilmini, kuvvetini, kudretini, yakînini arttırır. (Ve âlimün yentafiu bi-ilmihî efdalü min elfi âbidin) İlminden istifade edilen bir alim, bin abidden efdaldır.”

Bin tane âbid var, bin kişi; müttakî, âbid, geceleri sabahlara kadar namaz kılar, gündüzleri oruç tutarlar, işleri güçleri ibadettir. Fakat bunun bin tanesinden bu bir alim efdaldır diyor.

O efdaliyetinden dolayıdır ki yarın sırat köprüsünün başında Cenâb-ı Hak onları durduracak. Peygamberleri durdurduğu gibi siz de durun burada diyecek.

“—Aman yâ Rabbi! Herkes cennete gidiyor?” diyecekler.

“—Yok yok bekleyin burada!” denilecek onlara.

“—Niçin?”

“—Burada tanıdığınız kimselere şefaate edeceksiniz.” denilecek. Allah onların zümresine cümlemizi de ilhak eylesin...

i. Kocası Ölen Kadın

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Beyhakî ve Neseî, Hz. Ümm-ü Seleme RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁸

الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجَهَا، لَا تَلْبَسَ الْمَعْصِفَ مِنَ الثِّيَابِ، وَلَا الْمَمَشَقَةَ،
وَلَا الْحُلِيَّ، وَلَا تَخْتَضِبْ، وَلَا تَكْتَحِلْ (حم. د. ق. ن. عن أم سلمة)

RE. 232/12 (*El-müteveffâ anhâ zevcühâ, lâ telbesü’l-muasfere mine’s-siyâbi, ve le’l-mümeşşekate, vele’l-huliyye, ve lâ tahtadıbu, ve lâ tektahil.*)

⁹⁸ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.231, no:1960; Nese’î, *Sünen*, c.XI, s.268, no:3479; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.302, no:26623; Taberânî, *Mu’cemül-Evsat*, c.VII, s.361, no:7732; Neseî, *Sünenül-Kübrâ*, c.III, s.395, no:5729; Beyhakî, *Sünenül-Kübrâ*, c.VII, s.440, no:15310; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.xii, s.443, no:7012; Hz. Ümm-ü Seleme RA’dan.

(*El-müteveffâ anhâ zevcühâ, lâ telbesü'l-muasfere mine's-siyâbi*) “Kocası ölen kadın renkli ve süslü elbise giymez. (*Vele'l-huliyye*) Ziyet de takmaz; (*ve lâ tahtadıbu, ve lâ tektahil*) kına sürmez ve sürme çekmez.”

Kadının en büyük velinîmeti kocasıdır. Kocası vefat eden bir kadın, süslenmeden ve gezmeden mahrumdur. Yaparsa çok ayıp etmiş olur. Farz değil, ruhsat vardır ama asıl burada azîmet, madem ki kocası ölmüştür, hiç olmazsa o dört ay on gün müddetle artık mâtem hayatı yaşar. İslâmiyet'te mâtem yoktur ama o kadın için bir mâtemdir. Yani kocası ölmüş, yalnız kalmıştır. Çoluk çocuklar yetim kalmıştır, artık ona dünya zindan gibi görünür. Öyle süslenip çarşı, pazar gezmesi yapamaz. Yaparsa ayıp eder.

j. Seferde Namazı İki Kılmamak

Dâra Kutnî ve İbnü'n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹⁹

الْمُتَمُّ الصَّلَاةَ فِي السَّفَرِ، كَالْمُقَصِّرِ فِي الْحَضَرِ (قط. في الأفراد ،

وابن النجار عن أبي هريرة)

RE. 232/13 (*El-mütimmu's-salâti fi's-seferi, ke'l-muksiri fi'l-hadari.*)

(*El-mütimmu's-salâti fi's-seferi*) ‘Seferde namazı tamam kılan, (*ke'l-muksiri fi'l-hadari*) hizada eksik kılan gibidir.”

Seferde, yolculuk yapıyor, yolculuk yaptığı halde iki kılacağı namazı dört kılıyor. Tamam ediyor. Dört kılacağı yerde iki kılan

⁹⁹ Ebû Nuaym, *Ahbar-ı Isfahan*, c.V, s.183, no:1361; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.196, no:6605; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.544, no:20178; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.126, no:24476.

insanın hali neyse, seferde de iki rekât yerine dört rekât kılanın da hali böyledir.

Bizim mezhebimizde böyle. Şâfiiler belki kılıyorlardır dört olaraktan ama biz başkalarına karışmayız. Herkes mezhebinin sahibi olmak gerektir derler. Yalnız şu da vardır ki bir mü'min, hangi mezhepten olursa olsun dört mezhebin hakkına riayet etmelidir. Bu yalnız hocaya mahsus değildir, herkes dört mezhebin imamının hangileri farz, hangileri vacib, hangileri sünnettir dediğini bilip ona göre hareket etmesi lazımdır.

Mesela bir Hanefî olan bizler, gerek kendimizden gerek yabancidan, hanımın elini tuttuğumuz vakitte abdestimiz bozulmaz. Şehvet galebe etmedikçe abdestimiz bozulmaz ama Şâfiî diyor ki;

“—Yok, abdestiniz bozulur.”

Öyleyse Hanefî de olsan abdestini tazelemek lazım.

Bir Şâfiî, bacağı kanamış, eli kanamış, namazı kılabilir. Fakat İmam Hanefî'ye göre abdestsiz olacağını bilmesi lazımdır. Kanadı mıydı o da abdestini tazeleyip, dört mezhebin dördünde de kabul olacak vaziyette insan namaz kılmasına hazırlanmalı, yani dört mezhebin bilgisine de vâkıf olmalı, böylece hareket etmeli.

Onun için o seferde dört kılıyormuş, bize ait bir şey değil o. Bizim mezhebimizde seferde iki, hazarda dört kılar. Tersî olursa olmaz.

k. Meclisler Emanettir

Harâitî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁰

¹⁰⁰ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.10, no:4226; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsne'd*, c.III, s.342, no:14734; Harâitî, *İ'tilâli'l-Kulûb*, c.II, s.228, no:677; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.247, no:20951; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.521, no:11194; Deylemî, *Müsne'dü'l-Firdevs*, c.IV, s.215, no:6650; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ، إِلَّا ثَلَاثَةً مَجَالِسٍ: مَجْلِسٌ يَسْفِكُ فِيهِ دَمٌ حَرَامٌ،
وَمَجْلِسٌ يَسْتَحِلُّ فِيهِ فَرْجٌ حَرَامٌ، وَمَجْلِسٌ يَسْتَحِلُّ فِيهِ مَالٌ مِنْ غَيْرِ
حَقٍّ (الْخَرَّاطِيُّ عَنْ جَابِرٍ)

RE. 232/14 (*El-mecâlisü bi'l-emâneti, illâ selâsete mecâlise: Meclisün yüsfekü fîhi demün harâmün, ve meclisün yüstehallü fîhi fercün haramün, ve meclisün yüstehallü fîhi mâlün min gayri hakkın.*)

(*El-mecâlisü bi'l-emâneti, illâ selâsete mecâlise:*) “Meclisler emanettir, sırrı ifşa edilmez, üç meclis müstesnâ: (*Meclisün yüsfekü fîhi demün harâmün*) Haram kan akıtılması konuşulan meclis. (*ve meclisün yüstehallü fîhi fercün haramün*) Haram fercin helâl sayıldığı meclis. (*Ve meclisün yüstehallü fîhi mâlün min gayri hakkın*) Helâl olmayan malın helâl sayıldığı meclis.”

Meclisler, konuşma yerleri daima emanettir. Emanet bir para verirsin birisine, “Emanet, şu sende dursun!” dersin. Bu nasıl emanetse, meclislerde konuşulan sözler de böylece emanettir. Onu dışarıya ifşa etmek câiz değildir. Nasihat kısmı ayrı.

Bir de o meclislerde konuşulan sözlerin arasında zararlı bir şey varsa, filanın malını çalmak, filanı öldürmek, filanı dövmek gibi bir şeyler konuşulursa bunları ihbar câizdir. O hıyanetlik olmaz, ihbarı câizdir. Fakat bunların dışındaki başka şeyleri de saklamak efdaldır demişler.

Buraya kadar yetsin. Diğer tarafını da inşaallah gelecek dersimizde okumaya çalışırız.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.136, no:25379; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.128, no:24482.

Allah hepimizi affetsin... Tevfikâtı samedâniyesine mazhar etsin... Bilgilerimizle amel edebilmek devlet şerefine hepimizi mazhar etsin. Müslüman olarak Peygamberimizin istediği gibi Allah'ın istediği gibi mü'min olarak yaşayabilmek şeref ü devletine Cenâb-ı Hak hepimizi uydursun...

Dünya, hepimiz görüyoruz söylemeye hiç lüzum yok, akın halinde geliyor akın halinde de gidiyor. Kimimizin ne zaman gideceğine hiçbirimizin bilgisi yok... Onun için mü'min, daima hazırlıklı olaraktan dilinden Allah'ı bırakmasın, gönlünden Allah'ı çıkarmasın... Daima herhangi işte olursa olsun, Allah'ının rızası için hareket etsin ve gönlünden de Allah'ı eksik etmesin...

Allah bu yüksek makamlara ulaşabilen bahtiyarların zümresine cümlemizi de ilhak buyursun...

Li'llâhil-fâtihah!

14. 05. 1972 – İskenderpaşa Camii

13. MÜCÂHİD KİMDİR?

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

الْمَجَالِسِ بِالْأَمَانَةِ ، فَلَا يُحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَرْفَعَ عَلَى مُؤْمِنٍ قَبِيحًا

(ابن لال عن أسامة بن زيد)

RE. 233/1 (*El-mecâlisu bi'l-emâneti, felâ yahillü li-mü'minin
en yerfea alâ müminin kabîhan.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Meclisler Emânettir

İbn-i Lâl, Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰¹

الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ ، فَلَا يُحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَرْفَعَ عَلَى مُؤْمِنٍ قَبِيحًا
(ابن لال عن أسامة بن زيد)

RE. 233/1 (*El-mecâlisu bi'l-emâneti, felâ yahillü li-mü'minin en yerfea alâ müminin kabîhan.*)

(*El-mecâlisu bi'l-emâneti*) “Meclisler emanettir. (*Felâ yahillü li-mü'minin en yerfea alâ müminin kabîhan*) Bir müminin bir mümine çirkin bir şey götürmesi yakışmaz.”

Mecâlis, meclislerin cem'i, toplantı yerleri. Gerek hususi, gerek umumi insanlar daima toplanıp konuşmak arzusunda olurlar. Öyle bir toplantıda konuşma esnasında, birbirlerine karşı gizli-aşık sözleri olur. bu sözler emanettir. Bu mecliste konuşulan sözleri dışarıya çıkarmak, nakletmek o meclise hıyanettir. Habis bir şeydir. Bunun yapılmamasını Cenab-ı Peygamber Efendimiz tavsiye buyurmuşlardır.

Yalnız o konuşma esnasındaki mecliste memlekete, millete veyahut şahıslara bir zarar düşüncesi varsa, öyle bir şeyler tasavvur olunduyorsa, onu ihbar da vacib olur.

b. Meclisler Üç Tanedir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

الْمَجَالِسُ ثَلَاثَةٌ: غَانِمٌ، وَسَالِمٌ، وَشَاجِبٌ؛ فَأَمَّا الْغَانِمُ فَالَّذَا كَرُ؛
وَأَمَّا السَّالِمُ فَالَّذَا كَرُ؛ وَأَمَّا الشَّاجِبُ فَالَّذِي يَشْغِبُ بَيْنَ النَّاسِ

¹⁰¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.144, no:25431; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c. XXII, s128, no:24483.

(العسكري في الأمثال عن أنس)

RE. 233/2 (*El-mecâlisü selâsetün: Gânimün, ve sâlimün, ve şâcibün; feemme'l-gânimü fe'zzâkiru; ve emme's-sâlimü fe's-sâkitü, ve emme's-şâcibü fe'llezî yağşebü beyne'n-nâsi.*)

(*El-mecâlisü selâsetün*) “Meclisler üçtür: (*Gânimün, ve sâlimün, ve şâcibün*) Gânim, sâlim ve şâhip. (*Feemme'l-gânimü fe'zzâkiru*) Gânim, zikredendir. O zikir meclisinde bulunur, ganimet kazanır. (*Ve emme's-sâlimü fe's-sâkitü*) Sâlim, mecliste sükût ederek sâlim olan kimsedir. Yalan yanlış söz ederek zarara girmemiştir. (*Ve emme's-şâcibü fe'llezî yağşebü beyne'n-nâsi*) Şâcip ise, bâtil şeylere dalıp zarara uğrayan kimsedir.”

Toplantı meclisleri üç sınıf üzerinedir, Efendimiz'in verdiği adlar: *Gânim, sâlim, şâhid...*

Gânim, ganimet meclisi. *Ganimet*, malum ya asker muharebe eder, düşmanı yener. Yendikten sonra ele geçirdiği malzemeye ganimet derler. Bu asker arasında taksim olunmuş evvelce... Koyun, keçi, deve, eşya, para; ne bulunursa asker arasında taksim olunur, zengin olurlarmış bir an için. Yani, birçok kazançlara sahip oluyor.

Fakat esas ganimet para-pul değildir, Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'nin zikredildiği meclis ganimet meclisidir. Öteki ganimette ölüm var. Şehid olacaksın, veyahut yaralanacaksın, yahut esir düşeceksin, yahut birçok sıkıntılara katlanacaksın. Neticede bir ganimet belki eline düşer ama bu kadar zorluklardan sonra... Ama bu ganimet ki hiç zorluğu yok. Meşakkati yok, tehlikesi de yok... Nedir? Allah-u Teâlâ'nın zikir meclisleridir.

Şimdi bu meclisin ismi ganimet meclisidir. Niçin? Allah-u Teâlâ'nın zikri yapılıyor burada. Ama biz Allah Allah demiyoruz ya. Evet Allah Allah demek, o başka. Ama şu meclisimiz zikir meclisidir. Zikrin envai var; namaz kılmak zikirdir, oruç tutmak

zikirdir, sadaka vermek zikirdir, hayra delaletler zikirdir, hayır işlerinin hepsi de zikirdir.

Dille yapılan zikrin de çok nevileri vardır. *Allah* der, *Lâ ilâhe illa'llah* der, *Hay* der, *Hu* der... Doksan dokuz esmanın her biri ile Cenâb-ı Hakk'ın zikri mümkündür, yapılır. Fakat burada Cenâb-ı Peygamber'in zikrettiği zikir meclisleri, ilim meclisleridir.

Cenab-ı Allah Celle ve A'lâ buyuruyor ki:

فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (النحل: ١٢٨)

(*Fes'elû ehle'z-zikri in küntüm lâ ta'lemûne*) “Eğer bilmiyorsanız zikir ehline sorun!” (Nahl, 16/128)

Buradaki ehl-i zikirden murad kim? *Allah Allah* diyenler, *Lâ ilâhe illa'llah* diyenler mi?

Hayır murad-ı ilahi bu değil; burada kasdedilen ehl-i ilimdir. “Ehl-i ilimden sorunuz!” diyor. Demek ilim, hadd-i zatında kendisi zikirdir. İlmin tabii ibtidası var, intihası var. İbtidası nasara yensurudan başlar.

“—Nasara yensurunun ilimle ne alâkası var?”

Sarf nahiv dersleriyle Arapça öğrenilir, ilme onunla başlanır. Buna ilm-i alet derler, ilim onunla öğrenilir. Onsuz ilim öğrenilmez. Binâen aleyh, nasara yensuruyu da bellemek gerekir.

Doğuşta çocuk ufacıktır, bir işe yaramaz. Ondan istikbalde ümit var, büyüyecek. İstikbalde ondan faydalanılacak. E o çocuk kendi işe yaramıyordu, ama ona kıymet veriyorduk. Binâen aleyh nasara yensurunun da kıymeti çok yüksektir. Çünkü istikbal onda... O nasara yensurunun altından çıkacak istikbal. Nasara yensuru olmadan ehl-i ilim olmanın imkanı yok. Evvela ilim, ondan sonra Allah-u Teâlâ'nın zikri lazım.

Şimdi Cenab-ı Peygamber de meclislerimizi beyan ederken üç nevidir dedi. Birisi zikir meclisleri. Tabii hepsine şamil olur. namaza da şamil, vaaza da şamil, derse de şamil, hepsine şamil. Öyle olunca şimdi buraya bir bina yaptık. Bunun ne faydası olur

buraya? Hiçbir faydası olmaz. Ya bunun faydası ne ile olacak? İçinde okuyanlarla...

(*Şerefü'l-mekân, bi'l-mekîn*) Mekânın şerefi, içinde oturan kimseden dolayıdır. İçinde kim oturuyorsa, şeref onunla kaim. Buraya hayvanları bağlarsan, ahır olur burası. Ama burada ilim tahsil olunacak biri kalırsa, şerefi de ona göre yüksek olur. Çünkü insanın şerefi de ancak ilim iledir.

İlimde de çeşit çok, nevileri çok. Saymaya da gücümüz yetmez. Fakat asıl murad-ı ilâhi ilm-i şerîattır. Çünkü insan dinini bilmedikçe, bütün bilgileri bilmiş olsa neye yarar? Dünyada ne kadar bilgi var? Tabii hepsini zaptetmek insan için mümkün değildir ama mesela çoğunu öğrenmiş, çok profesör olmuş, kaç mektepten icazetname almış. Her dile vakıf, her bilgiye vakıf. Ne olursa olsun. Dininden haberi yoksa, gene cahildir.

Muhakkak evvela dinini bilecek. Dinini bilmeden başka şeyleri bilirse, o ehl-i zikirden sayılmaz. Onun için faydasından çok zararı vardır. Onun için buradaki Allah-u Teâlâ'nın zikrini yapanlar, Allah diyenler de onun içine dahilse de, asıl matlub olan ilim meclisleridir.

Şimdi bir arkadaş bize anlattı. Şurada Sağmalcılar var. Sağmalcılarda bir kurs binası yapılmış, dört kat üzerine. O da bizim gibi bir insandan ibaret. O dört kat kurs binasında yüz elli tane çocuk okuyormuş. Hükümet oraya iki tane resmi kurs hocası vermiş. Fakat iki resmi kurs hocası kâfi gelmediği için, oranın idare meclisi altı tane hoca da dışarıdan temin ederek o kursu idame ettiriyorlar, çalıştırıyorlar.

Hafız yetiştiriyorlar. Bir hafızın yetişmesi ne demektir bilir misiniz? Hafız, Kur'an-ı azîmü's-şanı ezberlemiş insana diyorlar. Bu nedir? Allah-u Teâlâ'nın kelamını. İlim ki ilim, bu kelamullahın içerisinde mahfuzdur. Kelamullahın içerisinde mahfuz olan ilmi, kafasına saklamış, gönlüne saklamış. İşte bazen gelirler, bize de okuyuverirler böyle. İstifade ederiz kendilerinden.

Bunu ezber edecek, belleyecek, bununla amil olacak yerleri yapmak, yetiştirmek bugünkü insanın vazifesi. Dün nasıl bizi

yetiştirdiyseler, bug n k insan da yarınki insanı yetiştirecek. Eğer biz yarınki insanı ihmal edersek, vebal hepimize aittir. şimdi oradaki zat dedi ki bana:

“—Ayda on bin lira masrafı var cemiyetin...” dedi.

Çocuklara bakıyor da, belki de daha fazla geliyor. On bin lira da yetmez yani. şimdi biz bunu buraya yaptık ama büyük gayret kuşağı belimize kuşanacak.

Bak şimdi aşağıda cihad meseleleri gelecek. Muharebe meydanlarında dövüşmek kolay değil. Zaten şimdi vakti de değil. O d v şmenin ikinci yolu var, paralarla bu m cihadleri yetiştirebilmek. Yarının mücahidi, bugün yetişir. Bugün bu mücahidi yetiştirebilirsen, ne mutlu sana, ne bahtiyar insansın. Eğer yetiştiremezsen, adeta diyecek ki ne yazık bizlere artık. Allah hepimizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar buyursun...

Hepimiz için okumak mümkün değil. Hepimiz okuyalım da hoca olalım, bu mümkün olmaz tabii. Herkes sınıflara ayrılmış, çeşitli mesleklere ayrılmış. Herkes sınıfında, mesleğinde çalışacak. Fakat bir zümre de bize lazımdır ki, bize dinimizi öğretsin. Bize dinimizi öğretecek bir zümreyi yetiştirmek de bizim vazifemiz. Eğer biz bu vazifeyi ihmal edersek, vebal hepimize ait.

“—Canım benim neyime lazım?”

Senin neyine lazım olmaz. Hepimizin bu memlekette hissesi, hakkı var. Hepimiz bu memleketin muhafazasına, m dafaasına, icabına göre çalışmamız, gayret etmemiz; dinimizin iktizası, İslâmiyet’in iktizası, vatanımızın iktizası, cemiyetimizin iktizası ne ise ona göre gayret etmemiz lâzım! Herkes bunun içerisine dahil olur.

Onun için, bu ganimet meclisi, zikir meclisidir. Zikir meclisinden murad, aynı zamanda ilim meclisidir. Onun için büyükler demişler ki: Bütün kuvvetini ilm-i fıkha ver, onu  ğren. Başka ilimlerle ömrünü zayi etme! İlmin nev’i çok. Hepsinin de hepimize faydaları vardır. Fakat en büyük fayda, fıkıh ilmindedir.

Namaz da onun içerisinde, dünya da içinde, ahiret de içindedir. Dünyanın, ahiretin fevaidini öğrenmek istiyorsan, ilm-i fıkha sarıl! Onun için fıkıhçı yetiştirmek, bugün bize düşen vazifedir. Bu vazifede ihmal etmek lâzım!

Affedeceksiniz, kusura bakmayın. Şimdi yaz mevsimi hepimiz birer yazlığa dağılacağız. Bir yazlık kaç liraya patlıyor insana biliyor musun? Bu para hem yığınla günaha sokuyor bizi, hem de havaya gidiyor bu para. Hem zararımıza hem de faydası yok. Bu on bin lirayı hayra harcasak ne güzel olur.

Müslümanın imanındaki zaafiyetin sebebi. Ehl-i zikirden haberi yok. Onun için gafleti bırakmalı. Paraları fuzuli yerlere harcamaktansa paranın nereden bize fayda vereceğini bulup oralara harcamak lazım.

Para hadd-i zatında bir kağıttır. İster madenden olsun, altın, gümüş olsun cisimdir, maddedir. Onun ne kabahati var. Parayı kullandadır kabahat. Parayı hayra harcarsan, hayrun fi sebilillah olur. Şerre harcarsan şer olur. Nereye harcayacağın bilgine, ilmine bağlıdır. İlmi olmayan insan her çeşit kılıfa, kılığa girer. Niçin? İlmi yok, bilmiyor. Akıntıya tabii... Aklı olan insan kendisini kurtarmak için çalıya takılır, çırpıya takılır, bir şeye takılır, kendisini kurtarmaya çalışır. Akıntıya gitmez. Akıntıya giden insan mutlaka akılsız insandır. İleride boğulacak ve ölecektir. Akıntı onu götürecektir, derin bir yere atacak. Artık çıkma imkânı da bulamayacak, ölecektir.

Onun için müslüman akıntıya gitmez, çünkü aklını kullanır. Akıl ilimle kullanılır. İlimsiz akıl kâfi değildir insana. Onun için ilmi öğrenmek için muhakkak çalışacak, kendimiz de öğrendiğimiz kadar öğreneceğiz. Geriden gelen yavruları asıl yetiştirebilmek için... Bu memleketin istikbali onların elinde. Onların elinde olduğu için eğer onları yetiştirmeye gayret etmezsek, himmet etmezsek, faydalı olamazsak, zarar hepimizin üzerindedir. Allah affetsin...

İkinci meclis, *sâlim* olan meclistir. Hangisidir? Sükut

meclisidir. Hayır biliyorsan, hayır konuşabileceksen, bildiğin bir bilgi varsa hayra dair, onu söylemektir. Fakat böyle bir bilgin yoksa, sükut et, dinle. İkinci meclis de böyle meclistir.

Çünkü tefekküre dalmıştır herkes. Allah-u Teâlâ'nın azabını düşünür, kuvvetini kudretini düşünür. Kendi istikbalini düşünür, hayrını düşünür, beşeriyetini düşünür. Allah'a kul olup olamadığını düşünür. Bu gibi şeylerle vaktini geçirir.

Üçüncü meclis *şâhib* olan meclistir. Hangi meclistir? İnsanlar arasında fitne ilka eden meclistir. İnsanların arasına fitne ilka ediyorlar. Çeşitli bahanelerle, çeşitli şeyler fitneler doğurmaya çalışırlar. Akıl veriyor, fikir veriyor, gazeteye yazıyor, mecmuasında yazıyor. Nerede fırsat bulursa hep fitne çıkaracak, fesat çıkaracak şeylere teşebbüs edilen meclisler meclis-i şâhibdir.

c. Meclisler Üç Çeşittir

El-Askerî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş,
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰²

الْمَجَالِسُ ثَلَاثَةٌ: غَانِمٌ، وَسَلَامٌ، وَشَاجِبٌ؛ فَأَمَّا الْغَانِمُ فَالَّذِي
يَذْكُرُ اللَّهَ، وَأَمَّا السَّلَامُ يَسْكُتُ، وَالشَّاجِبُ الَّذِي يَخُوضُ فِي
الْبَاطِلِ (العسكري عن أبي هريرة)

RE. 233/3 (*El-mecâlisü selâsetün: Gânimün, ve sâlimün, ve şâcibün; feemme'l-gânimü fe'llezî yezkürullahi, ve emme's-sâlimü yeskütü, ve's-şâcibü'llezî yehûdu fi'l-bâtılı.*)

(*El-mecâlisü selâsetün*) “Meclisler üç kısım üzerinedir: (*Gânimün*) Bir meclis ganimet meclisi, (*ve sâlimün*) bir meclis sükut meclisi, (*ve's-şâcibü'llezî yehûdu fi'l-bâtılı*) bir meclis de

¹⁰² *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.147, no:25451; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.129, no:24485.

günah meclisidir.”

Meclisler üçten ibarettir: *Gànim, sâlim, şâcib...*

Ganimet meclisi, Allah-u Teâlâ'nın zikrolunduğu meclislerdir. Sâlim olan meclisler de sükût ile geçiriyorlar, günaha girmiyorlar.

Nefesler insanlara sayıyla verilmiştir. Bu yaşadığımız, aldığımız nefes yok mu; o sayıyladır. O tükenmedikçe insanın canı çıkmaz. Ecelin gelmesi, o nefesin tükenmesine bağlıdır. Kazaen olur, yatakta olur, nerede olursa olsun. Nefes tükenmiştir, ruh kabz olmuştur, adam gitmiştir. Adamın gitmesi, bu nefesin tükenişine bağlıdır.

Bu nefesin de ne kadar verildiğini, Allah'tan başka kimse bilemez. Onun için herkes nefesinin son nefes olduğunu hesaba katarsa, daima hazırlıklı olması lazım. Bu hazırlık da tabii ahiret için olacak. Onun için sükût, efdaldır ki, bu nefesi zayi etmiyor insan.

Bakınız bizim camilerimizde eskiden mumlar yanardı. Bu mumları söndürmek için püf püf püf diye söndürürler mumları. Bunu yasak etmişler. Bunu üflemeyeceksiniz. Ya? Bir maşa bulacaksınız, mumlarını sıkacaksınız. Çünkü nefesinizi zayi ediyorsunuz demişler. Nefeslerin zayi olmaması için o püf demek yasak olmuş. Onu sıkıp söndürecekisin, nefesini harcamayacaksın ona. Yahut bir şeyle söndürecekisin. Üfürmeyecekisin.

Çünkü o nefeslerin her birisi bir cevher ki ne altınla, ne gümüşle, ne yakutla ölçülemez. Bir nefesinin kıymeti ölçmeye beşerin gücü kafi gelmez. O kadar kıymetli bir şey. O kadar kıymetli olan nefeslerimizi nasıl boşa harcadığımızı, kaçırdığımızı tasavvur edin.

Beş kuruluşumuz kaybolursa, acıyoruz. Beş liramız kaybolursa, çok acıyoruz. Beş yüz, beş bin liramız kaybolursa daha çok acıyoruz. Ya nefeslerimize neden acıyoruz? Beş bin lira bir nefesin yanında hiçten ibarettir. Ona acıyoruz, ona acıymıyoruz. Demek ki ilmimiz yok, demek ki cehlimiz var. Cehlimizden dolayı paraya kıymet veriyoruz, acıyoruz. Asıl manevi olan gücümüze acıyamıyoruz. Allah affetsin cümlemizi...

Onun için Cenâb-ı Peygamber, “Ya hayır söyle, yahut sükut eyle!” demiş.

Şâcib de işe yaramayacak şeylerle vaktini geçiriyor. Boş sözlerle, batıl sözlerle, fitne fesatlarla vaktini geçirmek de o meclislerin en kötüsüdür yani. Sen öyleyse iki meclise devam et. Ya zikrullah olan bir meclise, veyahut sükut meclislerine...

Onun için bir büyük zat, bir büyüğü duymuş. “Gidelim, şunu ziyaret edelim demiş, elini öpelim, duasını alalım!” Epey bir yol gitmiş. Yakalamış adamı bir mescidde... Adam başcağızını önüne eğmiş. “*Selâmün aleyküm!*” demiş. “Ve aleyküm selâm!” demiş mi, dememiş mi onu pek bilmiyorum. Adam bir gün durmuş, iki gün durmuş, üç gün durmuş orada... Ne hoş geldin diyor, ne de buna bir şey söylüyor. Adamın karnı da açmış. “Gidince belki o adam bana bir şey verir, yerim!” demiş ama, adam yemeğe de kalkmamış, o da yok.

Adam diyor ki ben tabiaten doydum. O adamın yanında durduğum müddet zarfında açlığım gitti, tokluk geldi. Sükut ile sabrettim. Sonra adam şöyle döndü:

“—*Selâmün aleyküm!*” dedi. “Yeter bu kadar, git!” demiş.

Bahaeddin Nakşibend Hazretleri de:

“—Sükûtumdan nasihat alamayan, sözümünden hiç anlamaz!” demiş.

Sükût insana çok büyük ders verir.

Onun için Ma’rifetname sahibi İbrahim Hakkı Hazretleri’nin kitabında sükût hakkında belki yüzlerce satır, belki binlerce satır, onun kendisine mahsus tabirleriyle yazılar yazmış. Sükutu tavsiye ediyor, çok konuşmamayı tavsiye ediyor.

Onun için meclisin ikincisi, sükût meclisidir. Ya ilim meclisi olacak, zikrullah meclisi; yahut sükût meclisi olacak.

Üçüncü meclise sakın katılma! Üçüncü meclis fitne-fesat meclisi. Ömrü zayi eden meclis. Sakın öyle meclislere ne git, ne de uğra, ne de sokul... Ta ki oradaki kardeşini kurtarmaya çalış.

d. Mücâhid Kimdir?

Tirmizî, Fudâle ibn-i Ubeyd RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰³

المُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ (ت. حسن صحيح ،
والعسكري عن فضالة بن عبيد)

RE. 233/4 (*El-mücâhidü men câhede nefsehû fî zâtî'llâhî*)
“Mücahid o kimsedir ki, Allah'ın zâtı uğrunda nefsiyle mücadele eder.”

Kimdir mücahid? İşte silahını almış, bıçağını almış, hançerini almış, atına binmiş, bombasını da eline almış, makineli tüfeğini de almış, fî sebîli'llâh çıkmış düşman kırmağa...

Bak onu demedi Peygamber SAS. Evvelâ nefsinı öldüreceksin, nefsinle mücahede edeceksin. Nefsinı hak yola sokabiliyor musun sen evvelâ? Nefsine hakkı tanıtabiliyor musun?

(*Fî zâtî'llâh*) “Allah'ın zâtı için, Allah-u Teâlâ'nın rızası için demek. Allah-u Teâlâ'nın rızasına sevk etmek için nefsiyle mücahede edecek, zorlayacaksın. Elin gavurunu kesmek kolay. Atarsın kurşunları, birçok gavuru öldürebilirsin. Ama kendini kurtaramadınsa, kendini hak yola sokamadınsa, kendin hak yolunda duramıyorsan, hakkı kabul etmemişsen henüz...

Müslümanız ama birçok haksız hareketlerimiz var! Bu haksız hareketlerle gene müslümanlık davasındayız. Asıl o haksız şeyleri

¹⁰³ Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.163, no:1546; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.21, no:24004; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.54, no:24; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.309, no:796; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.499, no:11123; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.484, no:4624; Bezzâr, *Müsned*, c.II s.58, no:3752; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.109, no:131; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühed*, c.I, s.285, no:826; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.206, no:6629; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.589, no:5625; Fudâle ibn-i Ubeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.430, no:11261; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.129, no:24487.

terk etmek lazım.

Müslümanın nasıl olması lazım?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁴

المُؤْمِنُ مِنْ أَمْنِهِ النَّاسُ، وَالْمُسْلِمُ مِنْ سَلَمِ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

(حم. ن. ع. حب. ك. والعسكري عن أنس)

RE. 230/3 (*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü, ve'l-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihi ve yedihî*)

(*El-mü'minü men eminehü'n-nâsü*) “Mü'min, insanların kendinden emin olduğu kimsedir. (*Ve'l-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihi ve yedihî*) Müslüman da müslümanların elinden ve dilinden zarar görmediği kimsedir.”

O kardeş Medine-i Münevvere'den gelmiş. Geçen de bir Arap gelmişti, Afrika'nın neresinden geldiyse simsiyah bir çocuk. İkinin de parasını almışlar. Bu zavallının da parasını almışlar. Medine-i Münevvere'den buraya dostlarını ziyarete gelmiş. Abdest alırken cebinden paralarını çekmiş almışlar. Bu adam da müslüman değil mi? Sorsan, ben de müslümanım der. *Lâ ilâhe illa'llah* der on defa belki.

Bizim bu Ermeniler, Rumlar memleketimizdeyken Bursa'da Ezan-ı Muhammedî okunuyor. Köylü kardeşler de toplanmışlar bir kahveye; alamıyor musun, veremiyor musun diyerek tavla oynuyorlar. Bir Ermeni gelmiş. Demiş:

“—Yâhu siz müslüman mısınız? Bakın müezzîn *Allahu ekber* diye davet ediyor. Nedir sizin bu haliniz burada?”

¹⁰⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12593; İbn-i Hibbân, *Sahih*, c.II, s.264, no:510; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no:7432; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.215, no:168; İbn-i Adiy, *Kâmil*, fi'd-Duafâ, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.150, no:748; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.102, no:24428.

Bu sefer biz de Kudüs'te iken, orada Halil İbrahim'e uğradık. Etrafında kahveler dolu. Ezanlar okunuyor, biz camiye giriyoruz. Arkadaşa dedim ki yâhu bunlara da söyle camiye gelsinler. Kahve dolu, boyna iskambil oynuyorlar, kumar oynuyorlar. Kimse kılıfını bile bozmadı.

O Ermeni ne dese iyi biliyor musunuz:

“—Ben Ermeniyim diyor. *Lâ ilahe illallah, muhammedun rasûllüllah...* Şimdi ben müslüman mı oldum? Gene Ermeniyim, gene Ermeniyim!” diyor. O gavur diyor bunu.

Binâen aleyh, insan dediği kelimenin lafzına uydurması lazım kendini. Ben müslüman mıyım? Müslümanlığı kabul etmiş miyim? Müslümanlık ne istiyor?

Allah'a kuluk istiyor. Allah-u Teâlâ'nın rızasını istiyor. Öyleyse benim Allah-u Teâlâ'nın rızasına kendimi uydurmaklığım, o yola girmekliğim lazım!

Alemin parasını çalmak, hileyle başkasının malını zimmetine geçirmek. Hepsi birdir hırsızlığın. Kimisi zorla alır. Eşkıyalar yol kesiyorlar mesela. Öldüreceğim seni, çıkar paraları diyor. Veriyor o da... Bu da gizlice çalıyor. Öteki de kitabından, hesabından çalıyor. Çalmanın yolları çok. Hepsi hırsızlığın altına girerse bundaki müslümanlık ne kadar olur?

Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için Peygamber SAS mücahidi bize tarif ederken

(*El-mücâhidü men câhede nefsehû fi zâtî'llâh*) “Mücahid o kimsedir ki, Allah'ın zâtı uğrunda nefsiyle mücadele eder.” Bir diğerinde de, (*fi tâati'llâh*) buyurmuş.

Malınla, canınla fi sebilillah mücahedeyi kendinde tatbik et evvela! Kendini İslâm yoluna sok, kendini müslümanlık yoluna sok. Peygamber SAS'in huzuruna gitsen;

“—Sen kimsin?” dese,

“—Senin ümmetinim!” desen;

“—Benim böyle bir ümmetim yok!” dese ne diyeceğiz?

Allah affetsin kusurlarımızı...

İki tane tabir konmuş: Birisi taat, birisi ma'siyet... Taat etmek kolaydır. Alırsın abdesti, bedava çünkü. *Allahu ekber* dersin, kılarırsın namazı. Allah dediğin kadar dersin. Kolay. Ama ma'siyetten kaçmak zordur. Ma'siyet: günah, haram.

Fıkıh kitabını oku:

كل مکروھ حرام

(*Küllü mekruhun haramun*) "Her mekruh haramdır!"

O mekruhları irtikâb ediyorsun, haramı irtikâb ediyorsun ey aziz kardeş. Binâen aleyh bunlardan kendini kurtarmak en birinci vazife, hepimizin kendisine düşen vazife...

Onun için bu mücadele-i nefsi yapabilmek lâzım. Ama mücadele yalnız olmaz. Hadd-i zatında bugünkü askerlik bizim önümüzde. Hiçbir asker tek başına çıkıp da ben düşmanla dövüşeceğim diyerek silahını, bıçağını alıp da düşmanın karşısına çıkamaz. Çıkarsa, öldürürler gider. Ya? Toplu halde çıkılır. Ordu kumandanlarının himayesinde, usûlu dairesinde. Taburlara, bölüklere bölünerek... Herkes taksimat-ı vazifeye riayet ederekten düşmanla öyle çarpışılır.

Nefsiyle mücadele de kendi başına olmaz. Kendi başına al mushafı, oku da oku... Al eline tesbihi, *Lâ ilahe illa'llah* de de de. İstedığın kadar de. Bakalım nefsinin bir adım geriye atabiliyor musun? Doğduğun günde neysen, bugün de olsun.

Niçin? Tek başına olmaz bu iş. Onun da bir kaidesi, bir niyazı, bir usulü var. Çocuklara mektep olmasa. Okuyun işte çocuklar kitap. Okuyun, git profesör ol, ne olursan ol desen olur mu? Mutlaka mektebine gidecek. O mektepte hocanın önüne oturacak. Orada okuyacak, ondan dinleyecek. Merhale merhale nihayet mezun olacak. Ondandır da nasibi varsa büyük adam olacak.

Bu mücadeleyi nefis de ancak bu meratibe bağlıdır. Bu meratibe riayet etmeden imkânı yoktur. Şimdi bu mücadeledenin faziletini Cenab-ı Peygamber şöyle beyan ediyor:

e. Mücâhid Allah'ın Himayesi Altındadır

İbn-i Mâce ve Ebû Ya'lâ, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁵

الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَضْمُونٌ عَلَى اللَّهِ، إِمَّا أَنْ يَكْفِيَهُ إِلَى مَغْفِرَتِهِ
وَرَحْمَتِهِ، وَإِمَّا أَنْ يَرْجِعَهُ بِأَجْرٍ وَغَنِيمَةٍ؛ وَمِثْلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
كَمِثْلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ، لَا يَفْتَرُ حَتَّى يَرْجِعَ (هـ. ع. عن أبي سعيد)

RE. 233/5 (*El-mücâhidü fî sebili'llâhi madmunün ale'llâh, immâ en yekfitehû ilâ mağfiretihi ve rahmetihî, ve immâ en yerciahû bi-ecrin ve ganimetin; ve meselü'l-mücâhidi fî sebili'llâhi kemeseli's-sâimi'l-kâimi, lâ yefturu hattâ yercia.*)

(*El-mücâhidü fî sebili'llâhi madmunün ale'llâh*) “Fî sebilillah cihadda bulunan kimse, Allah-u Teâlâ'nın kefaleti altındadır. (*İmmâ en yekfitehû ilâ mağfiretihi ve rahmetihî*) Ya mağfiretine ve rahmetine derhal kavuşturur, (*ve immâ en yerciahû bi-ecrin ve ganimetin*) veya ecir ve ganimetle yerine sağ-salim döner.”

(*Ve meselü'l-mücâhidi fî sebili'llâhi*) “Mücâhid fî sebilillahın misali, (*kemeseli's-sâimi'l-kâimi*) gündüz oruçlu gece ibadette olan kimse gibidir. (*Lâ yefturu hattâ yercia*) Seferden dönünceye kadar böyle devam eder.”

Gerek düşmanla dövüşmekte, gerek nefsini islahta olan mücâhid, Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'nin kefaleti altındadır. Onun himayesi altındadır.

Şimdi birçok insanların, birçok sapık sözleri var. Sakın ha

¹⁰⁵ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.249, no:2744; Ebû Ya'lâ, *Müsne'd*, c.II, s.494, no:1336; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.319, no:19772; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

derviş olayım deme aklını kaçırsın diyor. Allah diyeceksin de aklın kaçacak ha? Ne kadar zıt bir söz. İşe yaramayan aklın zaten ne lüzümü var? Gidecekse gitsin varsın.

Ama harbe gideceksin, ölürsün. Ölürüz diyerekten gitmemek olur mu? Muhakkak memleketin muhafazası için ölmeyi göze alarak gidiyoruz. İşte ölmeyi göze alarak nasıl gidiyorsan, Allah demek için de böyle her fedakârlığı göze alacaksın. Mal, mülk, evlat, çoluk, çocuk... Onlar geri merhale. Evvelâ istikbal lazım. İstikbalde düşmanın yenilmesi lâzım.

Düşman iki tane: Birisi işte gavur olan. Birisi de asıl imanımıza düşman olan düşman. İmanımızı elimizden kapmaya amade olan nefis düşmanı, şeytan düşmanı.

Onun için bu mücahid hangisi olursa olsun, çıktı mıydı, ha ben bu işi yapacağım diyor çıkıyor meydana. Hakikaten böyle bir niyetle ortaya çıktıysa, Allah-u Teâlâ'nın kefaleti altındadır. Ya şehid olur, rahmet-i ilahiyeye nail olur, büyük nimete mazhar olur. Yahut da gazi olaraktan birçok ganimetlerle, sevaplarla evine döner.

Bu mücahid, gündüzleri bütün gün oruçlu, geceleri de sabahlara kadar ibadette... Hem saim, hem kaim. Bu adam ne sevap alıyorsa, mücahid-i fi sebilillah da aynı sevabı alır. Bir insanın da hiç durmadan oruç tutması, hiç durmadan namaza kaim olması mümkün değildir tabii. Fakat mücahid, aynı sevaba naildir. Sanki hiç durmadan oruç tutuyor, sanki hiç durmadan ibadette, taatte, namazda gibi. Hiç kendisine yorgunluk, bıkkınlık gelmiyor; ta evine dönünceye kadar bu ecr ü ganimet kendisinin defterine yazılır.

Ötekisi de, “Allah diyeceğim, nefsimi ıslah edeceğim!” diyor. Onun için nefsin mertebelerini bilmek lazım.

“—Ben hangi nefsin mertebesindeyim acaba?”

Nefs-i emmare var, levvame var, mülhime var, ondan sonra mutmainne var. Emmare felâket, levvame de felâket, mülheme de felâket. Ne zaman insan nefsinin mutmainneye atabilirse, o zaman

insan insan olmaya layık olur. Ondan hep hayırlar umulur. Ondan hep hayırlar beklenir. Nefesi de zikir olur, yürüyüşü de zikir olur, uyuması da zikir olur. Allah cümlemizi affetsin... Hakiki mücahidlerin zümresine hepimizi ilhak buyursun...

Onun için en büyük mücâhede, nefsiyle uğraşmak. Kötülöklere gidiyor nefis, kötölökleri istiyor:

“—Şimdi yazdır, deniz kenarında bir yer bulsak da... Bir banyo yapsak, kum banyosu yapsak, denizde yüzsek. Fena da değil, spordur, yahut vücudun ihtiyacı vardır.” diyor.

İyidir amma günahları ne yapacaksın? Karşına anadan doğma soyunmuş gelmiş. Ona bakmamak için gözüne perde mi bağlayacaksın? Yapabilecek misin? Hamamlarımız da öyle, her yer de öyle... Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için, ibadet taat yapmak kolay. Asıl günahlardan korunmak lazım. Çünük ibadet taat tıpkı bala, yağa, kaymağa, ete ve sair kuvvetli gıdalara benzer. Bunları ne kadar yersen ye. Fakat arkasından ufacık bir zehir atsan, hiç kıymeti olmaz yediklerinin. Canım bu kadar bal, kaymak, et yedirdim ben sana. Ne oldu sana? Ne yapalım, zehir bu. Taatlar, bal kaymak gibidir; ma’siyetler de zehir gibidir.

Ufak değil mi canım? Ufacık bir kibrit, ufacık bir kıvılcım koca binayı yakıyor gidiyor. Duymadın mı sen? Bak buralar eskiden koca koca kaşanelerle doluydu. Fakat bir yangın hepsini sildi, süpürdü, götürdü buraların. Bunlar yeni binalar. Yarın da akıbetlerinin ne olacağını kimse bilmez. Bunlara güvenmeye de gelmez. Binâen aleyh ma’siyet zehirdir. Ufağı, büyüğü hepsi içinde... Onun için ma’siyetten son derece sakınmak lazım. Ma’siyetin en büyüğü, nefisini boş yere zayı etmek.

Dün bir arkadaş geldi. Kendisinin sıkıntılarından bahsediyor. Derken dedi ki:

“—Benim kusurlarım ne acaba Hocaefendi? Söylesen iyi olur. Çok rica ederim, ne gibi kusurlarım varsa söyle de ben de bileyim!” dedi.

Ben de sordum:

“—Sabahleyin camiye gidebiliyor musun?” dedim.

“—Ah sorma mahallemizde cami de yok dedi. Yaşlı bir adam. “Uzakta var, ona da gidemem!” dedi.

“—E niye gittin oraya?”

Orası şatafatlı, güzel bir yer. E Allah'ın rızası nerede, sen nerede? Caminin, ezanın sesinin duyulmadığı bir yere şeytanlar dolar yâhu. Namazsızların bulunduğu yere, şeytanların olduğu yere neden sen koşuyorsun?

Bir caminin kenarına gel. Ezan-ı Muhammedî'yi beş defa dinle. Çocukların da dinlesin, ne olur? Her gün o dinlene dinlene elbette kulaklara bir tesir yapacaktır. Allah-u Teâlâ'nın rahmeti de nazil olur. Camiler cennet gibidir. Onun için camilerden uzak kalmak kadar büyük gaflet yoktur.

Senin paran ne kadar çok olursa olsun. Onlar bitecek. Şeref ne kadar büyük olursa olsun o da bitecek. Saadetin, selamet ne kadar büyük olursa olsun, o da bitecek. Asıl sana baki olacak a'mal-i salihandır. Sen a'mal-i salihadan birçoğunu terk et, ondan sonra, “Ben terakki edemiyorum, nedir benim halim?” diye sor.

f. İhramda Peştamal Bulamayan Kimse

Tirmizî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁶

المَحْرَمُ إِذَا لَمْ يَجِدِ الْإِزَارَ ، فَلْيَلْبَسِ السَّرَاوِيلَ ؛ وَإِذَا لَمْ يَجِدِ
النَّعْلَيْنِ ، فَلْيَلْبَسِ الْخَفَيْنِ (ت. عن ابن عباس)

(*El-muhrimu izâ lem yecid el-izâre, felyelbis es-seravîle; ve izâ*

¹⁰⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.351, no:764; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.178, no:12811; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.34, no:11929; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.131, no:24493.

lem yecid en-na'leyni, felyelbes el-huffeyni.)

(El-muhrimu izâ lem yecid el-izâre, felyelbis es-seravîle)
“İhramlı kimse izar bulamazsa don giyer. *(Ve izâ lem yecid en-na'leyni, felyelbes el-huffeyni)* Nalın bulamazsa mesh giyer.”

Malum ya herkes bir durumda değildir. Hacca niyet etmiş zavallı gitmiştir. Fakat peştamal tabir ediyoruz biz, belden aşağıya kullanılan bir örtü. Nasıl olsa olur da beyazı makbuldür. Bir de omuza örtülen iki örtüden ibarettir.

Fakat bu adamın bu peştemali almaya parası yok. Fakir adam. Sen deme ki bu da bulunmaz mı diyerekten. Dünyada neler var. Ekmek de bulamayan insanlar var. O da gitmiş. E ne yapacak şimdi, hacı olmasın mı? İşte onun ayağına giydiği don, o peştamal yerine kaimdir. O da onunla çıksın.

Oraya gidince bir de ayaklarımızdan ayakkabılarımızı çıkarıyorlar. Çorabı, ayakkabıyı çıkarıyoruz. Oranın kendine mahsus terlikleri var... Askılı ayakkabıları var çeşit çeşit. Ne kadar acıdır ki onları da bize ya Çin yolluyor, ya Japon yolluyor. Onu bile yapacak halimiz yok. Allah yardımcımız olsun... İki tasmayı birbirine ekleyip ayağımıza giyecek bir takunyayı beceremiyoruz. Ya Çin'den gelecek, ya Japon'dan gelecek, biz de onu giyeceğiz, hacı olacağız. Paramızı Çin'e yolluyoruz, paramızı Japon'a yolluyoruz. Sonra saadet bekliyoruz. Allah yardımcımız olsun.

Ayakkabı bulamadı. Fakat ayağında mestleri vardı. Onların yerine mestini giysin, ihrama niyetlensin!

Senenin birisinde biri hacca gitmiş. Ankaralı bir arkadaşımız var çok yaşlı. Onu da arkadaşlarımızdan birisi meccânen aldı yanına seni de ben hacıya götürüyüm diyerekten götürdü. Fakat adamcağız bakıyorum ki ayağında mest var. Herkesin ayağında o şıpıdıklar var giydikleri. O adamın ayağında mest var. Fakat götürən adam alim. Ben de diyemedim ki sen niçin bu mesti çıkarmıyorsun, ayağına o şeylerden giymiyorsun.

Demek ki bu hadis Tirmizi Hazretleri'nindir, bununla amel ederek onun mesine cevaz vermiş bu zat. Sen de böyle hacı olursun demiş o da olmuş. Yani dinimizde zorluk yok ve's-selam.

g. Boşanmak İsteyen Kadın

Abdür-rezzak, Eş'as Rh.A'ten rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁷

المُخْتَلَعَاتُ وَالْمُنْتَزِعَاتُ ، هُنَّ الْمُنَافِقَاتُ (عبد الرزاق
عن الأشعث مرسلًا)

RE. 233/7 (*El-muhteliâtü ve'l-münteziâtü hünnel-münâfikât*)
(*El-muhteliâtü ve'l-münteziâtü*) Kocasından talak talebeden ve kocasından izinsiz başını alıp giden kadınlar, (*hünnel-münâfikât*) münafıklardır.”

Fıkıh meselesi. Tabii evleniyor insanlar; ya birbirlerinden memnun oluyorlar, ya olmuyorlar. Şimdi tabii kadının ipi erkeğin elindedir. İsterse boşar, isterse boşamaz. Fakat adam memnun, kadın memnun değil, ayrılmak istiyor. “Beni boşla!” diyor, adam “Boşamam, nasıl boşayayım ben seni!” diyor.

“—Sana şu kadar para vereyim, şöyle bir ev vereyim, şöyle bir mal vereyim!” diyor, kandırıyor adamı. “Bunları verirsem boşar mısın beni?” diyor.

“—E boşanalım o zaman!” diyor.

Bu paranın mukabilinde boşanmaya *muhteliat* diyorlar. Ayrılmayı şarta bağlıyor. Kadın tarafından böyle bir teklif yapılıyor. Bu teklifi de erkek kabul ediyor. Malı alıyor, kadını boşuyor, bırakıyor.

Fakat Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

“—Bunu isteyen, yapan kadınlar münafık kadınlardır.”

¹⁰⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.414, no:9347; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.316, no:14639; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.110, no:6237; Ebû Hüreyre RA'dan.

Abdür-rezzak, *Musannef*, c.VI, s.514, nr:11891; Eş'as Rh.A'ten.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.636, no:7825; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Yani imanlı kadın bunu yapmaz. Allah'ın takdirine razı olur. "Bu benim erkeğimdir." der, erkeğine lazım olan saygıyı, hürmeti gösterir.

Öbürü boşanmak için erkeğine itaat etmiyor. Kavgalar, gürültüler çıkarıyor. Rahatsızlıklar yapıyor. Erkeği boşamaya mecbur etmeye çalışıyor. Erkek de boşamıyor tabii. Bu sefer, "Sana şu kadar mal vereyim de beni boş!" diyor. O zaman boşuyor. Ama bunları yapmak münafıklık. İtikadî değil de amelî münafıklık...

h. Sahibi Ölen Köle

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁸

المَدْبَرُ لَا يَبَاعُ وَلَا يَوْهَبُ وَهُوَ حَرٌّ مِنَ الثَّلَاثِ (قط. ق.)
وضعفاه عن ابن عمر وصحاحا وقفه

RE. 233/8 (*El-müdebberü lâ yübâu, ve lâ yûhebü, ve hüve hurrûn mine's-sülüs.*)

(*El-müdebberü lâ yübâu*) "Müdebber (sahibi öldükten sonra azad olacak olan köle) satılmaz. (*Ve lâ yûhebü*) Hediye de verilmez. (*Ve hüve hurrûn mine's-sülüs*) O terekenin üçte birinden hür kılınır."

Müdebber'in bugün adı var, kendi yok. Onun için onun lafını uzatmaya lüzum yok!

i. Deccal Medine'ye Giremez

Taberânî Temîm-i Dârî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰⁹

¹⁰⁸ Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.314, no:21361; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.138, no:50; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.199, no:6613; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

الْمَدِينَةُ طَيِّبَةٌ ، وَلَيْسَ شَعْبٌ مِنْ شُعَابِهَا ، إِلَّا عَلَيْهِ مَلَكٌ شَاهِرٌ سَيْفَهُ ،

لَا يَدْخُلُهَا الدَّجَالُ أَبَدًا (أبو عوانة ، طب . عن فاطمة بنت قيس

عن تميم الداري)

RE. 233/9 (*El-medînetü taybetün, ve leyse şu'bün min şuàbihâ, illâ aleyhi melekün şâhirun seyhû, lâ yedhulühe'l-deccâlü ebeden.*)

(*İnne taybete'l-medînete*) “Taybe Medine’dir. (Ve leyse şu'bün min şuàbihâ) Onun yol ve geçitlerinden hiçbirisi yoktur ki, (*illâ aleyhi melekün şâhirun seyhû*) orada kılıcını çekmiş melekler bulunmasın. (*Lâ yedhulühe'l-deccâlü ebeden*) Onlar Medine’ye Deccal’ı ebediyen sokmazlar.”

Orası Peygamber SAS’in yattığı bir belde-i tayyibedir. O belde-i tayyibeyi Cenâb-ı Hak bak nasıl muhafaza ediyor. onun için medine-i Münevvere beldelerin en güzelidir. Memleketlerin en güzelidir. Yerlerin en güzelidir. İmam-ı Malik’e göre en güzel belde, Medine-i Münevvere’dir. Fakat cumhur ülemanın ittifakında, Mekke-i Mükerreme, Medine-i Münevvere’den efdaldır. Yalnız Medine-i Münevvere’de Resûlullah SAS’in cesed-i mübareklerini ihtiva eden ... arştan da aladır. Bu ...-ı şerife arştan da aladır yani. Onun emsali yok. Allah cümlemize orasını ziyaret etmek, o mübarek Resûlullah’a selamlar arz etmek suretiyle şerefıyab etsin...

Buyurun, ruhuna beraber bir salât u selâm okuyalım:

Es-salâtu ve's-selâmü aleyke yâ rasûla'llah.

Es-salâtu ve's-selâmü aleyke yâ habiba'llah.

¹⁰⁹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.54, no:1269; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.663, no:5836; Temîm-i Dâri RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.248, no:34893; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IX, s.65, no:7922.

Es-salâtu ve's-selâmü aleyke yâ halila'llah.

Es-salâtu ve's-selâmü aleyke yâ seyyide'l-evvelîne vel-âhirîn.

Demek ki Medine tayyib bir memleket olmasıyla beraber, onun sokaklarından hiçbir sokak yok; sokaklarından, bağlarından, yollarından hiçbir yol yoktur ki, o yolun üzerinde bir melek vardır. Kılıcını çekmiş duruyor orada. Hiçbir zaman oraya Deccal giremeyecek. Yani fitne ve fesat oraya giremeyecektir. Girdi miydi kıyamet kopmuş demektir.

Ebedâ kelimesi var; hiçbir zaman oraya Deccal giremeyecek. Yani fitne ve fesat oraya giremeyecektir. Girdi miydi, kıyamet kopmuş demektir.

j. Medine'nin de Haremi Vardır

Abd ibn-i Humeyd ve İbn-i Cerîr, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁰

الْمَدِينَةُ حَرَامٌ كَحَرَامِ مَكَّةَ، وَالَّذِي أَنْزَلَ الْقُرْآنَ عَلَى مُحَمَّدٍ، إِنَّ عَلَى
أَنْقَابِهَا مَلَائِكَةً يَحْرُسُونَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ (عبد بن حميد وابن جرير
عن جابر)

RE. 233/10 (*El-medînetü harâmun keharâmi mekkete, ve'llezî enzele'l-kur'âne alâ muhammedin, inne alâ enkâbihâ melâiketen yahrusûnehâ mine's-şeytâni.*)

(*El-medînetü harâmun keharâmi mekkete*) “Medine de Mekke gibi harem arazidir. (*Ve'llezî enzele'l-kur'âne alâ muhammedin*)

¹¹⁰ Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.340, no:1131; Câbir ibn-i Abdullah RA *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.243, no:34869; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.135, no:24509.

Kur'an-ı Kerim'i Hz. Muhammed SAS'e indiren zâta yemin ederim ki, (*inne alâ enkâbihâ melâiketen*) her bir geçidini melekler tutmuştur, (*yahrusûnehâ mine's-şeytânî*) şeytandan korurlar.”

Mekke'nin bir hududu vardır, oradan ot koparılmaz, avlanmaz. Oraya layık olan hürmeti yapmak lazım. Cidde'den geçilirken bilmem kaç kilometreden sonra iki tane sütun gelir. O sütunlarla:

“—Buradan ötesi Harem bölgedir.” deniliyor.

Artık oradan öteye ihramsız girilmez, av avlanılmaz, ağacı kesilmez, kavga gürültü yapılmaz. Orada gayet terbiyeli, edepli, huşû ile gitmek lazım.

Ama ne yazık! Şimdi bizim Efes denilen yerde, “Hz. İsa'nın yeridir.” diyerek oraya papazlar gelmişler, oturmuşlar. Çok uzak yerlere levhalar asmışlar:

“—Dikkat ediniz, Hz. İsa'nın doğum yerine geliyorsunuz. Sigara içmeyiniz, kavga etmeyiniz, gürültü etmeyiniz, huzurla geliniz.” diyerek gelenleri ikaz sadedinde böyle levhalar koymuşlar.

Biz Kâbe-i Şerîfe de gireriz, Medine-i Münevvere'ye de gireriz fakat kendimizden daha haberimiz yok. Nereye geldiğimizi, nerede olduğumuzu bilmeyiz; kavga da ederiz, kötü söz de söyleriz. Dövüşürüz de icabında, beş kuruş sen fazla aldın diyerekten neler olur.

Allah muhafaza etsin...

Medine-i Münevvere de Mekke-i Mükerre gibidir. Çünkü orada Muhammed Mustafa SAS'e Kur'an-ı Azîmü's-şân nâzil olmuştur.

Bunun hakkında da çok acı bir şey dinledim. Allah hepimizi affetsin... Söylemeye dilim varmaz, söyleyemem.

Onun için, ilmi olmayan insan bugün yanmıştır, yani cehenneme girmiş demektir. Dînî ilimden haberi olmayan insan, kendini bugün cehenneme hazırlamış ve atmıştır yani.

Niçin? Çünkü münafıklar Rasûlüllah'ın zamanında da vardı,

bugün daha fazlası ile var. Onlar dinimizin aleyhinde envai çeşit fitneleri ilka edeler, söylemekten sakınmazlar, çekinmezler, söylerler. Eğer ilmin yoksa aldanırsın onlara, vah vah dersin, yazık benim ömrüme, boşuna geçirmişim vaktimi dersin. İlmin olursa mukabele edersin;

“—Sen ne yapıyorsun efendi, deli misin?” dersin.

Dün akşam dinlediğim bir hikâye hoşuma gitti de size de nakledeyim. Akılsız diyeceğim artık, akılsızın biri gelmiş demiş ki:

“—Amcalar, size ben bir şey söyleyeceğim.”

“—Söyle, buyur.” demişler.

“—Siz şu camiye görüyor musunuz?”

“—Görüyoruz.”

“—Minareyi de görüyor musunuz?”

“—Görüyoruz.”

“—Şadırvanı da da görüyor musunuz?”

“—Görüyoruz.”

“—Neden? Var da görüyorsunuz. Ya Allah’ı görüyor musunuz?” demiş.

Köylüler susa kalmış. Bir ihtiyar zât çıkmış, demiş ki:

“—Bu adam delidir yahu!”

“—Görüyor musunuz bu adamı, boyu posu filan da yerinde?”

“—Görüyoruz.”

“—Ama delidir!” demiş.

“—Neden?” demişler.

“—Aklı yok! Görüyor musunuz bunun aklını?” demiş.

“—Görmüyoruz!” demişler.

“—Eh aklını görmüyorsanız, deli demektir bu!” demiş.

Başka türlü olur mu deli? Akıllı adam böyle şey der mi?

“—Sen görmediğin şeyleri inkâr ediyorsun; aklını bize göster bakalım!” demiş.

Adam susmuş kalmış.

Bugün ilim var memlekette... İlim diyor ki görme bir hat

üzerindedir; o hattın aşağısındakini göremezsin, yukarısını da göremezsin. Bunu bildiğin halde, nasıl diyorsun sen görmediğime inanmam diye?

Sen bu mikroskop yokken mikrobu görüyor muydun? Pekâlâ görmüyordun. Nasıl, niçin inanıyordun ona?

Bugün telefonla olsun, telsizle olsun, bizim kulağımıza gelen sesler görünüyor mu? Görünmüyor.

Ama ses bu makine vasıtasıyla kulağımıza gelince, o sesi anlıyoruz. Kaldırınca ses kesiliyor, yok telefonumuzda ses. Açıyorsun ses çıkıyor ortaya. Demek ki o ses mevcut. Fakat onu duyacak kulak yok bizde... O makine vasıta oluyor, o sesi bize duyuruyor. Gözlere de gözlükler takılıyor, mercekler takılıyor, görünmeyen şeyler görünüyor.

Demek ki insanın görmesini Cenâb-ı Hak hudutlamış. Bu huduttan aşağısını da göremiyorsun, yukarısını da göremiyorsun. Yok mu? Var ama Allah sana vermemiş bu görme kabiliyetini. Nasıl inkâr ediyorsun sen şimdi bunu?

Hem ilim sahibiyim diyorsun, ilmim var diyorsun, hem de Allah'ın verdiği ilmi inkâr ediyorsun herkesin gözü önünde?

Ey be adam! Bu kadar eserleri ile kâinatı donatmış, bu kuvvetin sahibi olan Allah'ı göremeyen göz, elbette hayvanın gözünden daha aşağıdır. Bu varlığı görüyorsun, şu âsâra bak. Bunların hepsi;

“—Benden Allah'a git!” diyor.

“—Beni yaradan Allah'tır, bir Allah'tır!” diyor.

Onun için, insanları cehaletten kurtaran, cehaletten kurtarıp saadete eriştiren bu Kur'an-ı Azimü's-şân, Medine-i Münevvere'de nâzil olmuştur. Medine'nin her bir geçidini melekler tutmuştur, şeytandan korurlar.”

k. Medîne Mekke'den Hayırlıdır

Taberânî ve Beyhakî, Râfî ibn-i Hadîc RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹¹

الْمَدِينَةُ خَيْرٌ مِنْ مَكَّةَ (طب. ق. في الأفراد عن رافع بن خديج)

RE. 233/11 (*El-medînetü hayrun min mekkete.*) “Medine-i Münevvere Mekke-i Mükerreme’den daha hayırlıdır.”

İmam Mâlik de bununla amel ederek, Medine-i Münevvere’nin hayrına hüküm vermiş.

1. Medîne İmanın Merkezidir

¹¹¹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.IV, s.288, no:4450; Mâlik, *Müsned-i Muvatta*, c.I, s.7; Heysemi, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.643, no:5778; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.191; Buhârî, *Târih-i Kebir*, c.I, s.160, no:476; Râfi ibn-i Hadîc RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.230, no:34801; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXII, s.138, no:24514.

Taberânî ve Şîrâzî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹²

الْمَدِينَةُ قُبَّةُ الْإِسْلَامِ، وَدَارُ الْإِيمَانِ، وَأَرْضُ الْهَجْرَةِ، وَمَتَبَوُّ الْحَلَالِ
وَالْحَرَامِ (طس). والشيرازي عن أبي هريرة)

RE. 233/12 (*El-medînetü kubbetü'l-islâmi, ve dâru'l-îmâni, ve ardu'l-hicreti, ve mübeveü'l-halâli ve'l-harâmi.*)

(*El-medînetü kubbetü'l-islâmi*) “Medine-i Münevvere İslâmiyet'i toplayan bir belde-i tâhiredir, (*Ve dâru'l-îmâni*) ve imanın da merkezidir. (*Ve ardu'l-hicreti*) Peygamber SAS'in de hicret ettiği bir yerdir. (*Ve mübeveü'l-halâli ve'l-harâmi.*) Helal haram hep burada beyan olmuştur.”

El-hamdü lillah!

m. Benim Komşularıma Yardım Edin!

Dâra Kutnî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan ve Taberânî, Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹³

الْمَدِينَةُ مُهَاجِرِي، وَمُضْجَعِي مِنَ الْأَرْضِ؛ وَحَقٌّ عَلَى أُمَّتِي أَنْ يَكْرُمُوا

¹¹² Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.380, no:5618; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.225, no:6678; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.230, no:34802; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.138, no:24516.

¹¹³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.205, no:470; Rûyânî, *Müsned*, c.III, s.483, no:1287; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.332; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.665, no:5840; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.246, no:34885; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.139, no:24518.

جِيرَانِي؛ مَا اجْتَنَبُوا الْكِبَائِرَ، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ، سَقَاهُ اللَّهُ مِنْ
 طِينَةِ الْخَبَالِ؛ قُلْنَا: يَا أَبَا يَسَارٍ، مَا طِينَةُ الْخَبَالِ؟ قَالَ: عَصَاةُ أَهْلِ
 النَّارِ (قط. عن جابر؛ طب. عن معقل)

RE. 233/13 (*El-medînetü muhâcerî, ve madcaî mine'l-ardi; ve hakkun alâ ümmetî en yükrimû cîrânî; me'ctenebû el-kebâira, femen lem yef'al zâlike minhüm, sekâhullâhu min tîneti'l-habâli; Kulnâ: Yâ ebâ yesârin, mâ tînetü'l-habâli? Kâle: Usârâtü ehli'n-nâri.*)

(*El-medînetü muhâcerî*) “Medîne benim hicret ettiğim yerdir. (*Ve madcaî mine'l-ardi*) Arzda yatacağım yerdir. (*Ve hakkun alâ ümmetî en yükrimû cîrânî*) Ümmetim üzerine komşularına yardım borçtur, (*me'ctenebû el-kebâira*) kebâirden sakındıkları müddetçe... (*Femen lem yef'al zâlike minhüm*) Kim bunu yapmazsa, (*sekâhullâhu min tîneti'l-habâli*) Allah ona *tîneti'l-habâl*'den içirir.”

(*Kulnâ*) Râvî Ma'kıl ibn-i Yesâr'a sorduk: (*Yâ ebâ yesârin, mâ tînetü'l-habâli*) Ey Ebâ Yesâr, *tînetü'l-habâl* nedir? (*Kâle: Usârâtü ehli'n-nâri.*) ‘Cehennem ehlinin irinlerinden akan sulardır.’ dedi.”

Medine-i Münevvere Peygamber SAS'in hicret ettiği belde-i tayyibedir. Yattığı yer de orasıdır. Rasûlüllahın dostlarına, komşularına, etrafında bulunan memleket halkına ikram etmek ümmetine borçtur. Fakat benim komşularım günah-ı kebairden sakındıkları müddetçe...

Şimdi hacca gidiyoruz biz, o zavallılar bize ikram ediyorlar, ev veriyorlar, işte bize delillik, kılavuzluk ediyorlar, yol gösteriyorlar. Bilmediğimiz yerleri öğretiyorlar. Mukabilinde onlara bir hediye veriyoruz.

“—Soydular bizi... Aldılar paralarımızı, çok aldılar!” diyerek artık kendini bilmezlerin çeşitli sözlerini söylemeye de lüzum yok.

Orada bizim ikramımız, onların hizmetlerine mukabil değil de onlara hiç hizmet etmeseler bile borcumuz. Onlar Belde-i Tayyibe’de Rasûlüllah’ın hamîleri, hafızları, muhafızları. Cenâb-ı Hak onları seçmiş buraya koymuş. Onların işleri güçleri hacılar. Zenginleri var işlerinde başka. Fakat ekseriyetle hacılardan geçinirler.

Onun için onlara vereceğimiz 5-10 kuruşu çok görmemek ve onlardan helallik almak, af istemek, hoşgörün demek. Çok veremedik, yapamadık diyerekten özür dilemek vazifemizken, kavga gürültü yapmak, çok para istiyorsunuz diye dövüşmek hiç de câiz değil.

Ben şimdi gördüm, o pasaportlarımıza işte bir mühür basıyor onlar. “Artık bunların işi bitti gidin.” diyerekten. Bu pasaport başına 5 lira 10 lira bir para istiyor.

“—Vay ne hakkınaymış da sen bu parayı bizden istiyormuşsun, bu kanunu yokmuş, bir şeyi yokmuş!” diye dövüş edenleri de gördüm yani.

Canım 5 lira 10 lira nedir bu, çok para mıdır?

Kim onlara hürmetsizlik, saygısızlık gösterirse, Cenab-ı Hak kıyamet gününde bu habâl denilen Cehennem ehlinin irinleri ile onları sulayacak.

“—Siz benim komşularıma hürmetkâr davranmadınız, saygı göstermediniz. Onların incittiniz, size de bugün bu lâyük diyecekler.

Allah affetsin...

n. Kadının Allah’a En Yakın Hali

Taberânî ve İbn-i Hibbân, Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁴

¹¹⁴ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.IX, s.295, no:9481; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.189, no:2890; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.324, no:2061; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.384, no:7698; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.93, no:1685; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.II, s.156, no:2116; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*,

المرأة عورة، وإنها إذا خرجت استشرفها الشيطان، وإنها أقرب ما

تكون إلى الله، وهي في قعر بيتها (طب. حب. عن ابن مسعود)

RE. 233/14 (*El-mer'etü avretün, ve innehâ izâ haraceti'steşrafehe's-şeytânü, ve innehâ akrabü mâ tekûnü ila'llâhi, ve hiye fî ka'ri beytihâ.*)

(*El-mer'etü avretün*) “Kadın avrettir, (*ve innehâ izâ haraceti'steşrafehe's-şeytânü*) dışarı çıkınca şeytan onu gözler. (*Ve innehâ akrabü mâ tekûnü ila'llâhi*) Kadının Allah'a en yakın olduğu zaman, (*ve hiye fî ka'ri beytihâ*) evinin en derin yerinde olduğu zamandır.”

Geçenlerde kardeşler toplanmışlar da, bizim hanımları mantolarına nasıl şekil verelim diyerekten bir toplantı yapmışlar. Terzi bulmuşlar, kumaş bulmuşlar ve konfeksiyon mı diyorlar ne diyorlar onun adına...

“Çeşitli modeller yapacağız, hanımlarımızı bunlarla dışarı çıkaracağız. Bunları giydirip çıkarmak cemiyete bugün daha uygun!” diyerekten bir şeylerle geldiler.

Çok güzel! Tabi zamanın icabına göre hanımın örtülmesine layık kisveyi bulmak da vazife. Fakat şu Cenâb-ı Peygamberin buyruğu nasıl? Tek tek okuyayım:

“—Kadın baştan aşağı avrettir, nâ-mahremdir.”

Eviden dışarıya çıktığı vakitte, istersen demirden kafesin içine sok, istersen çarşafın içine sok, istersen mantonun içerisine sok, istersen önüne peçe de koy. Nereye koyarsan koy. Bunun vücudu yok mu? Ne içerisine sokarsan sok, saklayamazsın ya vücudunu...

Dışarı çıkınca şeytan onu gözler. Gözünü diker bakar.

c.III, s.423; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.451, no:4565; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.411, no:45158; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.148, no:24532.

Bu şeytan tabirine de dikkat edin. Şeytan buradaki şeytan değil, insanın şeytanı... Bak bak bak! İnsanı şeytanına da Cenab-ı peygamber şeytan adıyla; “Şeytan gibi olan insan onu görünce şehveti kalkar, kabırır, fenalık yolları açılır, şunlar olur bunlar olur.” buyuruyor.

İki gözünün dikilişi kâfidir, başka bir şey istemez. Mıknatıstır gözler. Sen her tarafını kapatsan, gözünü kapayamazsın, gözü açık kalacak, görececek çünkü etrafını.

Tek gözü olsa... Tek gözü de kâfi. Gözüyle iki göz birbirine baktı mıydı gözlerin verdiği elektrik, gözlerin verdiği şehvet, gözlerin verdiği yazısız mektup, gözlerin verdiği o aşkı muhabbet aradan akar gider. Ne telefona benzer, ne telgrafa benzer, ne telsize benzer, ne başka bir şeye benzer. O Allahu Teâlâ'nın verdiği kuvvet. İki tarafa akar gider.

Çıktı mı evden, tamam işte! O bakışlar kâfidir onun için.

Onun için Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Azimüşşan'da Sûre-i Nûr'da erkeğe diyor:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ (النور: ٣٠)

(*Kul li'l-mü'minîne yeğuddù min ebsàrihim ve yahfezù furûcehüm*) “Mü'min erkeklere söyle ey Rasû'l-i Zîşânım, gözlerine sahip olsunlar, namuslarını korusunlar, harama kuşak açmasınlar!” (Nur, 24/30)

Ondan sonraki ayette de:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ (النور: ٣١)

(*Ve kul li'l-mü'minâti yağdudne ebsàrihinne ve yahfazne furûcehünne*) “Hanımlara da söyle, onlar da gözlerine sahip olsunlar, haram olan yerlere, kişilere bakmasınlar; namuslarını korusunlar, namuslarını pâyümâl etmesinler!” (Nur, 24/31) diye tavsiye, iki tarafa birden veriliyor.

Yum gözünü, baktın mı dayanamazsın.

Ateş var, ateşe karşı elini sürdün mü yakacak. Ateş nasıl elini yakarsa, o bakış da seni yakacak. Onda yanmamak için görmemek lazım. Ateşi nasıl tuttuğun vakitte yakıyorsa, baktığın vakitte sen yanacaksın.

Ona aşk diyorlar, aşkın da ateşin başka... Çeşitli hadiseler oluyor, görüyoruz dünyada.

Kadının Allah-u Teâlâ'ya en yakın olduğu bir yer, evinin en karanlık köşesi... Evinde kimseyle ünsiyeti yok. Orada Allah'a namaz kılar. Şimdi bizim kadınlar namaz kılacağız diye Fatih'e giderler, Eyüp'e giderler, şuraya giderler. "Camide imamın arkasında namaz kılmak efdaldır!" derler.

Peygamber SAS'ın arkasında namaz kılmak için hatunlar, o günün hatunları. Evliyalar yani, evliyâ hanımlar dediler ki;

"—Yâ Rasûlallah! Müsaade et, biz de gelelim senin arkandan namaz kılalım." dediler.

Dedi ki;

"—Yok, mahallenizdeki cami bir, ondan daha âlâsı evinizin içi." dedi.

Ondan daha âlâsı evinizin içi!

Bugün bizim hanımlar diyorlar ki:

"—Biz hacca da gideceğiz. Hocaefendi niçin bize engel oluyorsun, mâni oluyorsun?"

"—Kadınlığı bırak, nereye istersen git!"

Kadın iken çıkabiliyor musun, çıkabilir misin? Çıkamazsın.

Erkeğe o kuvveti, kudreti koyan Allah seni hanım yapmış. Sen de o hanım oluşunun kıymetini unutma! Onun kıymeti de çok yüksektir yani. Onlar bugünün tabiri ile çok uzun dersleri var. Fakat onların kıymetlerini biz bugün zayi etmişiz; fabrikaya gönderiyoruz çalıştırıyoruz, işyerlerine gönderiyoruz çalıştırıyoruz, memur yapıyoruz çalıştırıyoruz. Bunların hakkını biz çiğniyoruz. Bunların hakkını çiğneyen biz erkekleriz. Binâen aleyh onların hakkından mes'ul ana baba ve kocalarıdır.

Çünkü onların himayesi bizim üzerimize borçtur. Bunu yapmıyoruz da:

“—Bir para getirsin bize. Zaman geçim darlığı var. Böyle 3-5 kuruş ile olmuyor bu iş. Bu da gitsin.” diyoruz.

Kız? Kızım da gitsin.

Hanım? Hanım da gitsin.

Eh paralar gelsin, ama âhiret gidecekmiş kimin umurunda?

Cahilliğin ta kendisi...

Burada kalsın da arkasını gelecek dersimizde okuruz inşaallah.

Cenâb-ı Hak hepimizi affetsin... Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Allah-u Tealâ'nın istediği gibi bir kul, Peygamber SAS'in istediği gibi bir ümmet olabilmek devlet ü şerefini Cenab-ı Allah cümlemize nasib-i müyesser etsin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

21. 05. 1972 – İskenderpaşa Camii

14. HAMİLELİĞİN MÜKÂFATI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnn efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المَجَالِسُ ثَلَاثَةٌ: غَانِمٌ، وَسَلَامٌ، وَشَاجِبٌ؛ فَأَمَّا الْغَانِمُ فَالَّذِي
يَذْكُرُ اللَّهَ، وَأَمَّا السَّلَامُ يَسْكُتُ، وَالشَّاجِبُ الَّذِي يَخُوضُ فِي
الْبَاطِلِ (العسكري عن أبي هريرة)

RE. 233/3 (*El-mecâlisü selâsetün: Gânimün, ve sâlimün, ve
şâcibün; feemme'l-gânimü fe'llezî yezkürullâhi, ve emme's-sâlimü
yeskütü, ve's-şâcibü'llezî yehûdu fi'l-bâtılı.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fi mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

(Allâhümme salli salâten kâmileten, ve sellim selâmen

tâmmen, alâ seyyidinâ muhammedini'llezî tenhallü bihi'l-ukad, ve tenfericü bihi'l-küreb, ve tukdâ bihi'l-havâicü, ve tünâlü bihi'l-rağâibü, ve hüsnê'l-havâtimi, ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihi'l-kerîm, ve alâ âlihî ve sahibihî fî külli lemhatin ve nefesin, bi-adedi külli ma'lûmin leke.)

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Meclisler Üç Çeşittir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁵

الْمَجَالِسُ ثَلَاثَةٌ: غَانِمٌ، وَسَلَامٌ، وَشَاجِبٌ؛ فَأَمَّا الْغَانِمُ فَالَّذِي
يَذْكُرُ اللَّهَ، وَأَمَّا السَّلَامُ يَسْكُتُ، وَالشَّاجِبُ الَّذِي يَخُوضُ فِي
الْبَاطِلِ (العسكري عن أبي هريرة)

RE. 233/3 (*El-mecâlisü selâsetün: Gânimün, ve sâlimün, ve şâcibün; feemme'l-gânimü fe'llezî yezkürü'llahî, ve emme's-sâlimü yeskütü, ve's-şâcibü'llezî yehûdu fi'l-bâtılı.*)

(*El-mecâlisü selâsetün*) “Meclisler üç kısım üzerinedir: (Gânimün) Bir meclis ganimet meclisi, (*ve sâlimün*) bir meclis sükut meclisi, (*ve's-şâcibü'llezî yehûdu fi'l-bâtılı*) bir meclis de günah meclisidir.”

Yani toplantılar şu üç şeyden ibaret: Ya orada ibadet taat olunur, sevap kazanılır; yahut sükut edilmek suretiyle günahattan kurtulunur; veyahut insanı tamamıyla günahlara sokan toplantılardır.

Burada “*ganimet meclisi*” diye zikrolunan meclis, bu zikir meclisidir. Zikir meclisleri ganimet meclisleridir. Ganimet diye harplerde kazanılan, düşmandan alınan mal mülk ve sâireye ganimet tâbir ediliyor. Allah-u Teâlâ'nın zikriyle meşgul olunan

¹¹⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.147, no:25451; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.129, no:24485.

yerler, meclisler bu ganimetlerden sayılır. Orada savaşta[
dünyanın fâni metâi ele geçer, burada da âhiretin ebedî saadet ve
selameti ele geçer.

Bunun için geçenlerde ehl-i zikir izah ederken, bir şey gördüm
de çok hoşuma gitti. Onun için bunu tekrar ediyorum.

Ehl-i zikir, *Lâ ilâhe illa'llah* diyenler olmakla beraber Cenâb-ı
Zü'l-celâl Hazretleri Kur'ân-ı Azîmüştân'da ehl-i zikri;

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (النحل: ٤٣)

(*Fes'elû ehle'z-zikri in küntüm lâ ta'lemûne*) “Eğer
bilmiyorsanız, zikir ehline sorun!” (Nahl, 16/43) diyerekten ehl-i
ilimle açıklamış.

Zikir adamlarımızın çoğu bugün cahildir, bir şey bilmezler.
Ancak o *Allah* demesini yahut *Lâ ilâhe illa'llah* demesini
öğrenmiştir onu söyler. Ama ilim meselesinden bir şey sorulduğu
vakitte onu halledecek iktidarı yoktur.

Öyleyse bu ehl-i zikir kimdir?

“—Ehl-i zikir, ehl-i ilimdir.” demişler.

Yalnız bugün okuduğum kitapta, “Ehl-i ilim ehl-i zikirdir.”
diyor. İlim adamı mıdır, öyleyse zikir adamıdır, ehl-i zikirdir o.
Çünkü Allah o adı ona vermiş. Yani alimler zâkir olurlarsa
alimlerdir. Zâkir oldukları müddetçe alimdir, zâkir değilse alim
değildir.

Bu Ay'a giden bilginler de dolu dünyada ama kıymeti yoktur.
Bilgi de bir metâ'dır. Para insanlarda ne kadar kıymetse, bilgi de
öyle bir kıymettir, dünya metâından ibarettir. Bu bilgilerin
sayesinde dünyada rahat edersin, âhirete bir şey yok. Âhiretteki
ameldir. Bilgin âhirete yarıyorsa bunun başı da zikrullah ile
başlıyor.

Onun için ehl-i zikir deyişinin, Cenâb-ı Hakk'ın, “Ehl-i
zikirden sorun!” deyişinin sebebi, ilim adamlarının ehl-i zikir
olmasına bağlı. İlim insanı ehl-i zikirse; ibadetinde, taatında,
zikrullahında sabit, kâim bir insan ise ona sor soracağını. Yoksa
ibadetten taattan haberi yoksa, bilgileri sayesinde gelişi güzel
ömrünü geçiriyorsa, onun yanından uzak ol, demek istemiş.

b. Kadının Allah'a En Yakın Hali

Bugünkü dersimiz kadın hakkında...

Taberânî ve İbn-i Hibbân, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁶

الْمَرْأَةُ عَوْرَةٌ، وَإِنَّمَا إِذَا خَرَجَتْ اسْتَشْرَفَهَا الشَّيْطَانُ، وَإِنَّمَا أَقْرَبُ مَا
تَكُونُ إِلَى اللَّهِ، وَهِيَ فِي قَعْرِ بَيْتِهَا (طب. حب. عن ابن مسعود)

RE. 233/14 (*El-mer'etü avretün, ve innehâ izâ haraceti'steşrafehe's-şeytânü, ve innehâ akrabü mâ tekûnü ila'llâhi, ve hiye fî ka'ri beytihâ.*)

(*El-mer'etü avretün*) “Kadın avrettir, (ve innehâ izâ haraceti'steşrafehe's-şeytânü) dışarı çıkınca şeytan onu gözler. (Ve innehâ akrabü mâ tekûnü ila'llâhi) Kadının Allah'a en yakın olduğu zaman, (ve hiye fî ka'ri beytihâ) evinin en derin yerinde olduğu zamandır.”

Bu hususta dinimizin, şeriatın yolları on taneydi ya, on yoldan bir tanesi de iyilikle emir, yasaklardan men etmek idi. Şeriatın onda birisi, onuncu parçası daima iyilikle emredeceksin: Emr-i mârûf nehy-i ani'l-münker yapacaksın. Her Cumada hatip hutbede bunu okur. Müslümanlığın, İslâm şeriatının ilk başında emr-i mârûf nehy-i ani'l-münker gelir. Bununla her müslüman mükellef ve muvazzaftır. Her müslüman, ehl-i îmânım diyen her insan emr-i mârûf yapacak, nehy-i ani'l-münker yapacak. Emr-i

¹¹⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.295, no:9481; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.189, no:2890; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.324, no:2061; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.384, no:7698; İbn-i Huzeyme, *Sahih*, c.III, s.93, no:1685; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.156, no:2116; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.423; Hatib-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.451, no:4565; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.411, no:45158; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.148, no:24532.

mârûf, Allah'ın emirlerini tebliğ; nehy-i ani'l-münker, Allah'ın yasaklarından herkesi men etmeye çalışmak. Fakat buna herkesin gücü yetmez, bunu bölümlere ayırmışlar.

Her ne olursa olsun, şimdi buradaki kadın meselesi bizim hepimizin kendisine taalluk eden bir meseledir. Hanımımız İslâm hanımına uygun bir hanım mıdır? İslâm'ı kabul etmiş, İslâm üzerine yaşayan bir hanım mıdır değil midir, onu tetkik etmek lazım.

Bugünkü insanları şöyle gözümüzün önüne alacak olursak, bakıyorsunuz birçok insanlar bugün tesettür denilen şeyi kabul etmiyor yahut yapamıyor, neyse... Buna insan havsalasında tâbir bulmak da güç, söylemesi de müşkül.

Nasıl insan bunları bu duruma sokabilir yani? Bu senin hanımınsa, bu senin kızınsa, bu senin evladınsa sen bunu ateşte nasıl yakarsın?

Şimdi ilk zamanın insanlarını, İslâm'dan evvelki insanları hepimiz ayıplarız. İsmi unuttum şimdi, birisinin kızını düşman tarafı gelmiş esir almış, kızını da kaçırmışlar oradan. Baskınlar yapıyorlarmış böyle, Araplarda âdet. Baskınlar yapıyorlar, koyununu, keçisini, devesini, ne bulursa katıyor önüne götürüyor. Bu arada karısını, kızını da kaçırmışlar.

Bir müddet sonra sulh olmuşlar, barışmışlar kabileler birbirleriyle ama adam oğluyla kızı evermiş. Bir müddet sonra da babasına;

“—Eh sulh olduk, istersen kızını al.” demiş.

Kıza da:

“—Muhayyersin, ister gittiğin yerde kal, ister babanın evine dön!” demiş.

Kız:

“—Ben evlendim artık, çoluğa çocuğa da karıştık, dönemem babamın evine!” demiş.

O kabile reisi olan zât, “Kızım benim evime neden dönmedi?” diyerek bundan çok üzölmüş. Ondan sonra ne kadar kız evlâdı olursa, “Bunlarda hayır yok!” diyerekten diri diri gömmüşler. Diğer kabileler de, Arap kabileleri de buna iltihak ederekten onlar da başlamışlar kız çocuklarını diri diri gömmeye. Bu cahiliyet devrinde, tâ Peygamberimiz'in zamanına kadar devam edegelmiş.

Bunun Sûre-i Fâtır ve Sûre-i Şems'de güzel izahları vardır.

Tabii o zaman öldürme bir cinayettir. Tabii öldürüyor ama o bir sabidir, öldüren kendi bir günaha giriyor tabii, katil oluyor başka. Fakat o sabî ölmek suretiyle günahlardan kurtulmuş oluyor, eh bir an evvel Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine kavuşuyor. Ölüyor ama Cenâb-ı Hakk'ın rahmeti geniş ona dahil oluyor.

Ya bugünün insanı ne yapıyor? Evladını diri diri cehenneme atıyor. O mezara atıyordu, bu da cehenneme atıyor.

Neden? Dinini bilmeyen bir evlat, imanını bilmeyen bir evlat yetiştirmek kadar acı bir şey var mıdır acaba?

Bir babanın ilk vazifesi, nasıl onu mektebe gönderip de A'yı Be'yi öğretiyorsa, ona İslâm'ın şartlarını da öğretecek ve tatbik de ettirecek. Şartı öğretmek kâfi gelmez.

Onun için bizim akaid meselesi ile muhaddisîn arasında bir fark var. Bizim akâidimizde dil ile ikrar, kalp ile tasdik şart. Fakat muhaddisîn meselesine gelince muhaddis der ki:

“—Dil ile ikrar, kalp ile tasdik, (*ve amelün bi'l-erkân*) erkânına göre amel etmektir.” Ki, bu iman çok kavîdir. Kavîyi almak zayıfı almaktan elbette evlâdır.

Binâen aleyh, dil ile ikrar ettin, kalbinle de tasdik ediyorsun ki Allah birdir, bu mülkün sahibidir, varlıkların sahibidir. Rezzâk'tır, Rahîm'dir, Kerîm'dir, bir sürü sıfatlarıyla beraber. Ama *amelün bi'l-erkân* yok. Öyle olmadı işte, *amelün bi'l-erkân* olmazsa olmadı. Sen yemeğin faydalı olduğunu biliyorsun, içmenin de faydalı olduğunu biliyorsun, yüreğin yanıyor içmiyorsun, karnın acıkıyor yemiyorsun. Eh netice itibarıyla zayıflıyor ve ölüyorsun.

Kabahat kimin? Yemeyenin ve içmeyenin.

Binâen aleyh, İslâm dinini bilip de işlememek, ekmek ve su varken yememeye benzer.

Onun için kadın hakkındaki söz söylemeyi bugün zâid gibi görüyorum. Çünkü iş çok çığırından çıkmış bir durumda...

Halbuki bunu ufacak akl-ı selîm sahibi idrak eder, düşünürse ki ben müslüman mıyım? Müslümanım.

“—Müslümanlıkta tesettür var mıdır, yok mudur?”

Şunu, aklıma geldi, söyleyeyim. Mekke ahalisi vaktiyle kadınlarına hakim durumda idi. Sert adamlar, kadınlarına sözlerini geçirmişler ne derlerse o oluyor. Kadın itiraz edip bir şey yapamıyor, erkeğinin hükmünde. Muhâceret olmuş, Medîne-i Münevvere'ye gelmişler. Medîne-i Münevvere'nin halkında da aksine kadınlar hakim. Kadınlar erkekler üzerinde nüfuz sahibi.

Şimdi Mekkelilerle Medineliler arasında bu râbita olunca, Mekke kadınları, Medine kadınlarından öğrendikleri usul üzerine erkeklerine karşı dirsek çevirmeye başlamışlar.

“—Biz Mekke'deyken böyle değildik yahu, buraya gelince neden bunlar böyle oldu?” diyerekten erkekler Peygamber Efendimiz'e şikâyet gelmişler. İş anlaşılıyor ki insanlar, mıntıkalarındaki insanlara uyuyor.

Biz de bugün Avrupa ile temas halindeyiz, onlar buraya gelir, biz oraya gideriz. Gide gele oranın âdât ü an'anesi de bizim içimize girmiş, şimdi oradaki çıplaklık buraya da gelmiş. Ama o gâvur, biz Müslümanız. Onun yaptığını biz nasıl yaparız?

Burasını düşünmek lazım bir de.

Bunu düşünemeyince insan tabii;

“—O da adam, biz de adamız.” der.

“—Ama o gâvur?”

“—O da Allah'ın kulu değil mi?”

“—O gâvur da Allah'ın kulu...”

Ne yapalım? Mülk Allah'ın, Allah nasıl isterse öyle tasarruf eder. Bu gavuru da yaratmış, onun da bir hizmeti var yeryüzünde. O gavuru yaratmasaydı Ay'a da giden olmazdı, bu makineleri de yapan olmazdı. Onun da lüzumu var demek.

Onun için kadın hakkındaki sözleri ben sizin bilgilerinize bırakırım. Onun için herkes bu hususta nasıl davranması lazım gelirse öyle davransın.

Çünkü çocuk daha küçük yaşından alışır. Küçük yaşında ne şekilde alışır, o şekilde yaşar gider. Babasından anasından nasıl telkin aldıysa, o telkin üzerine yaşar. Eğer öyle bir telkin almadıysa, dininden uzaksa, dininden haberi yoksa tabiatıyla zamanla uyacak. O zaman artık kimi ayıplarsanız ayıplayın!

İslâm devrinde, İslâm'ın ilk devrinde kadınlarımız camiye

gelirler, Rasûlüllah'ın arkasında namaz kılarlardı. Fakat bir müddet sonra Rasûlüllah onların namazlarını, ilk devir bu, namazlarını mahalle camilerinde veyahut da evlerinde kılmalarını tavsiye etti. Bunun üzerine hanımlardan birisi geldi;

“—Yâ Rasûlallah! Ben sizin arkanızda namaz kılmayı istiyorum. Bu büyük şeref, bir devlettir.”

Hangimiz istemeyiz Peygamberin arkasında namaz kılmasını? Hepimiz isteriz. Bu kadın da istiyor;

“—Yâ Rasûlallah! Biz de senin arkandan namaz kılalım!”

E Peygamber Efendimiz'in arkasındaki namazla lâlettayın başka adamın arkasındaki namaz bir olur mu? Elbette ki bir olmayacak.

Efendimiz SAS razı olmadı. Razi olmadı! Senin evinden çıkıp da buraya kadar geleceksin, benim arkamda namaz kılacaksın; o zaman tramvay yok, otobüs yok, otomobil yok, insanlar arasında kalabalık da yok. Herkes de zaten melek gibi o zamanın insanları.

Öyle bir devirdeyken bile, sabahleyin de erken, karanlık ortalık, öyleyken bile Rasûlüllah razı olmadı, onların kendi arkasında gelip de namaz kılmalarına. Dedi, mahalle caminizde, mümkünse evinizin en derin, *ka'r* diyor, yani başkaları tarafından görülmesi imkân olmayan bir köşesinde kılınız namazınızı. Bu sizin için en güzel bir şeref.

Bilirsiniz ki kadının üç vasfı vardır: Birisi yüzü, birisi sözü, birisi de gözü... Yüzü, gözü, sözü meydanda olduktan sonra onu sen hangi kılığın içerisine sokarsan sok, hangi kılığın içerisine sokarsan sok, onun tîneti neyse o tînetini icrâ edecek.

Onun için, onların en güzel örtüleri evlerinde oturmak. Gideceği vakitte efendisiyle, büyük annesiyle, şununla bununla edep dairesinde bir yere gidilir gelinir; mesela anasının evine, babasının evine, komşusunun evine gidecekse bu şekilde gider gelir. Öyle lâlettayın gidip gelmek olmaz. Görüyorsunuz hepimizin bildiği şeyler, bunları söylemeye bile lüzum yok.

Hanımdır, yatağından kalkmış; sabahleyin kapının önünden manav geçiyor, yiyecek satanlar elma, armut, bir şey satıyor. O kılığıyla çıkıyor:

“—Bana şundan veriver, bundan da ver! diyor.

Keseyi alıyor, onun önünde dolduruyor, götürüyor evine koyuyor, bunu da yiyor. Beyi de biliyor bu işi. Bakkala da gidiyor o kılığıyla, her yere gidiyor.

İslâm ile ne kadar barışır bu iş? İslâm şuuruyla nasıl barışır bu iş? Bir şey diyemeyiz.

Emr-i ma'rûf yapamazsın, nehy-i ani'l-münker yapamazsın. Yaparsan başına bela olur. Allah affetsin kusurlarımızı...

Onun için burada diyor ki:

“—Kadının Allah’a en yakın olacağı an... Allah’a yakınlık var ya, bu yakınlık ân, ancak evinin derin bir köşesindeki Cenâb-ı Hakk’a yönelişidir.”

“—Sen benim kalbime bak!” diye şimdi piyasanın bir lafı var. Bunlar boş laflar, bunlar şeytan lafları. Kalbin numûnesi insanın hâlidir. Doktor adamın yüzüne bakınca bu adam hastadır, sağlamdır daha yüzünden anlar, muayeneye bile lüzum kalmaz.

c. Kocanın Hakkı Önemli

Taberânî ve Ziyâü'l-Makdisî, Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁷

الْمَرْأَةُ لَا تُؤَدِّي حَقَّ اللَّهِ عَلَيْهَا ، حَتَّى تُؤَدِّيَ حَقَّ زَوْجِهَا كُلَّهُ ؛ لَوْ سَأَلَهَا
وَهِيَ عَلَى ظَهْرِ قَتَبٍ ، لَمْ تَمْنَعْهُ نَفْسَهَا (طب. ض. عن زيد بن أرقم)

RE. 233/15 (*El-mer'etü lâ tüeddî hakka'llâhi aleyhâ hattâ tüeddiye hakka zevcihâ küllehû; lev seelehâ ve hiye alâ katebin, lem temna'hu nefsehâ.*)

(*El-mer'etü lâ tüeddî hakka'llâhi aleyhâ hattâ tüeddiye hakka zevcihâ küllehû*) “Kadın kocasının bütün hakkını ödemedikçe Allah'ın hakkını ödemiş olmaz. (*Lev seelehâ ve hiye alâ katebin, lem temna'hu nefsehâ*) Eğer kocası onu, deve eğerinin üstünde

¹¹⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.200, no:5084; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.565, no:7643; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.412, no:45161; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.565, no:7643.

iken de istese, men etmemesi icab eder.”

Kadının yapması gereken iki hakkı var: Birisi kocasının hakkıdır, birisi de Allah’a olan borcu, insanlık, İslâmlık borcudur. Bu hiçbir kadın yoktur ki, Allah’a olan borcunu ödeyebilsin. Hiç kalkmıyor secdeden, daima namazda... Bu kadın Allah’a olan hakkını ödeyemez, ta ki kocasına olan hakkı ödemedikçe...

Kocasına karşı bir vazifesi var o kadının. Kocasına karşı o kadınlık vazifesini lââyık-ı vechile yapamadıkça, Allah’a karşı vazifesini yapmış sayılmaz o kadın. Ne kadar çok elinden kitap düşmüyor okuyor, namazında niyazında ama kocasına karşı ihmalkâr... O ihmalkârlığından dolayı Allah-u Teâlâ onun kendisine olan ibadetini kabul etmez. Evvela kocasının hakkını yerine getirecek.

Niçin?

Kocası onu besliyor, ekmeğini o getirip veriyor ve o nikâhı da ona kıyılmıştır. Onun hukukuna riâyet edecek, onun izni olmadıkça, evden dışarı çıkmasına da izin yoktur. Bir yere gideceği vakitte:

“—Efendi, müsaade ederseniz ben bugün filan yere gitmek istiyorum.” diye izin alacak.

E efendisi de düşünür, lazım mıydı diye. Münasipse, “Eh haydi git!” der. Değilse, “Yok ben geleyim de beraber gideriz.” der yahut götürüyüm der. Niçin?

Efendim affedersiniz, muhabbetten dolayı olur bazı şeyler.

Kadın zayıf mahlûktur. Kadın mahlûkların en zayıfıdır. Saçı uzun aklı kısa dedikleri tâbir üzerine... İnsanlarda da bugün şehvet galebesiyle insanların şeytanı pek boldur. Şeytan mutlaka görünmeyen şeytan değil, insanlardan da şeytanlar vardır. Bu insan şeytanlarının çok acaip durumları vardır.

Ben geçen dinlediğim bir hadiseyi size anlatacağım. Dinlediğim bir hadise, adam dert yanmak için geldi, söylüyor. Ben de o hadiseyi kapalı olarak size söylüyorum.

Evinin karşısındaki bir adam, menhus, ahlâksız bir adam evin genç hanımına kafayı takmış ve nasıl aldattıysa aldatmış, hanım evden kaçmış. Sonra buluyorlar, iş meydana çıkıyor. O adam da iş meydana çıkınca mahalleden kaçıyor. Her türlü fenalıkları yapan

bir adammış. Ama Allah esirgeye, insanın ailesini böyle iğfal edip, kaçırmış durumdaki bir insana siz ne dersiniz bilmem artık. Nasıl tasavvur ederseniz?

Bu insan insan mıdır? İnsan kılığında bir canavar. Şeytan demek bile doğru değil, yani şeytandan da aşağı... Çünkü şeytan bu işleri yapamaz.

Ne oldu? O aile söndü şimdi. Çünkü adam iğrendi, “Ben seni bir daha kabul etmem!” dedi. Öteki de kabul etmedi, götürdüler babasının evine teslim ettiler.

Eh, bunu yapan insan neden yapabildi?

Yalnızlık fırsatından ve hanımların zayıflığından. Büyük muhitlerde, yüksek muhitlerde bulunuyorlar. Kadın kısmı evinin içinde olacak, yüksek muhitlerde değil. Fukara bir aile de değil, oldukça müreffeh bir ailenin hanımı böyle bir akıbete düşerek hanesini söndürmüş bulunuyor. Bu İslâmî kaidelere riâyetsizliğin sonucu olan bir şey.

Onun için, bu gibi şeytanlar dünyada hiçbir zaman eksik olmaz Bizim çocukluğumuzda da vardı. Kadınlar çarşaflydı o zaman, çarşaflyken de bu gibi hadiseler olurdu. O zamanın çapkınları da o zamana göre çeşitli hileler yapar dururlardı. Onun için en iyisi, aile hanımlarının evlerinde oturmasıdır.

Bunlar şimdi bağırlılar:

“—Biz esir miyiz?”

Ne derlerse desinler, sen işin temiz tarafına bak!

Hazreti Âişe Validemiz’i bilirsiniz, Peygamber SAS Efendimiz’in hanımı.

Bu insan ne kadar tîneti bozuk bir insandır ki, ona da iftira ettiler. Peygamber SAS’le araları bozuldu, ayet-i kerîme gelmeseydi ayrılacaklardı. Ayet-i kerîme geldi, iş düzeldi. Âyet-i kerîme gelmeseydi babasının önünde de, Rasûlüllah’ın önünde de, bütün İslâm cemaatinin önünde de acı bir hadise olacaktı. E bu insan tîneti, ölçüye gelmeyen bir şey.

Evet *Lâ ilâhe illa’llah* diyor ama içi nasıl bakalım? İş *Lâ ilâhe illa’llah* demekle bitmiyor ki! Erkânına göre amel etmek gerekiyor.

Onun için İslâm’da en mühim şey bildiğiyle amel edebilmektir.

İnsan bildiğini yaptı mı, bilmediğini de Allah-u Teâlâ o kimselere öğretir. Sebebini halk eder, öğrenirler onlar. Yalnız kuru bilgi bir fayda temin etmiyor.

Onun için, Allah-u Teâlâ'ya olan hakkını kadın ödeyemez; kocasının hakkını tamamıyla ödemedikçe... Kocasının hakkını tamamıyla ödemedikçe, Allah'a olan kulluk borcunu ödemiş sayılmaz.

Bu hususta birçok kitaplar, yazılar vardır. Mevdûdî denilen bir alim varmış Pakistan'da. Bunun kadın hakkında bir yazısını anlatacağım. Kadın hakkında ne eser yazdıysa, yazmışsa, bu eseri takdim ediyorlar.

Kadının hadisesi çok mühimdir. En müreffeh, en rahat, en temiz kadın İslâm kadınıdır. Avrupa'ya gittik biz, Almanya'ya, sokakta kimse yok, evlerde kimse yok.

“—Yahu nerede bu hanımlar?” dedik.

“—Hepsi fabrikada...” dediler.

Erkek bir işe gidiyor, hanım da bir işe gidiyor. Akşam olunca geliyorlar evlerine, Allah ne verdiyse konservelerle filan idare ediyorlar. Çünkü kanun ikisini de çalışmakla mükellef kılmış.

“—İkiniz de çalışacaksınız, hayat ortaktır!” diyor.

“—Sen de çalışacaksın, ben de çalışacağım, bu evi beraber idare edeceğiz!” diyorlar.

Ama İslâm'da öyle demiyor. İslâm'da diyor ki:

“—Erkek çalışır, hanım evde dâhiliye nâzırıdır. Erkek hâriciyecidir, inşaatta çalışır, evinin nafakasını, ekmeğini tedarik eder. Hanım da evin temizliğiyle, çamaşırıyla, yemeğiyle ve sairesiyle meşgul olur.

E bu hanım işe gidince, evin işi tamamıyla muattal kalır. Ya yabancı hizmetkârların eline kalacak veyahut kir pis pas içerisinde kalacak.

“—Nasıl konuşuyorsun sen hocaefendi? Bugünkü hayat nizamı bu senin söylediklerinle kabil-i te'lif mi?”

“—Bak yahudi ne yapıyor, dünyayı altüst ediyor. Biz de karılı kocalı beraber çalışalım elbirliğiyle, daha müreffeh bir hayat yaşayalım!” derler.

Tenkit ederler ama bizim dedemizin, babamızın zamanında

böyle değildi. Biz eski devri de gördük, şimdikini de görüyoruz. Eski devirde bizim yalnız babalarımız çalışırdı, çok müreffehdik. Hem akşamdan eve gelinir, bir gaz lambası yanardı. Sokaklarda da gaz lambası vardı. Elektrik filan da yoktu. Fakat evin içerisinde tatlı bir hayatımız vardı.

E hanım da, annemiz de çalışsaydı, ninemiz de çalışsaydı, kız kardeşlerimiz de çalışsaydı başka mı olacaktık?

Yine öyle olurduk. Çünkü şu anda kadınların kazandıkları süse yetmiyor, saltanata yetmiyor, kendisinin işte bir sürü israfları var, bunlara da yetmiyor.

Yalnız ne var arada? Arada yalnız olan bir şey var, perde yırtılıyor. Perde yırtılıyor, ondan sonra da önüne geçmenin imkânının olmadığı hepimizce mâlum.

Allah-u Teâlâ kadını çok değerli yaratmıştır. Kadın çok büyük bir cevherdir, yani bulunur bir cevher değildir; altından, gümüşten, yakuttan, mercandan daha kıymetlidir. Şimdi ne acı şeydir ki, kuyumcular bir altını, bir bileziği kasalarının içlerine, kilitlerler, sandıklara saklarlar. Niye? Bizim altınlar çalınmasın diye.

Senin altınından daha çok kıymetli olan kadını sen niçin saklamıyorsun? O daha çok kıymetlidir. Çünkü o aynı zamanda senin neslinin idamesine yarar bir hazinedir.

Affedersin aziz kardeş, atlar vardır ya, atların methiyesi hakkında çok hadisler vardır. Bu atların içerisinde Arap atları meşhurdur. Bu Arap atları evlenme zamanları geldiği vakitte, başka cinsten döl almasın diye kendi cinsinden bir erkek ata çekerler. Ondan sonra onun fercine bir kilit takarlarmış, ki başka hayvanla temas edip de başka havyandan nesil almasın diye... O kadar korurlarmış.

Hayvanların korunmalarına dikkat ediliyor da, insanların korunmasına dikkat etmemek ne kadar acı bir şeydir! Allah muhafaza... Bu evin, neslin idamesine yarar bir şey olduğu için buna çok dikkat etmek lazım.

Bizim bir mirasımız vardır, ölürüz, biz bir miras alırız. Kimden alacağız mirası? Babamızdan alacağız.

Babamız başkasıysa, kimden alacağız?

d. Hamileye Verilen Sevaplar

Taberânî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁸

لِّلْمَرْأَةِ فِي حَمْلِهَا إِلَى وَضْعِهَا إِلَى فَصَالِهَا ، كَالْمُرَاطِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛
فَإِنْ مَاتَ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ ، فَلَهَا أَجْرُ شَهِيدٍ (طب. عن ابن عمر)

RE. 233/16 (*El-mer'etü fî hamlihâ ilâ vad'ihâ ilâ fisâlihâ, ke'l-murâbitü fî-sebîli'llâhi, fein mâte fîmâ beyne zâlike, felehâ ecrü şehidin.*)

(*El-mer'etü fî hamlihâ ilâ vad'ihâ*) “Bir kadın hamileliğinde, doğum yapıncaya kadar, (*ilâ fisâlihâ*) çocuğu memeden keseceği güne kadar, (*ke'l-murâbitü fî-sebîli'llâhi*) Allah yolunda nöbet bekleyen kimse gibidir. (*Fein mâte fîmâ beyne zâlike*) Bunlar arasında ölürse, (*felehâ ecrü şehidin*) ona şehid ecri vardır.”

Bir kadın hamile olduğu vakitten itibaren, o hamlini vaz edinceye kadar, yani doğum yapıncaya kadar, bak ne devlet veriyor İslâm kadına: Harpte, harp meydanında düşman karşısında nöbet bekleyen bir askere Cenâb-ı Hak ne sevap veriyorsa, bu kadın da aynı sevabı alıyor. Düşman karşısında nöbet bekleyen askerin aldığı sevabı Cenâb-ı Hak bu anneye de veriyor!

Oluyor ya bu, bazen doğum hadiselerinde ölüyorlar. O zaman da ona şehid ecri veriliyor. Nasıl bu asker orada düşman karşısında şehid oluyorsa, bu hamile kadın da biraz rahatsızlık dolayısıyla doğum yapamadı. Buna da o zaman şehid sevabı veriliyor.

Eskiden böyle doktorlarımız, ebelerimiz yoktu. Bu tür zorlukların karşısında bazen ölüm hadiseleri oluyordu. Hâlen de

¹¹⁸ Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.560, no:7630; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.298; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.411, no:45159; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.148, no:24533.

olmaktadır. Annelerin kıymetleri çok yüksek.

e. Çocuk Emzirmenin Önemi

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.236, no:6708;

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.411, no:

الْمَرْأَةُ إِذَا حَمَلَتْ ، كَانَ لَهَا حَالُ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ ، الْمُخْبِتِ الْمُجَاهِدِ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛ وَإِذَا ضَرَبَهَا الطَّلَقُ ، فَلَا تَدْرِي الْخَلَائِقُ مَا لَهَا مِنَ الْأَجْرِ ؛
فَإِذَا وَضَعَتْ ، كَانَ لَهَا بِكُلِّ مَصَّةٍ أَوْ رَضْعَةٍ ، أَجْرُ نَفْسٍ تُحْيِيهَا ؛ فَإِذَا
فَطَمَتْ ضَرَبَ الْمَلِكُ عَلَى مَنْكِبَيْهَا ، وَقَالَ : اسْتَأْنِفِي الْعَمَلَ (أبو الشيخ
عن عبد الرحمن بن عوف)

RE. 233/17 (*El-mer'etü izâ hamelet, kâne lehâ hâlü ecri's-
sàimi'l-kàimi, el-muhbiti'l-mücâhidi fî sebîli'llâhi; ve izâ
darabeha't-talâku, felâ tedri'l-halâiku mâ lehâ mine'l-ecri; feizâ
vadaat, kâne lehâ bi-küllü massatin ev rad'atin; ecrü nefsin
tühyîhâ; Feizâ fetamet darabe'l-melekü alâ menkibeyhâ, ve kâle:
İste'nifi'l-amele!*)

(*El-mer'etü izâ hamelet*) “Kadın, hamile olduğunda; (*kâne lehâ
hâlü ecri's-sàimi'l-kàimi*) gündüzleri oruçlu, geceleri ibadetle
geçiren; (*muhbiti'l-mücâhidi fî sebîli'llâhi*) Allah'tan son derece
korku üzere olan bir mücahide ne sevabı veriyorsa, Cenâb-ı Hak
ona da aynı sevabı verir.”

(*Ve izâ darabeha't-talâku,*) “Onu ağrı tuttuğunda, (*felâ tedri'l-
halâiku mâ lehâ mine'l-ecri*) kendisine verilecek sevabı
mahlûkattan kimse bilemez, mükafâtı o kadar büyüktür.

(*Feizâ vadaat*) “Çocuk dünyaya geldikten sonra, (*kâne lehâ bi-
küllü massatin ev rad'atin*) annesini her bir emmesinde ve
soğurmasında, (*ecrü nefsin tühyîhâ*) bir canı kurtarmış insanın,
hayata kavuşturmuş insanın sevabı neyse, o kadar sevap verilir.”

(*Feizâ fetamet*) “Artık çocuk büyüdü, sütten kesme zamanı, memeden kesme zamanı geldi, memeden kesildi. Kesildiği zaman da, (*darabe'l-melekü alâ menkıbeyhâ*) bir melek gelir, hanımın böyle omuzlarına vurur, (*ve kâle*) sonra der ki:

(*İste'nifi'l-amele*) ‘Şimdi anadan doğmuş gibisin, hiçbir günahın yok. Artık bundan sonra muhayyersin, nasıl istersen. İster günah kazan, ister sevap kazan, ister amellerini yeniden yap artık.’ der.”

Çok büyük mükâfâtlara mazhar olur.

f. Kadının Cennete Girmesi

İbn-i Zenceveyh, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹⁹

الْمَرْأَةُ إِذَا صَلَّتْ خَمْسَهَا ، وَصَامَتْ شَهْرَهَا ، وَأَحْصَتْ فَرْجَهَا ، وَأَطَاعَتْ
بَعْلَهَا ؛ فَلْتَدْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَتْ (ابن زنجويه عن أنس)

RE. 234/1 (*El-mer'etü izâ sallet hamsehâ, ve sâmet şehrehâ, ve ehsanet fercehâ, ve etâat ba'lehâ; feltedhul min eyyi ebvâbi'l-cenneti şâet.*)

(*El-mer'etü izâ sallet hamsehâ*) “Bir kadın beş vakit namazını kılarırsa, (*ve sâmet şehrehâ*) bir ay orucu tutarsa, (*ve ahsanet fercehâ*) iffetini de muhafaza ederse... (*Ve etâat ba'lehâ*) Efendisine, kocasına da itaat ederse, Cennetin hangi kapısından isterse oradan Cennete girer.”

İffetin muhafazası çok önemlidir. İffetin muhafazasında çok dikkatli olmak gerekir. İffetin muhafazası, muhakkak zina hâli değildir. Evet zina yapmamaktır ama zinanın mukaddemâtı vardır. Onun için Cenâb-ı Hak;

¹¹⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.234, no:6702; İbn-i Adiy. *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.176; *Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.308; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XXII, s.145, no:24526.

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَى (الْإِسْرَاءُ: ٣٢)

(*Ve lâ takrabu'z-zinâ*) “Zinaya yaklaşmayın!” diyor.

Dikkat eder misiniz: “Zinayı yapmayın!” demiyor, “Zinaya yakın olmayın!” diyor.

Niçin? Bakışlar, görüşler, sohbetler, temaslar filan insanın duygularını harekete getirir, bakarsın olmadık hadiseler meydana geliverir. Onun için “İffetini muhafaza etmek, bu gibi hadiselere meydan vermemek demektir.

Bir de efendisine itaat ettiği müddetçe... Efendisinin sözünden dışarı çıkmıyor.

“—O çarşıya, hanım da sokağa!”

Yok öyle şey! Ancak efendisinin izni dairesinde olursa, orada bereket olur, rahatlık olur, yümn olur, lütuf olur, ihsan olur, feyiz olur, her şey olur.

Yalnız meşhur bir hikâye vardır;

Bir demirci efendi varmış, sülehâdan bir zât. Demiri eliyle tutar öyle dövermiş. Ateş tesir etmezmiş.

“—İşte evdeki bereket benim sebebimden oluyor. Ben demir dövmek suretiyle helal kazanıyorum, günahlardan kaçınırım, haram işlemem, namazımda niyazımda iyiyim, bu evin bereketi ondan ileri geliyor.” demiş.

Hanım da demiş ki:

“—Hayır ondan ileri gelmiyor, senin bereketin benden ileri geliyor!”

“—Yapma yahu?”

“—Eh, bak yarın gör bakalım, senin bereket mi benim bereket mi? demiş.

O gün eve sütçü gelmiş. Hanım sütü alırken dikkat etmemiş, kolu biraz sıyrılıvermiş. Sütçü de görmüş.

Demirci her zamanki gibi eliyle kızgın demiri tutup çalışırken, o gün demir yakıvermiş elini... Eli yanmış, çalışmamış.

Akşama gelmiş demiş ki;

“—Bugün iş göremedim yahu elim yandı.” demiş.

Hanımı sormuş:

“—Neden yandı biliyor musun?” demiş.

“—Hayır!” demiş.

“—Ben elimi gösterdim de ondan Allah’ta senin elini yaktı.” demiş.

Bu acaip bir hikayedir ama ders alınacak bir hikâyedir, ibret alınacak bir hikayedir. Hikâyeleri sen hep boşa sanma.

Onun için, hanım efendisine itaat ettiği müddetçe hanımdır. Efendisine itaat etmiyorsa, o hanım hanım sayılmaz.

O zaman diyor ki:

“—Bunlara riayet ederse, Cennetin her kapısından isterse giriş serbest.”

Her kapının adamı ayrı cennette. Herkes sınıfına göre o kapıdan girecek cennete... Fakat bu hanım için, böyle bir hanım için Cenâb-ı Hak diyor ki:

“—Senin için her kapı serbest, hangi kapıdan istersen o kapıdan gir!” diyor ve kendisine imtiyaz veriliyor.

En güzeli de Firdevs cennetiymiş. Allah hepimize Firdevs kapısını nasib etsin...

g. Hastalık Allah’ın Kamçısıdır.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁰

الْمَرَضُ سَوْطُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ ، يُؤَدِّبُ بِهِ عِبَادَهُ
(أبو علي الخليلي في جزئه عن جرير)

RE. 234/2 (*El-maradu savtu’llàhi fî’l-ardı, yüeddibu bihî ibâdehû.*)

(*El-maradu savtu’llàhi fî’l-ardı*) “Hastalık Allah’ın yeryüzündeki bir kamçısıdır. (*Yüeddibu bihî ibâdehû*) Kullarını bununla terbiye eder.”

Hastalık, demek ki bize terbiye için geliyor. Hatalarımızı, kusurlarımızı telafi edebilmemiz imkânını veriyor. Düşün taşın ve

¹²⁰ *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.306, no:6680; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.xxıı, s.151, no:24542.

sebebini anla, tevbe ve istiğfar et, vazgeç bu işten ki şifa bulasın.

Canım şimdi bizim doktor beylerin ilaçları çok, el-hamdü lillâh iyi güzel oluyor. Ama birçok paraların da gider, birçok da eziyetler çekersin. Asıl çare Allah-u Teâlâ'ya dönebilmek. Var bir kusurun, o kusurdan ileri gelmiştir.

“—Yok efendim, ekmeği şöyle yedim de, yemeği böyle yedim de, suyu da soğuk soğuk içtim oradan oldu.”

Bunlar şirke kadar insanı götürür. Her zaman içiyorduk soğuk suyu olmuyordu da bugün neden oldu bu? Her zaman terliyoruz olmuyordu da bu sefer neden oldu?

İşte bir sebebi var. Ha onun sebebi, Allah-u Teâlâ insanı terbiye etmek için bir hastalık veriyor tabii. Sen onu Allah'tan bil de onun sebebini ara, ona karşı tevbe et, istiğfar et.

“—Aman yâ Rabbi! Bir daha yapmam!” de, bak çabucak kurtulursun.

h. Hastalık Günahları Döker

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²¹

الْمَرِيضُ تَحَاتُّ خَطَايَاهُ، كَمَا يَتَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرَةِ (ع. عم. ن.
والبغوي، والباوردي، طب. وأبو نعيم، ض. عن خالد بن عبد الله
عن جده)

RE. 234/3 (*El-marîdu tehâttü hatâyâhü kemâ yetehâttü veraku's-şecerati.*)

Hastanın günahları, ağacın yaprağının döküldüğü gibi dökülür.

Birçok ravileri de var. Ebû Yâlâ, Abdurrezzak, Neseî, el-

¹²¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.70, no:16705; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.210, no:6637; Heysemî, *Memaü'z-Zevâid*, c.III, s.28, no:3794; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXV, s.102; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.370, no:2543; Esed ibn-i Kürz RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XXII, s.151, no:24544.

Begavî, el-Bâverdî, Taberânî, Ebû Nuaym, Ziyâ el-Makdisî, Halid ibn-i Abdullah'tan rivayet etmişler.

Demek hastalık geldiği vakitte bir sebep, "Bütün günahlarını döker." diyor.

Ama hastalıktan kalktığı vakitte anasından doğmuş gibi kalkar. Bir nimettir o. Tevbe ederiz, tevbenin makbul olup olmadığını bilemeyiz.

"—Tevbe ettik ama, acaba Allah kabul etti mi tevbemizi?"

Tevbenin şartları var çünkü. Ettiğin hatayı bir daha yapmayacaksın, eğer hak hukuk varsa hak hukuku iâde edeceksin, namazların varsa kılınmamış onları kılmaya çalışacaksın, bu şartla ind-i ilâhî kabul olursa ne mutlu! Ama hastalık geldiği vakitte o Allah-u Teâlâ'nın bir rahmeti, lütfu olarak sabır neticesinde bunların hepsini affediyor Cenâb-ı Hak, mağfiret ediyor, günahlarından tamamıyla dökülmüş olarak kalkıyor.

"Yani sonbaharda ağaçlar yapraklarını nasıl dökerse, -temsil de böyle- hasta da hastalıktan kalkınca böyle günahlarından dökülmüş olarak kalkar."

Nasıl ki ağaçlarda hiç yaprak kalmıyor kış gelince, tevbe edince de günahlar kalmaz.

i. Tahıldan Yapılan İçkiler

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²²

المِزْرُ كُلُّهُ حَرَامٌ أَبْيَضُهُ، وَأَحْمَرُهُ، وَأَسْوَدُهُ، وَأَخْضَرُهُ
(طب. عن ابن عباس)

RE. 234/4 (*El-mizrü küllühû harâmun, ebyaduhû, ve ahmeruhû, ve esvedühû, ve ahdaruhû.*)

¹²² Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr* c.XI, s.101, no:11176; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.345, ro:13157; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.152, no:24546.

(*El-mizrû küllühû harâmûn*) “Zahireden yapılan içimliklerin hangisi olsa, sekir verdi mi, hepsi haramdır. (*Ebyaduhû, ve ahmeruhû, ve esvedühû, ve ahdaruhû*) Beyazı da, kırmızısı da, siyahı da, yeşili de haramdır.”

Mizr, darıdan yapılan boza...

Bunun için bazıları dediler ki, bu boza Mısır bozasıdır. Bu, buradaki boza buna ait değil, Mısır’daki boza çokça içilirse sarhoş da edermiş adamı diye. Fakat bizim memleketimizde de büyüklerimizden birtakım insanlar, muhterem zevât bu bozayı da içmemişler.

Niçin?

Mizr denilen şeyin beyazı da, kırmızısı da, siyahı da, yeşili de hangi renkte olursa olsun haramdır.

Arpa suyundan ve darıdan yapılan bu gibi şeyleri içmekte ihtiyat etmişler ve içmemişler. Süt varken, ayran varken, güzel şerbetler varken, memleketimizde el-hamdü lillâh hepsi bol...

Onun için böyle insanı şarhoş edici veya şüpheli olan şeylerden kaçınmak lazım! Şarhoş etmese de şüphe mi var kendisinde, müslümanın şüpheden de, şüpheli şeyden de kaçması lazım! Onun için, bu gibi şeylerden uzak olmak daha evlâdır.

Hatta ve hatta bugün bizim meyve sularımız da güzeldir. Güzeldir ama israf bakımından bakınca, günde on lira, on beş lira versin de bir kasa su alsın içsin, ona herkesin gücü yeter mi? Senin çocuk içerken, benim çocuk da imrenecek tabii, benim gücüm yetecek mi ona?

Her gün dört tane şişe alsan, beş lira eder. Beş lirayı ben her gün oraya verebilecek kudrette değilim ki! Benim çocuk da özenecek, ben de özeneceğim. Binâen aleyh bu özenci önlemek için de varlıklı olan insanların da ihtiyatlı davranıp, bunları ya kimseye göstermeden evine soksun, içsin, veyahut da içmeyiversin, o da nefesine sabrediversin.

Bunda ne fadâil var?

Üzüm var memleketimizde en iyisi, elmanın iyisi, portakalın iyisi, her şeyin iyisi var. Bunu kendi evinde pekâlâ yedin mi, onun yapacağı meyve suyundan daha ucuz, daha efdal, daha temiz... O orada kaplarda saklamak ve birçok muamelelerden geçmek

suretiyle, tabiatıyla bu hassaslığı da kaybediyor.

j. Kişi Arkadaşının Dini Üzeredir

Bunu da okuyalım da burada kalsın;
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²³

الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، وَلَا خَيْرَ فِي صُحْبَةٍ مَنْ لَا يَرَى لَكَ مِنَ
الْخَيْرِ، مِثْلَ الَّذِي تَرَى لَهُ (العسكري عن أنس)

RE. 234/5 (*El-mer'u alâ dîni halîlihî, ve lâ hayra fî suhbeti men lâ yerâ leke mine'l-hayri, misle'llezî terâ lehû.*)

(*El-mer'u alâ dîni halîlihî*) “Kişi, dostunun dini üzerindedir. (*Ve lâ hayra fî suhbeti men lâ yerâ leke mine'l-hayri, misle'llezî terâ lehû*) Senin kendisine tanıdığın hak ve saygıyı o sana tanımıyorsa, o adamla arkadaşlıkta hiç bir hayır yoktur.”

Bak şimdi hatırıma geliverdi. Ben ilk hocalık şeysinde vazifesinde iken hatiplik yaptığım bir camide bu hadisi okuduğum vakit, orada dinleyen bir hocaefendi varmış, “Onu bana ver!” dedi, o hadisi. Duymamış demek ki, yazdık verdik kendisine.

Şimdi burada aynen geliyor;

“—Kişi dostunun dini üzerinedir.”

Çok kıymetli bir söz, kişi dostunun dini üzerinedir! Dostun hangi dindeyse, sen de ondansın.

Dostum gavurdur, faraza, ne yapalım şimdi?

Dostunun dini neyse, kişi de o dindedir. Çok acib, çok ibretli bir derstir. Hazreti Abbas’a sormuşlar:

“—Efendim, bir adam var, beş vakit namazında niyazında,

¹²³ Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.73, no:907; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.247; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.38, no:24821; *Camiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.140, no:24519.

şöyle böyle ama, konuştuğu insanlar hep yaramaz insanlar.” demişler.

“—Neticede yeri cehennemdir.” demiş.

“—Yapma yahu!” demişler.

“—Evet!” demiş. “O arkadaş onu çekecek, oraya götürecektir.” demiş.

Kötü adamlar madem ki onun dostudur, o dostu onu kendi hâline benzetecek. Onun için derler ki:

“—Kişiyi öğrenmek istiyorsan dostlarına bak, kimlerle konuşuyor? Kimlerle oturup kalkıyor? Onun hâli meydana çıkar.”

İyi kimselerle oturup kalkıyorsa, bu iyi insandır.

Hatta ona demişler ki:

“—Bir adam var kötüdür, yani çok eksiklikleri var, noksanlıkları var; fakat hep iyi insanlarla oturup kalkar.” demişler.

“—O da cennettendir.” demiş.

Neden? O iyilikler, o iyi adamlar onu çekecekler iyiliğe, netice itibarıyla iyiliğe götürecekler.

Onun için, senin kendisine tanıdığın hak ve saygıyı o sana tanımıyorsa, o adamla arkadaşlıkta hiçbir hayır yoktur “Dostluk tasavvur olunmaz. Ancak din işlerinde uygunluk yapabildiğin takdirde arkadaşına, onunla dost olabilirsin. Sana dinde uymuyorsa, onunla olan dostluk dostluk sayılmaz.

Onun için ayet-i kerimede buyruluyor ki:

الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ (الزخرف: ٦٧)

(*El-ehillâu yevmeizin ba'duhum li-ba'din 'adüvvün ille'l-müttakîne.*) “Dostlar o gün birbirine düşmandır, takvâ sahipleri müstesnâ...”

O gün o dostlar ki, dinden hariç hallerde birbirleriyle dost olmuşlar. Mesela sarhoşların birbirleriyle dostlukları vardır, başka insanların dostlukları vardır. Fakat bu dostlar o gün, yâni kıyamet gününde hep birbirlerine düşman olacaklardır.”

Niçin?

Dostluğu hakîki değil, menfaat için yapılmış dostluklardır.

Menfaatler için yapılan dostluklar ise zarardan ibarettir ve âhirette pişman olur. Birbirlerini tenkit ederekten ümüklerine sarılacaklar, ellerine sarılacaklar, çeşitli hallerle, “Keşke bununla dost olmasaydım!” diyerekten nedâmetler ve pişmanlıklar arz edecekler.

Onun için sen evvela dostunu tayin et, kiminle dost olabilirsin?

Mutlaka dinini iyi bilen ve dinini iyice hürmet, riâyet eden bir kişiyi kendine dost seçebilirsen, bu senin için bir bahtiyarlıktır. Maazallah bunun yerine dinsizleri kendine bahtiyar ve dost edinirsen, bu da senin aleyhinde büyük bir felakettir.

Şu ikiyi de söylemeden geçemeyeceğiz yine, pek önemli bir konu:

k. Dua Ederken Ellerin Tutulması

Ebû Dâvud ve Ziyâü'l-Makdîsî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁴

الْمَسْأَلَةُ أَنْ تَرْفَعَ يَدَيْكَ حَذْوَ مَنْكَبَيْكَ، وَالْإِسْتِغْفَارُ أَنْ تُشِيرَ بِأَصْبَعٍ
وَاحِدَةٍ، وَالْإِبْتِهَالُ أَنْ تَمُدَّ يَدَيْكَ جَمِيعًا (د. ض. عن ابن عباس)

RE.234/6 (*El-mes'ëletü en terfea yedeyke hazve menkibeyke, ve'l-istiğfâru en-tüşîra bi-esbuin vâhidetin, ve'l-ibtihâlü en temudde yedeyke cemîan.*)

(*El-mes'ëletü en terfea yedeyke hazve menkibeyke*) “Allah’tan istemek, ellerini omuzların hizasına kaldırarak yapılır. (*Ve'l-istiğfâru en-tüşîra bi-esbuin vâhidetin*) İstiğfar tek parmakla işaret ederek yapılır. (*Ve'l-ibtihâlü en temudde yedeyke cemîan*) Tazarru ise elleri fazla uzatmaktır.”

¹²⁴ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.288, no:1274; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdisü'l-Muhtâre*, c.IV, s.47, no:468; Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.I, s.141, no:187; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dua ediyoruz, burada çok çeşitli yalvarmalar var. Allah kusurlarımızı affetsin...

Kimisi böyle tutar ellerini, “Benim hocam böyle dedi.” der. Ne desen dinlemez artık, bundan ayıramazsın. Kimisi işte böyle yapıyor, kimisi başka türlü yapıyor.

Burada bakın Efendimiz SAS ne diyor:

“—İki elini omuzların hizasına böyle kaldıracaksın!”

Çünkü istemenin bir usûlü var, böyle ne diyeceğini bilemeyecek bir şekilde, “Verirsen ver, vermezsene verme!” gibi olan istekler istek sayılmaz. İsteyince candan istemek lazım ve aşk ile istemek lazım.

Onun için, tazarru ve niyaz, kolları fazla uzatarak, hatta şu koltukaltındaki beyazlar görününceye kadar...

Çünkü onlar bizim gibi elbise giymezlerdi de üzerlerine ince bir şeyleri var. Onu açtıkları vakitte, kollarının altı falan da görünüyor.

“—Aman yâ Rabbi! Aman yâ Rabbi!”

Kolları da yorulur tabii. Yorulur da yorulduğu vakitte aman ya Rabbi diye böyle içten gelen bir tazarru ile istediği vakitte bu

istekler de boşa gitmez. Onun için isterken böyle istemek lâzım!

Herkes şöyle yaparmış. Neyine lazım. Nasıl yaparsa yapsın. Sen peygamberin dediğine bak. Peygamber nasıl diyor? Böyle diyor.

“—Ama bizim hoca da böyle söyledi!”

“—Senin hocan Allah mı, Peygamber mi yâhu?”

Çok şaşkınlık var bizim içimizde... “Hocam böyle dedi.” diyerek dönmüyor. Bak burada Peygamber’in sözü var. Peygamber’in sözünde de böyle yapacaksın diyor. Sen diyorsun ki böyle yapalım. Olmaz o. Hangi insanlar ne yaparsa yapsınlar... Yalnız yağmur dualarında böyle yapılır, yağmur değmesin diyerekten.

1. Mescidler Allah’ın Evleridir

Şimdi şunu da okuyalım:

Hâkim, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁵

المَسَاجِدُ بِيُوتُ اللَّهِ، وَالْمُؤْمِنُونَ زَوَارُ اللَّهِ، وَحَقٌّ عَلَى الْمَزُورِ أَنْ يَكْرِمَ
زَائِرَهُ (ك. فِي تَارِيخِهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ)

RE.234/7 (*El-mesâcidü büyûtu’llâhi, ve’l-mü’mînûne zâru’llâhi, ve hakkun ale’l-mezûri en yükrime zâiruhû.*)

(*El-mesâcidü büyûtu’llâhi*) “Camiler Allah’ın evleridir, (*ve’l-mü’mînûne zâru’llâhi*) ve müminler de Allah’ın ziyaretçileridir. (*Ve hakkun ale’l-mezûri en yükrime zâiruhû*) Ziyaretçisine ikram etmesi, ziyaret edilen üzerine haktır.”

Şu mescidler, biz bunlara cami diyoruz. Hatalı, yanlışır. Cami toplantı yeri demek. Toplantı yeri birçok yerler vardır. Bir topluluk varsa oraya toplanma yeri derler. Ev, salon ve saire gibi

¹²⁵ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.216, no:6654; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.580, no:20347; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXII, s.154, no:24550.

yerler hep cami sayılır. Toplantı yeri sayılır.

Burası mesciddir. Alınların yere koyulup, secde edildiği yer. Aynı zamanda toplantı yeridir, hem de ibadet yeridir. Onun için cami demektense, mescid demek daha evladır. Ben bunu çok zaman evvel bilmiyordum. Cami, cami diyordum. Araplar soruyorlar:

“—Sen neredensin?”

“—Ben İskenderpaşa Camii’nin imamıyım!” diyorum.

“—Ne demek bu?” diyor.

“—Allah Allah... Caminin imamıyım işte canım.”

“—Cami toplantı yeri, her yerde toplanılır. Toplantı yerinin imamı olur mu? Mescidin imamıyım desene...” diyor.

“—Ha işte mescidin imamıyım!”

Demek ki biz de bilmiyormuşuz, gafletteymişiz. Çünkü görenek öyle gelmiş. Hangi camiye gidiyorsun? Filan camiye gidiyorum. Mescide gidiyorum. Allah’a kulluk etmeye gidiyorum.

Mescid dediğin vakitte, ancak camiler hatıra gelir. Allah kusurlarımızı affetsin...

Şimdi bu mescidlerin fadailinden bahsediyor:

(*El-mesâcidü büyûtu’llah*) Buna izafî teşrîfiyye diyorlar. Allah’ın evi olmaz. Kalp de Allah’ın evidir ama izafî teşrîfiyye diyorlar. Kendini izafet kılmakla Allah-u Teâlâ şeref veriyor buraya. Bu şerefi Allah-u Teâlâ bu mekanlara bahşettiğinden dolayı beytullah deniliyor. Yoksa Allah’ın evi olmaz.

Cami olan bu mescidler Allah’ın evleridir ki Allah’ın şeref verdiği yerlerdir. Diğer bir hadiste bu cami yarın bu kılığıyla huzur-u rabbu’l-alemine, mahşer meydanına gelecek. Mahşer yerinde cemaatini içine alıp, köprüden öyle selametle geçirecek. Caminin fadâili çoktur. Bir tanesi şöyle aklıma geldi şimdi:

Bu mahşer meydanına bu kılığıyla gelecek. Ama sen diyeceksin ki bu beş yüz seneden beri toplanan cemaati bu cami nasıl alacak? Bu cami o zaman ruhaniyet aleminin. Böyle yüz milyon, bir milyon, on milyon bunun içerisinde kaybolur gider. Nasıl şu beynin içerisinde on milyon hücre koymuş Cenâb-ı Hak. On milyon hücre nasıl girer bu beynin içerisinde? Koyan Allah. Bunun içerisinde on milyon da koyar, yüz milyon da koyar işte. Orada bizi selametle o köprüden üzerinden geçirecek. Köprüden yalnız

başımıza geçsek, ayağımızın kayma ihtimali çok. Ama böyle caminin içerisinde geçsek, kaymadan geçeriz inşaallah.

Onun için camilere hürmet ve saygıda çok mübalağa etmek lâzım!

(*Ve'l-mü'minûne zâru'llâhi*) “Müminler de Allah’ın ziyaretçileridir.”

Mü'minler, Allah-u Teâlâ’yı ziyarete gelmişizdir. İşte herkes bir alemde geziyor şimdi. Biz de Allah-u Teâlâ’nın evine geldik, onun ziyaretçisiyiz. Mânevi ziyaretçi diyorlar. Bu manevi ziyaretçi olunca, ev sahibine borçtur ki, misafirine ikram etmek. Evin sahibi Allah olunca, artık neyi nasıl ikram eder bilmem. Bir kere şu kapıdan içeriye girerken ne kadar günahımız varsa alıyorlar üzerimizden. Allah’ın huzuruna giriyor. Allah’ın huzuruna günahlarla girilmez. Diyor ki:

“—Alın bunların günahlarını da öyle gelsinler yanıma!”

Burada Allah’ın huzuruna çıkacağız. Bizim namazımız kadar güzel ibadet yoktur ya.

“—*Allahu ekber.*”

Bunu beş defa söyleriz. Ama lafla değil. Allah’ın büyüklüğünü böyle duyurmaya çalışıyoruz. Kendimize de duyurmak nasib etsin Cenâb-ı Hak. Bizim arkamızdakilere de duyurmak nasib etsin...

Şimdi buradan aklıma bir şey geldi. Allah-u Teâlâ bilmek kula mümkün müdür? Kul Allah’ı bilebilir mi? Bilemez. Görse de bilemez. Allah bizim karşımızda tecessüm etse, kendisini gösterse gene biz Allah’ı bilemeyiz.

Çünkü buyrulmuş ki:¹²⁶

من عرف نفسه ، فقد عرف ربه .

(*Men arafe nefsehû, fekad arafe rabbehû*) “Kim nefsinin bilirse, Rabbini de bilir.”

İnsan kendisini bildiği zaman Rabbini de bilir diyor. Şimdi bizim en güzel bilginlerimiz doktorlarımızdır. Yararlar, keserler,

¹²⁶ Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, c.2, s.1529, no:2532.

biçerler, vücudun her tarafına çok vakıftırlar. Onlarda bugün kaç tane müslüman bulursun? Dini hakiki, sağlam kaç tane bulursun. En iyi o biliyor işte. Bildiği halde Allah yoluna girmeyen sürüyle.

E kendimizi bilmek mümkün mü? Hayır, imkânı yok. Bir kafanın teşkilatını layıkıyla bilmek beşerin kuvvetinin dışındadır. E bunu, bütün vücudun harekâtını nasıl bir intizamla yürütüyor. Bunu anlamak kolay değil.

“—E kolay işte canım. Sinirler, kemikler, etler, deriler...”

Yunusun dediği gibi, “Ete, kemiğe bürüdüm geldim dünyaya!” demiş ama, bak şu konuşmaları nelerle ihsan ediyor Cenâb-ı Hak. Görmelerdeki, şu gözdeki, kulaktaki hadsiz, hesapsız varlıkları adam akıllı bilebilmek ancak Allah’ı bilmeye vesile olabiliyor.

Onun için birçok büyüklerimiz çeşitli kitaplar yazmışlar. İnsanın nasıl meydana geldiğini, nasıl iradelerini kullandığını, nasıl teşekkül ettiğini, nasıl kemâle gelip ahirete göçtüğünü anlatan birçok eserler var. Ama ne kendi biliniyor, ne Allah biliniyor. Çünkü bu okumalar kâfi gelmiyor insana.

Ne güzel diyor Niyâzî-yi Mısırî Hazretleri::

*Bir göz ki olmaya ibret nazarında;
Ol düşmanıdır sahibinin baş üzerinde!*

Göz var ama ibret yok. Bir şeyi görmekle iş bitmiyor ki, o görüşten lazım gelen ibreti alabilip de Allah’a dönebiliyorsan, ne mutlu sana! Yoksa her mahlûkta var göz, para etmez ki...

Onun için mü’minler Allah’ın ziyaretçileridirler. Müminler kendilerini bilebildikleri zaman Allah’ı bilebilirler. Onun için ne güzel demiş:

“—Kendimizi bilmekten aciziz biz, Allah’ı nasıl bilebiliriz?”

Allah-u Teâlâ’yı bilmek ancak itikat meselelerinde Cenâb-ı Hakk’ın sıfat-ı zâtîyyesi ve sıfat-ı subûtiyyesi vardır. Onları anladık mıydı... Doksan dokuz esma-i hüsnâ da onun içerisinde, Allah böyledir deriz.

Yoksa onun üstüne çıkmaya peygamberlerin de gücü yetmemiştir. Peygamberler de orada aczlerini itiraf etmiştir. Allah ancak cennete görülecek, fakat gene hakikatı bilmek beşerin tâkatı haricindedir. Yalnız bize düşen bu varlığın sahibini

Allah'a idrak vermiştir. Bakın, bize deseler ki:

“—Şu oturduğumuz cami tabiatın eseridir. Bunu ne yapan var ne eden var. Bu eskiden beri böyleydi, bilmediğimiz senelerden bu böyledir.”

İnanır mıyız buna? Deriz ki:

“—Bak bu çerçeveyi, bu camı, bu kubbeyi, şu duvarı, şu sıvayı, şu yazıları bir yapan var, bir elin hüneri bu. Bunu işçiler işlemiş, ustalar yapmış. Bu tabiatın eseri olabilir mi?”

İnsanın aklı var yâhu, düşünür:

“—Hayır, sen yanlışsın!” der.

Üstünde oturduğumuz halıya dese ki:

“—Tabiatın eseridir bu. Kaç bin seneden beri bu böyledir.”

“—Be akılsız, aptal, bak işlenmiş bu! Kimisi yeşil, kimisi kırmızı, kimisi beyaz; birçok renkler yan yana getirilmiş, bu halı meydana gelmiş. Bir yapıcısı var bunun, öyle olur mu?” der.

E sen bir caminin tabiatın eseri olamayacağına inanıyorsun da, bu hesapsız kainattaki varlıkların tabiatın eseri olduğuna nasıl inanıyorsun da Allah'ı bırakıp da tabiata inanıyorsun a zavallı? Bu varlıklar tabiatın değil, tabiatı icad eden Allah'ın malıdır. Tabiatı da icad eden Allah'tır. Onu da Allah o suretle

halk etmiştir. Bak ne intizam. Güneş aynı dakikada doğar, aynı saniyede batar, Ay da öyledir, bütün yıldızlar da öyledir ki, bu hesaba uygun olarak herif bugün attığı füzesini saati satine, dakikasına yerine düşünebiliyor. Neden? İntizam kâmil... İntizam olmazsa yapamaz onu.

Onun için biz bugün Allah-u Teâlâ'nın ziyaretçileriyiz. Evine geldik, artık onun lütfuna kimsenin aklı ermez. inşâallah hem mağfirûn olaraktan içeri sokar. Şimdi kapıdan çıkarken de melekler der:

“—Ya Rabbi! Bunların günahlarını ne yapacağız? Verelim mi kendilerine?”

Bize sorulsa biz aciziz. “Verin kendilerine!” deriz. Allah'ın rahmeti bol, rahim. Onun için kitabının başında;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*) “Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...” diyerek kullarını kendisine çekiyor. Ben Rahmân'ım, ben Rahîm'im, benden korkmayın! Benim rahmetin

her şeyin üstünde.

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ (الأعراف: ١٥٦)

(*Ve rahmetî vesiat külli şey*) “Rahmetim her şeyi kuşatmıştır. Ne kadar eşya varsa, hepsini ihata etmiştir benim rahmetim.” (A’raf, 7/156)

Onun için kul camiden çıkarken;

“—Kulumun günahlarını atın deryama!” der.

İnsan camiden çıkarken günahsız olarak çıkar. Yalnız bu aldatmasın bir şey var, kul hakları helallaşmaya muhtaçtır. Sahipleriyle helâllaşmadıkça Cenâb-ı Hak onları affetmiyor.

Onun için, kul haklarına son derece riayet etmek gerekir. Yaptığımız diğer bazı hatalar, kusurlar; inşaallah böyle abdestlerimizle, namazlarımızla mağfiret-i ilahiyeye uğrar. Ve son nefeste giderken hüsn-ü hatimelerle inşaallah “Allah... Allah... Allah...” diyerek, “Lâ ilâhe illa’llâh... Lâ ilâhe illa’llâh... Lâ ilâhe illa’llâh...” diyerek, “Eşhedü en lâ ilâhe illa’llah, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûlühû” diyerek ruhumuzu teslim etmeyi, Cenâb-ı Hak cümlemize nasîb eylesin...

Dün bize bir teyp getirdiler. Teyp, Samsun’da bir kadın hasta olmuş, bayılma hali gelmiş kendisine, bayılmış. O baygınlık halinde konuşmaya başlıyor kadın. Çok konuşuyor. Hemen teybi getirmişler. O kadının bütün konuşmalarını almışlar. Bize de getirmişler:

“—Bak bu kadın neler konuşmuş. Dinle de bunun bir zararlı tarafı var mı Hocaefendi?” diye...

Epeyce bir dinledik. Hep güzel güzel nasihatlar. Kadının artık tabii dünyadan gözleri sıyrılıyor. Ahiret alemlerinin halleri açılıyor. Ah burasını bir görseniz diyor. İki de bir ona görülen bağların, bahçelerin, nelerse artık. Bunları bir türlü anlatmaya imkan göremiyor da ah bir bilseniz oraları diyor. Ne güzellikler var diyor. “Aman namazınızı bırakmayın, Allah yolundan ayrılmayın!” diyerek güzel güzel nasihatlar etmiş.

Yalnız acı bir tarafını da şey yaptım. Orada hacıefendilere takıldı.

“—Ey haciefendiler, siz gidiyorsunuz ama, o pis ayaklarınızla o mukaddes toprakları kirletmeyin! Defolun buradan!” dedi o teypteki.

Hacıların halleri de demek ona ma'lûm olmuş. O bilerekten söylemiyor tabii. Onun içerisine o konuşturmayı nasıl tespit eden kimse onu söylettiriyorlar onları. O söylettirildiği takdirde hacılara karşı da böyle bir acı lisan kullandı. Niçin? Allah hepimizi affetsin...

Bir sefer bizim otomobillere izin verilmedi, gidemediler. Biz de dedik ki, hükümetin planlarına uygun değil, sokmadı, İstemedi gitmesini. Oraya gidince duyduk ki bizim şoförlerimiz otomobillerin içerisine dünyanın esrarlarını saklamışlar. Götürürlerken orada gümrüklerde ele geçirilmiş.

E tabii Rasûlüllah'ın beldesine giriyor bu esrarlar. Bu tür adamları Rasûlüllah ben istemem mi dedi, ne dediyse, o ilham buradakilerin gönlüne asıldı, “Yok, gidemezsin, otomobille!” dediler. Sebebi;

“—Oraya esrar kaçakçılığına mı gidiyorsun sen mübarek adam? Yoksa hacı mı götürüyorsun?”

Ama bir tanesi yapar, bin tanesi çeker. Ne yapalım. Allah cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin...

Mescid hakkında başka hadisler varsa da onları da gelecek derslerimize bırakalım!

İslâm'ı, hakiki İslâm'ı yaşayabilmek şeref ve devletine sizi de bizi de, bütün Ümmet-i Muhammed'i de nail eylesin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

28. 05. 1972 – İskenderpaşa Camii

15. MÜSLÜMANLARIN KARDEŞLİĞİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المَسَائِلُ كُدُوحٌ يَكْدَحُ بِهَا الرَّجُلُ وَجْهَهُ، فَمَنْ شَاءَ أَبْقَى عَلَى وَجْهِهِ،

وَمَنْ شَاءَ تَرَكَ إِلَّا أَنْ يَسْأَلَ الرَّجُلُ ذَا سُلْطَانٍ أَوْ فِي أَمْرٍ، لَا يَجِدُ مِنْهُ

بُدْأً (ط. حم. د. وابن جرير، طب. حب. ق. ض. عن سمرّة)

RE. 234/8 (*El-mesâilü küdûhün yekdehu bihe'r-raculü
vechêhû, femên şâe ebkà alâ vechihî, ve men şâe tereke; illâ en-
yes'ele'r-racülü zâ sultanin, ev fî emrin lâ-yecidü minhu büdden.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Dilenme Yüzün Yırtılmasına Sebep Olur

Geçen ki dersimizin sonu:

“—Mescidler Allah-u Teâlâ'nın evleridir, mü'minler de ziyaretçileridir. Allah-u Teâlâ, ziyaretçileri olan cemaat-i müslimîne ikram eder.” buyrulmuştu.

Şimdi mesâil diyerekten sorgular, istemeler ile ilgili hadisler geliyor. Mesâil, mes'ele, dilenme...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁷

المَسَائِلُ كَدُوحٍ يَكْدَحُ بِهَا الرَّجُلُ وَجْهَهُ، فَمَنْ شَاءَ أَبْقَى عَلَى وَجْهِهِ،

وَمَنْ شَاءَ تَرَكَ إِلَّا أَنْ يَسْأَلَ الرَّجُلُ ذَا سُلْطَانٍ أَوْ فِي أَمْرٍ، لَا يَجِدُ مِنْهُ

بُدْأً (ط. حم. د. وابن جرير، طب. حب. ق. ض. عن سمرة)

RE. 234/8 (*El-mesâilü küdûhün yekdehu bihe'r-raculü vechehû, femen şâe ebkà alâ vechihî, ve men şâe tereke; illâ en-yes'ele'r-racülü zâ sultanin, ev fî emrin lâ-yecidü minhu büdden.*)

(*El-mesâilü küdûhün yekdehu bihe'r-raculü vechehû*) “İsteme dilencilik insanın yüzünde tırmık yarası hasıl eder. (*Femen şâe ebkà alâ vechihî*) Kim dilerse bu yarayı yüzünde bıraksın, (*ve men şâe tereke*) kim de dilerse dilenciligi terk etsin. (*İllâ en-yes'ele'r-racülü zâ sultanin*) Ancak hükümetten hakkını istemek, (*ev fî*

¹²⁷ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.447, no:1396; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.402, no:2552; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.22, no:20278; Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.VII, s.182, no:6767; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.197, no:7665; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.54, no:2380; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.270, no:3511; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.121, no:889; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.I, s.358, no:283; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.X, s.93, no:2119; Semurete'bni Cündeb RA'dan.

emrin lâ-yecidü minhu büdden) veya başka çıkar yol bulamadığı zaruret hali hariç.”

Bu sâillik, istemek, dilenmek ne zaman câiz olur?

İnsan akşama nafakası, yiyecek bir şeyi olmazsa, onu istemekte muhtardır. O akşama nafakası yok, o akşam aç kalmamak için isterse, cevaz var.

Onun için birisinin kapısını çalıyor veyahut birisine hâlini arz ediyor, “Bana yardım edin!” diyor. Ama o akşamki nafakası varken, artık fazla istemek câiz olmaz diyor.

Onun için Hazret-i Ömer RA bir dilenci gördü, böyle dolaşıyordu, kapılardan bir şeyler istiyordu. Yanındakilere:

“—Gidin bu adamı doyurun!” dedi.

Götürdüler bir yere doyurdular karnını.

Baktı ki yine dileniyor adam, şuradan buradan, torbasını aldı elinden. Topladıklarını götürdü, beylik develerinin önüne serpti, yedirdi onlara.

Dediler ki Hazreti Ömer’e:

“—Niçin bunu böyle yaptın?”

Bu adam günlük nafakasını toplayabilir. E onun yarından sonrası için Allah’ı yok mu? Bugünün rızkını veren Allah yarın da verir. Bir işe sokar, başka bir sebep halk eder.

Allah esirgesin bazı insanlar da vardır ki, böyle; “Allah’ın rızası için, aman efendim Allah’ın rızası için, çocuğunun çocuğunun başının sadakası...” diye sırtarırlar böyle ki, zorla alma. Bu çok daha fenadır.

Halbuki bu dilencilik, tırnak yarası gibi yüzün yırtılmasına sebep olacaktır. Ne kadar istediği varsa, o istediği kadar yevm-i kıyâmette yüzünü yırtacak böyle... İstersen yüzünün etini bırak, istersen yırt. Nasıl istiyorsan öyle yap!

Allah bir kere de o isteme tabiatına alıştırmasın insanları... İsteme tabiatına bir kere alıştı mıydı bir insan, buradaki yırtmakta, ikinci bir yüz perdesinin yırtılması da var. Yüzünün etini yırtmasıyla beraber yüzündeki iffet perdesini, namus

perdesini de yırtıyor. Ondan sonra ondan artık hayır beklemek mümkün olmuyor. İyi bir şey değildir.

b. Mescidler Allah'ın Evleridir

Beyhakî, Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁸

المَسَاجِدُ بُيُوتُ اللَّهِ، وَقَدْ ضَمِنَ اللَّهُ لِمَنْ كَانَتْ الْمَسَاجِدُ بَيْتَهُ بِالرُّوحِ
وَالرَّاحَةِ، وَالْجَوَازِ عَلَى الصَّرَاطِ إِلَى الْجَنَّةِ (هب. عن أبي الدرداء)

RE. 234/9 (*El-mesâcidü büyûti'llâhi, ve kad damina'llâhu li-men kâneti'l-mesâcidü beytehû bi'r-ravhi ve'r-râhati, ve'l-cevâzi ale's-sırâtı ile'l-cenneti.*)

(*El-mesâcidü büyûti'llâhi*) “Mescidler Allah'ın evleridir. (Ve kad damina'llâhu li-men kâneti'l-mesâcidü beytehû bi'r-ravhi ve'r-râhati) Allah-u Teâlâ cami kuşu olanların bedenlen ve ruhen rahatını ve (*ve'l-cevâzi ale's-sırâtı ile'l-cenneti*) sırattan Cennete geçmesini tekeffül etmiştir.”

Yukarda da söyledi, burada da tekrarlıyor:

Mescidler Allah'ın evleridir. Hatta Cenâb-ı Hak yeryüzündeki insanlara azap etmek murad ettiği vakitte, camilerine bakıyor ve caminin içerisindeki cemaatlara bakıyor, bu mesâcidler hürmetine azabını ref ediyor, kaldırıyor, vermiyor. Bu mescidlerin o kadar kıymetli...

Haccâc-ı Zâlim birisinin ölümüne hüküm vermiş, “Kesin bunun başını!” demiş. Celladın önüne gitmiş, kesecekler başını. Cellat sormuş:

¹²⁸ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III. s.83, no:2949; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.579, no:20346; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.154, no:24551.

“—Sen bu sabah namazını camide kıldın mı?”

“—Evet kıldım.” demiş.

Kıldım deyince;

“—Ben Rasûlullah’tan duydum, dinledim, işittim ki, ‘Sabah namazını cemaatle kılan insan, Allah’ın kefâleti altındadır.’ Allah’ın kefâleti altında olan adama ben kılıç uzatamam!” demiş.

Allah hepimizi affetsin...

Bir mescide toplanırız, birlikte namaz kılarız, bir mescidde el açar Allah’a yalvarırız da birbirimize karşı yine bir samimiyetimiz, kardeşliğimiz, bağlılığımız, hürmetimiz, saygımız çok eksiktir. Allah affetsin...

Bu bizim ibadetlerimizdeki ihlâsın zâfiyetinin alâmeti. Eğer imanımızda ve ibadetimizde ihlâsımız sağlam olsa, hep birbirimizi böyle kardeş gibi basarız canımıza; evladımız gibi basarız canımıza; kardeşimiz gibi basarız canımıza; babamız gibi basarız canımıza... Hiç birbirimizin kusurunu aramayız.

Kusursuz insan, imkânı yok bulunmaz yeryüzünde! İster imanlı ol ister olma, kusursuz insan bulunmaz, insanlarda mutlaka kusur olacak. Bir cihetten tekâmül etse de diğer bir cihetten de noksanı vardır. Peygamberler müstesna... Büyük evliyalar da müstesna... Ondan gayrı herkeste iyilik de bulunur, kötülük de bulunur. İyiliği galip gelen kurtulacak.

Onun için Sûre-i el-Kâria’yı bilmiyor musunuz? Orada tarif ediyor Cenâb-ı Hak:

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ . فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ (القارعة: ٦-٧)

(*Feemmâ men sekulet mevâzînuhû. Fehüve fî îşetin râdıyeh.*)
“O gün kimin tartılan ameli, hasenâtı ağır gelirse, işte o hoşnut edici bir yaşayış içinde olur.” (Kâria, 101/6-7)

Kimin hasenâtı ağır gelirse yakayı kurtaracak; kimin hafif gelirse, gürültüye gidecek.

Demek ki tartı var. Hasenât ağır gelirse, Cenâb-ı Hak seyyiâtı affediyor. Var arada seyyiâtı ama, hasenât ağır geldi;

“—Eh iyiliğin çok senin, öyleyse haydi cennete!” deniyor.

Kötülüğün çoksa; affederse eder, etmezse cezaya müstehak olur.

Onun için, bir kimse camiye ev edinmiş. Hemen işi biter bitmez camiye geliyor, namazını kılıyor. Ezan okunur camide, çıkıyorsun camide, her zaman camide...

Bilmem burada mı gördüm acaba, başka yerde mi gördüm, Cuma günleri mü'minlerin haccı gibidir. Cuma namazı kılınıncaya kadar tıraş olmak, tırnak kesmek câiz değildir. Cuma namazı kılındıktan sonra hac bitmiştir. Hac bittikten sonra nasıl tıraş olunur, tırnaklar kesilirse, Cuma namazı kılındıktan sonra tırnaklarını da keser, saçını da kestirir, tıraşını da olur. Cuma'dan evvel baş tıraş ettirmek de mekruhtur, Cuma'dan sonra olursa câizdir. Çünkü Cuma mü'minlerin bayramıdır.

Cuma namazını kıldıktan sonra, ikindi namazına kadar camide oturanlara bir hac ve umre sevabı veriliyor. Onun içindir ki bundan evvelki, az bir zaman evvelki devirlerde Cuma namazından sonra hocaefendiler kürsülere çıkarlar, camilerde vaaz ederlerdi. O zaman hutbe de Türkçe olmadığı için o hatibin okuduğu hutbeyi izah sadedinde yahut başka mevzularda ta ikindilere kadar dersler verirlerdi. O zaman cumaları da tatil oluyordu. İş olmayan cemaat de otururlar, dinlerler, ikindi namazlarını da kılarlar, öyle çıkarlardı. Hem de hac sevabını alırlardı.

Şimdi ise cumadan evvel vaaz u nasihat etmek âdeti ihdâs olunmuştur ki, Cuma'dan evvel vakit zaten kısadır. On beş-yirmi dakikada ne anlayacak insan?

Geleceksin, besmelesinden hamdelesinden yarısı biter zaten. Ondan sonra 5-10 dakikalık bir konuşma vakti gelir, bir şey de anlaşılmaz. Halbuki Cuma namazından evvel mü'min kul camiye girecek, kendisini Allah'ın ibadetine hazırlayacak. Vâizin vaazı ile meşgul olup da kulaklarını doldurmaktansa, gönlünü Allah'ın zikriyle doldurarak Allah'ın dîvânına kendini hazırlamak için

erken gelecek camiye.

Onun için Cuma günü camiye gelindi miydi, cüzler burada hazır. Hemen her kardeşimiz cüzün bir tanesini almalı, okuyabildiği kadar okumalı. Hep beraber okunursa, hiç olmazsa Cuma vaktine kadar bir hatim de yapmış oluruz. Hatim sevabı da alırız başka.

Onun için camileri evi edinmiş, yani sabahta ve akşamda daima orada... Cennete bunu geçirmek için Cenâb-ı Hak tekeffül ediyor.

Camileri kendisine ev edinmiş, böyle kimseleri daima camide ararsınız bulursunuz. Râvh, râyiha cennet kokuları. Bu gibi kimseleri Cenâb-ı Hak cennet kokularıyla kokulandırarak sıratı geçirerekten cennete gitmeyi Cenâb-ı Hak tekeffül ediyor, üzerine alıyor. “Bu kulumu ben cennetime götüreceğim, koyacağım!” diyor.

c. Camiye Giren Allah'ın Misafiridir

Hâkim, Hatîb-i Bağdâdî ve Neseî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²⁹

المَسَاجِدُ سُوقٌ مِنْ أَسْوَاقِ الْآخِرَةِ، مَنْ دَخَلَهَا كَانَ ضَيْفَ اللَّهِ، قَرَاهُ
الْمَغْفِرَةَ، وَتَحَفَّتْهُ الْكِرَامَةُ، فَعَلَيْكُمْ بِالرَّتَاعِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا
الرَّتَاعُ؟ قَالَ: الدُّعَاءُ وَالرَّغْبَةُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى (الخرقي في فوائده، ك).

¹²⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.216, no:6653; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.580, no:20348; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s. 154, no:24552.

خط. ن. ض. عن جابر)

RE. 234/10 (*El-mesâcidü sûkun min esvâkı'l-âhireti, men dehalehâ kâne dayfe'llahi, kırâhu'l-mağfireti, ve tuhfetühü'l-kerâmetü, fealeyküm bi'r-ritâi, kâlû: Yâ rasûla'llah, ve me'r-ritâu? Kâle: Ed-duâü ve'r-rağbetü ila'llâhi teâlâ.*)

(*El-mesâcidü sûkun min esvâkı'l-âhireti*) “Camiler, ahiret çarşılarından bir çarşıdır. (*Men dehalehâ kâne dayfe'llahi*) Kim camiye girerse Allah'ın misafiridir. (*Kırâhu'l-mağfireti, ve tuhfetühü'l-kerâmetü*) İkrâmı mağfiret, hediyesi de keramettir. (*Fealeyküm bi'r-ritâi*) Siz Allahu Teâlâ'nın bu evinde ritâa devam edin! (*Kâlû: Yâ rasûla'llah, ve me'r-ritâu?*) ‘Ey Alla'nın Rasûlü, rita' nedir?’ diye sordular. (*Kâle: Ed-duâü ve'r-rağbetü ila'llâhi teâlâ*) ‘Dua ve Allah-u Teâlâ'ya meyletmekle olur.’ buyurdular.”

Mescidler, âhiret sokaklarından bir sokaktır. İşte bu dünyanın içindedir ama bu dünyanın içerisinde burası âhiretin caddesidir, âhiretin yoludur, âhirete buradan gidilir. Tayyareyle gidemezsin, uçakla gidemezsin, füzeyle gidemezsin, hiçbir şeyle gidemezsin. Ancak ibadethanelerde yapılacak nafîle olan ibadetlerle Allah'a gidilir. Kim camiye girerse, o Allah'ın misafiridir.

Şimdi hepimiz Allah-u Celle ve A'lâ'nın misafiri bulunuyoruz. Hepimiz Allah-u Celle ve A'lâ'nın misafiri bulunuyoruz. Bu ne devlettir, ne şereftir! Cenâb-ı Hak bizi ne kadar seviyor demek ki, bugün evine bizi kabul etmiştir. Biz şimdi reis-i cumhurun evine gitmek istesek, sokmazlardı bizi. Oraya kendi adamından olan insanları sokarlar. Fakat Allah'ın evi herkese açık. Kapıları da açık bacaları da açık. İsteyen Allah-u Teâlâ'ya gelir, Allah'a misafir olur.

Ne verecek Allah bize burada? Ekmek, yemek, su filan değil, mağfiretini verecek. Cümlemiz şimdi mağfiret-i ilahiye mazhar olmuş durumdayız el-hamdü lillâh.

Bir de burada buraya gelenlere hediye verirler. Hem mağfiret-i

ilahiye mazhar oluruz, hem de çıkarken hediye verirler elimize... O hediyesi de nedir? Keramettir.

Cenâb-ı Hak mü'min kullarına çeşitli kerâmetler verir. Kulun en büyük kerâmeti, abdest alıp camiye girebilmesidir. Abdest alıp camiye girebilen mü'mindeki kerâmet hiçbir kerâmet sahibinde olmaz. En büyük kerâmet budur.

Hani biz büyük adamlara diyoruz ya, “Şu bir kerâmet gösterse de...” deriz.

Ne gösterecek sana kerâmet olaraktan?

İşte mâzini bilecek, istikbalini bilecek, şunu söyleyecek bunu söyleyecek. Bunlar hepsi boş laflar. Bilmiş ne olacak, bilmemiş ne olacak!

Sen Allah-u Teâlâ'nın misafiri olup da onun ihsanlarına nâil olabiliyor musun, ne güzel! Öyleyse, ey müminler, siz Allah-u Teâlâ'nın bu evinde zikrullah'a devam edin, rita' ile meşgul olun!

Zikrullah meclisleri Allahu Teâlâ'nın bahçeleridir. O bahçelerde zikrullah ediniz, o bahçelerin meyvalarından yiyeceksiniz. Bahçelerin meyvaları zikrullahtır. Siz ibadethanelere girdiniz mi zikrullah ile meşgul olunuz.

Rita' kelimesini herhalde Araplar işitmemişler ki:

“—Bu ritâ dediğiniz nedir yâ Resûlallah?” diye sordular?

Buyurdular ki:

“—Duadır, Cenâb-ı Hakk'a yalvarmadır.”

Yalvarmanın en güzeli de zikrullahın içerisinde. Zikrullah eden insanın yalvarması olmadan da Allah-u Teâlâ ona verir.] Yalvarmıyor, okumakla meşgul yahut Allah Allah demekle meşgul, istemeye meydan kalmıyor. Ya Kur'an'ını almış okuyor yahut böyle zikrullahla meşgul, elini açıp da;

“—Yâ Rabbi! Ben buna da muhtacım, şuna da muhtacım, şunu da ver.” diyemiyor.

Diyor ki Cenâb-ı Hak;

“—Benim bu zikrullah ile meşgul olan kuluma, ben onun neye muhtaç olduğunu ondan iyi bilirim. Ona onu istemeden ona ondan daha âlâsını veririm.” diyor. “Zikrullah ile meşgul olan kullara

daha istemeden, onun istediklerinden daha âlâsını veririm!” diyerekten beyan ediyor.

Burada da ed-duâu, camilere girdiğiniz vakitte zikrullah ve Allah-u Teâlâ’ya yalvarmalarla meşgul olunuz. Allahu Teâlâ’nın istediği güzel ibadetlerle meşgul olun!

Allah bu güzel ibadethânelerden bizleri ayırmasın...

Onun için, ibadethâne yapmakta da hevesimiz vardır el-hamdü lillâh... Ama hakkımız da vardır. Şimdi bir böyle yeri yapacak insan, tabii eski zamandaki insanlar yalnız başlarına yapabiliyorlarmış. Bugünkü insan yapamıyor, onda da Cenâb-ı Hakk’ın bir hikmeti var. Beş kuruş veren ile, bu camiye kendi başına yaptıran adamın kazancı, ikisi de birdir. Yardımı çoktur onun ki, yalnız başına yaptırdı ama öteki beş kuruşla yapan insan da, o da iştirakinden dolayı bir cami yaptırmış sevabını alır. Onun için cami yapılırken ona iştirak etmemek abes olur. Gücün yettiği kadar iştirak et! Nasıl iştirak edersen, verdiğin kadar o kadar müstefid olursun.

Onun için bu cami yaptıranlar hakikaten çok bahtiyar adamlardır. Belki günahları da çoktur onların da ama bu kadar senelerden beri yapılan bu ibadetlerin sevapları da onların defterlerine mütemadiyen yazılıyor. Bizimkinden eksiltilmiyor ama, bize ne kadar veriliyorsa, onun defterine de o kadar yazılıyor.

“—Şimdi biz burada kaç kişiyyiz?”

Faraza 100 kişiyyiz. 100 kişiden bir kişiye, mesela farz edelim paran olsa bir lira verirler. 100 kişinin 100 tane lirası olur. Bu 100 lira da İskender Paşa’nın defterine geçer. Bize bir geçer ona 100 geçer. Beş vakitte 500... Allah affetsin...

Onun için, bu gibi yerlerin yapılmasında gayret göstermek de elbette hepimizin faydasınadır. Dünya ve âhiret faydası çok...

d. Hanımlarda Mazeret Kanaması

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁰

المُسْتَحَاضَةُ تَدْعُ الصَّلَاةَ أَيَّامَ أَقْرَائِهَا ، ثُمَّ تَغْتَسِلُ ، وَتُصَلِّيُ وَالْوُضُوءُ

عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ (ش. د. ت. طب. وابن قانع ، عن عدي بن ثابت
عن أبيه عن جده)

RE. 234/11 (*El-müstehâdatü, ted'u's-salâte eyyâme akraihâ, sümmе tağtesilu, ve tüsalli ve'l-vudûu inde külli salâtin.*)

(*El-müstehâdatü*) “Hastalık sebebiyle kanı gelen kadın, (*ted'u's-salâte eyyâme akraihâ*) hayız günlerinde namazı terk eder. (*Sümmе tağtesilu*) Fakat adet günleri geçtikten sonra yıkanır, namaz kılar. Yalnız kanama devam ettiği müddetçe, abdestini her namazda yeniden alır.”

Her ay içerisinde kadın kısmının namaz kılamadığı ve oruç tutamadığı adet günleri olur; üç gün, beş gün, 10 gün... Kendilerine âdet dedikleri hastalık hâli geliyor. Bu müddet zarfında onların namaz kılmaktan af, oruç tutmaktan af olunmuşlar, kılamıyorlar. Bu muntazam olur, bazen hastalıklar dolasıyla düzenleri bozulur.

Meselâ, 15 yaşındaki bir kız üç gün veyahut 5 gün bir âdeti var. Bu adet temâdi eder. Fakat 25 yaşına geldikten sonra nasılsa bir hastalık, bir dert dolayısıyla âdeti değişir. Üç günde temizleniyorken beş gün olur, sekiz gün olur, 10 gün olur, 15 gün olur hâlâ tazeleniyor, temizlenemiyor, kanı devam ediyor.

¹³⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.I, s.213, no:117; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.351, no:243; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.281, no:617; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.116, no:565; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.386, no:962; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.30, no:2176; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.231, no:6693; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.624, no:1543; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.223, no:793; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.39, no:801; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.915; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.11; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.IV, s.386; Adiy ibn-i Sâbit babasından, o da dedesinden.

Ha şimdi bunun bu kanının devam etmesine müstahâza diyorlar. Âdeta burun kanamasındaki hastalık gibidir. Eskiden kaç günde bu âdet temizleniyordu? Üç günde temizleniyordu. Üç gün sonra hemen guslünü yapar, abdestini alır. Her vakitte abdestini alır namazını kılar. Gusül bir kere kâfi, diğer vakitlerde abdestini tazeler, namazını taze taze kılar. Benim özrüm var diyerekten namazı terk etmesi câiz değildir. Onun özrü ancak üç gün idi.

Başka bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³¹

المُسْتَحَاضَةُ تَدْعُ الصَّلَاةَ أَيَّامَ حَيْضِهَا فِي كُلِّ شَهْرٍ، فَإِذَا كَانَ عِنْدَ
انْقِضَائِهَا اغْتَسَلَتْ، وَصَلَّتْ، وَصَامَتْ، وَتَوَضَّأَتْ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ
(الدارمي عن عدي عن أبيه عن جده)

RE. 234/12 (*El-müstehâdatü tedeu's-salâte eyyâme hayzihâ fî külli şehrin, feizâ kâne inde'nkadâihâ iğteselet, ve sallet, ve sâmet, ve tevaddaet inde külli salâtin.*)

(*El-müstehâdatü tedeu's-salâte eyyâme hayzihâ fî külli şehrin*) “Mazeret kanaması olan hanım, hayız müddetince namazını terk eder. (*Feizâ kâne inde'n-kadâihâ iğteselet.*) Müddeti olan üç gün veya beş gün bitti, ama kanama devam ediyor? Etsin varsın, hemen guslünü yapar, abdestini alır. (*Ve sallet, ve sâmet, ve tevaddaa inde külli salâtin*) Ramazan'sa orucunu tutar, değilse namazlarını kılar. Yalnız her namaz vaktinde, abdest almak mecburiyetindedir.”

e. Güvenilen Kimseye Danışılır

¹³¹ Dârimî, Sünen, c.I, s.223, no:793; Adiy ibn-i Sâbit babasından, o da dedesinden

Câmiü'l-Ehâdis, c.XXII, s.157, no:24558.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³²

المُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ (د. ت. ه. ق. عن أبي هريرة؛ العسكري، طب.
والخرائطي عن ابن عباس؛ خط. كر. والشيرازي، حب. ض. هب.
عن سمرة، وعمر، وأم سلمة)

RE. 234/13 (El-müsteşâru mü'temenün.)

(*El'-müsteşâru*) "Kendisiyle istişare olunan, mesele sorulan kimse, (*mü'temenün*) güvenilen, emin kimsedir."

Aynı mevzuda başka bir rivayet:

Kudâî, Semürete'bni Cündeb RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³³

المُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ، فَإِنْ شَاءَ أَشَارَ، وَإِنْ شَاءَ سَكَتَ؛ فَإِنْ أَشَارَ،
فَلْيُشِرْ بِمَا لَوْ نَزَلَ بِهِ فَعَلَهُ (القضاعي عن سمرة)

¹³² Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.373, no:2292; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.334, no:4463; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.172, no:3735; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.145, no:7178; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.112, no:20109; Bezzâr, *Müsne'd*, c.II, s.452, no:8654; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.12, no:2748; Ebû Ya'lâ, *Müsne'd*, c.XII, s.333, no:6906; Bezzâr, *Müsne'd*, c.I, s.345, no:2195; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsne'd*, c.V, s.274, no:22414; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.230, no:638; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.288, no:2449; Abd ibn-i Humeyd, *Müsne'd*, c.I, s.106, no:235; Ebî Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

Kudâî, *Müsne'dü's-Şihâb*, c.I, s.38, no:4; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.190; Semure ibn-i Cündeb RA'dan.

Kudâî, *Müsne'dü's-Şihâb*, c.I, s.39, no:5; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

¹³³ Kudâî, *Müsne'dü's-Şihâb*, c.I, s.38, no:4; Semürete'bni Cündeb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.410, no:7190; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.162, no:24563.

RE. 234/14 (*El-müsteşâru mü'temenün, fein şâe eşâre, ve in şâe sekete; fein eşâre, felyüşir bimâ lev nezele bihî fealehû.*)

(*El-müsteşâru mü'temenün*) “Danışılan adam emin bir kimsedir. (*Fein şâe eşâre, ve in şâe sekete*) İsterse akıl verir, isterse susar. (*fein eşâre, felyüşir bimâ lev nezele bihî fealehû*) İşaret ederse, kendi yapacağı şekilde akıl versin!”

Müsteşâr dediği, *istişâre* edilen kimse demek. Bir işiniz var, kendi aklınız ermiyor. Onu birisine soracaksınız, ondan akıl alacaksınız, fakat bu akıl alacağınız, danışacağınız adamın emin bir adam olması lazım. Öyle herkese danışmak câiz olmaz.

Ama bu danışılan insanın da o hâl kendi başına gelse ne yapardı? Ne iş işlerse aynı şeyi ona tavsiye etmesi lazımdır.

f. Sağdaki ve Soldaki Melek

Hennâd, Ebû Ümâme RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁴

الْمَلَكُ الَّذِي عَلَى الْيَمِينِ ، أَمِيرٌ عَلَى الْمَلِكِ الَّذِي عَلَى الشِّمَالِ ، فَإِذَا
عَمِلَ حَسَنَةً ، قَالَ لِصَاحِبِ الشِّمَالِ : اُكْتُبْهَا ! فَإِذَا عَمِلَ سَيِّئَةً قَالَ لَهُ :
دَعَهَا ، لَا تَكْتُبْهَا سَبْعَ سَاعَاتٍ لَعَلَّهُ يَسْتَغْفِرُ (هناد عن أبي أمامة)

RE. 235/1 (*El-melekü'llezî ale'l-yemîni, emîrûn ale'l-meleki'llezî ale'ş-şimâli, feizâ amile haseneten, kâle li-sâhibi'ş-şimâli: Üktübhâ! Feizâ amile seyyieten kâle lehû: Da'hâ, lâ-tektübhâ seb'a sââten leallehû yestagfiru.*)

(*El-melekü'llezî ale'l-yemîni*) “Sağdaki melek, (*emîrûn ale'l-meleki'llezî 'ale'ş-şimâli*) soldaki melek üzerine amirdir. (*Feizâ*

¹³⁴ Hennâd, *Zühd*, c.II, s.462, no:920; Ebû Ümâme RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.228, no:10292; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.195, no:24645.

amile haseneten, kàle li-sâhibi's-şimâli) Bir sevab işlendiği zaman soldaki arkadaşına: (*Üktübhâ*) 'Onu yaz!' der. (*Feizâ amile seyyieten kàle lehû*) Günah işlendiği zaman ise ona: (*Da'hâ, lâ-tektübhâ seb'a sââten leallehû yestağfiru*) 'Bırak, yedi saat yazma! Ola ki istiğfar eder.' der.

İnsanın, hepimizin iki tane meleği vardır; biri sağımızda ve biri de solumuzdadır. Bunu görmediğimiz halde inanmaklığımız da zarurîdir. İmanın zarûrilerindendir ki buna inanacağız. *Âmentü bi'llâhi ve melâiketihî*'deki meleklerin vücuduna inanacağız.

Bu melekler iki tanedir. Birisi sağımızda, diğeri solumuzdadır. Fakat soldaki meleğe karşı bu sağdaki melek âmirdir. Şahıs bir iyilik yaptı mı, "O şeyi hemen yaz!" der. Bir de kötülük yapsa... Beşeriyet hali... Bak Efendimiz ikisini de zikrediyor. İyilik de yaptı, kötülük de yaptı. Demek ki insan yalnız iyilik değil kötülük de yapabilir. Olabilir insanda. Bir dde böyle seyyie işlediği vakitte, sağdaki melek der ki:

"—Bırak, sakın yazma; yedi saat bekle!"

Ne kadar müddet var bak! Yedi saat bekletiyor meleği.

"—Yazma! Olur ki bu yedi saat zarfında istiğfar eder bu adam."

Allah-u Teâlâ'nın rahmetinin büyüklüğüne bak! El-hamdü lillâh...

Onun için, insan her an dilinden istiğfarı bırakmamalı!

g. Topluma Karışan Müslüman

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁵

¹³⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.47, no:2431; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.39, no:4022; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.365, no:23147; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.127, no:9730; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.256, no:1876; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.121, no:745; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XII, s.216, no:4830;

المُسْلِمُ الَّذِي يَخَالِطُ النَّاسَ ، وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ خَيْرٌ مِنَ الْمُسْلِمِ
الَّذِي لَا يَخَالِطُ النَّاسَ ، وَلَا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ (ط. حم. ت. هـ.
عن ابن عمر)

RE. 235/2 (*El-müslimü'llezî yuhâlitu'n-nâse, ve-yasbiru alâ ezâhüm, hayrun mine'l-müslimi'llezî lâ yuhâlitu'n-nâse, ve lâ yasbiru alâ ezâhüm.*)

(*El-müslimü'llezî yuhâlitu'n-nâse*) “Bir müslüman ki insanların içerisine karışıyor, halleriyle halleniyor, (*ve-yasbiru alâ ezâhüm*) ve onların ezalarına sabrediyor. (*Hayrun mine'l-müslimi'llezî lâ yuhâlitu'n-nâse*) O müslüman, insanların içine karışmayan, (*ve lâ yasbiru alâ ezâhüm*) ve onların ezalarına sabretmeyen Müslümandan daha hayırlıdır.”

Onun için sabır büyük nimettir. Bu sabrı parayla almak mümkün olsa, bütün mallarımızı verir alırsız, ama parayla bu sabır alınmıyor. Bu sabır iman ile alınıyor. Allah'a imanın mükâfatı... Ahirete hevesin ne kadarsa, sabrın o kadar olur. Sabırsızların âhiretteki halleri acıdır. Onun için sabır büyük nimettir. Cenâb-ı Hak bir ayette iki defa bu sabırdan bahsediyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا (آل عمران: ٢٠٠)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'sbirû ve sâbirû...*) “Ey iman edenler! Sabredin ve sabırda yarışın!” (Âl-i İmran, 3/200)

Birçok yerlerde de sabredenlerin ecrinin, mükâfatının hudutsuzluğuna, bi-gayri hisab diyerek işaret ediliyor:

Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.204, no:201; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.365; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.22, no:2473; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.120, no:24580.

إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(*Innemâ yüveffe's-sâbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb.*) “Ancak sabredenlere ecirleri hesabsız ödenecektir.” (Zümer, 39/10)

Bunları evvelki derste mü'min olarak okumuştuk.

h. Sattığı Malın Ayıbını Söylemek

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁶

المُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ بَاعَ مِنْ أَخِيهِ بَيْعًا ، يَعْلَمُ فِيهِ عَيْبًا ، إِلَّا بَيْنَهُ لَهُ (حم. م. ه. طب. ك. ق. عن عقبه بن عامر)

RE. 235/3 (*El-müslimü ehu'l-müslimi, lâ yahillü li-müslimin bâ'a min ahîhi bey'an, ya'lemu fîhi ayben, illâ beyyenehû lehû.*)

(*El-müslimü ehu'l-müslimi*) “Müslüman müslümanın kardeşidir. (*Lâ yahillü li-müslimin bâ'a min ahîhi bey'an*) Bir müslümanın kardeşine bir şey satar da, (*ya'lemu fîhi ayben, illâ beyyenehû lehû*) kusurunu bilip de söylemezse, bu helal olmaz.”

Müslüman müslümanın kardeşidir. Müslüman kardeş, kardeşten de ileri... Kardeşine neler yapar insan.

Öyleyse hiçbir müslümana helâl olmaz ki, kardeşine bir mal satıyor ama, biliyor ki o malın bir ayıbı var. Renginde, kumaşında, boyasında, herhangi bir şeysinde bir ayıbı var, bir eksiği, bir kusuru var. Bunu kardeşine bildirmesi lâzım.

“—Sen bunu alıyorsun ama kardeşim, bu hayvan teper, bu

¹³⁶ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VII, s.7, no:2237; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.158, no:17487; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.10, no:2152; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s317, no:877; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.320, no:10515; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.141, no:6350; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVII, s.174; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.190, no:6588; Rûyânî, *Müsned*, c.I, s.217, no:183; Ukbete'bni Âmir RA'dan.

hayvan ısırır. Bakma memelerinin şişkin olduğuna bu hayvanın sütü azdır. İşte bu kumaş şöyledir, bu makine böyledir...” filan, filan.

Bunu kardeşine bildirecek. Mü'min madem ki senin kardeşindir, sen de o kardeşini zarara sokmamak için malının ayıbını söyleyeceksin.

“—Ama ben mi zarara gireceğim?” diyeceksin.

Canım sen almışsın, nasıl aldınsa aldın. Şimdi o kardeşini de mi yakacaksın?

Onun için bunu bildirmek, vazîfe-i insâniyye-i İslâmiyyedendir.

i. Hayvan Keserken Besmele Unutulursa

Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁷

المُسْلِمُ يَكْفِيهِ اسْمُهُ ، فَإِنْ نَسِيَ أَنْ يَسْمِيَ حِينَ يَذِيحُ ، فَلْيَذْكُرْ
اسْمَ اللَّهِ ، وَلْيَأْكُلْهُ (ق. عن ابن عباس)

RE. 235/4 (*El-müslimü yekfîhi'smuhû, felyezküri'sma'llâhi hîne ekelehû, velye'külhü*)

(*El-müslimü yekfîhi'smuhû*) “Müslümanın hayvan keserken, Cenâb-ı Hakk'ın ismini anarak kesmesi kâfidir. (*Fein nesiye en yüsemî hîne yezbehu*) Bir telaşeye geldi, sıkı zamana geldi, acele ile hemen kesti, unuttu besmeleyi...”

Artık besmelesiz kesildi diyerekten atılmaz o. Kasden besmeleyi terk ederse, o zaman haram olur. Burada kasdı yok idi, fakat kazâen unuttu. “Unutulduğu için, (*felyezküri'sma'llâhi hîne*

¹³⁷ Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.239, no:19363; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXII, s.174, no:24586.

ekelehû, velye'külhü.) Bi'smi'llâh de, o eti ye!" buyruluyor.

j. Kabirde Sual Sorulması

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvûd, Tirmizî, Neseî, İbn-i Mâce ve İbn-i Hibbân, Berâ' ibn-i Âzib RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁸

المُسْلِمُ إِذَا سُئِلَ فِي الْقَبْرِ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ
اللَّهِ ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى : يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ (ابراهيم: ٢٧) (حم. خ. م. د. ت. صحيح، ن. ه.
حب. عن البراء)

RE. 235/5 (*El-müslimu izâ suile fi'l-kabri, yeşhedü en lâ ilâhe illa'llâhu, ve enne muhammeden rasûlü'llâhi, fezâlike kavlühû teâlâ: Yüsebbitu'llâhu'llezîne âmenû bi'l-kavli's-sâbiti fi'l-hayâti'd-dünyâ ve fi'l-âhireti.*) (İbrâhim, 14/27)

Müslüman, kabirde sual olunduğunda şöyle şehadet getirsin: “*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve enne muhammeden rasûlü'llâh*” ki, bu Allah-u Teâlâ'nın şu ayetinin muktezasıdır:

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
(ابراهيم: ٢٧)

¹³⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.XIV, s.293, no:4330; Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.33, no:5117; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.366, no:4125; Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.391, no:3045; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.322, no:4259; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.193, no:2029; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.295, no:18637; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.82; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.436, no:206; Berâ' ibn-i Âzib RA'dan.

(Yüsebbitu'llàhu'llezîne âmenû bi'l-kavli's-sâbiti fi'l-hayâti'd-dünyâ ve fi'l-âhireti.) ²Allah inananları, dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerinde sabit tutar.” (İbrâhim, 14/27)

Hepimiz gireceğiz bu çukura... Bu insanların hiçbirisine bekâ yok, hepimiz bunu biliyoruz. Eğer insanların ölümü biraz uzak olaydı da ölmeyeceklerini anlasalardı, birbirlerini yerler miydi, nasıl yaparlardı bilmem. Hepimizin bugün ölüm ayağının, gözünün önünde. Bugün mü, yarın mı ne zaman geleceğini hiçbirimiz bilmeyiz. Öyle iken yine birbirimize bir türlü rahat da vermeyiz. Bu ölüm olmasaydı halimiz acaba ne olurdu bilmem.

Şimdi burada camilere toplanıp da ibadet ve taatle daima ömrünü tüketmiş, daima dilini Allah'ın zikrine alıştırmış, Kur'an'a alıştırmış, kitabına alıştırmış, hayatını öyle geçirmiş. Eh oraya koyacaklar. İmam dikilir başına, telkin verir:

“—*Kul yâ Ahmed, lâ ilâhe illa'llah!*”

Canım arasında ne kadar toprak var şimdi. Ahmet orada zaten anası ağladı, öldü gitti. Şimdi oradan imamın sesini nereden duyacak, nasıl duyacak? Duyulur mu dersiniz?

Şimdi caminin dışına çıksanız da, ben buradan size desem ki, “Ey Ahmet! Sen *Lâ ilâhe illa'llah* de!” desem, şimdi benim sesimi dışarıdan dinleyebilir misiniz?

Hoparlör başka. Hoparlörsüz dinleyemezsiniz, yani duyamazsınız.

E kabrin dışında olan bir adamın, içerideki bir adama bağırmasını nasıl duyar insan?

Fakat burada Allah-u Teâlâ'nın, nasıl camideki insanlara olan lütfuysa, bu müslümanın ağzından çıkan sözü de ona duyurmak için Cenâb-ı Hak bir melek halk ediyor. Bu melek senin sesini, bizim sesimizi oradaki o mevtanın kulağına götürüp diyor ki:

“—De bunu bakalım. İşte sana müjdeci geldi, yardımcı geldi.”

Ama herkes buna muhtaç olur mu?

Olmaz. Sağlam imanlı, hakikatli insan, karşısına bir sualci geldiği vakitte, dersi mektepte tahsiline çalışmış, hocasının karşısına çıktığında, sorulan sorulara dışarıdan bana gelsinler de yardım etsinler diye beklemez, hemen bildiklerini çatır çatır söyler, çünkü biliyor.

E bize de soracak;

“—Rabbin kim?”

Kim demez, “Allah!” diyerekten?

Ancak Deniz Gezmiş demez. Çünkü dünyada Allah dememiş. Dünyada demediği için ölürken de demedi. Orada sorulurken de söyleyemeyecek tabiatıyla.

Müslümanlar ise bunu diyecekler, çünkü her gün diyorlar. Her gün diyorlar, beş vakitte diyor, her vakit diyor. Bunun için diyecek ki:

“—*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve enne muhammeden rasûlü'llah*”

Bu Allah-u Teâlâ'nın tesbitidir ki, dünyada da âhirette de

mü'min kuluna bunu bahşetmiştir. Bu büyük bir devlettir.

“—Hani hediye, mükâfat?”

Bundan daha iyi hediye daha büyük mükâfat mı olur ki.! Bu daima bizim dillerimizde olması lazım!

Ya bizim dilimizi de Deniz Gezmiş'in dili gibi yapaydı ne yapardık? Ya Fransız'ın, İngiliz'in dili gibi yapaydı ne yapardık?

Allah'a çok şükür ki imanlı bir babanın neslinden gelmişiz. Elhamdülillah camisi bol bir memleketi de Cenâb-ı Hak bize nasip etmiş. Elbette *Lâ ilâhe illa'llah* demek büyük bir mükâfat oluyor. İşte ölmezden evvel de diyoruz, ölüirken de diyoruz, öldükten sonra da deriz.

k. Mü'min Kimdir?

Şimdi bir tane daha okuyoruz.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³⁹

المُؤْمِنُ مَنْ سَلِمَ النَّاسُ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُؤْمِنَةُ مَنْ آمَنَهُ النَّاسُ

عَلَى دِمَائِهِمْ، وَأَمْوَالِهِمْ (حم . ت . ن . ك . حب . عن أبي هريرة؛

طب. عن واثلة)

RE. 235/6 (*El-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî, ve'l-mü'minü men âmenehü'n-nâsü, alâ dimâihim ve emvâlihim.*)

(*El-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî*)
“Müslüman, insanların dilinden ve elinden salim olduğu kimsedir.
(*Ve'l-mü'minü men âmenehü'n-nâsü, alâ dimâihim ve emvâlihim*)
Mü'min de insanların kanları ve malları üzerine emin olduğu

¹³⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XIV, s.499, no:8931;

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.149, no:739.

kimsedir.”

Bunlar hep bizim için bugün laftan ibaret!

Allah hepimizi affetsin...

Bunu dinlemek, duymak, söylemek, ezberlemek para etmez. Bu hal olmalı insana... Bu hal insanda olmadıktan sonra...

“—Müslüman müslümanın kardeşi değil mi canım?”

“—Evet kardeşi...”

“—Sen de biliyorsun ben de biliyorum ama yaptığın şu hâl ne ya? Müslümana yakışır mı yaptığın hâl?”

Müslüman Müslümanın elinden ve dilinden [emin olacak müslüman... Sen eline copunu al, bombanı al, silahını da al, “Ben de müslümanım!” de, gel karşıma...

Olur mu bu hiç ya?

(*Ve’l-mü’minü men âmenehü’n-nâsü*) “Mü’min de bütün insanların ondan emin olduğu insandır.”

Müslüman, bütün müslümanların onun elinden ve dilinden selamette, mü’min de bütün insanlar onun emaneti altında, tahtı emniyetindedir.

Neyin üzerine?

(*Alâ dimâihim ve emvâlihim*) “Canına da, malına da... Canından da emin, malından da emindir mü’minler için. Bundan bana zarar gelmez!” diye bilinir.

Yoksa elinin arkasında kocaman bir direk, arkasında bir de demir kazık... Böyle eminlik olmaz!

1. Müslüman Kimdir?

Buhârî, Neseî ve Ebû Dâvud, Abdullah ibn-i Amr ibnü’l-As RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁰

¹⁴⁰ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.15, no:9; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.6, *Cihad* 9/2, no:2481; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.184, no:4910; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.163, no:6515; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.425, no:196; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.391, no:1144; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VII, s.56, no:3598; Neseî,

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ

مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ (خ. ن. د. عن ابن عمرو)

RE. 235/7 (*El-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihi ve yedihî, ve'l-muhâciru men hecera mâ neha'llâhu anhu.*)

(*El-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihi ve yedihî*)
“Müslüman o kimsedir ki, müslümanlar onun elinden ve dilinden selamettedir. (*Ve'l-muhâciru men hecera mâ neha'llâhu anhu*) Muhacir de Allah'ın yasakladığı şeylerden uzaklaşan, onları terk eden kimsedir.”

Demek ki insanları inciten, rahatsız eden, selâmette bırakmayan insan dışarıya çıkıyor burada. Müslümanlık tâbirinin dışına çıkıyor. Müslümanlık tâbirinde, bütün müslümanlar o müslümanın elinden de dilinden de selâmette olacaklar. Elinden de dilinden de müslüman selamette olmuyorsa, demek ki müslüman değil. Demek ki hakîki müslüman değil, yalancı müslüman...

Muhacir de kimdir? Günahları terk eden adamdır.

Yoksa memleket değiştiren, Rusya'dan gelmiş, Kafkas'tan gelmiş, Bosna'dan gelmiş, Bulgaristan'dan gelmiş, nereden gelirse gelsin, bunun adı muhacir. Asıl muhacir, günahları terk eden insandır.

Şimdi bu muhacir olan biz insanlar gitsek de Mekke-i Mükerreme'de otursak, buradaki tıynetimiz, cibilliyetimiz, yaratılışımız neyse orada da yine oyuz. Eğer burada biz günahları terk edebilmişsek, burası da bizim için bir Mekke'dir, Allah'ın beldesidir. Her yerde salâh, saadet, selamet... Ama günahı terk edemedikten sonra Mekke'ye de gitsen boş, Medine'ye de gitsen

Sünenü'l-Kübrâ, c.VI, s.530, no:11727; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.187, no:20544; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.14; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.138, no:181; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.270, no:6034; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.271; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

yine boş. Hatta boş değil, bire bin, bire yüz bin günah... Burada günahın birine bir. Orada bir günaha yüz bin günah. Daha felaket!

m. Müslüman Müslümanın Kardeşidir

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Buhârî, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî ve İbn-i Hibbân, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴¹

المُسلِمُ أَخُو المُسلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَسْلِمُهُ؛ مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ،
كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ؛ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً، فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا كُرْبَةً
مِنْ كَرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا، سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (حم. م.
خ. د. ت. ن. ح. ب. عن ابن عمر)

RE. 235/8 (*El-müslimü ehu'l-müslimi, lâ yazlimühû, ve lâ yüslimühû; men kâne fî haceti ahîhi, kâne'llâhu fî hâcetihi; ve men ferrace an müslimin kürbeten, ferraca'llâhu anhû bihâ kürbeten min kürebi yevme'l-kıyâmeti; ve men setera müslimen, seterahu'llâhu yevme'l-kıyâmeti.*)

(*El-müslimü ehu'l-müslimi*) “Müslüman, müslümanın kardeşidir. (*Lâ yazlimühû*) Ona zulmetmez, haksızlık yapmaz, (*ve lâ yüslimühû*) onu düşmana teslim etmez.”

(*Men kâne fî haceti ahîhi*) “Kim müslüman kardeşinin

¹⁴¹ Buhârî, *Sahîh*, c.VIII, s.309, no:2262; Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.458, no:4677; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.325, no:1346; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.41, no:4248; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.4105, no:9650; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.309, no:7291; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.287, no:13137; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

ihtiyacını giderirse, (*kâne'llàhu fî hâcetihi*) Allah da onun ihtiyacını giderir.”

(*Ve men ferrace an müslimin kürbeten*) “Kim bir müslümandan bir sıkıntıyı giderirse, (*ferraca'llàhu anhö bihâ kürbeten min kürebi yevme'l-kıyâmeti*) Allah-u Teâlâ da o kimsenin kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir.”

(*Ve men setera müslimen*) “Kim bir müslümanın ayıp ve kusurunu örterse, (*seterahu'llàhu yevme'l-kıyâmeti*) Allah-u Teâlâ da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter.”

Mü'min mü'minin nasıl kardeşiyse müslüman da müslümanın kardeşidir. Hiçbir zaman müslüman kardeşine zulmedemez.

Bir kardeşine zulmedebilir misin?

Edepsizdir, çapkındır, söz dinlemez, eve gelmez ama kardeşindir. Yine daima iyiliğini istersin, daima ona nasihat edersin. Para isterse para verirsin, yardım isterse yardım edersin. Ona hiçbir şekilde zulmedemezsin.

Eğer birisi ona hakaret etmeye kalkarsa;

“—Ulan kardeşimdir o benim!” diyerekten kalkarsın, müdafaa etmeye değil mi?

Kardeşini müdafâ etmeye kalkarsın ama yardım edilecek kardeş değildi ya bak, çok kabahatliydi

“—Olsun, o benim kardeşimdir! Ona başkasının taarruzuna dayanmam!” diyeceksin.

İyi müslümanlıkta da böyle olması lazım!

Bak şimdi bak bak!

Birisi geldi, bir müslüman kardeşine vuruyor, dövüyor. Atıyor, vuruyor ne yapıyorsa yapıyor. Müslümansan, onu onun elinde bırakmazsın!

O adam onu dövsün, vursun, öldürsün sen de karşısından seyre bak, ‘Ben de müslümanım!’ de. Olmaz o...

O müslüman kardeşini kurtarmak da diğer müslüman kardeşlerin boynuna borçtur. Olur ya, herkes bir huyda değil ya. Huysuzun birisi de çıkıyor, bu işi yapmaya kalkıyor. Öteki

müslümanlar da karşıdan seyirci dursunlar, olur mu öyle şey?
Olmaz!

Müslüman kardeşini helâke terk etmez.

Bak ne kadar güzel bunlar, ne kadar güzel!

Müslümanlar birbirleriyle kardeş dedik ya. Bir müslüman kardeşinin ihtiyacı var; evi yoksa ev veriyor, odası yoksa odasını veriyor, parası yoksa parasını veriyor, sermayesi yoksa sermaye veriyor, işi yoksa iş buluveriyor. Çeşitli yardımlar.

Kim müslüman kardeşinin hâcetlerinden bir hâceti yapıveriyor. Onun kardeşine yaptığı yardıma mukabil, Allah da onun yardımcısı olur.

“—Herkesin yardımından, senin yardımından benim yardımından ne olacak?”

Bir şey olmaz ama, Allah'ın yardımından çok şey olur. Allah-u Teâlâ'nın yardımını istiyorsan, sen de kardeşlerine yardım et! Kardeş, yalnız anandan babandan kardeşin değil, bütün Müslümanlar kardeş olduğu için, müslüman kardeşlerinin yardımına koş.

Onun için İslâm dini, muâvenet dinidir, yardımlaşma dinidir. Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ

(المائدة: ٢)

(*Ve teâvenû ale'l-birri ve't-takvâ, velâ teâvenû ale'l-ismi ve'l-udvânî*) “İyilik ve takvâ üzere yardımlaşın; günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın!” (Mâide, 5/2)

Filan cemiyet şöyle yapıyormuş, filan cemiyet böyle yapıyormuş. Ne yaparlarsa yapsınlar. Allahu Teâlâ 1300 sene evvel bu Kur'ân-ı Kerîm üzerinde bizi kardeş etmiş ve bu kardeşlik dolayısıyla bizleri birbirimizin yardımlaşmasına sevk ediyor. Eğer sen bu yardımlaşmadan kendini geri çekersen,

demek ki Müslümanlıktan kendini geri çekiyorsun demek. Alacağın nasibi alamıyorsun demek.

Sıkıntı var, herkeste çeşit çeşit sıkıntı var. Kim bir müslüman kardeşinin bir sıkıntısını giderirse, Allah-u Teâlâ da o kimsenin kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir.

Teselliyle, laf ile, yardım ile, başkasına delalet ile; kendi elinden olmuyorsa da elinden gelen birisine;

“—Yâhu bu kardeşimizin şu ihtiyacı var, göremez miyiz acaba?” filan diyerek teşviklerle beraber o müslümanın sıkıntısını gideriveriyor.

Kıyâmet gününün o şiddetli felaketleri sırasında, Cenâb-ı Hak da onun sıkıntısını gideriverir.

Kim bir müslüman kardeşinin ayıp ve kusurunu örterse, Allah-u Teâlâ da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter.

En büyük kabahatimiz burada... İnsan kendi ayıbını, “Ben bugün bu kabahati yaptım!” diye söylüyor mu?

Hiç söylemez. Saklar onu.

Kardeşininkini? Onu da saklar.

Evinde hanımının, çocuğunun, kızının, ailesinin, hepsinin ayrı ayrı kusurları vardır. Söyler mi hanım böyle yaptı, kız böyle yapıyor filan diye?

Aklı bozuk insanlar yapar o işi. Aklı sâlim olan insan, evinin sırrını dışarıya söylemez. Kavga ederler, dövüşürler, bilmem ne yaparlar ama sırrı dışarıya vermez. Onu dışarı verenler budala insanlardır.

Halbuki müslümanlar kardeş idiler. O kardeşinin ayıbını nasıl açıyorsun sen? “Onun da böyle bir kusuru vardır.” diyerekten teşhir ediyorsun, yayıyorsun? Demek ki senin de aklın bozuk.

Kıyâmet günündeki bir sürü günahlar ile, ayıplar ile huzûr-u Rabbü'l-Âlemîn'e geldiğimiz vakitte, gizliler de meydana çıkacak! O gizlilerin de meydana çıktığı bir anda, Cenâb-ı Hak kulunun ayıplarını örtenin ayıbını örtecek.

Cenâb-ı Hak kulun kulağına diyecek ki:

“—Ey kulum! Biliyor musun filan vakitte, filan vakitte, filan vakitte, şu, şu, şu yaptıklarını?”

Tabii hepsi gözünün önüne böyle sıralanır. Mahcubiyetini ele verecek bir insan. Ama sonra diyecek ki:

“—Sen müslüman kardeşlerinin ayıplarını örttüydün ya, ben de şimdi bugün örtüyorum bunları, kimseye bildirmedim. Bak senin kulağına söylüyorum. Biliyorum bunları, sakın bilmediğimden zannetme! Bildiğim halde yalnız sana söylüyorum, bildiğim halde senin yaptığın o iyiliğe karşı ben de bugün senin ayıplarını örtüyorum.” diyecek Allah.

İstersen aç, istersen ört aziz kardeş!

Ama Allah içimize ihsan buyursun.

n. Müslüman, Kardeşini Tahkir Etmez!

Yine bir tanecik daha okuyayım, kalsın burada.

Tirmizî, Ebû Hüreyre RA’dan; Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Vâsile RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴²

المُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَخُونُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ؛ كُلُّ الْمُسْلِمِ
عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ عَرَضُهُ، وَمَالُهُ وَدَمُهُ؛ التَّقْوَى هَاهُنَا! وَأَشَارَ إِلَى
الْقَلْبِ؛ بِحَسَبِ أَمْرٍ مِنَ الشَّرِّ، أَنْ يَحْتَقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ (ت. عن
أبي هريرة؛ حم. طب. عن واثلة)

RE. 235/9 (*El-müslimü ehu'l-müslimi, lâ yehûnühû ve lâ yekzibühû ve lâ yahzülühû: küllü'l-müslimi ale'l-müslimi harâmün*

¹⁴² Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.166, no:1850; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.311, no:8089; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.471, no:8891; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.150, no:747; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.166, no:24572.

ırduhû ve mâlühû ve demühû; et-takvâ hâhünâ! Ve eşâra ile'l-kalbi; bi-hasebi'mriin mine's-şerri, en yahkırâ ehâhu'l-müslimi.)

(*El-müslimü ehu'l-müslimi*) “Müslüman müslümanın kardeşidir. (*Lâ yehünühû*) Ona hıyanet isnad etmez. (*Ve lâ yekzibühû*) Yalan da isnad etmez. (*Ve lâ yahzülühû*) Ona lakayd kalmaz. (*Küllü'l-müslimi ale'l-müslimi harâmün ırduhû ve mâlühû ve demühû*) Her müslümanın müslümanlar üzerine ırzı, malı ve kanı haramdır. (*Et-takvâ hâhünâ!*) Takvâ buradadır! (*Ve eşâra ile'l-kalbi*) Kalbine işaret etti. (*Bi-hasebi'mriin mine's-şerri*) Bir kimseye şer olarak kâfidir, (*en yahkırâ ehâhu'l-müslimi*) müslüman kardeşini tahkir etmesi.”

Müslüman müslümanın kardeşidir. Kat'iyyen ona hıyanet edemez. Edebilir mi kardeş kardeşine?

Belki öz kardeşine yapabilirsin ama müslüman kardeşine yapamayacaksın bunu.

Ona kat'iyyen kizbe, yalana nisbet etmeyeceksin. “Bu yalan söyledi, yalancıdır!” demeyeceksin. Söylemiştir belki yalan, ama onu sen tevil edeceksin, onun yalanını kapamaya çalışacaksın. Yalanını açıp da onu mahcup etmeyeceksin.

Allah Allah!..

Yine bir kıssa aklıma geldi. Müslümanın birisi meyhaneye girmiş. Birisinde alacağı var, herifi orada yakalamış parayı istemeye girmiş.

Birisi de bakmış ki oturmuş masanın başında adamla konuşuyor. Yakaladım be. Meyhanede oturmuşlar kadeh kadehe yakaladım herifi.

Eğer bunu kadeh içerken bile görsen, orada görsen, bu müslüman orada bir iş için gitmiştir diye tevil edeceksin. Mutlaka onu orada gördüm diyerekten onu meyhaneci, sarhoş sıfatına sokmamak lazım.

Çok dikkat edilecek bir şey. Gördüğün adam muhakkak oraya onu içmek için girmemiştir. Bir işi vardır gitmiştir, türlü türlü şeyler olur insanda. Onu tevil yoluna gideceksin, 99 tane tevil

yolu arayacaksın. Bulamadın! Bulamazsan ondan sonra ne yapacaksan yap. Yine ifşa etmektense kapaması, üstünkörü geçmesi âlâ ve evlâdır.

Kardeşine yardımı da terk etmez. Kardeşine lazım gelen yardımı yapacağı yerde onu terk etmez, ona yardım eder. Müslümanın vazifesi budur.

Bütün müslümanların birbirlerine karşı, ırzı, malı, kanı haramdır. Bunlara karşı tecavüz etmeye kimsenin hakkı yoktur.

“—Bırak şu edepsizi be, şöyledir böyledir.”

“—Ne yaptı yahu?”

Peygamber SAS Efendimiz kalbi işaret etti:

“—Takvâ buradadır!” buyurdu.

Takvâ buradadır. Kalıpta değildir, kıyafette değildir. Takvâ içeridedir.

Allah korkusu içerisinde olan bir müslüman, hiçbir zaman bir müslümanı tekfir edemez, yalanlayamaz, yardımsız bırakamaz. İçerisinde Allah korkusu olursa, İslâmlık adı nâmına hiçbir zaman bir müslüman kardeşini tehlikelere ilkâ edemez. Allah’tan korkan insan, hiçbir zaman müslüman kardeşini hakir göremez.

Ama param çok, bilgim de çok, varlığım da çok. Bu adamın hiçbir şeyi yok. Nasılsa ona dövsen de döversin, vursan da vurursun, kırsan da kırarsın, kovsan da kovarsın. Çünkü âcizdir, zayıftır. Müslüman ise âcizin yardımcısı olacak, âcizi tutacak, âcizin yanında olacak. Kuvvetliyi kov bakayım da göreyim seni!

“—Bir müslüman kardeşini tahkir etmesi, şer olarak, fenalık olarak bir insana kâfidir.” buyurdu.

“—*Lâ ilâhe illa’llah, Muhammedün rasûlü’llah*” diyor, namaza geliyor. Bu müslümandır. Bunu tahkire nasıl yeltenir insan?

“—Ama fakir, ama zayıf...”

Allah affetsin...

o. Cuma Gününün Fazîleti

Ebû İshak ve İbnü’n-Neccâr, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan

rivayet etmişler.

Paygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴³

المسلم يوم الجمعة محرم، فإذا صلى، فقد أحل؛ فإن جلس إلى أن
يصلي العصر، كان كمن أتى بحجة وعمره (أبو إسحاق، وابن النجار
عن ابن عمر)

RE. 235/10 (*El-müslimü yevme'l-cumuati muhrimun, feizâ sallâ fekad ehalle; fein celese ilâ en yusalliye'l-asra, kâne kemen etâ bi-haccetin ve umretin.*)

(*El-müslimü yevme'l-cumuati muhrimun*) “Müslüman Cuma günü ihramdadır. (*Feizâ sallâ fekad ehalle*) Namaz kılınca ihramdan çıkar. (*Fein celese ilâ en yusalliye'l-asra*) Eğer ikindiye kılana kadar camide oturursa, (*kâne kemen etâ bi-haccetin ve umretin*) hac ve umre yapmış kimse gibi olur.”

Cuma günü müslüman ihramlıdır, muhrimdir, ihrama girmiştir. Cuma namazını kıldı mı, ihramdan çıkmıştır, helâl olmuştur. Nasıl hacı kurbanını kestiği vakitte artık helâl oluyor ona ihram yasakları...

Cuma namazından sonra, ikindiye kılınca kadar camide oturursa, bir hac ve umre etmiş adam gibi sevap alır.

Ama paralar bizim canımıza okuyor. Cumadan nasıl kaçacağımızı düşünürüz, çoğumuz sünnetleri bile kılmazlar. Sünneti terk etmek günah-ı kebâirdendir. Sünnetlerin terki günah-ı kebâirdendir, büyük günahlardandır. Cumanın evvel sünneti var, bir de son sünneti var; Cumadan sonra da dört rekât kılarız. Bir de sünnet-i vakit var iki rekât, Oldu 12 rekât. Bir de vaktin zuhru var. 16 rekât. Bunların hepsinin kılınması

¹⁴³ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.720, no:21087; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.174, no:24587.

müttetekun aleyhtir. Bunları ihmal edip de yalnız iki rekât farzı kılıp kaçmak, Allah'ın evinden, rahmetinden kaçmak gibidir.

p. Ölürken A'zâların Birbiriyle Vedâlaşması

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁴

المُسْلِمُ إِذَا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ، سَلَّمَ عَلَيْهِ الْأَعْضَاءَ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ،
تَقُولُ: عَلَيْكَ السَّلَامُ، تَفَارِقْنِي وَأَفَارِقُكَ، إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (الدَّيْلَمِيُّ
عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ)

RE. 235/11 (*El-müslimü izâ hadrathü'l-vefâtü, sellemet aleyhi'l-a'dâu ba'duhâ alâ ba'din, tekülü: Aleyke's-selâmü, tefârankanî ve üfârikuke ilâ yevmi'l-kıyâmeti.*)

(*El-müslimü izâ hadrathü'l-vefâtü*) “Müslümana ölüm geldiğinde, (*sellemet aleyhi'l-a'dâu ba'duhâ alâ ba'din*) azaları birbirini selâmlar, (*tekülü*) şöyle derler: (*Aleyke's-selâmü*) Selâm sana, (*tefârankanî ve üfârikuke ilâ yevmi'l-kıyâmeti*) sen benden, ben de senden kıyamete kadar ayrılıyoruz.”

Ecel geldi, ya da Azrail AS geldi, sekerat başladı. El ele, ayak ayağa, yüz yüze, göz göze; “Allah'a ısmarladık artık!” diyor, vedalaşıyorlar. Birbirlerine, “Artık kıyamette buluşuruz!” diyerek selâmetle elvedalar diliyorlar. “Artık birbirimizden ayrılıyoruz. Tâ yevmü'l-kıyâmette buluşmak üzere aleyküm selâm diyorlar.

Aziz kardeş! Bu muhakkak olacak. Her gün görmekteyiz gözümüzün önünde... Her gün, yollarımızın üzerinde mezarlıklar

¹⁴⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.191, no:6590; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.563, no:42184; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.169, no:24578.

var. Buradan insan iki kısım üzere ayrılır: Birisi iman ile ayrılır, birisi de imansız olarak ayrılır. Maazallah...

Firavun, Mûsa AS onun eline düştü ya, bakıyor ona. Musa AS'dan şüphelendi Firavun. Orada onun adamlarından birisi inandı ona. Dine davet ediyor ama, eh etsin varsın. Ne zararı var iman edenler iman ederlerse. Onun dediği eğer doğru ise âhirette kurtulurlar bunlar. Eğer ona iman etmezlerse zararı büyük. Onun dediği gibi olursa, insanlar o zaman fena yanacak. Firavun bile insafa geldi de Musa AS'ın davetlilerine elleşmedi.

Allah!.. Bugünün firavunları bak ne halde!

Onun için iman büyük nimettir. Ona Allah'ın evi olan bu mescidlerde devam edilir. Bu evlere devam edenler, hiç şüphe etmesinler ki Cenâb-ı Hak son nefeste “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diye çene kapamak nasib eder.

Günahsız insan olmaz. Günahları da vardır, kusurları da vardır ama bu Allah'ın mescidlerine devamlarının mükâfatı olarak, Allah-u Teâlâ onlara burada buyurduğu vechile kelime-i şehadeti nasib edecektir. O kelime-i şehadeti diyerek gitti miydi, kurtardı yakayı demektir. Arkası selâmet mi selâmet, selâmet mi selâmet!

Onun için, bu dünya muvakkat bir ev. Burada görüyoruz ki şu mülkullahtır ama ucu bucağı belli. Gözümüzü yumduktan sonra öyle bir ülkeye düşeceğiz ki, onun ne ucu var ne bucağı var. Hudutsuz bir ülke! Allah-u Teâlâ'nın mülkünün hududu yoktur. Hatta cennette herkese bu dünya kadar yer verilecek bir kişiye. Onun için mükâfat çok büyüktür. Onun için yalnız kendi imanının da kâfi gelmez. Asıl yavrularının imanına çok dikkat etmek lazım.

Sabahleyin Kur'an'ın tefsirini okurken, Küvviret Sûresi hatırıma geldi, onu okudum. Orada Cenâb-ı Hak diyor ki:

وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُئِلَتْ . بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ (التكوير: ٨-٩)

(*Ve ize'l-mev'ûdetü süilet. Bi-eyyi zenbin kutilet.*) “Diri diri gömülen kız çocuğunun, hangi gûnahtan ötürü öldürüldüğü sorulduğu zaman.” (Tekvir, 81/9)

Eskiden o Arap âdetlerindeki çirkinlik üzerine, çocukları diri diri gömerlermiş mezara da. O gömenlere soruyor Cenâb-ı Hak:

“—Niçin gömdünüz bunları diri diri toprağa? Hangi günahlarından dolayı gömdünüz?”

O gömdü bitti gitti. Fakat imansızın imansız olarak yetiştirdiği evlat, daha acı bir âkıbete mahkûmdur. O diri diri gömülen çocuk cennete gidecek. O çocuk sabî olarak gitti, onun yeri cennettir. Ama imansız olarak gidenin yeri ise cehennem... Hem kendine zararı hem de beşeriyete zararı ne kadar büyük olduğunu hepiniz daha âlâ bilirsiniz.

Allah kusurlarımızı affetsin... Evlatlarımızın İslâm ve iman esaslarına göre yetişmelerine cehd ü gayret etmeyi, Cenâb-ı Hak her babaya ve bizlere de nasib ü müyesser eylesin...

El-fâtihah!

04. 06. 1972 – İskenderpaşa Camii

16. MÜSLÜMANIN ÖZELLİKLERİ

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المُسلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يُسْلِمُهُ؛ مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ،
كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ؛ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً، فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا كُرْبَةً
مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا، سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (حم. م.
خ. د. ت. ن. حب. عن ابن عمر)

RE. 235/8 (*El-müslimü ehu'l-müslimi, lâ yazlimühû, ve lâ
yüslimühû; men kâne fî haceti ahîhi, kâne'llâhu fî hàcetihî; ve men
ferrace an müslimin kürbeten, ferraca'llâhu anhü bihâ kürbeten
min kürebi yevme'l-kıyâmeti; ve men setera müslimen,
seterahu'llâhu yevme'l-kıyâmeti.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Müslüman Müslümanın Kardeşidir

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Buhârî, Ebû Dâvud, Tirmizî, Neseî ve İbn-i Hibbân, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁵

المُسلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَسْلِمُهُ؛ مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ،
كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ؛ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً، فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا كُرْبَةً
مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا، سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (حم. م.
خ. د. ت. ن. ح. ب. عن ابن عمر)

RE. 235/8 (*El-müslimü ehu'l-müslimi, lâ yazlimühû, ve lâ yüslimühû; men kâne fî haceti ahîhi, kâne'llàhu fî hàcetihi; ve men ferrace an müslimin kürbeten, ferraca'llàhu anhü bihâ kürbeten min kürebi yevme'l-kıyâmeti; ve men setera müslimen, seterahu'llàhu yevme'l-kıyâmeti.*)

(*El-müslimü ehu'l-müslimi*) “Müslüman, müslümanın kardeşidir. (*Lâ yazlimühû*) Ona zulmetmez, haksızlık yapmaz, (*ve lâ yüslimühû*) onu düşmana teslim etmez.”

(*Men kâne fî haceti ahîhi*) “Kim müslüman kardeşinin ihtiyacını giderirse, (*kâne'llàhu fî hàcetihi*) Allah da onun ihtiyacını giderir.”

¹⁴⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.VIII, s.309, no:2262; Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.458, no:4677; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.325, no:1346; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.41, no:4248; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.4105, no:9650; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.309, no:7291; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.287, no:13137; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

(*Ve men ferrace an müslimin kürbeten*) “Kim bir müslümandan bir sıkıntıyı giderirse, (*ferraca’llàhu anhü bihâ kürbeten min kürebi yevme’l-kıyâmeti*) Allah-u Teâlâ da o kimsenin kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir.”

(*Ve men setera müslimen*) “Kim bir müslümanın ayıp ve kusurunu örterse, (*seterahu’llàhu yevme’l-kıyâmeti*) Allah-u Teâlâ da o kimsenin kıyamet günü ayıp ve kusurunu örter.”

Bunu geçen derste her ne kadar okumuşsak da bugün tekrarında fayda gördüm. Onun için bir daha okuyoruz.

Fakat şuna varıyor ki, ne kadar söylenirse söylensin, insan bildiğinden de pek dönücü, geçici değil. Herkes bildiğini okuyor yine.

Evet, söylenenler söyleniyor. Duyuyoruz, işitiyoruz. Fakat hareketlerimizi bir türlü ne bildiğimize ne duyduğumuza uydurabildiğimiz yok.

(*Kellim kellim lâ yenfa*) [Konuş konuş, fayda etmez!] derler. Fayda olmadıktan sonra insan nefesine de acır, vaktine de acır. Ama vazifemizdir söylemek... Onun için söyleriz. Tutanlar tabii müstefid olur. Tutmazlarsa, herkes ondan mes’ul olur.

Müslümanın müslümanın kardeşi olduğunu bilmeyen yoktur. Hemen daha çocuk doğduktan biraz sonra, konuşmaya başlarken “Müslüman müslümanın kardeşi.” diye söyleriz.

Bunu her müslüman bilir. Köyde de olsa, çoban da olsa, dağda da olsa, nerede olursa olsun bilir ki müslüman müslümanın kardeşidir. Bu tevâtüren gelir bize... Anadan babadan duya duya içimize işlemiştir. Mü’min mü’minin kardeşidir. Müslüman da müslümanın kardeşidir. Pekâlâ!

Var mı böyle bir kardeş göreniniz? “Müslüman müslümanın kardeşidir.” diyerekten müslümanın elinden tutanını görüyor muyuz? “Mümin müminin kardeşidir.” diyerekten birbirimizin elinden tutabiliyor muyuz? Harekâtımız meydanda...

Ama Rasûlullah SAS buyurmuştur. Biz de duyuracağız. Tevfik, hidayet Allah’tandır. İman bize nasıl Cenab-ı Hak tarafından verilmişse, ahlâklar da böyle taksimdendir.

Eh! Kimisine bir isabet etmiştir, kimisine bin isabet etmiştir. Fakat bir isabet eden onu bine çıkarmak için gayret edecek. Bin

de on bine çıkarmaya gayret edecek. Gayret yeridir burası, uğraşma yeri...

Müslüman müslümanın kardeşi olunca ne yapmak lazım geliyor? (*La yazlimuhû*) Ona zulmetmez.

Zulüm; işkence, azap, eziyet, fenalık... Her çeşidi içine girer. Bir müslüman bir müslümana bunların hiçbirisini yapamaz.

(*Velâ yüslimuhu*) Birisi bir Müslümana eziyet ediyor. Zulmediyor, dövüyor, vuruyor... Müslüman onu, ona bırakmaz. O dövülsün, sövülsün, vurulsun, kırılsın; o da karşıda seyirci kalsın... Onu tehlikeye bırakmaz müslüman.

Bununla beraber, bir müslüman, bir müslüman kardeşinin hacetinde, hizmetinde bulunur. Kardeşinin hizmetlerini görmeye nefisini vakfetmiş. Kimin ne işi varsa onu görmeye geliyor.

Bu iyi de fakat herkesin hâline göre...

b. Hayra Delâlet Eden İşleyen Gibidir

Dün bir hanımefendi geldi. Samsun'dan gelmiş. Hanımefendinin içerisine şöyle geliyormuş ki:

“—Git filan yerde fukara var. O fukaranın hacetini gör!”

Kendisinin gücü yetmiyor. Ahmed'e gidiyor diyor ki:

“—Ahmet ver bakalım! Zekâtından mı vereceksin sadakandan mı vereceksin ne vereceksen ver. Ben bir fakire götüreceğim.”

Tabi kadın bu. Çarşı pazar dolaşıyor, o ihtiyaç sahiplerinin ihtiyacını görüveriyormuş. Fakat akraba-i taallukatı tabi onun bu hâline kızmışlar;

“—Biz seni kardeşlikten de reddederiz. Ne demek sen böyle kapılardan, sokaklardan dilencilik yapmakla bizim şerefimizi, haysiyetimizi kırıyorsun!” diyerekten.

Halbuki, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁶

¹⁴⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.274, no:22414; Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.XVII, s.226, no:628; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.85, no:86; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.217; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.383; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.342; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.478, no:7400; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.41, no:2670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.275, no:4296, İbn-i Ebî'd-Dünyâ, *Kadâ'il-Havâic*, c.I, s.39, no:27; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلُهُ (حم. طب. خط. عد. عن أبي مسعود
الأنصاري؛ ت. ع. وابن أبي الدنيا عن أنس؛ حم. عد. عن
سليمان بن بريدة عن أبيه؛ هب. عد. عن ابن عباس)

(*Ed-dâllü ale'l-hayri kefâilihî*) “Hayra delâlet eden, hayrı işleyen gibidir.”

Ama şeref ve haysiyeti de kırmamak şartıyla. Şimdi birisi de böyle kardeşinin hacetinde devam ediyor. Varlığı var, varlığı nisbetinde yapıyor. Veyahut hayırlara delalet ederekten onun önüne düşüyor.

Çok mühimdir. Tabi insanın da kendi haceti var. Bu hacetlerini görmek için de kendisine bir yardımcı ve vakit ister. Fakat bu vakitlerini hep başkaları için harcıyor. Kendisinin hacetlerini görmeye vakti kalmıyor. O zaman bunun hacetlerini de gören Allah oluyor.

Hem Buhari hem Müslim’de geçen bu tebşiratlar çok büyük ve güzel. Fakat Allah riyadan, gösteriştten, bu gibi kötü huylardan da korusun ve kurtarsın...

Tabii her birimizin ayrı ayrı sıkıntıları var. Hiç sıkıntısız insan dünyada bulunmaz. Her kim ki bir müslüman kardeşinin sıkıntısını gideriveriyor, onu selâmete çıkarıyorsa,

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.357, no:23077; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.298; Süleyman ibn-i Büreyde babasından.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.116, no:7657; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.90; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Taberânî, Mu’cemü'l-Evsat, c.III, s.34, no:2384; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.351, no:1031; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.306, no:1317; Sehl ibn-i Sa’d RA’dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.150, no:1742; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.266; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.555; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.233, no:3121; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.418; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.193; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.233, no:3121; Hz. Aişe RA’dan. RE, 207/5.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.359, no:16052-16055; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.399, no:1282; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.493, no:12394.

çıkarıveriyorsa... Evi yoktur, akşama ekmeği yoktur, hizmet edecek adamı yoktur, çeşitli ihtiyaçlar var. Birisi de böyle bu işlere kendisini vakfetmiş. Para veriyor, yardımda bulunuyor ve saire gibi.

(Şimdi kıyamet günü var ya, cümlemizin imanı var el-hamdü lillâh. Allah o gün hepimizin muini olsun... O gün, en sıkıntılı günümüz, en zor günümüz. Orada kimseden kimseye fayda yok. Ne paran fayda eder ne bilgin fayda eder. Orada Allah-u Teâla Celle ve A'lâ'nın lütfu kurtaracak bizi.

İşte o sıkıntılı gününde;

“—Sen böyle müslümanların hacetlerini förmüştün, onları sıkıntılardan kurtarmıştın. Ben de seni sıkıntıdan kurtaracağım!” diyerek kıyamet gününün sıkıntılarından da Allah-u Teâla kurtaracak onu. Nasıl kurtaracak? Kurtaracak olan Allah...

c. Müslüman Müslümanın Ayıbını Örter

Şimdi bir de şunu dinleyin! Yine hep aynı hadistir:

Ayıpsız insan görebilir misin dünyada? Göremezsin. Ayıpsız insan kat'iyyen göremezsin. Peygamberler müstesna... Hepimiz de kusur doludur.

Onun için kendi kusurunu görmeyip de, başkalarının kusurunu görmekle meşgul olan insanları ayıplarlar. Sen kusur göreceksen kendi kusurlarını ara, kendi kabahatlerini ara, kendi eksikliklerini ara. Bulursan ne a'lâ, en büyük nimet ve devlettir. Başkalarının kusurunu aramakla memur değilsin.

Kim ki böyle kusur görür de bu gördüğü kusuru başkalarına yaymazsa... Kusur gördü ama yaymıyor, saklıyor onu, örtüyor. İşte onun da ayıplarını yarın kıyamet gününde Cenâb-ı Hak örtecektir.

Şöyle bir rivayette de görmüştüm. Cenâb-ı Hak kıyamet günü onun kulağına fısıldayacak:

“—Kulum! Sen filan günü filan yerde, filan günü filan yerde, filan günü filan yerde; şöyle, şöyle, şöyle günahları, kabahatleri, hataları yapmadın mıydı?”

Sadece kendi duyuyor yalnız. Başkası duymuyor. Kızaracak tabi. Perişan bir hâle düşecek utancından.

O zaman Cenâb-ı Hak:

“—Sen filan kişilerin kabahatlerini sakladın, örttün de onun için bugün ben de senin kabahatlerini örtüyorum.” diyecek.

Açığa vurmayacak orada, mahşer yerinde âlemlere... Allah cümlemizi affetsin...

Şimdi bunları dinlemek hüner değil. İnsanda bir benlik var. İnsan bu benliğini yıkmadıkça insan olamaz. İnsanın insan olması bu benliğinin yıkılmasına bağlı.

Nasil yıkacaksın? Bilgin varsa fena. Paran, servetin varsa o da fena... Para ve servet olduktan sonra, insanın benliğini yıkmak dağları devirmekten zordur yani. Dağları devirmenin imkânı vardır, fakat benlikleri yıkmanın imkânı çok zordur.

Binaen aleyh, bu benlikler, varlıklar insanın üzerinde oldukça bunlar bir kulaktan girer diğer kulaktan çıkar. Bir kulaktan girer diğer kulaktan çıkar. Vız gelir insana bu. Niçin? Benliğini yıkamamış insan. Benliğini yıkamamış insanın karşısındakine bu merhameti, bu saygıyı göstermesi Allah'ın lütfuna bağlı bir şey artık.

Bilgi, herkeste var bilgi. Türeyen bilgi var bugün, türlü türlü bilgi. Bugünkü bilgi eski zamandaki bilgin adamlarda yoktu. Herif bugün aya bile gidiyor işte... Ne bilgi! Fakat ahlâk namına bir şey yok ortada... Çırlçıplak soyunmuş herkes. Ne yapacaksın? Hani bilgi?

Şimdi bunun bir diğeri daha var ki çok şayan-ı dikkattir.

d. Müslüman, Kardeşini Tahkir Etmez!

Tirmizî, Ebû Hüreyre RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel ve Taberânî, Vâsile RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁷

المسلم أخو المسلم، لا يَخُونُهُ ولا يَكْذِبُهُ ولا يَخْذُلُهُ؛ كل المسلم

¹⁴⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.166, no:1850; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.311, no:8089; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.471, no:8891; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.150, no:747; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.166, no:24572.

عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ عَرَضُهُ ، وَمَالُهُ وَدَمُهُ ؛ التَّقْوَى هَا هُنَا ! وَأَشَارَ إِلَى
الْقَلْبِ : بِحَسَبِ أَمْرٍ مِنَ الشَّرِّ ، أَنْ يَحْتَقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ (ت. عن
أبي هريرة ؛ حم. طب. عن واثلة)

RE. 235/9 (*El-müslimü ehu'l-müslimi, lâ yehûnüühû ve lâ yekzibühû ve lâ yahzüühû: küllü'l-müslimi ale'lmüslimi harâmün ırduhû ve mâlüühû ve demühû; et-takvâ hâhünâ! Ve eşâra ile'l-kalbi; bi-hasebi'mriin mine's-şerri, en yahkıra ehâhu'l-müslimi.*)

(*El-müslimü ehu'l-müslimi*) “Müslüman müslümanın kardeşidir. (*Lâ yehûnüühû*) Ona hıyanet isnad etmez. (*Ve lâ yekzibühû*) Yalan da isnad etmez. (*Ve lâ yahzüühû*) Ona lakayd kalmaz. (*Küllü'l-müslimi ale'lmüslimi harâmün ırduhû ve mâlüühû ve demühû*) Her müslümanın müslümanlar üzerine ırzı, malı ve kanı haramdır. (*Et-takvâ hâhünâ!*) Takvâ buradadır! (*Ve eşâra ile'l-kalbi*) Kalbine işaret etti. (*Bi-hasebi'mriin mine's-şerri*) Bir kimseye şer olarak kâfidir, (*en yahkıra ehâhu'l-müslimi*) müslüman kardeşini tahkir etmesi.”

Hz. Ömer'in oğlu nasıl rivayet ettiyse, Hz. Ebu Hüreyre de öyle rivayet ediyor:

Müslüman müslümanın kardeşidir. Müslüman müslümana hıyanetlik etmez, çünkü kardeşidir.

Onu yalana da nisbet etmez:

“—Bırak yâ, şu yalancı herifi, yalan söylüyor.” demez.

Müslüman müslüman kardeşine diyemez bu tabiri. Kullanamaz bu tabiri. Ona yardımı da terk etmez. Kardeşidir, ne zaman yardıma muhtaçsa, o zaman onun yardımına koşar.

Her müslümanın diğer müslümana iffeti, ırzı, namusu, şerefi, haysiyeti haramdır, dokunamaz. Malına, canına nasıl dokunamıyorsa, onun izzet, şeref, namus ve iffetiyle de oynayamaz. Bunların adı haramdır.

Kendisine de, aile halkına da... Ne çocuğuna çocuğuna, ne de geçmişleri olan büyüklere bunu kat'iyen irtikâp edemez, yapamaz, haramdır. Zina nasıl haramsa, içki nasıl haramsa, kumar nasıl haramsa, bu da haram... Kumara haram diyorsun,

ayıplıyorsun kumar oynayanı; içki içene haramdır diyorsun, ayıplıyorsun içki içeni... Fakat kendi kardeşin olan müslim kardeşinin ırzına, şerefine, haysiyetine, iffetine taalluk eden birçok yaramaz sözleri söylemekten ne kaçınıyorsun ne de çekiniyorsun... Allah affetsin...

Müslümanın müslümana malı haramdır. Taarruz edemezsin, elleşemezsin.

“—Onun yüz milyon lirası var yahu, benim yüz kuruşum yok. Nedir bu böyle?” diye parasını alamazsın!

Şikâyeti Allah’a yap! Mülk onun. İsteddiğini istediğine verir, istediğinden alır.

“—E canım biz de biraz yaşayalım!”

Yaşa ama kimsenin ne ırzına, ne malına el uzatmamak şartıyla...

Senin Allah-u Teâlâ’nın takdirine rızan yok mu? Kaderine imanın yok mu? *Amentü*’ye imanın yok mu? Sen “*Lâ ilâhe illa’llah, Muhammedün rasûlü’llah*” derken *Amentü*’yü okumadın mı? Dinlemedin mi?

Eee! Nasıl oluyor da müslüman kardeşinin malına göz dikiyorsun sen? Çalış. Sen de kazan. Bakalım onun yüz milyon lirası onun hakkında hayırlı mı? Yoksa senin yüz kuruşun mu hayırlı? Onun yüz milyonu belki onun aleyhindedir. Senin yüz kuruşun da belki senin lehindedir.

Müslümanın Müslümana kanı da haramdır. Irzı nasıl haramsa, malı nasıl haramsa kanı da haramdır. Ne vurabilirsin, ne yaralayabilirsin... Tavuk değil ya, insan bu!

Bunu yaratan Allah... Bunun bir uzvunu sen halk edebilir misin? Şeriatın kanunlarına göre kesilmesi lazım geliyorsa ancak o zaman kesilebilir. O fetvasını verir:

“—Kaldırın bunun vücudunu ortadan!” der, kaldırırılar.

Yoksa lalettayin sen kızıp da hemen silahımı, bıçağımı çekip de adam öldürmekle memur değilsin. Sen de o zaman onun yerine cehennemde istediğin kadar kıvranırsın.

Bunlar haram olmakla beraber, “Takvâ buradadır!” diye kalbini gösteriyor. Yani takvâ dilde değil, kalıpta kıyafette de

değil, takvanın mahalli içerisidir. Yani takva kalptedir.

Kimin gönlünde, içinde takvası varsa, Allah'tan korkusu varsa, hiçbir müslümanı tahkir edemez. İçinde Allah korkusu olan insanın, imanı olan insanın hiçbir müslümanı tahkire cesareti yoktur. Hakkı olmadığı gibi cesareti de olmaz. Yapamaz onu.

Takvâ sahibi olan insan kat'iyyen hiçbir Müslümanı hakir göremez. Sonra kalbini işaret buyurarak, "Takva buradadır. Öyle kalıpta, kıyafette, postta değildir; gönüldedir." buyuruyor.

Senin gönlünde eğer takva varsa, müslüman kardeşine karşı daima hürmet, saygı göstereceksin. Bilgin var, başka... Servetin var, o da başka... İnsanlık, bu da ayrı bir şey. İnsanlık ne servetle olur ne de bilgiyle olur. İnsanlık Allah'ın verdiği bir lütuftur.

Bakın şunu çok dikkatle dinleyin:

Kişiyе şer olarktan yeter. Şerrin sayısı sayılmaz yani. Şerrin sayısı sayılmayacak kadar çoktur. Şer bu. Fenalıklar, kötölükler ne kadar varsa var. Hudutsuz. Fakat sana şer olarak yeter, kâfidir.

"—Ne?"

Bir müslüman kardeşini tahkir etmek.

"—Canım benim param var çok. Bilgim de var çok. Bu adam cahilin cahili yahu! Bir şeyi yok. Parası pulu da yok. Evi barkı da yok."

Evet bu evi olmayan, barkı olmayan, hiçbir şeyi olmayan, bilgisi olmayan zavallı, Allah-u Teâlâ'nın bir yaratığıdır. Allah yaratmıştır onu öyle. Allah'ın yarattığına karşı sen mütevazi olacaksın!

Yoksa insanların kendisinde ne var ki? Kazandığımız servet bugün var yarın yok. Ama şu hayatı veren, bu hayat içindeki can hayatını, gönül hayatını veren Allah-u Celle ve Âlâ o gönül âlemini kimlere veriyor biliyor musun sen? Ne paralıda vardır o gönül, ne de bilginlerde vardır. Allah'ın gariplerinde öyle bir gönül vardır ki, kâinat o gönlün yanında hiç kahr yani.

Sen bakarsın ona fakirdir, zayıftır diyerekten hor hakir görürsün. Halbuki onun gönlü Allah ile dopdolu. Senin kâinatına metelik bile verdiği yok. Sen nasıl kalkacaksın da o kardeşini tahkir edeceksin?

Onun için bir insana, bir müslümana, bir kişiyе şer olarak

yeter ki bir müslüman kardeşini tahkir etsin, hor görsün. “Adam bu da adam mı?” desin. İşte bu benlik denilen sıfat yenilmedikçe; nefis denilen emmare nefis ezilmedikçe mümkün değil.

Dün bir kardeş yolluyor bize şöyle bir 10-15 sahifelik bir eser. Ne derler ona? Kitabımsı bir şey ama 10-15 sahifeden ibaret.

Bu efendi herhalde genç bir efendi. Çok yeni kelimeleri biliyor. Bütün yeni kelimelerle doldurmuş kitabının içerisini. En büyük hedefi ilmihâl kitapları ve ilim adamları. Bunları hedef almış “Cahil adamlar!” diyerekten.

Bak ne kadar acı şey! İlim adamlarını cehille sıfatlandırıyor. “Cahil adamlar!” diyor. En evvel de “Büyük ilmihâl, müftü efendinin [Ömer Nasûhî Bilmen] *Büyük İslâm İlmihali*’ni filan yerdeki filan görüşünden dolayı ne büyük cahillik yapmıştır” diyor.

Hasbuna’llâhi ve ni’mel vekil... Bizim kıldığımız Cuma namazından sonraki dört rekât namazı çok görüyor. “Müftü efendi buna neden cevaz verdi?” diye onu cahillikle itham ediyor.

Bu kadar cehalet olmaz yani. Bir kere terbiyesi eksik. Müslümanların bütün ilim adamlarının hepsini tahkir ediyor ve diyor ki:

“—Yapılan eserler bugün hep para sebebiyle yapılıyor. Para düşmanı bunlar!”

Canım sen bunların içine girdinde mi, gönüllerini yardım da mı baktın? Bunların yaptıkları eserler para için mi yapılıyor?

Yoo! Onun gayesi, hedefi başka. Bunları hedef tutarak söze başlamış. Arkasından da gelmiş “Bu tarikatlar var mıydı Rasûlüllah’ın zamanında? Bu mezhepler var mıydı Rasûlüllah’ın zamanında?” diyor. Okumadım alt tarafını.

Aptallığı bu kadar yeter insanın. Aptallığını anlamak için insana bu kadar kelimesi kâfidir. Allah’ın ne zavallı kulları var.

e. En Güzel Yol SAS Efendimiz’in Yolu

Tarikat ne demektir? Her gün biz derse başlarken (*i’lemû eyyühe’l-ihvân... İnn efdale’l-kitâbi kitâbu’llâh*) diyoruz. En efdal olan kitap Allah-u Teâlâ’nın kitabı olan Kur’anımız. (*Ve enne efdale’l-hedyi hedyü muhammedin salla’llâhu aleyhi ve sellem*)

Yolların en iyisi Muhammed SAS'ın yoludur. İşte tarikat Yol, tarikat değil mi? En iyi yol Peygamber SAS'ın yoludur. Tarikat nedir? Peygamber SAS'ın yoludur.

Sen hiç duymadın mı ki aziz kardeş, o Peygamber ashabı için yıldızlar gibidir demiş. Onlar yıldız gibi erişilmez, yüksek, en üstün makamlara nail bahtiyarlardır.

SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁸

أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ، بَأْيِهِمْ اِقْتَدَيْتُمْ، اِهْتَدَيْتُمْ (ق. والدلمي عن
ابن عباس؛ عبد بن حميد عن ابن عمر)

(*Ashàbî ke'n-nücûmî*) “Benim ashabım yıldızlar gibidir. (*Bi-eyyihim iktedeytüm, ihdeteytüm*) Onlardan hangisine iktidâ ederseniz, uyarsanız, hangisine sarılsanız, hangisinin peşinden gitseniz, mukakkak surette hidayeti bulursunuz.”

E bu tarikat nerede kaldı?

Şeriat, tarikat, ma'rifet, hakikat...

Bunlar hakikat mertebesinin en üstün zirvesine çıkmışlar da hala sen “Peygamber Efendimiz zamanında çıkmadı” diyorsun. A zavallı! Tarikat ne oluyor? Ma'rifet-i ilahiye'nin yanında, Hakikat-i ilahiye'nin yanında tarikatın adı bile okunmaz. Bunlar tarikatı çoktan aşmışlar Ma'rifet-i ilahiye'nin üstünde hakikate erişmiş bahtiyarlar ki, hangisine uyarsanız siz hidayeti bulursunuz. Böyle bir lütfâ mazhar olan insanlar... Sen de ki “O zamanda tarikat var mıydı ya. Bunu nereden çıkardınız siz?”

Eh! Allah sana da selamet versin. Bizim tarikatler bugün taklitten ibaret bir şey. Erbab-ı tarikat böyle mi olur? Erbab-ı tarikat gelseler bizim hepimizi döverler. Ne kılığımız benzer, ne yolumuz benzer, ne yiyeşimiz benzer, ne giyişimiz, ne ticaretimiz... Hepsi battal...

Ama erbab-ı tarikatim diyor adam; 5-10 tesbih çekmekle adam erbab-ı tarikatten mi olur? Erbab-ı tarikat nedir? Peygamberin

¹⁴⁸ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mizân*, c.II, s.137, no:594; Câbir RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.1, s.147, no:381; *Hulâsatü'l-Bedri'l-Münîr*, c.2, s.431, no: 2868.

yolundan gidebilmektir.

Onun için, burada diyor ki Ebû Hüreyre RA:

Yalnız müslüman kardeşini tahkir değil, Allah-u Teàla'nın çeşitli mahlûkları var değil mi? Sayısız... İnsandan gayrı ne çeşit mahlukları vardır. O mahlûkları bile tahkire hakkımız yoktur.

Şöyle bir hikâye dedemden dinlemiştim. Kitapta da sonra gördüm yerini ya. Musa AS işte Cenâb-ı Hak'la mükâleme ediyor, konuşuyor. Cenâb-ı Hak diyor ki:

“—Ya Musa! Beğenmediğin bir mahlûku yarın al gel yanında!”

Musa AS dolaşüyor, dolaşılıyor, dolaşılıyor... “Acaba kimi bulacağım. Hor, fakir... Bir uyuz kelp görmüş. Hiç hayrı kalmamış kendisinde. Takmış boynuna tasmaşını. Sürüklemiş. Akli başına gelmiş yolda. Demiş

“—Ben ne yapıyorum yahu! Bu da Allah-u Teàla'nın yarattığı bir mahluk değil mi? Bunu niçin ben beğenmiyorum? Bunun nesini beğenmiyorum? Nesini beğenmiyorum? Allah beğenmiş de yaratmış. Bir sebebi var bunun yaratılışında. Bu hilkatin bir sebebi var, bu yaratılışta bir sebep var. Binaen aleyh, nasıl oluyor da en kötü mahlukundur.’ diyerekten Rabbü'l Âlemin’e götüreceğim.”

Ha! Pişman olup bırakmış.

“—Ben kendimden daha hakirini bulamadım Ya Rabbi!” demiş.

Cenab-ı Hak;

“—Eğer onu getirseydin, seni peygamberlik divanından silerdim” buyurmuş.

Onun için biz, hiçbir mahluku –insanı değil- hangi mahluk olursa olsun hiçbir mahluku hor ve hakir göremeyiz.

Aklımız ermiyor. Şu ufacık mikrop diyorlar aziz kardeş. Gözümüz de görmüyor. “50 bin defa, 100 bin defa büyütüldüğü hâlde ancak görülebilir” diyorlar. Hatta 200 bin defaya kadar da çıkıyor. 200 bin defa. Arkadaş 200 bin defa, 100 bin defa büyüyecek de ancak göreceksin. Ne demek bu yani? Bu varlıkların sahibi Allah-u Teàla ya. Ama bak ondan ödümüz kopuyor izim ama. 200 bin defa büyüttüğümüzde ancak görebildiğimiz o mahluktan ödümüz kopuyor. ‘Aman mikrop bulaşmasın’ diyerekten.

f. Cuma Gününün Fazîleti

Bir de şimdi bugün Cumamızın fadâili hakkında okuyalım:
Ebû İshak ve İbnü'n-Neccâr, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Paygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴⁹

المُسْلِمُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مُحَرَّمٌ، فَإِذَا صَلَّى، فَقَدْ أَحَلَّ؛ فَإِنْ جَلَسَ إِلَى أَنْ
يُصَلِّيَ الْعَصْرَ، كَانَ كَمَنْ أَتَى بِحِجَّةٍ وَعُمْرَةٍ (أَبُو إِسْحَاقَ، وَابْنُ النَّجَّارِ
عَنْ ابْنِ عُمَرَ)

RE. 235/10 (*El-müslimü yevme'l-cumuati muhrimun, feizâ*

¹⁴⁹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.720, no:21087; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.174, no:24587.

sallâ fekad ehalle; fein celese ilâ en yusalliye'l-asra, kâne kemen etâ bi-haccetin ve umretin.)

(*El-müslimü yevme'l-cumuati muhrimun*) “Müslüman Cuma günü ihramdadır. (*Feizâ sallâ fekad ehalle*) Namaz kılınca ihramdan çıkar. (*Fein celese ilâ en yusalliye'l-asra*) Eğer ikindiye kılana kadar camide oturursa, (*kâne kemen etâ bi-haccetin ve umretin*) hac ve umre yapmış kimse gibi olur.”

Cuma seyyidü'l-eyyamdır, günlerin padişahıdır. Binaen aleyh, Cuma günü her müslüman işini perşembeden hazırlayacak.

Aziz kardeş! Memleketimiz de yahudiler de var, hristiyanlar da var. Yahudi, cumartesi günü çalışmayı zül görüyor. Bizim memleketimizde cumartesi günü nasıl kapanıyor dükkanlar görmüyor musun? Git büyük çarşılara; tüccarlar, büyük tüccarlar cumartesi kapalı.

“—Neden kapatıyorsun tüccar efendi! Bugün cumartesi. Sen yahudi misin?”

“—Hayır efendim. Ama yahudiler kapalı bugün. Bak imkânı yok. Boşu boşuna duracağımıza kapamak iyidir.” diyor.

Memleketimizdeyken bile o Yahudi, cumartesini bize yutturuyor. Müslüman Cumasının kıymetini bilmiyor. Pazar da zaten pazar.

Bizim kardeşlerden bir kardeş var da. Otomobil parçaları satar. Onu satıcılar, satıcı olan diğer esnaf o cumartesi de açıyor dükkanını. Demişler ki:

“—Cumartesi açma dükkanını. Seni boykot ederiz.

“—Niçin?”

“—Cumartesi biz kapatıyoruz. Sen Cumartesi açmak suretiyle bizim müşterimizi çalacaksın sonra.. Binaen aleyh sen de kapayacaksın bizimle beraber.

—Yok arkadaş ben kapamam. Ben yahudi değilim. Siz de Cuma günü kapatırsanız cuma, cumartesi, pazar günü kapayalım. Cuma günü kapatmıyorsunuz. E ben de cumartesiyi kapayamam.”

Bak şimdi insanlar birbirine de nasıl musallat:

“—Cumartesi kapatmıyorsan, biz de seninle alışveriş etmeyiz öyleyse...” demişler.

“—Etmeyin! Ne yapalım Rezzak Allah, siz değilsiniz. Siz etmezseniz, Allah başka taraftan rızkımızı yollar.”

Ama herkeste bu metanet yok işte. Bu metanet tabi kavi insanlarda... Olmayınca;

“—Yâhu ben de kapayayım be! Zorluyorlar baksana... Eh bugün de çalışmayıverelim.” diyor.

Çalışma ama cumartesi için çalışmamak abes.

Onun için Cuma, seyyidü'l-eyyamdır. O gün Arafat'taki müslümanlar, hac mevsimindeki müslümanlar nasıl ihramlanmışlarsa, Cuma günü de müslümanlar böyle ihrama girmiş durumdadırlar.

g. Cuma'nın Hazırlığı Perşembeden Yapılır

Onun için, sabahleyin kalkar, guslünü yapar, temiz elbiselerini giyer, mümkün oldukça Cuma namazı için erken vakitte camiye girmeye çalışır. “Ezan okunsun da gireyim!” demek zuafânın işi.

Müslüman ilk vakitte camiye girer. Eski müslüman Cuma günü camiden çıkmazmış, ‘Cuma’nın fadailini kaçırmayayım’ diyerek. Cuma günü sabah namazından sonra, çıkarsa ancak abdest tazelemek için çıkıyor, yine giriyor içeriye. Niçin? İlk girenin fadaili şöyle yüksek, ikincinininki böyle yüksek, üçüncününki böyle yüksek... Bu fadaili kaçırmamak için. İmana bak!

“—E canım bugün çalışmazsak nafakamız eksilir, ticaretimize zeval gelir...”

Bir şey olmaz. Rezzak Allah'tır. O ne takdir ettiyse, o yine sana gelecektir.

Pakistanlı kardeşler gelir ya ekseriyetle buraya. Onlara dediler ki:

“—Yahu siz şimdi 3 ay, 5 ay geliyor, buralarda uğraşıyorsunuz. İyi. Bize nasihatler etmeye çalışıyorsunuz. Pekâlâ... Ama sizin memleketteki işleriniz ne oluyor yani? Bu işleri ne yapıyorsunuz?”

Adamlar bu sözü söylerken bize çok teessüf ettiler. Dediler ki:

“—Yazık! Biz sizi bizden üstün biliyoruz. Uzun zamanlar siz

burada ilim merkezi olaraktan yaşamıştınız. Ama Rezzak'ın Allah olduğunu öğrenememişsiniz. Evet! Biz burada üç ay, beş ay böyle gezeriz. Amerika'ya kadar, şuraya kadar gideriz. Dükkanımız da kapalıdır, ticaretimiz yoktur. Fakat dönünceye kadar kazancımız kâfidir bize.

Memleketimize dönüp de dükkanımıza gidip de oturduğumuz zaman; bir senede ne kazanıyorduk biz, diyelim on bin lira... O on bin lira fazlasıyla yine bize gelir. O on bin lira, on iki ayda geleceğine bize, üç ayda gelir. Üç ayda, o on bin lira yine gelir bize.”

İman meselesi ayrı.

Onun için, müslüman perşembe gününden tırnaklarını keser. Koltuklarının altını ve edep yerlerini temizler. Haftada bir kere temizlemek efdaldır. 15 günde ortadır. 40 günden sonrası günahtır. Koltukların altı, tırnaklar temizlenir.

Güzel elbiselerini giyer, güzel kokular sürünür. Misvakini de kullanır.

Camiye vakar ile, çocukları varsa yanına onları da alır, “Cenab-ı Hakk'ın huzuruna gidiyorum!” diyerek, kusurlarına özürler dileyerek gelmeye çalışır.

Ama -şimdi yaz mevsimidir- kısa kollu bir mintan ile efendim saçlar taranmış bir vaziyette, ya taralı ya da taranmamış perişan bir vaziyette Huzur-u Rabbü'l-âlemin'e girilirse, boş gelir boş çıkar. Bir şey alamaz. Çünkü insanın alacağı mükâfat, gösterdiği saygı nisbetindedir. Ne kadar saygısı, hürmeti, tazimi varsa, o nisbette bereket alır, feyz alır gider.

“—Canım bu saygının elbiseyle ne alakası var? Saygı gönülden olur. Elbise bunun nesi oluyor. Çıplak da olsan ne olacak?”

Eh! Kadınların soyunduğu gibi biz de soyunabiliriz. Beis yok. O sokakta nasıl geziyorsa biz de öyle gidebiliriz.

Biraz düşünürsek, Huzur-u Rabbü'l Âlemin'e gelen bir insanın nasıl şekilde gelmesi daha layıktır? Onu herkes kendisi takdir eder. Bayram günü ne kadar giyinebiliyorsan, süslenebiliyorsan Cuma'ya gelirken de aynı şekilde süslenip öyle gelmek lazım.

Onun için akşamdan Sure-i Kehf'i, akşamdan Sure-i Duhan'ı, Sure-i Feth'i, Tebareke'yi (Sure-i Mülk), Amme'yi (Sure-i Nebe) okur. Vakıa'yı (Sure-i Vakıa) beraber.

Sabahleyin bir de tekrarlar Sure-i Kehf'i bir daha okur. Sure-i Kehf ibretlerle dolu çünkü. Onu aynı zamanda işte aç Türkçe'sinden de oku biraz. Cenab-ı Hak nelere kadir değil. Arkasından Sure-i Duhan'ı oku. Arkasından efendim Tebareke'ni oku, Vakıa'nı oku, Feth'ini oku...

Bunları yaptıktan sonra bir de tesbihini eline alırsın "Hiç olmazsa bugün Cuma'dır. Şu kadar 'Allah' diyeyim, bu kadar da 'Lâ ilâhe illa'llah' diyeyim, bu kadar 'Subhâna'llah' diyeyim."

"—Hocaefendi ben kimseden izin almadım ki bunları diyeyim."

Bu da büyük bir yanlış! Allah demek için izin almak ister mi arkadaş?

"—Müsaade et ben namaz kılacağım!" diyor muyuz?

Namazdan daha büyük ibadet mi var bizde? O büyük ibadette 'Allahu ekber' diyerek divan-ı ilahiye duruyoruz da, 'Allah Allah Allah...' demek için izin arıyoruz. Olur mu bu?

Sen "Allah" demekle mükellefsin. Her zaman, her yerde "Allah" diyeceksin, "Lâ ilâhe illa'llah" da diyeceksin, salevât-ı şerifeleri de getireceksin. Bundan dolayı ne bir zarar gelir, ne de bir eksiklik olur. Aksine daha büyük nimetlere mazhar olursun!

h. Cuma'dan Sonra Camide Oturmak

Geldik Cumamıza... Vaaz dinledik, Kur'an dinledik, hatibi dinledik, o günkü mevzuları dinledik... Cumamız çok güzeldir aziz kardeş. Bir müslüman üç Cuma birbiri üzerine Cuma'ya gelmezse, onu münafık defterine yazarlar. Onu mü'min defterinden silerler. Onda hayır kalmaz artık.

Onun için, müslüman her Cuma dinleyecek. Şimdi eskiden hutbeler Arapça okunurdu. "Anlamıyoruz!" diyerek kıyamet koparıyorlardı. Ama şikâyet eden yoktu. Sonra Türkçe'ye çevrildi işte bugün. Mevzular açıklanıyor. Açıklandığı için, senede 52 Cuma olsa, her Cuma'da bir mesele öğrense, 50 mesele öğrenir insan. On senede 500 mesele öğrenir. O zaman hoca olur yâni bir insan...

Cuma'yı kıldık, bitti; (*fekad ehalle*) ihramdan çıktı artık bu adam. Arafat'tan döndü, Mina'ya geldi, şeytanını taşıladı efendim ihramdan çıktı. Kurbanı da kesti, helâl oldu artık. Tavafını da

yaptı. Bu da artık kurtuldu her şeyden.

(*Fein celese ilâ en yusalliye'l-asra*) “Eğer ikindiye kılana kadar camide oturursa, (*kâne kemen etâ bi-haccetin ve umretin*) hac ve umre yapmış kimse gibi olur.”

Fakat bu adam içindeki aşkı dolayısıyla Cuma günü camiden çıkmıyor, ikindi vaktine kadar camide ibadetle meşgul oluyor. Çekilmiş bir kenara Kur'an okuyor, tesbih çekiyor, zikrediyor, mütalaa ediyor, namaz kılıyor... Böyle vaktini geçiriyor ikindi vaktine kadar. Zaten bir iki saat ara var.

Neden? Çünkü Cuma içerisinde bir an, bir dakika vardır ki, o dakika içerisinde yapılan dua geri çevrilmez. Leyle-i Kadir ne kadar saklıysa, Cuma içindeki bu an da saklıdır. Allah'ın velileri de insanların arasında saklıdır. O hakir gördüğün kimse belki Allah'ın velisidir, bilinmez. Onun için hiç kimseyi hakir görme, herkese veli gözüyle bak! Zarar etmezsın.

Binaen aleyh ikindi vaktine kadar böyle ibadetle meşgul olursa, o icabet saati denilen saate ulaşmış olur. Büyük bir mazhariyet yani.

İsm-i Âzam'ı Cenab-ı Hak nasıl sakladıysa, Leyle-i Kadr'i nasıl sakladıysa, velisini nasıl sakladıysa Cuma içindeki bu saati de saklamıştır ki herkes Cuma günü yalvarsın dursun ki, “Acaba bu saatte benim duam da kabul olur da belki kurtarırım yakayı...” diyerekten.

İşte hac ile umreyi yapan insan, anadan doğma günahlardan sıyrılıyor, bir günahı kalmıyor. Hac yaptı mı bir insan, anadan doğduğunda nasıl günahsız idi, artık şimdi de öyle günahsız.

Binaen aleyh Cuma'dan çıkarken de böyle çıkıyor; tertemiz, hiç günahı kalmamış olarak...

i. Ölürken A'zâların Birbiriyle Vedâlaşması

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁰

¹⁵⁰ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.191, no:6590; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

المُسلِم إِذَا حَضَرَتِ الْوَفَاةُ، سَلَّمَ عَلَيْهِ الْأَعْضَاءَ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ،
تَقُولُ: عَلَيْكَ السَّلَامُ، تَفَارِقْنِي وَأَفَارِقْكَ، إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (الدَّيْلَمِي
عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ)

RE. 235/11 (*El-müslimü izâ hadrathü'l-vefâtü, sellemet aleyhi'l-a'dâu ba'duhâ alâ ba'din, tekülü: Aleyke's-selâmü, tefârankanî ve üfârikuke ilâ yevmi'l-kıyâmeti.*)

(*El-müslimü izâ hadrathü'l-vefâtü*) “Müslümana ölüm geldiğinde, (*sellemet aleyhi'l-a'dâu ba'duhâ alâ ba'din*) azaları birbirini selâmlar, (*tekülü*) şöyle derler: (*Aleyke's-selâmü*) Selâm sana, (*tefârankanî ve üfârikuke ilâ yevmi'l-kıyâmeti*) sen benden, ben de senden kıyamete kadar ayrılıyor.”

Allah... Cenab-ı Hak cümlemize intibahlar, uyanıklıklar lütfetsin. Bu fâni dünya... Eğer ölüm olmasaydı, bu dünyada acaba hâlimiz ne olurdu? Bu saati belli olmayan, dakikası belli olmayan ölüm, hepimizin başına gelecek. Bu dar-i imtihanda kazandığımız iyi veya kötü hareketlerimiz ne ise, onunla haşrolacağız. Haşrolunmamız öldüğümüz hâl üzerinedir. Hangi hal üzerine gittiysek; iyi hal üzerine mi gittik, yoksa kötü hâl üzerine mi gittik, o hal üzere haşrolacağız.

“—*Lâ ilâhe illa'llah*” demek kolaydır.

Onu deriz inşallah. Fakat halimiz *Lâ ilâhe illa'llah*'a uygun mu, değil mi; iş burada ayrılıyor. “*Lâ ilâhe illa'llah*” demek kolay, fakat hâli buna uydurmak mühim mesele...

Binaen aleyh müslüman, halini diline uyduran insandır. Halini dilinden çıkan o kelime-i tevhide uydurmuş:

“—Ben öyle bir insanım ki, ‘*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*’ demişim, benden müslümanlara artık zarar gelmez!” diyen insandır.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.563, no:42184; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.169, no:24578.

Binaen aleyh, bütün a'zâlar birbirine vedâ ediyorlar. Yani o ölüm dediğimiz hâl, a'zâların birbirine vedâ edip ayrılımlarından ibaret oluyor:

“—Artık bizim buluşmamız kıyamete kaldı. Allah selâmet versin!” diyerek, “*Aleyke's-selâm!*” diyorlar birbirlerine. Bütün azalar birbirlerine, “*Aleyke's-selâm*, Allah'ın selâmı sana olsun. Artık mahşerde inşallah buluşuruz!” diyorlar.

(*Tefârankanî ve üfârikuke ilâ yevmi'l-kıyâmeti*) “Sen benden, ben de senden kıyamete kadar ayrılıyoruz.”

“—Sen benden ayrılıyorsun, ben de senden ayrılıyorum. Mecburi bir ayrılık bu. Kıyamete kadar bu devam edecek, gidecek. Bir daha bizim birleşmemize, buluşmamıza imkân yok!” diyorlar.

Biliyoruz ki işte bu mezar âlemi çürüme âlemi. Oradan halk olduk, orada yine çürüyüp gideceğiz.

Binaen aleyh bu çürüme bu vücudadır. Fakat vücudun içindeki cana çürüme yok. O bu vücutta hangi hali kesbetti, kazandıysa onunla ya bahtiyardır, yahut da felâket içerisinde.

Şunu da okuyalım kâfi gelsin.

j. Müslümanlar Başkalarına Karşı Tek Eldir

El-Askerî, Amr ibn-i Şuayb'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵¹

المُسْلِمُونَ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ، وَيُرَدُّ أَدْنَاهُمْ عَلَى أَقْصَاهُمْ،

وَالْمُتَسَرِّعُ عَلَى الْقَاعِدِ، وَالْقَوِيُّ عَلَى الضَّعِيفِ (العسكري

عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده)

RE. 235/12 (*El-müslimûne yedün alâ men sivâhüm, ve yeruddü ednâhüm alâ aksâhüm, ve'l-müteserriu ale'l-kàidi, ve'l-kaviyyü ale'd-daîfi.*)

(*El-müslimûne yedün alâ men sivâhüm*) “Müslümanlar,

¹⁵¹ Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.V, s.226, no:9445; Amr ibn-i Şuayb'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.99, no:442; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s:179, no:24600.

başkalarına karşı bir tek el halindedir. (Ve yeruddü ednâhüm alâ aksâhüm) Onların yakınındaki, uzaktakini müdafaa eder. (Ve'l-müteserriu ale'l-kàidi) Süratli olanı oturanı savunur. (Ve'l-kaviyyü ale'd-daîfi) Kavîsi de zayıfı korur. Yâni hepsi yekdiğerini himaye eder.”

Ne demektir aziz kardeş? Allah cümlemizi affetsin... Şimdi yok ama eskiden muharebe anlarında, mesela ordunun kumandanları, idarecileri bir memleketi zabt ediyorlar. Asker bir kere içeri yığılmış, tabi herkes vuracak, kesecek. Zapt edildiği vakit de içeride tanıdıkları var, bildikleri var... Onlara başkalarının elleşmemesi için, ilan ediyor kumandan:

“—Filan, filan, filan... Sakın ha elleşmeyeceksiniz bunlara. Bunlar bizim zimmetimizdedir. Onlara elleşmek yasak!” diyor.

Pekâlâ... Herkes tanıyor. Filana, filana, filana kimse elleşemez. Çünkü kumandanın zimmeti altındadır. Himayesi altındadır yani. Öteden bir asker de çıkıyor, diyor ki:

“—Ey insanlar, müslümanlar! Haberiniz olsun. Filan, filan, filan da benim zimmetimdedir.”

Kimse diyemiyor ki:

“—Sen kim oluyorsun yahu! Nasıl oluyor da sen bunları himaye ediyorsun? Sen kimsin?”

Hayır. Müslümanlıkta kat'iyen yok. En adi gördüğün insan da birisine “Benim himayemdedir.” dedi mi herkes ona saygı göstermek zorundadır.

Bak bak bak! İyi dikkat et! Hiç ummadığın adam “Filan kişi benim zimmetim altındadır!” dediği vakitte paşan da, padişahın da ona saygı göstermek, hürmet etmek, ona ilişmemek mecburiyetindedir. Çünkü Müslümanlar başkalarına karşı bir el gibidir.

Ah ah! Allah affetsin... Altındaki hadisler de buna göre pek uygun gelecek ama, bunun açıklamasında diyorlar ki:

Bir kimse birisine eman verdi. Bütün müslümanlar o emaneti deruhte ediyorlar. “Buna filan aman vermiştir. Bu hepimizin emaneti altındadır. Buna dokunmayacaksınız!” diyorlar. Artık bütün müslümanlar bunu muhafaza edecekler. Bütün müslümanların üzerine yük oluyor.

Başkasının gücü yetmez ki engellesin onu. “Senin sözün

dinlenmez sus!” demeye başka kimsenin hakkı yoktur. Herkes onun sözüne hürmet ve saygı gösterecektir yani.

Yalnız bazı muzır insanların katli, fesat insanların katli iktiza ediyorsa, onlar müstesna... Gerisini inşallah gelecek hafta okumaya çalışırız.

Allah hepimizi affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin...

Gelecek ders de yine müslümanların kardeşliğine ait hadislerle tesadüf edeceğiz. Müslümanların nasıl bir vücut, bir bina gibi olduğunu, yani vücutta nasıl çeşit azalar var fakat hepsi bir vücuda hizmet eder; müslümanlar da çok çeşitlidir ama hepsi bir fiil üzeredirler. Çünkü hepsi “Lâ ilâhe illa’llah” diyorlar ve hepsi birbirine kardeş gözüyle bakıyorlar.

Onun için, bu benlikleri Cenâb-ı Hak bizden alsın da ne kadar zayıf, günahkâr, asi kul olduğumuzu idrak edip özür dileyerek, birbirlerimize lâzım gelen hürmet ve saygıyı yapabilmek imkânlarını cümlemize bağışlasın... Hatalardan, kusurlardan bizleri muhafaza etsin...

Hatasız, kusursuz insan olmaz. Hatalarımızla muaheze etmek geliyorsa evvela bizi kovmak lazım bu dünyadan. Memleketten değil, dünyadan kovmak lazım! Niçin? Hatadan hiç kimse salim olamaz ki... Her zaman kusur içerisindeyiz.

Şu da acaiptir. İnsanın dişlilere söz geçirmesi çok zordur. İnsan, dişlilerin karşısında boynunu büker, dişsizlere karşı da diş gıcırdatır. Bu insanlık değildir, canavarların yapabileceği bir iştir.

nsan daima birbirlerine karşı affedecek, elinden geliyorsa nasihat edecek. Kardeşâne muamele nasıl yapmak lazım geliyorsa, öyle yapacak. Ayıplarını da açmak değil de ayıplarını örtmeye çalışacak. Çünkü bizim ayıplarımızı da açarlarsa, bizim de kimsenin yüzüne bakacak hâlimiz kalmaz.

Li’llâhi’l-fâtihah!...

11. 06. 1972 – İskenderpaşa Camii

17. MÜSLÜMANLAR BİR VÜCUT GİBİDİR

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve
sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

المُسْلِمُونَ إِخْوَةٌ، لَا فَضْلَ لِأَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ، إِلَّا بِالتَّقْوَى (طب).

وَأَبُو نَعِيمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ أَبِيهِ

RE. 236/1 (*El-müslimûne ihvetün, lâ fadle li-ehadin alâ
ehadin, illâ bi't-takvâ.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Yolların En Güzeli

Peygamber SAS Efendimiz bize ölçüyü tavsiye ediyor. Sevap, Rasûlüllah'ın emirlerine tam uymaktadır. Kendi aklından bir şey ortaya atarsa bid'at olur.

Onun için, her dersimizin başında, bir hadis-i şerîften alınmış olan bir ibare okuyoruz:¹⁵²

اعْلَمُوا أَيُّهَا الْإِخْوَانُ: إِنَّ أَفْضَلَ الْكِتَابِ كِتَابُ اللَّهِ ، وَأَفْضَلَ الْهَدْيِ
هَدْيُ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا ،
وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ ، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

(İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem.... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr.)

(İ'lemû eyyühe'l-ihvân) “Ey kardeşler biliniz ki: (İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh) Kitapların en faziletlisi Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kitabıdır. Allah-u Teâlâ'nın bize gönderdiği Kur'ân-ı Azîmü's-şân'dır.”

¹⁵² Muhtelif lafızlarla:

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.310, no:14373; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.80, no:206; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.186, no:10; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.214, no:5591; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.550, no:1786; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.189; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.377; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.228; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Buhârî, *Sahih*, c.V, s.2262, no:5747; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.18, no:46; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.184, no:353; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.48, no:367; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.97, no:8521; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.438, no:2076; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.159, no:20198; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.200, no:4786; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.263, no:1325; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.323, no:916; Hatib-i Bağdâdî, *Takyîdü'l-İlm*, c.I, s.55, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.415, no:790; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.336, no:962, 963 ve c.XV, s.1368, no:43589; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.222, no:587.

(*Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem*) Yolların en güzeli de, Peygamber SAS Efendimiz'in yoludur.” diyoruz.

Kitapların en efdali Kur'ân-ı Azîmü's-şân'dır. Yolların da en efdali Peygamber SAS'in gösterdiği yoldur. Bunlardan başka yolların hepsi bâtıldır. Kitaplar da öyledir.

(*Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ*) “Bütün işlerin fenası şeriatte ve İslâmiyet'te yeri olmayan, sonradan uydurulan işlerdir. (*Ve külle muhdesin bid'ah*) Dinde olmayıp da sonradan uydurulan her şey bid'attır.” Bidat olan hiçbir amel kabul olunmaz. Bidat ile yapılan hiçbir amel kabul olunmaz.

(*Ve külle bid'atin dalâleh*) “Her bid'at dalâlettir. Peygamberin göstermediği her yol dalâlettir. ‘Bu da yoldur!’ diye onun arkasına takılan bid'at içerisinde ve dalâlettedir. (*Ve külle dalâletin fi'n-nâr*) Her dalâletin akıbeti de ateştir. Sonu Cehennemdir yâni.”

b. Üstünlük Ancak Takvâ İledir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵³

المُسْلِمُونَ إِخْوَةٌ، لَا فَضْلَ لِأَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ، إِلَّا بِالتَّقْوَى (طب).
وَأَبُو نَعِيمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ أَبِيهِ

RE. 236/1 (*El-müslimûne ihvetün, lâ fadle li-ehadin alâ ehadin, illâ bi't-takvâ.*)

(*El-müslimûne ihvetün*) “Müslümanlar kardeşler. (*Lâ fadle li-ehadin alâ ehadin*) Kimsenin kimseye bir fazileti yoktur. (*İllâ bi't-takvâ*) Ancak takvâ hali hariç.”

Bugüne kadar okuduğumuz gerek müminler hakkında gerek müslümanlık hakkındaki hadisler hep fertlere aitti. Teker teker: Müslüman böyle olacak, mümin şöyle olacak...

Müslüman, hiç kimse onun elinden ve dilinden eziyet görmez:

¹⁵³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.25, no:3547; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.160, no:13080; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.234; Hubeyb ibn-i Hıraş RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.149, no:743; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.174, no:24588.

Ne elinden ne de dilinden.

Mü'min, her insan ondan emin olacak; malına da, canına da... Malından canından herkesin emniyetini kazanabilmiş insana mü'min derler.

Herkes de onun elinden dilinden selamette olursa ona da müslüman derler.

Müslüman müslümanın kardeşi olunca, ona kat'iyyen zulmetmez, onu kat'iyyen tehlikeli yollarda bırakmaz. Müslüman müslümanın kardeşi olduğu için, bir haceti olursa daima o hacetini yapmaya çalışır. Çalıştığı için de, onun hacetlerini Cenab-ı Hak dünyada da âhirette de ihsan eder.

Her kim bir müslüman kardeşinin bir sıkıntısını, bir darlığını, bir meşakkatini giderirse, Cenab-ı Hak da onun kıyamet günündeki sıkıntılarından onu kurtarır.

Müslüman müslümanın kardeşi olmak dolayısıyla ona hiçbir suretle hıyanet edemez. Onu yalana nispet edemez. Onu hiçbir suretle yardımsız bırakmaz yani bırakamaz. Muhtaç olduğu yerde muhakkak onun yardımına koşacaktır.

Müslümanın müslüman üzerine ırzı da haramdır, malı da haramdır, kanı da haramdır.

Takvâ, [Peygamber Efendimiz kalbini işaret buyurdular.] ancak buradadır. İçerisini de de ancak Allah bilir. Sen onun içerisine bakıp da hükmetmeye muktedir değilsin. Peygamber SAS bile karışmadı. Peygamberin içine karışmadığı bir şeye sen nasıl karışıyorsun?

Hatta o zaman birisini bir adamı harp vesilesiyle öldürmüştü de, o da iman ettim ben dedi. Ettikten sonra öldürdü.

Rasûl-ü Ekrem sordu:

“—Neden öldürdün onu, iman ettim dedi bak?”

“—O yalancıktan dedi.” dedi.

“—İçini yardım da baktın mı?” dedi.

Şimdi bunlar Müslümanlık ve mü'minlerin fert fert kendi hareketlerini kendilerinin tanzim etmeleri idi.

Bugünkü dersimizde el-müslimûn. Müslimûn diye müslümanların bir araya gelişinden müslimûn oluyor. Bir araya geldikleri vakitte cemi olarak müslimûn. Müslümanların hepsi...

Müslüman müslümanın kardeşidir. Müslümanlar da kardeşirler. Arap, Türk, Laz, Boşnak, Kürt, ne kadar millet varsa hepsi bir, ayırım yok... Hepsi dinde kardeşirler. Hiç kimsenin kimseye karşı bir üstünlüğü yoktur.”

Bunun parası çok, bunun da malı çok, bunun da kuvveti var, bunun da bilgisi var. Hiçbir farkı yok. İster paran çok olsun, ister malın çok olsun, ister bilgin çok olsun, müslümanlar birdir, kardeşirler. Hiç kimsenin kimseye üstünlük taslamaya hakkı yok, ancak üstünlük takvâda...

Allah’tan korkun ne nisbette ise üstünlük o nisbette. Onun ölçüsü de günahlardır. Günahlara karşı nasılsın bakayım?

Günahlardan korunma ve kaçınma, herkesin kendisinin bileceği gizli bir şey. Günahlardan ne nisbette kaçınabiliyorsan, takvân o kadar var demektir. Kaçınamıyorsan, takvân yok demektir.

Takvânın adı var ama, kendisi bizden gayiptir. Ben senin içini kati’yyen bilmem. Zira takvanın yeri kalptir, gönüldür.

Gönül olunca, “Şu adam fena adamdır, şu adam şöyle kötü adamdır, şu adam böyle fena adamdır.” demek hiçbir müslümana câiz olmaz.

Bir müslümanı hakir görmek müttaki müslümana kat’iyyen yakışmaz. Çünkü onun içini Allah’tan başka kimse bilmez. Dış hareketler her ne kadar için aynasıysa da, içinin Allah’tan korkup korkmadığını Allah’tan başka hiç kimse bilmez.

Onun için bize düşen daima kardeşlerimize karşı hüsn ü zan.

Estaîzü bi’llah:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا (الأحکاف: ۳۵)

(*İnne’llezîne kâlû rabbûna’llâhu sümme’stekâmû*) “O kimseler ki, Rabbimiz Allah dediler ve istikâmet üzerinde oldular.” (Ahkâf, 46/35)

İstikametın şartlarından birisi de müslümanların birbirlerine karşı hüsn-ü zan etmeleridir. Sû-i zan haramdır.

“—Ha bu adam Ahmet, onu sen bir bilsen, neler yapıyor o neler neler.”

Çeşit çeşit herkesin hakkında bir sû-i zan aldı mı ucunu bulamazsın. Sû-i zan alır götürür seni cehenneme kadar. Onun için müslümanın müslümana suizan etmesi haramdır.

Çünkü Kur'an'da Cenab-ı Hak;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ
(الحجرات: ١٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'ctenibû kesîran mine'z-zanni, inne ba'da'z-zanni ismün*) “Ey iman edenler, zannın birçoğundan sakının! Çünkü zannın bir kısmı günahdır.” (Hucurât, 49/12)

Sû-i zandır o. “Sû-i zandan çok kaçının.” diyor Allah.

Bilmezsin canım sen... “O şöyle yapıp da bu şöyle yapıyor böyle ediyor.” diye hükmedersin ama bunların hiçbirisinin yeri yoktur.

Onun için sû-i zan haramdır. Mü'mine yakışan daima hüsn-ü zan etmektir. Sû-i zanlar birbirimizi ayırmaya vesile olur, hüsn-ü zanlar da birbirimizin toplanmasına sebep olur.

Ayrılmak mı iyidir, toplanmak mı iyidir?

c. Müslümanlar Bir Vücut Gibidir

Ramhürmüzî, Nu'man ibn-i Beşir RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁴

الْمُسْلِمُونَ كَالرَّجُلِ الْوَاحِدِ، إِذَا اشْتَكَى عُضْوٌ مِّنْ أَعْضَائِهِ، تَدَاعَى
سَائِرُ جَسَدِهِ (الرامهرمزي عن النعمان بن بشير)

RE. 236/2 (*El-müslimîne ke'r-racüli'l-vâhidi, ize'stekâ uduvün min a'dâihî, tedâà sâiri cesedihî.*)

¹⁵⁴ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.488, no:3278; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.15, no:14; Ramhürmüzî, *el-Emsâl*, c.I, s.52, no:49; Nu'man ibn-i Beşir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.153, no:759; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.178, no:24596.

(*El-müslimîne ke'r-racüli'l-vâhidi*) “Müslümanlar tek bir adam gibidir. (*İze'stekâ udvün min a'dâihî*) Onun bir azası hasta olduğu zaman, (*tedââ sâiri cesedihî*) vücudun diğer azaları da müteessir olur.”

Yukarıda kardeş dedi, şimdi de diyor ki;

Müslümanlar tek bir adam gibidir. Yüz bin, bir milyon, 10 milyon, 100 milyon, 500 milyon, bir milyar; ne kadar müslümanlar varsa, her birisi dünyanın bir tarafında... Olsun varsın ama, hepsi bir adam gibidir.

Şu bizim cesedimiz var. Cesedimizdeki parçaların sayısını tam mânası ile bugün kimse söyleyemez. Söylenenler tahminden ibarettir. Şu vücut kaç milyon parçadan teşekkül etmiştir kim bilir. Ama bu teşekkül bir araya gelmiş bir vücut olmuş.

Eğer şimdi el dese ki:

“—Yâhu bütün işleri ben görüyorum. Niye bu koca vücudun yükünü çekeceğim?”

Ayak dese ki:

“—Bütün işleri ben görüyorum yahu. Nedir bu koca vücudun yükünü ben çekeyim. Ben de bir tarafa ayrılalım?”

Göz böyle dese, kulak böyle dese, bunlar ayrılırsalar istiklâl temin etseler, kendi başlarına çalışmaya temin etseler neye yarar bu?

Bu vücut dağılır gider, hiçbir şeye yaramaz. Ne el iş yapabilir, ne ayak iş yapabilir, ne göz kulak iş yapabilir. Perişan bir surette mahvolurlar giderler.

Bizim toplumumuzda da böyleyiz. Bir teşekkül kurulur;

“—Yahu yiyorlar paraları be!”

“—Yesinler varsınlar yahu, bitmez bu be. Deryadaki su bitiyor mu?”

“—Bitmez...”

Hüsn ü zan et yâhu. Edemez.

“—Bunu dağıtalım, bu olmayacak bu teşekkül. Dağılsın bu teşekkül, dağıtalım!”

Bir başkasını kurarız, ona da başka bir türlü su-i zan. O da dağılsın. O da dağılır.

Elin memleketlerindeki dinsizler cemiyetler kurarlar, teşekküller yaparlar, yüzlerce sene binlerce sene de yaşatırlar.

Müslümanlar bir araya gelip de bir cemiyet kurup da yaşatamazlar. Ne ticarette, ne sanatta, ne başka şeyde... Çünkü içleri suizan ile dolu, İslâm'ın usullerine uygun hareketleri yok. Hepsi kendi başına baş olmak istiyor. Yani bütün vücut nasıl ayrı ayrı ayrılmak istiyor, bu teşekküller de böyle ayrılıp ayrılıp kendi başlarına çalışmak istedikleri vakitte tıpkı böyle perişan olur giderler.

Onun için şimdi bak bu ne güzel: (*El-müslimîne ke'r-racüli'l-vâhidi*) “Müslümanlar tek bir adam gibidir.” Bunu ezberlemek lazım. Hepimiz biliriz işitiriz de fakat içimize girmemiştir. Dilimizde vardır, içimize girmemiştir.

Onun için Cenab-ı Peygamber SAS Hazretleri bir hutbelerinde buyurdular ki:

“—Ey dilleriyle iman edip de iman henüz içlerine yerleşmemiş kimseler.”

Dili ile iman etti ama iman henüz içeriye daha girmemiş. Onlara hitaben bir hitabede bulundu. Niçin?

Namazda imam *Allahu ekber* der, o da kolay. Hepimiz uyarız imama... Ama şöyle bir işte gelin uyalım desek, herkes bir tarafa gider. Hiç kimse kimseye uymaz. Hele para işine geldi miydi kıyametler kopar.

Şimdi izahcılar diyorlar ki:

(*El-müslimîne ke'r-racüli'l-vâhidi*) “Müslümanlar tek bir adam gibidir. Yani, müslümanların hepsi bir ceset gibidir.” Cesetlerimiz ayrıdır, ayrı ama hepimiz biriz. Sen bensin, ben de senim. Aramızda fark yok. Bunu benimseyip de, bunu içimize yerleştirip de, gözlerimiz, kulaklarımız, bütün azalarımız bununla hareket edebilirse, o zaman biz ke'r-racüli'l-vâhid oluruz. Yoksa ancak ola ola geride kalırız.

Şu bakımdan diyeceğim ki: Meselâ dişimiz ağrıyor, başımız ağrıyor, gözümüz ağrıyor.

Ağrıyan gözdür, ağrısın dursun. Dişimiz ağrıyor, eh ağrısın dursun. Velew ki tırnağımıza bir şey oluyor, ayağımızın son yeri, ağrısın dursun desek olur mu?

Onun o ağrısı ile bütün vücut ilgileniyor. Rahatsız adam, ne konuşabilir, ne dinleyebilir, ne yatabilir, ne uyuyabilir.

“—Gözüm ağrıyor.”

“—Ağrısın yahu yat uyu işte, rahatına bak!”

Yok, gözü ağrıyor, dişi ağrıyor; uyku yok, rahat yok.

Demek ki bir ağrı için bütün vücut elbirliği yapıyor. Uyutmuyor onu, herkes iştirak eder; el ayak, bütün âzâlar iştirak etmiş, o rahatsızlıktan dolayı hepsi rahatsız.

Şimdi bizim böyle bir rahatsızlığa iştirakımız acaba var mı yok mu? Meselâ cenazeler olur, haberimiz de olmaz. Komşudur gitmiştir, eh Allah rahmet eylesin. Ne ararlar ne sorarlar, ne biliriz ne ederiz. Ne de camiden haberi var, ne de bizim ondan haberimiz var.

Niçin? Öyle dağılmış, yani tefessüh etmiş bir cemiyet demektir artık. Birbirinden haberi yok, birbiriyle ilgisi yok, birbiri ile alâkası yok...

Bir çocuk doğar, papaza giderler, çocuğu vaftiz ettirirler. Papaz onu bir suya sokar çıkarır. Ne yaparsa yapar, o papaza gitmediyse o çocuk gâvur olamaz.

Biz gâvurluk istemiyoruz el-hamdü lillah!

Geçen bir babadan bahsettiler. Çocuğu ecnebi memleketinde dünyaya gelmiş. İki yaşına herhalde girmiş, kocaman olmuş. Fakat kulağına ezan okunmamış çocuğun. Ecnebi memleket. Baba da genç, böyle şeyden haberi yok. Anne de genç, onun da haberi yok. Dedesi gelince sormuş;

“—Yahu bu çocuğun ezanını okuttunuz mu siz?”

“—Ne ezanı?”

“—Canım çocuk doğunca bir ezan okunur buna...”

“—Aa, hiç haberimiz yok...”

“—E hadi götürün hocaya da bir ezan okusun kulağına!”

Getirmiş kocaman çocuğu hocaya...

Yahu insan bir ezan okumasını bilmez mi? Oku evde ezanını çocuğunun kulağına, hocaya getirmek şart mı?

Müslüman dini tam dindir. Öyle papaza ihtiyaç olduğu gibi hocaya ihtiyaç yoktur, kendin de okursun.

Fakat bir ezanı okumaya iktidarımız yok, ne diyeceksin sen? Bir ezanı okuyup sağ kulağına püf demeye, sol kulağına da kameti okuyup püf demeye iktidarımız yok...

Bir *Âyete'l-kürsi* okursun, üç *Kul huwallah* bir *Elham* okursun,

*Kul eûzü'*leri okursun;

“—Yâ Rabbi! Bunu sen şeytanların şerrinden, düşmanların şerrinden muhafaza et. Hayırlı bir evlat eyle!” diye bir güzel de dua yaparsın.

Yani bizim vücutlarımız, ne kadar parça olursa olsun hepimiz bir vücut gibiyiz, bir ceset gibi. Ama bu dilde işte, bunu fiiliyata getirebilmek lazım!

İki baş memleket camilere bölünmüşüz. İstanbul'un aşağı yukarı hemen 1000 taneden fazla camisi var. Her caminin de kendisine göre bir cemaati var. Bu cemaatler her ne kadar bölük bölük ise de yine aynı cemaat, birlik içinde hepsi bir yere tabidir:

إِنَّ أَفْضَلَ الْكِتَابِ كِتَابُ اللَّهِ ، وَأَفْضَلَ الْهَدْيِ هَدْيُ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

(*İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh*) “Kitapların en faziletlisi Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kitabıdır. Allah-u Teâlâ'nın bize gönderdiği Kur'ân-ı Azîmü's-şân'dır. (*Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidînâ muhammedîn salla'llâhu aleyhi ve sellem*) Yolların en güzeli de, Peygamber SAS Efendimiz'in yoludur.”

Bütün cemaatlerin bu iki yerde toplanması lazım gelir. Eh el-hamdü lillâh buna, ne yapalım kusurumuz çok, dilimizle bunu söylüyoruz.

Cenab-ı Hak affetsin kusurlarımızı da, içimizden de bunu söylemeyi bize nasib etsin... Ve hareketlerimizi de bu dilimizdeki sözlere uygun etsin Cenab-ı Hak...

Bu sefer biz Kâbe-i Muazzama'dan gelirken, orada birisi bir dua tertip etmiş. Bizim bir hacı kardeşimize de bir tane vermişler, o da bana verdi. Güzel, bizim okuduğumuz duaların bir kısmı onda da var. Daha başka parçalar da eklemiş, böyle bir dua tertip etmiş oradaki adamcağızın birisi.

Alt tarafında yedi tane şey koymuş, bu duayı okumalı ama yedi şartı var bunun diyor. Birisi, sözün özüne uygun olacak diyor. Sözün özüne uygun olacak. Sözün başka özün başka fayda etmez bunlar sana diyor.

Lâ ilâhe illa'llah ne kadar büyük bir mâna taşır. Ne kadar büyük bir mana taşır! *Muhammedün rasûlü'llah* ne kadar büyük bir mâna taşır! Fakat bu mânaya biz hiç yaklaşmıyoruz. *Lâ ilâhe illallah* deriz.

İşte nerede bilmem, teybe almışlar. Teyp güzel bir nasihat nimeti. Güzelce zikir ediyorlar, teybe almışlar bir yerin zikrini. Kur'an, zikrini okuyor okuyor.

Dedim:

“—Yahu bu teybe sevap yazarlar mı acaba şimdi? Güzel okuyor ama, teybe sevap yazarlar mı?”

Biz de tıpkı teyp gibi olmuşuz. Odundan mı ibaretiz, demir parçasından mı ibaret, tıklar tıklar, tıklar tıklar teyp gibi konuşuyoruz. Fakat hareketimiz bir türlü dilimize uymuyor. Ne birbirimize karşı hürmetimiz var, saygımız var, sevgimiz var...

d. İbadetin Başı Sükûttur

Onun için bugün yine bir yerde gördüm. Rahmetlik dedemin bir hocası varmış, Akkâ'ya sürgün edilmiş. Akkâ'dan dedeme yazdığı bir mektubun başında;

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁵

أَوَّلُ الْعِبَادَةِ الصَّمْتُ (هناد عن الحسن مرسلًا)

(*Evvelü'l-ibâdeti es-samtü*) “İbadetin başı sükûttur.”

Nasihatının baş sözü:

“—İbadetin başı sükûttur!” diyor.

İki şey koymuş: *Lisânen* ve *kalben*. Lisânen sükut ettiği gibi, kalbinin de sükun üzerine olması lazım! Çünkü insan bir dış ve bir içten mürekkep... İnsanın insanlığı bu dış ile için birleşmesinden oluyor.

İnsan evvela, ibadet yapabilecek insanın sükutu öğrenmesi lazım. Konuşmak kolay fakat bu sözleri zayi etmek, parayı zayi etmekten çok daha kötü... Canı zayi etmekten çok farklı... Bu can bize emanet, bu nefes bize emanet. Bunu boşu boşuna faydasız yerlere, mâlâyânî diyorlar, boş yerlere harcamanın ne kadar fena olduğunu bir bilebilsek. Onun önüne ancak sükût ile geçilebilir. Yoksa konuşmaya kalırsa, konuşta konuş. Meydanlar boş şimdi, herkes istediği gibi konuşuyor. Sen de konuş ne olacak!

(*İze'stekâ uduvün min a'dâihî*) “Onun bir azası hasta olduğu zaman, (*tedââ sâiri cesedihî*) vücudun diğer azaları da müteessir olur.”

İşte bazı yeriniz, mesela tırnağınız, parmağınız, ayağınızdaki bir ufak yer. Çıban çıkmış, bir şey olmuş, bir yara olmuş ağrır, sizler bütün vücut muzdariptir. Bütün vücut ama, küllühû diyor.

¹⁵⁵ Hennâd, *Zühd*, c.II, s.546, no:1130; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.5, no:3034; Süfyan-ı Sevrî Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.350, no:6885; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.287, no:44930,

Bütün vücut muzdariptir.

“—Bu böyle değil midir?”

Tabiatıyla böyle olunca, müslümanın da böyle olması lazım. Her müslümanın derdine müslüman dert ortağı olacak. Her müslümanın acısına müslüman acı ortağı olacak. Her müslümanın ızdırabı ile her müslüman ızdırap içerisinde olacak.

Yoksa;

“—Eh benim rahatım iyi, keyfim iyi. Ne olacak, eh dünya yansa hasırım yok. Yaşa ha yaşa!”

Bu Müslümanlıkta yok.

Bu cuma işte nasip Çatalca Camisi’nde namaz kılmakmış. Hocaefendi güzel vaaz ediyordu. “İstersen odalar dolusu altının olsa, çok paran olsa israf haramdır!” dedi.

Aziz kardeş! Sözüümüzü dinlemezsiniz ama yine ben söyleyeyim size: Sakın bu deniz kıyılarındaki yazlıklara özenmeyiniz ha! Ne kadar paranız çok olursa da olsun, orada vereceksiniz paraları, alacağınız zehir... Zehir yutacaksınız orada, zehir. Çoluk çocuğunuza da zehir yutturacaksınız. Sonra siz o çoluk çocuğunuzdan hayır bekleyemezsiniz.

Teneffüs edeceksen, yer istiyorsan memleketin birçok geniş yerleri var. Git köylerden bir köye, git sahralardan bir sahraya. İçerilere git, oradaki kardeşlerin hâli ile hem hallen, onlardan ders al, onlara da ders ver. Deniz kıyısında boydan boya günaha batmaktan başka bir fayda yok. Hem o paracıkların zayı oluyor orada.

Ama söz dinletme imkânı mı var? Kat’iyyen...

Buradan çıkın gidebildiğiniz kadar gidin, o yazlıklar yapılmış mükemmel kocaman kocaman derya gibi hep. Herkes anadan doğma çıplak, yaşamak havasında... Nefes alacak, kumların üzerine mandalar gibi uzanmışlar, vücutları da meydanda...

“—E ne o?”

Güneş banyosu yapacak. Güneşten istifade edecek. Allah’ın şu güneşe verdiği faydalar bize de tesir edecek.

Biliyor musunuz, SAS methiyesinde der ki;

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بِحَرِّ اَنْوَارِكَ ، وَمَعْدِنِ اَسْرَارِكَ ،
وَعَيْنِ عِنَايَتِكَ ، وَشَمْسِ هِدَايَتِكَ .

(*Allâhümme salli alâ muhammedin bahri envârike, ve ma'deni esrarike, ve ayni inâyetike, ve şemsi hidayetik.*) “Allah’ım, nurlarının denizi, esrarının menbaı, inayetinin ta kendisi, hidayetinin güneşi Hz. Muhammed’e salât ü selâm eyle!”

Bu deniz sudan ibaret, tuzlu su. Rasûlullah’ın denizi nur denizi... Aynı zamanda hidayetin güneşi Peygamber SAS.

Sen bu vücudunu besleyeceksin de, güneşi de alacaksın da, o en büyük pehlivanlar var, adamı bir vuruşta yere yıkıyorlar. Bir tokatla yere yuvarlıyorlar. Eh onlar aslandan da kuvvetli olamazlar ya...

Asıl sen imanının kuvvetine bak!

Veysel Karani’yi tarif ederlerken diyorlar ki, cılız bir adammış. Zayıf bünyeli. Fakat bugün 1300 küsur sene geçmiş, bütün müslümanların dilinde destandır Veysel Karanî. Hem okuması yazması da yoktur, fakat duaları o kadar büyük ve şâheserdir ki biz bugün onun dualarını okumaktan bile aciziz yani. Çoban adam, kıymet de veremeyiz. Fakat içindeki iman, işte mâlum hepsini biliyorsunuz. Rasûlü Ekrem hırkasını Hz. Ömer vasıtasıyla ona gönderdi. O da Ümmet-i Muhammed’in affı için secdeye kapandı Cenab-ı Hakk’a.

Böyle bir lütfâ mazhar olan Veysel Karani çok zayıf bir adammış. Ama o mübarek yine cihadlarda dolaşa dolaşa bizim memleketlerimize kadar da gelmişler ki, galiba Siirt’te şimdi camisi filan yerinde var orada zannedersem. Allah şefaatlerine mazhar eylesin...

Aziz kardeş!

Vücutların kuvvetinde iş yok. İmanın kuvveti aklın kuvvetine bak. Herif bugün aya gidiyor, aklı var, işte kuvvetli, bak. İmanı olsun olmasın orası bize ait değil. Fakat aklı ile birçok şeyler bulup Ay’a gidiyor, Ay’dan da daha ileriye gidecek. Bugün envai çeşit fenleri çıkarmışlar, gözümüzün önüne doldurmuşlar. Biz

bunlara paralarımızı veriyoruz, seyrine bakıyoruz onların.

Bizim kafamız yok mu yahu, yoksa bu kafaları kesip atalım mı? Ne için çalışmaz bizim kafalarımız? Onlar bizden başka insan mı yani? İşte Allah'sız, peygambersiz adamlar ama kafalarını çalıştırıyorlar, yine dünyanın saadetine nail olmaya çalışıyorlar.

Biz müslüman olduğumuz için, "Allah'ın en sevgili, bahtiyar kullarıyız." diyoruz, Peygamberimiz'le de övünüyoruz, kitabımızla da övünüyoruz ama bugün esir bir halde, mahkûm bir haldeyiz. Ekmek vermezlerse aç, su vermezlerse de perişan bir haldeyiz.

Müslümanların bir vücut gibi olması gerekmez mi? Niçin tutmuyorlar birbirlerini?

Biz birbirlerimizi tutsak, bugün onların hazinelerinden daha büyük hazinelere sahip oluruz. Onların kuvvetlerinden daha büyük kuvvetlere de sahip oluruz. Onlar aya gidiyorsa bizde güneşe gideriz, faraza. Ama bu içimizdeki fesatlık bize rahat vermiyor.

Şimdi ne acı, ne acı! Bugün fen devri. Şu memleketteki adlarını bilemeyeceğim, ne diyeceğim onlara, Mücadeleciler, Birlikçiler, şucular bucular diye kaç tane parti var.

"—Siz hepiniz müslüman mısınız?"

"—Müslümanız el-hamdü lillâh."

"—Davanız ne?"

"—İşte Müslümanlık istiyoruz, şöyle yapalım diyoruz."

"—E niçin birleşmiyorsunuz?"

Herkes kendi davasını beğeniyor.

"—Siz benim arkama gelin!" diyor.

"—Canım senin arkana geleceğimize, sen bizim arkamıza gel!"

"—Yok, gelemem!"

Öyleyse kardeşlik nasıl olur?

Kardeşlik ancak uyumla, birbirine uymakla olur.

"—Birader bugün şöyle yapalım, böyle yapalım!"

"—Peki, yapalım kardeş!"

Peki, yani. Peki, demekle kardeşlik teşekkül eder. Peki, diyemiyorsan, bu kardeşlik teşekkül etmez.

Mücadele değil, ne partisi kurarsan kur, ne cemiyetini kurarsan kur, sopyayla insan insan olmaz.

İnsan insandır, hayvanın bile sopayla hakkından gelemezsin, insan sopayla olur mu? Akılla, fikirle, ruhla, bilgi ile yapacaksan mücadeleyi öyle yap.

Yalnız şu kadar var ki, geçen gün bir eski kitap yollamışlar. Birisi yazmış, orada Müslümanlığı ele almış adam. Diyor ki:

Bak Müslümanlık kelimesi nasıl gelmiştir. Müslümanlıkta selamet var, teslimiyet var, İslâmiyet'te uyumluluk var, İslamiyette kardeşlik var, İslâmiyet'te birlik var... İslâmiyet böyle çekti insanları. Mücadelede kavga var, dövüş var, zorluk var, tehdit var, dövüş var. E bundan ne olur.

Müslümanlık ne için yapmadı bunu?

Müslümanlıkta kardeşlik var. Sen de gel, bak Selâmet var, kimse kimseyi incitmeyecek dedi. Kimse kimseyi rahatsız etmeyecek dedi. Herkesin malı, canı, ırzı mukaddestir, birbirine haramdır dedi. Sen ise ters yoldan yürüyorsun. Böyle olmaz.

Niçin birleşmiyoruz?

Birleşemeyiz. Hepimizin içinde bir kurt var. O kurt bizi yiyor bitiriyor. Biz hep zannediyoruz ki Müslümanlık benim bildiğim gibi, başkasının bildiği gibi değil. Yahu bırak onu. O davayı bırak kitaba uy sen.

Kitap ne diyor:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Mü'minler ancak kardeşirler." (Hucurat, 49/10) diyor.

Peygamber SAS de, "Müslümanlar kardeşir." diyor. Sen daha halâ niçin ayrılık ediyorsun? Allah affetsin kusurlarımızı... Bu birlikçilik değil, yıkıcılıktır bu. Ama adını birlikçi koymuş, yalan.

Bak diyor ki: "Müslümanlık bir ağaç gibidir. Ağaç birdir, kökü var; dalı, yaprağı, çiçeği, meyvesi, hepsi ayrı ayrı.

Ağacın hepsi meyve olur mu? Olmaz.

Hepsi yaprak olur mu? Olmaz.

Kimisi dal olacak, kimisi diken olacak, kimisi çiçek olacak kimisi meyve olacak, kimisi erken dökülecek, kimisi de tutacak sen de yiyeceksin onu... Hepsi ayrı ayrı. Ama bir ağacın

meyvesidir, hepsi hepsi çeşit...

Dalın birisini aldın şöyle çekiştirdin. O dal kımıldamakla kalmaz, bütün ağaç sallanır.”

Sen dersin ki ben şimdi bu dalı çekiyorum, bu dal sallansın öteki dallar sallanmasın.

Yok, çektin miydi bütün ağaç çekenin kuvvetine göre sarsılır. Birlikleri vardır yani, irtibatları vardır birbirleriyle. Birbiriyle irtibatları olduğu için böyle acıyı hissederler. O sallamakla ağacın her tarafı az çok bir sallantıya mâruz kalır.

Diyor ki, şimdi Rasûlüllah'ın sözüne gelince:

(*El-müslimîne ke'r-racüli'l-vâhidi*) “Müslümanlar tek bir adam gibidir. (*İze'şteka uduin min a'dâihî*) Onun bir azası hasta olduğu zaman, (*tedâa sâiri cesedihî*) vücudun diğer azaları da müteessir olur.”

Bütün müslümanlar bir kişi gibidir. Bunun cesed-i vahidi de var ama burada yalnız racüli'l-vâhid diyor. Racüli'l-vâhid deyince yani kadınlık ayrıdır diye bir şey anlaşılmasın. Cesed-i vâhid, bize daha uygun tabirle bir ceset gibidir; kadın erkek, çocuk büyük, hepsi bir. Azalarından bir uzuv; ister içeride ister dışarıda azalarından bir aza şikâyet ediyor. Bütün vücut rahatsız olur.

e. Keffâret Olan Şeyler

Taberânî, Cübeyr ibn-i Mut'im RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁶

المَشْيُ عَلَى الْأَقْدَامِ إِلَى الْجَمْعَاتِ كَفَّارَاتٌ لِلذَّنُوبِ؛ وَإِسْبَاغُ الْوُضُوءِ
فِي السَّبَرَاتِ، وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ (طب). عن نافع بن جبير

¹⁵⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.135, no:1573; Cübeyr ibn-i Mut'im RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.475, no:2608; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXIV, s.469; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.837, no:43328; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.195, no:24602.

RE. 236/6 (*El-meşyü ale'l-akdâmi ile'l-cumuati, keffârâtün li'z-zünûbi; ve isbâğu'l-vudûi fi's-seberâti, ve'ntizâru's-salâti ba'de's-salâti.*)

(*El-meşyü ale'l-akdâmi ile'l-cumuati, keffârâtün li'z-zünûbi*) Camilere yani cemaate yayan gitmek, ayakları ile gitmek günahların kefaretidir. (*Ve isbâğu'l-vudûi fi's-seberâti*) Soğuk havalarda abdesti tamam almak, (*ve'ntizâru's-salâti ba'de's-salâti*) ve namazdan sonra namazı gözlemek de öyledir.”

Şimdi otomobil de var. Ben otomobile gideyim de yorulmadan gideyim. Ne kadar otomobilde de bir hareket varsa da burada ayakların hareketi, (*ale'l-akdâm*) demiş. Yoksa, (*ale'l-merâkib*) derdi, demedi. *Merâkib*, binekler, o zamanda da vardı, Atı var herkesin, merkebi var, devesi var, bir şeysi var. Onlara da binilir gidilebilirdi pekâlâ... Ama öyle demedi de; (*ale'l-akdâm*) ayaklar dedi.

Geçenlerde bir doktor hanımdan dinledim. Amerika'da bir hastalık türemiş. Hastalığı tetkik etmişler etmişler, bulamamışlar bir türlü ipin ucunu. Yahu demişler ki, yemekler gayet mükemmel, refah gayet mükemmel, her şey çok mükemmel. Bu hastalık nereden geliyor bu adama?

Beş yüz elli kişi de o tetkikatı incelemişler, incelemişler, ipin ucunu bulamamışlar. Demişler, bir de yoksul memleketlere gidelim de orada bakalım bu hastalık nereden geliyor, orada arayalım. Bakmışlar o memlekette o hastalık yok. Fakirlerin memleketinde o hastalık yok. Araştırırken araştırırken onun adını *ferahlık* hastalığı koymuşlar, rahatlık hastalığı.

Çünkü sabahleyin kalkıyor, otomobil kapının önünde hazır, biniyor, dairesine yahut işyerine gidiyor. Oradan iniyor koltuğuna oturuyor, hareket yok. Eh telefonda yanı başında, işini oradan hallediyor.

Fakat vücudun da bir hakkı var. Atın da hakkı var, atı ahırda besleyemezsin. Mutlaka ahırda beslediğin atı, günde bir saat koşturmak, gezdirmek mecburiyetindesin. Atın hakkı...

Gezdirmezsen ayakları tutulur hayvanın.

İnsanın da hakkı var, ayaklarını yürütecek. E bu yürütmeyi yapmıyoruz. Hiç olmazsa mescide giderken ayaklarımızla yürüyerek gidersek, hem vücudumuz istifade eder, hem de attığımız ayaklar nisbetinde sevap alırız. Camiye ne kadar uzaksakta o kadar da çok sevap alırız.

Ama bu gençlik devresine uygun gelir, ihtiyarlıkta da ister ki caminin yanında olsa evim diyerekten. Çünkü uzak bir mescide gitmeye gözü kesmez artık. Bir gün gitse de ikinci günü, üçüncü günü gidemeyecek hâle gelir.

Zordur ihtiyarlık! Allah hepimize sağlık afiyetler ihsan etsin.

Onun için gençliğin kıymetini bilmeli, gençlikte iken öyle pek rahata düşmemeli. Azıcık vücudu da yormalı, çalıştırılmalıdır. Nasıl dedelerimiz, “Çalışan demir pas tutmaz.” demiş. Azıcık toprakla uğraşmalı.

Bizim bir dişçimiz vardı, Allah rahmet eylesin. Bir doktora gitmiş muayene olmuş. Doktor bey bakmış;

“—O maşaallah demiş, sen çok sağlam bir vücuda mâliksin. Ne yapıyorsun böyle?”

“—Biraz arazim var. İşte akşam, dişçi kendisi, zamanı geçince giderim bahçeme, uğraşırım o tarlalarım ile topraklarım ile...” demiş.

“—Öyleyse ben de alayım bir parça yer de, ben de uğraşayım böyle toprakla...” demiş.

Toprak biraz çalışınca insanı kuvvetlendiriyor, sağlamlaştırıyor.

Binâen aleyh bu şehir halkı, bâhusus o Kapalı Çarşı denilen çarşı felâket yeri. İnsan üç kuruş için canını orada harap ediyor. Hava almaz, güneş görmez. Ne o? Para kazanacak!

Allah Allah!..

Bak bak! Orada, yukarıdaki hadiste “Allah’ın rahmetine gark olurlar.” dedi. Bunda da diyor ki, böyle yürüyerek camilere, cemaatlara devam eden insanlar için, (*keffârâtün li’z-zünûbi*) “Adımları günahlarına kefarettir.”

Mesela bir yemin ediyoruz şimdi, yemini bozmak için kefaret diyorlar ki, 10 miskini bulacaksın, 10 miskine işte bugünkü fitre

üzerinden 10'ar liradan 100 lira vereceksin. Bunu vermeden olmaz, kefaret olmuyor. E Ramazan'da oruç bozduysa, 61 gün oruç tutacaksın diyorlar, yahut 61 tane kişiyi doyuracaksın diyorlar.

E bizim her gün yaptığımız günahlar var. En çok günahımız boş sözlerin konuşulması, bir sürü Boş sözlerle vaktimizin geçirilmesi günahların başında gelir. Onları, defterleri elimize verseler de bizim, bir görsek...

Şimdi bizim bir arkadaş gelmiş, Arabistan'dan bir ses getirmiş, belki siz de dinlemişsiniz şimdi. Bunun yeni bir icadını adını yapmış Amerikalılar [*video-kamera*] Şimdi burada konuşurken, hepimizin resmini de ahyormuş televizyon gibi. Diğer tarafta herkesin resmini göstererekten, mesela benim resmimi almış sizinle beraber. Beni konuşturuyor siz de dinliyorsunuz. Böyle gösteriyormuş şimdi bu. Bu televizyonun bir ufağını yapmış adam demek ki.

Yarın da Japon bunu taklit edecek, ne olacak, dünyaya yayılacak.

Şimdi bu zaten içimizde mevcut. Sağımızdaki solumuzdaki melekler yaptıklarımızı kaydediyorlar. Bu televizyona niye ihtiyaç duydun?

İşte bu da attığımız adımlar yaptığımız günahlara kefaret olur. Yoksa bizim defterlerimizde yer bulunmaz inan olsun... Belki hatalıdır bu söz ya. Yani o kadar günahın içerisindeyiz ki, melekler de âciz yani günahlarımızı yazmaktan... İşte o boş sözlerimiz kâfi, yaramaz sözlerimiz kâfi, hatır kırıcı, gönül yıkıcı, şaka dediğimiz laflar kâfi bize...

Onun biz alt tarafına bakmayız, menfaatimiz nasıl icap ediyorsa öyle konuşuruz. Ama o günahmış sevapmış orası ayrı...

Camilere yani cemaate yayan gitmek günahların keffareti olduğu gibi, (*ve isbâğu'l-vudûi fi's-seberâti*) soğuk havaarda abdesti güzel almak da günahlara keffarettir.

Kış günü evde de olsa, yahut camiye de gelseniz rüzgar bir taraftan, soğuk bir taraftan, bir abdest alacaksınız ama nasıl alalım?

“—Hemen şöyle çabucaktan ıslanıp camiye giriverelim soğuktan.”

Yok öyle değil. Orada abdesti mükemmel almak, yazın nasıl alıyorsan, kışın o soğukta da aynı şekilde abdesti güzelce almak, üç defa böyle güzelce yıkayarak almak.

O da nedir? O da günahlara keffarettir.

(*Ve intizâru's-salâti ba'de's-salât*) “Namazı kıldıktan sonra ikinci namazı beklemek de günahlara kefarettir.”

Yani günahlarımız otomatik olarak kendiliğinden silinir. Nasıl teyp makinesi şimdi bugünkü sözü alıyor, ertesi günü bir daha almak istiyor. Onu bir taraftan siliyor yenisini alıyor. İşte bizim istiğfarlarımız, bu camilere girişlerimiz, nasihatleri dinleyişimiz, yaptığımız diğer hayrât u hasenatlar, abdestler namazlar, bunlar da otomatik siliyor bizim günahlarımızı...

Allah-u Teâlâ'nın rahmeti de pek mi bol, pek bol!.. Pek mi bol pek bol yani... Onu tasvire gücümüz yetmez. Günaha boğulmuş insanlarız biz. Eğer biz bu günahlarımızla muaheze olunacaksak, cehennemde yerimiz dopdolu. Ama o rahmet-i ilahi inşallah hepimizin böyle o günahlarını silecek ve cehennemin yüzünü göstermeden bizi cennete ulaştıracak.

Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri imanları kâmil, ahlâkları düzgün, kitapta denilen ahlak üzere müslüman olabilip, müslüman yaşayabilip, müslüman olarak göçebilmek devlet şerefini size de, bize de, bütün mü'min kardeşlerimize de nasib ü müyesser eylesin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

18. 06. 1972 – İskenderpaşa Camii

18. TEVBİYİ GECİKTİRMEYİN!

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytânî'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmânî'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehu kâl:

الْمُنْفِقُ عَلَى الْخَيْلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، كَبَّاسِطُ يَدِهِ بِالصَّدَقَةِ لَا يَقْبُضُهَا

(حم. د. ك. ض. عن ابن الحنظلية)

RE. 237/3 (*El-münfiku ale'l-hayli fî sebîli'llâhi, kebâsıtı yedihî bi's-sadakati lâ yakbiduhâ.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammed...]

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidînâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Caminin Âdâbı

Derse başlamadan evvel, caminin fadâili hakkında geçen dersimizden birkaç tekrar yapalım:

Câmi Allah-u Teâlâ'nın evidir. Bir valinin, bir bakanın, hatta reis-i cumhurun ziyaretine gittiğimiz vakitte, nasıl gitmemiz lâzımdır? Lâlettayın, kol bacak açık, göğüs bağı açık, ceketsiz, yeleksiz gayr-i muntazam bir şekilde içeriye gitsek, bizi sokarlar mı? Sokmazlar.

“—Kılığını kıyafetini düzelt de öyle gel!” derler.

Biz ise Hakk'ın divanına geliyoruz. Çok şuurlu olmak ve iyi düşünmek lâzım ki, Hakk'ın divanına gelen insan, ne şekilde gelmelidir? Öyle, yaz mevsimidir diyerekten yarım kollu gömleklerle, yakalar açık bir şekilde ibadethaneye gelmek yakışmaz.

Biz kadın değiliz, erkeğiz. Erkekliğimizden dolayı tahammül etmek hepimizin borcudur. Biz çeşitli cefalara dayanmak için yaratılmış bir mahlûkuz. İcabında günlerce aç kalırız. Siperlerde, şuralarda, buralarda, birçok yerlerde, tehlikeli anlarda canımızı feda edercesine dayanırız. Bundan da kaçınmayız.

Binaen aleyh, bir ibadethanede beş dakika, a'zamî on dakika durulacaksa, onun için püf püf deyip de ellerindeki yelpazeleri sallayan kadınlar gibi mi olmamız lâzım!

İbadethaneye gelirken herhalde kalıbı, kıyafeti gayet intizamlı, kendi üstüne başına da bakar. “Ben lâyıık mıyım huzuru ilâhîye girmeye? Girecek bir kılık var mı üzerimde?” diye düşünür, öyle gelir.

Yoksa lâlettâin, usule uygun bir şekilde, “Herkes giriyor ya ben de gireyim! Herkes yapıyor ya ben de yapayım...” demek Müslümana yakışmaz. Müslüman dâimâ yaptığını ince düşünecek, ona göre yapacak.

Mesâcid, Beytullah'tır. Biz de onun ziyaretçisiyiz. Hakkın evine gelen ziyaretçi ne kadar edebe riayet ederse, o kadar çok feyz alır, o kadar müstefid olur.

Mü'minlerin vasıflarını yine tekrar ediyoruz:

Mü'minler bir racül gibidir, bir kişi gibidir. Bütün mü'minler... Kaç yüz milyon müslüman var şarkta, garpta... Hepsi bir vücut gibidirler, ayrılıkları gayrılıkları yoktur. Şarktaki bir müslüman bir rahatsızlık hissederse, ona bütün Müslümanların iştirak etmesi, onun acısıyla acılanması lâzımdır.

Aynı zamanda mü'minler bir bina gibidir. Nasıl ki bu bina birçok taşlardan, demirlerden, şunlardan, bunlardan teşekkül etmiş meydana gelmişse; mü'minler de zaif, kavî, zengin, fakir, bilgin, cahil hepsi birdir. Hiçbirisinin birbirine karşı:

“—Ben senden daha üstünüm, ben senden daha iyiyim...” demeye hakkı yoktur.

Derse, cahilliğin iktizâsıdır, icabıdır.

b. Cihad İçin At Beslemek

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud. Hâkim ve Ziyaü'l-Makdîsî, Sehl ibn-i Hanzaliyye el-Ensârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁷

الْمَنْفِقُ عَلَى الْخَيْلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، كَبَاسِطُ يَدِهِ بِالصَّدَقَةِ لَا يَقْبُضُهَا
(حم. د. ك. ض. عن ابن الحنظلية)

RE. 237/3 (*El-münfiku ale'l-hayli fî sebîli'llâhi, kebâsıtı yedihî*

¹⁵⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.179, no:17659; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.101, no:2455; Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.VI, s.94, no:5616; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6204; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.345, no:19873; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.208, no:6634; İbn-i Hibbân, *Sikât*, c.V, s.313, no:5003ib-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.485; Sehl ibn-i Hanzaliyye el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.294, no:10561; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.197, no:24654.

bi's-sadakati lâ yakbiduhâ.)

(El-münfikû fî sebîli'llâhî) “Fî sebîlillah ata infak eden, *(kebâsıtı yedihî bi's-sadakati lâ yakbiduhâ)* elini sadaka hususunda açan gibidir.”

Bugünkü dersimiz, Allah yolunda hayvanlara bakmak.

Eskiden harpte en çok iş gören süvâri atları imiş, Onun için SAS Hazretleri bu atlara çok önem vermiştir. Çok hadis vardır bu atlar hakkında...

O zaman düzenli süvari orduları yok ki, ordular beslensin, atlar beslensin... Herkes kendi evinde kendi atını kendi besler, icab ettiği vakitte atına biner, düşmana karşı giderdi.

Onun için o ata bakmak, ona yem vermek, onun tımarını yapmak, onu koşuya alıştırmak, her Müslümanın bir vazifesi idi.

Onun için diyor ki: O ata bakarken, onun yemine, suyuna, tımarına yapılan masraflar... Belki bir hizmetkâr tutacaksınız, baktıracaksınız. Bunların hepsine masraf eden kimse, avcunu açıp hiç kapamadan insanlara sadaka veren adam gibidir. Hiç yumuyor avucunu, devamlı dağıtıyor. Bu dağıtan adamın sevabı neyse, bu atlara bakan insanın da sevabı öyledir.

Çünkü at icabında, derhal düşmana karşı çıkmak için hazır bir kuvvettir. Bugün ise bunun yerine motorlu vasıtalar kaim oldu. Bu motorlu vasıtalarla yapılan masraflar da Allah rızası için yapılırsa, aynı şekilde sevap kazanmaya sebep olabilir. Yoksa öyle zevk için, saltanat için yaparsa, onlardan hiç istifade edemez.

Atlar da öyledir. Atı beslerken zevk için, kendi sefan sefâ için besliyorsan, hiç fayda olmaz. Yalnız Allah rızası için, “Harbe gittiğim zaman bununla ben cihad edeyim!” diye bakıyorsa; o zaman hiç avucunu kapamadan sadaka veren insan ne kadar sevap kazanıyorsa, o da öyle sevap kazanır.

c. Elbisedeki Meni Lekesi

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁸

الْمَنِ يَصِيبُ الثَّوبَ بِمَنْزِلَةِ الْبَصَاقِ وَالْمَخَاطِ ، وَإِنَّمَا يَكْفِيكَ أَنْ
تَمْسَحَهُ بِخِرْقَةٍ وَيَذْخِرَ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ)

RE. 237/4 (*El-meniyyü yusîbü's-sevbe bi-menzileti'l-busâkı ve'l-muhâtı, ve innemâ yekfîke en temsahahû bi-hırkatin ve bi-izhirin.*)

(*El-meniyyü yusîbü's-sevbe bi-menzileti'l-busâkı ve'l-muhâtı*) “Elbiseye isabet eden meni, tükürük ve sümük gibidir. (Ve innemâ yekfîke en temsahahû bi-hırkatin ve bi-izhirin) Onu bir bez veya izhir otu ile silmen kâfidir.”

Mâlûm, menî denilen bir madde var, erkekten zuhur eder. Kadından da zuhur eder. Bu bazen uyku halinde de olur insanda, üstüne bulaşabilir. Üstüne bulaşan bu madde namaza mânidir. Bunu yıkayınca, elbiseniz ıslak olur, bahusus kış gününde giyemezsiniz. Öyleyse bunu kurutup oğalayınca dökülür. Döküldüğü vakitte temiz olur. Artık onunla namaz kılabilirsiniz.

Bu tabii, İslâmiyetin ilk devirlerinde bir kolaylık olmak üzere gösterilmiştir. Yoksa bugün el-hamdü lillâh çamaşırlarımız da bol, sularımız da boldur. Buna lüzum kalmaz.

d. Ensar ve Muhacirler Birbirinin Dostudurlar

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Ya'lâ, İbn-i Hibbân, Taberânî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵⁹

¹⁵⁸ Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.124, no:1; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s..233, no:6698; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.349, no:26386; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.198, no:24656.

المُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ ، بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ؛
وَالطُّلَقَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ ، وَالْعَتَقَاءُ مِنْ ثَقِيفٍ ، بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ (ط. حم. ع. حب. طب. ك. ض. عن
جرير ؛ طب. عن ابن مسعود)

RE. 237/5 (*El-muhâcirûne ve'l-ensâru ba'duhüm evliyâü ba'dın fi'd-dünyâ ve'l-âhireti; ve't-tulekâü min kureyšın, ve'l-utekâü min sakîfin, ba'duhüm evliyâü ba'dın fi'd-dünyâ ve'l-âhireti.*)

(*El-muhâcirûne ve'l-ensâru ba'duhüm evliyâü ba'dın fi'd-dünyâ ve'l-âhireti*) “Muhacirin ve Ensar, dünya ve ahirette birbirlerinin velîleridir. (*Ve't-tulekâü min kureyšın*) Gayet güzel görüş, konuşma imkânı Kureyş'e verilmiş. (*Ve'l-utekâü min sakîfin*) Azadlılar da Sakîf denilen kabileye aittir. (*Ba'duhüm evliyâü ba'dın fi'd-dünyâ ve'l-âhireti*) Bunlar da dünya ve ahirette birbirlerinin velîleridir.”

Muhâcirûn diye, Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye hicret eden muhterem zevâta denir.

Mekkede tabii düşman gâlip, orada yaşayamadılar. Peygamber SAS Efendimizle beraber Medine-i Münevvere'ye hicret ettiler. Bunlara *muḥâcirûn* deniliyor.

¹⁵⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.363, no:19238; Taberânî. *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.343, no:2438; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.250, no:7260; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.283, no:1726; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.93, no:671; Ebû Nuaym, *Aḥbâr-ı İsfahan*, c.II, s.204, no:497; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.44, no:7007; Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.86, no:34106; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.199, ho:24559.

Ensar da Medine-i Münevvere'nin yerli halkı. Mekke ile Medine'nin arası İstanbul'la Ankara arası kadar, o zaman 13 günlük bir mesafe... Ama iki memleket halkı birbirleriyle öyle kaynaştılar ki, tarih böyle bir kardeşliği görmemiş, bir daha da görmeyecektir.

Ensar o muhâcirûnu bağırklarına öyle bastılar ki, "Ne isterseniz hepsi sizin emrinizde..." diye ellerindeki imkânları kardeşlerine arz ettiler.

Fakat onlar büyüklük gösterdiler;

"—Hepsi mübarek olsun size! Bize çarşının pazarın yolunu gösterin, biz orada iaşemizi temin ederiz." dediler.

Böylece birbirleriyle kaynaştılar. Ensar ve muhâcirûn birbirlerinin dostları oldular. Öyle dostluk ki, tarih bir daha görmemiş, görmeyecek.

Bir de Efendimiz SAS, bir Mekkelî ile bir Medinelîyi kardeş yaptı. O kardeşliğin emsâli dünyada bir daha olmuş ve olacak değildir. Onlar birbirlerinin böylece dünyada da, ahirette de dostlarıdır. Sadece dünyada değil, ahiret gününde de birbirlerini himâye edecekler, muhafaza edecekler.

Kureyş kabilesi gayet güzel, kibar ve edip bir şekilde konuşurdu. Fesahat, belagat tînet itibari ile onlara verilmiştir.

Eski İstanbullular, cahilleri bile çok güzel konuşurlar. Okumamıştır ama veraset tarikiyle anasından, babasından, komşusundan intikal etmek suretiyle kelimeleri ezberlemiş, bellemiş, güzel konuşma yolunu bulmuştur.

"—Onun için bu tulakâ, fusahâ Kureyş'e aittir." buyrulmuş.

Bu utekâ da Sakif denilen kavme aittir. Mekke fetholunduğu vakitte birtakım insanlar esir oldular. Bu esirler bilahare serbest bırakıldılar. Serbest bırakılanlar, Sakif kabilesindendirler. Bunlar da dünya ve âhirette birbirlerinin dostlarıdır.

Ama bizim dostluklar gibi değil ha...

Bizim dostluklar ya paraya dayanır, ya bir kuvvete dayanır. Yardım etme münasebetiyle o oradan dost olmuştur ama maksat dünyadır. Bu öyle değil, dünya ve âhirette birbirlerinin

dostlarıdırılar.

e. Helâk Edici Şeyler

Şimdi bu ise mühlikât, tehlikeler. Şimdi biz tehlikeyi sorarsanız, “Tehlikeler nelerdir?” desek, herkes bir şey der.

Fakat Efendimiz SAS bak tehlike nedir diyor:

Bezzâr ve Askerî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁰

المَهْلَكَاتُ ثَلَاثٌ: إِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ، وَشَحْطُ مَطَاعٍ، وَهُوَ يَتَّبِعُ
(بر. والعسكري عن ابن عباس)

RE. 237/6 (*El-mühlikâtü selâsün: Îcâbü’l-mer’i bi-nefsihî, ve şuhhun mutâun, ve heven müttebeun.*)

(*El-mühlikâtü selâsün*) “Helâk edici şeyler üçtür: (*Îcâbü’l-mer’i bi-nefsihî*) Kişinin kendini beğenmesi, (*ve şuhhun mutâun*) kendisine boyun eğilen cimrilik, (*ve heven müttebeun*) sahibini esir eden hevâ.”

Tehlike, insanı felakete sürükleyen şey üç tanedir:

1. En büyük tehlike insanın kendini beğenmesidir.

Gerek ilim cihetinden teveffuk etmiş üstün bir adam olmuş, gerek sanatçı cihetinden teveffuk etmiş, gerek servet cihetinden teveffuk etmiş emsali olmayan bir adam. Çok zengin, çok bilgin, çok güzel bir adam. Ha bunlar insana bir ücub denilen, kendini beğenme, herhangi bir cihetten kendini beğenme duygusunu

¹⁶⁰ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.499, no:3366; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.270, no:315; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.244; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.273; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.90, no:1080; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.45, no:43866; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXII, s.202, no:24667.

getirir. Bazı fakir de de olur, garip de de olur, derviş de de olur kimde olursa olur.

Ha en büyük tehlike, insanın kendi nefsinı beğenmesidir.

Halbuki düşünürsek, şöyle kendimizi bir yoklarsak, en zayıf ve en âciz bir mahlukuz. Yani sinekten de karıncadan da âciz bir mahlukuz. Kendimizde bir güç var, işte gökte de uçuyoruz Ay'a da gidiyoruz ama acz itibarı ile çok aciz bir mahlukuz. Ne tarafa sürüklenirsek o tarafa gitmek mecburiyetinde kalan bir zuafâ tabakasıyız. Binâen aleyh insanın kendisini beğenmesi kadar tehlikeli korkunç bir şey yoktur.

Neden beğeniyorsun kendini? Kendinde olan varlıkların hepsi senin malın mıdır? Bunları sana hep Allah vermiştir.

Bir dükkân var bir mağaza var, içerisinde çok eşya var, mal var. Sen de oraya aylıkçı olarak girmişsin. Bu aylıkçı olarak girdiğin halde çok da para kazanıyorsun akşama kadar.

Ama sana ne? Sen aylığını alacaksın akşam. Aydan aya yahut haftalığını alacaksın yahut gündeliğini alacaksın. Sahibi kimse onundur. Binâen aleyh bu bizdeki kuvvetin, kudretin, varlığın, becerilerin bütün sahibi Allah'tır. Gökte de uçsak Allah veriyor onu. Yerin altında da gitsek, denizin altında da gitsek o iktidarı veren, o kuvveti veren hep Allah'tır. Onu kendine mal ettin miydi, yandın.

“—Bu Allah'ımın lütfu, bana vermiş, işte oluyor.” dersin ne âlâ. Yoksa:

“—Bu benim bilgimle, becerikliliğimle oluyor.” dersin yanar gider insan.

Onun için burada şöyle demiş:

Kendini kâmil görüyor, olgun görüyor evliyayım diyor, oldum diyor, artık kutbûz-zamanım.” diyor, kendini böyle görüyor. İnsan doğduğu günden yahut buluğa erdiği günden son gününe kadar hep günahsız mı geçti ömrü dersin?

Mutlaka insanın gençliğinde, çocukluğunda, cahilliğinde birtakım fenalıklar yapmıştır, günahlar işlemiştir. Bunların

hepsini unutmuştur da bugün tabi artık elinden bir şey gelmiyor. Eh bugün de ibadet taatle meşgul, ondan kendini beğeniyor, “Benden daha iyisi mi var? diyor. Büyük günahlarını, kusurlarını unutuyor.

Bu ucbun afatındandır ki, insanın tevfikine mânî olur. Bizim çocukluğumuzda okuduğumuz bir caminin duvarında:

العجب حجابُ التوفيقِ .

(*El-ücbu hicâbü't-tevfîk*) diye bir levha vardı yazılı, o kafamızda kalmış. Yani, “İnsanın kendini beğenmesi, Cenâb-ı Hak’tan gelecek feyzi ilahiyeye mânidir.”

Yani cereyan gelmez lambaya. Cereyan lambaya gelmeyince nasıl kuru kalıbı kalır, insan da kuru kalıptan ibaret kalır işte. Çünkü cereyan gelmedikçe hiçbir hareket olmaz sende... Bütün hareketlerin nefsanidir.

Onun için nefsini beğenmek, tevfiyat-ı ilahiyenin gelmesine mânî olan en büyük âmidir. En süratle helâke vesile olan da insanın kendisini beğenmesidir.

Onun için İsa AS demiş ki:

يَا مَعْشَرَ الْهَوَارِيِّينَ ، كَمْ مِنْ سِرَاجٍ أَطْفَأَتْهُ الرِّيحُ ؟ وَكَمْ مِنْ عَابِدٍ
أَفْسَدَهُ الْعَجْبُ ؟

(*Yâ ma’sera’l-havariyyîn! Kem min sirâcin kad etfeethu’r-rîh? Ve kem min âbidin efsedehü’l-aceb?*)

Onun da talebeleri vardı ya, onlara *havârî* diyorlardı. O havârîlere hitap ederek diyor ki İsa AS:

(*Yâ ma’sera’l-havariyyîn*) “Ey havarîler topluluğu!”

(*Kem min sirâcin kad etfeethu’r-rîh*) “Bilir misiniz ne kadar aydınlıklar vardır ki, rüzgâr onları söndürmüştür?”

Tabii eski zamanda böyle bizim lambalarımız gibi muntazam lambalar yoktu. Fenerlerle, mumlarla aydınlanıyorlardı. Rüzgâr

geldi mi, her taraftan girer içeriye, onu söndürürdü. Biliyorsunuz hepiniz.

(*Ve kem min âbidin efsedehü'l-aceb*) “Çok abidler vardır ki, ucub onların ibadetini ifsad etmiştir.”

Gece kalkar, sabaha kadar ibadet eder. Gündüzleri oruçlar tutar, tesbihler çeker, okur filan eder;

“—Oo daha benden iyisi mi var?” der. “Daha ne olacak, işte gece kılıyorum namaz, gündüzleri de böyle ibadet ediyorum. Hayır u hasenatım da ona göre. Eh benden daha iyisi kim olabilir? Cennete en önce girecek benim.” diyerek kurulmaya başlar.

İşte bu sirkenin balı ifsat ettiği gibi bütün amelleri ifsad eder, rüzgârın ışıkları söndürdüğü gibi söndürür.

Helâk edici şeylerden birisi bu; kendini beğenmek.

İkincisi, (*Ve şühhun mutâun*) Sıkılık, bahillik, vermesi lâzım olan yere vermemek.

Evvela verilmesi gereken zekât, farzdır o. İkincisi zekâtın dışında insanın yaptığı hayırlar var ki, sünnettir. Nasıl ki namazdan evvel sünnet kılıyoruz, arkadan farz kılıyoruz Verilen hayırların bir kısmı zekâta sayılmaz, hayırdır o. Zekât hesapla verilir. O hesabın haricinde insanın yaptığı hayırlar vardır ki onlara sünnet derler.

Bir takımı da vardır ki müstehaptır. O da ayrıca bir şeydir. Mürüvvet diyorlar. Verir, hesap kitap bilmez. Fakat bu ne farzını yapıyor, namazı kılmadığı gibi bu zekâtı da vermiyor, ne de sünnet olan diğer hayırlarını yapmıyor, bana ne diyor.

İşte ikinci helak buradadır. Çünkü cemiyetlerin idame ve ikamesi, cemiyetlerin yaşaması bu vergiye bağlıdır. Bu vergiler dolayısıyla cemiyetler ayakta durabilir ve ilerler, genişler. E bunları yapamazsak, o cemiyet doğan çocuğun büyümediği gibi öyle olduğu yerde körelir kalır.

İnsan kendisine pekâla birçok yerlerde birçok fuzuli harcamalar yapıyor. Bunları hesap etmiyor da, başka bir ha yapacağı vakitte uzun uzun, ince ince hesaplar yapıyor. Ki bu

(*şuhhun mutâun*) içine girer ki helakin birisi de bu oluyor.

Üçüncüsü, (*Ve heven müttebeun*) “Kendisine tâbî olunan arzu... Arzusuna göre hareket etmek.”,

Bu da çok önemli. Kendi arzusuna göre hareket ediyor ve arzusuna uyuyor. Bu arzusunun İslâm’a muvafık olup olmadığını hesaba katmıyor. “Bu benim hareketim İslâm’a muvafık mıdır, uygun mudur değil midir?” burayı hesap etmiyor.

Meselâ bugünkü sahiller, istediği gibi serbest yaşamamanın yeri. Kimse bir şey demez. Fakat sor bakalım bir kere, İslâm’a uygun mudur bu hareket? Doğru mudur bu hareket?

Ona için nefesine hakım olabiliyorsan, ne mutlu sana. Hakim olamıyorsan, o gibi yerlerden uzak kalmak lazım!

Yalnız o değil de her şey de böyle. Her şeyde; evinde, yiyeceğinde, içeceğinde, giyeceğinde, konuşacağında, gittiğin yerde, oturduğun yerde, her yerdeki hareketini ölçmeye mecbursun! Ölçemezsen, ölçsüz olan hareketler nasıl yanlışsa, senin hareketlerin de yanlıştır.

Binâen aleyh istediğine uymak olmaz. Çünkü İslâmiyet nefsin istediğine uymakla yaşamaz. İslâmiyet ancak Cenâb-ı Hakk’ın emirlerine, Peygamber SAS’in de sünen-i seniyesine uymak suretiyle yaşar. Bu ikisi yok mu, orada İslâmiyet de yok demektir.

Bak iyi dinleyin bunu!

f. Her Şey Allah’ın Takdiri İledir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶¹

المَوَازِينُ بِيَدِ اللَّهِ يَرْفَعُ قَوْمًا وَيَضَعُ قَوْمًا ؛ وَقَلْبُ ابْنِ آدَمَ بَيْنَ إِصْبَعَيْنِ

¹⁶¹ Buhârî, *Târih-i Kebir*, c.IV, s.187, no:2429; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.403; İbn-i Kâni, *Mu'cemü's-Sahabe*, c.I, s.304, no:371; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.127; Semretü'bnü Fâtik el-Esdî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.233, no:1169; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.202, no:24668.

مِنْ أَصَابِعِ الرَّحْمَنِ، إِذَا شَاءَ أَزَاغَهُ، وَإِذَا شَاءَ أَقَامَهُ (ابن جرير، و
الديلمي عن سمرة ابن فاتك)

RE. 237/7 (*El-mevâzînü bi-yedi'llâhi, yerfeu kavmen ve yedau kavmen; ve kalbü'bni âdeme beyne isbeayni min esâbii'r-rahmâni, izâ şâe ezâgahû, ve izâ şâe ekâmehû.*)

(*El-mevâzînü bi-yedi'llâhi*) “Mizanlar Allah-u Teâlâ'nın elindedir. (*Yerfeu kavmen ve yedau kavmen*) Dilediği kavmi yükseltir, dilediği kavmi yere vurur. (*Ve kalbü'bni âdeme beyne isbeayni min esâbii'r-rahmâni*) Adem oğlunun kalbi de Rahmanın parmaklarından iki parmağı arasındadır. (*izâ şâe ezâgahû*) Dilediği zaman haktan kaydırır, (*ve izâ şâe ekâmehû*) dilerse hak üzere sabit kılar.”

Takdir-i Hüda vardır, Allah'ın takdiri. Bu Allah'ın takdiri Cenâb-ı Hakk'ın yed-i kudretindedir. Vaktiyle bunu takdir etmiştir, nasıl ettiyse... Bir kavmi yükseltir, bir kavmi yerin dibine batırır. Kimse karışamaz işine... Niçin bunu batırdın niçin bunu çıkardın demeye kimsenin hakkı yoktur.

Bu kavimlerde böyle olduğu gibi, insanlarda bir kalp var ya, bu et değil ama. Kalp denildiği vakitte bu bizim içerideki makinemiz değil. Bu makineye de tasarrufu olan bir varlık var. O varlığın adına kalp diyorlar.

O kalp, Cenâb-ı Hakk'ın iki parmağı arasındadır. İki parmağı demek, iki tecellisi arasındadır. Birisi celâl birisi, de cemâl... İki tasarrufunun arasındadır. İsteddiği zaman da celâli ile bakar, istediği zamanda da cemâli ile bakar. Celâli ile baktığı vakitte harap olur insanlar. Cemâli ile baktığı vakitte de rahatlıklara kavuşur insanlar.

Binâen aleyh, herkesin de yani kendi iradesi Allah'ın elindedir. Senin iraden Allah-u Teâlâ'nın iradesine bağlıdır. Binâen aleyh, sen kendi kendine bunları ben yapıyorum dersen, çok büyük hata edersin. Çünkü santraldan cereyan gelmedikçe bu

lamba yanmaz. Lambanın cereyan gelmeyince yanmadığı gibi, kalbe de Allah'tan varidat gelmedikçe, o kalbin sahibi de insandan başka her şeye benzer.

g. Günahlar Musîbettir

Beyhakî ve Deylemî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶²

المَوْتُ غَنِيمَةٌ، وَالْمَعْصِيَةُ مُصِيبَةٌ، وَالْفَقْرُ رَاحَةٌ، وَالْغِنَى عِقَابَةٌ، وَ
الْعَقْلُ هَدِيَّةٌ مِنَ اللَّهِ، وَالْجَهْلُ ضَلَالَةٌ، وَالظُّلْمُ نَدَامَةٌ، وَالطَّاعَةُ قَرَّةٌ
الْعَيْنِ، وَالْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ، النِّجَاجُ مِنَ النَّارِ، وَالضَّحْكُ هَلَكَ
الْبَدَنِ، وَالتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ (هَبْ . وَضَعْفُهُ وَ
الْدِيلَمِي عَنْ عَائِشَةَ)

RE. 237/8 (*El-mevtü ganîmetün, ve'l-ma'siyetü musîbetün, ve'l-fakru râhatün fi'd-dünyâ, ve'l-gınâ ukûbetün, ve'l-aklu hedyetün mina'llâhi, ve'l-cehlü dalâletün, ve'z-zulmü nedâmetün, ve't-tâatü kurretü'l-ayni, ve'l-bükâi min haşyeti'llâhi, en-necâtü mine'n-nâri, ve'd-dahkü helâkü'l-bedeni, ve't-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû.*)

(*El-mevtü ganîmetün*) 'Her müslümana ölüm ganimettir. (*Ve'l-ma'siyetü musîbetün*) Ma'siyet musibettir. (*Ve'l-fakru râhatün*) Yoksulluk da rahatlıktır. Ahiretçe hesabı yoktur, dünyada ise gailisi yoktur. (*Ve'l-gınâ ukûbetün*) Zenginlik ukubettir. (*Ve'l-aklu*

¹⁶² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.388, no:7040; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.III, s.322, no:843; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.238, no:6714; Hz. Aişe RA'dan.

hediyetün mina'llahi) Akıl Allah'tan bir hediyedir. (*Ve'l-cehlü dalâletün*) Cehalet dalalet, (*ve'z-zulmü nedâmetün*) zulüm nedamet, (*ve't-tâatü kurretü'l-ayni*) taat gözbebeğidir. (*Ve'l-bükâi min haşyeti'llâhi, en-necâtü mine'n-nâri*) Allah korkusundan ağlamak ateşten kurtuluştur. (*Ve'd-dahkü helâkü'l-bedeni*) Gülmek bedeninin helâkidir, (*ve't-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû*) gûnahtan tövbe eden hiç günahsız gibidir.”

Şu ölüm var ya, hepimizin başına gelecek. Allah cümlemize hayırlısıyla ihsan buyursun. Günahlarımızı affetsin ve hüsn ü hatimeler nasib-i müyesser buyursun...

Bunun yani ölümün gelmesi ganimettir. Çünkü burada 100 sene de yaşasan, 200 sene de yaşasan, (*Lâ râhate fi'd-dünyâ*) Dünyada rahat olmadığı gibi gûnahtan da kendini kurtarmanın imkânı yoktur. Böyle bir yer.

Binâen aleyh ma'siyet, içte ve dışta hatalar, kusurlar, günahlar...

Bazen bakarsın ki, “Ben hiç günah işlemeyen birisiyim. Günahlar mâlum, bunu yapmıyorum, bunu yapmıyorum, bunu da yapmıyorum.” dersin. Ama içinde bazı kuruntular vardır ki, onlar da ma'siyetten ibarettir. O kuruntuları da Allah istemez. Çünkü gönül âleminin Allah-u Teâlâ'nın zikri ile meşgul olması gerekir. Onu yapamıyor, boş şeylerle vaktini kaybediyor, öldürüyor. Bu da ayrıca bir ma'siyettir. Bu da bir musibettir.

Ma'siyet aynı zamanda musibettir. Musibetlerin tabi çeşidi oluyor. Çeşidi oluyor, bazısı insanları yataklara düşürür, doktorların ellerinde inleter, hastane köşelerinde inleter. İşte bazen sakatlıklar olur, şöyle olur böyle olur, bunların hepsi musibettir

En büyük musibet, gafletle vaktini geçirmektir. Musibetin en büyüğü gafletle vaktini kaybetmektir.

Bugün Hilal Mecmuası'nı yollamışlar da, şöyle bir bakıvereyim dedim başına... Baştan Âl-i İmrân'ın tercümesine gitmiş. Bunu yaparken izahat de vermiş. Bir ömür var ya diyor. Ömür var, fakat bu ömrü diyor acaba nereye harcayalım? Dünyaya mı

harcayalım yoksa ölümden sonraki âhiret için mi harcayalım? diye bir sual de koymuş oraya.

Şimdi bir ömür var fakat bu ömrü nasıl yapacağız? Önümüzde dünyanın 1001 çeşit zorlukları, ihtiyaçları karşımızda. Bunları hep yenmek mecburiyetindeyiz.

“—E ömrü burada bununla mı kaybedelim?”

Bunları yeneceğiz diye uğraşırken uğraşırken bir gün Azrail AS gelir, “Yeter artık, haydi gideceğiz!” der.

Ne oldu? Hepsi muattal kaldı.

Binâen aleyh bu ömrü, öldükten sonraki âhiret gününe harcamak için insan müteyakkız olmalı. Onun için gününü dörde bölmek mecburiyetinde insan... Bir kısmını dünyasına harcayacak, bir kısmını âhiret işlerine harcayacak, bir kısmını ibadetine harcayacak, bir kısmını da istirahatine harcayacak. Bunları yapmaz da sırf dünyasıyla vaktini geçirirse, elbette büyük zararlara düşmüş olur.

Onun için ma’siyet musibettir. Ma’siyetin en fenası da insanın gafletidir. Allah’tan uzak oluşu, ibâdât u tâatten de mahrum oluşudur. En büyük, en büyük musibet!

(*Ve’l-fakru râhatün*) “Yoksulluk da rahatlıktır. Ahiretçe hesabı yoktur, dünyada ise galesi yoktur. (*Ve’l-gınâ ukûbetün*) Zenginlik ukubettir.”

Fakirlik dünyada rahatlıktır demiş. Buna ne diyeceksiniz, inanmamazlık olmaz da... Biz de hep zenginlikte arıyoruz rahatı. Efendimiz de demiş ki;

“—Rahat fakirliktedir.”

Biz de diyor ki:

“—Hayır, zenginliktedir o.”

Çünkü, zengin olursak apartmanımız olacak, gelirlerimiz olacak, uşaklarımız hizmetkarlarımız olacak. Kapımızda arabacımız olacak, emrimize âmâde olacak. E bununla fakirlik bir olur mu ya şimdi, ne diyeceksiniz bu işe?

Fakirin kalbi müsterih, Allah’a zikre vakit buluyor, ibâdât ü tâate vakit buluyor. Cenâb-ı Peygamber de varlıkların hiçbirisine

iltifat etmedi.

Böyle her fakir değil tabii. Bu Allah’a muhtaç olan bir fakir. Yoksa öteki dünyasını da bilmeyen, âhiretini de bilmeyen fakirler, onlar ayrı.

Fakirlik aynı zamanda çok zordur. Peygamber Efendimiz SAS bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:¹⁶³

كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا (هب. حل. عن أنس)

(*Kâde’l-fakru en yekûne küfran*) “Fakirlik neredeyse küfür olacaktı.”

Fakirlik insanı küfre sevk edebilir, küfre kadar götürebilen bir derttir. “Ateşten gömlektir.” demişler, “Demirden leblebidir.” demişler. Herkes tahammül edip yapamaz. Fakat aynı zamanda da çok rahatlığı vardır. Çünkü ahirette uzun boylu hesabı yoktur.

Zenginlik de ukubettir.

“—Canım bu kadar rahatlığın içerisinde nasıl ukubet olur zenginlik?”

Çünkü ahirette hesabı büyük.

“—Kazancı kazanırken nasıl kazandın, nasıl harcadın?”

Hepsinin hesabı ayrı ayrı. Bu dört sorgudan kendisini cevap veremedikçe kurtaramayacak insan. Olduğu yerde saplanıp kalacak. Dört şeyin sorgusunun cevabını verecek ondan sonra oradan kendisine izin verilecek. Bunlardan birisi de;

“—Bu parayı nereden kazandın, nereye harcadın?”

“—Ömrünü nasıl harcadın?”

¹⁶³ Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.267, no:6612; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.342, no:586; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IV, s.237, no:1094; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.320, no:1979; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VII, s.237; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.III, s.53; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Taberânî, *Dua*, c.I, s.320, no:1048; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.319, no:1978; Hz. Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.492, no:16682; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XV, s.242, no:15418.

Bunların hesabı kolay bir şey değildir tabi.
Bir aklımız var ya, hepimizde... O da Allah'tan bir hediyedir.
Şimdi bazı dinsiz mi diyeceksiniz, imansız mı diyeceksiniz, ne dersiniz deyin. Diyorlar ki:
“—Allah'ı görüyor musun sen?”
“—Yok...”
“—E görmediğine niye inanıyorsun?” diyor,
Birisi bir köye gitmiş de;
“—Şu camiyi görüyor musunuz?” demiş.
“—Görüyoruz.” demişler.
Demek ki var.
“—E Allah'ı görüyor musunuz?” demiş.
Şaşırmış köylü, ne bilecek, âciz kalmış. Ama bir ihtiyar çıkmış demiş;
“—Efendi, dur dur, ben onu sana söyleyeceğim.” demiş.
“—Senin aklın var mı?” demiş.
“—Var ya!..”
“—Nerede göster bakayım, ben görmüyorum ki senin aklını?” demiş. “Göster, senin aklın nerede, göreyim ben?”
“—İşte yaptığım işlerden belli canım. Akıllıca iş yapıyorsam akıllıyım, akıllıca iş yapamıyorsam akılsızım demektir!”
“—E senin aklın senin yaptığın işten belli de, bu varlıkların sahibi olan Allah bu kadar kâinatı gözün görmüyor mu senin? Kör müsün sen, şu varlıklara bak bakalım bir!” demiş.

Ben sana desem ki;
Şu cami kendisinden olmuştur. Eskiden bir rüzgarlar olmuş, fırtınalar gelmiş, seller gelmiş. Buraya çamurlar yığılmış, işte rüzgarlar gelmiş delik delmiş, içerisini de insanlar boşaltıvermiş, olmuş bir cami... Yahut buna benzer bir şeyler dese insan inanacak kimseyi bulabilir misiniz?

Ufacık bir cami işte. Bir ev, üstünde oturduğunuz bir halı. Bunu desek ki işte koyunların üstünden yünler kırılmıştır, gelmiştir, böyle bitişmiş de olmuş. İnanan olur mu canım?

Başımızdaki takkeye bile inanmaz kimse ki bu böyledir! Ya bu

kadar varlık var kâinatta, yerinde, göğünde hesabı yok. Bunların hiç sahibi olmasın olur mu canım?

Kim ne derse desin, Allah'ın verdiği bu akılla insan anlar ki bu varlıkların bir sahibi var yahu. Bu hesapsız olmaz o iş. Bak şu Ay'daki Güneş'teki hesaba bak. Saniye şaşmadan senelerden beri böyle vazifelerine devam edip geliyorlar.

Bunların kendi elinde ne var ki?

Bunları sevk eden bir kudret var. Sen ona tabiat kanunu filan deyip aldatma kendini. Allah'ın kanunudur bu.

Onun için, bu akıl Allah-u Teâlâ'dan kullarına bir hediyedir.

İhsan-ı ilahi... O olmasa hepimiz tımarhanelik oluruz. Hiçbir işe yaramayız; birbirimizi boğarız, birbirimizi yeriz. Bütün bu fenalıklar da bu aklın olmayışından ileri geliyor.

Bu akıl sen zannetme ki bir tanedir. Akl-ı maaş, akl-ı mead diye ikiye ayırmışlar onu. Mesela göğе gitmek, tayyare yapmak, balon yapmak, otomobil yapmak, vapur yapmak, tank yapmak... bunlar dünyaya ait akıldır. Bu akıl akıldır ama sinek de de var bu akıl. O hiç göremediğimiz mikrop da da var bu akıl. Görmüyor musun, derhal neslini çoğaltmak için girdiği yerde faaliyete başlıyor. Her mahlûkun kendisine göre bu dünyaya ait bir akıldır.

Cenâb-ı Hak onu yaşaması için herkese vermiş. Her yarattığına vermiş yani. Rabbü'l-âlemîn'dir çünkü. Her yarattığına onu vermiş ki, dünyada nasıl yaşayacağım, nasıl idame-i hayat edeceğim; o bilgi tabiat itibariyle insanlara verilmiştir. Bunun kıymeti yok. Asıl akıl ahireti ve Allah'ı bilebilmek ve bulabilmek içindir.

Onun içindir ki Âdem AS yaratıldığı vakitte sormuş Cenâb-ı Hak:

“—Aklı mı vereyim sana, imanı mı vereyim?” demiş.

Âdem AS düşünmüş düşünmüş;

“—Aklı ver yâ Rabbi!” demiş.

Bak şimdi imanla aklı soruyor, hangisini istersin diyor, Âdem AS, “Aklı ver yâ Rabbi!” diyor.

Aklı deyince, iman akla takılmış, “Akıl neredeyse ben de oradayım!” demiş. İman akılla beraberdir, akıl yoksa iman da yoktur.

Akıl imanla beraber olmakla beraber cehil de dalâlettir.”

Cehil nedir? Allah’ı bilmemek. Cahillik Allah’ı bilmemek. Bu varlığa bakıyorsun, bu saltanatın sahibine Allah diyemiyorsun, *Lâ ilâhe illa’llah* diyemiyorsun. İşte bu cahilliktir.

Görüyorsun bakıyorsun, nâmütenahî... Şöyle bir yaprak gösterdiler bize, 25.000 tane delik varmış yaprağın içerisinde, şu kadcıkcık yaprağın içinde... Aklım ermedi ama nebatçılar söylüyor.

“—E kimin kudreti bu?”

Allah-u Teâlâ’nın kudreti...

Onun için cehalet dalâletten ibarettir.

“—Ama gökte uçuyor?”

Nerede uçarsa uçsun, sinekler de uçuyor.

Sinekler de uçuyor gökte, sineğin şimdi efdal olması mı lazım?

Her nerede olursa olsun zulüm, eziyet, işkence, hakka tecavüz, insanların hakkına tecavüz. Bu hakka tecavüzler, hukuka tecavüzler zulümden ibarettir ki netice itibariyle nedamettir, pişmanlıktır, felâkettir.

“—İbadet, tâat, namaz, hayr u hasenat, doğruluk, istikâmet bunlar da gözümün bebeğidir.” buyurmuş SAS Efendimiz.

Allah korkusundan ağlamak...

Bakıyor yaptığı işlere, ooo hep uygunsuz. Bir türlü insanlık merhalelerine geçememiş. “Ne olacak, yaş kemale geldi, hâlâ böyle hayvan gibi yaşayacak mıyım ben?” diyor. İçine bir sızı geliyor başlıyor ağlamaya... Havf-ı ilahi, haşyet-i ilahi kendisini istila ediyor, ağlıyor artık.

İşte bu ağlamalar, Cehennemden kurtulmaya sebep olur.

Bak ne kadar güzel diyor:

“—Cehennemin ateşini hiçbir şey söndüremez. Dünyanın denizlerini de oraya sevk etseniz cehennemin ateşini söndüremezsiniz. Onun ateşini söndürecek mü’minlerin

gözlerinden akan gözyaşındır.”

Onun için mümkün mertebe insan ağlamaya alışmalıdır. Ağlayamasan da ağlar gibi olmalıdır insan. Bazı insanlar ağlar gibi öyle yapar da;

“—Şu adam, ne gösterişçi adam! Bak, içinden gelmediği halde yalancıkta ağlıyor.” derler.

Sen de ağla yalancıkta zararı yok. O yalancıkta ağlarken sahiden de ağlarsın sonra artık.

Gülmek bedenın felaketidir. E ağlayamıyor ama gülmesini biliyor. İki de bir haha haha diyor gülüyor.

Efendimiz SAS ömrü hayatında hiç gülmemiştir. Tebessüm buyurmuşlardır, tebessüm. Hoşuna giden bir şeye tebessüm ediyor. Fakat gülmek, böyle haha diyerek gülmek insana da yakışmaz, müslümana da hiç yakışmaz.

Bu gülme bedenın de helâkidir.

Oraya aklım ermez nasıl helâk oluyor beden. İnsan diyorlar ki serbest oluyor, gülüyor, şen adam yani. Şen adam, gülüşü çok. Şen olunca hayatı da muntazam olacak, rahat olacak.

Ama helâkü'l-bedeni diyor Efendimiz. O gülmeler netice itibariyle bedene helâk getirir. Yani düşüncesiz bir adam demek.

(*Ve't-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû*) “Hatadan salim olmadığımız için daima tevbe-i istiğfara devam etmemiz lazımdır ki, bu tevbeler devam ettiği müddetçe hiç günah işlememiş gibi olur. Tevbe eden hiç günahı işlememiş gibidir.

h. Ölüm Müslümana Kefarettir

Ebû Nuaym, Beyhakî, Hatîb-i Bağdâdî ve İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁴

¹⁶⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.171, no:9886; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.133, no:171; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IX, s.235, no:1823; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.239, no:6717; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I,

الموت كَفَّارَةٌ لِّكُلِّ مُسْلِمٍ (حل. هب. خط. كر. عن أنس؛
وصحه ابن العربي)

RE. 237/9 (*El-mevtü keffâretün li-küllü müslimin.*) “Ölüm her müslümana kefarettir.”

İnsanlara ölümden evvel bir hal geliyor ya, ölüme gidiyor artık, *sekerâtü'l-mevt* diyorlar ona... Kendinden geçiyor, nefesleri değişiyor, yüzünün rengi değişiyor, gözler kayboluyor, burun eğiliyor bükülüyor. O hal geldi mi, ıstıraplar da ona göre oluyor vücutta... O sıkıntı, o meşakkat, o zorluk bütün müslümanlar için kefarettir oluyor.

Bu da Allah-u Teâlâ'nın ayrı bir rahmeti bizlere...

Onun için buyurmuşlar ki:

i. Ölüm Mü'minin Armağanıdır

Dâra Kutnî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁵

الموت تحفة المؤمن، والدرهم والدينار ربيع المنافق، وهما زاده
إلى النار (قط. عن جابر)

RE. 237/10 (*El-mevtü tuhfetü'l-mü'mini, ve'd-dirhemü ve'd-*

s.347, no:268; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.121; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.548, no:42122; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.203, no:24672.

¹⁶⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.238, no:6715; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.551, no:42138; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.202, no:24669.

dînâru rebîu'l-münâfıkı, ve hümâ zâdehû ile'n-nâr.)

(*El-mevtû tuhfetü'l-mü'mini*) “Ölüm mü'minin armağanı, (*ve'd-dirhemü ve'd-dînâru rebîu'l-münâfıkı*) altın ve gümüş ise münafıkın baharıdır. (*Ve hümâ zâdehû ile'n-nâr*) Paralar onu Cehenneme sürükler.”

Mü'minin en büyük hediyesi ölümdür. Onun için sıkıntı ile ölmek makbuldür. O ansızın ölüm, sekte-i kalp diyorlar, makbul değildir. Ancak şunlar için makbuldür ki, adam günahsız adam, hazırlıklı adam. Vasiyetnamesini yazmış, her şeyi hazır, kimseye bir alacağı vereceği yok. Ölüm nerede gelirse gelsin hazırım diyor. Bir kelime-i şehadet borcum var diyor, onu da yapıveriyor. Onun için iyidir.

İbrâhim AS da sekte-i kalpten gitmiştir. Onun mevti de öyledir.

Binâen aleyh, iyi insanlar için ölüm, sekerat-ı mevt, o da ayrı bir devlettir. Etrafına sıkıntı vermez, rahatsızlık vermez, güzel güzel çekilir gider. Ama bir de ızdıraplar vardır ki çok acıdır; aylarca yatar, senelerce yatanlar vardır. Etrafındakiler bıkmıştır artık, “Ölse de kurtulsak!” derler. O da Allah'ın imtihanı, o da ayrı bir âfet.

Dinar u dirhem yani para münafıkların bayramıdır, baharıdır, istedikleri şeydir.

Rebî, bahar demektir. İlkbahar mevsiminde ne kadar güzellikler vardır, ağaçlar çiçek açar, yeşillikler olur. Münafık için de para böyledir.

Para böyledir ama o paralar onu cehenneme sürükler.

Niçin?

Hayra veremez bir, şerlere harcar iki, kötü günahlara harcar üç... Günahları kazanır onunla, çalım satar onunla, her şey yapar onunla... O da bilahare onu cehenneme sürükler.

Binâen aleyh paranın suçu kabahati yok tabii. Para bir madenden yahut kâğıttan ibaret bir şey. Onu kullananda iş. Onu hayra harcarsan hayırları kazanırsın, şerre harcarsan şerleri

kazanırsın.

Onun için münafıkı koydu. Münafıkın imanı yalancıktan iman. Yalancı imanı olan kimseleri o paraları cehenneme sürükler, farkına da varmaz.

Mü'min için öyle değildir, mü'minin parası devleti, saadetidir. Onunla hayırlar kazanır, birçok sevaplar kazanır, cenneti de kazanır.

Onun için cennete girmek için dört kişi gelmişler: Şehid gelmiş, gazi gelmiş, alim gelmiş, bir de cömert gelmiş.

Şehid demiş ki:

“—Ben şehidim, durun cennete önce ben gireceğim!”

Öteki gazi;

“—Önce ben gireceğim.” demiş.

Alim demiş;

“—Önce ben gireceğim.”

Cömert demiş;

“—Önce ben gireceğim.” demiş.

Oradan bir melek gelmiş:

“—Nedir davanız? demiş.

Şehid demiş ki:

“—Ben Allah yolunda canımı verdim yahu. Benden daha iyisi mi olacak? Binâen aleyh hak benim, cennete önce ben gireceğim.” demiş.

Melek sormuş:

“—Peki!” demiş, “Sen dini, imanı, cenneti nereden öğrendin?” demiş.

“—Hocalar söyledi yahu?”

“—O zaman hocanın önüne geçme, dur. Geriye çekil!” demiş.

Hoca efendiye demiş ki:

“—Ne istiyorsun?”

“—E işte bu kadar ilim tahsil ettim. Benim hakkım cennete girmek. Bak bu kadar insanların hayrına vesile oldum.” demiş.

“—Sen ilmi ne ile kazandın?” demiş.

“—Cömertlerin hayırları ile kazandım.” demiş.

“—Öyleyse onların hakkına tecavüz etme. Mademki o cömertlerin sayesinde sen bu ilmi öğrendin, sen de onların önüne geçme!” demiş.

Cömert kazanmış önceliği...

Onun için cömertlik sayesinde imanlıları cennete girmeye vesile olur. Bir hikayedir ama yerindedir.

Münafık için de paralar, imansızlığı dolayısıyla cehenneme girmesine vesile olur. Buna iyi dikkat edin!

j. Feryad ü Figan'ın Ölüye Zararı

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Neseî ve İbn-i Mâce, Hz. Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁶

الميت يعذب في قبره بما نيح عليه (حم. خ. م. ن. ه. عن عمر؛
حم. ع. والروائي، ض. عن سمرة)

RE. 237/11 (*El-meyyitü yuazzebü fî kabrihî bi-mâ niha aleyhi.*)
“Ölü kendi üzerine feryad ü figan edilerek ağlanılmakla kabirde azab görür.”

Ölüm hepimize gelecek. Evdeki çoluk çocuklarımız, ailelerimiz bağrıışmaya başlayacaklar;

“—Ah babacağızım, vah anacağızım, vah dedecağızım!”
bağırıyorlar, feryad u figan ediyorlar, üstlerini başlarını yırtıyorlar.

Bazı böyle çirkin hadiseler görüle gelmektedir. Yani bunlar insanların cahilliği dolayısıyla bu feryad u figan bir vazife sayıyor.

¹⁶⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.38, no:1210; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.494, no:1537; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.395, o:1830; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.50, no: 354; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.608, no:1980; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.144, no:156; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.389, no:12223; Hz. Ömer RA'dan.

Ağlamazsa, böyle feryad u figan etmezse;

“—Ne katı kalpli adammış bak! Anası babası öldü de hiçbir kere bağırp çağırmadı bile!” demesinler diyerek çeşitli böyle üstlerini başlarını yırtmak suretiyle feryad u figan ederler.

Bu meyyitin azab olmasına vesile olur. Çünkü meyyit vazifesini yapmamıştır. Meyyit sağlığında iken çoluk çocuğuna sırası geldikçe diyecek ki:

“—Evlâdım ölüm haktır, Allah'ın emridir. İcabında siz gidersiniz ben kalırım, ben giderim siz kalırsınız. Binâen aleyh bizim arkamızdan sakın feryad u figan etmeyeceksiniz ha! Elinizden gelirse okuyunuz ruhumuza, hayırlar yapınız ruhumuza bizi memnun edersiniz. Yok feryad u figan ederseniz hakkınızı helal etmeyiz size!” diye onları bir de korkutacaksınız.

Bu vazifeyi yapmazsan, öldükten sonra bunlar da bağırrı çağırırlarsa bunun cezası olaraktan o ölüye ceza yapılır. Onunla cezalacak.

Onun için daima bu gibi nasihatleri hem vasiyetnameye yazmalı hem de sırası geldikçe gerek sofralarda, gerek muhabbetlerde ara sıra bunları böyle lisanen tekrar etmelidir.

Bakınız bunu daha bir açık söylüyor:

k. Arkasından Feryad Etmek Ölüyü Azaplandırır

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce ve Taberânî, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁷

الْمَيِّتُ يَعْذِبُ بِبُكَاءِ الْحَيِّ إِذَا قَالُوا: وَاعْضُدَاهُ، وَكَاسِيَاهُ، وَنَاصِرَاهُ، وَاجْبَلَاهُ، وَنَحْوَ هَذَا يَتَتَعَّعُ، وَيُقَالُ: أَنْتَ كَذَلِكَ، أَنْتَ

¹⁶⁷ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.75, no:1583; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.414, no:19731; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.511, no:3755; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

كَذَلِكَ (حم. ه. طب. عن أبي موسى)

RE. 237/12 (*El-meyyitü yuazzebü bi-bükâi'l-hayyi izâ kâlû: Vâ adudâhu, vâ kâsibâhu, vâ nâsirâhu, vâ cebelâhu, ve nahve hâzâ yeta'tau, ve yukâlû: Ente kezâlike, ente kezâlike.*)

Bunlar gibi birçok şeyleri söylüyorlardır.

(*El-meyyitü yuazzebü*) "Meyyit, ölü azaplanıyor, rahatsız oluyor, mütezzî oluyor, (*bi-bükâi'l-hayyi*) Arkasından dirilerin ağlamasından dolayı."

Arkasından ağlayanlar ister kendisine ait evlâdı olsun, gerek başkaları ait olsun, bunlardan dolayı muazzep olur. Ne gibi?

(*Îzâ kâlû: Vâ adudâh*) "Ah, benim babam gitti, (*vâ kesebâhu*) artık bundan sonra bize kim bakacak, bize kim getirecek. (*Vâ nâsirâhu*) Vay bize kim yardım edecek, (*vâ cebelâhu*) vay bizi kim evinde barındıracak?" gibi böyle sıralar.

Bunların hiçbirisi caiz değil. Çünkü biliyorsunuz ki hepimizin gözünün önünde... Babalar ölüyor çocukları yetim kalıyor fakat herkesten daha iyi yetişiyorlar. Etraftan yardım görüyorlar, Allah-u Teâlâ kalpleri çeviriyor bir şeyler yapıyor. Onlar da yetişip çıkıyorlar ortaya. Binâen aleyh bağırırmaya çağırırmaya hiç de lüzum yok.

Bir melek de oradan diyor ki:

(*Ente kezâlike, ente kezâlike*) "Sen de öleceksin, bağırma! Sen de öleceksin, yarın bunun hâli senin başına da gelecek. Hiç boşu boşuna ne feryat ediyorsun?" diyor.

Bakın bunlar ayrı ayrı hadisler, ayrı ayrı raviler tarafından zikredilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz yine buyurmuşlar ki:¹⁶⁸

الْمَيِّتُ يَنْضَحُ عَلَيْهِ الْحَمِيمُ بِكَاءٍ الْحَيِّ (البزار عن أبي بكر)

¹⁶⁸ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.47, no:27; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.14, no:64; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.105, no:4037; Hz. Aîşe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.612, no:42433; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.207, no:24684.

RE. 237/13 (*El-meyyitü yündahu aleyhi'l-hamîmü bi-bükâi'l-hayyi.*) “Birinin feryad etmesi ile, ölünün üzerine kaynar sular dökülür.”

Hamîm, hamamdan. Hani bizim kaynarca hamamlarının, hamam değişlerinin sebebi kaynar sular vardır. Kudretten geliyorlar ya o kaynar sular. O kaynar sular bazen 80 derecede, 90 derecede, 100 derecede olanları vardır. İnsan içine tahammül edip de giremez.

İşte bu *hamîm* olan kaynar sular, vaktiyle evlatlarına nasihat etmediğinden dolayı, o meyyitin üzerine dökülecek. Nasihat etmediğinden dolayı, onlara bunun lüzumunu bildirmediğinden dolayı, onlar feryad ettikçe azab görecek.

m. Öldükten Sonra Dirilme

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶⁹

الميت يبعث في ثيابه التي يموت فيها (د. ح. ب. ك. ض.
عن أبي سعيد)

RE. 237/14 (*El-meyyitü yüb'asü fî siyâbihi'lletî yemûtü fihâ.*) “Ölü, içinde öldüğü elbise ile ba's olunur.”

Kıyamette ba's olunacağız ya. Yeniden dünyaya çıkacağız, hayata kavuşacağız. İkinci bir hayat diyorlar ona; (*Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun.*) “Öldükten sonra yeniden dirilmek haktır.”

Bu üzerinde çok incelikle durulması lâzım olan bir şey. *Lâ ilâhe illa'llah* demesi kolay. Fakat öldükten sonra dirilecek deyince akıllar bayağı bir duraklıyor bazen;

"—Nasıl oluyor yahu?" diyor, "Ben orada çürüyeceğim, toz olacağım. Orası sürülecek tarla olacak, şu olacak bu olacak. Sonra

¹⁶⁹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.372, no:2707; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.490, no:1260; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.384, no:6395; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.307, no:7316; Abdürrezzak, *Musannef*, c.III, s.430, no:6203; Deylemî, *Müsne'dü'l-Firdevs*, c.IV, s.241, no:6723; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XX, s.396; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

ben nasıl olacağım da yine dirileceğim?" diyor, kudret-i ilahiyede şüpheyeye düşüyor.

Canım senin ana rahminden şu dünyaya gelişin nasıl oldu, hiç bunu tetkik etmiyor musun? Bu kuvvetin sahibi olan Allah-u Celle ve A'lâ'ya güç müdür ki yok olan bir şeyi bir daha yapamasın?

Bugün bir tayyare düşüyor, bir vapur, bir zırhlı gemi batıyor. Fakat daha âlâsını insan yeniden yapabiliyor da, Allah-u Celle ve A'lâ'ya onu tekrar yapmak güç müdür yahu?

Şu hayatı bize bahşeden, şu varlıkları bize bahşeden, yoktan var eden Allah-e Teâlâ'ya neden güç olsun?

Onun için ölümden sonraki hayata imanı güzel yapmak lazım. Orada muhakkak dirileceğiz. Meyyit ölmüş, çürümüş, toprak olmuş olsa da tekrar dirilecek.

Geldi adam, kemiği getirmiş, çürümüş bir kemiği böyle sıkıyor, toz halinde döküyor,

“—Bu mu dirilecek? Bu toz olan mı dirilecek?” diyor, inanamıyor gâvur.

Bunu Yasin'de de okuyoruz ya:

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ (يس: ٧٩)

(*Kul yuhyîhe'llezî enşeehâ evvele merreh*) “Ey Rasûlüm, o edepsiz kâfire söyle; onu ilk yaratan yine tekrar yaratacak!” (Yâsin, 36/79)

“—Nasıl yapacak?”

Hangi işine aklımız eriyor ki, bu işine aklımıza ersin? Kudret onun.

Binâen aleyh, “Meyyit hangi elbise ile gömüldü ise, o elbiseyle haşrolunacak, ba'solunacak.”

Şimdi diyorlar ki:

“—Kefen elbette çürüyecek. Kefen hiç çürümeden olur mu? 100 sene de çürümese, 1000 sene de çürümese en nihayet yine çürüyecek. E o kefen ne olacak, nereden gelecek?”

E o kemikleri yapan, o eti yapan Allah o esvabı da yapacak.

Bazıları da diyor ki:

“—Buradaki manâ o değil. O esvap değil. Buradaki manâ herkes ölürken hangi amel üzerine öldüyse, o ameli üzerine haşrolunacak.”

Lâ ilahe illallah...

Şimdi bunun evveli de var, hangi amel üzerine yaşıyorsan o amel üzerine öleceksin. Yaşayış hayatın nasılsa, hangi tarzda yaşıyorsan, ölümün de o tarzda öyle olacaktır. Nasıl öldüysen, hangi amel üzerine öldüysen, o amel üzerine de haşrolunacaksın.

İmanla yaşadıysan imanla öleceğini ben sana şahadet ederim. Eğer iman ile öldüysen, imanlılar ile beraber haşrolunacaksın, ba's olunacaksın.

Peygamberimizin *Livâü'l-Hamd* sancağı altında toplanacağız inşaallah...

Onun için, nasıl yaşıyorsan ölümün öyle olacaktır. Nasıl öldüysen öyle haşrolunacaksın, ba's olunacaksın.

Allah-u Celle ve A'lâ cümlemizi affetsin... Cümlemizi gafletten muhafaza etsin, kurtarsın... Hayatımızı bize vermiş, muvakkat bir hayattır. Bu hayatı dünya için değil, dünyanın arkasında olan ahireti kazanmak için harcamayı ganimet bilen kullarından eylesin...

n. Tevbeyi Geciktirmekten Sakının!

Bir tane daha var, onu da okuyalım.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁰

النَّادِمُ يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ، وَالْمَعْجِبُ يَنْتَظِرُ الْمَقْتِ، وَكُلُّ عَامِلٍ سَيَقْدِمُ

¹⁷⁰ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.313, no:6918; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.136; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.430; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.453. no:7254; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.936, no:43607; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.290, no:24911.

عَلَى مَا أَسْلَفَ عِنْدَ مَوْتِهِ ، فَلَيْنَ مَلَكَ الْأَعْمَالِ بِخَوَاتِيمِهَا ، وَاللَّيْلُ وَ
النَّهَارُ مَطِيتَانِ فَارْكَبُوهُمَا بَلَاغًا إِلَى الْآخِرَةِ ؛ وَإِيَّاكُمْ وَالتَّسْوِيفَ بِالتَّوْبَةِ ،
وَالْغُرَّةَ بِحِلْمِ اللَّهِ ، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ ، وَالنَّارَ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكٍ
نَعْلِهِ ؛ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ، وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ
(الثقفي وأبو القاسم عن ابن عباس)

RE. 237/15 (*En-nâdimü yentaziru'r-rahmete, ve'mu'cibü yentaziru'l-makte, ve küllü âmilin seyakdimü alâ mâ eslefe inde mevtihî, feinne milâke'l-a'mâli bi-havâtimihâ, ve'l-leylü ve'n-nehâru matıyyetânî, fe'rkebûhümâ belâğan ile'l-âhireti; ve iyyâküm ve'ttesvîfe bi't-tevbeti, ve'l-gırrete bi-hilmi'llâhi, va'lemû enne'l-cennete, ve'n-nâre akrabü ilâ ehadiküm min şirâki na'lihî; femen ya'mel miskale zerretin hayran yerahû, ve men ya'mel miskale zerretin şerren yerahû.*)

(*En-nâdimü yentaziru'r-rahmete*) “Pişman olan kimse, Allah'ın rahmetini gözler, (*ve'mu'cibü yentaziru'l-makte*) kendini beğenen de Allah'ın gazabını bekler. (*Ve küllü âmilin seyakdimü alâ mâ eslefe inde mevtihî*) Herkes Allah'ın huzuruna, ölümünden önce yaptığı amel ile gelir. (*Feinne milâke'l-a'mâli bi-havâtimihâ*) Muhakkak ki amellerin sahipleri hatimelerine göre hüküm giyerler. (*Ve'l-leylü ve'n-nehâru matıyyetânî*) Gece ile gündüz birer binektir. (*Fe'rkebûhümâ belâğan ile'l-âhireti*) Ahirete iletme vasıtası olarak bunlara binin, ömrünüzden istifade edin!”

(*Ve iyyâküm ve'ttesvîfe bi't-tevbeti*) “Zinhar tövbeyi geciktirmekten sakının! (*Ve'l-gırrete bi-hilmi'llâhi*) Allah-u Teâlâ'nın hilmine de mağrur olmayın! Yaptığınız günahıtan musibet gelmedi diye aldanmayın! (*Va'lemû enne'l-cennete, ve'n-nâre akrabü ilâ ehadiküm min şirâki na'lihî*) Bilmiş olunuz ki, Cennet ile Cehennem, her birinize, nahnınızın tasmaından daha

yakındır. (*Femen ya'mel miskale zerretin hayran yerahû*) Kim zerre kadar hayır yaparsa onu görür. (*Ve men ya'mel miskale zerretin şerren yerahû*) Kim de zerre kadar şer yaparsa onu görür.”

Bir kimse bir kabahat işledi, fakat pişman oldu, “Neden yaptım ben bunu?” dedi. Beşeriyet itibariyle insan hatadan salim değildir. Yaptı hatayı, arkasından nâdim oldu. İşte bu nedamet dolayısıyla o insan tevbe etmiştir. *Estağfiru'llah* demese de, “Tevbe yâ Rabbi!” demese de o nedamet, o pişmanlık tevbe yerine geçer ve onun için rahmet-i ilahiyeye intizar vardır.

Kendini beğenen yukarıda geçti ya, helak edici üç şey dedi. Birisi de kendini beğenmesi idi.

Ücub sahibi, kendini beğenen kimse de şekavete ve haktan uzak olmaya lâayık olur. Herkes Allah'ın huzuruna, ölümünden önce yaptığı amel ile gelir.

Herkes hayatında yaptığı neyse ona kavuşacak. Hatta şunu şöyle tasvir ediyorlar. Şimdi insan sekerât-ı mevt diyorlar ya, o ölüm hali geliyor. O ölüm hali gelirken dikkat ediniz, korkmayınız. Mevtalar mesela ölüm halinde gözünü şöyle bir diker. Bir noktaya diker, diktiği vakitte onun karşısında sinema perdeleri açılmıştır. Hayatı gözünün önünde oynar böyle. Ta ilk devresinden son devresine kadar, bütün hayatı gözünün önünden bir sinema perdesi gibi geçer. Gözünü dikmiştir artık oradan ayıramazsın sen onu.

O bakıyor o hâline, nedamet, pişmanlık, ne dersin de artık hepsi gözünün önünde. “Ah neden ben bunları yaptım!” diyerek pişmanlık duyar ama, sırası geçti artık.

Firavun suda boğulurken;

“—Musa'nın iman ettiği Allah'a ben de inandım.” dedi.

Bazıları, “Firavun iman etti.” dediler.

Hayır! Çünkü sekerat halindeki iman makbul değildir. O fırsat artık geçti elden. O iman makbul iman değildir. Onun için Firavunun imanı kat'iyen iman değildir.

Binâen aleyh, herkes yaptıklarına mülaki olacak, yani kavuşacaktır. Hayırlar yaptıysan karşına hayırların çıkacak, iyilikler yaptıysan iyiliklerin çıkacak, kötülükler yaptıysan kötülüklerin çıkacak karşına. Buna çok dikkat etmek lazım ve bunu prensip edinmek lazım.

Evet insan bir an için belki yaramaz bir insandır ama sonra tevbe etmiş, nedamet etmiş iyiliğe dönmüştür. Binâen aleyh kalp kırmaktan, gönül yıkmaktan son derece sakınmalıdır. Gönül sırça bir saraydır. Sırça kırıldığı vakitte nasıl tamiri mümkün değilse, gönüllerin de tamiri mümkün değildir; elini de öpsen ayağını da öpsen para etmez. Gönül kırılmıştır bir kere. O el öpmekle ayak öpmekle o olmaz. Binâen aleyh gönlü kırmamaya çalış.

Bu gönül kırması en çok kendini beğenmekten ileri gelir. Varlıklarına güvenir, kuvvetine güvenir, karşısındakini hiçe sayar. Hiçe sayması dolayısıyla elinden gelen her şeyi yapmaya çalışır ki, gözünü yumarken o da onun karşısına çıkacaktır.

Buna dikkat edin: Muhakkak ki amellerin sahipleri hatime-

lerine göre hüküm giyerler. Bütün amellerin kıymeti sonuna göredir.

Gençliğin geçti, son zamanlarında nasılsın? Son zamanın nasıl geçiyor bakalım? O gençlikteki ibâdât u tâatlarını, hayr u hasenâtlarını devam ettirebiliyor musun, yoksa ihtiyarladığın vakitte bunları bırakı mı verdin? Tüm şeyler buna bağlıdır.”

Gece ile gündüz bizim bineklerimizdir. Bu bineklerle âhirete ulaşmak için elinizden ne geliyorsa onu yapın!

Biz bu gece ile gündüzden istifade edeceğiz. Gündüzün gündüz ibadetlerini yapacağız, geceleri de gece ibadetlerini yapacağız.

Tevbeyi tehir etmekten sakının!

“—Şimdi benim gençliğim var dursun, ihtiyarladığım vakitte bir tevbe ederim, işleri hallederiz inşaallah. Şu gençlik şöyle bir gidiversin bakalım!”

Sakin ha, bu gibi hareketlerden son derece sakının ve kaçının! Çünkü gençlikteki hayatın devam edeceğini, ne zamana kadar yaşayacağını kim bilebilir? Belki biraz sonra Hz Azrail gelip alıp gidecektir seni!

“—Allah Gafûr’dur canım! Kerîm Allah, Rahîm Allah! İşte çok bol rahmeti yani. Şeytan bile Allah’ın rahmetine ümit bağlamış, o da bende affolunanların arasında olurum belki demiş. Şeytan da ümit ediyor yani.”

Fakat Allah-u Teâlâ’nın rahmetine böyle bu kadar kendinizi aldatmayın! İyi bilin ki gerek cehennem gerek cennet, ikisi de size giydiğiniz ayakkabının tasmaından daha yakındır.

Cennet ve cehennem, ikisi de... Size en yakın olan ayakkabınız var ya, o ayakkabının tasmaı burada, orada o zaman onlar giyiliyormuş. O tasma dediğimiz şeyden size daha yakındır.

Rasûlüllah SAS, sözlerinin sonunda şu ayet-i kerimleri okuyor:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ . وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

(الزلزال: ٧-٨)

(*Femen ya'mel miskàle zerretin hayren yerah. Ve men ya'mel miskàle zerretin şerren yerah.*) “Zerre kadar bir hayır yapan, onun karşılığını ahirete görecektir. Zerre kadar da şer gizli kalmayacak, onun da cezası, karşılığı görülecek.” (Zilzâl, 99/7-8)

Ufacık bir şeye zerre diyorlar. Kim ki zerre miktarda, ufacık bir zerre hayır yapsa, o yaptığı hayrın mükâfatını görecektir.

Ufacık bir de şer yapmış. Zerre kadar şer yaptıysa, o şerrinin de cezasını görecektir.

o. Pişmanlık Tevbe Demektir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷¹

الندم توبة (حب. قط. هب. ك. ض. عن أنس؛ حم. خ. في
تاريخه، ع. ه. حب. ك. حل، هب، عن ابن مسعود؛ كر.
طب. عن ابن عمر وجابر)

RE. 238/1 (*En-nedmü tevbetün.*) “Nedametin kendisi asıl

¹⁷¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.303, no:4242; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.376, no:3568; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.271, no:7612; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.44, no:6799; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.154, no:20345; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.377, no:612; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.380, no:4969; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.264, no:1738; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.307, no:1927; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.251; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, c.XI, s.54, no:2351; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.272, no:7614; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.379, no:613; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.299, no:6622; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.I, s.72; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.211; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c. I, s.38, no:101; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.146; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.259, no:1859; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.63; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LI, s.169; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

tevbedir.”

Yukarıda dedi ya, pişman olan Allah’ın rahmetini intizar eder. İçeriden bu nedamet gelmedikçe, dil *Estağfiru’llah* demiş, “Bir daha yapmayacağım!” demiş, kıymeti yok. Asıl hüner içeriden pişmanlık gelip de ondan vazgeçmektir.

p, Amellerin Mükâfatında Ölçü

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷²

النَّاسُ يَعْمَلُونَ بِالْخَيْرِ، وَإِنَّمَا يُعْطُونَ أَجُورَهُمْ عَلَى قَدَرِ عَقُولِهِمْ
(أبو الشيخ عن معاوية بن قرة عن أبيه)

RE. 238/2 (*En-nâsü ya’melüne bi’l-hayri, ve innemâ yu’tavne ücûrehüm alâ kadri ukûlihîm.*)

(*En-nâsü ya’melüne bi’l-hayri*) ‘İnsanlar hayır yaparlar; (ve *innemâ yu’tavne ücûrehüm alâ kadri ukûlihîm*) mükâfatları akıllarına göre verilir.

Bakın şimdi buraya: Demin Âdem AS akıllı istedi, iman da ona takıldı. Şimdi diyor ki:

“—İnsanlar hayır yaparlar ama akılları kadar sevap alırlar.”

İki kişi namaza durmuşlar, ikisi de aynı Kur’an okuyor, ikisi de aynı namazı kılıyorlar; fakat birinin sevabı çok üstün, birinin sevabı çok zayıf...

Niçin? Akıllarına göre.

r. Alim ve Öğrenci

Bunu da okuyalım.

¹⁷² Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.IV, s.155, no:4638; Muaviye ibn-i Kurre RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.382, no:7052; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.298, no:24939.

Şu Peygamber SAS'ın tebliğine bakın!
 Taberânî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.
 Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷³

النَّاسُ رَجُلَانِ: عَالِمٌ وَمُتَعَلِّمٌ؛ هُمَا فِي الْأَجْرِ سَوَاءٌ، وَلَا خَيْرَ فِيمَا
 بَيْنَهُمَا مِنَ النَّاسِ (طس. عن ابن مسعود)

RE. 238/3 (*En-nâsü racülâni: Âlimün ve müteallimün; hümâ fi'l-ecri sevâün, ve lâ hayra fîmâ beynehümâ mine'n-nâsi.*)

(*En-nâsü racülâni*) “Bütün insanlar iki kişiden ibarettir: (Âlimün ve müteallimün) Alim ve öğrenci. (*Hümâ fi'l-ecri sevâün*)

¹⁷³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.307, no:7575; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.201, no:10461; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.327, no:491; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.376: Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.140, no:28712; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.xxII, s.294, no:24925.

İkisi de sevapta eşittir. (Ve lâ hayra fîmâ beynehümâ mine'n-nâsi) İnsanlardan bu ikisi arasındakilerde hiç bir hayır yoktur.”

İnsanlar ya öğrencidir ya öğrenendir ya öğrencidir. Öğrenci değilsen, öğretemezsen de, arada kaldın.

Onun için; Cenâb-ı Peygamber insanları ikiye bölmüş; ya âlimdir ya öğrencidir; ya öğrenmiştir ya öğrenmeye çalışıyordur. Onlardan gayrısında hayır yoktur.

1. İnsanların Eşit Oluşu

Şunu da okuyacağım.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁴

النَّاسُ سَوَاءٌ كَأَسْنَانِ الْمُشْطِ ، وَإِنَّمَا يَتَفَاضَلُونَ بِالْعِبَادَةِ ، وَلَا تَصْحَبَنَّ

أَحَدًا ، لَا يَرَى لَكَ مِنَ الْفَضْلِ ، مِثْلَ مَا تَرَى لَهُ (ابن لال عز سهل

بن سعد)

RE. 238/4 (*En-nâsü sevâün keesnâni'l-muşti, ve innemâ yetefâdalûne bi'l-ibâdeti, ve lâ tashabenne ehaden lâ yerâ leke mine'l-fadli, misle mâ terâ lehû.*)

(*En-nâsü sevâün keesnâni'l-muşti*) “İnsanlar, tarak dişleri gibi eşittir. (Ve innemâ yetefâdalûne bi'l-ibâdeti) Üstünlükler, ancak ibadet farkları iledir. (Ve lâ tashabenne ehaden lâ yerâ leke mine'l-fadli, misle mâ terâ lehû) Sakın, kendisine verdiğin kıymeti sana vermeyenle arkadaş olma!”

Bundan belki 10 sene evvel mi, 15 sene evvel mi, İsmail Hakkı Efendi, bizim Fatih müftüsü diyanet reisi olmuştu. O diyanet reisliği esnasında bir yerde böyle bir konuşma yapmış:

¹⁷⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.38, no:24822; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.296, no:24928.

“—İnsanlar tarağın dişleri gibi müsavidir.” demiş.

Bunu insanlar dillerine doladılar. Bazı gazetecilerin de diline düştü:

“—Vay! Nasıl laf bu?” dediler.

“—Öyle mi olur, hiç insanlar bir olur mu?” dediler.

Canım, mahlûkat Allah’ındır. Allah’ın mahlûku olduktan sonra artık senin, “Ben üstünüm, ben bilginim!” demeye ne hakkın var?

Nâs denince bütün insanlar... Yani yahudisi de içinde, çingenesi de içinde. Bütün insanlar birdir; tarağın dişleri nasıl bir, onun gibi bunlar da birdir. Ancak iman ve ibadet ile ayrılır insanlar. Yoksa senin şununla bununla üstünlük taslamaya hiç hakkın yoktur. Ancak ibadet ile fazilet olabilir.

Yukarıda bir derste geçti galiba, biz birbirimize daima hüsn ü zan etmek mecburiyetindeyiz. Hüsn ü zan eder de birbirimize hürmet gösterirsek... Meselâ:

“—Bunu seviyorum, hürmete şayandır bu adam!” diyerek hürmet ediyorsun. Fakat o adam seni hiçe sayıyor.

“—Bu ne olacak?” diyor.

“—O adamla sohbet etme! Sohbet ettiğin adam senin kadr ü kıymetini bilen bir adamsa onunla sohbet et. Eğer senin kadr u kıymetini bilmiyor, sana kıymet vermiyorsa, dünya o adamın olsa, ona iltifat etme!

Dünyada olsun onun varsın, iltifat etme!

m. Ölü Ağlayıcılarının Azabı

İbn-i Ebî Şeybe, Ahmed ibn-i Hanbel ve Müslim, Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁵

النَّائِحَةُ إِذَا لَمْ تَتَّبِعْ قَبْلَ مَوْتِهَا ، تَقَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَعَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ

قَطْرَانٍ ، وَدِرْعٌ مِنْ جَرَبٍ (ش. حم. م. عن أبي مالك)

RE. 238/5 (*En-nâihatü. İzâ lem tetüb mevtihâ tükâmü yevme’l-kıyâmeti ve aleyhâ sirbâlün min katırânin, ve diraun cerabin.*)

(*En-nâihatü. İzâ lem tetüb mevtihâ*) “Ölü arkasından ağlamayı san’at edinen kadınlar, ölümünden önce, tövbe etmezlerse, (*tükâmü yevme’l-kıyâmeti ve aleyhâ sirbâlün min katırânin*) kıyamet günü üzerlerinde katrandan gömlekler, (*ve diraun cerabin*) ve uyuzlu olarak haşrolunurlar.”

Bu ölenler için ağlayanlar, feryad u figan edenler, üstlerini

¹⁷⁵ Müslim, *Sahîh*, c.V, s.8, no:1550; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22954; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.539, no:1413; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.III, s.285, no:3425; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.63, no:6902; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.240, no:10159; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.413, no:3143; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.148, no:1577; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.390, no:12229; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.99, no:4011; Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan.

başlarını yırtanlar, tevbe edemediler, o haliyle ölüm geldi yakaladı kendilerini. Dünyadaki feryad ü figanın cezası olarak, kıyamet günü üzerlerinde katrandan gömleklerle haşrolunurlar Tükâmü yevme'l-kıyâmeti. "Kıyamet gününde o hasrolunurlar.

Bir de gömlek giydirilir ki, yine askerlerin zırhlarını giydikleri gibi, uyuzların kaşındığı gibi kaşındırmak suretiyle onu rahatsız eder.

Öyle bir gömlek giydirecekler ki, kaşına kaşına kendi kendini harap edecek. Ve öteki de yakmak suretiyle harap edecektir. Sebebi: Allah'ın takdirine razı olmadı, feryad ü figan ile ortalığı alt üst etti. Onun cezası olaraktan da bu hal ona mukabele-i bi'l-misil olaraktan. Tevbe etmediği takdirde ama... Tevbe ederse Allah dokunmuyor.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikatı samedâniyyesine mazhar eylesin... Şu hayatı dünyada şu günlerimizin kıymetini bilerek onları ibâdât ü tâatlere harcamak nasib ü müyesser eylesin... Son nefeste de hüsn ü hatimelerle Cenâb-ı Hakk'a kavuşmak nasip etsin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

02. 07. 1972 – İskenderpaşa Camii

19. ÜÇ ŞEYE BAKMAK SEVAP

*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-
müttakîn...Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve
âlihî ve sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve
enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve
sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin
bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve
bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme
ennehû kâl:*

النَّائِمُ الطَّاهِرُ، كَالصَّائِمِ الْقَائِمِ (الحكيم عن عمرو بن حريث)

RE.238/6 (*En-nâimü't-tâhirü, ke's-sâimi'l-kâimi.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

*“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

*“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

*“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli
seyyidînâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili
Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Abdestli Uyumanın Mükâfâtı

Hakîm-i Tirmizî, Amr ibn-i Hureys RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁶

النَّائِمُ الطَّاهِرُ، كَالصَّائِمِ الْقَائِمِ (الحكيم عن عمرو بن حريث)

RE.238/6 (*En-nâimü't-tâhirü, ke's-sàimi'l-kàimi.*)

(*En-nâimü't-tâhirü*) “Abdestli olarak uyuyan kimse, (*ke's-sàimi'l-kàimi*) gece ibadet eden ve gündüz oruç tutan kimse gibidir.”

Gerek gece de olsun, gerek gündüz de olsun, insan istirahati için uyumak mecburiyetindedir. Bu uyumak abdestli de olur, abdestsiz de olur; fakat abdestsiz olan uyku şeytanî bir uyku olur,

¹⁷⁶ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.116; Amr ibn-i Hureys RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.337, no:41291; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.289, no:24908.

rahmanî olmaz. Görülen rüyalar makbul sayılmaz. Binâen aleyh abdest alınır, abdestinin arkasından hiç olmazsa dört rekât namaz da kılar, sonra *eûzü besmele* ile beraber sağ tarafına yatar. Bazı uyku duaları vardır, o uyku dualarını da okur. Ondan sonra onun yanına şeytan meytan yanaşamaz. Gördüğü rüyalar hem sahih olur, hem güzel olur, uykusu da tatlı olur.

Bununla beraber, gündüzleri akşama kadar oruç tutmuş, geceleri de sabaha kadar namaz kılmış olan adamın sevabı da abdestiyle yattığı için bu uyuyan adama verilir.

Abdest alarak, namazıyla yattığından dolayı gündüz akşama kadar oruç tutmuş, geceleri de sabahlara kadar kâim olan insanların sevabını buna verirler.

El-hamdü lillâh memleketimizde suyumuz bol. Hatta su olmasa bile bizim dinimizde her yerde kolaylıklar var. Teyemmüm de câiz. Suyun bulunmadığı bir zamanda teyemmüm eder insan yine namazını kılar. Nafile namazını kılar, farz namazını da kılabilir. Evet bu suretle abdestli olarak yatar, abdestli olarak ölür.

Mâlum ya, ölüm hepimiz hakkında mukadderdir.

Cenâb-ı Hak cümlemize kelime-i şehadetlerle beraber, hüsn-ü hâtimeler diyoruz, hayırlı ölümler nasip eylesin.

Bu ölümün ne zaman kime geleceğini kimse bilmez. Sekte-i kalp derler, bilmem ne derler ve saire, hepsi bunların laftan ibarettir. Bu ölüm mechuldür; bazısına hastalıklarla gelir, bazısına ise ansızın gelir. Meselâ, dün bizim duyduğumuz, kardeşlerimizden birisi sapasağlam, namaza kalkmış, abdest alırken ayağını yıkarken teslim-i ruh etmiş. Ne kalbi varmış, ne bir şeysi varmış. Eh olacak şeyler bunlar işte. Onun için insan daima ihtiyatı elden bırakmamalı!

Daima abdestli yatmaktan ne zarar görürüz? Hiçbir zarar görmeyiz.

Abdestsiz yatmak gaflet alâmetlidir, gaflet. Gafletle olan hallerin hepsinden de mes'ulüz. Onun için gafleti elden bırakmak lazımdır. Eh el-hamdü lillâh suyumuz da bol, bir abdest alr,

namaz kılar, öylece yatar uyursak; oruçluların sevabı gibi sevap alır, geceleri sabahlara kadar ibadet eden âbidlerin sevapları gibi sevaplar verirler bize de inşaallah.

b. Allah Yolunda Uyuyan Kimse

Ebü's-Şeyh, Amr ibn-i Hureys RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁷

النَّائِمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، كَالصَّائِمِ لَا يَفْتَرُ، وَكَالْقَائِمِ لَا يَفْتَرُ
(أبو الشيخ عن عمرو ابن حريث)

RE. 238/7 (*En-nâimü fî sebîli'llâhi, ke's-sâimi lâ yefturu, ve'l-kâimi lâ yefturu.*)

(*En-nâimü fî sebîli'llâhi*) "Allah yolunda iken uyuyan kimse, (*ke's-sâimi lâ yefturu*) hiç bozmadan oruç tutan, (*ve'l-kâimi lâ yefturu.*) ve usanmadan kesiksiz gece ibadeti yapan kimse gibidir."

Şimdi (*fî sebîli'llâh*) deyince, *fî sebîli'llâh*ın hududu yok; namaz kılmak *fî sebîlillâhtır*, oruç tutmak *fî sebîlillâhtır*, ilim tahsil etmek *fî sebîlillâhtır*, düşmana karşı muhârebe, mücâhede *fî sebîlillâhtır*, Kur'an okumak *fî sebîlillâhtır*, onu öğrenmeye çalışmak *fî sebîlillâhtır*. Bütün hayırlar, Allah için yapılan bütün hareketler *fî sebîlillâhtır*, Allah için yapılıyor, gayesiz, yani rızâullah için yapılıyor. Menfaat-i dünyayı tahsil için değil.

Allah için yapılan bu ibadetlerle olan uykuya, hiç oruç bozmayan adamın sevabı gibi sevap verilir. Hiç usanmadan kesiksiz gece ibadeti yapan kimse gibi sevap verilir.

O da namaz kılıyor ama hiç yorulmuyor, yani mütemadiyen

¹⁷⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.313, no:6918; Hz. Muaviye RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.315, no:10671; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.289, no:24909.

kılıyor. Mümkün değildir ya, bir insan yorulmadan dursun. Fakat teşbih olarak, yani yorulmadan namaz kılan melekler gibi.

Bıkmadan da her gün oruç tutuyor. Bu adama verilen sevap neyse, fi sebîlillâh Allah yolunda uyuyanların sevabı da böyledir.

Yani insan bütün harekâtını fi sebîlillâh yapar, “Benim bütün harekâtım Allah için!” der.

Bugün bir efendi dinledim: Bu efendi çok zengin bir efendiymiş. Zenginmiş, Allah vermiş. Fakat bu zenginliğiyle beraber çok da hayr u hasenât yapmakta imiş. Bu çok hasenâtını yapmakta iken vâd-i ilahî gelmiş âhirete göçmüş.

Göçtüğü vakitte bütün memleket de ayağa kalkmış. Resmi bir adam değil yani, resmi adam olursa resmi idareler yaparlar merasimi. Bu öyle değil. Bu Allah adamlarından bir adam, yani bizim gibi insanlardan bir insan. Fakat halka kendini sevdirmiş, ibâdât u taatle de ömrünü geçirmiş, hayr u hasenâtı da bol olduğundan dolayı bu adamın cenazesine halk tarafından şaşırlacak bir derecede fevkalâde bir ihtimam gösterilmiş.

E bu ölüm cümlemiz hakkında mukadderdir. Ha geride kalan

bu saltanatlar boş. Halk yığılmış gelmiş, namaz kılmışlar filan... Muhakkak iyi bir şey, hayırlı bir şey ama olmasa ne olacak?

Bizim büyüklerimizden çok kimseler vardı ki, cenaze namazını kılacak insanlar bile bulunmamış, Ebâ Zerr gibi mesela. Hiç kimse bulunmamış cenazesinde... E bunlar, harplerde ölen bazı zevât-ı muhteremler vardır ki garip olarak ölürler, şurada burada ölürler, cenazesini kaldırmak için kimse bulunmaz hamal ararlar, boş insan ararlar, cenazesine giden olmaz. Ama ind-i ilâhîyedeki kıymeti belki çok büyüktür de, onun da kimse farkına varmaz.

Fakat bu adam Allah yolunda çalışırken uykusu geliyor tabii, uyku da beşeriyet iktizası. Bu uykusu yani Allah yolundaki hareketlerinden dolayı olan uykusundan bir harekâtı, hiç orucunu bozmamış adamın orucu gibi sevap oluyor, hiç namazdan çıkmamış insanın sevabı gibi de sevap oluyor.

Demek ki hareketlerimizi biz sırf Allah rızasına, fî sebîlillâha böyle tahsis edersek o zaman elbette büyük büyük mükâfâtlar, sevaplar alırız.

c. Cumada Uyuklayan Yer Değiştirsin!

İbn-i Ebî Şeybe, Hasan-ı Basrî Rh.A'ten rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁸

النَّوْمُ، أَوِ النَّعَاسُ فِي الْجُمُعَةِ مِنَ الشَّيْطَانِ؛ فَإِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ،

فَلْيَتَحَوَّلْ (ش. عن الحسن مرسلًا)

RE. 238/8 (*En-nevmü evî'n-nüâsü fi'l-cumu'ati mine'seytâni; feizâ nease ehadüküm felyetehavvel.*)

(*En-nevmü evî'n-nüâsü fi'l-cumu'ati mine'seytâni*) “Cumada

¹⁷⁸ İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.119, no:5295; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten. Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXII, s.313, no:24982.

uyku veya uyuklama şeytandandır. (*Feizâ nease ehadiüküm felyetehavvel*) Sizden birisi uyukladığı zaman yerini değiştirsin.”

Diğer günlerdeki uyku serbest de, cuma günü ve cuma gecesi mümkün mertebe uykudan iktisat etmek, uykuyu azaltmak lazım. Geceleri çok namaz kılabilmek, çok Kur'an okuyabilmek, Allah-u Teâlâ'yı çok zikredebilmek için vakitler, fırsatlar ayırarak, “Bu akşam cuma gecesidir, ind-i ilâhîde makbul bir gecedir. Çünkü Cuma diğer günlere hiç benzemez. Cuma haftanın seyyidi, günlerin de seyyididir yani efendisidir. O günkü ibadet çok makbuldür.” diye vakti iyi değerlendirmek lâzım”

Onun için, cuma günü uyumak, yani cuma günü uyku halleri. esnemeler, dalmalar bunlar makbul şeyler değildir, şeytandandır.

Cuma günü adamı şeytan uyutur, uyku getirir, esnemeler getirir, “Haydi yat biraz daha...” der. Bunlar cuma günü olursa, o kimsenin üzerinde mutlaka şeytanın tasallutu var demektir. Cuma günü ve cuma gecesi de uyumayı her halde ihtiyatlı olarak azaltmak lazım!

Eğer uyku gelirse, gaflet gelirse, yerini değiştir! Buradaysan kalk bu köşeden öteki köşeye git. Geri saftaysan ileriki safa geç, ileriki saftaysan geri safa geç... Yâni o hali dağıtmaya gayret et, ki, şeytanın o hali üzerinden zâil olsun.

d. Peygamberlerin Sayısı

Hàkim ve Beyhakî, Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷⁹

النَّبِيُّنَ مِائَةُ أَلْفِ نَبِيٍّ وَأَرْبَعَةُ وَعِشْرُونَ أَلْفِ نَبِيٍّ ، وَالْمُرْسَلُونَ ثَلَاثُمِائَةٍ

وثلثة عشر ، وآدم نبي مكلم (ك. هب. عن أبي ذر)

¹⁷⁹ Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.652, no:4166; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.4, nr:17489; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.482. ro:32276; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.300, no:24944.

en-Nebiyîüne. “Nebiyîün yani nebîler.” Mietü elfi nebiyyin ve erbeatün ve işrûne elfi nebiyyin. “Nebîlerin sayısı 124 bin imiş.”

Peygamberimiz’e kadar gelen nebîlerin sayısı 124 bin imiş. Bunlar bir de resûl olarak [gelmişler.] Nebî ayrı resûl ayrı.

Ve’l-mürselûne selâsü mietin ve selâse aşere. “Mürseller, resüller ise 313 tane.” ve Âdemü nebiyyün mükellimün. “Âdem aleyhisselam da kendisine vahyolunan nebîlerden bir nebî.”

e. Peygamberler Cennet Ehlinin Seyyidleridir

Ebû Nuaym, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁰

النَّبِيُّونَ وَالْمُرْسَلُونَ سَادَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَالشَّهَدَاءُ قَوَادِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَحَمَلَةُ
الْقُرْآنِ عُرَفَاءُ أَهْلِ الْجَنَّةِ (حل. عن أبي هريرة)

RE. 238/10 (*En-nebiyyûne ve’l-mürselûne sâdetü ehli’l-cenneti, ve’ş-şühedâü kuvvâdü ehli’l-cenneti, ve hameletü’l-kur’âni urefâ-i ehli’l-cenneti.*)

Peygamberler ve Resuller, Cennet ehlinin efendileridir, şehidler ise ehli Cennetin rehberleridir. Hameli-i Kuran ise ehli Cennetin arifleridir.

Gerek nebîler ve gerek Mürseller, ehl-i cennetin sâdâtı, beyi, efendisi, üstünüdürler.

İnsan ne kadar kâmil olsa, büyük olsa, velî olsa, şehidlerin reisi de olsa ne peygamberlerin, nebilerin ne de mürsellerin derecesine ulaşamaz. Bunlar insanların sa’yi ile olmaz. Geceleri

¹⁸⁰ Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VI, s.65; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XIV, s.474, nr:39320; Câmiü’l-Ehâdis, c.XXII, s.301, no:24945.

sabahlara kadar uyumasa, ömründe hiç uykuyu bilmese, gündüzleri de hiç gafletle vakit geçirmese de daima ibâdât-ı taatle geçirse, mürsellerin derecesine, nebîlerin derecesine bir insanın erişmesine imkân yoktur.

O rasüller, o nebîler Cenâb-ı Hakk'ın lütf u ihsânına mazhar olmuş, müstesnâ ve muhtâr, seçilmiş kimselerdir. Binâen aleyh insanlar sa'y ü gayretleriyle ne peygamber olabilirler, ne nebî olabilirler, ne de mürsel olabilirler. Olsalar olsalar bir evliyâ olurlar o kadar.

Şehidler de ehl-i cenneti cennete sürükleyici, götürücü rehberlerdir. Hamele-i Kur'an olan alimler ve hamele-i Kur'an olan hakîki hâfızlar ehl-i cennetin arifleridir.

Dün bir kitap okuyordum, o okuduğum kitapta hükmen kâfirliğine hüküm verilen insanların sayısını kırka kadar çıkarmış. “Bu şeyleri yapan insanlar hükmen kâfirdir.” diyor. Ne kadar “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” dese de; Allah-u Teâlâ'nın indindekine karışmayız. Allahu- Teâlâ'nın indinde isterse ne olursa olsun, ama müslümanların indinde o mü'min değildir, hükmen kâfirdir.

Bir tanesini söyleyeceğim Timur Leng'in zamanında Timur Leng sıkılmış, inkibaz gelmiş kendisine, daralmış. Etrafında olan dalkavuklar onu güldürmek, eğlendirmek, sevindirmek için bir hikâyeye nakletmişler. Uydurma! Demişler ki;

“—Filan adam Ramazan'ı yiyor.”

Onun huzurunda konuşuyorlar. Öteki de;

“—Ne iyi... Birisi de gelse namazı da yese de kurtulsak.” demiş.

Timur Leng dehşetli kızmış, demiş;

“—Beni eğlendirecek başka bir şey bulmadınız da şeriatın bu hükümleriyle mi bana oyun yapıyorsunuz? Kesin bu adamın kafasını!” demiş.

Binâen aleyh dinde gerek Kur'an âyetleriyle, gerek Peygamber Efendimiz'in sünnetleriyle istihfaf, şaka, mizah katiyyen câiz değildir. O adam bir şaka yapıyorum, onu güldüreceğim,

sevindireceğim derken hem kafası gitti, hem hükmen de küfre girdi, küfür damgasını yedi.

Onun için İslâmiyet'te Kur'an'ın ahkâmına, şeriatın ahkâmına dil uzataraktan, "Bunlar yoktu, bunlar vardı, şu şöyleydi, bu böyleydi." diyerek, gerek bilerek, gerek bilmeyerek söyledikleri bu laflar dolayısıyla küfrün damgasını yer kendisinin haberi bile olmaz. Haberi bile olmaz!

Onun için, şeriatın çizdiği hudutların dışına çıkmaya kat'iyen gelmez. Hamele-i Kur'an'ın da urefâ-i ehl-i cennetten olmasının sebebi; bu hududu, bu yolları bize bu ulema göstermiştir. Bizim Kur'an'dan ne hüküm istinbat edecek, ne ahkâm çıkarabilecek ne aklımız var, ne bilimiz var! Bunlar olmasaydı, bu urafâ denilen ehl-i ilim olmasaydı bizim halimiz bugün harap olurdu. Allah onlardan razı olsun ki; hepsini güzel güzel çizmişler, kitaplara koymuşlar, yolların yanlışlarını da bize göstermişler, günah yollarını da göstermişler, bizi kurtarmışlardır ki elbetteki cennetin urafâları olmak haklarıdır.

f. Ehl-i Beytin Eman Olduğu

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸¹

النَّجْمُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ ، وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأُمَّتِي (ش. ومسدد ،

¹⁸¹ Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.486, no:3676; Câbir in-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.IV, s.237, no:4074; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IX, s.739, no:16394; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.208, no:7276; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.I, s.49, no:36; Ebû Berde babasından.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.311, no:6913; Ahmed ibn-i Hanbel, *Fadâilü's-Sahabe*, c.II, s.671, no:1145; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.236; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.61; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XL, s.20; Seleme ibn-i Ekvâ RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.68, no:1028; Muhammed ibn-i Münkedir babasından.

والحكيم، ع. طب. كر. عن سلمة بن الأعكوع

RE. 238/11 (*En-nücûmu emânün li-ehli's-semâi, ve ehlü beytî emânün li-ümmetî,*)

(*En-nücûmu emânün li-ehli's-semâi*) “Yıldızlar, gök ehli için emandır. (*Ve ehlü beytî emânün li-ümmetî*) Ehl-i Beytim de ümmetim için emandır.”

Yıldızlar gökte durduğu müddetçe gök rahattır demek, yerindedir. Gökte olan ne kadar mahlûklar varsa, onlar da emandadır, rahattadırlar.

Niçin? Eh nizam devam ediyor demek ki. Ahkâm câri olduğu gibi, kaç senelerden beri olduğu gibi yine devam ediyor demek.

Yıldızlar göklerin durmasına nasıl alâmetse, benim ehl-i beytim de ümmetim için böyle bir emandır. Ehl-i beytim hayatta bulundukları müddetçe, ümmetime de zeval gelmez. Ümmetime zeval gelmemesi, ehl-i beytin hayatta oluşlarından. Gökte yıldızların duruşu, göklerin sağlamlığına nasıl alâmetse, ehlibeyt de tıpkı böyledir.

Ehl-i beytin böyle oluşlarının sebebi; onlar Rasûlü Ekrem SAS'ın bize gelen bakiyyeleridir. Zürriyetinin bakiyyeleri, bize doğru geliyor işte. Onlara *şerif* derler, *seyyid* derler, Allah-u Teâlâ'nın lütfü ve ikramıyla bunlar her yerde her zaman bulunabilirler.

Onun için büyüklerimden dinlediğim bir şeydir:

Hatadan kusurdan hiçbirimiz salim değiliz. Ehl-i beytten olan bir zâtın da hataları, kusurları olabilir. Onların hatalarından ve kusurlarından dolayı onları ta'yib edip tahkire yeltenmek, insanlık ve İslâmlık alâmeti değildir. İslâm, insan ve müslüman böyle işi yapmaz. Onlara elinden geldiği kadar saygı gösterir, kusurlarını Allah'a havale eder. Allah verecektir, yapacaktır.

Altındaki hadis de aynı mevzuda.

Hâkim, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸²

النُّجُومُ أَمَانٌ لِّأَهْلِ الْأَرْضِ مِنَ الْغَرَقِ ، وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِّأُمَّتِي مِنَ
الْإِخْتِلَافِ ، فَإِذَا خَالَفَهَا قَبِيلَةٌ اخْتَلَفُوا ، فَصَارُوا حِزْبَ إِبْلِيسَ
(ك. عن ابن عباس)

RE. 238/12 (*En-nücûmu emânün li-ehli'l-ardi mine'l-ğaraki, ve ehlü beytî emânün li-ümmeî mine'l-ihtilâfi, feizâ hâlefehâ kabîletün ihtelefû, fesârû hızbe iblîse.*)

(*En-nücûmu emânün li-ehli'l-ardi mine'l-ğaraki*) “Yıldızlar, arz ehli için, boğulmaktan emandır. (*Ve ehlü beytî emânün li-ümmeî mine'l-ihtilâfi*) Ehli Beytimde ümmetim için ihtilaftan emandır. (*Feizâ hâlefehâ kabîletün ihtelefû*) Herhangi bir kabile ehli-i beytime muhabbeti terk ederse ihtilafa düşerler, (*fesârû hızbe iblîse*) böylece şeytanın cemaatından olurlar.”

Şimdi buradan biz istinbat edelim. Baktık ki bir kabile bu ehli-i beyte ihtilaf ediyor. Öyle değil, böyledir diyor. Bu ihtilafçılar iblisin adamı olurlar.

g. Müslümanlar Bir Vücut Gibidir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸³

¹⁸² Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.162, no:4715; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.102, no:34189; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXII, s.301, no:24946.

¹⁸³ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.289, no:459; Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.467, no:4684; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.167, no:1851; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.338, no:3513; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.404, no:19640; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.468, no:231; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.102, no:7611; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11291; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.41, no:2341; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.224, no:7295; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.478, no:3182; *Müsnedü’l-Hamîdî*, c.II, s.340, nr:772; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.112, no:134; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.68, no:503; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.196, no:556; İbn-i Ebî

الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَنِيَانِ، يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا (خ. م. ت. ن. ح. ب.)
عن أبي موسى؛ طس. والرامهرمزي عن أبي هريرة وأبي سعيد (

RE. 230/10 (*El-mü'minü li'l-mü'mini ke'l-bünyâni, yeşüddü ba'duhû ba'dan*)

(*El-mü'minü, li'l-mü'mini ke'l-bünyân*) “Mü'min mü'min kardeşi için bir bina gibidir. (*Yeşüddü ba'duhû ba'dan*) Birbirlerini kuvvetlendirirler, takviye ederler.”

Yine Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁴

الْمُسْلِمُونَ كَالرَّجُلِ الْوَاحِدِ، إِذَا اشْتَكَى عَضْوٌ مِنْ أَعْضَائِهِ، تَدَاعَى
سَائِرُ جَسَدِهِ (الرامهرمزي عن النعمان بن بشير)

RE. 236/2 (*El-müslimîne ke'r-racüli'l-vâhidi, ize'stekâ udvün min a'dâihî, tedâà sâiri cesedihî.*)

(*El-müslimîne ke'r-racüli'l-vâhidi*) “Müslümanlar tek bir adam gibidir. (*İze'stekâ udvün min a'dâihî*) Onun bir azası hasta olduğu zaman, (*tedâà sâiri cesedihî*) vücudun diğer azaları da müteessir olur.”

Müslümanlık bir racül gibi, bir ceset gibi; milyarlarla, ne kadar olursa olsun.

Şeybe, *Musannef*, c.XI, s.21, no:30985; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.78, no:1218; Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.118, no:350; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.182, no:6563; Hatîb-i Bağdâdî. *Târih-i Bağdad*, c.II, s.5, no:423; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.35, no:5718; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.165, no:13095; Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd RA'dan.

¹⁸⁴ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.488, no:3278; Abdullah ibn-i Mübarek, *Müsned*, c.I, s.15, no:14; Ramhürmüzî, *el-Emsâl*, c.I, s.52, no:49; Nu'man ibn-i Beşir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.153, no:759; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.178, no:24596.

Vücut nasıl sayısız eczâlardan tereküb ettiyse, nasıl o bir vücudu teşkil ettiyse, müslümanların adedi ne kadar çok olursa olsun hepsi bir insan gibidir yani hepsi birdir. Ayrılıkları, gayrılıkları yoktur, aralarında ihtilaf yapmazlar. Binâenaleyh aralarındaki ihtilaf, şeytan hizbine dahil olmalarına vesile olur. Biz haklıyız, siz haksızsınız. Biz haklıyız, siz haksızsınız. O ayrılmış bir zümre olmuş, öteki ayrılmış bir zümre olmuş, o adına bir ad takmış, biz buyuz diyor, öteki de başka bir ad takmış, biz de buyuz diyor ama hepsi hak bizim tarafımızda diyor. Bunlar hepsi de şeytanın hızbî olmuşlardır. Hizbü’ş-şeytan!

İşte bak, Efendimiz SAS ne buyurdu:

“—Şeytan taraftarı olmuşlar.”

Birlik ararken ne diye parçalanıyorsun? Vücudunun bir tarafını kessek, kolunu ayırsak razı olur musun sen buna? Olmazsın.

Ayağını kessek razı olur musun? Olmazsın.

Gözünün bir tanesini alsak olur mu? Olmaz. Hepsi bir vücutundur.

E bir vücudun insanları neden muhtelif parçalara ayrılınsın? Demek şeytan tarafı tercih olunuyor da ondan.

h. Kadınlar Zayıf Yaratılmıştır

İbn-i Lâl, Enes RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁵

النِّسَاءُ خُلِقْنَ مِنْ ضَعْفٍ، وَعَوْرَةٍ، فَاسْتَرَوْا عَوْرَتَهُنَّ بِالْبَيُوتِ،

وَأَغْلَبُوا عَلَى ضَعْفِهِنَّ بِالسُّكُوتِ (ابن لال عن أنس)

RE. 238/13 (*En-nisâü hulikne min da’fin, ve avretün, fe’stürû*

¹⁸⁵ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.315, no:6926; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.121; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

avretehünne bi'l-büyûti, va'ğlibû alâ da'fihinne bi's-sükûti.)

(*En-nisâü hulikne min da'fin, ve avretün*) “Kadınlar zayıf yaratılmıştır ve avretlerdir. (*Fe'stürû avretehünne bi'l-büyûti*) Onların avretlerini evlerle örtünüz. (*Va'ğlibû alâ da'fihinne bi's-sükûti*) Zaaflarını da susmakla önleyiniz.”

Kadınların hilkatı hakkında buyuruyor, bakın güzel bir hadis-i şerif:

Bunlar zayıf olarak yaratılmıştır ve mahalli avrettirler. Hayâ, havf, zarâfet ehlidirler, akılları da zayıftır. Ama bazı içlerinden müstesna olarak çok bilginleri de olabilir. Olabilir ama bu cemiyetin hepsinin öyle olmasını iktiza ettirmez İçlerinden bir iki, üç beş çıkabilir ama şöyle milyonlarca kadın arasından üç beş kadının müstesna bir bilgiye sahip oluşları onların akıllarının kemaline delalet etmez. Bunların nasılsa Cenâb-ı Hak bazılarına böyle müstesna bir akıl ve kudret vermiştir. Fakat umumiyetle kendileri zayıftır, akılları da zayıftır.

Bunda, bunlara rıfk ile muamele edilmesine teşvik vardır. Yani bunlar zayıftır, akılları da her şeye ermez. Yaptıkları hatalardan dolayı, gayrı meşru hareketleri olmadığı müddetçe hemen kızıp da vurmak, dövmek, kovmak, tahkir etmek câiz olmaz.

Öyleyse, bunların muhafazaları, korunmaları, bunların evlerinde oturmalarıyla kâim olur. Zayıftır ya, dışarıya çıkarsa bu zâfiyeti dolayısıyla her gördüğüne gönlü kayar. Her gördüğüne gönlü kaydığı vakit, evdeki muhabbet eksilir ve zayıflar. Bundan dolayı bunların evde oturmalarını temin edecek çareleri bulun!

Bunların zayıflıklarından dolayı bazen dilleri de fazla olur, fazla konuşurlar. Acı da söylerler. Siz bunlara karşı mukabeleye de kalkmayın. Bunların karşısında sükût ile mukabele edin, careyi ancak öyle bulursunuz.

Yoksa onun sözüne söz yetiştireceğim, onun sözünün üstüne çıkacağım diye uğraşırsanız, sizi de günaha sokarlar, ömrünüzü de zâyi ederler. Sükut edin geçin öte tarafa...

i. Kâbe'ye Bakmak İbadettir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁶

النَّظَرُ إِلَى الْكَعْبَةِ عِبَادَةٌ، وَالنَّظَرُ فِي وَجْهِ الْوَالِدَيْنِ عِبَادَةٌ، وَالنَّظَرُ

فِي كِتَابِ اللَّهِ عِبَادَةٌ (ابن أبي داود عن عائشة)

RE. 238/14 (*En-nazaru ile'l-kâ'beti ibâdetün, ve'n-nazaru fî vechi'l-vâlideyni ibâdetün, ve'n-nazaru fî kitâbi'llâhi ibâdetün.*)

(*En-nazaru ile'l-kâ'beti ibâdetün*) “Kâbe'ye bakmak ibadettir. (*Ve'n-nazaru fî vechi'l-vâlideyni ibâdetün*) Ana babanın yüzüne bakmak ibadettir. (*Ve'n-nazaru fî kitâbi'llâhi ibâdetün*) Allah'ın kitabına bakmak da ibadettir.”

Şimdi bak üç tane ibadet gösterdi ki, en kolayı. Kâbe'ye gidiyoruz tabii, orada gücümüz de yok çok tavaf etmeye... Fazla

¹⁸⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.293, no:6864; Hz. Aişe RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s. 187, no:7860; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.212, no:34714; Câmiü'l-Ehâdis, c.XXII, s.308, no:24964.

namaz kılmak, oruç tutmak, biraz da zor geliyor yaz günlerinde, sıcak mevsimlerde, kılamıyoruz mesela. Bu Kâbe'ye bakmak suretiyle ibadet sevabı alır insan.

Kâbe, bu Kâbe tabii hepimizin bildiği gibi, bu camiler nasıl taşlardan yapıldıysa, o da İbrahim AS ile İsmail AS'ın beraber taştan yaptıkları bir binadır. Fakat bu binanın içerisinde bir mâneviyat vardır.

Nasıl ki biz kemikten ve etten mürekkebiz; et, kemik, sinir, kan, man... Şu vücut nedir? Hepsi madde denilen şey, ha taş, ha kemik.

Taşın bir kuvveti var, dayanağı çok, çok dayanır. Fakat senin benim kemiğim toprağın içine girince üç beş sene ya dayanır ya dayanmaz, çürür gider ondan sonra, hiç kıymetimiz yok.

Ha o taştaki kıymet daha fazla, çok dayanıyor. Bu dayancıyla beraber yine o da bir maddedir, maddeden yapılmış bina. Fakat bu etin kemiğin içerisine Cenâb-ı Hak bir can vermiş, bu canla insanlık sıfatını taşıyoruz. Bu insanlık sıfatıyla maddî mânevî çok hünerler yapıyoruz. Mesela bugün aya giden maddeci insanlarla beraber, mânevî insanlar da büyük mertebelere nâil olmuşlardır. Binâen aleyh "Kâbe taştandır, ne bakacağım buna!" diyerekten aldanma. Senin içinde nasıl bir mâneviyat, bir ruh varsa, o taşın içerisinde de kurulmuş bir ruh vardır.

Nasıl bak efendi, sen insansın, çok güzelsin, hünerin de çok. Fakat bu taş kadar hünerin yok senin! O taşın etrafında milyonlarca insan toplanıp, o taşı öpmek için can veriyor. Birbirlerini çığnıyor yahu! Taş işte! Taş ama Peygamberim öptü diye herkes öpmek için itişe kakışa, "Ben de öpeceğim!" diye birbirini yiyor.

Taşın hünerine bak, var mı bizim içimizde böyle bir hüner sahibi? İnsanız sözde! Demek ki taştaki bir mâneviyat var ki o taştaki, herkes o taşı öpmek için can atıyor. Göbeğini dayıyor, kollarını dayıyor, başını dayıyor, böyle yalvarıyor yakarıyor, çeşitli...

Onun için, Kâbe'ye bakmak ibadettir, yani ibadet sevabı var.

Niçin? Baktıkça içine sızı gelir. Baktıkça içine ruh gelir, mâneviyat gelir. Gözlerinden yaşlar akmaya başlar.

Hele böyle yalnız olarkten, şöyle bir hüznle sabah vakitlerinde, gecenin تنها vakitlerinde baktıkça, Cenâb-ı Hakk'ın herkese verdiği bir tecelli vardır, o tecellinin nisbetinde bakarsın, meftun olursun oraya, âşık olursun oraya, hayran olursun oraya...

Her sene gidiyor insanlar.

“—Neden gidiyorsun ya bir kere gördün, yeter işte? Niçin gidiyorsun tekrar?”

Bilmem, sor o adama, bakalım niçin gidiyor artık?

Kolay da değil, hem parası harcanacak hem de birçok zorluklar da var. Gökte uçmak kolay ama onun tehlikelerine de dayanmak kolay bir şey değildir.

Kâbe'ye bu bakış nasıl ibadet sevabını veriyorsa, anne ve babanın yüzlerine bakmak da ibadettir. Rahmet ve şefkatle, merhamet ve şefkatle bakıyor;

“—Benim dünyaya gelmeme siz sebep oldunuz, ilm ü irfan sahibi olmama sebep oldunuz, müslüman olarak müslüman belde de yaşamama sebep oldunuz. Allah sizden razı olsun... Uykularınızı terk ettiniz, beslediniz, baktınız, her şeyimize katlandınız, bizim bugün adam olmamıza sebep oldunuz. Allah sizden razı olsun!” diyerekten öyle şefkat ve merhametle anne ve babaların yüzüne bakmak, o da ibadettir.

Hatta ve hatta bir insanın valideyni âhirete göçmüş olsa bile, göçüyor ya, bu göçen valideler için de hayır dua etmeyen, beş vakit namazında hayır dua etmeyen kimselerin duaları da ind-i ilâhiyede makbul olmaz. Dualarımızın makbuliyeti için anne ve babalarımıza beş vakit namazın içinde dua etmek mecburiyetindeyiz. Etmediğimiz takdirde olmaz. Hayatta ise yüzlerine bakmak suretiyle de bu ibadet sevabını alı rız.

Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı okumak bilsin veya bilmesin, ona bakmak ibadettir. Okumak bilen tabii bakıp okuyor.

Şimdi hâfız olur bir insan, hâfız olduğu halde Kur'an'ı ezberden okur, bir sevap alır. Kur'an'ı açıp da okursa iki sevap alır.

“—Ben hâfızım, niçin bakacağım Kur'an'a?”

Kur'an'ın kendisine bakmak da ayrıca bir sevap. Okuması ayrı sevap, ona bakmak da ayrı sevaptır.

Onun için, Allah-u Teâlâ'nın kitabına nazar, o da ibadettir.

Eh, o nazarlar dolayısıyla da Cenâb-ı Hak bakarsın insanın gönlüne merhamet verir, şefkat verir, hayır verir, birçok şeyler verir. O verdikleri şeyler dolayısıyla da Allah adamı olaraktan dünyadan çıkar gider.

j. Üç Şeye Bakmak Sevaptır

Ebû Nuaym, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁷

النَّظْرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ عِبَادَةٍ: النَّظْرُ فِي وَجْهِ الْأَبْوَيْنِ، وَفِي الْمَصْحَفِ،
وَفِي الْبَحْرِ (أَبُو نَعِيمٍ عَنْ عَائِشَةَ)

RE. 238/15 (*En-nazaru fî selâseti eşyâe ibâdetün: en-nazaru fî vechi'l-ebeveyni, ve fi'l-mushafî, ve fi'l-bahr.*)

(*En-nazaru fî selâseti eşyâe ibâdetün*) “Şu üç şeye bakmak ibadettir: (*En-nazaru fî vechi'l-ebeveyni*) Ana babanın yüzüne bakmak, (*ve fi'l-mushafî*) Kur'an'a bakmak, (*ve fi'l-bahr*) denize bakmak.”

Kâbe'yi burada zikretmedi. Üç şeye bakmak ibadettir:

Bunlardan birisi; Anne ve babanın yüzüne bakmak ibadettir.

İkincisi: *Mushaf*'a bakmak da ibadettir. Orada kitâbullah diye

¹⁸⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.297, no:6873; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.478, no:45536; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.310, no:24968.

geçti, burada da *Mushaf* olarak o kitâbullah açıklandı.

Onun için, bazı bizim kadınlarımız vardır, okumak bilmezler. Okumak bilmediklerinden, *Kul hüva'llah*'ı bilirler, herkes bilir *Kul hüva'llah*'ı. Açar mushafı, her satırında bir *Kul hüva'llah* okumak suretiyle ben de hatim yaptım der. Her satırına bir *Kul hüva'llah* okur. Hem Kur'an'a bakmış sevabı alır, hem de Kur'an-ı Azîmüşşan'dan *Kul hüva'llah* sûresini okumak suretiyle ayrıca yine sevaplar alır.

Üçüncüsü; denize bakmak da ibadettir.

Niçin? İnsanın uyanmasına sebep olurlar. Bakarsın ki ucu bucu yok bir derya., Bunun tuzu nereden geliyor, suyu nereden geliyor, nasıl oluyor? Bakarsın bakarsın, Allah-u Teâlâ'yı tefekküre vesile olur.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁸⁸

لَا تَفَكِّرُوا فِي اللَّهِ، وَتَتَفَكَّرُوا فِي خَلْقِ اللَّهِ (أبو الشيخ، حل.
عن عبد الله بن سلام)

RE. 475/4 (*Lâ tefekkerû fi'llâhi ve tefekkerû fi halkı'llâhi.*)

(*Lâ tefekkerû fi'llâh*) "Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin mahiyeti üzerinde düşünmeyin. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kendisinin zâtı, künhü ve mahiyeti üzerinde tefekkür etmeyin! (*Ve tefekkerû fi halkı'llâh*) Allah'ın mahlûkatını tefekkür edin, yaratıklarına bakın, yaratıklarındaki kanunları görün, güzellikleri görün, incelikleri sezin!"

Allahu Teâlâ'nın nimetlerini düşünün; o düşünce sizi Allah'a doğru sevk eder.

Kendinizi düşünün, hayatınızı düşünün, kardeşlerinizi düşünün. Şu ufacık bir âzânızı alın, onu düşünün içinden

¹⁸⁸ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.67; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.197, no:5714; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVI, s.245, no:16700.

çıkamazsınız.

Meselâ, göz nimetini düşünün!

Aklıma geldi, bir zât çok ibadet edermiş Cenâb-ı Hak'a, hiç de günah işlememiş. Bir dağ gibi bir yerdeymiş, başka arkadaşı da yok yanında... Günah işleyecek bir fırsat da eline geçmemiş, hep ibâdât ü taatle vakti geçirmiş. Cenâb-ı Hak orada güzel bir de ağaç yaratmış. Oradaki meyvelerden istifade ediyor, kaynar bir de kaynak su var orada, ondan da içiyor, yaşıyor bu suretle.

Nihayet vefat etmiş, Cenâb-ı Hak demiş ki;

“—Ey kulum! Seni ben cennete rahmetimle mi koyayım, yoksa senin yaptığın ibadetlerle mi koyayım?

Tabii adam çok günah etmediğinden, çok da ibadet ettiğinden;

“—Yâ Rabbi! Benim ibadetlerim ile koy beni cennete.” demiş.

Eh, madem sen ibadetlerinle girmek istiyorsun, sana verdiğim göz nimetiyle senin ibadetlerini karşılaştıralım, teraziye koyalım. Göz nimetinin şükrünü yapabildiysen ne âlâ demiş.

Gözünü bir terazinin gözüne koymuşlar, onun ibadetlerini de terazinin diğer bir gözüne koymuşlar, göz ağır geliyor.

Göz ağır geliyor! Göz demek ki ne kadar büyük nimettir o! Onun sayesinde bak görüyoruz, geziyoruz, Allahu Teâlâ'nın yerinde, göğünde neler var idrakler ediyoruz.

Göz de öyle, kulak da öyle! Kulak daha mühimdir. Kulak, gözden daha mühimdir. Öyle olmakla beraber, gözün de ayrıca birçok fevâidi var. Bundan dolayı bu bakmalardan ibret alıyor insan.

Göz böyle ağır gelince terazide;

“—Eh seni ne yapalım? Bak senin yaptığın bütün ibadetler bir gözün şükrünü ödeyemedi. Bütün ibadetlerin sevabı bir gözün şükrünü ödeyemedi, haydi bunu atın cehennem!” demişler.

O zaman:

“—Aman yâ Rabbi! Rahmetinle beni cennete koy!” diyerekten başlamış yalvarmaya.

Hepimizin kurtuluşuna sebep olacak rahmet-i ilâhiyedir.

Onun için o denizlere bakmak da insanları tefekküre sevk eder. Onun için Niyâzî-yi Mısırî Hazretleri'nin çok güzel bir sözü vardır, sırası geldikçe hep söylerim:

*Bir göz ki olmaya ibret nazarında,
Ol düşmanıdır sahibinin baş üzerinde.*

Ne kadar güzel bir söz söylemiş ama!

Eh, göz hepimizde var, her mahlûkta da var ama hiçbir işe yaramıyor. Denize değil nereye bakarsan bak! İşte hayvanın baktığı gibi bakış! O gözde iş yok. Göz herhangi bir şeye bakarsa onun neticesinde Allah-u Teâlâ'ya onu sevk edecek bir tefekkür bulunması lazım, iz'an bulunması lazım! Bundan mahrumsa, yazık o adama!

k. Harama Bakmak

Hâkim, Huzeyfetü'l-Yemân RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸⁹

النَّظَرُ سَهْمٌ مِّنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ، مَسْمُومَةٌ، فَمَنْ تَرَكَهَا مِنْ خَوْفِ اللَّهِ،
أَثَابَهُ إِيْمَانًا، يَجِدُ حَلَاوَتَهُ فِي قَلْبِهِ (ك. وتعقب عن حذيفة)

(En-nazaru sehmun min sihâmi iblise, mesmûmetün, femen terekehâ min havfi'llâhi, esâbehû îmânen, yecidü halâvetehû fî kalbihî.)

¹⁸⁹ Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.X, s.173, no:10362; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.349, no:7875; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.195, no:292; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.297, no:6872; Huzeyfetü'l-Yemân RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.328, no:13068; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.310, no:24971.

(*En-nazaru sehmün min sihâmi iblise, mesmûmetün*) “Harama bakmak, iblisin zehirli oklarından biridir. (*Femen terekehâ min havfi’llâhi*) Kim ki Allah korkusundan bu bakışı terk ederse, (*esâbehû îmânen yecidü halâvetehû fî kalbihi*) Allah ona öyle bir iman ihsan eder ki, onun tadını kalbinde duyar.”

Şimdi bu bakmak var ya, anaya-babaya bakarken sevap alıyoruz, Kâbe’ye bakarken sevap alıyoruz, Mushaf’a bakarken sevap alıyoruz, denize bakarken sevap alıyoruz ama; bir de harama bakış var ki, o bakışlar iblisin zehirli oklarından bir oktur. Çok kuvvetli bir zehiri vardır.

Şimdi nâmahrem, yani günah bir yere bakıyordun, hakkın olmayan bir şeye bakıyordun. “Günahtır, yasaktır!” dedin, o bakışı terk ettin. “Allah bunu yasak etmiş, bakmam!” dedin, kafanı çevirdin, bakmadın. Bu bakmadığına mükâfat olarak, Allah sana bir iman verir ki, o imanın tadını kalbinde bulursun.

Şimdi bizim imanın tadını kalbimizde bulamayışımızın yegâne sebeplerinden birisi de, gözlerimiz her harama bakıyor. Bugün hepsi de serbest, istediğin gibi istediğine bakmakta muhayyersin, fakat bu bakışlar bizim iç âlemimizin ölümüne sebep oluyor. Nasıl burada bakmayan halâveti tadıyor; bakan da bu halâvetin zıddı olarkten ağzı acıyor, zehirleniyor. Zehir yiyen bir insanın ağzı nasıl olursa, tıpkı bunun da ağzı, gönlü öyle oluyor.

Ki, o haram bakışlarda elektrik cereyanı gibi bir cereyan var, o cereyanlar iki tarafa işler. O günahlardan dolayı teşekkül eden içerideki ma’siyetlerin günahı senin kalbinin ölümüne sebep olur.

Vücudun ölümü kolay, götürürler mezarlığa koyarlar, fakat gönlün ölümü? Gönüller öldükten sonra insana hayrı ve şerri seçer olmaz, sevabı günahı anlar olmaz, iyiyi kötüyü fark eder olmaz. Ondan sonra beyaza kara dersin, hakka da bâtıl dersin, bâtıla da hak dersin.

Sebebi? Gönüllerin kararması.

Sebebi? Günahlara bakmak.

“—Bakmaktan ne olacak, bir şey olmaz??” diyorsun ama bak

bakmak ne büyük tesir yapıyor!

Ama gönüller ölür, odan sonra insan hak ile bâtilı ayıramayacak duruma düşer. Ondan sonra insanlık sıfatından da çıkar.

1. Hurma ve Ağaç Bereketidir

Taberânî, Hz. Hasan RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁰

النَّخْلُ وَالشَّجَرُ بَرَكَةٌ عَلَى أَهْلِهِ، وَعَلَى عَقِبِهِمْ بَعْدَهُمْ، إِذَا كَانُوا
لِلَّهِ شَاكِرِينَ (طب). عن عبد الله بن حسن بن حسين عن أبيه

¹⁹⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.84, no:2735; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.308, no:6905; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.119, no:6272; Hz. Hasan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.339, no:35306; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.303, no:24951.

(عن جده)

RE. 238/17 (*En-nahlü ve's-şecerü bereketün alâ ehlihî, ve alâ akıbihim ba'dehüm, izâ kânû li'llâhi şâkirîne.*)

(*En-nahlü ve's-şecerü bereketün alâ ehlihî*) “Hurma ve ağaç, sahiplerine, (*ve alâ akıbihim ba'dehüm*) ve onlardan sonra gelenlere berekettir; (*izâ kânû li'llâhi şâkirîne*) eğer Allah'a şükrederlerse.)

Gerek hurma bahçeleri, diğer bahçeler, meyveler yetiştirilmiş. Bunların, yetiştirenin kendisi için de, kendisinden sonra gelecek zürriyeti için de büyük faydaları vardır. Tabii bunlar bizi aynı zamanda bağ bahçe, böyle meyveli mahsüllerin yetiştirilmesine teşvik ediyor. Ama bunu yetiştirenler Allah-u Teâlâ'nın nimetine şükrettikleri müddetçe bu onlar için berekettir.”

Gerek kendileri, gerek evlatları, şükrettikleri müddetçe bu onlara berekettir. Edemedikleri takdirde, bu onlara nimet değil nikmet, ceza, yani felâkettir.

Şükrederse ne olur? Mahsülü artar, bereketi artar, her şeyi artar. Şükredemediği takdirde bereket de elden gider, çoğalmalar da elden gider, hayır da elden gider.

m. Adaklar Hakkında

İbn-i Adiy, Neseî ve Beyhakî, İmran ibn-i Husayn RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹¹

النَّذْرُ نَذْرَانِ: فَمَا كَانَ مِنْ نَذْرِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ، فَذَلِكَ لِلَّهِ وَفِيهِ الْوَفَاءُ؛

¹⁹¹ Neseî, *Sünen*, c.XII, s.180, no:3785; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.70, no:19858; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.203; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.710, no:45460; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, c.305, no:24955.

وَمَا كَانَ مِنْ نَذْرٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ، فَذَلِكَ لِلشَّيْطَانِ، وَلَا وَفَاءَ فِيهِ؛

فَيُكْفَرُهُ مَا يُكْفِرُ الْيَمِينَ (عد. ن. ق. عن عمران بن حصين)

RE. 239/1 (*En-nezrû nezrânî: Femâ kâne min nezrin fî tâ'ati'llâhi, fezâlike li'llâhi ve fîhi'l-vefâü; ve mâ kâne min nezrin fî ma'siyeti'llâhi, fezâlike li's-şeytânî, ve lâ vefâe fîhi; ve yükeffirûhu mâ yükeffiru'l-yemîn.*)

(*En-nezrû nezrânî*) “Adak iki türlüdür. (*Femâ kâne min nezrin fî tâ'ati'llâhi*) Birisi Allah’a taat için olan adaktır ki, (*fezâlike li'llâhi ve fîhi'l-vefâü*) o Allah içindir ve buna vefa lazımdır, yapılmalıdır. (*Ve mâ kâne min nezrin fî ma'siyeti'llâhi*) Diğeri de Allah’a ma’siyet yolunda olan adaktır; (*fezâlike li's-şeytânî*) o şeytan içindir. (*Ve lâ vefâe fîhi*) Buna vefa yoktur. (*Ve yükeffirûhu mâ yükeffiru'l-yemîn*) Böyle adak için yemin kefareti gibi kefarettir.”

Nezir ediyorlar. Hepimizin bildiği bir şey var ki, “Benim şu işim olursa ben şöyle bir kurban keseceğim, bir cami yaptıracağım, bir fakiri doyuracağım, giydireceğim, bir medrese yaptıracağım, bir mektep yaptıracağım.” diye vaad ediyor. Şu işim olursa, nezir diyorlar buna.

Bu nezir iki kısımdır: Birisi Allah-u Teâlâ’ya taatta, ki bunda vefâ şarttır. Onun için vefat eden insanların, öldükten sonra nezir borçları için bir devir yapılır. Yapamadığı nezirleri varsa onlar için de bir devir yapılır ki, meşrudur.

Bu yaptığı nezirleri ifâ etmek boynunun borcudur. Namaz nasıl borcuysa, oruç nasıl borcuysa, sadaka nasıl borcuysa bunu da kendi kendine borç edindi. Kendi kendine borç yaptı bu işi... İster malî olsun ister bedenî olsun. Diyor ki:

“—Bu iş olursa ben hacca gideceğim. Nafile olarak bir hac yapacağım.”

Farzı kendisinin borcu zaten, farzından gayrı bir haccı da böyle kendine borç ediyor. “İşim olursa.” diyor, işi de oluyor,

ondan sonra yapması kendisine zor geliyor. Yapamıyor bunu, hacca gideceğim dedi ama zor geldi kendisine, gidemiyor. Bu onun sırtında borç olarak kalır.

Eğer bu nezri ma'siyet yolunda yaptıysa...

Meselâ diyor ki;

“—Benim şu işim olursa, şu kadar içki içireceğim, şöyle yapacağım.”

Günah taraflarını söylüyor.

“—Sılayı rahim yapmayacağım.” diyor, buna benzer günahlar neler varsa onları sayıyor.

Bu da sırf şeytanîdir. Bunlara vefâ lazım değildir, bunları yapmak şart değildir. Bunu yapmakta lüzum yoktur.

Ancak dört mezhebe göre, bundan dolayı, yemin yaptı da yemininde duramayan bir insanın kefareti gibi kefaretdir. Ya üç gün oruç tutar, ya on fakiri giydirir, yedirir

Bunun kefareti de, günahlı işleri yapmamak için bu nezrine kefaretdir olarak üç gün oruç tutar, yahut on fakiri doyurur, giydirir.

n. Allah'ın Yardımı Sabra Bağlıdır

Ebû Nuaym, Hatîb-i Bağdâdî ve İbnü'n-Neccâr, Enes ibn-i Mâlik, Enes ibn-i Mâlik RA'dan

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹²

النَّصْرُ مَعَ الصَّبْرِ، وَالْفَرَجُ مَعَ الْكُرْبِ؛ وَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا،

¹⁹² Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.287, no:5411; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.320; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.I, s.465; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.307, no:2804; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.123. no:11243; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.314; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.77, no:26; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.27, no:1074; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.434, no:745; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.214, ro:636; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6506; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.308, no:24963.

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (أبو نعيم، خط. وابن النجار عن أنس)

RE. 239/2 (*En-nasru mea's-sabri, ve'l-ferecü mea'l-kerbi; ve inne mea'l-usri yüsran, inne mea'l-usri yüsran.*)

(*En-nasru mea's-sabri*) “Allah’ın yardımı, kulun sabrı ile bebaberdir. (*Ve'l-ferecü mea'l-kerbi*) Derdin ferahlayıp açılması da musibetle beraberdir. (*Ve inne mea'l-usri yüsran*) Muhakkak ki her güçlkle beraber bir kolaylık vardır. (*İnne mea'l-usri yüsran*) Muhakkak ki her güçlkle beraber bir kolaylık vardır.”

Bu çok güzel bir derstir.

Her hangi bir hususta olursa olsun Allah-u Teâlâ’nın yardımı, kulların sabrına bağlıdır. Sabrın ne nisbetteyse, yardım da o nisbette olur. Allah-u Teâlâ’dan gelecek nusret, yardım kulun sabrına bağlıdır. Sabrın ne kadar çoksa, yardım da Cenâb-ı Hak tarafından o kadar çok olur.

Sıkıntılardan kurtuluş, o da sıkıntıların nisbetindedir. Ondan da bir gün elbette, muhakkak insanlar kurtulacaktır. Çünkü hiçbirisinin devamı yoktur.

Çünkü her bir zorluğun karşısında bir kolaylık vardır.

Her gün okuruz ya, buradaki bir üsra iki yüsür var, bir zorluğa iki kolaylık var. Onun için zorlukların karşısında hemen yılmamalı, dayanmalıdır. Çünkü arkasından muhakkak kolaylıklar gelecektir.

o. Sâlih Bir Mal, Sâlih Bir Kimse

Demin dedi ki:

“—Allah yolunda uyuyan insanlar, gece namaz kılan gündüz oruç tutan kimseler gibidir.”

Bugün de diyor ki:

“—Hayra harcanan paraların hepsi Allah yolundadır; Ancak binalar için harcananlar hariç.”

Ayrıca paranın hiçbir kabahati yok. Para bir kâğıttan yahut madenden bir şey. Onun için onun hiç kabahati yok, bütün

kabahat onu kullananlarda.

Onun için, diyor ki Efendimiz SAS:¹⁹³

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ، لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ (حم. حب. ك. طس. ش.
ع. هب. كر. عن عمرو بن العاص)

(*Ni'me'l-mâlû's-sàlih, li'r-racûli's-sàlih*) “Sàlih bir mal, sàlih bir adam için ne güzeldir. İyi bir müslümana zenginlik ne güzel yakışır.”

Helâl para ne güzel şeydir. Kim için? İyi insanlar, salih insanlar için.

Bakın, Timur Leng hasta olmuş. Orada okuduydum, doktorlar âciz kalmış. Birisi demiş ki:

“—Sen helâlinden, temiz bir buğday ekmeği yiyebilirsen, senin bu derdin geçer.”

Aramış, taramış helâl lokma bulayım diye, demişler ki;

“—Hacı Bayrâm-ı Velî'de bulursan bulursun.”

Bu Timur Leng de bir helal lokmayı bulmak için Hacı Bayrâm-ı Velî'ye müracaat etmiş.

İnsanların lokmalarına çok dikkat etmeleri lazım. Her kazanç helal kazanç olmaz. İçki satılan kazançlar, kumardan kazanılan kazançlar, yalanlarla kazanılan kazançlar, hile ile kazanılan kazançlar; cabbarlıkla zâlimane, gaddarâne kazanılan paralar,

¹⁹³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.197, no: 17798; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.6, no:3210; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.3, no:2130; Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, c.I, s.112, no:299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.291, no:3189; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.263, no:7336; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.18, no:22628; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.91, no:1248; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.259, no:1315; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.186; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.316, no:1061; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.268, no:5284; İbn-i Ebî'd-Dünyâ, *İslâhu'l-Mâl*, c.I, s.32, no:43; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.653; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.143, no:100019; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.257, no:6757; Beyhakî, *el-Âdâb*, c.III, s.86, no:791; Amr ibnü'l-As RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1821, no:2823; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.348, no:26199.

bunlar câiz olmayan şeylerdir. Müslüman zâlim olmaz, müslüman gaddar olmaz, müslüman hilekâr olmaz, müslüman yalancı olmaz, müslüman kardeşini kendi gibi bilir, kendisi gibi sever. Her halinde kendisi gibi korur.

Binâen aleyh, ben para kazanacağım diyerekten müslüman kardeşini kandırmak, aldatmak müslümana yakışmaz.

İmam Gazâlî bile devrinde helâl kazanmanın zorluğundan şikâyet ederek dert yanmış. Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için lokmalarımıza çok dikkat etmek lazım. Meselâ, cuma günü ezan okunuyor, herkes alışverişte...

Olur mu canım? Cenâb-ı Hak diyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا
إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ (الجمعة: ٩)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû izâ nûdiye li's-salâti min yevmi'l-cumuati, fes'av ilâ zikri'llâhi ve zerü'l-bey'a*) “Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağırıldığınız zaman, alışverişi bırakın!” (Cuma, 62/9)

E sen bunu dinlemiyorsun; “O zaman bana müşteri gelecek, para kazanacağım!” diyorsun.

Haa bunlar helal, tîyb olmaz. Eşkiyanın yol keserek aldığı paralar var, çoluğuna çocuğuna da yediriyor. Onun rızkı helal midir ona?

Adam silahını uzatmış, herkesin cebindeki parayı almış, götürmüş rahat rahat yiyor. Canım bu para helâl olur mu?

İşte bu nasıl haramsa, öteki gaddarlıkla, zulümle, hile ile, aldatmak ile kazanılan paralar da aynı şekildedir. Birisi silahının kuvvetiyle alıyor, birisi de çenesinin kuvvetiyle alıyor.

Onun için nafaka denildiği vakitte, murat helalinden olan kısmı. Onun için az kazan zararı yok, ama bereketi olur, hayrı olur, boş yere gitmez, rahat rahat geçinirsin.

p. Binalara Harcanan Para

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁴

النَّفَقَةُ كُلُّهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، إِلَّا هَذَا الْبِنَاءَ فَلَا خَيْرَ فِيهِ
(ت. حسن غريب عن أنس)

RE. 239/3 (*En-nafakatü küllühâ fî sebîli'llâhi, illâ hâza'l-binâe, felâ hayra fîhi.*)

(*En-nafakatü küllühâ fî sebîli'llâhi*) “Hayra harcanan paraların hepsi Allah yolundadır. (*İllâ hâza'l-binâe*) Ancak, şu binalar için harcanan hariç. (*Felâ hayra fîhi*) Onda hiçbir hayır yoktur.”

Bu harcadığın paraların hepsi Allah yolunda olunca, senin için iyi bir paradır.

“—E ben bir ev yaptım ama az yaptım, buna biraz daha ek yapayım daha büyük olsun, bir kat daha çıkayım üzerine...”

Binalara harcanan paralarda hayır yoktur.

Bugün bizim zenginlerimizin bu binaların üzerine binalar yaparak, süsler yaparak, süs üstüne süs yaparak yaptıkları binalarda acaba hayır ne kadardır bilmem. Diyor ki;

“—Bu hacetten fazla olan binaları yapmakta sahipleri için hiçbir ecir yoktur.”

İşte cami yaptırıyorsun, yollarda insanların barınması için kervansaraylar, mescitler, medrese yaptırıyorsun, neler yapıyorsan, bunların hepsi hayır olur da, sen kendi şahsın için yapacağın binalar hâcetin kadar olursa ne mutlu. Hâcetinden fazla, ihtiyacından fazla olursa bu câiz olmaz buyurmuşlar.

Ama insanların hacetini hudutlandırmak mümkün değil.

Bakıyorsun ki bir karış bir odada çoluk çocuk yetişiyorlar,

¹⁹⁴ Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.363, no:7522; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.233; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

yetiyor bu bana diyor. Ötekine iki oda, yetmiyor diyor. Üç oda, yine olmuyor diyor. Dört, yine olmuyor diyor. Bir kat yine yetmiyor diyor, ikincisi de olsun diyor.

Sonra onu yaptık ya, birkaç katta yapalım da diyor, kiraya veririz, ihtiyarlıkta rahat ederiz, gelir gelir.

Bu da aptalca bir iştir. Çünkü servet gömülüyor demek, toprağa servet gömülüyor. Halbuki o servetini bir ticaretle işletse, o ticaret dolayısıyla çok kimseler, çok seneler ondan nafakalanır, menfaatlenir, hayır görür, sevap görür. Ya bina yapılırken işte bir sene, altı ay içerisinde kaç kişi çalışırsa çalışacak, onlar alacak bu parayı. Ondan sonra ki senelerde bir şey yok. Senin ya faydana, ya zararınadır.

Onun için binalara harcanan paraları makbul saymamışlar.

Bunun *et-Terğîb ve't-Terhîb'de* gördüğüm kısmını da ilave edeyim. Orada anlatıldığına göre, Efendimiz'in amcaları Hazreti Abbas'ın evi varmış, yani yer binaları. Evi var deyince böyle iki üç katlı binayı aklınıza getirmeyin. Yerlere çakılmış bir bina. Yanına bir ek yapmış, bir oda ilave etmiş. Resûlü Ekrem Efendimiz görmüş, demiş;

“—Ne bu amca?”

“—İşte bir ek yaptım buraya, gelen gidenler otururlar, işte biz otururuz, siz oturursunuz, konuşuruz.” demiş.

“—Bu ilaveyi yık! demiş Peygamberimiz, “Yık bunu!” demiş.

“—Yâ Rasûlallah! Müsaade et de bunu satayım, parasını hayırlara harcayayım.” demiş.

“—Yok yok, yık! Onun menfaatinden hayır olmaz, kötü örnek olma, yık! demiş.

Rasûl-ü Ekrem Efendimiz bir gün gidiyormuş, arkadaşları ile ashâb-ı kirâmla beraber, bakmış birisi güzelce bir ev yapmış. O zaman ki evler de çadır gibi yani, şöyle mahrûtî, çadıra benzer bir şey. Biraz daha büyükçe yapılmış, o zamanki tâbiriyle kubbe diyorlar. Ama daha biraz süslüce yapılmış.

Görmüş Efendimiz;

“—Bu kimin?” demiş.

“—Filanın...” demişler.

Adam da; “Rasûlullah geliyor, davet ederim evime de bir çay kahve ikram ederim!” diye yoluna çıkmış da bekliyor.

Efendimiz hiç o tarafa bakmamış, yüzünü çevirmiş gitmiş.

Tabii çok üzülmüş adam, tekrar huzuruna gittiğini de rivayet ediyorlar. Huzurunda da Efendimiz, geldiği vakitte kendisine iltifat etmemiş.

Adam üzülmüş, demiş ki;

“—Neden acaba Resûlullah bana böyle dargın gibi?

Demişler;

“—Galiba, senin yaptığın o evi sordu bize, biz de senin olduğunu söyledik, onun için ona herhalde gücendi.” demişler.

Adam hemen baltayı kazmayı almış küreğini o evi yıkıvermiş. Topraktan zaten, ne olacak, topraktan yapılmış bir iki vurunca yıkılıyor.

Efendimiz’in yolu düşmüş, bakmış ki o ev yok orada, demiş;

“—Ne oldu buna?”

Demişler;

“—Yâ Rasûlallah! O zât sizin üzüldüğünüzden o da üzüldü, sebebi olarkten da bunu şey yaptı, yıktı onu.” demişler.

“—Allah ona hayırlar versin. Allah ona hayırlar versin...” diye de dua etmiş Efendimiz SAS.

Onun için binalar bugün güzel, memleket güzelleşiyor, şatafat iyi, çok şeyleri var fakat paraları öldürüyor.

Şimdi bu binalara harcanan paraları toptasak kim bilir kaç milyar para eder? Bu kaç milyar parayla kim bilir kaç tane fabrika kurulur. Bu kadar fabrikalar kurulunca, Almanya’ya evlatlarımızın gitmesine, gâvur memleketlerine gitmesine lüzum kalmaz. Her şey memleketimizde daha rahatlıkla, daha güzellikle, daha iyi yapılmaya çalışılır ve bu daha güzel genişlememize ve daha çabuk refaha kavuşmamıza sebep olur.

Bunu bırakıyoruz da, “E güzel olsun!” diye evler yapıyoruz.

Güzel olsun ama parayı yok ettin canım. Ondan sonra:

“—Haydi çocuklar gidin bakalım Almanya’ya, gidin bakalım Fransa’ya, çalışın bakalım orada, getirin bize dövizleri...”

Yani biz bu binaları yapacağımıza, o fabrikaları biz kuramaz mıydık? Bizim aklımız hiç mi yok? Bizim kuvvetimiz hiç mi yok? Biz Allah’ın kulu değil miyiz?

“—Hep gâvurlar mı yaşasın, biz yaşamayalım mı?”

E sen paraları böyle binalara harcarsan, öteden kominist der ki;

“—Bu yaşayanları biz kaldıralım ortadan, biz de yaşayalım!” diye bağırmağa başlarlar.

Durdur bakalım durdurabilirsen şimdi!

r. Hac Yoluna Harcanan Para

Şimdi bir tane daha var;

Ahmed ibn-i Hanbel, Rûyânî, Beyhakî ve Ziyâü’l-Makdîsî, Büreyde el-Eslemî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁵

النَّفَقَةُ فِي الْحَجِّ ، كَالنَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، بِسَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ

(حم. والرويانى ، ق. ض. عن عبد الله بن بريدة عن أبيه)

RE. 239/4 (*En-nafakatü fi’l-hacci, ke’n-nafakati fî sebîli’llâhi, bi-seb’imieti di’fin.*)

(*En-nafakatü fi’l-hacci*) “Hac yolunda harcanan, (*ke’n-nafakati fî sebîli’llâhi*) Allah yolunda harca harcanan gibidir. Yedi yüz misli sayılır.”

¹⁹⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.354, no:23050; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.332, no:8432; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.481, no:4124; Rûyânî, *Müsned*, c.I, s.75, no:66; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.306, no:6897; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.477, no:5268; Büreyde el-Eslemî RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.332, no:8911; Muhammed ibn-i Abbâd RA’dan.

Hac yoluna tabii para harcanıyor. Hac yolu demek, harç yolu demek, harcama yolu demek. Oraya gidince kısmak, iktisada riayet etmek, verilecek yerlere lazım olan şeyleri vermemek; bunlar hacıya yakışmayan şeylerdir.

Hacı olan insan vereceği yerlerde bol bol verecek. Binâen aleyh bir verirken 700 fazlalıkla mükâfat oluyor. Bire on var bir de, burada bir hayır yaparız, bire on verirler. Ama orada bire 700 veriyor. Çünkü yeri güzel!

Bir tanecik daha okuyayım:

s. Nikâh Benim Sünnetimdir

İbn-i Mâce, Hz. Aşe RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁶

النِّكَاحُ سُنَّتِي ، فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي ، فَلَيْسَ مِنِّي ؛ وَتَزَوَّجُوا ، فَإِنِّي
مُكَاثِرٌ بِكُمْ الْأُمَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛ وَمَنْ كَانَ ذَا طَوْلٍ ، فَلْيَنْكِحْ ؛ وَمَنْ
لَمْ يَجِدْ ، فَعَلَيْهِ بِالصَّيَامِ ، فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وَجَاءٌ (هـ . عَنْ عَائِشَةَ)

RE. 239/5 (*En-nikâhu sünnetî, femen lem ya'mel bi-sünnetî, feleyse minnî; ve tezevvecû, feinnî mükâsirun bi-kümü'l-ümeme yeume'l-kıyâmeti; ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih; ve men lem yecid, fealeyhi bi's-sıyâmi, feinne's-savme lehû vicâün.*)

(*En-nikâhu sünnetî*) “Nikâh, benim sünnetimdir. (*Femen lem ya'mel bi-sünnetî, feleyse minnî*) Kim ki benim sünnetimi yapmazsa, benden değildir. (*Ve tezevvecû*) Evlenin, (*feinnî mükâsirun bi-kümü'l-ümeme yeume'l-kıyâmeti*) zira ben, sizin

¹⁹⁶ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.439, no:1836; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.313, no:6920; Hz. Aşe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.271, no:44407; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.312, no:24976;

çokluğunuzla diğer ümmetlere karşı iftihar ederim. (*Ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih*) Kim güç sahibi ise evlensin! (*Ve men lem yecid, fealeyhi bi's-sıyâmi*) Kim de bulamazsa, oruç tutsun; (*feinne's-savme lehû vicâün*) zira oruç onun için bir enemedir.”

Sünnet-i Rasûlullah pek çok; yemesindeki, içmesindeki, giymesindeki, yaşamasındaki, yatışındaki kalkışındaki bütün hareketleri sünnet-i seniyyedir. Bunların bazılarını biz namazlara tahsis etmişiz; ilk sünnet, son sünnet diyerekten namazlarımızda kılarız.

Bu sünnetlerin hepsi, nikâh da onun içerisine dahil olmak üzere Rasûlullah'ın sünnetidir. Binâen aleyh sünnet-i Rasûlullah ile alay edenler, Rasûlullah'ın sünnetini hafif görenler, Rasûlullah'ın sünnetini hiçe sayanlar orada da onu satmışlar. Rasûlullah'ın sünnetleriyle istihfaf, istihzâ kat'iyyen câiz değildir. Yapamıyorsun başka! Yapamadığından dolayı üzü. Fakat onunla, “Zamanı değildir, şöyle değildir! Peygamber gelseydi bu zaman o da yapmazdı!” gibi laflar tehlikeli laflardır, bunlardan sakınmak lazım.

Onun için Rasûlullah SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

“—Nikâh benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimle amel etmezse benden değildir.”

“—Ya nasıl benden değil; bütün gün Lâ ilâhe illallah deyip oturuyor işte?”

Ne dedi Peygamber?

“—Benden değil!” dedi. “Benim sünnetimi yapmayan benden değildir.” dedi.

Kısa laf:

“—Sünnetime itibar etmeyen insan benden değildir. Öyleyse, Evlenin!”

“—Niçin?”

Çünkü ben, diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim, ‘Bunlar da benim ümmetimdir!’ diyeceğim.”

“—E ümmet olunca hep günahsız mı olmak lazım canım?”

Günahsız da olmaz! Hepimizde çeşit çeşit günahlar var. Günah işlememek çok iyi. Günah etmesek çok iyi fakat beşeriyet, gençlik, şu ve bu hadiselerden dolayı insan günah işleyebiliyor. Yalnız itikadını bozmamak şartıyla, günahlar ümmetlikten çıkarmaz insanı... Ama, “Bu günahlar zarar etmez!” dersen, o zaman felaket!

Sizden biriniz, kudreti yerinde, vücudu sıhhatte, hanıma bakacak kuvveti de var. Malî kuvveti de var, yani çalışıp kazanabiliyor, kendisi de çocuğunu, ailesini, efrad-ı ailesini besleyebilecek bir kuvvete sahip... O zaman evlensin bu adam.

Fakat gücü yetmiyor, gerek sıhhatinde, gerek malî kısmında, gerek çalışma kısmında, kendini doyurmaktan âciz, nerede kaldı ki başkasını, ailesini doyuracak. Böyle bir durumda olursa, o zaman oruca devam etsin. Ancak oruçla bu arzularının önüne geçebilir. Gençlikteki bu şehvet kuvvetinden, kudretinden kendini vikâye edecek şey, ancak oruçtur.”

Oruç tuttuğun takdirde mümkün mertebe zayıf da olursun amma, günahlara da gitmezsin o zaman. Ama bunu yapmazsan bakmak suretiyle, gitmek suretiyle günahlara kapılırsın, büyük felaketlere dûcâr olabilirsin.

Burada kalsın.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Rıza-ı ilâhiyesine ve kendisinin sevdiği amellere muvaffak kılsın cümlemizi... Cümlemize de hüsn ü hâtimelerle âhirete göçmeler nasib ü müyesser eylesin...

Li'llâhi'l-Fâtihah!

09. 07. 1972 -İskenderpaşa Camii

20. ALLAH'A VE RASÛLÜNE HİCRET

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

النِّكَاحُ سُنَّتِي ، فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي ، فَلَيْسَ مِنِّي ؛ وَتَزَوَّجُوا ، فَإِنِّي
مُكَاثِرٌ بِكُمْ الْأُمَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛ وَمَنْ كَانَ ذَا طَوْلٍ ، فَلْيَنْكِحْ ؛ وَمَنْ
لَمْ يَجِدْ ، فَعَلَيْهِ بِالصِّيَامِ ، فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وَجَاءٌ (هـ . عَنْ عَائِشَةَ)

RE. 239/5 (*En-nikâhu sünnetî, femen lem ya'mel bi-sünnetî, feleyse minnî; ve tezevvecû, feinnî mükâsirun bi-kümü'l-ümeme yeume'l-kıyâmeti; ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih; ve men lem yecid, fealeyhi bi's-sıyâmi, feinne's-savme lehû vicâün.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Beraber bir salât ü selâm getirelim:

Allâhümme salli alâ seyyidînâ Muhammedin kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm. İinneke hamîdün mecîd. Allâhümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm. İinneke hamîdün mecîd.

a. Nikâh Benim Sünnetimdir

Namazdaki şaşırmanın sebebi olan nikâh meselesi.

İbn-i Mâce, Hz. Aşe RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁷

النِّكَاحُ سُنَّتِي ، فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي ، فَلَيْسَ مِنِّي ؛ وَتَزَوَّجُوا ، فَإِنِّي
مُكَاثِّرٌ بِكُمْ الْأُمَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛ وَمَنْ كَانَ ذَا طَوَّلٍ ، فَلْيَنْكِحْ ؛ وَمَنْ
لَمْ يَجِدْ ، فَعَلَيْهِ بِالصَّيَامِ ، فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وَجَاءٌ (هـ . عَنْ عَائِشَةَ)

RE. 239/5 (*En-nikâhu sünnetî, femen lem ya'mel bi-sünnetî, feleyse minnî; ve tezevecû, feinnî mükâsirun bi-kümü'l-ümeme yevme'l-kıyâmeti; ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih; ve men lem yecid, fealeyhi bi's-sıyâmi, feinne's-savme lehû vicâün.*)

(*En-nikâhu sünnetî*) “Nikâh, benim sünnetimdir. (*Femen lem ya'mel bi-sünnetî, feleyse minnî*) Kim ki benim sünnetimi yapmazsa, benden değildir. (*Ve tezevecû*) Evlenin, (*feinnî mükâsirun bi-kümü'l-ümeme yevme'l-kıyâmeti*) zira ben, sizin çokluğunuzla diğer ümmetlere karşı iftihar ederim. (*Ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih*) Kim güç sahibi ise evlensin! (*Ve men lem yecid, fealeyhi bi's-sıyâmi*) Kim de bulamazsa, oruç tutsun; (*feinne's-savme lehû vicâün*) zira oruç onun için bir enemedir.”

Nikâh; Allah'a iman edenler arasında iki şahit, şâhideyni âdileyn huzurunda akt olunan bir evlenme aktidir.

Âdil; sevabı seyyiâtından fazla demek. Günahsız insan yoktur, günahı vardır ama azdır, hasenâtı daha çoktur. Hayır hasenâtı mâruf olan iki tane insanı bulduk mu, bu iki insanın huzurunda

¹⁹⁷ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.439, no:1836; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.313, no:6920; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.271, no:44407; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.312, no:24976.

yapılan akte *nikâh* diyorlar.

Bu, ilk müslümanlar devrinde gayet basitti. İki tane şahit huzurunda, biri, “Ben seni aldım.” der, diğeri de, “Ben de sana vardım.” der, nikâh olur, biter.

Hatta daha kolaylık olması için diyelim ki birisi Ankara’da birisi İstanbul’da. Birbirleriyle evlenmeye karar vermişler. Buradaki; “Ben sana vardım.” diyor, iki şahit nazarında mektubu yazıyor. Bu şahitlerin huzurunda, “Ben sana zevceliğe, helalliğe vardım.” diyor.

Mektup gidiyor. O da alıyor mektubu, okuyor, iki tane şahit çağırıyor. “Bu kadın bana varmış. Ben de bunu zevceliğe, helalliğe kabul ettim.” diyor. Nikâh akdi oldu. Başka merasime lüzum yok.

Fakat bu, bir devir içindi. O devir sadâkat devri, istikamet devri, doğruluk devri. Sonra bu devir geçti de yalancılık ve hileler başladı.

Baktılar ki, öyle her şahitle iş olmayacak. İzinname çıkmasına karar verildi. Nikâh için hakime gidilir. Hakimden izinnâme çıkar. Ondan sonra nikâhlar kıyılır. O devir de geçti.

Bugün evlenecek adam gidecek; “Biz evleneceğiz.” diyecek. İki taraf imza verecek. Doktordan kağıt götürecek, mahalleden kağıt götürecek, ikâmetgâh götürecek. Memleketlerinden, nüfuslarından kimlikleri sorulacak. Ondan sonra 15 gün askıda duracak. Sonra; “Gelin evlenin bakalım, nikâhlarınızı kıyalım!” diyecekler. O günkü nikâhla bugünkü nikâhın farkı. Yalnız şu kadar var ki evlenen kimselerin her ikisinin de müslüman olması şart.

Nikâh, iman durdukça durur. İman gidince nikâh da gider. Nikâhın duruş kuvveti, imana bağlıdır. İman olduğu müddetçe nikâh yerinde durur. İman gitti mi, nikâh da kendiliğinden gider. Boşamaya lüzum yok. “Ben seni boşadım.” demeye lüzum yok. İman gitti miydi nikâh da gitti.

Onun için geçen derste; “hükmen gâvur olmak” diye bir şey geçti. Kendilerine hükmen gâvurluk isnat edilen insanların

tanımı kısaca şöyledir:

Şer'an tâzimi vacip olan bir şeyi tahkir veya istihfaf. Bu umumi bir tabir. Şer'an, tâzimi vacip olan bir şeyi istihfaf veya tahkir edenin küfrüne hükmolunur. Mesela namazın şer'an tâzimi vaciptir. Kur'an'ın şer'an tâzimi vaciptir. Camilerin şer'an tâzimi vaciptir. Buna göre Kâbe'nin şer'an tâzimi vaciptir. Oruçlarımız da öyle. Bunlardan birine birisi dil uzatırsa istihfaf veya tahkir makamında konuşursa hükmen kâfir olur.

Meselâ dese ki:

“—Namaz senin karnını doyurmaz!”

Pekâla ne doyuracak?

“—Para!”

Kâfir oldu gitti.

Tahkir ediyor; aynı zamanda eğleniyor. Bunların hepsine ayrı ayrı misal vermek olmaz da, tabir şu:

“—Şer'an tâzimi vacip olan bir şeyi tahkir veya istihfaf, insanın hükmen gâvur olmasına sebep olur.”

Sen ind-i ilâhîde müslümansın, oraya karışmayız. Müslümanlar seni hükmen müslüman saymazlar. Yine şer'an tahkiri vacip olan bir şeyi tâzim etmek de küfrün bir boyutudur. Mesela âyinlere iştirak etmek. Kiliselere gidiyor, kilisedeki âyinlere iştirak ediyor. Buna mümasil birçok misal vardır, ayrı ayrı söylemenin belki mahzuru olur. Fakat şu tabir her şeye şâmilidir. Bu tabiri güzel bellemek lazım.

İslâm beş esas üzerinedir:

1.Namaz,

2.Oruç,

3.Zekat,

4.Hac,

5.Kelime-i şehadet.

Fakat bunlar ibadet kısmıdır.

İslâm hukuku beş esasa bağlıdır:

1. İtikad

2. İbadet
3. Muâmelât; işler, ticaretler.
4. Münâkehât, nikâhlar.
5. Mücâzât.

Bu beş şey de o beş şeyin mütemmimi. O beş şey bundan çıkmış. Binaen aleyh, nikâh da şeriatin icabıdır.

Adam diyormuş:

“—Allah biliyor ya biz evlendik. Ben seni aldım, sen de bana vardın. Şahit mahit ne yapacaksın sen?”

Bu, istihfaf ve tahkir, insanın İslâm’dan çıkmasına sebep olur. Onun için nikâhın devamı, imanın devamına bağlıdır.

İmandan çıkan bir adam şer’an tâzimi vacip olan bir işi tahkir ederse İslâm onu İslâm’dan çıkarmıştır. Onun için nikâhına itibar olunmaz. “Tecdîd-i nikah ve tecdîd-i iman edecek ve hacca gittiyse haccını da tekrar edecek.” diye fıkıh kitaplarımızda yazar. Daha uzun malumat isteyenler mütalaa etsinler.

“—Bu benim sünnetimdir. Kim ki benim sünnetimle âmil olmazsa o benden değildir.” buyuruyor.

Çok ağır...

Bu sözü büyüklerimiz incelemişler. “Benden değildir.” deyince, “Çıktı, gitti” anlamına gelmez. “Benim hakiki ümmetim değil. Ümmetim ama züefâdan, bîcâre...”

Kapıdan içeri adım atmıştır da hakiki mü’min değildir.

Bugün bir arkadaş geldi. Bir müslüman hakkında konuşurken;

“—Ben bunu mü’min saymam!” diyor.

Kendisine gadirler olmuş. Bu gadirlerden dolayı müslüman saymamak olmaz. Müslümanın zayıftır yahut kusurlusudur, günahlıdır. Binaen aleyh kusurlar, günahlar dolayısıyla kişi küfrü icap etmedikçe müslüman Müslümanlıktan çıkmaz.

Binaen aleyh, sünnetler de şer’an tâzimi vacip olan, Peygamberimiz’den bize miras gelen şeylerdir. Onlara da hürmet

lazımdır. Binaen aleyh sünnetlere de böyle tahkir ve istihfaf yollu kelimeler kullanılırsa, o da insanın İslâm'dan çıkmasına sebep olur.

Meselâ, sakala taarruz ediyor; sünnettir!

“—Elleriyle yemek yerlermiş.” diyor, bunu istihfaf ediyor.

Efendimiz'in merkebe de bindiğini rivayet ederler. Çıplak ayakla yürüdüğünü rivayet ederler.

Ayaklarımızı mesh ediyoruz. Mesela Acemler bizim mesh dediğimize dâhil olmazlar; “Ayağını yıka!” derler. Biz ayağımıza mesh üzerinden mesh ederiz; o da çıplak ayağına mesh eder. Bunlar sünnetlere muhalif hareketlerdir. İnsanların hükmen İslâm'dan çıkmasına sebep olur.

Onun için sünnetlere de dokunmaya gelmez. Mesela çocuklarımızı sünnet ettiriyoruz. O da sünnettir. Ettirmesen gavur olmazsın. Fakat sünneti tahkir edince hükmen İslâm'dan çıkarsın. Sünnetin fevâidi vardır, çoktur ama kesmeyenler de dünyada yaşıyor.

Tahkir ve istihfaf sadedinde ‘Kesmeyelim!’ dese, kaideye göre şer'an tâzimi vacip olan şeyi tahkir veya istihfafından dolayı küfrüne hükmolunur.” demişler.

(*Feleyse minnî*) de o tabirde. “Bütün sünnetlere teşmil edebilirsiniz.” diyorlar.

(*Ve tezevecû*) “Öyleyse ey ümmetim siz evlenin! (*leinnî mükâsirun bi-kümü'l-ümeme yevme'l-kıyâmeti*) Zira ben kıyamet günü, sizin çokluğunuzla diğer ümmetlere karşı iftihar ederim.” Ne kadar çok olursanız o kadar iyidir.

(*Ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih*) Kim güç sahibi ise evlensin! Kim de bulamazsa, oruç tutsun;

(*Ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih*) “Serveti yerinde, varlığı yerinde, kuvvet kudreti yerinde, gençliği yerinde olan her genç evlensin, bekâr durmasın.”

(*Ve men lem yecid, fealeyhi bi's-sıyâmi*) “Fakat fukara, meskeni

yok, geçindirecek durumu yok. Sıhhatinde de belki kuvvet yok; onun çaresi oruca devam etmektir. (*Feinne's-savme lehû vicâün*) Çünkü açlık onun erkekliğini söndürür; başka taraflara gitmeye, hata işlemeye kuvveti, takati kalmaz. Onu korur, mukâyed eder.”

Vicâ; hayvanların iğdiş yapıldığı gibi, erkeklerin de çeşitli vasıtalarla erkekliğinin alınmasıdır. Bu onun yerine kaimdir. “

Eskiden azgın hayvanların husyeleri, “Zarar vermesin.” diyerek taş arasında ezilirmiş. Şimdi makineler icat edildi; makinelere çıkarıyorlar, onların erkek damarlarını kurutuyorlar. Ondan sonra ondan zarar gelmiyor. *Vicâ* budur.

Şimdi insan oruç tuttuğu takdirde, bu tuttuğu oruç onun damarlarını kurutmuş olur. Kendisine de zararı olmaz başkasına da zararı olmaz. Onun için nikâh denilen şey vardır.

Nikâhın bir de talâk kısmı vardır. Nikâh ayrı bir kitaptır. Beş meseleden birisi nikâhtır. Nikâhın içerisine talak da dahildir. Süt kardeşlik de dahildir.

Birisi;

“—Ben filanı alacağım.” demiş.

“—O senin sütkardeşindir, alamazsın!” demişler.

Hatta birisi birisini istemiş:

“—Biz seninle süt kardeşiz. Benim seninle evlenmem caiz olmaz.” demiş.

“—Yok, biz seninle din kardeşiyiz. Din kardeşi olmamızın nikâhlanmamıza zararı yoktur.” demiş.

Ana baba nesliyle olan kardeşlikte, kardeşi alamazsın. Ama süt emmekle olan kardeşlikte de kardeşinle evlenemezsin!

Talâk meselesi de uzun ve ayrı bir meseledir. Binaen aleyh talâkta asıl mühim olan, imanın muhafazasıdır. İman muhafaza olmadı mı talâk kendiliğinden olur. Buna dikkat etmek lazım. Çünkü kelime-i küfrün kökü, şer'an ta'zimi vacip olan bir şeyi tahkir ve istihfaftır.

Hac mevsiminde hacılık, haccı tahkir ve tâzim manasında çok kelimeler kullanılır. Neymiş? Bu paraları oraya götürüp de

Araplara yediriymişuz. Buna benzer bir sürü laf gider ki hac, İslâm'ın şartlarından birisidir ve Allah Teâlâ'nın emridir. Buna karşı istihfaf veya tahkir edici kelimeler kullanmak tehlikeli bir şeydir. Bunlardan son derece sakınmak lazımdır.

Hatta Kur'an kelimelerinden bir kelimeye hatta harflerinden bir harfe bile taarruz, insanı hükmen küfre sevk eder. Kur'an'ın üzerine oturmak, fıkıh kitaplarının üzerine oturmak, bunları tahkirdir. Sen ne kadar tevhid de etsen, ne kadar namaz da kılsan, oruç da tutsan hükmen damgayı yemişsindir. Artık senin yaptığın ibadetlere bakılmaz. Tesettür de bunun içerisine dâhil; hepsi bunun içerisine dâhildir.

b. İnsanı Cennete Götüren Üç Şey

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹⁸

النَّيَّةُ الْحَسَنَةُ تَدْخُلُ صَاحِبَهَا الْجَنَّةَ، وَالْخُلُقُ الْحَسَنُ يَدْخُلُ صَاحِبَهُ
الْجَنَّةَ؛ وَالْجَوَارِ الْحَسَنُ يَدْخُلُ صَاحِبَهُ الْجَنَّةَ؛ قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ، وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ سَوْءًا؟ قَالَ: نَعَمْ، عَلَى رَغِمِ أَنْفِكَ (الدَّيْلَمِيُّ عَنْ
جَابِرٍ).

RE. 239/6 (*En-niyyetü'l-hasetü tüdhilü sâhibe'l-cennete; ve'l-hulku'l-hasenü yüdhilü sâhibehü'l-cennete; ve'l-civâru'l-hasenü yüdhilü sâhibehü'l-cenneh; kâle raculün: Yâ rasûla'llah! Ve in-kâne racülün sûen? Kâle: Neam, alâ rağime enfeke.*)

(*En-niyyetü'l-hasetü tüdhilü sâhibe'l-cennete*) "Güzel niyet,

¹⁹⁸ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.305, no:6895; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.421, no:7259; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.314, no:24984.

sahibini cennete sokar. (*Ve'l-hulku'l-hasenü yüdhilü sâhibehü'l-cennete*) Güzel ahlâk da sahibini cennete sokar. (*Ve'l-civâru'l-hasenü yüdhilü sâhibehü'l cenneh*) Ve güzel komşu da komşusunu Cennete sokar.”

(*Kâle racülün*) Birisi sordu: (*Yâ rasûla'llah*) “Yâ Rasûlallah, (*Ve in-kâne racülün sûen*) “O dediğiniz komşu, kendisi kötü komşuluğu iyi olsa da mı?” (*Kâle: Neam, alâ rağime enfeke*) Evet, sen istemesen de... Burnun yere sürtülsün; evet, o güzel huy onu cennete sokacaktır.”

Güzel niyet; “Şu işi şöyle yapacağım, cami yaptıracağım, medreseler yaptıracağım, fakirleri doyuracağım!” gibi güzel güzel niyetler... Bu güzel niyetleri yapamasa dahi, güzel niyetleri beslediğinden dolayı cennete dahil olur. O niyet onu cennete sokar.

Güzel ahlâk; Peygamber SAS'den tevarüs eden güzel ahlâk, sahibini cennete sokar.

Güzel komşuluk; “Komşulukta ne var?” diyeceksiniz ama komşularla güzel geçinmek, onların hatalarına karşı mukabelede bulunmamak ve onlara elden gelen yardım, ikram ve ihsanı yapmaktır. Onları “Gâvurdur, yahudidir.” diye ayırmamak suretiyle onların ihtiyaçlarına koşturmak. Bu da sahibini cennete sokar. Ne kadar güzel bir şey!

(*Kâle racülün*) Dinleyicilerden birisi sordu:

(*Yâ rasûla'llah, ve in kâne racülün sûen*) “Yâ Rasûlallah! O dediğiniz komşu ya kötü bir komşuysa?”

(*Kâle: Neam, alâ rağime enfeke*) “Evet, burnun yere sürtülsün, o güzel huy onu cennete sokacaktır. O kötü komşuya yapılan bir yardım dolayısıyla cennete girilecektir.

Adamın kötülüğü ayrıdır. Kötülüğü zararı kendisinedir. Sana düşen vazife, güzel komşuluk yapmaktır. Komşuluk hakkına riayetinden dolayı da Allah-u Teâlâ seni cennete sokar.

c. İman İle Ölen Cennete Gidecek

“—Burnun yere sürtülsün!” bir tâbirdir. Hatırlarsanız, Ebu Zer RA’nın sorusuna da böyle cevap vermişti.

Peygamber SAS Efendimiz Müslümanlığı, imanı tarif ederken buyurdu ki:¹⁹⁹

أَتَانِي جِبْرِيلُ ، فَبَشَّرَنِي : أَنَّهُ مَن مَاتَ مِّنْ أُمَّتِكَ لَا يَشْرِكُ بِاللَّهِ
شَيْئًا ، دَخَلَ الْجَنَّةَ . فَقُلْتُ : وَإِنْ زَنَى ، وَإِنْ سَرَقَ ؟ فَقَالَ : وَإِنْ
زَنَى ، وَإِنْ سَرَقَ ؟ (حم. خ. م. عن أبي ذر)

RE. 10/4 (*Etânî cibrîlü febeşşerenî: Ennehû men mâte min ümmetike lâ yüşrikü bi’llâhi şey’en, dehale’l-cennete. Fekultü: Ve in zenâ ve in sereka? Kâle: Ve in zenâ ve in sereka.*)

(*Etânî cibrîl, febeşşeranî*) “Cebrâîl bana geldi ve beni tebşir etti, müjdeledi. (*Ennehû men mâte min ümmetike lâ yüşrikü bi’llâhi şey’en*) ‘Ümmetinden herhangi bir kimse Allah’a şirk koşmadan vefat ederse, ahirete göçerse; (*dehale’l-cenneh.*) o cennete girer.’ dedi.”

(*Fekultü*) Bunu dinleyen Ebû Zer, diyor ki: (*Ve in zenâ ve in seraka*) “Yâ Rasûlallah! O adam zinâ etse de, hırsızlık yapsa da cennete girecek mi?”

(*Kâle: Ve in zenâ ve in seraka.*) Rasûlüllah SAS buyurdu ki: “Ey Ebâ Zer, burnun yere sürtünsün senin! Zina da yapsa, hırsızlık da yapsa, Allah’a şirk etmeden ölen bir insan cennete girecek.”

Ama biraz geç girecektir, o başka...

¹⁹⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.76, no:5963; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.254, no:137; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.161, no:21471; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.96, no:3997; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VII, s.171; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.274, no:10955; Taberî, *Tehzibü’l-Âsâr*, c.VII, s.7, no:1943; Ebû Zerr-i Gıfârî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.66, no:239; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.I, s.179, no:283.

Onun için, *Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*'ın kıymetini bilmek gerekir. Bu öyle bir cevherdir ki, bulunur bir şey değildir. Paralarla hiçbir şey bulunmaz; bu tevhidlerle her şey bulunur.

Zaman da parayla alınmaz. Zamanı kaçırmamak gerekir. Zamanlarla para kazanılır. Zamanlar parayı kazandırır. Fakat paralar zamanı kazandırmaz; buna dikkat etmelidir.

(*El-vaktü nakdün*) “Vakit nakittir.” dedikleri bu olsa gerek.

d. Doğru Niyetin Mükâfâtı

Hatib-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁰

النِّيةُ الصَّادِقةُ معلقةٌ بالعرشِ، فإذا صدق العبد نِيَّتَهُ، تحرك العرشُ

فيغفر له (خط. عن ابن عباس)

RE. 239/7 (*En-niyyetü's-sâdıkatü, muallakatün bi'l-arşı, feizâ sadeka'l-abdü niyyetehû, teharrake'l-arşu ve yuğferu lehû.*)

(*En-niyyetü's-sâdıkatü, muallakatün bi'l-arşı*) “Niyet-i sadıka Arş'a ilişiktir. (*Feizâ sadeka'l-abdü niyyetehû*) Kul niyetinde sadık olursa, (*teharrake'l-arşu ve yuğferu lehû*) Arş (sevincinden) hareket eder, sallanır ve niyet sahibi mağfiret edilir.”

Arş'ın sallanması demek, Arş'ın memuru olan meleklerin; “Bu adamın niyet-i sâdıkası meydana geliyor.” diyerek Arş'ı ihbar etmesidir. Cenâb-ı Hak da bu niyet-i sâdıkasıyla onu affeder.”

Meselâ dedi ki:

“—Yâ Rabbi! Tevbeler tevbesi, beni affet! Artık bundan sonra

²⁰⁰ Hatib-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.448, no:6926; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.420, no:7249; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.314, no:24985.

sâdıkkane bir tevbeyle, günah işlemeyeceğim.”

Bu niyet-i sâdıka, Arş'ın sallanmasına, oradaki meleklerin bunu ilan etmeleri üzerine o adamın mağfiretine sebep olur. Onun için, içten gelen tevbe, kişinin mağfiretine vesile olur.

e. Cennetten Çıkan Nehirler

Hatîb-i Bağdâdî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰¹

النَّيْلُ ، وَالْفَرَاتُ ، وَدَجْلَةٌ ، وَسِيحَانٌ ، وَجِيحَانٌ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ
(الخطيب عن أبي هريرة)

RE. 239/8 (*En-nîlü ve'l-furâtü, ve dicletü, ve seyhânü, ve ceyhânü min enhâri'l-cenneti.*) ““Nil, Fırat, Seyhan ve Ceyhan nehirleri, cennet nehirlerindendir.”

Cennet nehirlerine benzer. Bereketi çoktur, hayrı çoktur, neması çoktur. Birçok faydaları vardır; cennet nehirleri gibi faziletleri, iyilikleri vardır. Böyle olmakla beraber bunlar iyi ve kötü her yerde isti'mal olunabilir, kullanılabilir.

Cennet nehirleri gibi teşbih olunmuşsa da bu nehirlerle istincâ olunur, yıkanılır; caizdir. Fakat bizim “Zemzem” denilen kuyumuzun suyuyla belden aşağısı yıkanmaz. Bazı hacı efendilerimiz hamamlara yıkanmaya gidiyorlar. Zemzem suyuyla ancak göbeğine kadar yıkanabilirsin. Göbekten aşağısına o suyu kaçırmak doğru olmaz. Ona şer'an tâzim lazımdır.

f. Köylünün ve Şehirlinin Hicreti

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Amr ibnül-As RA'dan

²⁰¹ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.55: Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.345, no:35342; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.314, no:24986.

rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰²

الْهَجْرَةُ هِجْرَتَانِ: هِجْرَةُ الْحَاضِرِ، وَهِجْرَةُ الْبَادِي؛ فَأَمَّا الْبَادِي فَيَجِيبُ
إِذَا دُعِيَ، وَيُطِيعُ إِذَا أُمِرَ؛ وَأَمَّا الْحَاضِرُ فَهُوَ أَعْظَمُهُمَا بَلِيَّةً، وَأَعْظَمُهُمَا
أَجْرًا (طب. ق. عن ابن عمرو)

RE. 239/9 (*El-hicretü hicretân: Hicretü'l-hâdır ve hicretü'l-bâdî; feemme'l-bâdî feyüçîbu izâ duiye, ve yutîu izâ ümîra; Ve emme'l-hâdıru, fehüve a'zamühümâ beliyeten, ve a'zamühümâ ecran.*)

(*El-hicretü hicretân*) “Hicret iki türlüdür: (*Hicretü'l-hâdır ve hicretü'l-bâdî*) Şehirlinin hicreti, bedevinin hicreti. (*Feemme'l-bâdî feyüçîbu izâ duiye*) Bedevi olanın vazifesi, çağrıldığında icabet eder, (*ve yutîu izâ ümîra*) ve emredilenlere de itaat eder. (*Ve emme'l-hâdıru, fehüve a'zamühümâ beliyeten*) Şehirlinin hicretine gelince, o, ikisinden belâsı büyük, (*ve a'zamühümâ ecran*) ve mükâfatı da daha büyük olanıdır.”

Hicret, malum, bir yerden bir yere aktarılmak.

Bu hicret iki türlüdür: (*Hicretü'l-hâdır ve hicretü'l-bâdî*) “Birisi şehirlinin hicreti, diğeri de bâdî denilen köy halkının, çölde yaşayan insanların bir taraftan bir tarafa hicretidir.”

Efendimiz diyor ki:

“—Çöllerde yaşayan insanların, köyleri de dahil etsek olur;

²⁰² Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.53, no:4095; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.159, no:6487; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.243, no:20928; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.56, no:26; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.425, no:7788; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.579, no:5176; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.300, no:2272; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.96; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXIV, s.220; Abdullah ibn-i Amr ibnül-As RA'dan.

şehir haricinde yaşayan insanların, davet-i Peygamberî vâkî olduğu vakit, derhal işlerini güçlerini bırakıp cihada icabet etmeleri vaciptir. Nereye emrolunduysa oraya gitmeleri gerekir.”

Emrolunduğu yere gitmek ve davet-i Peygamberî'ye icabet etmek bu bâdî ehline, şehir halkının dışında kalan kısma vaciptir.

Şehir halkına gelince; onlar davete gitmeyecekler mi?

Gidecekler ama onlar mukadder, hazır askerdir. Fakat çöllerde yaşayan insanlar, uzak şehirlerden gelmek mecburiyetindedir.

(*Fehüve a'zamühümâ beliyeten*) Bunu kaç defa okudum ama bugün anlıyorum: “Şehirde yaşayan insanların belâsı çok büyüktür.” demiş Peygamber SAS Efendimiz.

Düşünün şimdi. O günkü şehirler daha âlâ. Her zaman şehirler köylerden iyidir. “Fakat o şehirlerin belâsı çok büyüktür.” diyor Peygamber Efendimiz.

Bunu anlayabiliyor musun bakayım? Bu beliyeye nedir?

Elektirikler yanıyor, buzdolapları tıklar tıklar işliyor. Fırınlara filan her şeyi mükemmel. Buz gibi sular oluyor. Yollar asfalt. Otomobiller kapının önünde hazır. Uşaklar filan var ama; şehirde yaşayanların belâsı büyüktür.

Şehirde imtihan var; gözünü yumacaksın, her şeye karışmayacaksın, burnunu her şeye sokmayacaksın. Saymakla bitmez birçok şeyler. Bu hizmet, zahmet ve imtihan dolayısıyla şehirlerin beliyyesi çok büyüktür.

(*Ve a'zamühümâ ecran.*) “Sabredebildikleri takdirde ecirleri de çok büyüktür.”

Mesela ezanlar okunuyor, diyor ki:

“—Sabahları ezanlardan rahatsız oluyorum.”

Bu devirde hoparlörler çıktı; çok uzak yerlere kadar ezan sesi gidiyor.

“—Bizi sabah uykusundan mahrum ediyor.” diyor.

Sabahleyin müslüman uyur mu hiç?

g. Günahlardan Hicret Etmek

Hicretle ilgili Peygamberimiz'in ikinci buyruğu var:²⁰³

الْهَجْرَةُ هِجْرَتَانِ: أَحَدُهُمَا أَنْ تَهْجَرَ السَّيِّئَاتِ ، وَالْأُخْرَى أَنْ تَهْجَرَ إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ؛ وَلَا تَقْطَعْ الْهَجْرَةَ مَا تَقَبَّلْتَ التَّوْبَةَ ؛ وَلَا تَزَالِ التَّوْبَةُ مَقْبُولَةً
حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنَ الْمَغْرِبِ : فَإِذَا طَلَعَتْ طُبِعَ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ بِمَا
فِيهِ ، وَكَفَى النَّاسَ الْعَمَلِ (حم ، طب ، عن عبد الرحمن بن عوف
ومعاوية عن ابن عمرو)

RE. 239/10 (*El-hicretü hicretân: Ehadühümâ en tehçüre's-seyyiâtî, ve'l-uhrâ en tehçüre ila'llâhi ve rasûlihî; ve lâ tenkatîu'l-hicretü, ma tükabbileti't-tevbeti; velâ tezâlü't-tevbeti makkûleten hattâ tatlûa's-şemsü mine'l-mağribi; feizâ taleat, tubia alâ külli kalbin bimâ fihî, ve kefe'n-nâse'l-ameli.*)

(*El-hicretü hicretân*) “Hicret iki türlüdür: (*Ehadühümâ en tehçüre's-seyyiâtî*) İkisinden biri, senin günahları terk etmendir. (*Ve'l-uhrâ en tehçüre ila'llâhi ve rasûlihî*) Diğeri ise Allah ve Rasulüne hicret etmendir. (*Ve lâ tenkatîu'l-hicretü, ma tükabbileti't-tevbeti*) Hicret, tövbenin kabulü devam ettikçe, kesilmez. (*Hattâ tatlûa's-şemsü mine'l-mağribi*) Ve güneş batıdan doğuncaya kadar tövbe de makbul olmakta devam eder. (*Feizâ taleat, tubia alâ külli kalbin bimâ fihî*) Doğunca da, herkesin kalbi, içinde bulunduğu hal üzere mühürlenir. (*Ve kefe'n-nâse'l-ameli*) O zaman insanlara amel kâfi gelir.”

²⁰³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.381, no:895; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.23, no:59; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.347, no:7006; İbn-i Hibbân, *Sikât*, c.III, s.264, no:866; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.657, no:46262; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.366, no:25087.

Burada da yine “Hicret iki kısımdır.” diyor.

Birisi, günahlardan kaçmaktır. Nerede olursan ol, günahlardan kaçabildin mi, hakiki muhacirsin. Nereye gidersen git günahlar da seninle gelir; sen yine muhacir olamazsın.

İkincisi de Allah ve Rasûlü’ne kaçmaktır.

“—Mülk Allah’ındır. Nereye kaçıyorsun?”

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ (الذاريات: ٥٠)

(*Fefirrû ilâ'llâh*) “O halde Allah’a kaçın!” (Zâriyât, 51/50)

Allah’a nasıl kaçacaksın? Allah’ın emirlerine itaat, yasaklarından kaçınmak suretiyle.

Emirlerine itaat edip yasaklarından sakındığın takdirde sen muhacirsin. İstersen evinde otur istersen başka yerde otur.

Bu hicret Mekke’nin alınmasıyla, fetholunmasıyla yasaklandı. Artık kimsenin bir taraftan bir tarafa gitmesine lüzum yok.

Ehl-i Mekke, Medine’ye hicret ediyordu, Peygamberin etrafında toplanıyorlardı. Bu hicret vacipti. Nerede yaşarsa yaşasın emre itaat için derhal Peygamber’in etrafına toplanmak üzere hicret etmesi, her müslümana vacipti. Fakat Mekke feth olunduktan sonra artık İslâm ülkeleri arasında ayrılık kalmadı. Binaen aleyh hicrete lüzum yok.

Artık İslâm kuvvetlendi. İslâm kuvvetlendikten sonra nerede yaşarsan yaşa. Buna imtisalen bugün İslâm hudutlarının dışarısında yaşayan birçok insan ve millet vardır. İslâm şehirlerinde ibadetlerini, taatlerini, her şeyi yapmak mümkün oluyor.

Fakat insan biraz ince düşünürse İslâm diyarının dışında kaldığın takdirde bu hicretin sakıncalarını anlayabilir. Bugün belki oralarda rahatsın, namazını ibadetini güzel yapabiliyorsun. Ama yarını da düşünmek lazımdır. Yarın başka bir kavmin idaresi altında senin Müslümanlığın ne kadar serbest kalabilir?

Bunu bilemediğin için çoluk çocuğunu bir an evvel oradan kurtarıp bir İslâm memleketine aktarman gerekir. Bizim dedelerimiz öyle yapmışlar. Biz eğer oralarda kalsaydık, dedelerimiz kalsalardı biz de onların içerisinde mecburen komünistlerin aynısı olacaktık. Ama Allah razı olsun ki onlar bunu idrak etmişler, vaktiyle memleketlerimize hicret etmişler, tabiatıyla bizi o âfetten kurtarmışlar.

Onun için onlara ne kadar hayır dua etsek azdır. Bugün başka türlü insanın kendisini oradan kurtarmasına imkân yoktur. Binaen aleyh, bu hicret kat'iyen münkati olmaz, kesilmez; tevbe kabul olunduğu müddetçe...”

“—Tevbenin kabulü ne zamana kadardır?”

“—Can gırtlığa gelinceye ve güneş şarktan değil garptan doğuncaya kadar tevbe makbuldür.”

Ne zamanki güneş garptan doğacak ve dolayısıyla tabiat değişecek, nizam bozulacak Bu nizam bozulunca, herkes kıyamet alâmeti olduğunu anlayınca işin felakete vardığını görecektir. “Aman yâ Rabbi!” diyecek.

Artık “Aman yâ Rabbi!” yok. Herkes olduğu hal üzerinde neyse o. Güneş garptan doğduğu zaman, o gün kalpte ne varsa o hâli üzerinedir. Ondan sonra herkesin ameli kendisinedir.

h. Yöneticilere Hediye Vermek

H harflerini sıraladığı için hicretten sonra el hediye.

Hediyelere geldik.

Abdürrezzak, Câbir ibn-i Abdullah RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁴

الْهَدَايَا لِلْأَمْرَاءِ غُلُولٌ (عب، عن جابر حسن أي حديث حسن)

²⁰⁴ Abdürrezzak, *Musannef*, c.VIII, S.147, NO:14665; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.115, no:15082; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXII, s.367, no:25089.

RE.239/11 (*El-hedâyâ li'l-umerâi gulûlün.*) “Âmirler için hediye vermek hainliktir.”

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz yine buyurmuşlar ki:²⁰⁵

الْهَدِيَّةُ إِلَى الْإِمَامِ غُلُولٌ (طس. عن ابن عباس)

RE.239/12 (*El-hediiyetü ile’l-imâmi gulûlün.*) “İmama, devlet başkanına hediye vermek hainliktir.”

Hediye; birbirimize karşı yaptığımız bir ikram ve ihsandır. Bu ihsânı âmir mevkiinde olan insanlara yapmak hainliktir.

Çünkü hediyeyle onun gönlünü alacaksın, ona istediğini yaptıracaksın.

i. Hediye Sevmeye Sebep Olur

Taberânî, İsmet ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁶

الْهَدِيَّةُ تَذْهَبُ بِالسَّمْعِ وَالْقَلْبِ وَالْبَصَرِ (طب. عن عصمة بن مالك)

RE. 239/13 (*El-hediiyetü tezhebü bi’s-sem’i ve’l-kalbi ve’l-*

²⁰⁵ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.199, no:11486; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VII, s.77, no:6902; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.268, no:6744; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.111, no:15063; *Câmiü’l-hâdîs*, c.XXII, s.367, no:25090.

²⁰⁶ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVII, s.183, no:488; Ebû Nuaym, *Ma’rifetü’s-Sahabe*, c.XV, s.231, no:4816; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.268, no:6746; İsmet ibn-i Mâlik RA’dan.

Kudâî, *Müsnedü’s-Şihâb*, c.I, s.157, no:220; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.350, no:7015; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.111, ho:15063; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.367, no:25091.

basari.) “Hediye işitmeyi, duyguyu ve görmeyi giderir.”

Hediye veren adamın kusuru görülmez, hatalı sözleri işitilmez olur.

Sevilmeyecek bir adamı, hediyesinden dolayı seversin. Buna cibiliyet-i insaniye, tabiat-ı insaniye diyorlar.

“—İkram eden insanı sevmek...” diye bir şey vardır.

Bir tanesi ev bağışlıyor; bir de ayağınızın altına araba vermiş. Bir de, “Maaşınızın iki katı sizin olsun!” diyor. Kim sevmez bu adamı?

Tabiatıyla seveceksin. Fakat işte bu sevgi dolayısıyla onun hakkındaki bütün bilgilerin elinden gider.

j. Hediye Hâkimin Gözünü Kör Eder

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁷

الْهَدِيَّةُ تَعْوِرُ عَيْنَ الْحَكِيمِ (الدِّيلَمِيُّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ)

RE. 239/14 (*El-hediyyetü tü’virü ayne’l-hakîmi*.) “Hediye hakimin gözünü kör eder.”

Artık o adamda kusur göremez. Sevdiğinin kusurunu göremezsin. Kusuru, sevmediğin adamlarda ararsın. Sevdiğin adamda kusur göremezsin.

k. Hediye, Allah’tan Gelen Bir Rızıktır

Hakîm-i Tirmizî, Abdullah ibn-i Amr ibnü’l-As RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰⁸

²⁰⁷ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.335, no:6969; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.111, no:15064.

الْهَدِيَّةُ رِزْقٌ مِنَ اللَّهِ طَيِّبٌ، فَإِذَا أُهْدِيَ إِلَى أَحَدِكُمْ فَلْيَقْبَلْهَا، وَلْيُعْطِ

خَيْرًا مِنْهَا (الحكيم عن ابن عمرو)

RE. 239/15 (*El-hediyyetü rizkun mina'llâhi tîbün, feizâ ühdâ alâ ehadiküm felyakbelhâ, velyu'ti hayran minhâ.*)

(*El-hediyyetü rizkun mina'llâhi tîbün*) “Hediye, Allah tarafından güzel bir rızıktır. (*Feizâ ühdâ alâ ehadiküm felyakbelhâ*) Sizden birisine hediye verildiğinde, onu kabul etsin! (*Velyu'ti hayran minhâ*) Kendisi daha güzelini ona versin.”

“—Bu hediye Allah’tan geldi, ne yapalım?” diyorsun. Amir mevkiindeysen, senin için bu hediye caiz değildir. Hâkimsin; senin için caiz değildir. Hediye alınca hükmünü hediye verene doğru kaydırırsın. Hediye biraz da bolca bir şeyse, o insan artık iyiden iyiye adama yaklaşır. Âciz mahlûkuz!

İnsanlar birbirlerine hediye veriyorlar; muhabbete vesiledir. Hediyeler insanların birbirini sevmesine vesile olduğu için Efendimiz:²⁰⁹

²⁰⁸ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.123; Abdullah ibn-i Amr ibnül'-As RA.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.116, no:15091; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.368, no:25092,

²⁰⁹ Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.208, no:594; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.169, no:11726; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.479, no:8976; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.9, no:6148; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.III, s.268, no:100085; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.464, no:1462; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.104; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.225; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, c.XIII, s.313, no:2935; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.190, no:7240; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.260, no:6716; Hz. Aişe RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.381, no:657; Abdullah ibn-i Amr ibnül'-As RA'dan.

Mâlik, *Muvatta'*, c.V, s.397, no:1413; Atâ Rh.A'ten.

تَهَادَوْا تَحَابُّوا (ق. عن أبي هريرة)

(*Tehâdev tehâbbû.*) “Hediyeleşiniz ki birbirinizi seversiniz.” buyurmuştur.

Hediye; insanların birbirlerini sevmesine de vesile olur.

Onun için az veya çok herkesin kudreti nisbetinde birbirine yapacağı ikrama hediye derler ki, bu, Allah-u Teâlâ’nın rızkıdır. O el vasıtasıyla sana sevk edilmiştir.

Sizden birinize bir hediye verildiği zaman ve siz âmir olmadığınız takdirde, bunu kabul edin. Fakat ondan daha hayırlısını ona verin.

Hemen alırken değil, aldıktan sonra; onunki gibi değil, ondan daha hayırlısını hediye verin. O bir liralık bir hediye getirirse, sen ona iki liralık bir hediye götür.

“—Fakat hediye alan adamın hediye verecek durumu olmazsa fukara olursa o da dua etsin.” buyurmuşlar.

Bursamız’dan bir hocaefendi Erzurum’a gitmiş. Bursamız’ın da hatibi var. Muhterem bir zâttı. Tutmuş buna biraz pirinçtir, yağdır, peynirdir koymuş, götürmüş;

“—Buyurun Efendim, Bursamız’ın mahsulleridir, size hediyedir.” demiş.

“—Yok evlâdım, alamam!” demiş.

“—Niçin?”

“—Benim sana mukabele edecek durumum yok ki, senin bu verdiğiğe karşı daha fazlasını vereyim.”

“—Biz sizden bir şey beklemeyiz duanız yeter.”

“—Bende o da yok yâhu!” demiş, tevazu göstermiş.

Hediyelerin kabul edilip edilmeyeceği hususunda tasavvuf kitaplarında uzun uzun meseleler söylenmiş.

Bazı büyükler de bunlardan istifade ederek hediye kabul etmemişler. Hediye kabul etmemişler ama bir cihetten haklı gibidirler; çünkü gelen hediyelerin ekserîsinin helâlden olmadığı zannına kapılırlar. Bu bir suizan olmakla beraber hakikaten

kazancında haram olan bir kimsenin getirdiği hediyeı kabul etmemek lazımdır. Bu da bizim vazifemizdir.

Biliyorsun ki bu adam haramdan kazanıyor. Kumar oynuyor, içki satıyor, şunu yapıyor, bunu yapıyor. “Biz sizin davetinize gelemeyiz, yemeğınızden yiyemeyiz; sizin kazancınızı yemek helal olmaz.” diyerek kabul etmemek lazımdır.

1. Hediyeı Kabul Edin!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁰

الْهَدِيَّةُ رِزْقٌ مِّنَ اللَّهِ، فَمِنْ قَبْلِهَا، فَإِنَّمَا يَقْبَلُهَا مِّنَ اللَّهِ؛ وَمَنْ يَرُدُّهَا،
فَإِنَّمَا يَرُدُّ عَلَى اللَّهِ (أبو عبد الرحمن عن أبي هريرة)

RE. 239/16 (*El-hediyyetü rızkun mina’llâhi, femen kabilehâ, feinnemâ yakbelühâ mina’llâhi; femen yeruddühâ, feinnemâ yerüddü ale’llâhi.*)

(*El-hediyyetü rızkun mina’llâhi*) “Hediye Allah Teâlâ’dan bir rızıktır. Hediye Allah’ın rızıklarından bir rızıktır. (*Femen kabilehâ feinnemâ yakbelühâ mina’llâhi*) Kim ki onu kabul ederse, Allah’tan kabul ediyor.” Çünkü o rızık ona Allah’tan gönderiliyor. Asıl gönderen, sevk eden Allah’tır. Öteki arada vasıtaadır.

(*Femen yeruddühâ feinnemâ yerüddü ale’llâhi*) “Senin hediyeı istemem diye reddedersen, Allah’ın sana sevk ettiğı rızkı geri çevirmiş olursun.”

Bunlar ince meselelerdir.

m. Vitir Namazı

²¹⁰ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.348, no:7009; Ebû Hüreyre RA’dan, *Kenzü’l-Ummâl*, c.VI, s.116, no:15092; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXII, s.368, no:25093.

H harfleri bitti vav harfleri başladı.

Tayâlisî, Ebû Dâvud, Neseî, İbn-i Hibbân, Dâra Kutnî, Hâkim, Taberânî, Beyhakî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹¹

الْوِتْرُ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ ، فَمَنْ شَاءَ أَوْتَرَ بِسَبْعٍ ، وَمَنْ شَاءَ أَوْتَرَ
بِخَمْسٍ ، وَمَنْ شَاءَ أَوْتَرَ بِثَلَاثٍ ، وَمَنْ شَاءَ أَوْتَرَ بِوَاحِدَةٍ ؛ فَمَنْ غَلِبَ
فَلْيَوْمِيَّ إِيمَاءً (ط . والدارمي ، د . ن . حب . قط . ك . طب . ق .
ض . عن أبي أيوب)

RE. 239/17 (*El-vitrü hakkun alâ külli müslimin, femen şâe everta bi-seb'in, ve men şâe everta bi-hamsin, ve men şâe everta bi-selâsin, ve men şâe everta bi-vâhidetin. femen gulibe felyûmi' îmâen.*)

(*El-vitrü hakkun alâ külli müslimin*) “Vitir namazı her müslümana vacıbtir. (*Femen şâe everta bi-seb'in*) Kim dilerse yedi kılsın, (*ve men şâe everta bi-hamsin*) mim dilerse beş kılsın, (*ve men şâe everta bi-selâsin*) kim dilerse üç kılsın, (*ve men şâe everta bi-vâhidetin*) kim de dilerse bir rekât kılsın. (*Femen gulibe felyûmi' îmâen*) Kimin uykusu gelirse, îmâ ile kılsın!”

²¹¹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.206, no:1212; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.215, no:1693; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.23, no:4553; Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.III, s.19, no:4633; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.147, no:3962; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.171, no:443; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.429, no:7246; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.591, no:4874; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.405, no:19523; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.500, no:25413.

Kıldığımız vitr-i vacipten bahsediyor. Vitir her Müslümana haktır yâni vaciptir. Hak demek vacip demektir. İmâm-ı A'zam bu kelime üzerine vitrin vacip olduğuna hükmetmiştir.

Cenâb-ı Peygamber çok kolaylıklar göstermiştir. Nasıl ki her şeyde kolaylık varsa, burada da vardır. Buyurmuş ki:

“İsteyen üç kılar, isteyen beş kılar, isteyen yedi, isteyen de bir kılar.”

Buradan bir kılmayı Şâfi almış. Cenâb-ı Peygamber'in bu emrinden istifade etmiş.

“Baktınız uykudan bir türlü kendinizi alamıyorsunuz; o zaman hemen imâ ile kılın, borçtan kurtulun!” buyurmuş.

Bunun ikinci bir hadisi daha var:

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹²

الْوِتْرُ عَلَى فَرِيضَةٍ، وَهُوَ لَكُمْ تَطَوُّعٌ؛ وَالْأَضْحَى عَلَى فَرِيضَةٍ، وَهُوَ

لَكُمْ تَطَوُّعٌ؛ وَالْغَسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى فَرِيضَةٍ، وَهُوَ لَكُمْ تَطَوُّعٌ

(عامر بن محمد البسطامي في معجمه والديلمي وابن النجار

عن ابن عباس).

RE. 240/1 (*El-vitrü aleyye farîdatün, ve hüve leküm tetavvuun; ve'l-edhâ aleyye ferîdatün, ve hüve leküm tetavvuun; ve'l-guslü yevme'l-cümuati aleyye ferîdatün, ve hüve leküm tetavvuun.*)

(*El-vitrü aleyye farîdatün*) “Vitir namazı benim için farzdır; (*ve hüve leküm tetavvuun*) ama sizin için nafilidir.”

İşte bu nafil sözünden İmam Şâfi sünnetine dâhil etmiş. Biz vücûbuna dâhil ederiz; çünkü vitir için evvelden hakkun dedi.

İmâm-ı Âzam, bu hak kelimesinden alarak vücûbuna kail

²¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.428, no:7245; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.407, no:19541; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.2, no:25418.

olmuş. Buradaki tetavvuun kelimesinden de İmam Şâfi istifade ederek o da nafileye kail olmuş.

(*Ve'l-edhâ aleyye ferîdatün ve hüve leküm tetavvuun*) “Kurban bayramında kestiğimiz kurban benim için farz, (*ve hüve leküm tetavvuun*) ama sizin için nafiledir.”

Bizim için sünnet-i müekkededir, vacip kuvvetindedir. Vacip kuvvetinde bir sünnettir.

Sünnetleri ikiye bölmüşler. Sünnet-i zâide olan kısım. Nafileye de tetavvû diyorlar. Ama müekked olan kısım, İmâm-ı Âzam’a göre vacip kuvvetinde olan bir sünnet oluyor. Yani bizim için kurban vaciptir.

(*Ve'l-guslü yevme'l-cümuati aleyye ferîdatün*) “Cuma günü gusletmek bana farzdır; (*ve hüve leküm tetavvuun*) ama sizin için nafiledir.” buyuruyor Peygamber SAS.

Cuma bahsinde çok uzun hadislerle Cuma günü her mü'minin gusletmesi gerektiği söylenmiştir. Burada her ne kadar tatavvu dediyse de demin arz ettiğim gibi “Sünnet-i kavi olarak vacip hükmündedir” diyenler de var.

Onun için Cuma günleri her halde gusletmeye çok dikkat etmek lazım. Ya bir gün önce, yahut Cuma günü temiz elbiselerini giymelidir. Bir müslümanın Cumaya mahsus bir kat elbisesinin olması lazımdır. O elbisesini giyip Cumaya merasim-i mahsus ile gelir.

Evet, bizde kılık kıyafet yoktur ama Cuma günü için her halde müslümanların elbisesi olması lazımdır.

Camilerdeki ibadet, tâzimi vacip olan bir ibadettir. Hem de başka bir tazime hiç benzemez.

Cuma günü gusül almak Peygamberimiz'e farz, ümmete sünnettir. Bazı ulemâma göre sünnet-i kavî vacip hükmünde olduğu için dikkate şâyandır.

Temiz elbise giyinecek, yeni elbise giyinecek, koku sürünecek. Cumaya evvel vakitte girecek. Cumadan evvel Sure-i (Keh'f'i) okuyacak, sure-i Duhân'ı okuyacak. Daha başka bildikleri varsa onları okuyacak. Kur'an'ı okuyacak, zikrini yapacak, tesbihini

yapacak, ibadetle meşgul olacak.

Sonra Cuma vakti camiye gelecek. Biraz uzunca olur ama olsun. Namazı kılarırsın. Allah Teâlâ;

“—Namazı kıldıktan sonra işe dağılın.” buyuruyor.

Fenteşirû diyor ama bu fenteşirû başka mânalar da içeriyor:

“—Siz artık dağılın; hastalarınız varsa onları ziyaret edin, va’z u nasîhat meclisleri varsa oralara gidin. Va’z u nasîhat dinleyin. Akraba-ı taallûkatınıza ziyaretler yapın. Birbirinize gidip gelin. Cenaze namazlarınız varsa onları kılın.

Bir insan Cuma günü gusleder, bir fakire sadaka verir, cenaze namazını da kılarsa, bu adamın mağfûrîn zümresine idhâl olunacağına dair haberler de vardır.

n. Yalnızlık ve İyi Arkadaş

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹³

الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ السَّوِّءِ ، وَالْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ ؛
وَأَمْلَاءُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ السَّكُوتِ ، وَالسَّكُوتُ خَيْرٌ مِنْ إِمْلَاءِ الشَّرِّ^{٢٢}
(ك. ه. هب. والخرائطي وأبو الشيخ والعسكري عن أبي ذر)

RE. 240/2 (*El-vahdetü hayrun min-celîsi's-sûi, ve'l-celîsü's-sàlihu hayrun mine'l-vahdeti; imlâü'l-hayri hayrun mine's-sükûti, ve's-sükûtü hayrun min emlâi's-şerri.*)

(*El-vahdetü hayrun min-celîsi's-sûi*) “Yalnızlık, fena arkadaştan hayırlı, (*ve'l-celîsü's-sàlihu hayrun mine'l-vahdeti*) iyi arkadaş ise yalnızlıktan hayırlıdır. (*İmlâü'l-hayri hayrun mine's-sükûti*) İyi şey yazılması sükuttan hayırlı, (*ve's-sükûtü hayrun*

²¹³ Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.387, no:5466; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.256, no:4993; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXVI, s.215;

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.43, no:28446; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.4557, no:342.

min emlâi'ş-şerri) sükût da şer yazılmasından hayırlıdır.”

Yalnızlık kötü komşudan, kötü arkadaştan iyidir.

Canın mı sıkılıyor? Kötü komşu ile oturmaktan yalnız kalmak hayırlıdır.

Güzel arkadaş, güzel arkadaş ortamı, o da yalnızlıktan hayırlıdır. Arkadaşın salihse, güzelse sen ondan istifade edersin; o da senden istifade eder. Hayırlı konuşmalar olur. Bu, yalnızlıktan, uzletten hayırlıdır.

İki taraf da gerek dünyaya ait, gerek ahirete ait hayırlı konuşmalar yapıyor. Bu sükuttan daha hayırlıdır. Sükuttan bir şey çıkmaz, sükût ölülere mahsustur.

Fakat şer konuşmalar yapmaktan sükût daha hayırlıdır. Konuştuğun şeyler hayra yaramıyorsa, sükût etmek daha a'lâdır.

Cenâb-ı Hak hepimizi afv u mağfiret eylesin... Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Cenâb-ı Hak cümlemizi sevdiği hakikî müslümanlar zümresine dâhil eylesin ve sevdiği hakiki amellere muvaffak eylesin...

Amasya'da bir arkadaşımız var. Güzel mektuplar yazar. Dedikodulu laflar etmez. Yazdığı mektupta bana Hz. Ali Efendimiz'in bir duasını nakletmiş:

“—Yâ Rabbi! Bana izzet cihetinden senin bana Rab oluşun kâfidir. Bana da ihtiyaç cihetinden senin gibi bir Allah'a kul olmam kâfidir. Başka iftihar istemem, başka izzet de istemem.”

Allah'a çok şükür ki bizi müslüman yaratmış, el-hamdü lillâh. Bu izzet bize yeter artar.

Li'llâhi'l-fâtihah!

16. 07. 1972 - İskenderpaşa Camii

21. ÇOCUK GÖNÜL MEYVASI

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الولد ثمرة القلب، وإنه مجبنة، مبخلة، محزنة

(ع. عن أبي سعيد)

RE. 240/3 (*El-veledü semeretü'l-kalbi, ve innehû mecbenetün, mebhaletün, mahzenetün.*)

Sadaka rasûli'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Çocuk Gönül Meyvasıdır

Ebu Ya'lâ, Ebî Said el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁴

الولد ثمرة القلب، وإنه مجبنة، مبخله، محزنة
(ع. عن أبي سعيد)

RE. 240/3 (*El-veledü semeretü'l-kalbi, ve innehû mecbenetün, mebhaletün, mahzenetün.*)

(*El-veledü semeretü'l-kalbi*) ‘Evlat, kalbin meyvasıdır. (Ve *innehû mecbenetün, mebhaletün, mahzenetün*) Ve o evlat korku, hasislik ve hüzün tevliid edicidir.”

Evlatlar, çocuklar bu gönlün meyvasıdır. Çocuklara buna göre muamele etmek lazım!

Çocuk gönlün meyvesi olmakla beraber, Cenâb-ı Hakk'ın da varlığına, birliğine alâmet olan delillerden birisidir. O yavrucuğun nereden hâsıl olduğunu, nasıl hâsıl olduğunu, ondaki güzelliği görünce insanın Allah'ı hatırlamaması, Allah'a dönmemesi elinden gelmez; eğer düşünmüyorsa o başka. Düşünmeyenlere sözümüz yok. Ama düşünecek olursan ondaki o hilkate bak. O ufacak hilkat, o anne karnında dokuz ay içerisinde ne âleme gelmiş, ibtidası belli; sonra o halden tedricî bir şekilde büyüyor. Sonra bu dünyaya da sığmamaya başlıyor.

İnsanın bunu düşünmesi Allah Teâlâ'ya dönmesine, O'na kulluk etmesine ve onun yolundan ayrılmamasına kifayet eder.

Ama şu kadarı var ki: Ana babalar çocuklarına karşı sevgi beslerler. Bu sevgilerinden dolayı onlar da bahillik korkaklık, hüzün, keder başlar. Korkaklığı şuradan ileri gelir ki *mecebene* “Ya

²¹⁴ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.305, no:1032; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.284, no:13478; Ebî Said el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.294, no:44486; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.13, no:25453.

bir şey olursa?” diye korkar.

“—Efendim, paraları buna harcarsam, harca girersem, paraları dağıtırsam bunlara kim bakacak? Ne olacak? Hasta olursa vay ölürse ne olacak?”

Bu kızdığı insanı teşvişlere de sokuyor. Bu sefer harbe gitmek istemiyor.

“—Harbe, cihada gidersem bu çocuk kalır.”

Hayırlara para verecek ya;

“—Bu çocuk yetişecek büyüyecek sermaye ister, okuyacak para ister, evlenecek para ister.” diye düşünür, Bu sefer paraları sıkmaya başlar; sanki iyi bir şey...

Ondan sonra bir de insanlık hâli; hastalıkları olur, rahatsızlıklar olur. Bu da onu kederlere sokar.

Allah’a itimadı layıkıyla olsa, onu nasıl verdiyse onun takdiratının da onun elinde olduğunu bilir. Ona neler takdir ettiyse, o takdirâta razı olmak da kulun vazifesidir. O takdire razı olamıyorsa ve ondan dolayı korkaklık ve sıkılık yapıyorsa bu onun aleyhine olur. O zaman o evlat onun lehine olmaz da aleyhine olur.

Onun için evlatlara, hele yüzlerine karşı hiç dokunmayın, vurmayın! Kızarsınız bazen, insan çocuğa kızar, bir tokat vurur yüzüne. Hele yüzüne hiç vurma!

Niçin? Yüzde cemâlullah var. O yüzdeki hilkate bir bak; onu yaratana bir tasavvur et! Bak ne güzel! Toprağı ne hale getirmiş!

Kökü topraktır insanın... Adem AS nasıl topraktan yaratıldıysa, bugünün insanı da yine topraktan oluyor. Yediğin içtiğin gıdalarla hâsıl olan o kuvvet ve kudretler, nihayet o çocuğun dünyaya gelmesine sebep oluyor; kökü topraktır. Ama o toprağı Cenâb-ı Hak nasıl çekip çeviriyor, insanın içinde ne hâle getiriyor. Bak sana ne güzel bir mahsul veriyor.

Onun için çocuğa vurma, terbiyesini güzel yap! Nasihatlerle onu güzel yetiştirme şekillerini araştı, bul ve onu güzel bir müslüman olarak yetiştir. Yetiştirirsen bu çocuk senin için faydalı olur. Ama onu bir dinsiz olarak, ahlâksız biri olarak yetiştirirsen

olmaz.

Bugün mesela birçok hikâyeler dinledik. Allah esirgesin, bunlar da insan, onlar da insan...

Peki kabahat anasında mıdır, babasında mıdır, cemiyette midir? Kabahat nerededir bilinmez.

İnsan beşeriyete zararlı; işte bu da çocuktan meydana gelen beşer. Mesela yolda giderken, arabaya binerken insanların paralarını alıyorlar, yerli yabancı tanımıyorlar; elinden alıyor, yolundan alıyor, her şeyden alıyor. Bunu da kendisi için geçim yolu yapıyor, buna da;

“—Geçim için yapıyorum. Çoluğum çocuğum var, bakmak zorundayım, onları geçindirmeye çalışıyorum!” diyor.

Bu haramlarla geçinen çocukların akıbeti acaba nasıl olur?

Paramı saklıyorsun; çocuğun hatırı için hayırlara veremiyorsun. Bir de aksi takdirde çocuk böyle zararlı olduğu vakitte onu haram parayla besliyorsun. Haram paralarla, gıdalarla beslenen çocukların hâlini biliyor musun?

Biliyor musunuz, Cenâb-ı Hak domuzu neden haram kılmış?

Kimisi der ki:

“—İşte onda mikrop var, eti yenmesin diye haram kılmış.”

Gâvur pekâla yiyor işte bunun etini; bir şey de olduğu yok. Asıl kötülük onun etinde değil, huyundadır. Domuz, dişisini kıskanmayan bir mahlûktur. Yediği her hayvanın iktizasında insanda bir kan hâsıl oluyor. O kandan bir cevher insanı ya iyiliğe ya da kötülüğe sevk ediyor. İşte bu domuzun huyunun insana geçmemesi için Allah domuzu haram etmiştir.

Allah-u Teâlâ'nın nasıl güzel bir lütfudur ki, insana her nimetinden vermiş. İnsanın bu nimeti kullanması lazım. Onu iyiye kullanırsan iyi olur; kullanamazsan kötü olur.

Onun için çocuklara çok dikkat edilmelidir. Onları dövmek suretiyle, tehdit suretiyle değil de hilim yoluyla onların ıslahına çalışılmalıdır ve yetiştirmelidir.

b. Çocuk Cennet Kokusudur

Hakîm-i Tirmizî, Havle bint-i Hakîm RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki: ²¹⁵

الْوَلَدُ مِنْ رِيحَانِ الْجَنَّةِ (الحكيم عن خولة بنت حكيم)

RE. 240/4 (*El-veledü min reyhâni'l-cenneti.*) “Evlat, Cennet reyhanındandır.”

Çocuk, cennet kokularından bir kokuyla geliyor insana... Hele o dört ay içerisinde mütemadiyen ağlaması, sızlaması, bayılması, hep ananın babanın defterine tek tek sevap olarak geçer.

Bağırdığında kızma! Orada senin defterine tek tek geçiyor. Çocuk buluş devresine erişinceye kadar ona günah yazılmaz, masumdur. O masumluğu halinde iken onu Allah'ın yoluna doğru kaydırabilirsen namazına alıştırırsın, ibadetine alıştırırsın, iyiliği öğretirsin.

Dün nikâha geldiler;

“—Hocaefendi, bizim nikâhımızı kıyın!” dediler.

Beşiktaş müftüsü var, Allah selamet versin- ona da gitmişler;

“—Aman hocaefendi, bize bir nikâh kıy.” demişler.

“—Oğlum 32 farzı öğrenmeden olmaz; hadi git, bunları öğren de gel!” demiş.

Bir müslüman karşısındaki adama sorsa;

“—Oğlum, eğer nikâh istiyorsan namazın farzı kaçtır? Nelerdir, söyle bakalım.” dese, “Abdestin farzı kaçtır, söyle!” dese, karşındaki duraklar, kalır.

Çünkü abdest almamış ve namaz kılmamış bir insan; ne abdestin farzını söyleyebilir, ne namazın farzını söyleyebilir, ne başka bir şeyi söyleyebilir.

²¹⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.273, no:44422; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.17, no:25460.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.149; Hz. Aişe RA'dan.

Yoksa:

“—Aldın mı?”

“—Aldım.”

“—Vardın mı?”

“—Vardım.”

“—Hadi uğurlar olsun, Allah selâmet versin!”

Bunlar hep annenin babanın ilk vazifeleridir. Anne baba evladına İslâmiyet’i layıkıyla öğretmek mecburiyetindedir.

“—Yok hemen dünyasını kazansın; şuraya verelim, istikbalini temin etsin! Burada para çok, hadi bakalım... Sonra âhirete nasıl giderse gitsin.”

Bu çok cahilâne ve acemice bir hareket. Allah hepimizi affetsin...

Evlat üzerinde çok titizlikle durulması lazım. Onları İslâm terbiyesi üzerinde yetiştirmek lazım! Nafakasına karışma canım; onun rızkını veren Allah, daha onu yaratmadan evvel halk etmiştir, nasıl olsa rızık onun ayağına gelir.

Ama az veya çok olmakta bir hayır yok; çok parası olursa çok yaşar zannetme!

Allah’ın takdiri olan rızık boğazdan geçendir zaten. Buradan geçen senin için, onun gerisi mirasçılar için. Ondan da sen mesulsün.

c. Düğün Yemeği

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁶

²¹⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.185, no:3254; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.32, no:1905; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VII, s.243, no:7393; Ebû Hüreyre RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.28, no:20340; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.137, no:6596; Beyhaki, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VII, s.260, no:14286; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebir*, c.V, s.272, no:5306; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.143, no:2065; Züheyr ibn-i Osman RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.306, no:44623; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.17, no:25461.

الْوَلِيمَةُ أَوَّلُ يَوْمٍ حَقٍّ، وَالثَّانِي مَعْرُوفٌ، وَالْيَوْمُ الثَّلَاثُ سَمْعَةٌ وَرِيَاءٌ

(حم. د. ن. طب. ق. حب. هب. عن زهير وحسن وأبي هريرة

وابن مسعود)

RE. 240/6 (*El-velîmetü evvele yevmin hakkun, ve's'sâniye ma'rûfün, ve'l-yevme's-sâlise süm'atün ve riyâün.*)

(*El-velîmetü evvele yevmin hakkun*) “Birinci günkü düğün yemeği borç ve haktır. (*Ve's'sâniye ma'rûfün*) İkinci günü iyidir. (*Ve'l-yevme's-sâlise süm'atün ve riyâün* Üçüncü günkü gösteriş ve riyadır.)

Şimdi ekseriyetle düğünlerde bir yığın ziyafet yapılır. Düğün yaparken, evlenirken insanın hiç olmazsa bir koyun kesip beş on kardeşini davet edip bunları yedirmesi İslâm'ın şiarındandır.

Yoksa hanımı alıp arabaya binip kaçmak değil! Bu, Müslümanlıktaki esastır. Hemen düğünü yaptık, nikâhı da kıydık; hadi şimdi gidelim. Hanımı alıyor, memleketlerine gidiyor; otellerde motellerde kalıyor. Bu İslam'ın şiarına hiç yakışmaz. Allah kusurlarımızı affetsin...

“—İkinci günü ziyafet yapmak; o da maruf tur, iyidir; yani onda da bir sevap vardır. Fakat üçüncü günü de ziyafet yaparsa, bu riyakârlıktır.” diyor.

“—Üç güne lüzum yok; iki gün de kâfidir.” demek.

d. Düğün Yemeğine Gitmenin Lüzumu

Beyhakî ve Neseî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁷

²¹⁷ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.179, no:3250; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.485; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.68, no:13190; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*,

الْوَلِيمَةُ حَقٌّ، فَمَنْ لَمْ يَجِبْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ؛ وَمَنْ دَخَلَ عَلَى
غَيْرِ دَعْوَةٍ، دَخَلَ سَارِقًا، وَخَرَجَ مُغِيرًا (ق. ن. عن ابن عمر)

RE. 230/7 (*El-velîmetü hakkun, femen lem yücib, fekad asa'llàhe ve rasûlehû, ve men dehale alâ gayri da'vetin, dehale sârikan ve harace muğîran.*)

(*El-velîmetü hakkun*) “Düğün yemeği haktır, gereklidir. (*Femen lem yücib, fekad asa'llàhe ve rasûlehû*) Kim bu davete icabet etmezse, Allah ve Rasûlüne asi olur. (*Ve men dehale alâ gayri da'vetin*) Kim de bu yemeğe davetsiz giderse, (*dehale sârikan ve harace muğîran*) girerken hırsız olarak girer, çıkarken

c.VII, s.104, no:9647; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.314, no:528; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.433, no:748; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.307, no:44629; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.18, no:25463.

yağmacı çıkar.”

Diyelim ki biri evleniyor, düğün yapacak. Bu düğündeki ziyafet haktır, vaciptir.

Şimdi çağırıyorlar, davetiyeler geliyor. Eğer o davete gidilecek yerde günaha müteallik şeyler yoksa, davete icabet vaciptir. Eğer günaha taalluk eden içki ve sair işler varsa, o zaman gitmek caiz değildir.

Ama günaha dair bir şey yok. Çağırmış; herkes yemek yiyecek, dua edecek, buna icabet vacip; sünnet değil vaciptir!

(*Femen lem yecib*) “Eğer icabet etmezse...”

“—Adam bırak kim gidecek oraya? Evlenirse evlensin varsın; bana ne? Beni çağırdı, bir şey istiyor benden. Bir şey götürüyüm diye davet ediyor.”

Böyle şeyler de çok ayıp ve abestir. Müslümanların birbirlerine her cihetten yardımı lazımdır. “O evlenen adama hediye vereyim; o da bana getirsin.” diye değil!

Verirsen, onların da memnuniyetini mucip olur ve güzel bir hareket yapılmış olur. O vermemek ya bahillikten ileri gelir, ya kıskançlıktan ileri gelir; o da iyi bir şey değil!

(*Femen lem yecib, fekad asa’llàhe ve rasûlehû*) “Evlenme davetine gitmezse, hem Allah’a hem de Rasûl’üne isyan etmiş olur.”

(*Ve men dehale alâ gayri da’vetin*) Yine orada düğün var, yemek de var, ziyafet de var.

“—Ahmet biz de gidelim be, Mehmet biz de gidelim be...”

Bu caiz değildir. Çağrılmayan insanın düğüne gitmesi kat’iyyen caiz değildir. Giderse; (*Dehale sârikan*) “Oraya hırsız olarak girmiş olur. (*Ve harace muğîra*) İçeriden de yağmacı olarak çıkmış olur.”

Hırsız olarak girmiş, yağmacı olarak çıkmış olur. Çünkü düğün sahibi, ona göre kendisini ayarlamıştır.

Hele bugün, bu daha da önemlidir. Eskiden daha başkaymış ama bugün her şeyi hesapla yapıyorlar. Hesabına göre yemek

yapmış, etmiş. Fazla insan gelirse adam, davetlilere tam ikramını yapamaz, mahcup kalır.

Onun için, Efendimiz SAS'den Beyhâkî ve Neseî'nin rivayetiyle gelen bu kavle göre caiz değil.

e. Herkes Cehenneme Uğrayacak

Ahmed ibn-i Hanbel, Abd ibn-i Humeyd, İbn-i Mâce, Hâkim ve Beyhakî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁸

الْوُرُودُ الدُّخُولُ : لَا يَبْقَى بَرٌّ ، وَلَا فَاجِرٌ إِلَّا دَخَلَهَا ، فَيَكُونُ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ بَرْدًا وَسَلَامًا ، كَمَا كَانَتْ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ؛ حَتَّى أَنْ لِلنَّارِ ،
ضَجِيجٌ مِنْ بَرْدِهِمْ ؛ ثُمَّ يَنْجِي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَيَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثَاً
(حم). وعبد بن حميد ، هـ. في تفسيره ، وأبو أحمد الحاكم في
الكنى ، ك. هب. وحسنه عن جابر)

RE. 240/9 (*El-vürûdü'd-duhûlü: lâ yebkà berrun ve lâ fâcirun illâ dehalehâ, feyekûnü ale'l-mü'minîne berden ve selâmen, kemâ kânet alâ ibrahîme; hattâ enne li'nnâri dacîcün min berdihim; sümme yünecci'llezîne'ttekav, ve yezeru'z-zâlimîne fihâ cisiyyâ.*)

(*El-vürûdü'd-duhûlü*) “Kur'an'daki vürûd, cehenneme

²¹⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.328, no:14560; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.630, no:8744; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.336, no:370; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.333, no:1106; *Müsnedü'l-Hâris*, c.IV, s.295, no:1115; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.437, no:7270; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.150, no:11159; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, C.I, s.127; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.8, no:2911; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.6, no:25428.

duhuldür, cehenneme girmektir. (*Lâ yebkà berrun ve lâ fâcirun illâ dehalehâ*) İyi olsun, kötü olsun, ona girmeyen kalmaz. (*feyekûnü ale'l-mü'minîne berden ve selâmen*) Yalnız mümine, serin ve selâmet olur, (*kemâ kânet alâ ibrâhîme*) Hz. İbrahim AS'a ateşin serin olduğu gibi. (*Hattâ enne li'nnâri dacîcün min berdihim*) Öyle ki müminlerin soğukluğundan Cehennem bağırır. (*Sümme yünecci'l-lezîne'ttekav*) Bundan sonra Allah, takva ehlini kurtarır, (*ve yezeru'z-zâlimîne fihâ cisiyyâ*) zalimleri ise orada yüzüstü bırakır.”

Allah-u Teâlâ bir âyet-i kerimesinde:

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا (مریم: ٧١)

(*Ve in minküm illâ vâridühâ*) “İçinizden, oraya uğramayacak hiçbir kimse yoktur!” (Meryem, 19/71) buyuruyor.

Herkesin yolu oradan geçiyor. Cehenneme girecek öte taraftan çıkacak.

Vürûd'un mânası, Cehenneme dâhil olmak demek. İyisi de kötüsü de oraya girecek. Cehennem mü'min için gayet güzel, soğuk olacak, Nasıl Nemrut'un ateşi İbrahim AS'a bir şey yapamadı. Binaen aleyh cehennem de mü'mine ve iyi kimselere bir şey yapamayacak.

Bak ateş muhakkak yakıcı değildir, bıçak muhakkak kesici değildir, su muhakkak boğucu değildir. Eğer su boğucu olsaydı Musa AS'ı da boğardı. Bıçak kesici olsaydı, İsmail AS'ı da keserdi. Ateş yakıcı olsaydı, İbrahim AS'ı da yakardı. Bunlara niçin bir şey yapamadı?

İzn-i İlâhi yok. İzn-i İlâhi olmayınca bir şey yapamaz.

Onun için cehenneme gireceğiz. Orası bizim için gayet selamet bir yer olacak; güzelce yolumuzdan öbür tarafa geçip gideceğiz. Hatta o kadar ki, mü'minin geçişinden, vereceği soğukluktan dolayı cehennem feryada başlayacak:

‘—Çabuk git, benim ateşimi söndüreceksin, bir daha günahkârları yakamayacağım!’ diyecek.

Sonra mü'minler selamete çıkacak, kâfirler orada kalacak.”

Dizleri üzerine çökmüş oldukları halde orada öyle kalacaklar; yürümeye dışarı çıkmaya imkân bulamayacaklar. Onun için iman denilen bu “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” kelimesindeki fazîletlerin ne demek olduğunu ancak o gün anlayacağız.

Evet, beşer olmamız dolayısıyla günahlardan salim olamayız. Peygamber de değiliz. Masum olalım ki hiç günah işlemeyelim. Binaen aleyh hiç günah işlemekten de Allah ona azap eder. Allah isterse, hiç günah işlememiş adama da azap eder. Onun için kudret onun, kuvvet onundur. Yalnız bize düşen, o imanı muhafaza ederek iman ile ahirete göçebilmemizdir.

Peygamberimiz SAS hep dualarında hüsn-ü hâtimeye müteallik dualar buyurmuşlardır:

“—Son nefeslerimizi hayırlı et, hayırlı amellerle bizleri meşgul et, ibadetlerimizin hayırlısını son nefeslerimize kadar bize ihsân et, hüsn-ü hâtimelerle can verelim!”

f. Vera' Nedir?

Taberânî, Vâsile RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²¹⁹

الْوَرَعُ الَّذِي يَقِفُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ (ط. عن واثلة)

RE. 240/10 (*El-verau'llezî yakıfü inde's-şubheti.*) “Asıl vera', şüpheli karşısında duraklamaktır. Yâni, o şüpheliye itiraz etmek, ona gitmemek; onu yapmamaktır.”

Vera' haddi zatında haramlardan ve şüphelilerden sakınmak ve korunmaktır. Aynı zamanda hem haramdan hem de şüphelilerden kaçınacaksın ki vera' sahibi olasın.

Bu vera' seyyidü'l-ameldir, amellerin de seyyididir, başıdır,

²¹⁹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.81, no:197; Vâsile RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.428, no:7289; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.4, no:25423.

üstünüdür, efendisidir. Her kimde ki mâsiyetten kendisini çevirecek bir vera' olmazsa; bir günahı işlemekle işlememek arasında kalmışken onu o gûnahtan kurtaracak bir kuvvet-i kudsiyyesi yoksa, Allah onun diğer amellerine iltifat etmez.”

“—Demek ki sen günahla baş başa kaldın ve o günahı işledin. Benim her yerde her şeyi gördüğümü, bildiğimi sen pekâlâ biliyorsun; benden gizli hiçbir şey yok. O hiçbir şey yokken yalanı da söylüyorsun, fenalıkları da yapıyorsun, günahlara da iltifat ediyorsun ve benim bildiğimi de biliyorsun. Benim bildiğimi hiç sayarak bu gûnahtan kaçamadın. Öyleyse senin diğer amellerinin hiç kıymeti yok; hepsi gösterişten ibaret!” diyor Allahu Teâlâ.

O vera', gerek gizli, gerek aşikâr her halinde Allah'tan korkmanın neticesidir. Allah'tan olan korkunun neticesi, insanın haramlara hatta şüpheli şeylere yaklaşmamasıdır. “Acaba bu haram mı, değil mi?” diye şüphe duymasıdır. Haram da olabilir helal de ama haram ihtimali var, şüphe var. Bu şüpheliden de kaçacak.

Vera' sahibi insan bu şüpheliye de sokulmaz. Bu da onun Allah'tan korkusundaki kuvveti gösterir. Kuvveti fazla olan insan, böyle şüpheli şeylerin yanına sokulmaz.

Onun için sır u alenîde, gizli ve aşikârda Allah'tan korkmak, vera' sahibinin işidir,

İster zengin ister fakir her halde iktisada riayet etmek de mü'minin vazifesidir.

“—Ben zenginim canım, kim karışır benim parama. Allah versin yahu!”

Allah Rasûlü diyor ki:

“—O zenginlik halinde bir sürü israfları yapacağına, onları meşru yollarda, helâl yollarda, Ümmet-i Muhammed'in istifadesine harcasan fena mı olur?”

Nasıl ki fakirlikte ve zenginlikte iktisat lazımsa, ister kızdığın vakitte olsun, isterse kızmadığın vakitte olsun hükmü adalet üzerine, hak üzerine verebilmek gerekir.”

“—Ben buna kızıyorum, bu iyi adam değil; şuna şu cezayı vereyim!” olmaz.

Âgâh ve mütenebbih olunuz. İyi dinleyiniz, iyi düşününüz! Mümin, nefesine hâkim olan insandır. Nefsine hâkim olamayan insan iman noktasında mü'min değil değildir de gayet zayıf bir insandır; yularını başkası çekiyor.

Mü'min; kendisi için ne isterse, insanlar nas için de aynı şeyi isteyen kişidir. Mü'min kendi için nasıl hayat istiyorsa, iman istiyorsa, selâmet istiyorsa, saadet istiyorsa, bütün insanlar için de bu saadet ve selâmeti istemedikçe olmaz. Herkes için bunu isteyecek.

Öyleyse parana da hâkim olacaksın, o paranla zuafa-ı müslimîni koruyacaksın. Muhtaçları koruyacaksın. Daha nerede ihtiyaç sahipleri varsa onları arayıp bulacaksın.

Şimdi size dinlediğim hikâyelerden bir hikâyeye anlatacağım:

Medine-i Münevvere'de pembe bir avize var, görmüşsünüzdür. Bu avize, meşhur bir avize... Orada toplanmak suretiyle işaret verir. Bu avizenin sebebini şimdi size anlatayım. Bunu bu sabah bizim bir avukat kardeşimiz anlattı; -aklımda kaldığı kadar.-

Bir zengin Hintli efendi, birçok maiyetiyle beraber hacca gelmiş. Tabi burada para dayanmıyor; bol keseden dağıtmak suretiyle parası bitmiş. Bitmiş ama maiyeti de var. Onlara da bakmak mecburiyetinde, zarurette kalmış. Fakat meşhur bir adam, kimseye halini açıp da;

“—Böyle bir zarurette kaldım; bana biraz yardım edin.” diyecek biri de değil. O da herkesin yapacağı bir iş değil.

Memleketi ta Hindistan, oraya kadar gidip gelmesi uzun zaman alır. Boynunu bükmüş;

“—Yâ Rasûlallah, nasıl olacak? Artık benim halim malum...” demiş, bir iltica yapmış.

Cenâb-ı Hakk'a yalvarmış. Bir gece bir rüya görmüş. Rüyasında Rasûl-i Ekrem SAS:

“—Fılan sokaktaki filan adama git, senin ihtiyacını versin!” demiş.

Bu yine gitmiyor, sabrediyor. “Bakalım, belki rüyadır.” diyor. Ertesi akşam yine güvenip de adamın kapısına gidemiyor. Üçüncü akşam tekrar rüya görüyor. “Eh artık gideyim.” diyor. Arıyor, evi buluyor, adama selam veriyor. “Ve aleyküm selam” “Hal keyfiyet bundan ibaret” diyor.

“—Rasûlullah’ın selâmı var; benim bin altına ihtiyacım var.” diyor.

Adam:

“—*Bismillah!*” diyor, hemen kalkıyor, bin altını önüne koyuyor.

Hintli adam gidiyormuş, kapıdan çeviriyor;

“—Gel gel! Rasûlullah sana ne dedi?” diyor.

“—Selâm söyledi, benim için bin lira versin.” dedi.

İkinci defa:

“—Al şu bin lirayı.” diyor.

Tekrar giderken “Gel gel.” diyerek arkasından çeviriyor:

“—Ne demişti, şunu bir daha tekrar eder misin?” diyor.

Aşk-ı Rasûlullah’a bak sen, insanlardaki şu fazilete bak. Hiç bizlerle ölçülecek hâli var mı?

Yine bin lira daha veriyor. Adam alıyor üç bin lirayı, hac vaktini güzelce geçiriyor, memleketine gidiyor.

Ertesi senenin haccına daha çok para alarak geliyor; adamın kapısına geliyor;

“—Al şu üç bin lirayı!” diyor. Adam diyor ki;

“—Ben onu sana hasbeten lillâh verdim. O Rasûlullah’ın selamının mukabili... Allah mübarek etsin!” diyor.

Zorluyor ama adam parayı almıyor. Adam almayınca Avrupa’dan o avizeyi ısmarlıyor, getirip oraya diyor. O avizenin hikayesi buymuş; bugüne kadar biz bilmiyorduk.

Allah hepimizi afv u mağfiret eylesin. Aşk-ı Rasûlullah, muhabbet-i Rasûlullah böyle olur. Paraları iyi yerlere harcamanın mükâfâtları da böyle olur.

Bunlar da hep bu vera’ denilen nefse hâkim olmanın ve Allah’tan korkmanın alametidir. Vera’ oldu mu, Allah’tan korkma oldu mu, nefse de hâkim oldu mu, insan her şeyini hesapla yapar.

g. Vesvese İmandan dolayıdır

İkinci bir hadiste Efendimiz;

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁰

الْوَسْوَسَةُ مَحْضُ الْإِيمَانِ (محمد بن عثمان والأذري في
كتاب الوسوسة)

RE. 240/10 (*El-vesvesetü mahsu'l-imân.*) “Vesvese imanın ta kendisidir.”

Vesvese hepimizde olan bir hadisedir, içimizin kuruntusudur. Bu namazda da olur, namazın dışında da olur. İnsanı boş şeylerle meşgul eder.

Bu vesvese sırf imandan ileri gelir. Bu içerideki kuruntular, meşguliyetler; işte şunlar bunlar imanın iktizâsıdır. Çünkü bu vesvese, şeytanın insan ile muharebesidir.

Niçin?

Şeytan seni şaşırtmak ister, meşgul etmek ister şöyle yapar böyle yapar. İnsanın imanına düşman olduğu için, böyle vesveseleri insanlara verir. Fakat gâvurların vesvesesi yoktur, gâvurlara şeytan musallat olmaz.

Niçin?

Hırsız zengin evini arar, fakir evine hiç hırsızın girdiği yoktur. Çalacağı hiçbir şey yoktur. Ama zenginin evinden boş çıkmayacağını biliyor. Binaen aleyh, iman en büyük zenginliktir. Onun için şeytan oraya musallat oluyor.

Ondan dolayı vesveseden korkma. Vesveseler suya benzetilmiş. Bol yağmurlar yağdığı vakitte birçok sıkıntıları alır.

²²⁰ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.326, no:189; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.186, no:90; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LVII, s.89; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.324; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.250, no:1264; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.7, no:25433.

Su bulanık halde akar ama temiz değildir. Bulanık olsa bile akar. Akar ama gittiği yerde durulunca, gayet güzel olur. Göle, denize nereye dökülecekse dökülür; döküldüğü vakit, bir müddet sonra bakarsın berrak, tertemiz bir su olur. O çöpler dibine çöker.

İşte böyle insan, kemâle ulaşınca kadar içindeki vesveselerle meşgul olur. Ne zaman kemâle erişir, o zaman bu vesveseler biter. O da herkese nasip olmaz tabi.

h. Namazda Vesvese

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²¹

الْوَسْوَسَةُ فِي الصَّلَاةِ مِنَ الدِّينِ ، مِنْ صَرِيحِ الْإِيمَانِ ، وَلَا تَكَادُ
تُخْطِئُ مُؤْمِنًا (الأذرعى عن عقيل مرسلًا)

RE. 240/13 (*El-vesvesetü fi's-salâti mine'd-dîni, min sarîhi'l-imânî, velâ tekâdü tuhtiu mü'minen.*)

(*El-vesvesetü fi's-salâti mine'd-dîni*) “Namazda vesvese dindendir, (*min sarîhi'l-imânî*) ve açık imandandır. (*Velâ tekâdü tuhtiu mü'minen*) Hemen hemen hiçbir mümini şaşırmaz.”

Bu vesvese bhusus namazda olur.

Ali ibn-i Ebû Tâlib Hazretleri buyurmuşlar ki:

“—Küffar ile bizim aramızdaki fark bu vesvesedir.”

Küffarın namazında vesvesesi olmaz, müslümanlarınkinde olur. Çünkü şeytan onlara musallat olmaz.

Vesveseden dolayı insan mes'ul olmaz. Ne zaman ki o içerisindeki kuruntuyu yapmaya azmederse, onlara uyup yanlış yaparsa, ondan dolayı mes'ul olur. Yoksa o insanın içerisindeki kendi kuruntu verişleri, vesvese verişleri zararsızdır. Onlara hiç kulak asmamak, o ne derse desin iltifat etmemek lâzım!

“—Öyle değildir, böyledir.” diyerek ona cevap vermeye

²²¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.251, no:1265; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.7, no:1265.

kalkmamak lâzım!

i. İçki Parası Haramdır

Taberânî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²²

الْوَيْلُ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ، إِنَّهُ حَرَّمَ عَلَيْهِمُ الشَّحْمَ ، فَيَطْرُونَهُ ، ثُمَّ يَبِيعُونَهُ ، ثُمَّ
يَأْكُلُونَ ثَمَنَهُ ، وَكَذَلِكَ ثَمَنُ الْخَمْرِ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ (طب. عن ابن عمر)

RE. 241/1 (El-veylü li-benî isrâîle, innehû harâmun aleyhimü's-şahmü feyütırrûnehû, sümme yebîûnehû, sümme ye'kûlûne semenühû ve kezâlike semenü'l-hamri aleyküm harâmün.

Veyl o beni İsrail'e ki, kendilerine iç yağı haram edildiğini halde onu alıp, satıp bedelini yiyorlar. İşte bunun gibi size de içki bedeli haramdır.

“—Benî İsrâil'e, yahudilere yazıklar olsun!”

Cenâb-ı Hakk'ın onlara haram ettiği o hayvanın iç yağlarını sattılar. “İç yağlarını yemek haram, yemeyeceğiz; satalım.” dediler. Sattılar, parasını yediler.

“—Bu satıp da parasını yediklerinden dolayı o beni İsrail'e yazıklar olsun!”

Ve kezâlike semenü'l-hamri aleyküm harâmun. “Sizin işiniz de tıpkı bu yahudiler gibidir ki siz de rakıları, şarapları şişelerde satıyorsunuz; ‘Biz şişede satıyoruz.’ diyorsunuz.”

İşte o yahudiye olan haramlık nasılsa sizin için de bu şarabı ne şekilde satarsanız satınız aynı şekilde haramdır.

Onun parası nasıl haramsa bu şarabı satanın parası da öyle

²²² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.117, no:5982; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.156, no:6400; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.21, no:2982; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.18, no:25465.

haramdır. Ama şişede sat, nerede satarsan sat.

Satmıyor musun? Bu satış haramdır.

Ne yazık ki bugün memlekette bunu yapmayan pek nadir insan var.

“—Bunu yapamazsam aç kalırım, geçinemem, alışveriş de yapamam.” diyor.

Ne kadar kötü bir akide!

Haramdan para kazanmak çok kolay yahu! Orada her gün uğraşacağına al silahını, çık dağa, bu çok parayı iki günde kazan, gel. İnsan harama tenezzül etmemelidir. İşte asıl vera’ denilen şey burada anlaşılıyor. Bu şişeyi satmak haramdır, bundan şüphe de yoktur. Bu haram-ı kat’idir. Haram-ı kat’i olduğu halde bunu satan insanın neresinde vera’ olacak artık?

j. Mirasçıya Mal Biriktiren Kimse

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²³

الْوَيْلُ كُلُّ الْوَيْلِ، لِمَنْ تَرَكَ عِيَالَهُ بِخَيْرٍ، وَقَدِمَ عَلَى رِيهِ بِشَرٍّ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ عَمْرٍ)

RE. 241/2 (*El-veylü külle’l-veyli, li-men tereke iyâlehû bi-hayrin, ve kadime alâ rabbihî bi-şerrin.*)

(*El-veylü külle’l-veyli*) “Yazık o kimseye ki, (*li-men tereke iyâlehû bi-hayrin*) çocuğunu mal bırakıyor; (*ve kadime alâ rabbihî bi-şerrin*) Rabbinin huzuruna şerle gidiyor.”

Veyl; Cehennemde bir kuyunun adı olmakla beraber bir teessüf kelimesidir. “Yazıklar olsun, çok yazıklar olsun şu insana

²²³ Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihab*, c.I, s.207, no:314; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.439, no:7275; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.449, no:7390; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.18, no:25464.

ki!” mânâsına kullanılır.

Yazıklar olsun o adama ki, çoluk çocuğuna mal bırakıyor, para bırakıyor, servet bırakıyor. Halbuki Allah’a giderken kötülüklerle gidiyor. Bu malları hayra harcamıyor, hayra sarf edemiyor.

Niçin insanlar paraya çok düşkün? Çünkü, onda hayır var zannediyor ve onu harcamıyor; ne yapıyorsa yapıyor, paraları biriktiriyor.

Binaen aleyh, yazık bu insana ki çoluk çocuğuna paraları, malları bırakıyor da Allah Teâlâ’nın huzuruna giderken günahlarla gidiyor. Buna yazıklar olsun!

k. Veren El Alan Elden Hayırlıdır

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî ve İbn-i Cerîr, Hakîm ibn-i Hizâm RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁴

اَلْيَدِ الْعَلِيَا خَيْرٌ مِّنَ الْيَدِ السُّفْلَى ، وَاَبْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ ؛ وَخَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا
كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى ؛ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يَغْنِهِ اللَّهُ ، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يَعْفِهِ اللَّهُ
(حم. خ. وابن جرير في تهذيبه عن حكيم بن حزام)

RE. 241/4 (*El-yedü’l-ulyâ hayrun mine’l-yedi’s-süflâ, ve’bde’ bi-men teülü; ve hayru’s-sadakati mâ kâne an zahri ginen; ve men yestağni yuğnihi’llàhu, ve men yesta’fif yüüffehu’llàh.*)

(*El-yedü’l-ulyâ hayrun mine’l-yedi’s-süflâ*) “Veren el alan elden hayırlıdır. (*Ve’bde’ bi-men teülü*) Efrad-ı aileden vermeye başla! (*Ve hayru’s-sadakati mâ kâne an zahri ginen*) Sadakanın hayırlısı

²²⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.248, no:1338; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.403, no:15361; Beyhakî, *Sünenü’s-Suğrâ*, c.III, s.190, no:1012; Kudâ^, *Müsnedü’s-Şihâb*, c.II, s.221, no:1228; Hakîm ibn-i Hizâm RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.395, no:16224; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXIV, s.307, no:27215.

varlıktan verilendir. (*Ve men yestağni yuğnihi'llàhu*) Kim ki dünyevi hususta istiğna ederse, tok gözlülük ederse; Allah onu ihtiyaçsız kılar. (*Ve men yesta'fif yüffehu'llàh*) Kim ki elini gözünü ötekinden berikinden çekerse, iffetli olursa; Allah da ona iffet ihsan eder.”

Bu hususta üç tane dört tane hadîs-i şerîf vardır:

Veren el alan elden hayırlıdır. Sen verirken akrabandan başla, yakınlarından başla! Yakınlarında muhtaç kimler varsa, evvelâ onları doyur, kandır; ondan sonra başkalarına ver!

Sadakayı ancak varlıklı insan yapar. Varlıklı insan sadakayı verirken, karşı tarafın da “Bu sadakalara bana da ver!” gibilerden kendisini muhtaç göstermesi ayıp şeydir. Kim ki kendisini buna muhtaç göstermezse, Allah ona iffet verir ve ummadığı yerlerden kendisini merzuk eder.

Rızık mutlaka bol olup, insanları çok yaşatması değildir. Allah'ın verdiği geçim, senin vücudunu ayakta tutabiliyor mu? Sana ibadet kudretini verebiliyor mu? Bu senin için kâfidir. Zaten onun fazlasından mes'ulsün.

Ashâb-ı Kiram'ın zamanında fakirin birisine yiyecek bir şeyler götürmüşler. Biliyorlar ki adam çok fakirdir.

“—Al şunu, bir bak.” demişler.

Adam demiş ki:

“—Bugün benim karnım tok, yarına kadar dayanabilirim; ama filan komşum daha açtır, ona götürüver.”

O da aynı tabiri kullanmış:

“—Benim bugün ihtiyacım yok, fakirim bir şeyim yok ama yarına kadar dayanabilirim.”

Binaen aleyh öteki adam daha çok aç. Adam yedi kişiye götürmüş, hep birbirlerine aktarıyorlar, “Bana ver!” demiyorlar.

Bize yedi kişi değil yetmiş kişi gelse yetmiş kişiden daha isteriz. Allah kusurlarımızı affetsin.

Bizdeki cibilliyetle bu insanlardaki cibilliyeti ölç bakalım. O da insan, biz de insanız. Ama bizim gözümüz deryalar gibi aç,

doymuyor. Önüne gelenin yakasına sarılıp zorla koparmayı, kendimize bir hüner sayıyoruz.

Fakir sadaka vermez mi?

Sadaka zenginın vazifesi ise de fakir de verebilir. Fakir verir ama eğer fakirin çoluğu çocuğu yoksa, Allah’a itimadı varsa;

“—Ben bunu verdiğim takdirde Allah bana bol verecek, fazla verecek!” diyorsa, korkmuyorsa; o da verebilir.

Fakat böyle bir tevekkülü yoksa ve çoluk çocuk sahibiyse; o çoluk çocuğunun idaresi için fakirin vermesi kerahattır.

İkinci bir rivayet şöyle:

Buhârî, Ahmed b. Hanbel, Neseî, Dâvûd ve İbn Hibban, Hz. İbn Ömer’den.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

اَلْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِّنَ اَلْيَدِ السُّفْلَى ، وَالْيَدُ الْعُلْيَا هِيَ الْمُنْفِقَةُ ،
وَالسُّفْلَى هِيَ السَّائِلَةُ (حم. خ. ن. د. ح. ب. عن ابن عمر)

RE. 241/5 (*El-yedü’l-ulyâ hayrun mine’l-yedi’s-süflâ, ve’l-yedü’l-ulyâ hiye’l-münfikatü, ve’l-yedü’s-süflâ hiye’s-sâiletü.*)

(*El-yedü’l-ulyâ hayrun mine’l-yedi’s-süflâ*) “Yukarıdaki el aşağıdaki elden hayırlıdır. (*Ve’l-yedü’l-ulyâ hiye’l-münfikatü*) Yukarıdaki el infak edendir. (*Ve’l-yedü’s-süflâ hiye’s-sâiletü*) Aşağıdaki el de el açıp isteyen eldir.”

1. Kolaylık Bereketdir

Deylemî, Saîd ibn-i Cübeyr Rh.A’ten rivayet etmiş,
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁵

²²⁵ Ebû’ş-Şeyh, *el-Emsâl fi’l-Hadîs*, c.I, s.189; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.V, s.549, no:9052; Saîd ibn-i Cübeyr Rh.A’ten.

اليسر يمن ، والعسر شؤم (العسكري في الأمثال ، والدليمي عن

سعيد بن جبيرة عن الثقة)

RE. 241/7 (*El-yüsrü yümnün, ve'l-usrü şü'mün.*)

(*El-yüsrü yümnün*) “Kolaylık berekettir. Dünya işlerinde kolaylık bereket getirir. (*Ve'l-usrü şü'mün*) Zorluklarda ise hayır yoktur, onlar meş'umdur.”

Onun için, insan daima kolaylık gösterici olmalı, insanları zorluğa doğru itmemelidir. Kolaylık taraflarıyla idare etmek lazımdır.

m. Yalan Yeminin Zararı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁶

الْيَمِينُ الْفَاجِرَةُ تَدْعُ الدِّيَارَ بِلَاقِعٍ ، وَتَعْقِمُ الرَّحِمَ ، وَتَقِلُّ الْعَدَدَ

(عب. عن معمر بلاغا)

RE. 241/11 (*El-yemînü'l-fâcîretü, tedau'd-diyâra belâkıa, ve ta'kı mü'r-rahme, ve takıllü'l-aded.*)

(*El-yemînü'l-fâcîretü, tedau'd-diyâra belâkıa*) “Yalan yere yemin memleketleri harab eder. (*Ve ta'kı mü'r-rahme*) Akrabalık bağlarını zayıflatır. (*Ve takıllü'l-aded*) Nüfusu azaltır, kârdaki bereketi götürür.”

İnsanlar yemin etmeye pek meraklıdır. İki de bir *vallâhi, billâhi* diyerek sözünü tasdik ettirmeye çalışır.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.33, no:5327; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIV, s.310, no:27223.

²²⁶ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.697, no:46388; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIV, s.312, no:27232.

Yalnız insan mecbur olduğu zaman, bir hâkimin karşısında, verilen hükme itiraz için, şahidi yoksa yemin etmesi istendiğinde yemin lâzım olur. O zaman *vallâhi* yahut *billâhi* dersin.

İnsanlar bir şey satmak için; “Vallahi billahi şuna aldım, buna aldım... Şunda şu kadar kârım var, bunda bu kadar zararım var.” der. Bu yeminler katiyen caiz değildir. Bir bakımdan sana bir menfaat sağlıyor gibi görünüyorsa da yeminlerle kâr etmen, senin zararınadır.

Kârdaki bereketi götürür. O paranın nasıl elinden gittiğinin farkına bile varmazsın.

“—Ben bugün bu kadar para kazandım ama bakıyorum elimde bir şey kalmamış, bu paralar ne oldu acaba?” diye düşünür insan.

Ne olduğunun farkına bile varmaz. Çünkü o yeminler onu öyle mahveder.

Yağmurlar yağıyor ama bakıyorsun sahibinin eline bir şey geçmiyor. Çok çocuk oluyor fakat yaşayan yok; yahut yaşayanda hayır olmuyor. Edepler azalıyor; edep çok olsa da bereket azalıyor. Edep işe yaramıyor. Bunların hepsi yeminin cezası olarak insanların başına belâdır.

Yeminde, sana yemin ettiren yemini hangi niyetle yaptırdıysa o niyet üzerinedir. Sen niyeti değiştirmeye haklı değilsin. Mesela diyor ki; “Şunu aldın mı?” İçinden diyor ki; “Ben onu almadım.” Başka şey için; “Vallahi almadım!” diyor; bu olmaz!

O adam bunu diyor, onu demiyor ki. Onun için yemin ettiren ne niyetle yemin ettirdiyse senin de ona göre cevap vermek lazım. Bunun aksine olan yeminler caiz değildir.

n. Vaad Olunan Gün

Taberânî, Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁷

²²⁷ Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.449, no:1680; Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan.

اليوم الموعود يوم القيامة، والشاهد يوم الجمعة، والمشهود يوم عرفة،
 ويوم الجمعة ذخره الله لنا، وصلاة الوسطى صلاة العصر (طب. عن
 مالك الأشعري)

RE. 241/15 (*El-yevmü'l-mev'ûd yevmü'l-kıyâmeti, ve's-şâhidü yevmü'l-cumuati, ve'l-meşhûdü yevmü arafate, ve yevmü'l-cumuati zeharahu'llâhu lenâ, ve salâtü'l-vüstâ salâtü'lasri.*)

(*El-yevmü'l-mev'ûd yevmü'l-kıyâmeti*) “O vaad olunan gün kıyamet günüdür. (*Ve's-şâhidü yevmü'l-cumuati*) Oradaki şahid, Cuma günüdür. (*Ve'l-meşhûdü yevmü arafate*) Meşhûd olan da Arafe günüdür. (*Ve yevmü'l-cumuati zeharahu'llâhu lenâ*) Cenâb-ı Hak, bu Cuma gününü başka ümmetlere nasib etmemiş, bize nasib etmiştir. (*Ve salâtü'l-vüstâ salâtü'lasri*) Orta namaz da ikindi namazdır.”

Burûc Sûresi'nde geçiyor:

وَالسَّمَاءَ ذَاتِ الْبُرُوجِ . وَالْيَوْمَ الْمَوْعُودِ . وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
 (البروج: ١-٣)

(*Ve's-semâi zâtî'l-bürûc. Ve'l-yevmi'l-mev'ûd. Ve şâhidin ve meşhûd.*) [Burçlara sahip gökyüzüne, geleceği bildirilmiş olan güne, yâni kıyamet gününe; o günde tanıklık edene ve edilene andolsun ki...] (Burûc, 85/1-3)

Cuma'yı herkes istedi; ama Allah onu kimseye vermedi. Cumartesi yahudilerin, Pazar nasrânîlerin; Cuma'yı da Cenâb-ı Hak bize verdi.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.170, no:5353; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.546, no:9047; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.13, no:2939.

Yine Bakara Sûresi'nde buyruluyor ki:

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى (البقرة: ٢٣٨)

(*Hâfizû ale's-salevâtî ve's-salâtü'l-vüstâ*) [Namazlara ve orta namaza devam edin!] (Bakara, 2/238)

Bu orta namazdan murat da ikinci namazıdır. Burada müfessirler ihtilaf etmişler. “Sabahtır.” diyen olmuş, “Öğlendir.” diyen olmuş, “Akşamdır.” diyen olmuş, “Yatsıdır.” diyen olmuş. Fakat Peygamber SAS, ekseriyetle cumhurun zahir olduğu kavle göre salâtü'l-asr, “Orta namaz ikinci namazıdır.” demiştir.

Niçin?

Tam meşgalenin koptuğu bir devirde işini bırakacaksın, gücünü bırakacaksın, ezân-ı Muhammedi'ye derhal icabet edip camiye gelip namazını kılacaksın. Bu biraz müşkilât gibi görünüyor. Fakat bunu yapabilmek büyük bir bahtiyarlıktır.

Binaen aleyh ikinci namazını terk eden bir adam, evi barkı yanmış gibi olur. Çoluk çocuğu ölmüş, evi barkı yanmış bir adamın hâli neyse, ikinci namazını kaçırın adamın hâli de budur. Onun için ikinci namazlarını iş, güç bahanesi ile kaçırmamak gerekir.

Zaten bu dünyanın işi bitmez. Sen her fırsattan istifade ederek onu tek başına ya da cemaatle kılmalısın. Fakat cemaatle kılmanın fadaili ayırdır. İmkânını bulursan onu cemaatle eda etmenin çaresini ara.

Sabah ve yatsı namazları da böyledir. İnsan sabah namazlarını evinde de kılabilir. Kısa geceler, tembel insanların işidir. Eğer siz dünya menfaatlerinden dolayı böyle bir menfaatin olduğu yeri duyarsanız, gece uykusunu da bırakır; o menfaati temin etmek için oraya koşarsınız.

Kişi Allah rızası için sabah namazına kalkıp da namazını camide kılsa, hem cemaatin sevabı olur, hem sevabın artmasına sebep olur, hem nurunun artmasına vesile olur.

Onun için namazlarınızı evde değil camilerde kılmanızın çaresini arayın ve bulun! Dünya menfaatleri için nasıl rahatsızlıklara katlanıyorsunuz, menfaatleriniz için koşuyorsunuz; bu sizin en büyük menfaatinizdir. Binaen aleyh sabah ve yatsı namazlarına çok dikkat edin.

o. Cuma Gününün Faziletleri

Tirmizî ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²²⁸

الْيَوْمَ الْمَوْعُودِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَالْيَوْمَ الْمَشْهُودِ يَوْمَ عَرَفَةَ، وَالشَّاهِدِ يَوْمَ
الْجُمُعَةِ؛ وَمَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ، وَلَا غَرَبَتْ عَلَى يَوْمٍ أَفْضَلَ مِنْهُ؛ فِيهِ
سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ، يَدْعُو اللَّهَ بِخَيْرٍ، إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ؛
وَلَا يَسْتَعِيدُ مِنْ شَيْءٍ، إِلَّا أَعَاذَهُ اللَّهُ مِنْهُ (ت. وضعفه، ق. عن
أبي هريرة)

RE. 241/16 (*El-yevmü'l-mev'ûdü yevmü'l-kıyâmeti, ve'l-yevmü'l-meşhûdü yevmü arafate, ve's-şâhidü yevmü'l-cumuati; vemâ taleati's-şemsü, ve lâ garabet alâ yevmin esdale minhü; fîhi sâatün lâ yüvâfikuhâ abdün mü'minün, yed'u'llâhe bi-hayrin, ille'stecâba'llâhu lehû; ve lâ yestaizü min şey'in, illâ eàzehu'llâhu minhü.*)

(*El-yevmü'l-mev'ûd yevmü'l-kıyâmeti*) “O vaad olunan gün kıyamet günüdür. (*Ve'l-yevmü'l-meşhûdü yevmü arafate*) Meşhûd

²²⁸ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.169, no:3262; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.170, no:5353; Ebû Hüreyre RA'dan,

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.13, no:2940; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIV, s.313, no:27236.

olan da Arafe günüdür. (*Ve's-şâhidü yevmü'l-cumuati*) Oradaki şahid, Cuma günüdür.”

(*Vemâ taleati's-şemsü, ve lâ garabet alâ yevmin efdale minhü*) “Güneş Cuma’dan efdal bir güne ne doğmuş, ne de batmıştır. (*Fihi sâatün lâ yüvâfikuhâ abdün mü'minün, yed'u'llâhe bi-hayrin*) Ve o günde öyle bir saat vardır ki, bir müslüman ona rastlar da Allah’a hayır dua ederse, (*ille'stecâba'llâhu lehü*) muhakkak Allah onu kabul eder; (*ve lâ yestaizü min şey'in, illâ eâzehu'llâhu minhü*) ve bir şeyden sığınırsa, Allah ondan onu korur.”

O mev'ûd olan kıyamet gününde her şey meydana çıkacak. Hesaplar yapılacak, mizanlar yapılacak, hayırlar, seyyiatlar tartılacak, insanlar cennete veya cehenneme sevk olacak. Bu güne inanç muhakkak farzdır.

İmanın şartlarından birisi, öldükten sonra dirilmeye inanmak; âhiretteki cennete cehenneme, hesaba mizana inanmaktır. Bunlara inanmayan adamın imanı iman sayılmaz.

“—Yâ ben Allah’ı biliyorum, ‘*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*’ dedim ama insan öldükten sonra nasıl dirilirmiş?” dedin mi, müslüman olamazsın, vesselam.

Burasına iyi dikkat edin:

Cuma günü sizin camiye girişinizin şahitleri olur. Daha cami kapısından içeri birinci, ikinci, üçüncü, beşinci girenlerin hepsi deftere geçirilir. Yani orada fotoğrafla, televizyonla alınıyor diye düşün; herkesin böyle kayıtları burada alınır. “Bu birinci geldi, bu ikinci geldi.” Onlara göre de sevapları dağıtılır.

Güneş Cuma gününden efdal bir günde doğmamıştır ve batmamıştır. En efdal gün, Cuma günüdür. Binaen aleyh güneşin doğuşu da batışı da o günün üzerindedir. En güzel gün Cuma günüdür.

O Cuma gününde bir saat vardır ki, bu saat 60 dakika değil, bir zaman... Bir müslüman o ana rastlar da Allah’a hayır dua ederse, muhakkak Allah onu kabul eder.

Kadir gecesi var. Fakat Kadir gecesinin hangi gün olduğu meçhuldür. Ramazan'ın 27. günü diyoruz ama onu biz diyoruz. Şaî diyor ki "21'idir." ötekisi "23'üdür." diyor, öteki "25'idir." diyor, öteki "29'udur." diyor. Kadir gecesi senenin içinde bir gündür. Ama Ramazan ayındadır. Kadir ta o Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın nazil olduğu gündür.

Bugün aradan bu kadar sene geçmiş. Binaen aleyh Kadir gecesini ancak bir sene boyunca gecelerini ibadet ve taatle geçiren insan bulabilir. Bütün gece ibadet ediyor, hiç kaçırmıyor. "Bu gece ben de isabet ettim." derse o olur. Yoksa bugün 27. gecesi, camilere dolalım, Kadir'i yakalayalım!" bu olmaz.

Onun için Cuma günü, İmâm-ı Hanbel yahut Mâlikî Hazretleri'ne göre Kadir gecesinden efdaldır. Çünkü mâlumdur. Bu gece Cuma gecesi, bu gece ibadet, taat gecesidir.

"—Cuma günü Kadir'den efdal" diyenler de olduğuna göre, Cuma'nın kıymetinin ne kadar büyük olduğunu sen takdir et!

Buhârî Hazretleri'nin eserinin 3. Cildinde "Cuma vakti" vardır; çok geniştir. Onları okumanızı tavsiye ederim. O günün tafsilatını burada vermeye bizim gücümüz yetmez.

Orada bir an varmış ki, duanın kabul olunduğu andır. Ama bunun hangi dakika olduğu meçhuldür. Kimisi demiş;

"—Hatibin hutbe verdiği an ile ezan okunduğu andadır."

Ezan okunuyor; bu arada hatip de hutbede duruyor.

Kimisi demiş ki:

"—Güneşin batacağı bir sırada..."

Hız. Fâtıma RA validemiz, güneşin battığını gözleyen gözcüler yollarmış ve dermiş ki:

"—Gidin güneşe bakın, batarken bana haber verin! Batmak üzere olduğu an duaya icabet vaktidir; Cenâb-ı Hakk'a o zaman dua edin!"

Muhtelif rivayetler vardır.

Onun için Cuma günü mümkün olursa evvel saatte camiye girip ta akşama kadar ibadet ve taatle meşgul ol ki duanın

faziletlerine ve makbul olan o saate rast gelebilesin.

Cuma günü bir kimse abdest almalı, gusletmeli, Cuma'ya mahsus elbisesini giymelidir. Elbisenin yeni olması âlâdır ama şart değildir, temiz ve pak olması yeterlidir. Her müslümanın Cuma'ya mahsus bir elbisesinin olması şarttır. Fukarada olmazsa ona bir şey diyemeyiz ama hâli vakti olan insanların Cuma'ya mahsus, Cuma namazı için merâsim-i mahsûsa için giyinmesi vaciptir. Yıkanacak, gusledecek, temiz esvabını da giyecek. Cumaya vakar, sükûnet ile gidecek.

Müslüman Cuma namazını kılar, namazının arkasından varsa bir cenaze namazı kılar. Sonra da bazı muhtaçların, fakirlerin yardımına koşar; onlara ikram ve ihsanda bulunur.

Cuma'dan sonra (*fe'nteşirû*) âyetinin iktizası "Dükkanlara koşun!" değil; "Vaaz ve nasihat meclislerine koşun, nasihat dinleyin, zikir yapın veyahut ibadet taatle meşgul olun. Hastaları da ziyaret edin. Akrebâ-ı taallukâtınızı ziyaret edin, o gün fırsat gününüzdür; o gününüzü kaçırmayın!" mânâsınadır.

Yahudi Cumartesi gününü bellemiştir, bu günlerde dükkânını açmaz, iş de yapmaz; yahudiliğinin icabını yapar. Hıristiyan Pazar gününde mum yakmıştır; "Bugün bizim pazarımızdır." der. O da ona sarılır.

Ya Müslüman Cumasını niçin tanımaz acaba? Bu fadailden vazgeçilmez ama hiç olmazsa Cumasının kıymetini bilerek camiye gelip namazını kılsa, onu da öpüp başımıza koyacağız. Cumasına da gelmeyen müslüman nasıl olur da müslüman saflarında yer alır bilmem?

Bir müslüman üç Cuma camiye gelmezse, onun kalbini "Bunda hayır yoktur." diyerek münafık mührüyle mühürlerler. Onun için Cuma gününün kıymeti çok büyük ve yüksektir. Cuma gününde bahsedilen icabet saatinde dualar muhakkak kabul olunur. O saate rast geldin mi, muhakkak duan kabul olur. Sen o saati her saat bil ve Allah'a ellerini aç, yalvar!

Cuma günü, o saatte bir şeyden Allah'a sığınır, Allah ondan

onu korur.

Hepimizin bir sıkıntısı ve meşakkati var. Bugün 600 sene evvel yapılmış bir dua okuyorum da adam ta o zaman diyor ki;

“—Yâ Rabbi! Bizi küffarın şerrinden muhafaza et.” diye yalvarmış.

Bu zât diyor ki:

600 sene evvel düşmanlardan, küffarın şerrinden sığınmak için bu duayı yapmış. O günkü ile bugün arasında çok büyük fark var. Bugün biz bunların şerrinden sığınmaya daha çok muhtacız. Onlarda o gün iman kuvveti daha fazlaydı; bizde ise zafiyet de var.

Cenâb-ı Allah’a çok yalvaracağız;

“—Yâ Rabbi! Bizi bu şerlilerin şerrinden muhafaza et; nefsimizin şerrinden muhafaza et, şeytanın şerrinden muhafaza et, düşmanların şerrinden muhafaza et, münafıkların da şerrinden muhafaza et, hâsidlerin şerrinden de muhafaza et, sevmediğin kulların şerrinden de muhafaza et...”

Ve bu duaları kabul olunacağı saatlerde, Cuma günlerinde yapmak mecburiyetindeyiz.

Onun için Cuma günü çeşitli evradlar var. Elhamdülillah büyüklerimiz yazıp bırakmışlar. Birçok kitaplar, dua kitapları var. Bunları al, okumakla meşgul ol. O gün para kazanmanın hevesini bırak, gezmenin hevesini bırak; o gezmeler gûnahtan başka bir şey değil. O deniz kıyılarına aldanan insanların haline ağlamaktan başka bir şey elimizden gelmez.

Ne var orada yahu? Deniz şifa olsa balıklara şifa olurdu.

Şifa Allah’tandır. Denizden şifa bulmak, güneşten şifa bekleyip de kumların içerisinde açık saçık avret yerlerini seyrederek, göstererek şifa beklemek aptallıktan başka bir şey olmasa gerektir. Şifayı Allah’tan istemek lazım. İnsanlara şifayı Allah verir.

Bak sana bugün dinlediğim hikayelerden bir tanesini daha söyleyeyim:

Zavallının birisi bir kabahat yapmış, hapse atılmış. O hapse atıldığı müddet zarfında hanımı bundan ayrılmış, başka bir efendiyle evlenmiş. Adam hapishaneden çıkmış, bakmış ki hanım başkasıyla evlenmiş, bir de çocukları varmış, çocuk da ortada kalmış. Kaçmaktan başka çare bulamamış, çocukcağızını almış, buradan kaçmış. Ama parası pulu yok, hiçbir şeyi de yok. Bir memlekete gitmiş, orada Cenâb-ı Hakk’a tazarru u niyaz edip yardım istemeye başlamış.

Derken Cenâb-ı Hakk’ın izniyle birisi gelmiş:

“—Rüyamda ben Rasûlüllah’ı gördüm, seni bana tarif etti, al şu paraları, muradın neyse yap!” demiş.

İşte Rasûlülah oradaki ümmetinin ıstırabını biliyor ve ona yardım edecek insana da; “Git, ona yardım et.” diyor.

Murabata-ı İslamiyye, Peygamberle ümmetinin arasındaki rabita. Bu rabitanın en kuvvetlisi salât u selâmlarla olur. Cenâb-ı Peygamber’e ne kadar çok salât u selâm ediyorsan, Cenâb-ı Peygamber sana o kadar yardımcı olur, muîn olur. Bu zâtın da yardımına koşarak onu oradan kurtarmış. Bugün bu adam Medine-i Münevvere’de yaşıyor.

Onun için duaların çok fadaili vardır. Emsali bitmez tükenmez birçok fevaidi vardır. İnsanı her şeyden, her müzayakadan Allah kudretiyle korur. Olur mu dersin... Allah’ın kudretinin karşısında hiçbir kuvvet dayanamaz. Yalnız yeter ki kul Allah’ına tam mânasıyla yönelebsin.

Şimdi bir hikâye daha aklıma geldi:

Ali Bey kardeşimiz sabahleyin nakletti.

Bir hanımefendi zenginceymiş. Maiyetiyle beraber hacca gitmeye karar vermişler, tam hazırlıklarını yapmışlar, her şeyleri bol. Çölde giderken bir ihtiyara rast gelmişler. “Yazık bunu da alalım kafilimize.” demişler. Ona da bir deve tahsis etmişler, ihtiyarı maiyetlerine almışlar. Yemişler, içmişler, hanımefendi de bu ihtiyara acımış, bizzat hizmet etmiş. Bir yere gelmişler, eşkiya bunları çevirmiş, bütün kafilayı baştan aşağıya soymuşlar.

Hanımefendinin yanında mücevherat dolu bir çıkışı varmış. Bakmış ki iş fena, hemen kumu eşmiş mücevheratı ayağının altına saklamış; ihtiyar da bunu görmüş. Kafiye soyup soğana çevirmişler, bir entariyle kalmışlar. Eşkiya giderken bu ihtiyar demiş ki;

“—Kafile başı, gel gel, burada bir sandık içerisinde mücevherat var, bu hanım sakladı; onu da al.” demiş.

“—Ulan bizle eğlenme, soyduk her şeyi, sonra başını keseriz bak.” demiş.

“—Kesin.” demiş.

Gelmiş bakmış ki, hakikaten orada bir çekmece; içerisi mücevherat dolu. Onu da alıp gitmişler.

Hanım ve bütün kafile;

“—Bu adamı öldürelim.” demişler. “Yahu bak, bize ne hıyanetlik yaptı? Soyulduk soğana döndük, bu çekmece bize yardımcı olacaktı, bu herifi besledik, atımıza arabamıza bindirdik, yaptığı şu işe bak!” diyerek adama düşman kesilmişler.

O hanımefendi söylenmeye başlamış. İhtiyar hiç sesini çıkarmamış. En nihayet askerler hırsızları yakalamışlar, tutmuşlar, getirmişler. Hanımefendi muhtaç kalmış; para yok, pul yok, çölün içerisinde, ateşin altında yarın muhakkak ölecekler. Bunları düşünerek başlamış gözlerinden yaşlar dökmeye.

“—Aman yâ Rabbi! İmdadımıza yetiş.” diyerek candan ve içten şekilde yalvarmış.

Önde korku var, tehlike var. Böyle candan yalvarırlarken bir de bakmışlar ki askerler eşkiyayı yakalamış, bütün eşyalarıyla beraber getiriyorlar.

Bunun üzerine ihtiyara demişler ki;

“—İhtiyar niçin bunları bize söylemedin de bizi ihtilafa düşürdün?”

“—Ben o sandığı da götürmeseydim sen öyle ağlayamazdın; ümidin bu paraya idi, bu parayla yakanı kurtaracaktın. Fakat ümidin ondan kesilince Allah’a döndün. Allah’a dönünce bak Allah neler halk etti; senin Allah’a dönmene o yokluk vesile oldu.” demiş.

Binaen aleyh, varlıklar bizim Allah'tan kaçmamıza vesile oluyor. Yokluklar bizi Allah'a sevk eder. Buna rağmen biz yokluktan korkuyoruz. Binaen aleyh gerek yokluk, gerek varlık Allah'a sevk ederse ne mutlu. Eğer yokluk veya varlık seni Allah'tan ayıracaksa ne acı.

Onun için:

خير المال ما انفق في سبيل الله .

(*Hayru'l-mâl mâ ünfiķa fî sebîli'llâh*) “Malın hayırlısı Allah yolunda harcanabilendir.” Allah yolunda harcanamıyorsa, ne yazıktır o mallara!

Allah cümlemizi affetsin... Tevfîkât-ı samadâniyyesine mazhar eylesin,,. İstikâmet-i kâmile üzerine yaşayıp “*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*” diye diye çene kapayıp göz yummayı cümle Ümmet-i Muhammed'e ve bizlere nasîb ü müyesser eylesin...

El-fâtihah!

23. 07. 1972 – İskenderpaşa Camii

22. KARDEŞLİK

El-hamdü li'llâh, sümmе el-hamdü li'llâh...

El-hamdü li'llâhi'llezî hedânâ li-hâzâ vemâ künnâ li-nehtediye levlâ en hedâna'llâh... Ve mâ tevfiķî illâ bi'llâh... Aleyhi tevekkeltü ve ileyhi ünîb...

Neşhedü en lâ ilâhe illa'llâhu vahdehû lâ şerîke leh... Ve neşhedü enne muhammeden abdühû ve habîbuhû ve rasûlüh...

Allâhümmе salli ve sellim ve bârik alâ hâze'n-nebiyyi'l-kerîm... Ve'r-rasûli seyyidü's-senedi'l-azim, Zü'l-kalbi'r-rahîm, seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Salâten ve selâmen dâimeyni mütelâzımeyni ilâ yevmi'd-dîn... Ve selleme teslîmen kesîrâ...

Emmâ ba'du feyâ ibâda'llâh... Üsiküm ve nefsi'l-âsiyeti bi-takva'llâhi ve tâatih... İnnâ'llâhe meallezîne'ttekav ve'llezînehüm muhsinûn...

Kâle'llâhu tebâreke ve teâlâ fî kelâmihi'l-hakîm, estaizü bi'llâh:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (حجرات: ۱۰)

(İnneme'l-mü'minûne ihvetün) “Mü'minler sadece ve sadece, yalnızca kardeşirler.” (Hucurat, 49/10)

Sadaka'llâhu'l-azîm.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İslâm camiasının ayakta durabilmesi için yegâne vasıta müslümanların birbirlerini sevmeleridir. Namaz, oruç, zekât onlar ayrı hususi ibadetler, herkesin kendisine aittir; sevabı kendisine, günahı da kendisinedir. Fakat İslam camiasını ayakta tutmak, müslümanların birbirlerini candan sevmelerine bağlıdır. Ondandır ki Hz. Allah-u Celle ve A'lâ Hucurât Sûresi'nin şu ayetinde bizleri kardeş olarak beyan etmiştir:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (حجرات: ١٠)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Mü'minler sadece ve sadece, yalnızca kardeştirler.” (Hucurat, 49/10) buyrulmuş Kur'an-ı Kerim'de.

Bu kardeşlik bize anadan babadan miras değil, Hz. Allah Celle ve A'lâ'nın lütf u ihsanı ile verilmiş bir kardeşliktir. Binâen aleyh, bu kardeşlik öz kardeşlikten daha üstün ve daha a'lâdır.

Onun için müslümanların birbirlerini sevmelerine nelerin sebep olduğunu, ne gibi şeylerle birbirlerini insanların seveceğini beyan etmişlerdir. İnsanlar durup dururken kuru kuruya sevemezler, sevmeleri için bir sebep lazım. Bazı meyveleri severiz, sebebi tatlıdır, güzeldir... Onunu için severiz onu. Sevdirmek için demek ki insanda bir tat, bir lezzet olması lazım. Bu tadı, bu lezzeti bulunca, onu mecburi seviyoruz.

Binâen aleyh müslümanların da birbirlerini sevebilmesi için birer tat ve lezzetlerinin bulunması lazım. Bunun için üç kaide vardır:

Müslüman müslüman kardeşinin en aşağı birbirine bakmak mecburiyetinde olduğunu bilmelidir. Mesela onun aylığı geldiği vakitte parasını nasıl veriyorsa, karnı acıktığı vakitte onu nasıl doyuruyorsa, onu barındırmak için nasıl bir yer bulup yatırıyor, müslüman kardeşine de en aşağı bu kadar onun iyiliği ve hizmeti olacak. İhtiyacı halinde ona imkân mertebesinde yardım edecek.

Orta mertebe; onu kendi mesabesinde koyacak. Kardeşi, ha kendisi ha o; ikimiz bir diyecek. Ben neye muhtaçsam sen de ona muhtaçsın diyecek. Binâen aleyh kendi ihtiyacını nasıl gayret edip tedarik etmeye çalışıyorsa, kardeşinin ihtiyacını da öylece gayret edip tedarik etmeye çalışacak. Ancak o zaman iki müslüman birbirini sever.

Âlâsı, üçüncü derece; kendisinden daha üstün tutarak, kendisi de muhtaç ama, kardeşinin ihtiyacını kendi ihtiyacıma tercih ve takdim ederek, onun ihtiyacını karşılamaya çalışmak... Ki bu en

yüksek ve âlâ mertebe oluyor ki buna sıddıklar mertebesi diyorlar. Bu her babayığidin yapacağı şey değilse de bunu da imrenerek, özenerek yapmaya çalışmak vazifemiz oluyor.

Bundan dolayıdır ki bu hususta size birkaç misal vermek suretiyle izah etmeye çalışacağım:

Cafer ibn-i Muhammed ismindeki zât diyor ki:

"—Benim kapıma gelen düşmanlarımın hacetlerini bile görmekte, o kadar sa'y ü gayret gösteririm ki, düşmanım benim kapıma bir daha gelmemezlik yapmasın. Düşmanımdır ama ihtiyacı olmuş gelmiş kapıma. Bugün ben onun ihtiyacını yapmakta o kadar gayret gösteririm ki, bir daha gelmemezlik yapmasın..."

Binâen aleyh bir müslüman, düşmanının hakkına bu kadar gayret gösterir de, kendi cinsinin, kendi milletin, kendi dindaşının hizmetine gayret göstermezse, bu müslümanın kıymetini ölçünüz artık!..

Şimdi bunları söylerken size, tabi sizin Müslümanlığı ölçmenize bir ayar veriyorum. Bugünkü kendi Müslümanlığımızı ölçelim. Namazımız başka, orucumuz o da başka. Fakat Müslümanlık hukuklarına riayetdeki geriliğimiz ne derecede, bunu kendi kendimize ölçmek için bu ayarı veriyorum size.

İbn-i Şibrime ismindeki zât-ı muhterem bir kardeşinin büyük bir ihtiyacını gidermiş. O kardeş de sevinerekten, benim ihtiyacım görüldü diyerekten bazı hediyelerle;

"—Teşekkür ederim. Buyurun, bu hediyelerimi kabul edin." diyerekten İbn Şibrime'nin evine gitmiş.

İbn-i Şibrime demiş ki:

"—Malını al! Âfâkallah. Afiyetle bunları ye! Ben vazifemi yaptım. Başka bir şey yapmadım. Binâen aleyh bir kardeşin bir kardeşe ihtiyacı olur da gelir onun kapısına, 'Benim şöyle bir ihtiyacım var.' der de, o ihtiyacı o kardeş karşılamazsa, diyor ki:

'—Namaz abdesti gibi abdest al, cenaze namazının tekbirleri gibi *Allahu ekber* diyerekten dört tekbir al, onu artık ölülerden addederek onu unut!'"

Çünkü bir ihtiyacı yapmakta bu kadar gevşekliğinden dolayı artık onun insanlık damarları sönmüş ve ölmüş, onun hayatta kıymeti yok demek, onu ölülerden say diyor.

Bundan dolayıdır ki Müslümanlıkta sevmenin ve sevilmenin kıymeti çok yüksektir. Benim bir eniştem vardı idi de rahmetlik oldu. Bu soyadları alınırken adını "Sevsevil" diye aldı. Ben bunu bir vakit anlayamadım ne demek olduğunu, "Sevsevil" diyerekten. Yâhi hem sev, hem de sevil...

Tabi o benden çok yüksek büyük olduğu için bunu vaktiyle idrak etmiş, biz bunu henüz idrak etmiş durumda değiliz. Sev ki sevilesin!

Bir kardeşiniz sizi ziyarete gelmiş uğurluyorsunuz. Siz o kardeşinizi uğurlarken o uğurlamadan dolayı Cenâb-ı Hak size öyle bir mükâfat bahsediyor ki yarın rûz-ı kıyamette tahte'l-arş hususi melekler yarataraktan seni cennete öylece teşyî edecekler, yol gösterecek, uğurlayacaklar. Senin o kardeşini uğurlamana mükâfât olarak.

Binâen aleyh bir müslüman bir kardeşinin ziyaretine Allah için giderse, onun arkasından melekler diyor ki:

"—Sen ne güzel bir iş işledin! Senin için cennet vacip oldu." diyorlar.

İslâm'daki kardeşlik sevgisinin bahsettiği âhiret sevaplarının, başka ibadetlerle alınmasına imkân yoktur. Meselâ sabahlara kadar namaz kılsanız, bütün gün de bozmadan oruç tutsanız, kardeş sevgisinin aldığı sevabı alamazsınız.

Bakınız tekrar ediyorum: Cennet-i Âlâ'da bunlara mahsus bir köşk var fakat nuru cenneti parlatıyor, ışığı cenneti aydınlatıyor.

Diyorlar ki:

"—Neresi burası?"

"—İşte o dünyada iken Allah için birbirini seven kardeşlere verilen yer."

"—Gidelim şunları ziyaret edelim!" diyorlar.

Sonra ahirette, o kıyamet gününde herkes havf u hüzün içerisinde kıvranırken, Allahu Celle ve A'lâ onlara hususi kürsüler, nurdan kıyafetler, esvaplar ve saireler vermiş. Öyle bir zevk ü sefanın içinde mest olmuşlar ki, ehli mahşer, "Acep kim bunlar?" diyerekten bayılıyor onların haline; hatta melekler, hatta siddîklar, hatta peygamberler...

"—Kim bunlar?"

"—Bunlar dünyada iken Allah için birbirlerini sevenler!"

Bu mükâfaat kimseye verilmemiş, ancak Allah için birbirlerini sevenlere verilmiş.

Onun için aziz kardeş!

İslâm'ı ayakta tutan şey yalnız sevgidir. Binâen aleyh sevgiye muhalif ve mugayir olan her hareketten son derece tevakki edip, hazer edip uzaklaşmak lazım. Sevgiyi celp etmek için nasıl

kardeşlerin birbirine yardımını lazımsa, onun için o büyük insanlar kardeşlerinin evine uğrarlar, "Bugün neye ihtiyacınız var?" sorarlar, kardeşinin haberi olmadan bile. O gün ete, yağa ve saireye olan ihtiyaçlarını kardeşlerinin haberi olmadan getirir evine bırakırlarmış.

Tabi bunu hisseden insanın ona karşı olan muhabbeti artar mı artmaz mı kardeş? Candan sever mi sevmez mi?

Ne güzel kardeş yahu! Benim evimin ihtiyacını bile benim haberim yokken görüyor. Benim de varım var, ben de yapacağım onu ama, bana bırakmadan o işi o yapıyor bak! Elbette ona muhabbeti artar. Çünkü, (*El-insânü abîdül-ihsân*) "İnsan ihsanın kölesidir." Nereden iyilik görürse o tarafa meyleder insan. Cibilliyet, tiynet bunu icap eder.

Bunun gibi kardeşlerini arama; kendi ihtiyacını nasıl arıyor, çocukluğunun ihtiyacını nasıl arıyor, çocuğunun istikbalini nasıl düşünüyorsa, kardeşinin çocuğunun da istikbalini düşünmekle mükellef, muvazzaf, vazifeli. Kardeşlik bunu icap eder.

Sen çocuğunu yüksek mekteplerde okuturken, beriki zavallı kardeşinin çocuğu iptidai dersleri bile alamayınca, senin vicdanın nasıl rahat eder dünyanın zevki safasıyla, israflarıyla paralarını harcamaya?

Bunu hangi vicdan, hangi İslâmiyet kabul eder. O orada inlesin, sızlasın, aç susuz ve her nasılsa... Sen beri tarafta arabanın içerisinde şu memleketten bu memlekete, şu zevkten bu zevke, şu beldeden bu beldeye, bu dağdan o dağa zevk u sefa içinde yaşa... Sonra da, "Ben de müslümanım!" diyerekten kimseye Müslümanlığı verme!

Onun için, eski Müslümanlarda, babaları ölmüş de çocukların, çocukların haberi olmazmış babalarının öldüğünden. Yalnız yüzünü göremezlermiş babalarının. Yoksa babalarının zamanından daha müreffeh bir şekilde yaşarlar çocuklar. Çünkü babasının ahbabları onun evini her zaman gözetler, yoklar,

ihtiyaçlarını babalarının zamanından daha üstün bir şekilde karşılarlarmış.

Müslümanlık yalnız ibadetle değil, Müslümanlık birbirimize sarılmak, birbirimizi sevmek, birbirimizin ihtiyaçlarını görmek, birbirimizin canını canımız gibi bilmek!..

Bunun için bu kardeşliğe mugayir ve muhalif olan hareketlerden de son derece sakınmayı tavsiye eden SAS Efendimiz buyurmuş ki:²²⁹

لَا تَبَاغُضُوا ، وَلَا تَقَاطِعُوا ، وَلَا تَدَابِرُوا ، وَلَا تَحَاسَدُوا ، وَكُونُوا

عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا كَمَا أَمَرَكُمْ اللَّهُ ؛ وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ

فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ (مالك ، خ. م. ط. حم. ت. عن أنس)

RE. 466/5 (*Lâ tebâgadû, ve lâ tekâtaû, ve lâ tedâberû, ve lâ tehâsedû, ve kûnû ibâda'llâhi ihvânen kemâ emerakümü'llâh, ve lâ yahillû li-müslimin en yehcüra ehâhü fevka selâseti eyyâm.*)

1. (*Lâ tebâgadû*) “Birbirlerinize buğz etmeyiniz!” Buğz etmek ne demek, kızmak demek... Birbirlerinize kızgın, gadablı, kindar tavırla buğz etmeyiniz.

2. (*Ve lâ tekâtaû*) “Birbirinizle alâkaları kesmeyin!” Yâni birbirinizle küsüşüp, darılıp her biriniz bir köşeye çekilmeyin!

²²⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2253, no:5718; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1982, no:2558; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.695, no:4910; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.329, no:1935; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.907, no:1615; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.199, no:13075; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.476, no:5660; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.144, no:398; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.280, no:2091 ve 2092; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.252, no:3549 ve 3550; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.215, no:25372; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.268, no:6615; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.232, no:20850; Taberânî, *Müsnedü's-Sâmiyyin*, c.III, s.7, no:1694; Hamidî, *Müsned*, c.II, s.500, no:1183; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.VIII, s.101, no:605; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.2158, no:3157; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVI, s.14, no:16086.

3. (*Ve lâ tedâberû*) “Birbirinize sırt çevirmeyiniz!” Yâni aykırı, muhalif olmak...

4. (*Ve lâ tehâsedû*) “Birbirinize hased etmeyiniz! Birbirinizin nimetine göz dikip onu kıskanmayınız!” Çünkü hased çok kötü bir şeydir.

5. (*Ve kûnû ibâda'llâhi ihvânen kemâ emerakümü'llâh*) “Allah’ın size Kur’an-ı Kerim’inde emrettiği gibi kardeş olun ey Allah’ın kulları!” diyor. “Ey Allah’ın kulları Allah’ın size emretmiş olduğu gibi kardeş olun!” diyor. Kardeşliği Allah emrediyor.

(*Ve lâ yahillü li-müslimin en yahcüra ehâhu fevka selâseti eyyâm*) “Bir müslümana, müslüman kardeşine üç günden daha fazla bir müddet için küsüp uzaklaşmak, hicret etmek helâl olmaz.” Üç gün bir bocalama devresi, duygularını yenme devresi olarak bir pay bırakılmış ama, üç günden sonra artık dargınlığı devam ettirmemesi lâzım!

Peygamber SAS Efendimiz yine buyurmuşlar ki:²³⁰

المُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَخُونُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ؛ كُلُّ الْمُسْلِمِ
عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ عَرَضُهُ، وَمَالُهُ وَدَمُهُ؛ التَّقْوَى هَا هُنَا! وَأَشَارَ إِلَى
الْقَلْبِ؛ بِحَسَبِ أَمْرٍ مِنَ الشَّرِّ، أَنْ يَحْتَقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ (ت. عن
أبي هريرة؛ حم. طب. عن واثلة)

RE. 235/9 (*El-müslimü ehu'l-müslimi, lâ yehûnühû ve lâ yekzibühû ve lâ yahzülühû: küllü'l-müslimi ale'l-müslimi harâmün irduhû ve mâlühû ve demühû; et-takvâ hâhünâ! Ve eşâra ile'l-kalbi; bi-hasebi'mriin mine's-şerri, en yahküra ehâhu'l-müslimi.*)

²³⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.166, no:1850; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.311, no:8089; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.471, no:8891; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.150, no:747; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.166, no:24572.

(*El-müslimü ehu'l-müslimi*) “Müslüman müslümanın kardeşidir. (*Lâ yehûnüühû*) Ona hıyanet isnad etmez. (*Ve lâ yekzibühû*) Yalan da isnad etmez. (*Ve lâ yahzülühû*) Ona lakayd kalmaz. (*Küllü'l-müslimi ale'l-müslimi harâmün ırduhû ve mâlühû ve demühû*) Her müslümanın müslümanlar üzerine ırzı, malı ve kanı haramdır. (*Et-takvâ hâhünâ!*) Takvâ buradadır! (*Ve eşâra ile'l-kalbi*) Kalbine işaret etti. (*Bi-hasebi'mriin mine's-şerri*) Bir kimseye şer olarak kâfidir, (*en yahkıra ehâhu'l-müslimi*) müslüman kardeşini tahkir etmesi.”

“—Bunun en birincisi de kardeşinin sözünü kesmek. Konuşuyorsun, konuştuğu söze itiraz ederek mücadeleye girişmek, onun fikrini, sözünü cerh etmek ona en büyük hakarettir ve onu ahmaklığa ve cehle nisbettir.” diyor İmam Gazâlî.

Müslüman, onun için ibadethaneye gelirken bilgisini kapıdan dışarıya bırakmalı, burada söylenen sözleri can kulağıyla dinlemeli. Söylenen söz Allah için söylenmiştir. Kimsenin arzusuna uyarak söz söylemek caiz değildir. Binâen aleyh söylenen bir sözü muâraza, mümarese, mücadele şekilleriyle reddetmeye kalkışmak ki, itiraz diyorlar buna hiç uygun değildir. Bunlar evvela fikirlerde ayrılığı, sonra sözlerde ayrılığı, sonra da cemiyetlerde ayrılığı doğurur.

Bu ayrılık çok fena bir şeydir ki, Peygamber SAS Hazretleri ashab-ı kiram hazretleriyle beraber bir yere gittikleri vakitte, bir menzile konmuşlar. Kondukları vakit ashab-ı kiramın her birisi bir tarafa dağılmış, herkes hoşuna giden bir yere üç beş üç beş oturmuşlar. Efendimiz SAS toplamış onları, demiş ki:

"—Yok! Dağılmak, tefrika yok, dağınıklık yok!"

"—Efendim ne olacak işte bir meydan. Hepimiz bir ağacın birer gölgesi altına çekildik üç beş oturuyoruz."

"—Yok, hepiniz bir yerde oturacaksınız." demiş.

Birlik var İslâmlıkta... İslâmlıkta ittihad var... İslâmlık tevhid dini... Binâen aleyh müslümanın vazifesi, müslüman kardeşini candan sevmeye çalışmak ve sevmeye muhalif ve muarız olacak,

onun gönlünün kırılmasına sebep olacak her şeyden uzak olmaktır.

Allah cümlemizi affetsin... Hakikati İslâmiyyeye vâkîf olup, onu kendinde tatbik etmeye çalışan zümreye sizi de, bizi de ilhak buyursun...

.....
Elâ inne ahsene'l-kelâm ve ebleğ'a'l-nizam, kelâmu'llâhi'l-meliki'l-azîzi'l-allâm... Kemâ kàle'llâhu tebâreke ve teâlâ fi'l-kelâm:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(الأعراف: ٢٠٤)

(*Ve izâ kurie'l-kur'âni festemiû lehû ve ensitû lealleküm tûrhamûn.*) “Kur'an okunduğu zaman, onu dinleyin ve susun, umulur ki merhamet ediliyorsunuz.” (A'raf, 7/204)

27. 03. 1970 Cuma Hutbesi – İskenderpaşa Camii